6 Priedas. Visuomenės informavimas

VISUOMENĖS INFORMAVIMO apie
ŽŪB „Valavičiai“ galvijų komplekso (Sūduvos g. 56, 89 (Kad. Nr. 5188/0004:329, Kad. Nr. 5188/0003:283), Valavičių k. ir (Kad. Nr. 5188/0004:314) Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav.) planuojamos plėtros ir eksploatacijos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSV) ataskaitą
ir viešą susirinkimą
SUVESTINĖ

Informacija paskelbta:

1. Respublikiniame laikraštyje „Lietuvos rytas“ 2026-08-14,
2. Marijampolės rajono laikraštyje „Suvalkietis“ 2026-08-14,
3. Mokolų seniūnija 2026-08-, 2026-08-11;
4. NVSC Marijampolės departamentas 2026-08-13;
5. Dokumento rengėjo UAB „Infraplanas“ internetiniame puslapyje 2026-08-11; 2026-09-09.

Skelbimo tekstas:

Informacija apie ŽŪB „Valavičiai“ galvijų komplekso (Sūduvos g. 56, 89 (Kad. Nr. 5188/0004:329, Kad. Nr. 5188/0003:283), Valavičių k. ir (Kad. Nr. 5188/0004:314) Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav.) planuojamos plėtros ir eksploatacijos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSV) ataskaitą ir viešą susirinkimą

Planuojamos ūkinės veiklos pavadinimas: ŽŪB „Valavičiai“ galvijų komplekso (Sūduvos g. 56, 89 (Kad. Nr. 5188/0004:329, Kad. Nr. 5188/0003:283), Valavičių k. ir (Kad. Nr. 5188/0004:314) Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav.) planuojama plėtra ir eksploatacija.

Trumpas planuojamos ūkinės veiklos aprašymas: Pieninių galvijų ir jų prieauglio auginimas.

Planuojamos ūkinės veiklos organizatorius: ŽŪB „Valavičiai“, įmonės kodas – 165669794, Paikio g. 40, Ožkasvilių k., LT-69338 Marijampolės sav., tel. +370 343 63 244, el. p.: zubvalaviciai@gmail.com.

Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo dokumentų rengėjas: UAB „Infraplanas“, įmonės kodas – 160421745, Inovacijų g. 3, Biruliškės, LT-54469 Kauno r. sav., tel. +370 629 31 014, el. p.: info@infraplanas.lt, www.infraplanas.lt.

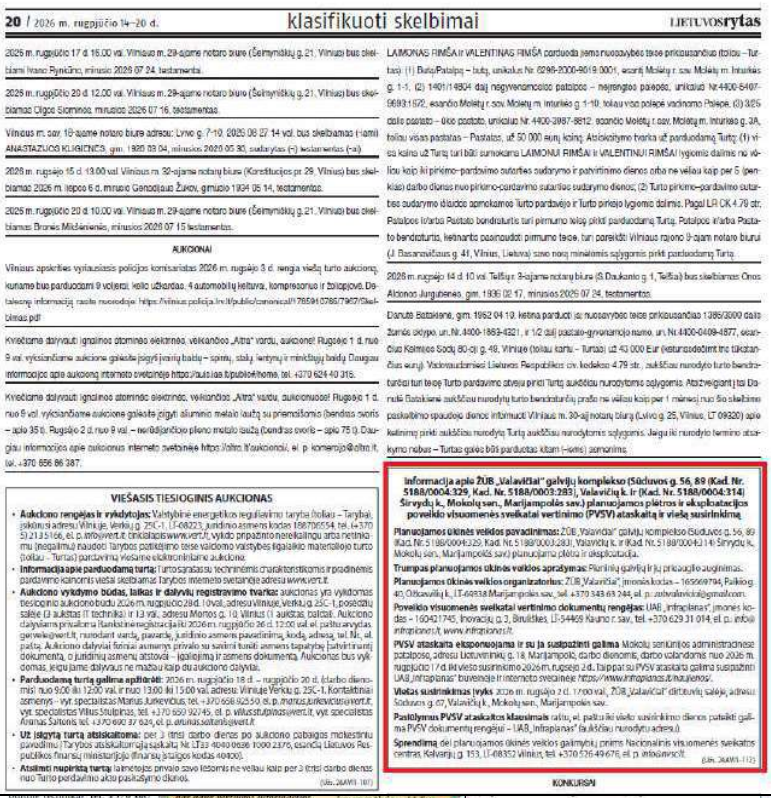
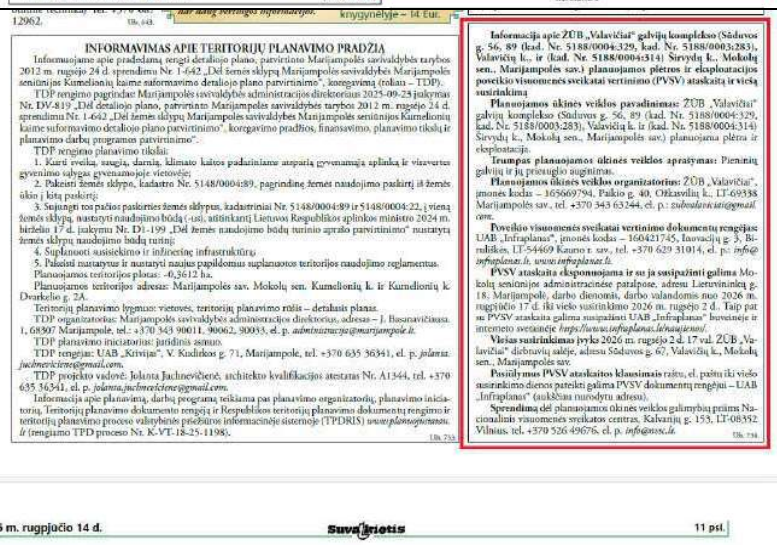
PVSV ataskaita eksponuojama ir su ja susipažinti galima Mokolų seniūnijos administracinėse patalpose, adresu Lietuvininkų g. 18, Marijampolė, darbo dienomis, darbo valandomis nuo 2026 m. rugpjūčio 17 d. iki viešo susirinkimo 2026 m. rugsėjo 2 d.. Taip pat su PVSV ataskaita galima susipažinti UAB „Infraplanas“ buveinėje ir interneto svetainėje https://www.infraplanas.lt/naujienos/.

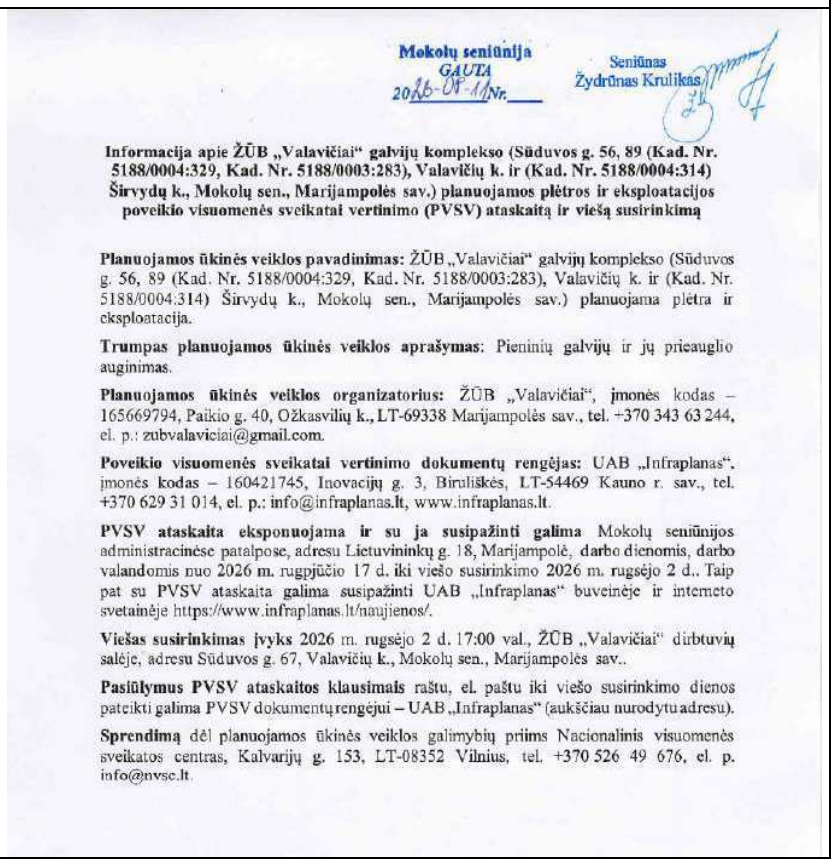
Viešas susirinkimas įvyks 2026 m. rugsėjo 2 d. 17:00 val., ŽŪB „Valavičiai“ dirbtuvių salėje, adresu Sūduvos g. 67, Valavičių k., Mokolų sen., Marijampolės sav..

Pasiūlymus PVSV ataskaitos klausimais raštu, el. paštu iki viešo susirinkimo dienos pateikti galima PVSV dokumentų rengėjui – UAB „Infraplanas“ (aukščiau nurodytu adresu).

Sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos galimybių priims Nacionalinis visuomenės sveikatos centras, Kalvarijų g. 153, LT-08352 Vilnius, tel. +370 526 49 676, el. p. info@nvsc.lt.

Skelbimų kopijos:

Eil. Nr.	Informavimo priemonė	Paskelbimo data	Skelbimo kopija
1.	Respublikinis laikraštis „Lietuvos rytas“	2026-08-14	
2.	Marijampolės rajono laikraštis „Suvalkietis“	2026-08-14	

Eil. Nr.	Informavimo priemonė	Paskelbimo data	Skelbimo kopija
3.	Mokolų seniūnija	2026-08-11	

Mokolų seniūnija
GAUTA
2026-08-11 Nr.___
Seniūnas
Žydrūnas Krulikas

Informacija apie ŽŪB „Valavičiai" galvijų komplekso (Sūduvos g. 56, 89 (Kad. Nr. 5188/0004:329, Kad. Nr. 5188/0003:283), Valavičių k. ir (Kad. Nr. 5188/0004:314) Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav.) planuojamos plėtros ir eksploatacijos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSV) ataskaitą ir viešą susirinkimą

Planuojamos ūkinės veiklos pavadinimas: ŽŪB „Valavičiai" galvijų komplekso (Sūduvos g. 56, 89 (Kad. Nr. 5188/0004:329, Kad. Nr. 5188/0003:283), Valavičių k. ir (Kad. Nr. 5188/0004:314) Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav.) planuojama plėtra ir eksploatacija.

Trumpas planuojamos ūkinės veiklos aprašymas: Pieninių galvijų ir jų priauglio auginimas.

Planuojamos ūkinės veiklos organizatorius: ŽŪB „Valavičiai", įmonės kodas – 165669794, Paikio g. 40, Ožkasvilių k., LT-69338 Marijampolės sav., tel. +370 343 63 244, el. p.: zubvalaviciai@gmail.com.

Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo dokumentų rengėjas: UAB „Infraplanas", įmonės kodas – 160421745, Inovacijų g. 3, Biruliškės, LT-54469 Kauno r. sav., tel. +370 629 31 014, el. p.: info@infraplanas.lt, www.infraplanas.lt.

PVSV ataskaita eksponuojama ir su ja susipažinti galima Mokolų seniūnijos administracinėse patalpose, adresu Lietuvininkų g. 18, Marijampolė, darbo dienomis, darbo valandomis nuo 2026 m. rugpjūčio 17 d. iki viešo susirinkimo 2026 m. rugsėjo 2 d.. Taip pat su PVSV ataskaita galima susipažinti UAB „Infraplanas" buveinėje ir interneto svetainėje https://www.infraplanas.lt/naujienos/.

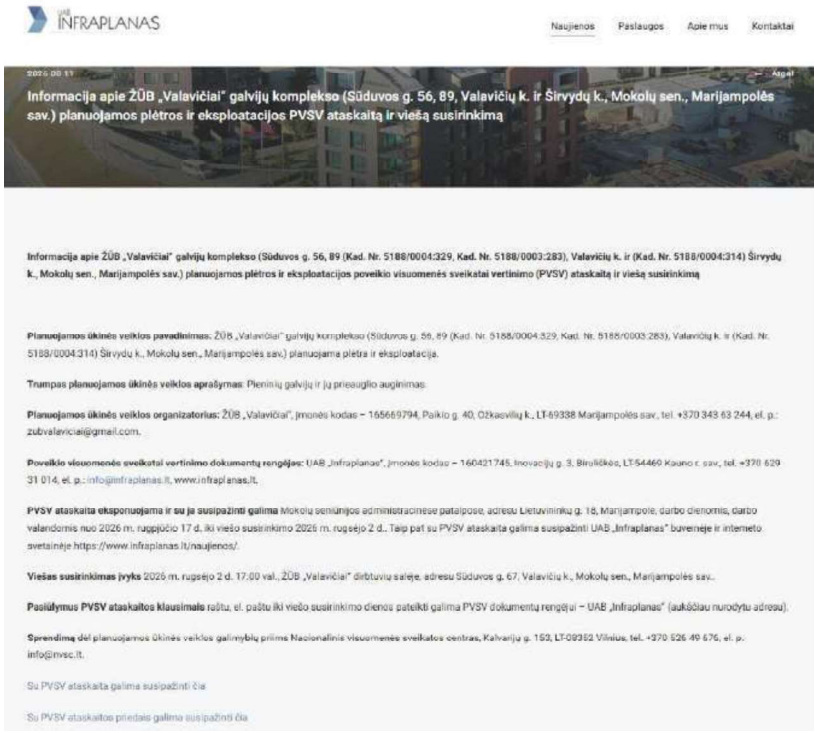
Viešas susirinkimas įvyks 2026 m. rugsėjo 2 d. 17:00 val., ŽŪB „Valavičiai" dirbtuvių salėje, adresu Sūduvos g. 67, Valavičių k., Mokolų sen., Marijampolės sav..

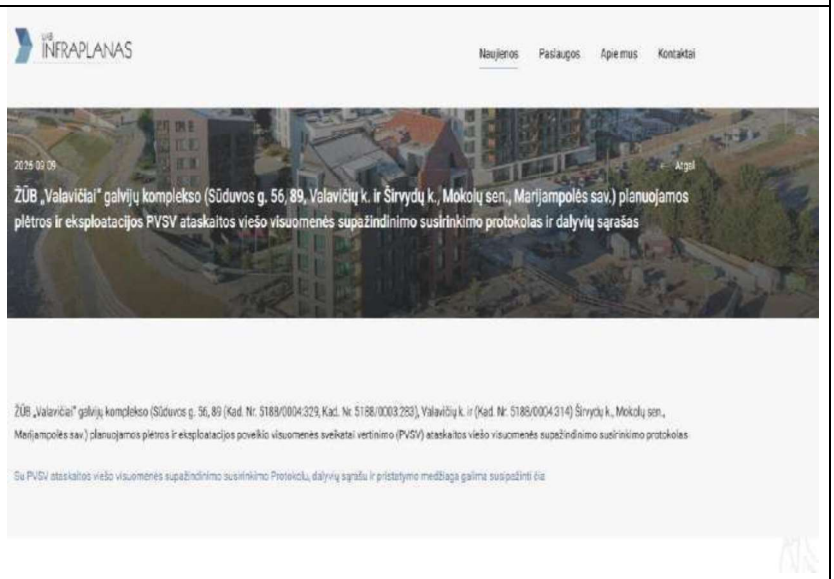
Pasiūlymus PVSV ataskaitos klausimais raštu, el. paštu iki viešo susirinkimo dienos pateikti galima PVSV dokumentų rengėjui – UAB „Infraplanas" (aukščiau nurodytu adresu).

Sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos galimybių priims Nacionalinis visuomenės sveikatos centras, Kalvarijų g. 153, LT-08352 Vilnius, tel. +370 526 49 676, el. p. info@nvsc.lt.

Eil. Nr.	Informavimo priemonė	Paskelbimo data	Skelbimo kopija
			Elektroninio dokumento nuorašas **MARIJAMPOLĖS SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS MOKOLŲ SENIŪNIJA** Biudžetinė įstaiga, J. Basanavičiaus a. 1, 68307 Marijampolė. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188769113. Seniūnijos duomenys: biudžetinės įstaigos filialas, Lietuvininkų g. 18, Marijampolė, 68300 Marijampolės savivaldybė, tel./faks. +370 343 50 628, el. p. mokolai@marijampole.lt Uždaroji akcinė bendrovė „Infraplanas" info@infraplanas.lt Į 2026-08-11 prašymą Kopija ŽŪB „Valavičiai" zubvalaviciai@gmail.com **DĖL POVEIKIO VISUOMENĖS SVEIKATOS VERTINIMO ATASKAITOS EKSPONAVIMO SENIŪNIJOJE** I n f o r m u o j a m e, kad su ŽŪB „Valavičiai" galvijų komplekso Sūduvos g. Nr.56, Nr. 89 Valavičių k., Mokolų sen., Marijampolės sav. (Kad. Nr. 5188/0004:329, Kad. Nr. 5188/0003:283) ir Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav. (Kad. Nr. 5188/0004:314) planuojamos plėtros ir eksploatacijos Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSV) ataskaita galima susipažinti (eksponuojama viešai) Marijampolės savivaldybės administracijos Mokolų seniūnijos administracinėse patalpose, adresu Lietuvininkų g. 18 Marijampolė, darbo dienomis (darbo valandomis) nuo 2026 m. rugpjūčio 17 d. iki viešo susirinkimo - 2026 m. rugsėjo 2 d. Seniūnas Žydrūnas Krulikas Marijampolė SAVIVALDYBĖ

Eil. Nr.	Informavimo priemonė	Paskelbimo data	Skelbimo kopija
			Elektroninio dokumento nuorašas **MARIJAMPOLĖS SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS MOKOLŲ SENIŪNIJA** Biudžetinė įstaiga, J. Basanavičiaus a. 1, 68307 Marijampolė. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188769113. Seniūnijos duomenys: biudžetinės įstaigos filialas, Lietuvininkų g. 18, Marijampolė, 68300 Marijampolės savivaldybė, tel./faks. +370 343 50 628, el. p. mokolai@marijampole.lt Uždaroji akcinė bendrovė „Infraplanas" info@infraplanas.lt Į 2026-08-11 Nr. S-2026-86 **DĖL VIEŠO VISUOMENĖS SUPAŽINDINIMO SU POVEIKIO VISUOMENĖS SVEIKATOS VERTINIMO ATASKAITOS SUSIRINKIMO VIETOS** P r i t a r i a m e, kad viešo visuomenės supažindinimo su ŽŪB „Valavičiai" galvijų komplekso Sūduvos g. Nr.56, Nr. 89 Valavičių k., Mokolų sen., Marijampolės sav. (Kad. Nr. 5188/0004:329, Kad. Nr. 5188/0003:283) ir Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav. (Kad. Nr. 5188/0004:314) planuojamos plėtros ir eksploatacijos Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSV) ataskaitos viešas pristatymas vyktų 2026 m. rugsėjo 2 d. 17^{00} val. ŽŪB „Valavičiai" dirbtuvių salėje, adresu Sūduvos g. 67, Valavičių k., Mokolų sen., Marijampolės sav. Seniūnas Žydrūnas Krulikas

Eil. Nr.	Informavimo priemonė	Paskelbimo data	Skelbimo kopija
4.	NVSC Marijampolės departamentas	2026-08-13	 Informacija apie ŽŪB „Valavičiai" galvijų komplekso (Šiduvos g. 56, 89 (Kad. Nr. 5188/0004:329, Kad. Nr. 5188/0003:283), Valavičių k. ir (Kad. Nr. 5188/0004:314) Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav.) planuojamos plėtros ir eksploatacijos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSV) ataskaitą ir viešą susirinkimą Lina Anšinovaitė One attachment • Scanned by Gmail Add to Drive
5.	Dokumento rengėjo UAB „Infraplanas" internetiniame puslapyje	2026-08-11	 INFRAPLANAS Naujienos Paslaugos Apie mus Kontaktai Informacija apie ŽŪB „Valavičiai" galvijų komplekso (Šiduvos g. 56, 89, Valavičių k. ir Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav.) planuojamos plėtros ir eksploatacijos PVSV ataskaitą ir viešą susirinkimą Informacija apie ŽŪB „Valavičiai" galvijų komplekso (Šiduvos g. 56, 89 (Kad. Nr. 5188/0004:329, Kad. Nr. 5188/0003:283), Valavičių k. ir (Kad. Nr. 5188/0004:314) Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav.) planuojamos plėtros ir eksploatacijos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSV) ataskaitą ir viešą susirinkimą Planuojamos ūkinės veiklos pavadinimas: ŽŪB „Valavičiai" galvijų komplekso (Šiduvos g. 56, 89 (Kad. Nr. 5188/0004:329, Kad. Nr. 5188/0003:283), Valavičių k. ir (Kad. Nr. 5188/0004:314) Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav.) planuojama plėtra ir eksploatacija. Trumpas planuojamos ūkinės veiklos aprašymas: Pieninių galvijų ir jų prieauglio auginimas. Planuojamos ūkinės veiklos organizatorius: ŽŪB „Valavičiai", įmonės kodas – 165669794, Paikio g. 40, Ožkasvilių k., LT-69338 Marijampolės sav., tel. +370 343 63 244, el. p.: zubvalaviciai@gmail.com. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo dokumentų rengėjas: UAB „Infraplanas", įmonės kodas – 160421745, Inovacijų g. 3, Biruliškės, LT-54469 Kauno r. sav., tel. +370 629 31 014, el. p.: info@infraplanas.lt, www.infraplanas.lt. PVSV ataskaita eksponuojama ir su ja susipažinti galima Mokolų seniūnijos administracinėse patalpose, adresu Lietuviininkų g. 16, Marijampolė, darbo dienomis, darbo valandomis nuo 2026 m. rugpjūčio 17 d. iki viešo susirinkimo 2026 m. rugsėjo 2 d.. Taip pat su PVSV ataskaita galima susipažinti UAB „Infraplanas" buveinėje ir interneto svetainėje https://www.infraplanas.lt/naujienos/. Viešas susirinkimas įvyks 2026 m. rugsėjo 2 d. 17.00 val., ŽŪB „Valavičiai" dirbtuvių salėje, adresu Šiduvos g. 67, Valavičių k., Mokolų sen., Marijampolės sav.. Pasiūlymus PVSV ataskaitos klausimais raštu, el. paštu iki viešo susirinkimo dienos pateikti galima PVSV dokumentų rengėjui – UAB „Infraplanas" (aukščiau nurodytu adresu). Sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos galimybių priims Nacionalinis visuomenės sveikatos centras, Kalvarijų g. 153, LT-09312 Vilnius, tel. +370 626 49 676, el. p.: info@nvsc.lt. Su PVSV ataskaita galima susipažinti čia Su PVSV ataskaitos priedais galima susipažinti čia Adresas: https://www.infraplanas.lt/naujienos/informacija-apie-zub-valaviciai-galviju-komplekso-suduvos-g-56-89-kad-nr-5188-0004-329-kad-nr-5188-0003-283-valaviciu-k-ir-kad-nr-5188-0004-314-sirvydu-k-mokolu-sen-marijampoles-sav-planuojamos-pletros-ir-eksploatacijos-poveikio-vi/

Eil. Nr.	Informavimo priemonė	Paskelbimo data	Skelbimo kopija
6.	Dokumento rengėjo UAB „Infraplanas“ internetiniame puslapyje	2026-09-09	 Adresas: https://www.infraplanas.lt/naujienos/zub-valaviciai-galviju-komplekso-suduvos-g-56-89-valaviciu-k-ir-sirvydu-k-mokolu-sen-marijampoles-sav-planuojamos-pletros-ir-eksploatacijos-pvsv-ataskaitos-vieso-visuomenes-supazindinimo-susirinkimo-protokolas-ir-dalyviu-sarasas/

ŽŪB „Valavičiai“ galvijų komplekso (Sūduvos g. 56, 89 (Kad. Nr. 5188/0004:329, Kad. Nr. 5188/0003:283), Valavičių k. ir (Kad. Nr. 5188/0004:314) Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav.) planuojamos plėtros ir eksploatacijos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSV) ataskaitos viešo visuomenės supažindinimo susirinkimo protokolas

2026 m. rugsėjo 2 d.
ŽŪB „Valavičiai“ dirbtuvių salė
Sūduvos g. 67, Valavičių k., Mokolų sen., Marijampolės sav..

Viešo visuomenės supažindinimo su poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ataskaita (toliau – Ataskaita) susirinkimas vyko 2026 m. rugsėjo 2 d. 17:00 val. ŽŪB „Valavičiai“ dirbtuvių salėje, adresu Sūduvos g. 67, Valavičių k., Mokolų sen., Marijampolės sav..

Dalyvių registracija pradėta 16:30 val. ir vykdyta viso susirinkimo metu.
Susirinkimo pradžia: 17:00 val.

Susirinkimo pirmininkė: UAB „Infraplanas“ direktorė Lina Anisimovaitė.

Susirinkimo sekretorius: UAB „Infraplanas“ projektų vadovas Žygimantas Juozas Kubilius.

Dalyvavo: Ataskaitos rengėjo UAB „Infraplanas” atstovai - direktorė Lina Anisimovaitė, projektų vadovas Žygimantas Juozas Kubilius, projektų vadovas Nedas Laurinavičius; planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus ŽŪB „Valavičiai“ vadovas Mindaugas Impolis.

Taip pat susirinkime dalyvavo Marijampolės savivaldybės tarybos nariai ir bei Lietuvos ūkininkų sąjungos

Į viešo visuomenės supažindinimo su Ataskaita susirinkimą atvyko ir užsiregistravo 49 suinteresuotos visuomenės atstovai. Kartu su Ataskaitos rengėjo ir planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus atstovu iš viso susirinkime užregistruoti 53 dalyviai. *Užsiregistravusių susirinkimo dalyvių sąrašas pridedamas prie šio protokolo.*

Iki viešo visuomenės supažindinimo su Ataskaita susirinkimo elektroniniu paštu buvo gauti du suinteresuotos visuomenės pasiūlymų raštai. Abu pasiūlymų raštai gauti 2026 m. rugsėjo 1 d. Viešo visuomenės supažindinimo su Ataskaita susirinkimo metu papildomai raštu pateiktas dar vienas suinteresuotos visuomenės pasiulymas. Visi gauti pasiūlymai užregistruoti ir bus įvertinti bei į juos atsakyta raštu Tvarkos aprašo nustatyta tvarka.

Susirinkimo eiga

Susirinkimo pirmininkė Lina Anisimovaitė susirinkimo pradžioje informavo dalyvius, kad viso susirinkimo metu bus daromas garso įrašas, skirtas susirinkimo protokolui parengti.

Susirinkimo dalyviai buvo supažindinti su viešo visuomenės supažindinimo su Ataskaita susirinkimo darbotvarke, procedūromis ir tvarka, bendraisiais duomenimis. Buvo pristatytas planuojamos ūkinės veiklos organizatorius ŽŪB „Valavičiai“, Ataskaitos rengėjas UAB „Infraplanas“, apibūdinta planuojama ūkinė veikla ir pristatyta Ataskaita bei pagrindiniai joje atlikto poveikio visuomenės sveikatai vertinimo rezultatai. *Prie protokolo pridedama susirinkimo metu naudota pristatymo medžiaga.*

Susirinkimo pirmininkė informavo, kad iki susirinkimo, 2026 m. rugsėjo 1 d., elektroniniu paštu buvo gauti du suinteresuotos visuomenės pasiūlymų raštai. Pasiūlymai buvo užregistruoti. Atsižvelgiant į tai, kad pasiūlymų raštai buvo gauti susirinkimo išvakarėse ir juose pateikta daug pastabų bei klausimų, susirinkimo metu buvo pristatytos juose keliamos pastabos ir klausimai bei pateikti trumpi atsakymai ir paaiškinimai. Susirinkusiesiems paaiškinta, kad išsamus argumentuotas gautų pasiūlymų įvertinimas bus parengtas ir pasiūlymų teikėjams pateiktas raštu Tvarkos aprašo nustatyta tvarka.

Susirinkimo pirmininkė taip pat informavo, kad pasiūlymai dėl Ataskaitos gali būti teikiami ir susirinkimo metu.

Dalyviai informuoti, kad žodinius klausimus, pastabas ir pasisakymus dėl Ataskaitos bus galima pateikti pasibaigus Ataskaitos pristatymui ir aptarus iki susirinkimo gautus suinteresuotos visuomenės pasiūlymus. Paaiškinta, kad visi norintys pasisakyti bus išklausyti eilės tvarka. Siekiant tinkamai užprotokoluoti pasisakymus, dalyvių paprašyta prieš pateikiant klausimą ar pasisakymą prisistatyti ir kalbėti po vieną.

Susirinkimo pirmininkė susirinkusius informavo, kad viešo visuomenės supažindinimo su Ataskaita susirinkimo protokolas (su priedais) per 5 darbo dienas po susirinkimo bus parengtas ir paskelbtas UAB „Infraplanas" interneto svetainėje (pateikiama nuoroda: https://www.infraplanas.lt/naujienos/).

Dalyviai informuoti, kad pastabas dėl protokolo (ir jo priedų) galima pateikti per 3 darbo dienas nuo jo pateikimo visuomenei susipažinti dienos. Pastabos dėl protokolo (ir jo priedų) Ataskaitos rengėjui gali būti teikiamos raštu (adresu UAB „Infraplanas", Inovacijų g. 3, Biruliškės, LT-54469 Kauno r.) arba elektroniniu paštu (info@infraplanas.lt), nurodant teikėjo vardą, pavardę (juridinio asmens pavadinimą), adresą, teikimo datą. Pastabos protokolui (ir jo priedams) ir jų įvertinimo dokumentai dėl protokolo pridedami prie protokolo ir teikiami Atsakingai institucijai.

Taip pat informuota, kad visuomenė per 10 darbo dienų po viešo visuomenės supažindinimo su Ataskaita susirinkimo turi teisę pateikti Ataskaitos rengėjui pasiūlymus dėl Ataskaitos.

Iki susirinkimo gautų suinteresuotos visuomenės pasiūlymų aptarimas ir įvertinimas

Dar kartą susirinkimo pirmininkė informavo, kad iki susirinkimo buvo gauti du pasiūlymų raštai. Kadangi jie gauti išvakarėse, susirinkimo metu buvo pateikti trumpi atsakymai į pagrindinius jų klausimus, o išsamus argumentuotas įvertinimas bus pateiktas raštu Tvarkos apraše nustatyta tvarka.

Pirmajame pasiūlymų rašte, buvo pateikti šeši pasiūlymai/klausimai, kurie susirinkimo metu buvo trumpai aptarti:

Pasiūlyme nurodyta/keliamas klausimas. PVSV ataskaitos priedo Aplinkos apsaugos agentūros išvados 6 p. (54 psl) nurodyta „PAV įstatymo 7 straipsnio 5 dalyje nustatyta tvarka, visuomenė nuo pateiktos informacijos gavimo dienos ir informacijos paskelbimo dienos pasiūlymų dėl atrankos informacijos ir (ar) PŪV poveikio aplinkai vertinimo Agentūrai nepateikė ir atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo procese nedalyvavo". Šiam ataskaitos punktui prieštaraujame, nes visuomenei ši informacija nebuvo paskelbta.

Susirinkimo metu pateiktas trumpas atsakymas/įvertinimas: Susirinkimo pirmininkė paaiškino, kad atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo (atranka dėl PAV) ir poveikio visuomenės sveikatai vertinimas (PVSV) yra dvi skirtingos procedūros. Nurodyta, kad atrankos dėl PAV procedūra buvo atlikta anksčiau ir 2026 m. liepos 2 d. Aplinkos apsaugos agentūra priėmė atrankos išvadą, kad poveikio aplinkai vertinimas neprivalomas. Susirinkimo metu paaiškinta, kad Aplinkos apsaugos agentūra atrankos dėl PAV procedūrą vykdė pagal šiai procedūrai taikomus teisės aktų reikalavimus, o atrankos dėl PAV procedūra šiuo metu yra užbaigta. Taip pat paaiškinta, kad šiuo metu vykdoma atskira poveikio visuomenės sveikatai vertinimo procedūra, kurios metu sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos galimybių priima Nacionalinis visuomenės sveikatos centras. Susirinkimo pirmininkė paaiškino, kad visuomenės informavimą atrankos dėl PAV procedūroje teisės aktų nustatyta tvarka vykdo Aplinkos

apsaugos agentūra, o atrankos dokumentų rengėjui nėra nustatyta pareiga atskirai organizuoti viešo visuomenės supažindinimo su atrankos informacija. PVSV procedūroje viešas visuomenės supažindinimas su Ataskaita yra viena iš privalomų procedūros dalių, kuri ir buvo vykdoma šio susirinkimo metu.

Pasiūlyme nurodyta/keliamas klausimas: Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo, 4 priedo „Pastatų, kuriuose laikomi ūkiniai gyvūnai, su prie jų esančiais mėšlo ir srutų kaupimo įrenginiais arba be jų sanitarinės apsaugos zonos dydis", laikant nuo 1 200 SG vnt. galvijų yra 500 metrų. Kurioje įstatymo vietoje yra numatyta mažinti sanitarinę apsaugos zonos plotą, kuris bus nustatytas gyventojams.

Susirinkimo metu pateiktas trumpas atsakymas/įvertinimas: Susirinkimo pirmininkė paaiškino, kad normatyvinis SAZ dydis nėra nekintamas. Teisės aktai numato galimybę SAZ ribas nustatyti arba tikslinti atlikus poveikio visuomenės sveikatai vertinimą. Būtent tam ir atliekama ši PVSV procedūra. Tvarkos aprašo 2 punkte tiesiogiai nustatyta, kad PVSV atliekamas tais atvejais, kai planuojamai ūkinei veiklai SAZ ribos turi būti nustatomos arba tikslinamos PVSV būdu. Todėl SAZ ribos nėra mažinamos vien veiklos vykdytojo pageidavimu. Jos nustatomos pagal konkretaus objekto poveikio vertinimo rezultatus, atsižvelgiant į oro taršą, kvapus, triukšmą ir kitus visuomenės sveikatai reikšmingus veiksnius. Jei pagal atliktus skaičiavimus nustatoma, kad už siūlomos SAZ ribų teisės aktuose nustatytos ribinės vertės neviršijamos, tokios ribos gali būti siūlomos PVSV ataskaitoje. Galutinai dėl Ataskaitos ir planuojamos veiklos galimybių sprendžia ne Ataskaitos rengėjas ar veiklos vykdytojas, o Nacionalinis visuomenės sveikatos centras, kuris vertina tiek Ataskaitą, tiek visuomenės pasiūlymus ir jų argumentuotą įvertinimą.

Pasiūlyme nurodyta/keliamas klausimas: Kvapų sklaida ir oro kokybės pablogėjimas. Galvijų komplekso mastas ir srutų tvarkymo apimtys gali sukelti nuolatinį kvapų diskomfortą, viršyti higienos normų ribas ir pabloginti gyvenimo kokybę aplinkinėse gyvenvietėse.

Susirinkimo metu pateiktas trumpas atsakymas/įvertinimas: Šis klausimas yra vienas pagrindinių PVSV vertinamų veiksnių, todėl kvapų poveikis nėra paliktas subjektyviam vertinimui. Ataskaitoje įvertinti kvapų taršos šaltiniai, jų emisijos ir atliktas kvapų sklaidos modeliavimas, kurio rezultatai lyginami su galiojančiomis ribinėmis vertėmis. Todėl vertinant, ar siūlomos SAZ ribos yra pakankamos, remiamasi ne vien prielaida, kad kvapas gali būti jaučiamas, bet prognozuojamais kiekybiniais poveikio rezultatais. Paaiškinta, kad siūloma SAZ šiame vertinime tikslinama pagal 5 kvapo vienetų ribinę izoliniją; triukšmo ir oro taršos ribinių verčių viršijimų už analizuojamos teritorijos nenustatyta.

Pasiūlyme nurodyta/keliamas klausimas: Padidėjusi sunkiasvorio transporto apkrova. Intensyvus transporto judėjimas gali kelti triukšmą, vibracijas, kelio dangos pažeidimus ir kelti pavojų eismo saugai.

Susirinkimo metu pateiktas trumpas atsakymas/įvertinimas: Susirinkimo pirmininkė nurodė, kad triukšmo ribinės vertės ties artimiausia gyvenamąja aplinka nebus viršijamos.

Pristatant šį pasiūlymą viena susirinkimo dalyvė iškėlė klausimą dėl esamos kelio būklės ir jame esančių duobių bei išreiškė abejonę dėl kelio būklės ateityje. Susirinkimo pirmininkė paprašė leisti užbaigti iki susirinkimo gautų pasiūlymų aptarimą ir nurodė, kad dalyvių klausimams bei diskusijai bus skirtas laikas po pasiūlymų aptarimo.

Pasiūlyme nurodyta/keliamas klausimas: Galimas poveikis paviršiniams ir požeminiams vandenims. Srutų ir mėšlo laikymo bei tvarkymo procesai kelia riziką vandens taršai, ypač esant didelėms laikymo talpoms ir intensyviam ūkinės veiklos ciklui.

Susirinkimo metu pateiktas trumpas atsakymas/įvertinimas: Susirinkimo pirmininkė nurodė, kad esami ir planuojami mėšlo kaupimo įrenginiai projektuojami/įrengiami taip kaip reikalaujama pagal įstatymą su izoliuotais pagrindais, įrengiami monitoringo šulinėliai, kurie skirti stebėti, ar teršalai nepatenka į požeminį ar paviršinį vandenį.

Pasiūlyme nurodyta/keliamas klausimas: Neaiškus poveikis visuomenės sveikatai. PVSV ataskaitoje trūksta aiškių, išsamių ir nepriklausomų rizikos vertinimo duomenų, kurie leistų objektyviai įvertinti poveikį gyventojams.

Susirinkimo metu pateiktas trumpas atsakymas/įvertinimas: Susirinkimo pirmininkė atsakė, kad PVSV ataskaita rengiama vadovaujantis teisės aktuose patvirtintais Planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniais nurodymais. Susirinkimo pirmininkė paaiškino, kad papildomų tyrimų poreikis negali būti nustatomas vien tuo pagrindu, kad jų pageidauja visuomenės atstovai. Turi būti įvertinta, kokio konkretaus vertinimo ar duomenų trūksta ir kodėl be jų negalima patikimai įvertinti poveikio visuomenės sveikatai. Nurodyta, kad Ataskaitoje poveikio visuomenės sveikatai vertinimas atliktas vadovaujantis teisės aktuose patvirtintais Planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniais nurodymais.

Antrasis pasiūlymų raštas buvo pateiktas per advokatą, atstovaujantį suinteresuotos visuomenės atstovą. 2026 m. rugsėjo 1 d. pateiktas raštas yra 61 lapo apimties, suskirstytas į 14 teminių skyrių ir jame pateiktos 99 numeruotos pastabos. Susirinkimo pirmininkė paaiškino, kad, atsižvelgiant į rašto apimtį ir tai, kad jis gautas susirinkimo išvakarėse, susirinkimo metu bus trumpai aptartos pagrindinės jame keliamos temos, o išsamus argumentuotas pasiūlymų įvertinimas bus pateiktas raštu Tvarkos aprašo nustatyta tvarka. Toliau pateikiamas susirinkimo metu atliktas pagrindinių pasiūlymų rašte iškeltų klausimų aptarimas ir pateikti trumpi atsakymai/įvertinimai.

I. SAZ IR POVEIKIS VISUOMENĖS SVEIKATAI

Bendras šio skyriaus aptarimas susirinkime: Šio skyriaus pastabos susirinkime buvo aptariamos atskirais SAZ, modeliavimo, faktinės esamos situacijos, taršos mažinimo priemonių ir monitoringo klausimais. Pirmininkė aiškino, kad SAZ tikslinama pagal modeliavimo rezultatus, vertinama suminė esama ir planuojama situacija, o išsamūs atsakymai į didelės apimties raštą bus pateikti raštu.

I.1. Nepakankamai motyvuotas siūlomos sanitarinės apsaugos zonos (SAZ) dydžio pasirinkimas.

Susirinkimo metu aptarta/atsakyta: Pirmininkė paaiškino, kad siūlomos SAZ ribos nustatomos atsižvelgiant į triukšmo, oro taršos ir kvapų modeliavimo rezultatus. Kadangi už analizuojamos teritorijos ribų triukšmo ir oro taršos ribinių verčių viršijimų nenustatyta, SAZ ribas šiuo atveju lemia 5 kvapo vienetų ribinė vertė. Paaiškinta, kad SAZ riba nėra visiškai sutapatinama su 5 kvapo vienetų izolinija – kai kur ji išplečiama iki veiklos teritorijos sklypų ribų, taip pat į SAZ patenka dalis valstybinės žemės.

I.2. Nepakankamai pagrįsta išvada, kad SAZ ribas lemia tik kvapų sklaida.

Susirinkimo metu aptarta/atsakyta: Pirmininkė nurodė, kad SAZ ribą lemia kvapai todėl, jog kitų vertintų veiksnių ribinių verčių viršijimų už analizuojamos teritorijos nenustatyta.

I.3. Nepakankamai individualizuotas poveikio visuomenės sveikatai pagrindimas.

Susirinkimo metu aptarta/atsakyta: Pirmininkė paaiškino, kad vertinta artimiausia gyvenamoji aplinka, kurioje pagal modeliavimo rezultatus triukšmo, oro taršos ir kvapų ribinių verčių viršijimų nenustatyta, todėl, rengėjų vertinimu, didesniu atstumu esančioje gyvenamojoje aplinkoje viršijimų taip pat nenumatoma.

I.4. Nepakankamai įvertintas modeliavimo rezultatų neapibrėžtumas siūlant SAZ ribas.

Susirinkimo metu aptarta/atsakyta: Pirmininkė nurodė, kad analizė ir modeliavimas atlikti pagal patvirtintas metodikas, o sanitarinė apsaugos zona rekomenduojama pagal gautus modeliavimo rezultatus.

I.5. Nepakankamai pagrįstas siūlomos SAZ pakankamumas visuomenės sveikatos apsaugai.

Susirinkimo metu aptarta/atsakyta: Pirmininkė paaiškino, kad Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme šiai veiklai nustatytas normatyvinis 500 m SAZ dydis, tačiau teisės aktai taip pat numato galimybę SAZ ribas tikslinti atlikus poveikio visuomenės sveikatai vertinimą ir remiantis pagal patvirtintas metodikas atliktų poveikio veiksnių sklaidos modeliavimo rezultatais. Nurodyta, kad šiuo atveju SAZ ribos būtent tokiu būdu ir tikslinamos.

I.6. Nevertintas faktinis dabar vykdomos ūkinės veiklos poveikis visuomenės sveikatai.

Susirinkimo metu aptarta/atsakyta: Pirmininkė paaiškino, kad pasirinkta vertinti suminę būsimą situaciją – esamą veiklą kartu su planuojama plėtra – o ne atskirai matuoti dabartinę situaciją. Tokiu būdu gaunamas planuojamos situacijos aiškesnis vaizdas.

I.7. Nepakankamai pagrįsta, kad nustatant SAZ buvo įvertintas visas veikiančio gyvulininkystės komplekso poveikis visuomenės sveikatai.

Susirinkimo metu aptarta/atsakyta: Planuojamos plėtros metu, dalis esamų pastatų bus griaunami, kiti bus rekonstruojami, taip pat bus pastatoma naujų statinių, bus didinamas laikomų galvijų skaičius, keisis transporto judėjimo trajektorijos. Pirmininkė nurodė, kad vertinama ir esama, ir planuojama veikla, t. y. suminis scenarijus.

I.8. PVSV ataskaitoje poveikio visuomenės sveikatai vertinimas orientuotas į iš anksto pasirinktų sprendinių pagrindimą, išgalvotą taršos, triukšmo ir kvapų priemonių efektyvumą, remiantis vien tik vietinio tiekėjo nepatikima deklaracija, kuri neturi tolimesnio mokslinio pagrindimo, o ne į objektyvų visuomenės sveikatos apsaugai būtinų priemonių nustatymą.

Susirinkimo metu aptarta/atsakyta: Pirmininkė su teiginiu apie „išgalvotus" efektyvumus nesutiko ir nurodė, kad jie pagrįsti rekomendacijomis, metodiniais dokumentais ir informaciniais šaltiniais.

I.9. Nepakankamai pagrįsta, kad siūloma sanitarinės apsaugos zona užtikrins visuomenės sveikatos apsaugą visą planuojamos ūkinės veiklos vykdymo laikotarpį.

Susirinkimo metu aptarta/atsakyta: Pirmininkė atsakė, kad veiklos vykdytojas yra suinteresuotas technologijas prižiūrėti ir palaikyti tinkamos techninės būklės, nes prižiūrima technologinė įranga ilgiau tarnauja.

II. BENDRIEJI METODINIAI KLAUSIMAI

Bendras šio skyriaus aptarimas susirinkime: Šio skyriaus klausimai aptarti aiškinant prognostinį PVSV pobūdį, esamos ir planuojamos situacijos vertinimą, monitoringo kaip papildomos kontrolės priemonės vaidmenį bei metodikų ir mokslinių šaltinių taikymą konkrečiam objektui.

II.1. PVSV ataskaitos išvados nepakankamai grindžiamos faktiniais duomenimis ir tyrimais.

Susirinkimo metu aptarta/atsakyta: Pirmininkė paaiškino, kad planuojamos veiklos projekto vertinimas yra prognostinis ir iki veiklos įgyvendinimo būsimos faktinės koncentracijos ar triukšmas negali būti išmatuoti, todėl vadovaujantis įstatymais taikomi prognostiniai skaičiavimo ir modeliavimo metodai.

II.2. Monitoringo priemonių numatymas nepakeičia pareigos tinkamai įvertinti planuojamos ūkinės veiklos poveikį iki sprendimo priėmimo.

Susirinkimo metu aptarta/atsakyta: Pirmininkė nurodė, kad monitoringas negali pakeisti poveikio vertinimo iki sprendimo priėmimo ir yra papildoma kontrolės priemonė eksploatacijos metu.

II.3. Nepakankamai įvertinta esama situacija ir planuojamos veiklos sąlygojami pokyčiai.

Susirinkimo metu aptarta/atsakyta: Šis klausimas susirinkime buvo aptartas kartu su pastabomis dėl faktinės esamos situacijos vertinimo. Pirmininkė paaiškino, kad PVSV vertinama suminė būsima situacija, apimanti esamą ūkinę veiklą ir planuojamą plėtrą. Nurodyta, kad planuojamos plėtros metu dalis esamų statinių bus griaunama ar rekonstruojama, bus statomi nauji statiniai, didinamas galvijų skaičius ir keisis kiti veiklos parametrai, todėl vertinamas bendras scenarijus po planuojamos plėtros įgyvendinimo.

II.4. PVSV ataskaitoje nepakankamai pagrįstas pasirinktų mokslinių šaltinių ir metodinių prielaidų taikymas konkrečiai planuojamai ūkinei veiklai.

Susirinkimo metu aptarta/atsakyta: Pirmininkė nurodė, kad kai realių matavimų nėra, vertinimui naudojamos pripažintos metodikos ir moksliniai šaltiniai. Šiam konkrečiam objektui jie pritaikomi pagal faktinį gyvulių skaičių, mėšlo tvarkymo sistemą ir taršos šaltinius. Pavyzdžiui, amoniako emisijų vertinimui naudota ataskaitoje nurodyta EMEP/EEA metodika, kuri pritaikoma konkrečiam objektui pagal gyvulių skaičių, mėšlo tvarkymo sistemą, taršos šaltinius ir kitus reikšmingus parametrus.

III. SKLAIDOS MODELIAVIMO METODIKA

IV. KVAPŲ VERTINIMAS

V. ORO TARŠA

Klausimus susijusius su sklaidos modeliavimo metodikomis, kvapų vertinimu ir oro tarša susijusius klausimus pristatė bei į juos atsakė PVSV ataskaitos rengėjas Žygimantas Juozas Kubilius.

Bendras šių skyrių aptarimas susirinkime. Šiuose skyriuose pateiktos pastabos susirinkimo metu nebuvo nagrinėjamos po vieną – pagrindiniai jose keliami klausimai aptarti bendrai. Daugiausia buvo kvestionuojamas taikytų taršos mažinimo priemonių efektyvumo pagrįstumas, naudojamos modeliavimo metodikos, programinė įranga, meteorologinių duomenų reprezentatyvumas ir modeliavimo pradinių duomenų pagrįstumas. Žygimantas Juozas Kubilius paaiškino, kad modeliavimo programinė įranga ir taikytos metodikos yra nurodytos Ataskaitoje ir naudojamos atlickant oro taršos bei kvapų sklaidos vertinimą. Nurodyta, kad pati programinė įranga yra modeliavimo įrankis, o modeliavimo rezultatams esminę reikšmę turi į modelį įvedami taršos šaltinių parametrai, emisijų duomenys ir meteorologiniai duomenys. Paaiškinta, kad modeliavimui naudoti penkerių metų Kybartų meteorologijos stoties duomenys, kurie, rengėjų vertinimu, yra reprezentatyvūs analizuojamai teritorijai. Taip pat nurodyta, kad taikomos metodikos yra pripažintos ir rekomenduojamos naudoti, o jose taikomi emisijos faktoriai yra nustatyti remiantis faktinių matavimų duomenimis. Susirinkimo pirmininkė papildė, kad dalis pasiūlymų buvo susiję su taršos mažinimo priemonių efektyvumo pagrįstumu, tačiau šių priemonių taikymas ir jų efektyvumas jau buvo pristatyti Ataskaitos pristatymo metu. Baigiant pasiūlymų aptarimą susirinkimo pirmininkė dar kartą nurodė, kad į visame didelės apimties pasiūlymų rašte pateiktas pastabas bus išsamiai ir argumentuotai atsakyta raštu Tvarkos aprašo nustatyta tvarka.

VI. TRIUKŠMAS

Klausimus susijusius su triukšmu pristatė ir atsakinėjo PVSV ataskaitos rengėjas – Nedas Laurinavičius.

Bendras šio skyriaus aptarimas susirinkime: Triukšmo skyriaus pastabos susirinkime buvo aptariamos nuosekliai, triukšmo specialistui pereinant per transporto srautus, technikos darbo režimą, blogiausią scenarijų, neapibrėžtumą, ribinių verčių neviršijimą, modelio failus, faktinę esamą situaciją, esamos ir planuojamos situacijos palyginimą bei ilgalaikę ekspoziciją.

VI.1. Nepakankamai pagrįsti triukšmo modeliavime naudoti transporto srautai.

Susirinkimo metu aptarta/atsakyta: Triukšmo specialistas nurodė, kad pastaba priimama iš dalies – sutinkama, jog transporto srautų pagrindimą Ataskaitoje galima pateikti detaliau, todėl ši informacija bus papildomai detalizuota.
Bendras maksimalus sunkiojo transporto srautas vertintas išskaičiuojant vidutinį ūkinės veiklos generuojamą transporto kiekį per parą, įtraukiant tiek pienovežį, tiek kitą sunkųjį transportą, atvežantį pašarą, išvežantį mėšlą, srutas, kritusius gyvūlius ir atliekas. Triukšmo specialistas nurodė, kad papildomai bus detalizuota informacija apie susidarysiančio skysto mėšlo ir nuotekų pertekliaus išvežimą, t. y. cisternos talpą, iš to išplaukiantį reisų skaičių bei sunkiojo transporto kiekį pagal sezoniškumą.
Labai svarbu pabrėžti ir tai, kad apskaičiuotas ir ataskaitoje pateiktas projektinis transporto infrastruktūrų keliamas triukšmo rezultatas prie jautriausios gyvenamosios aplinkos, t. y. gyv. namo, įsikūrusio adresu Sūduvos g. 52A siekia ne daugiau kaip 40 dBA, kuomet ribinė Ldienos vertė pagal triukšmo higienos normą yra 65 dBA. Nurodyta, kad tarp apskaičiuoto triukšmo lygio ir ribinės vertės išlieka apie 25 dB(A) skirtumas. Triukšmo specialistas papildomai iliustravo esamą rezervą nurodydamas, kad transporto srautas turėtų padidėti labai reikšmingai, kad būtų pasiekta taikoma ribinė vertė. Leistinas triukšmo ribines vertes apsprendžia higienos norma.

VI.2. Nepakankamai pagrįstos triukšmo modeliavimo prielaidos dėl technikos darbo režimo.

Susirinkimo metu aptarta/atsakyta: Triukšmo specialistas paaiškino, kad traktoriaus ir krautuvo realaus darbo ciklai modelyje nebuvo mažinami. Priešingai, vertintas konservatyvesnis scenarijus, priimant prielaidą, kad traktorius ir krautuvas dirba vienu metu visu pajėgumu nuo 7.00 iki 19.00 val., t. y. 12 valandų be prastovų. Nurodyta, kad realiomis sąlygomis tokia nepertraukiama technikos veikla maksimaliu režimu nėra tikėtina. Net ir taikant šį konservatyvų scenarijų ties gyvenamąja aplinka apskaičiuotas ne didesnis kaip 35 dBA triukšmo lygis, kai taikoma dienos ribinė vertė yra 55 dBA.

VI.3. Nepakankamai pagrįsta, kad modeliuota blogiausia galima triukšmo sklaidos situacija.

Susirinkimo metu aptarta/atsakyta: Ataskaitoje aiškiai pažymėta, kad triukšmo vertinime buvo vertintas scenarijus, kuomet visa ūkio technika yra naudojama kartu, pilnu pajėgumu ir visą darbo dieną (t. y. be prastovų), dėl ko ir yra teigiama, jog vertintas blogiausias scenarijus.
Taip pat pažymėta, kad visų pastatų vidaus patalpų technologinei įrangai, taikant blogiausio scenarijaus principą, priimta 90 dBA reikšmė ir 24 val./parą veikimo trukmė, nors toks triukšmo lygis galimas tik esant triukšmingiausioms technologinės įrangos veikimo sąlygoms, pavyzdžiui, melžimo aikštelėse.

VI.4. Nepakankamai įvertintas triukšmo modeliavimo rezultatų neapibrėžtumas.

Susirinkimo metu aptarta/atsakyta: Triukšmo specialistas nurodė, kad, jo vertinimu, šioje pastaboje prašoma papildomos analizės, kurios atlikimo PVSV reglamentuojantys teisės aktai nenustato.
Metodiniai nurodymai reikalauja aprašyti naudotus metodus, prielaidas ir galimus netikslumus – tai ataskaitoje yra pateikta.
Triukšmo vertinimas atliktas taikant ataskaitoje nurodytus pripažintus skaičiavimo metodus ir programinę įrangą. Modelyje įvertintas pastatų aukštingumas, reljefas, meteorologinės sąlygos, vietovės garso absorbcinės savybės ir triukšmo šaltinių veikimo laikas paros metu.
Todėl šioje pastaboje faktiškai prašoma papildomos analizės, kurios PVSV teisės aktai nenustato.

VI.5. Nepakankamai pagrįsta išvada dėl triukšmo ribinių verčių neviršijimo.

Susirinkimo metu aptarta/atsakyta: Triukšmo specialistas nurodė, kad su pastaba nesutinkama. Pastaboje keliami klausimai dėl transporto intensyvumo, technikos darbo režimo, modeliavimo prielaidų bei jų galimo kitimo iš esmės dubliuoja ankstesnėse pastabose aptartus klausimus. PVSV triukšmo vertinimo tikslas yra įvertinti planuojamos ūkinės veiklos projektinėmis eksploatavimo sąlygomis prognozuojamus triukšmo lygius ir nustatyti jų atitiktį visuomenės sveikatos saugai taikomoms ribinėms

vertėms. PVSV ataskaitai nėra keliamas reikalavimas atlikti atskirą analizę, kiek pasikeistų modeliavimo rezultatai keičiant kiekvieną pradinį parametrą. Vertinamas blogiausias suminis projektinis akustinės situacijos scenarijus, kuris parodo, kad viršijimų nebus.

VI.6. Visuomenė neturi realios galimybės nepriklausomai patikrinti triukšmo modeliavimo rezultatų.

Susirinkimo metu aptarta/atsakyta: Triukšmo specialistas nurodė, kad, jo vertinimu, reikalavimas visuomenei pateikti CadnaA projektinius failus, tarpinius programos failus ar visą rengėjo darbinę medžiagą nėra nustatytas PVSV procedūrą reglamentuojančiuose teisės aktuose. Paaiškinta, kad Ataskaitoje pateikta vertinimo metodika, triukšmo šaltiniai, jų parametrai, darbo laikas, darbo zonos, transporto judėjimo trajektorijos ir modeliavimo rezultatai.

VI.7. Neįvertintas faktinis dabar vykdomos ūkinės veiklos triukšmo poveikis.

Susirinkimo metu aptarta/atsakyta: Triukšmo specialistas nurodė, kad PVSV vertina suminį planuojamos veiklos scenarijų, o ne atskirai tik esamą situaciją.

VI.8. Nepateiktas esamos ir planuojamos akustinės situacijos palyginamasis vertinimas.

Susirinkimo metu aptarta/atsakyta: Triukšmo specialistas nurodė, kad ši pastaba iš esmės kartoja ankstesnį klausimą dėl atskiro esamos ir planuojamos situacijos palyginimo.

VI.9. Nepakankamai įvertintas ilgalaikės triukšmo ekspozicijos poveikis visuomenės sveikatai.

Susirinkimo metu aptarta/atsakyta: Triukšmo specialistas nurodė, kad tokio reikalavimo PVSV reglamentavime nėra. Specialistas paaiškino, kad vertinimo metu turi būti nustatyta, kokia akustinė situacija prognozuojama vykdant veiklą po plėtros ir ar ji atitiks visuomenės sveikatos apsaugai nustatytas ribines vertes.

VII. HIDROGEOLOGIJA IR POŽEMINIS VANDUO

Bendras šio skyriaus aptarimas susirinkime: Hidrogeologijos ir požeminio vandens pastabos aptartos nurodant, kad tikslios naujų gręžinių koordinatės, gyliai ir konstrukcijos bus nustatomi vėlesniame projektavimo etape atlikus hidrogeologinius tyrimus, tai nėra atliekama PVSV metu. Taip pat paaiškinta, kad hidrodinaminės sąveikos klausimai šiame etape dar negali būti patikimai įvertinti. Pirmininkė nurodė, kad monitoringo gręžinių skaičius ir konkrečios vietos bus detalizuojami vėlesniuose etapuose. Pirmininkė nurodė, kad esamo gręžinio atstumai, jos teigimu, išlaikyti, o naujų gręžinių VAZ/hidrodinaminės sąveikos klausimai negali būti pilnai detalizuoti, kol nenustatyti jų gyliai ir koordinatės. Atskiros šiame skyriuje pateiktos pastabos susirinkimo metu nebuvo nagrinėjamos po vieną; išsamus jų įvertinimas bus pateiktas raštu.

VIII. PAVIRŠINIAI VANDENYS, PAVIRŠINĖS NUOTEKOS IR MELIORACIJOS

Bendras šio skyriaus aptarimas susirinkime: Paviršinių nuotekų ir melioracijos klausimai aptarti bendrai. Pirmininkė nurodė, kad metinis nuotekų kiekis nesusidaro vienu metu ir planuojami telkiniai, rengėjų vertinimu, jį galės akumuliuoti; pabrėžta, kad užterštos nuotekos į aplinką nepateks. Dalis melioracijos ir vandens balanso klausimų atskirai neišskirti. Atskiros šiame skyriuje pateiktos pastabos susirinkimo metu nebuvo nagrinėjamos po vieną; išsamus jų įvertinimas bus pateiktas raštu.

IX. MĖŠLO IR SRUTŲ TVARKYMAS

Bendras šio skyriaus aptarimas susirinkime: Mėšlo ir srutų tvarkymo klausimai pasiūlymų aptarimo metu apžvelgti bendrai. Pirmininkė nurodė, kad mėšlo ir srutų kiekiai Ataskaitoje apskaičiuoti, o jų tvarkymas numatytas laikantis taikomų reikalavimų. Atskiros šiame skyriuje pateiktos pastabos susirinkimo metu nebuvo nagrinėjamos po vieną; išsamus jų įvertinimas bus pateiktas raštu.

X. KUMULIACINIS POVEIKIS

Bendras šio skyriaus aptarimas susirinkime: Pirmininkė nurodė, kad poveikio veiksniai vertinti kompleksiškai, tačiau vieno bendro rodiklio kvapams, oro taršai, triukšmui ir kitiems veiksniams sumuoti nėra, todėl jie vertinami atskirai. Atskiros šiame skyriuje pateiktos pastabos susirinkimo metu nebuvo nagrinėjamos po vieną; išsamus jų įvertinimas bus pateiktas raštu.

XI. GRETIMŲ SKLYPŲ IR GYVENAMŲJŲ NAMŲ VERTINIMAS

Bendras šio skyriaus aptarimas susirinkime: Poveikio konkretiems namams klausimas aptartas nurodant, kad vertinta artimiausia gyvenamoji aplinka. Atskiros šiame skyriuje pateiktos pastabos susirinkimo metu nebuvo nagrinėjamos po vieną; išsamus jų įvertinimas bus pateiktas raštu.

XII. ISTORINĖ TARŠA

Bendras šio skyriaus aptarimas susirinkime: Istorinės taršos klausimas susirinkime buvo paminėtas, tačiau atskiros šio skyriaus pastabos išsamiai nenagrinėtos. Pirmininkė nurodė, kad išsamus jų įvertinimas bus pateiktas raštu.

XIII. MONITORINGO IR RIZIKOS VALDYMO PRIEMONĖS

Bendras šio skyriaus aptarimas susirinkime: paaiškinta, kad monitoringas yra papildoma kontrolės priemonė, paminėti monitoringo gręžiniai, o jų konkretus skaičius ir vietos priskirti vėlesniam detalizavimui. Dalis rizikos valdymo ir palyginamojo monitoringo klausimų atskirai neišskirti ir palikti rašytiniam atsakymui. Atskiros šiame skyriuje pateiktos pastabos susirinkimo metu nebuvo nagrinėjamos po vieną; išsamus jų įvertinimas bus pateiktas raštu.

XIV. KITI METODINIAI IR PROCESINIAI TRŪKUMAI

Bendras šio skyriaus aptarimas susirinkime: Procesiniai klausimai aptarti aiškinant PAV atrankos ir PVSV procedūrų atskirumą bei eiliškumą, modeliavimo duomenų patikrinimo galimybes ir vykstančio teisminio proceso klausimą. Pirmininkė nurodė tuo metu nematanti pagrindo stabdyti PVSV procedūrą ir pažymėjo, kad išsami informacija apie teisminio proceso situaciją jai tuo metu nebuvo žinoma. Taip pat paaiškinta, kad PAV atranka ir PVSV yra skirtingos procedūros, todėl jų dokumentų turinys nėra tapatus. Baigiant pasiūlymų aptarimą pakartota, kad į visas rašte pateiktas pastabas bus išsamiai atsakyta raštu.

Dalyvių pasisakymai, klausimai, atsakymai ir replikos

Baigus iki susirinkimo gautų suinteresuotos visuomenės pasiūlymų aptarimą ir jų įvertinimą, pirmininkė pakvietė susirinkimo dalyvius teikti žodinius klausimus, pastabas ir pasisakymus, prašydama prieš pasisakant prisistatyti ir kalbėti po vieną. Toliau chronologine tvarka pateikiama susirinkimo diskusijos eiga, dalyvių klausimai, pasisakymai, atsakymai ir reikšmingos replikos.

Pasisakymas/klausimas. Advokatas atstovaujantis šalia planuojamos ūkinės veiklos esančio objekto/gyventojo interesams. Prisistatė kaip advokatas, pateikęs didelės apimties, jo

teigimu, apie 60 lapų, rašytines pastabas ir atstovaujantis šalia planuojamos ūkinės veiklos esančio objekto/gyventojo interesams. Advokatas nurodė, kad jam labiausiai užkliūna oro ir kvapų tarša, taip pat ir transportas bei triukšmas, prie kurių advokato teigimu bus prieita vėliau. Paklausė, ar oro taršos ir kvapų vertinime vadovautasi tik tais moksliniais šaltiniais, straipsniais ir metodikomis, kurie nurodyti PVSV ataskaitoje ir jos yra pateiktos Ataskaitos išnašose, ar buvo naudoti ir kiti šaltiniai. Jei naudoti kiti šaltiniai, paprašė juos konkrečiai įvardyti.

Atsakymas. UAB „Infraplanas" atstovas Žygimantas Juozas Kubilius. Paaiškino, kad vertinimui naudoti šaltiniai ir metodikos yra nurodyti Ataskaitoje ir jos išnašose.

Klausimas. Advokatas Perėjo prie probiotikų efektyvumo klausimo. Nurodė, kad Ataskaitoje probiotikams priskiriamas amoniako ir kvapų emisijų mažinimo efektyvumas, tačiau jo peržiūrėtame, Ataskaitoje cituojamame šaltinyje, jis nerado teiginio, pagrindžiančio Ataskaitoje nurodytą 50% efektyvumo dydį. Paprašė tiksliai nurodyti šaltinį ir paaiškinti, kuo pasirinktas efektyvumas yra moksliškai pagrįstas ir reprezentatyvus konkrečiai planuojamai veiklai.

Atsakymas. UAB „Infraplanas" atstovas Žygimantas Juozas Kubilius. Nurodė, kad Ataskaitos rengėjai konsultavosi su probiotikų gamintojais, kurie atlieka tyrimus ūkiuose, taip pat ir Lietuvoje. Pažadėjo pateikti konkretų šaltinį. Paaiškino, kad modeliavime nebuvo pasirinktos didžiausios nurodomos efektyvumo reikšmės, o taikyta žemesnė efektyvumo reikšmė.

Klausimas. Advokatas Advokatas papildomai paklausė, ar nurodytas straipsnis/informacijos šaltinis yra recenzuotas mokslinis tyrimas ir kuo jame pateikiami duomenys pagrįsti.

Atsakymas. UAB „Infraplanas" atstovas Žygimantas Juozas Kubilius. Ž. J. Kubilius atsakė, kad šį klausimą pasitikslins.

Klausimas. Advokatas Nurodė, kad jo nagrinėtoje mokslinėje literatūroje, būtent VDU, probiotikų veiksmingumas siejamas su maždaug optimalia 23–25 °C ar aukštesne temperatūra, o Ataskaitoje kartu numatytas optimalaus mikroklimato palaikymas ir tvarto neįkaitinimas. Klausė, kaip tarpusavyje suderinamas temperatūros mažinimas ir probiotikų veiksmingumas, jeigu žemesnėje temperatūroje jų poveikis mažėja. Advokatas suabejojo šių naudojamų priemonių suderinamumu.

Atsakymas. UAB „Infraplanas" atstovas Žygimantas Juozas Kubilius. Paaiškino, kad būtent dėl šios priežasties modeliavime nebuvo taikomos didžiausios probiotikų efektyvumo reikšmės, nors taip daryti būtų galima, o pasirinktos žemesnės reikšmės.

Klausimas. Advokatas Klausė dėl Ataskaitoje taikomo 20 proc. efektyvumo, siejamo su optimalaus mikroklimato palaikymu tvartuose. Remdamasis UNECE gairių 67 pastraipa, nurodė, kad jose priemonės efektyvumas siejamas su konkrečiomis techninėmis sąlygomis, įskaitant stogo izoliaciją ir automatiškai valdomą natūralią ventiliaciją. Paklausė, ar būtent tokie techniniai sprendiniai, kurie numatyti minimose UNECE gairėse, bus įrengti planuojamuose tvartuose ir ar jie bus aiškiai numatyti Ataskaitoje.

Atsakymas. UAB „Infraplanas" atstovė Lina Anisimovaitė. Nurodė, kad į šią pastabą bus atsakyta raštu ir jeigu reikalinga, informacija bus patikslinta. Pakvietė advokatą pateikti kitą klausimą.

Klausimas. Advokatas Klausė dėl papildomai taikomo 35 proc. efektyvumo, siejamo su greitu šlapimo ir srutų pašalinimu. Nurodė, kad jo minimame šaltinyje, UNECE gairėse, toks efektyvumas siejamas su konkrečiais technologiniais sprendiniais – grindų, skreperių ir šlapimo nutekėjimo sistema – ir paklausė, ar ŽŪB „Valavičiai" komplekse bus įrengta būtent šaltinyje UNECE gairių 66 pastraipoje ir iš jo išplaukiančiuose šaltiniuose, aprašyta technologija.

Atsakymas. UAB „Infraplanas" atstovai Žygimantas Juozas Kubilius ir Lina Anisimovaitė. Paaiškino, kad šaltinyje pateikiamas priemonės efektyvumo intervalas ir atliekant vertinimą pasirenkama šiame intervale esanti efektyvumo reikšmė ir kad į klausimą bus išsamiai atsakyta raštu.

Klausimas ir replika. Advokatas Advokatas nurodė, kad jo minimame šaltinyje, UNECE gairėse, pateikiamas tam tikras priemonės efektyvumo intervalas, t.y. nuo 25 iki 46 proc., ir klausė, kodėl konkrečiam ūkiui pasirinkta 35 proc. reikšmė, o ne mažiausia intervale nurodyta reikšmė.

Atsakymas. UAB „Infraplanas" atstovas Žygimantas Juozas Kubilius. Paaiškino, kad atliekant vertinimą yra palikta galimybė rinktis priemonių efektyvumo vertes nurodomas priemonių efektyvumo intervale.

Replika. Suinteresuotos visuomenės atstovas Pakomentavo, kad ne dokumentų rengėjas turi rinktis taršos mažinimo priemonių efektyvumo vertes, o Atsakingos institucijos.

Atsakymas. UAB „Infraplanas" atstovė Lina Anisimovaitė. Į pateiktą suinteresuotos visuomenės atstovo pasisakymą, atsakė, kad dokumentų rengėjas parengia Ataskaitą, pateikia joje informaciją, o sprendimą priima Atsakinga institucija, kuri turi visus reikiamus įrankius pateikiamai informacijai patikrinti.

Pasisakymas. Advokatas Advokatas pakartojo, kad Ataskaitoje remiamasi konkrečiomis metodikomis, todėl, jo nuomone, turi būti pagrįsta, kodėl pasirinktos būtent tokios konkrečios efektyvumo reikšmės.

Pasisakymas/klausimas. Advokatas Nurodė, kad kvapą sudaro ne tik amoniakas, bet ir sieros junginiai, lakiosios riebalų rūgštys, fenoliai, indolas bei kitos medžiagos. Paklausė, kokiu moksliniu ir metodiniu pagrindu amoniako emisijos sumažinimo koeficientas santykiu 1:1 pritaikomas ir kvapo emisijos sumažinimui. Pabrėžė, kad amoniakas yra oro teršalas, o kvapas – atskiras poveikio veiksnys, todėl abejojo tokio tiesioginio prilyginimo pagrįstumu.

Atsakymas. UAB „Infraplanas" atstovas Žygimantas Juozas Kubilius. Nurodė, kad, rengėjo vertinimu, amoniakas sudaro daugiau kaip 90 proc. aptariamų medžiagų kiekio.

Pasisakymas. Lietuvos ūkininkų sąjungos Papildė, kad kvapą skleidžia ne tik mėšlas ir jame esančios medžiagos, bet ir silosas bei kiti pašarai.

Klausimas. Advokatas Klausė dėl Ataskaitoje taikomų kraikinio mėšlo uždengimo ir skysto mėšlo/srutų rezervuarų uždengimo priemonių efektyvumo. Nurodė, kad Ataskaitoje cituojamame Kentukio tyrime, jo vertinimu, buvo nagrinėjamos kitokios nei planuojamame ŽŪB „Valavičiai" ukyje sąlygos – skystas kiaulių mėšlas, kurio saugyklos paviršius buvo dengiamas šiaudais, o ne kraikinis galvijų mėšlas ar galvijų srutos. Todėl klausė, kokiu pagrindu šio tyrimo rezultatai pritaikyti konkrečiai planuojamai veiklai ir kuo pagrįsta modeliavime kraikinio mėšlo uždengimui taikyta 80 proc. efektyvumo reikšmė. Taip pat atkreipė dėmesį, kad skysto mėšlo/srutų rezervuarų uždengimui Ataskaitoje taikoma 90 proc. efektyvumo reikšmė, nors, jo teigimu, tame pačiame tyrime pirmaisiais metais nustatytas apie 90 proc. efektyvumas vėliau, per dvejus tyrimo metus, sumažėjo iki 48 proc. Klausė, kodėl pasirinkta būtent 90 proc. reikšmė, kuo pagrįstas šio tyrimo rezultatų pritaikymas ŽŪB „Valavičiai" veiklai ir kodėl nebuvo remtasi kitu, planuojamos veiklos sąlygas geriau atitinkančiu tyrimu.

Atsakymas. UAB „Infraplanas" atstovai Žygimantas Juozas Kubilius ir Lina Anisimovaitė. Paaiškino, kad pasirinkta reikšmė buvo grindžiama šaltinyje pateiktais matavimų duomenimis. Nurodė, kad prireikus gali būti pateiktas ir kitas šaltinis. Pirmininkė papildė, kad atitinkami šaltiniai ir pagrindimas bus pateikti atsakant į rašytines pastabas.

Klausimas. Advokatas Advokatas paklausė, ar vertintas vandenilio sulfidas ir kokia jo emisija/koncentracija.

Atsakymas. UAB „Infraplanas" atstovas Žygimantas Juozas Kubilius. Paaiškino, kad pagrindinė taikyta metodika šio teršalo emisijos duomenų nepateikia. Advokatui pasitikslinus, atsakyta, kad jis nevertintas dėl to, jog taikytoje metodikoje tokie duomenys nepateikiami.

Pasisakymas/klausimas. Suinteresuotos visuomenės atstovas Pateikė palyginimą, kad į patalpą atnešus kibirą srutų kvapas pasklistų po visą patalpą, o ne tik viena kryptimi.

Tuo remdamasis abejojo, ar modeliavimo schemose parodyta kvapo sklaida pakankamai atspindi realų jo plitimą ir skirtingų vėjo krypčių poveikį aplinkiniams gyventojams.

Diskusija/replikos. Vyko kelios tarpusavyje persidengiančios replikos dėl vėjo krypties ir kvapo sklidimo. Taip pat jie teigė gyvenantys vietoje ir žino kuo kvepia nuo vykdomos veiklos.

Pasisakymas/klausimai. Advokatas Iškėlė praktinius rezervuaro eksploatavimo klausimus: kaip fiziškai bus įrengta rezervuaro danga; kur bus srutų įtekėjimo vieta; ar srutos bus tiekiamos po danga; kaip rezervuaras bus pildomas ir maišomas; kaip vyks išsiurbimas; ar šių operacijų metu danga bus atidaroma; kiek laiko ir kokia rezervuaro dalis galėtų būti atvira bei kaip tokios operacijos įvertintos kvapų ir oro taršos modeliavime.

Atsakymas. UAB „Infraplanas" atstovai Žygimantas Juozas Kubilius ir Lina Anisimovaitė. Paaiškino, kad dalis advokato nurodytų procesų yra susiję su mėšlo / srutų išvežimo operacijomis ir yra trumpalaikiai. Ž. J. Kubilius nurodė, kad, rengėjo vertinimu, atskiras mėšlo išvežimo iš kaupimo įrenginių laikotarpio taršos vertinimas teisės aktuose nėra reglamentuotas.

Klausimas ir replika. Suinteresuotos visuomenės atstovas Pakomentavo, kad planuojami rezervuarai yra permaži, į juos netilps visas susidarysiantis mėšlas, todėl mėšlo perteklius bus išvežamas. Suinteresuotos visuomenės atstovas darė prielaidą, kad išvežimas bus vykdomas kas dieną. Dalyviai diskutavo dėl mėšlo/srutų išvežimo ir klausė, ar išvežimo metu planuojama sistema realiai išliks uždara.

Atsakymas/paaiškinimas. Planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus ŽŪB „Valavičiai" vadovas Mindaugas Impolis ir UAB „Infraplanas" atstovė Lina Anisimovaitė. M. Impulis paprašė atskirti dabar naudojamą sistemą nuo planuojamos ir nurodė, kad planuojamoje sistemoje procesai bus vykdomi uždaru būdu. Pirmininkė paprašė dalyvių kalbėti po vieną ir paaiškino, kad planuojamoje sistemoje mėšlas ir srutos bus tvarkomi maksimaliai uždaru būdu. Nurodė, kad uždara cisterna bus prijungiama prie sistemos, medžiaga išsiurbiama ir išvežama uždaru būdu. Į rezervuarą skystas mėšlas, plovimo nuotekos ir skreperiais pašalinta medžiaga bus pumpuojami uždara sistema iš apačios. Paaiškino, kad projektu siekiama atsisakyti dabartinio atviro pylimo per rezervuaro viršų.

Klausimas. Advokatas Advokatas pasitikslino, ar Ataskaitoje numatytas maksimalus vienu metu atidengtas pašarų tranšėjos plotas yra 50 m².

Atsakymas/paaiškinimas. UAB „Infraplanas" atstovė Lina Anisimovaitė. Pirmininkė atsakė, kad 50 m² nurodomas kaip maksimali riba, o realiai atidengtas plotas gali būti mažesnis ir priklausys nuo pašarų paėmimo poreikio.

Pasisakymas/klausimas. Marijampolės savivaldybės tarybos narys Nurodė, kad, jo nuomone, problemos kyla dėl didelės gamybos koncentravimo vienoje vietoje. Paklausė, ar komplekso plėtrai nebuvo svarstyta kita vieta, nes pagal pristatytą schemą didelė dalis komplekso bus statoma naujai arba iš esmės atnaujinama. Siūlė svarstyti kitą teritoriją, kad papildomas poveikis nebūtų sukeltas žmonėms, kurie šioje vietoje gyvena daug metų. Nurodė, kad mėšlas ir srutos skleidžia kvapą, ir pasiūlė, vykdant tokio masto investicijas, kartu įrengti biodujų jėgainę, kuri, jo nuomone, padėtų spręsti kvapų problemą. Paminėjo matęs tokius sprendimus Vokietijoje ir savo ilgametę patirtį žemės ūkyje. Išreiškė susirūpinimą dėl sunkiojo transporto ir jo keliamos vibracijos. Nurodė, kad sunkios priekabos ir galingi traktoriai, važiuodami per gyvenvietę, sukels papildomą vibraciją ir nepatogumų gyventojams, o pašarų reikės atvežti dideliais kiekiais. Vaizdingai pasakė, kad nuo vibracijos žmonėms „nuo stalų nulakstys lėkštės". Kritiškai reagavo į pristatytus paaiškinimus ir pasakė: „Mes ne maži vaikai ir pasakų nepasakokit." Pabrėžė, kad vietos gyventojai supranta žemės ūkio ir gamybinius procesus ir jų keliamos problemos turi būti vertinamos rimtai.

Atsakymas/paaiškinimas. UAB „Infraplanas" atstovė Lina Anisimovaitė, planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus ŽŪB „Valavičiai" vadovas Mindaugas Impolis. Pirmininkė nurodė, kad pasisakyme buvo ir klausimų, ir pasiūlymų. Paaiškino, kad dėl alternatyvios veiklos vietos pati atsakyti negali, todėl paprašė pasisakyti planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus atstovą. ŽŪB

„Valavičiai“ vadovas nurodė, kad kitos veiklos vietos buvo svarstytos, tačiau įsigijus esamą ūkį buvo prisiimti įsipareigojimai vietos žmonėms tęsti jo veiklą, neleisti teritorijai likti apleistai ir išlaikyti su veikla susijusias darbo vietas. Taip pat nurodė, kad biodujų/bioenergetikos sprendinių įgyvendinimo galimybė yra svarstoma ateityje.

Pasisakymas/klausimas. Marijampolės savivaldybės tarybos narys Tarybos narys nurodė esamos ir planuojamos teritorijos plotus – 11,4 ha ir 13,5 ha – ir klausė dėl siūlomos SAZ ploto bei normatyvinio 500 m atstumo. Pabrėžė, kad kvapas, priklausomai nuo vėjo krypties, gali sklisti į skirtingas puses, todėl, jo nuomone, 500 m zona turėtų būti vertinama aplink visą veiklos teritoriją. Taip pat kėlė klausimą dėl maždaug 12 tūkst. m³ srutų išvežimo per šešių mėnesių laikotarpį ir su tuo susijusių transporto srautų. Diskusijos metu klausė dėl planuojamų transporto maršrutų, žvyrkelio, Jotvingių gatvės, jos teisinio statuso ir servituto. Tarybos narys teigė, kad Jotvingių gatve naudojasi joje gyvenantis gyventojas, ir klausė, kaip šia gatve bus organizuojamas sunkiojo transporto eismas bei išvažiavimas iš teritorijos. Taip pat nurodė, kad, jo žiniomis, gatvė priklauso Marijampolės savivaldybei, tačiau šiuo metu veiklos vykdytojas yra pastatęs eismą ribojantį kelio ženklą. Tarybos narys taip pat pažymėjo, kad pašarus reikės suvežti iš skirtingų laukų, todėl transporto srautas, jo vertinimu, bus didelis. Teigė, kad pavieniai ūkininkai tokio transporto intensyvumo nesukuria, ir pakartojo nuomonę, kad naujam kompleksui būtų buvę tikslingiau ieškoti kito sklypo.

Atsakymas. Planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus ŽŪB „Valavičiai“ vadovas Mindaugas Impolis. Paaiškino numatomą transporto judėjimo kryptį. Nurodė, kad transportas judės žvyrkeliu į dešinę, automagistralės kryptimi. Dėl eismą ribojančio kelio ženklo vadovas paaiškino, kad tam turi leidimą.

Klausimas. Marijampolės savivaldybės tarybos narys Tarybos narys iškėlė klausimą, kodėl veiklos vykdytojas nesuorganizuoja norintiems gyventojams išvykos į Radviliškio rajone jau veikiantį moderniai įrengtą galvijų ūkį, kuriame būtų galima praktiškai pamatyti, kaip atrodo ir veikia modernus galvijų ūkis.

Atsakymas/paaiškinimas. Planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus ŽŪB „Valavičiai“ vadovas Mindaugas Impolis. Vadovas nurodė, kad tokį pasiūlymą kai kuriems gyventojams jau buvo pateikęs. Susirinkimo metu M. Impolis pakartojo, kad norintiems dalyviams galima suorganizuoti išvyką į Radviliškio rajone veikiantį modernų galvijų ūkį ir jį apžiūrėti. Taip pat teigė, kad dalis susirinkusiųjų planuojamą ūkį įsivaizduoja pagal senų fermų pavyzdį, kur karvės buvo laikomos pririštos, ir retoriškai klausė, ar kas nors mano, kad bendrovė siekia bloginti gyvulių laikymo sąlygas.

Replikos. Suinteresuotos visuomenės atstovas Suinteresuotos visuomenės atstovas į M. Impulio pasisakymą sureagavo fraze: „Karvių negalima, o žmones galima kankinti.“

Pasisakymas. Marijampolės savivaldybės tarybos narys Nurodė turintis ilgametę žemės ūkio/zootechnikos patirtį ir kritikavo jo matytą dabartinę gyvulių laikymo situaciją komplekse.

Atsakymas/paaiškinimas. UAB „Infraplanas“ atstovė Lina Anisimovaitė. Pirmininkė grįžo prie anksčiau tarybos nario iškelto SAZ klausimo ir paaiškino, kad 500 m atstumu nustatoma zona būtų normatyvinė SAZ, tačiau teisės aktai numato galimybę SAZ ribas tikslinti atliekant PVSV. Pažymėjo, kad siūlomos SAZ ribos patvirtinimas nėra garantuojamas, nes galutinį sprendimą dėl jos priima Nacionalinis visuomenės sveikatos centras.

Pasisakymas/klausimas. Suinteresuotos visuomenės atstovas Suinteresuotos visuomenės atstovas tuo metu kėlė klausimus dėl servituto, kadastrinių matavimų, kelio naudojimo ir galimybės dėl važiavimo kreiptis į policiją.

Atsakymas. UAB „Infraplanas“ atstovė Lina Anisimovaitė. Nurodė, kad šio kelio gatvės servituto klausimas yra nesusijęs su šio projekto esme.

Pasisakymas/klausimas. Marijampolės savivaldybės tarybos narys Teiravosi, ką veiklos vystytojas planuoja suteikti vietos bendruomenei, kad būtų pagerintos vietos gyventojų gyvenimo sąlygos?

Atsakymas. Planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus ŽŪB „Valavičiai" vadovas Mindaugas Impolis. Vadovas nurodė, kad bendrovė skiria lėšų keliams/vietos infrastruktūrai tvarkyti ir ketina tai daryti toliau. Taip pat bus prisidedama prie kaimo švenčių rėmimo. Vadovas paminėjo, kad jau dabar kiekvienais metais bendrovė apie 10 000 eur išleidžia vietos vandentiekio tvarkymo darbams.

Diskusija. replikavo, kad dėl intensyvesnio išvežimo keliai bus gadinami. Į tai vadovo buvo atsakyta, kad keliai bus tvarkomi.

Diskusija. Vyko diskusija dėl kelyje esančio 15 t ribojimo ženklo ir galimybės šiuo keliu važiuoti sunkiasvoriam transportui. Suinteresuotos visuomenės atstovas klausė, ar ženklas bus nuimtas, ir teigė, kad esant tokiam ribojimui sunkiasvoris transportas važiuoti negali. Kiti diskusijos dalyviai šiam teiginiui oponavo.

Klausimas. Advokatas Paklausė, ar triukšmo ir transporto skaičiavimuose buvo įvertintas visas planuojamos veiklos generuojamas transportas, ar tik srutų pertekliaus išvežimo transportas.

Atsakymas/paaiškinimas. UAB „Infraplanas" atstovas Nedas Laurinavičius. Atsakydamas paaiškino skysto mėšlo/srutų išvežimo transporto srauto apskaičiavimą: skaičiavimuose remtasi maždaug 12 tūkst. m^3 per šešių mėnesių laikotarpį išvežamu kiekiu ir 25–30 m^3 talpos cisternomis, pagal tai nustatant vidutinį reisų skaičių.

Klausimas. Advokatas Advokatas pasitikslino, ar vienu reisu laikomas tik vienas važiavimas, ar modeliavime įvertinamas tiek transporto priemonės atvykimas, tiek išvykimas.

Atsakymas/paaiškinimas. UAB „Infraplanas" atstovas Nedas Laurinavičius. Triukšmo specialistas atsakė, kad modeliavime reisas yra vertinamas vienos transporto priemonės atvažiavimas ir išvažiavimas, įvertintos abi judėjimo kryptys.

Klausimas. Advokatas Nurodė, kad Ataskaitos lentelėje pateikti transporto skaičiai, jo vertinimu, nesutampa su susirinkimo metu nurodytais skaičiais, ir paprašė šį neatitikimą patikrinti.

Atsakymas/paaiškinimas. UAB „Infraplanas" atstovas Nedas Laurinavičius. Nurodė, kad Ataskaitoje pateikti duomenys bus papildomai patikrinti ir patikslinti.

Klausimas. Advokatas Paklausė ŽŪB „Valavičiai" vadovo, ar yra sudaryta bent preliminari sutartis dėl srutų išvežimo/perdavimo kitam ūkio subjektui ir ar buvo patikrinta, kad šis subjektas turi pakankamus pajėgumus priimti planuojamą perduoti srutų kiekį.

Atsakymas. Planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus ŽŪB „Valavičiai" vadovas Mindaugas Impolis. Nurodė, kad šiuo metu tokia sutartis nėra sudaryta ir kad ją planuojama sudaryti su jo įvardyta „Suvalkijos" ŽŪB.

Klausimas. Advokatas Advokatas paklausė, ar mėšlo siurblinės, transporteriai, siurbliai ir slėginiai vamzdynai buvo įvertinti kaip triukšmo šaltiniai.

Atsakymas/paaiškinimas. UAB „Infraplanas" atstovas Nedas Laurinavičius. Triukšmo specialistas atsakė, kad planuojamų pastatų technologinei įrangai vertinime priimta 90 dBA reikšmė, taikant blogiausio scenarijaus principą, o pastatų „sandwich" tipo konstrukcijos vertintos kaip garsą slopinančios. Paaiškinta, kad vertinta suminė ūkio ir transporto akustinė situacija.

Klausimas. Advokatas Advokatas paklausė, kodėl kvapų ir oro taršos modeliavimo receptorių tinklo žingsnis pasirinktas 50 m, o ne, pavyzdžiui, 10 ar 20 m, ir kodėl nėra atskiro receptoriaus ties jo atstovaujamo asmens gyvenamąja aplinka.

Atsakymas. UAB „Infraplanas" atstovas Žygimantas Juozas Kubilius. Ž. J. Kubilius paaiškino, kad be reguliaraus receptorių tinklo modelyje papildomai įvesti receptoriai ties gyvenamąja aplinka.

Klausimas. Advokatas grįžo prie pirminių modeliavimo duomenų ir modeliavimo projektinių failų pateikimo klausimo. Nurodė, kad šį klausimą jau buvo iškėlęs rašytinėse pastabose ir

teismo procese dėl PAV atrankos. [redacted] teigė, kad teismas yra įpareigojęs pateikti pirminę informaciją, tačiau, jo teigimu, ji nėra pateikiama. Klausė, dėl kokių priežasčių pirminiai modeliavimo failai negali būti pateikti visuomenei, ir nurodė, kad galimybė juos patikrinti padidintų pasitikėjimą Ataskaitos rezultatais. Pasisakymo metu retoriškai suabejojo, ar failuose nėra informacijos, kurios nenorima atskleisti.

Atsakymas/paaiškinimas. UAB „Infraplanas" atstovė Lina Anisimovaitė. UAB „Infraplanas" atstovė Lina Anisimovaitė, atsakydama į advokato teiginius dėl nepateikiamų pirminių duomenų, nurodė, kad iki šiol Ataskaitos rengėjas nebuvo gavęs prašymo pateikti papildomus su projektu susijusius duomenis. Taip pat pažymėjo, kad neturi informacijos apie advokato minimus pradėtus teisminius procesus.

Patikslinimas. Advokatas [redacted] Patikslino, kad ankstesnis jo teiginys dėl nepateikiamų pirminių modeliavimo duomenų buvo skirtas ne Ataskaitos rengėjui UAB „Infraplanas", o planuojamos ūkinės veiklos organizatoriui ŽŪB „Valavičiai".

Klausimas. Advokatas [redacted] Advokatas nurodė, kad pirminių modeliavimo duomenų pateikimo klausimas jau įtrauktas į rašytinius pasiūlymus, ir paklausė, ar kartu su rašytiniu atsakymu į pasiūlymus galėtų būti pateikti ir pirminiai duomenys.

Atsakymas/paaiškinimas. UAB „Infraplanas" atstovė Lina Anisimovaitė. Pirmininkė atsakė, kad į šį klausimą bus atsakyta raštu.

Pasisakymas/klausimai. Suinteresuotos visuomenės atstovas [redacted] Nurodė vykdantis kaimo turizmo veiklą netoli planuojamo komplekso. Paaiškino, kad sodyboje teikiamos apgyvendinimo/nakvynės paslaugos, todėl jos veikla yra jautri kvapams, transportui ir kitiems aplinkos kokybės pokyčiams. Klausė, kodėl jo vykdoma kaimo turizmo veikla Ataskaitoje nėra atskirai paminėta, kaip planuojama plėtra galėtų ją paveikti ir ar vertinant kvapų poveikį atsižvelgta į vyraujančias vėjo kryptis sodybos link. Buvo paprašyta parodyti SAZ žemėlapį. Nurodė, kad jo minima sodyba yra už 300 metrų.

Klausimas. UAB „Infraplanas" atstovas Žygimantas Juozas Kubilius. Pasitikslino, ar dalyvis pageidauja, kad jo vykdoma veikla/sodyba Ataskaitoje būtų atskirai paminėta ir įvertinta.

Pasisakymas/klausimai. Suinteresuotos visuomenės atstovas [redacted] Paaiškino, kad jam svarbu ne vien formalus veiklos paminėjimas Ataskaitoje, bet suprasti, kaip planuojama veikla paveiks jo verslą, ar dėl kvapų ir kitų poveikių nereikės nutraukti veiklos ir kokios poveikio mažinimo priemonės galėtų būti numatytos.

Atsakymas/paaiškinimas. Planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus ŽŪB „Valavičiai" vadovas Mindaugas Impolis. Bendrovės vadovas pakomentavo, kad įgyvendinus planuojamus sprendinius kvapų poveikis, jo vertinimu, bus mažesnis negu esamoje situacijoje.

Pasisakymas. Suinteresuotos visuomenės atstovas [redacted] Kaimo turizmo veiklą vykdantis dalyvis šiuo teiginiu suabejojo.

Pasisakymas/klausimai. Suinteresuotos visuomenės atstovas [redacted] Tęsė pasisakymą apie kvapus, sunkiojo transporto srautus ir esamą prastą kelio būklę. Nurodė, kad, jo vertinimu, planuojamos veiklos transporto srautas gali būti didelis, todėl kelio būklė gali dar labiau blogėti. Taip pat kėlė klausimą dėl atstumų iki jo sodybos ir kitų gyvenamųjų vietų.

Atsakymas/paaiškinimas. UAB „Infraplanas" atstovė Lina Anisimovaitė. Paaiškino, kad šiai veiklai normatyvinė SAZ būtų formuojama pagal 500 m atstumą, tačiau atliekant PVSV SAZ ribos yra tikslinamos pagal konkretaus poveikio vertinimo rezultatus, todėl kaimo turizmo sodyba nebūtinai patektų į siūlomą SAZ.

Pasisakymas/klausimai. Suinteresuotos visuomenės atstovas [redacted] Klausė, kokie konkretūs sprendimai numatyti dėl planuojamos veiklos transporto ir jo poveikio keliui bei kaimo turizmo veiklai. Teigė, kad, jo skaičiavimu, transporto priemonių gali būti labai daug. Pakartojo, kad planuojama veikla gali tiesiogiai paveikti jo kaimo turizmo verslą, ir išreiškė nuomonę, kad jo interesams vertinime

skiriama nepakankamai dėmesio. Pabrėžė, kad kaimo turizmo veikla yra jautri aplinkos kokybei ir jam svarbu suprasti, ar dėl kvapų, transporto ir kitų poveikių sodyba galės toliau veikti. Taip pat suinteresuotos visuomenės atstovas piktinosi, kad buvo nepakankama informacijos sklaida apie planuojamą projektą. Piktinos, kad nebuvo informuotas asmeniškai apie vyksianti pristatymą. Turizmo veiklos vystytojas, pasisakė, kad su savimi turi parengęs pasiūlymų raštą ir nori jį pateikti Ataskaitos rengėjams.

Atsakymas/paaiškinimas. UAB „Infraplanas" atstovė Lina Anisimovaitė. Susirinkimo pirmininkė priėmė pasiūlymų raštą ir informavo, kad jis bus užregistruotas ir į jį bus atsakyta raštu. Taip pat pirmininkė dar kartą paaiškino, kokiomis priemonėmis visuomenė buvo informuota apie viešą susirinkimą.

Klausimas. Suinteresuotos visuomenės atstovas. Neprisistatęs susirinkimo dalyvis paklausė, kodėl šis susirinkimas organizuojamas tik praėjus tam tikram laikui po 2026 m. liepos 2 d. Aplinkos apsaugos agentūros atrankos išvados.

Atsakymas/paaiškinimas. UAB „Infraplanas" atstovė Lina Anisimovaitė. Pirmininkė paaiškino, kad PAV atrankos ir PVSV procedūros yra atskiros. Nurodė, kad nagrinėjamu atveju PVSV procedūra pradėta užbaigus atrankos dėl PAV procedūrą ir kad, jos paaiškinimu, šios procedūros buvo vykdomos nuosekliai.

Pasisakymas/klausimai. Suinteresuotos visuomenės atstovė Prisistatė gyvenantis Dainavos gatvėje ir nurodė, kad pro jų gyvenamąją vietą jau dabar vyksta su ūkine veikla susijęs sunkiojo transporto eismas ir vežamas mėšlas. Teigė, kad dėl transporto kyla daug dulkių, blogėja kelio būklė ir gyventojams tenka nuolat gyventi dulkėtoje aplinkoje.

Replika/klausimas. Suinteresuotos visuomenės atstovas Įsiterpė pabrėždamas, kad papildomas planuojamos veiklos transportas taip pat važiuos jo nurodomu keliu/kryptimi.

Klausimas. Suinteresuotos visuomenės atstovas. Pasitikslino, ar nurodomas transporto ir dulkių poveikis Ataskaitoje yra įvertintas.

Pasisakymas/klausimai. Suinteresuotos visuomenės atstovė Kritiškai pasakė, kad rengėjai, „kabinetuose sėdėdami", patys nepatiria sąlygų, kuriomis gyvena ir kvėpuoja kaimo gyventojai. Išreiškė nuomonę, kad vertinant modeliais nepakankamai atsižvelgiama į realią vietos gyventojų patirtį.

Replika. Suinteresuotos visuomenės atstovas Teigė, kad taikoma metodika, jo nuomone, neįvertina visuomenės nepritarimo ir reakcijos į planuojamą veiklą, ir kėlė klausimą, kaip tokios aplinkybės vertinamos nustatant SAZ.

Klausimas. Advokatas Nurodė pateiksiantis paskutinį esminį klausimą, o į kitus rašytinėse pastabose išdėstytus klausimus lauksiantis atsakymų raštu. Paklausė, kaip apskaičiuojamas bendras taršos mažinimo efektas, kai Ataskaitoje atskiroms priemonėms nurodomi 20, 35, 50, 80 ir 90 proc. efektyvumai: ar šie procentai sudedami, ar taikomi kitu principu, ir kaip iš to gaunama maždaug 3 kvapo vienetų modeliuota reikšmė. Pabrėžė, kad modeliavimo rezultatas priklauso nuo į modelį įvestų priemonių efektyvumo, todėl, jo nuomone, pirmiausia turi būti tinkamai pagrįsta, kad tokie efektyvumai realiai bus pasiekti.

Atsakymas. UAB „Infraplanas" atstovas Žygimantas Juozas Kubilius. Paaiškino, kad maždaug 3 kvapo vienetų reikšmė yra modeliavimo rezultatas, o atskirų taršos mažinimo priemonių efektyvumo procentai nėra aritmetiškai sudedami. Pateikė pavyzdį, kad pritaikius 50 proc. sumažinimą, kitas 50 proc. sumažinimas būtų taikomas jau likusiam emisijos kiekiui, o ne pridedamas prie pirmojo taip, kad bendras sumažinimas sudarytų 100 proc.

Klausimas. Advokatas Kreipėsi į ŽŪB „Valavičiai" vadovą ir nurodė, kad, jo nuomone, investuojant į tokio masto projektą turėtų būti užtikrinta, jog poveikio vertinimo dokumentus rengtų specialistai, galintys pateikti moksliškai pagrįstą ir visuomenei įtikinamą vertinimą. Ragino

įvertinti pateiktas pastabas ir pateikti pirminius modeliavimo duomenis, kad atliktus skaičiavimus būtų galima patikrinti.

Diskusija. Advokatas [redacted] ir Planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus ŽŪB „Valavičiai" vadovas Mindaugas Impolis. Advokatas dar kartą pareikalavo pateikti pirminius modeliavimo duomenis ir teigė, kad, jo žiniomis, jie nepateikiami net teismo procese. M. Impulis pasiūlė galimybę parodyti modernų ūkį/planuojamus sprendinius. Advokatas atsakė, kad pirmiausia turėtų būti pateikta informacija, kurios, jo teigimu, yra pareikalavęs teismas.

Klausimas. Advokatas [redacted] Advokatas paklausė, kada Ataskaita ir visuomenės informavimo dokumentai bus teikiami NVSC ir kaip bus vykdoma procedūra, jeigu Ataskaitos rengėjai su dalimi visuomenės pastabų nesutiks.

Atsakymas/paaiškinimas. UAB „Infraplanas" atstovė Lina Anisimovaitė. Pirmininkė paaiškino, kad NVSC bus pateikta Ataskaita kartu su visuomenės pasiūlymais ir jų įvertinimu. Taip pat priminė, kad visuomenė dar 10 darbo dienų po susirinkimo gali teikti pasiūlymus dėl Ataskaitos.

Klausimas. Advokatas [redacted] Advokatas papildomai paklausė apie susirinkimo protokolo parengimą ir pastabų dėl jo teikimą.

Atsakymas/paaiškinimas. UAB „Infraplanas" atstovė Lina Anisimovaitė. Paaiškino, kad susirinkimo protokolas bus parengtas per 5 darbo dienas ir paskelbtas UAB „Infraplanas" interneto svetainėje. Informavo, kad visuomenė per 3 darbo dienas nuo protokolo pateikimo visuomenei susipažinti dienos galės pateikti pastabas dėl protokolo. Nurodė, kad gautos pastabos bus įvertintos, o su protokolu ir kitais visuomenės informavimo dokumentais susijusi medžiaga bus pateikta NVSC. Taip pat priminė, kad iki susirinkimo buvo gauti du rašytiniai visuomenės pasiūlymai, o susirinkimo metu pateiktas dar vienas – trečias – rašytinis pasiūlymas; visi pasiūlymai bus įvertinti ir į juos bus atsakyta raštu.

Pasisakymas. Suinteresuotos visuomenės atstovė [redacted] Nurodė gyvenanti šiame kaime ir paklausė, kiek metų dabartinis veiklos vykdytojas valdo/vykdo veiklą ūkyje. Teigė, kad per maždaug 2,5 metų laikotarpį gyventojai, jos vertinimu, nepajuto žadamo pagerėjimo: „gyventojai dulkes ryja", jaučia kvapus. Todėl suabejojo pažadais, kad po plėtros ūkis taps modernus ir jo poveikis sumažės. Klausė, kiek gyventojai gali pasitikėti tokiais pažadais, jei iki šiol, jos vertinimu, realių teigiamų pokyčių nepajuto.

Atsakymas. Planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus ŽŪB „Valavičiai" vadovas Mindaugas Impolis. Vadovas atsakė, kad stengsis pateisinti lūkesčius.

Diskusija/replikos. Po [redacted] pasisakymo vyko trumpa kelių dalyvių tarpusavyje persidengianti diskusija dėl darbo vietų ir darbuotojų skaičiaus.

Pasisakymas. Suinteresuotos visuomenės atstovė [redacted] Nurodė, kad netoliese vykdoma ne tik komercinė, bet ir kultūrinė bei edukacinė veikla: organizuojamos edukacijos mokiniams, pristatoma autentiška aplinka ir pasakojama, kaip gyveno ankstesnės kartos. Paminėjo šiai veiklai naudojamą seną, maždaug 100 metų, namą. Pažymėjo, kad ši veikla savo pobūdžiu yra artima muziejinei, nors oficialaus muziejaus statuso neturi. Teigė, kad intensyvėjantis traktorių ir sunkiojo transporto eismas bei jo keliamos dulkės apsunkins vykdomą edukacinę veiklą. Nurodė, kad vaikams dėl transporto bus nesaugiau būti kieme, o lauke esantys daiktai ir aplinka jau dabar pasidengia dulkėmis. Jos vertinimu, padidėjus transporto srautams ši problema dar labiau išaugs.

Diskusija. Pirmininkė atkreipė dėmesį, kad Suvalkijoje vykdoma intensyvi žemės ūkio veikla, ir paklausė, kiek aplinkinėje teritorijoje yra stambių ir vidutinių ūkių. Diskusijos metu dalyviai nurodė, kad aplink yra apie 13 žemės ūkio bendrovių ir apie 25 stambūs ūkininkai. Pirmininkei paklausus, nuo kokio dydžio ūkis laikomas stambiu, vienas dalyvių nurodė maždaug 500 ha dydį. Palygino skirtingo dydžio ūkių technikos poreikį ir transporto srautus. Pažymėjo, kad vietovėje transportą generuoja ne vien ŽŪB „Valavičiai", bet ir kiti žemės ūkio veiklą vykdantys subjektai. Kartu pabrėžė, kad nagrinėjamo PVSV objektas yra konkretus ŽŪB „Valavičiai" galvijų komplekso plėtros projektas. Dalyviai lygino mažesnių ūkių ir ŽŪB „Valavičiai" generuojamus transporto srautus, išvežamo derliaus kiekius ir technikos reisų

skaičių. Pirmininkė klausė, kiek kartų per sezoną ūkininkams tenka važiuoti purkšti rapsų, kviečių ir kitų kultūrų. Suinteresuotos visuomenės atstovas pabrėžė, kad, jo vertinimu, ŽŪB „Valavičiai" transporto srautas vis tiek bus didesnis.

Neidentifikuotas suinteresuotos visuomenės atstovas pateikė pavyzdį apie ūkininkams taikomus aplinkosauginius apribojimus ir apsaugos atstumus prie vandens telkinių. Teigė, kad smulkesniems ūkininkams keliami griežti reikalavimai, o planuojamam kompleksui, jo nuomone, sudaromos palankesnės sąlygos. Tarybos narys pritarė šiai minčiai ir išreiškė nuomonę, kad taikomos sąlygos nėra vienodos.

Replika. Marijampolės savivaldybės tarybos narys Paminėjo Padovinio ŽŪB kaip kito galvijų komplekso pavyzdį ir nurodė, kad, jo žiniomis, ieškoma kitos vietos veiklai.

Pasisakymas. Marijampolės savivaldybės tarybos narys Taip pat pateikė Padovinio pavyzdį ir nurodė, kad ten apie 1 200 karvių kompleksą numatoma plėtoti atokiau nuo gyvenamosios aplinkos, jo įvardytoje „plyno lauko" vietoje.

Klausimas. UAB „Infraplanas" atstovė Lina Anisimovaitė. Pasitiklisno, ar visuomenė mano, kad analizuojamas objektas turi būti statomas kitoje vietoje.

Pasisakymas. Suinteresuotos visuomenės atstovai. Diskusijos dėl alternatyvios veiklos vietos metu keli dalyviai išreiškė pritarimą siūlymui pagrindinį kompleksą statyti kitoje vietoje. Vienas dalyvis retoriškai klausė, kas norėtų fermos prie savo kiemo. Taip pat nuskambėjo replika: „Kam jūs braunatės į mūsų ramų kaimą?"

Pasiūlymas. Marijampolės savivaldybės tarybos narys Pakartojo pasiūlymą dalį esamo ūkio rekonstruoti ir naudoti prieaugliui/telyčioms laikyti, o pagrindinį melžiamų karvių kompleksą statyti kitoje vietoje. Teigė, kad tokiu atveju esamoje teritorijoje būtų laikomas mažesnis gyvulių skaičius ir atitinkamai būtų mažesnis poveikis aplinkai bei gyventojams.

Diskusija. Pirmininkė kelis kartus paklausė, ar susirinkimo dalyviai dar turi klausimų, tiesiogiai susijusių su ŽŪB „Valavičiai" galvijų komplekso planuojama plėtra. Nuskambėjo kelios trumpos dalyvių replikos.

Klausimas. Suinteresuotos visuomenės atstovė. Paklausė, kiek gyvulių planuojama laikyti komplekse, ar bendrovei užteks pašarams užauginti reikalingos žemės ir ar dėl planuojamos plėtros nebus plečiamas bendrovės naudojamas žemės plotas vietos ūkininkų sąskaita.

Atsakymas/paaiškinimas. Planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus ŽŪB „Valavičiai" vadovas Mindaugas Impolis. Nurodė, kad bendrovėje dirba penkerius metus ir per šį laikotarpį, jo teigimu, iš vietos ūkininkų nebuvo paimtas nė vienas hektaras žemės. Paprašė įvardyti konkretų ūkininką, iš kurio bendrovė būtų paėmusi žemę.

Susirinkimo pirmininkė dar kartą priminė, kad susirinkimo protokolas bus parengtas ir paskelbtas UAB „Infraplanas" interneto svetainės naujienų skiltyje. Informavo, kad prie protokolo bus pridedami teisės aktuose numatyti priedai, įskaitant susirinkimo dalyvių registracijos sąrašą.
Pirmininkė priminė, kad pastabas dėl protokolo visuomenė galės pateikti per 3 darbo dienas nuo protokolo pateikimo visuomenei susipažinti dienos, raštu arba elektroniniu paštu, nurodant teisės aktuose reikalaujamus teikėjo duomenis. Taip pat pakartojo, kad pasiūlymus dėl PVSV ataskaitos visuomenė gali teikti dar 10 darbo dienų po viešo visuomenės supažindinimo su Ataskaita susirinkimo.
Informuota, kad iki susirinkimo buvo gauti du suinteresuotos visuomenės rašytiniai pasiūlymai, o susirinkimo metu pateiktas dar vienas – trečias – rašytinis pasiūlymas. Nurodyta, kad visi pasiūlymai bus įvertinti ir į juos bus pateikti rašytiniai atsakymai Tvarkos aprašo nustatyta tvarka, o visuomenės informavimo procedūros dokumentai bus pateikti Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui.

Daugiau klausimų ir pasisakymų nebekilus, susirinkimo pirmininkė Lina Anisimovaitė paskelbė viešo visuomenės supažindinimo su Ataskaita susirinkimą baigtu.

Visuomenės supažindinimo su protokolu tvarka

Viešo pristatymo visuomenei susirinkimo protokolas (su priedais) per 5 darbo dienas po susirinkimo bus parengtas ir patalpintas UAB „Infraplanas" internetiniame puslapyje (pateikiama nuoroda: https://www.infraplanas.lt/naujienos/). Pateikti pastabas dėl protokolo (ir jo priedų) galima per 3 darbo dienas nuo jo pateikimo visuomenei susipažinti dienos. Pastabos dėl protokolo (ir jo priedų) Ataskaitos rengėjui teikiamos raštu (UAB „Infraplanas", Inovacijų g. 3, Biruliškės, LT-54469 Kauno r.) arba elektroniniu paštu (info@infraplanas.lt), nurodant teikėjo vardą, pavardę (juridinio asmens pavadinimą), adresą, teikimo datą. Pastabos protokolui (ir jo priedams) ir jų įvertinimo dokumentai dėl protokolo pridedami prie protokolo ir teikiami Atsakingai institucijai.

Visuomenė per 10 darbo dienų po viešo visuomenės supažindinimo su Ataskaita susirinkimo turi teisę pateikti Ataskaitos rengėjui pasiūlymus dėl Ataskaitos.

Supažindinimo su PVSV ataskaita susirinkimas baigėsi 19:11 val.

Susirinkimo pirmininkė Lina Anisimovaitė

Susirinkimo sekretorius Žygimantas Juozas Kubilius

2026 m. rugsėjo 9 d.
Kaunas

2026 m. rugsėjo 2 d.

17:00 val.

Viešo supažindinimo su ŽŪB „Valavičiai“ galvijų komplekso (Sūduvos g. 56, 89 (Kad. Nr. 5188/0004:329, Kad. Nr. 5188/0003:283), Valavičių k. ir (Kad. Nr. 5188/0004:314) Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav.) planuojamos plėtros ir eksploatacijos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSV) ataskaita

DALYVIŲ SĄRAŠAS

Eil. Nr.	Vardas, Pavardė	Atstovaujama institucija, pareigos	Telefonas	Adresas	Parašas
1.	Mindaugas Jurgelis	Pirmininkas ŽŪB Valavičiai			
2					
3	Nedas Laurinavičius	UAB Infraplanas			
4.	Žygimantas Kubilius	— " —			
5.	Lina Aninimovaitė	UAB „Infraplanas“ direktorė			
6					
7					
8					
9					
10					
11					

2026 m. rugsėjo 2 d.

17:00 val.

Viešo supažindinimo su ŽŪB „Valavičiai“ galvijų komplekso (Sūduvos g. 56, 89 (Kad. Nr. 5188/0004:329, Kad. Nr. 5188/0003:283), Valavičių k. ir (Kad. Nr. 5188/0004:314) Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav.) planuojamos plėtros ir eksploatacijos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSV) ataskaita

DALYVIŲ SĄRAŠAS

Eil. Nr.	Vardas, Pavardė	Atstovaujama institucija, pareigos	Telefonas	Adresas	Parašas
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					

2026 m. rugsėjo 2 d.

17:00 val.

Viešo supažindinimo su ŽŪB „Valavičiai“ galvijų komplekso (Sūduvos g. 56, 89 (Kad. Nr. 5188/0004:329, Kad. Nr. 5188/0003:283), Valavičių k. ir (Kad. Nr. 5188/0004:314) Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav.) planuojamos plėtros ir eksploatacijos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSV) ataskaita

DALYVIŲ SĄRAŠAS

Eil. Nr.	Vardas, Pavardė	Atstovaujama institucija, pareigos	Telefonas	Adresas	Parašas
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					
32					
33					

2026 m. rugsėjo 2 d.

17:00 val.

Viešo supažindinimo su ŽŪB „Valavičiai“ galvijų komplekso (Sūduvos g. 56, 89 (Kad. Nr. 5188/0004:329, Kad. Nr. 5188/0003:283), Valavičių k. ir (Kad. Nr. 5188/0004:314) Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav.) planuojamos plėtros ir eksploatacijos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSV) ataskaita

DALYVIŲ SĄRAŠAS

Eil. Nr.	Vardas, Pavardė	Atstovaujama institucija, pareigos	Telefonas	Adresas	Parašas
34					
35					
36					
37					
38					
39					
40					
41					
42					
43					
44					

2026 m. rugsėjo 2 d.

17:00 val.

Viešo supažindinimo su ŽŪB „Valavičiai“ galvijų komplekso (Sūduvos g. 56, 89 (Kad. Nr. 5188/0004:329, Kad. Nr. 5188/0003:283), Valavičių k. ir (Kad. Nr. 5188/0004:314) Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav.) planuojamos plėtros ir eksploatacijos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSV) ataskaita

DALYVIŲ SĄRAŠAS

Eil. Nr.	Vardas, Pavardė	Atstovaujama institucija, pareigos	Telefonas	Adresas	Parašas
45					
46					
47					
48					
49					
50					
51					
52					
53					

ŽŪB „Valavičiai“ galvijų komplekso (Sūduvos g. 56, 89 (Kad. Nr. 5188/0004:329, Kad. Nr. 5188/0003:283), Valavičių k. ir (Kad. Nr. 5188/0004:314) Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav.) planuojamos plėtros ir eksploatacijos

POVEIKIO VISUOMENĖS SVEIKATAI VERTINIMAS, SANITARINIŲ APSAUGOS ZONŲ NUSTATYMAS - TIKSLINIMAS

Viešas susirinkimas
2026-09-02
Viso susirinkimo metu bus daromas garso įrašas

Viešo susirinkimo darbotvarkė

- Pradžia 17:00 val.
- Viešo susirinkimo procedūros ir tvarka.
- Bendrieji duomenys.
- PVSV ataskaitos pristatymas.
- Iki viešo susirinkimo gautų pasiūlymų aptarimas
- Klausimai/atsakymai, diskusija.
- Pabaiga.

Procedūros ir tvarka

- **Susirinkimo vieta** – ŽŪB „Valavičiai“ dirbtuvių salė, adresu Sūduvos g. 67, Valavičių k., Mokolų sen., Marijampolės sav..
- **Susirinkimo data** – 2026-09-02
- **Dalyvių registracija** – prasidėjo nuo 16:30 val. ir tęsis viso susirinkimo metu.
- **Susirinkimo pradžia** – 17:00 val.
- **Susirinkimo pirmininkė** – UAB „Infraplanas“ direktorė Lina Anisimovaitė.
- **Susirinkimo sekretorius** – UAB „Infraplanas“ projektų vadovas Žygimantas Juozas Kubilius.
- **Planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus atstovas –** ŽŪB „Valavičiai“ vadovas Mindaugas Impolis.
- **PVSV ataskaitos rengėjas** – UAB „Infraplanas“, direktorė Lina Anisimovaitė, projektų vadovas Nedas Laurinavičius (triukšmo vertinimas) ir projektų vadovas Žygimantas Juozas Kubilius (oro taršos ir kvapų vertinimas).
- Norint užduoti klausimą dėl PVSV ataskaitos susirinkimo metu, tai galima bus padaryti **tik pasibaigus pristatymui**.

Viešinimas, pastabų teikimas

- PVSV ataskaitos rengėjas ne vėliau kaip prieš 10 darbo dienų iki viešo visuomenės supažindinimo su PVSV ataskaita susirinkimo apie jį paskelbė:
  - respublikinėje spaudoje ir miesto (-ų) arba rajono (-ų), kuriame planuojama vykdyti ūkinė veikla, spaudoje – **„Lietuvos rytas“ ir „Suvalkietis“**;
  - seniūnijoje – **Mokolų seniūnija**;
  - rengėjo interneto svetainėje – **https://www.infraplanas.lt/naujienos/**;
  - el. paštu informuotas nacionalinis visuomenės sveikatos centras – **NVSC Marijampolės departamentas**.
- PVSV ataskaita buvo eksponuojama Mokolų seniūnijoje, UAB „Infraplanas“ internetiniame puslapyje.
- Susirinkimo protokolas bus parengtas per 5 darbo dienas po susirinkimo. Su juo bus galima susipažinti UAB „Infraplanas“ internetiniame puslapyje: https://www.infraplanas.lt/naujienos/.
- Pastabas dėl protokolo galima pateikti per 3 darbo dienas nuo jo pateikimo visuomenei susipažinti dienos. Pastabos dėl protokolo Ataskaitos rengėjui teikiamos raštu arba elektroniniu paštu, nurodant teikėjo vardą, pavardę (juridinio asmens pavadinimą), adresą, teikimo datą.
- Pastabas dėl protokolo per 3 darbo dienas nuo pastabų pateikimo termino pabaigos išnagrinėja viešą visuomenės supažindinimo su Ataskaita susirinkimą vykdęs Ataskaitos rengėjas, nurodydamas, kurios pastabos laikomos pagrįstomis, kurios nepagrįstomis, ir to motyvus, kaip atsižvelgta ar neatsižvelgta į visuomenės pastabas.
- Pastabos protokolui ir jų įvertinimo dokumentai dėl protokolo pridedami prie protokolo ir teikiami Atsakingai institucijai.
- Dar 10 darbo dienų po šio susirinkimo pastabas/klausimus dėl Ataskaitos galima teikti PVSV ataskaitos rengėjui elektroniniu paštu (info@infraplanas.lt) arba paštu (UAB „Infraplanas“, Inovacijų g. 3, Biruliškių k., Karmėlavos sen., Kauno r. sav.).
- Ataskaitos rengėjas parengs argumentuoto visuomenės pasiūlymų įvertinimo dokumentą (jame nurodydamas visuomenės pasiūlymo gavimo datą, asmens, pateikusio pasiūlymą, vardą, pavardę (juridinio asmens pavadinimą) ir adresą, visuomenės pasiūlymą ir aplinkybes, įrodymus, kuriais pagrindžiamas pasiūlymas, visuomenės pasiūlymo argumentuotą įvertinimą, kuriame nurodoma, ar jis pagrįstas ar ne) ir per 30 darbo dienų raštu informuos pasiūlymus pateikusius visuomenės atstovus, kaip įvertinti jų pasiūlymai.
- Iki viešo susitikimo su visuomene **buvo gauti du suinteresuotos visuomenės pasiūlymų raštai (el. paštu).**

Atlikti vertinimai ir gauti sprendimai

Analizuojamam objektui - **ŽŪB „Valavičiai“ galvijų komplekso (Sūduvos g. 56, 89 (Kad. Nr. 5188/0004:329, Kad. Nr. 5188/0003:283), Valavičių k. ir (Kad. Nr. 5188/0004:314) Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav.) planuojamos plėtros ir eksploatacijos projektui** buvo rengta:

- **Atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo (PAV atranka)** ir 2026-07-02 gauta Atsakingos institucijos (AAA) išvada Nr. (30-2)-A4E-7399, kad poveikio aplinkai vertinimas nėra privalomas.

Sanitarinės apsaugos zonos tikslinimo pagrindai

- Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo, patvirtinto 2019 m. birželio 6 d. įsakymo Nr. XIII-2166 (aktuali redakcija 2026-01-01 - 2026-04-30) 4 priedo „Pastatų, kuriuose laikomi ūkiniai gyvūnai, su prie jų esančiais mėšlo ir srutų kaupimo įrenginiais arba be jų sanitarinės apsaugos zonos dydis“, laikant nuo 1 200 SG vnt. galvijų yra 500 metrų.
- Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas numato galimybę poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metu įstatyme nustatytą SAZ dydį sumažinti arba padidinti, įvertinus konkrečios veiklos poveikį visuomenės sveikatai. Esminis kriterijus – kad už nustatytos SAZ ribų nebūtų viršijamos gyvenamajai ir kitai saugotinai aplinkai taikomos oro taršos, kvapų, triukšmo ir kitų veiksnių ribinės vertės.
- Vyriausybės Nutarimu nustatytos PŪV SAZ ribos yra tikslinamos ir pagrindžiamos atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą vadovaujantis metodiniais nurodymais ir tvarkos aprašu.

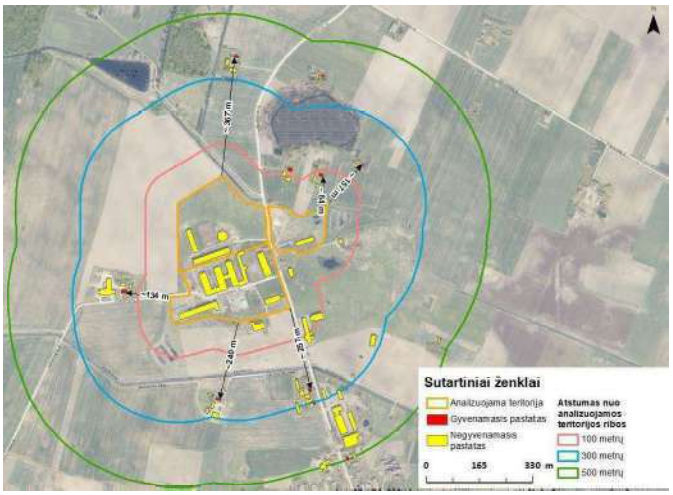
Lokacija

ŽŪB „Valavičiai“, gyvulininkystės kompleksas, įsikūręs teritorijoje esančioje, Marijampolės savivaldybėje, Mokolų seniūnijoje, Valavičių k., Sūduvos g. 56, 89 (Kad. Nr. 5188/0004:329, Kad. Nr. 5188/0003:283), ir Širvydų k. (Kad. Nr. 5188/0004:314), netolimoje Valavičių gyvenvietės gretimybėje.

Šiuo metu, teritorija yra užstatyta statiniais ir inžinerine infrastruktūra.

Artimiausia gyvenamoji aplinka

Artimiausias gyvenamasis pastatas, nuo analizuojamos teritorijos ribos yra nutolęs ~84 m atstumu į šiaurės kryptimi, adresu Sūduvos g. 93, Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav.

Projekto esmė

ŽŪB „Valavičiai“ ketina vykdyti esamo galvijų komplekso plėtrą. Planuojamos plėtros metu ketinama:

- išplėsti esamą galvijų komplekso teritoriją;
- nugriauti bei rekonstruoti kai kuriuos esamus statinius bei statyti naujus statinius ir įrengti visą sklandžiai veiklai reikalinga infrastruktūra;
- padidinti jame laikomų galvijų skaičių.

Veikla

ŽŪB „Valavičiai“ galvijų komplekso veiklos kryptis - gyvulininkystė, tiksliau pieninių galvijų ir jų prieauglio auginimas, žaliavinio pieno gavyba.

Įgyvendinus plėtros darbus ir vykdant tolimesnę analizuojamo objekto eksploataciją, vykdoma veikla ir jos pobūdis nepakis ir toliau bus vykdomas:

- pieninių galvijų ir jų prieauglio auginimas,
- žaliavinio pieno gavyba.

Šiuo metu analizuojamame objekte iš viso dirba 20 darbuotojų, įgyvendinus plėtros darbus viso dirbs 22 darbuotojai.

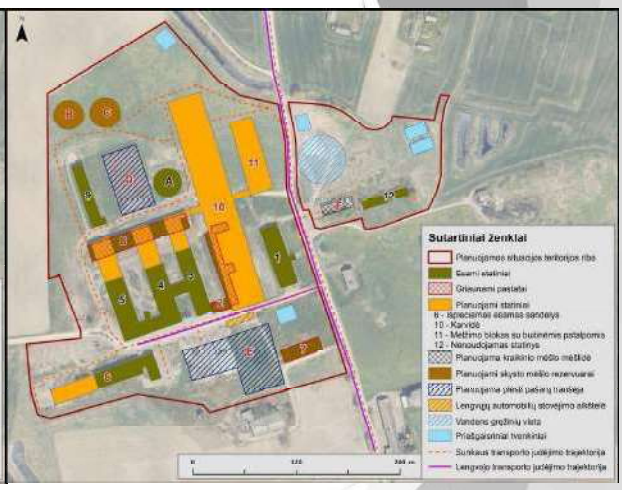
Pajėgumai

- **Esamoje situacijoje**, galvijų komplekse yra laikomos melžiamos karvės (viso 370 vnt.) bei įvairaus amžiaus jų prieauglis (viso 370 vnt.). Viso 740 vnt. galvijų. Pagaminama 3 930 t žaliavinio pieno.

- **Planuojamoje situacijoje** bus laikomos melžiamos (1 546 vnt.) ir užtrūkusios karvės (150 vnt.) bei veršeliai iki 2 mėn. amžiaus (94 vnt.). Viso 1 790 vnt. galvijų. Numatoma pagaminti 18 000 t žaliavinio pieno.

Esamos situacijos schemos

Planuojamos situacijos schemos

Planuojama situacija

Šiuo metu analizuojama teritorija yra sudaryta iš dviejų sklypų, o įgyvendinus plėtros darbus, ji padidės ir bus sudaryta iš trijų sklypų.

Įgyvendinus analizuojamą projektą, bus:

- nugriaunami trys esami statiniai – prieauglio tvartas, du sandėliai;
- pastatomas naujas galvijų auginimo pastatas, melžimo blokas su buitinėmis patalpomis;
- rekonstruojami, išplečiami trys galvijų auginimo statiniai;
- esami ir planuojami galvijų auginimo pastatai sujungiami tarpusavyje koridoriais;
- išplečiamas esamas sandėlis;
- naikinama esama kraikinio mėšlo mėšlidė ir jos vietoje įrengiama nauja pašarų tranšėja;
- esama pašarų tranšėja išplečiama;
- pastatomi du nauji skysto mėšlo rezervuarai;
- įrengiama nauja kraikinio mėšlo mėšlidė;
- įrengiami 2 nauji požeminio vandens gręžiniai;
- įrengiami priešgaisriniai tvenkiniai;
- įrengiama visa sklandžiai veiklai reikalinga infrastruktūra;
- visi nauji statiniai ir juose vykdomi procesai bus prijungiami prie jau esamų analizuojamos veiklos pastatų, infrastruktūros bei vykdomų procesų. Nauji statiniai bus statomi esamos teritorijos ribose, išskyrus kraikinio mėšlo mėšlidę – ji bus statoma sklype, kurį ketinama prijungti prie esamos teritorijos, taip išplečiant galvijų komplekso teritorijos ribas.

Vanduo

- Šiuo metu vanduo tiekiamas vietiniu vandentiekiu iš gręžinio Nr. 13145.
- Planuojamos plėtros metu numatoma įrengti 2 požeminio vandens gręžinius, kurių preliminarus galimas našumas – po 50 m^3/parą.

Vandens poreikis		Esama situacija	Planuojama situacija
		Kiekis per metus	
1.	Buities reikmėms	306,6 m^3	383,3 m^3
2.	Gamybinėms reikmėms	14 585,4 m^3	36 339,7 m^3
3.	Priešgaisrinėms reikmėms	Tikslus kiekis nėra žinomas, vandens poreikis gaisrų gesinimo darbams bus tikslinamas tolimesniuose šio objekto rengimo etapuose	

Nuotekos

Veiklos metu susidarančios buitinės ir gamybinės nuotekos yra tvarkomos vadovaujantis „Mėšlo ir nuotekų tvarkymo statinių technologinio projektavimo taisyklėmis“, o paviršinės nuotekos LR Aplinkos ministro 2007 m. balandžio 2 d. Nr. D1-193 įsakymu „Dėl Paviršinių nuotekų tvarkymo reglamento patvirtinimo“.

- **Buitinės nuotekos** susidaro darbuotojų buitinėse patalpose, sanitariniuose mazguose. Nuotekos surenkamos ir nuvedamos į skysto mėšlo rezervuarus, iš kurių kartu su mėšlu, du kartus per metus išlaistoma kaip trąša dirbamuose žemės ūkio paskirties laukuose.
- **Gamybinės nuotekos** – gamybinės nuotekos susidaro nuo užterštų paviršių, tokių kaip mėšlidė, pašarų tranšėjos, įrangos ir patalpų plovimo metu. Šios nuotekos surenkamos ir nuvedamos į skysto mėšlo rezervuarus, iš kurių kartu su mėšlu, du kartus per metus išlaistoma kaip trąša dirbamuose žemės ūkio paskirties laukuose.
- **Paviršinės (lietaus ir sniego tirpsmo) nuotekos -** nuo atvirų, kieta danga padengtų teritorijų bei nuo pastatų stogų. Visos nuotekos nuo kietų dangų, kurios gali būti užterštos mėšlu, suformuotais nuolydžiais nukreipiamos į tam skirtus surinkimo šulinius, iš kurių transportuojamos į skysto mėšlo rezervuarus ir vėliau panaudojamos kaip trąša. Sąlyginai švarus (neužterštas) lietaus kritulių vanduo nuo pastatų stogų surenkamas savitakine lietaus nuotekų sistema ir nevalytos nuvedamas į dirbtinius vandens telkinius, analizuojamoje teritorijoje. Paviršinės (lietaus ir sniego tirpsmo) nuotekos nuo kietų dangų, kurios neteršiamos, nubėga ant žaliųjų plotų, kur susigeria į gruntą.

Atliekos

Analizuojamos veiklos metu, galvijų komplekse atliekos susidaro:

- galvijų auginimo metu, ūkį aptarnaujančių autotransporto priemonių priežiūros, remonto metu bei ūkio buitinių patalpų eksploatacijos metu;
- objekto plėtros (statybos) metu - mišrios statybinės atliekos.

Galvijų komplekse vedama atliekų susidarymo apskaita. Visos šios atliekos pagal sutartis perduodamos šias atliekas turinčiomis teisę priimti įmonėms, registruotoms valstybiniame atliekas tvarkančių įmonių registre.

Veiklos metu susidaro **šalutiniai gyvūniniai produktai –** kritę galvijai. Gyvulininkystės ūkyje kritę galvijai priskiriami 2 kategorijos ŠGP, nes jie laikomi kritusiais gyvūnais, jie bus tvarkomi laikantis 2 kategorijos ŠGP tvarkymo reikalavimų, siekiant užtikrinti tinkamą atliekų tvarkymą ir apsaugoti visuomenės bei gyvūnų sveikatą.

Oro tarša (1)

Pagrindiniai **oro taršos šaltiniai** nagrinėjamoje teritorijoje bus:

- **Gyvulių laikymo vietos (tvartai) (o.t.š. Nr. 601 – 606).** Iš galvijų laikymo vietų į aplinkos orą išsiskiria amoniakas (NH_3) ir kvapai.
- **Skysto mėšlo rezervuarai (o.t.š. Nr. 607 – 609).** Iš skysto mėšlo rezervuarų į aplinkos orą išsiskiria amoniakas (NH_3) ir kvapai.
- **Mėšlidė (o.t.š. Nr. 610).** Iš kraikinio mėšlo mėšlidės į aplinkos orą išsiskiria amoniakas (NH_3) ir kvapai.
- **Pašarų tranšėjos (o.t.š. Nr. 611, 612).** Iš pašarų laikymo vietų į aplinkos orą išsiskiria kvapai.

Oro tarša (2)

- Iš taršos šaltinių į aplinką išmetami teršalų kiekiai buvo nustatyti skaičiavimo būdu pagal galiojančias metodikas, o jų pasiskirstymas aplinkos ore įvertintas programinio modeliavimo būdu.
- Atlikus objekto išmetamų teršalų sklaidos modeliavimą, nustatyta kad esant blogiausiomis sąlygomis amoniako (0,5 val.) koncentracija ore PŪV teritorijoje siektų iki 55,9 µg/m³ (0,28 RV) ir paros iki 38,1 µg/m³ (0,95 RV). Kitų teršalų ribinės vertės PŪV teritorijoje siektų <0,01-0,76 RV.
- **Ties artimiausia gyvenama aplinka teršalų koncentracijos tiek be foninės, tiek su fonine tarša, nebūtų viršijamos.**

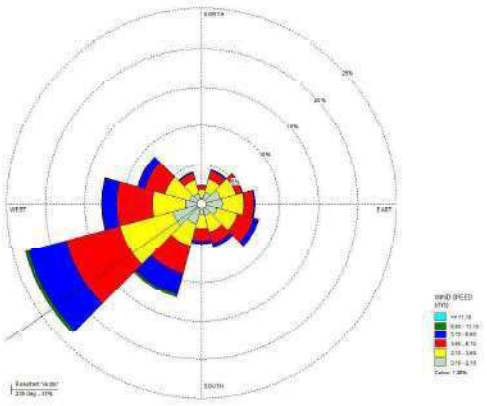
Kvapai

- PŪV sukeliamo kvapo sklaida aplinkos ore nustatyta modeliavimo būdu naudojant programinę įrangą „ISC – AERMOD – View“.
- Atliktas blogiausio scenarijaus kvapo taršos modeliavimas parodė, kad didžiausia kvapo koncentracija gyvenamojoje aplinkoje, siektų iki 3,0 kvapo vienetų. Pagal HN 121:2010 „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“, 5 kvapo vienetai artimiausioje gyvenamojoje aplinkoje nebus viršijama.

Oro taršos, kvapų valdymo sprendimai

- Optimalaus vidaus patalpų klimato užtikrinimas, kas užtikrina 20 procentų efektyvumą amoniako (tuo pačiu ir kvapų) atžvilgiu.
- Grindys su greita savitakine šlapimo pasišalinimo sistema ir skreperiais, kas užtikrina nuo 25 iki 46 procentų, vidutiniškai priimtas 35 procentų efektyvumas amoniako (tuo pačiu ir kvapų) atžvilgiu.
- Probiotikų naudojimas, kurių efektyvumas siektų nemažiau nei 50 procentų kvapų (tuo pačiu ir amoniako) mažinimo atžvilgiu.
- Srutų kaupiklių dengimas dirbtine danga (pvz. tentine danga), efektyvumas siekia nemažiau 90 procentų, amoniako (tuo pačiu ir kvapų) atžvilgiu. Taip pat periodiškai papildomai į srutas bus įterpinėjami probiotikai, kurių efektyvumas siektų nemažiau nei 50 procentų kvapų (tuo pačiu ir amoniako) atžvilgiu.
- Mėšlidėje laikomo mėšlo dengimas dirbtine danga (pvz. plastiko plėvele) arba 20 cm storio šiaudų sluoksniu (arba naudojama kita analogiško veiksmingumo priemonė). Tokios priemonės efektyvumas siekia nemažiau 80 procentų, kvapų (tuo pačiu ir amoniako) atžvilgiu.
- Pašarų tranšėjos dengimas specialia trisluoksne juodai balta plėvele.

Kybartų MS vėjų rožė

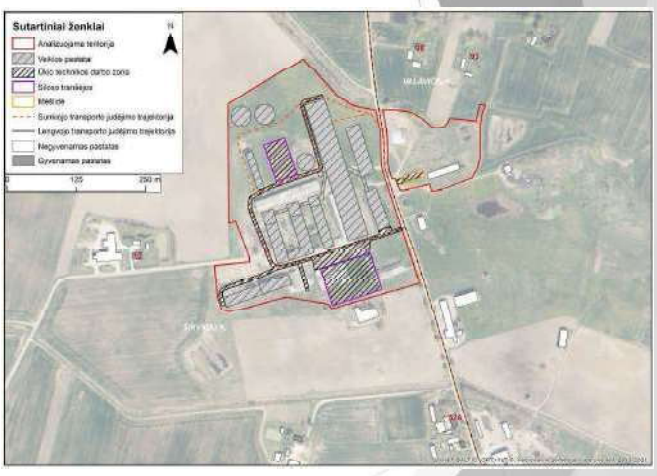
Triukšmas

UAB INFRAPLANAS

Triukšmo šaltiniai:

- Išorės aplinkoje pagrindiniai triukšmo šaltiniai bus: sunkiojo ir lengvojo transporto priemonių srautas į veiklos teritoriją ir iš jos; sunkiasvorių (sunkvežimiai atvežantys pašarus, gyvulius ir išvežantys pieną, buitines atliekas, kritusius gyvūnus, skystą mėšlą ar kt.), lengvųjų automobilių bei ūkio technikos (traktorius, dyzelinis krautuvas) eismo srautas į veiklos teritoriją, joje ir iš jos.

- Vidaus patalpose: melžimo įrenginiai ir pieno aušinimo agregatai (esantys pieno blokų pastate), tvartų ir karvidžių oro maišymui skirti ventiliatoriai.

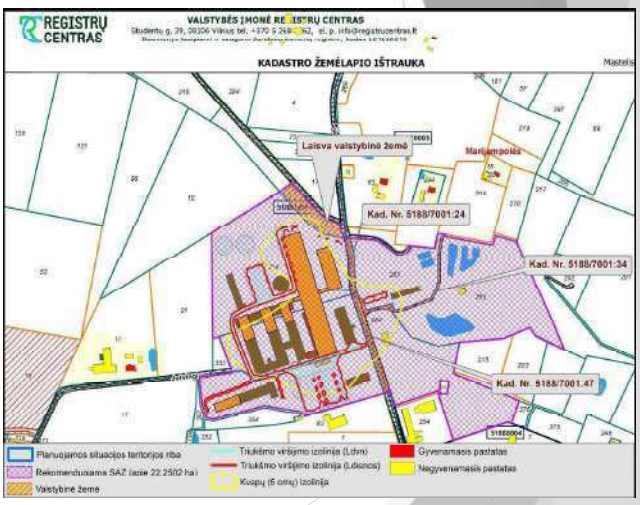
Triukšmas

Atlikti triukšmo lygio skaičiavimai parodė, jog įgyvendinus ūkinės veiklos projektą reikšminga įtaka triukšmo padidėjimui visose artimiausiose gyvenamosiose teritorijose daroma nebus:

- Atlikti kitų triukšmo šaltinių (ne transporto infrastruktūrų) keliamo triukšmo lygio skaičiavimai parodė, jog įgyvendinus planuojamos ūkinės veiklos plėtros projektą triukšmo lygis, artimiausių gyvenamųjų pastatų atžvilgiu, atitiks keliamus reikalavimus pagal Lietuvos higienos normą HN 33:2026 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“.
- Atlikus transporto infrastruktūrų keliamo triukšmo modeliavimą buvo nustatyta, kad planuojamos ūkinės veiklos sugeneruojamo autotransporto srauto keliamas triukšmo lygis ties artimiausiais gyvenamaisiais pastatais atitiks triukšmo ribines vertes pagal HN 33:2026 reglamentą. Triukšmo lygis ties analizuotais gyv. pastatais dienos metu nebus nebus didesnis kaip 40 dB(A) (kuomet ribinė Ldienos vertė yra 65 dB(A)), vakaro ir nakties metu PŪV autotransporto negeneruos.

Sanitarinė apsaugos zona (SAZ)

- Poveikio visuomenės sveikatai vertinimas (PVSV) atliktas, siekiant įvertinti poveikį žmonių sveikatai bei nustatyti sanitarinę apsaugos zoną (toliau SAZ). Vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo, patvirtinto 2019 m. birželio 6 d. įsakymo Nr. XIII-2166 4 priedu „Pastatų, kuriuose laikomi ūkiniai gyvūnai, su prie jų esančiais mėšlo ir srutų kaupimo įrenginiais arba be jų sanitarinės apsaugos zonos dydis“, laikant nuo 1 200 SG vnt. galvijų yra 500 metrų.
- Analizuojamam objektui SŽNS nurodyta 500 m sanitarinė apsaugos zonos yra tikslinamos, vertinant analizuojamos veiklos poveikį visuomenės sveikatai. Vertinimo metu, nustatyta, kad visi PVSV veiksniai, išskyrus kvapą, nepasiekia ribinių verčių, nustatytų gyventojų sveikatos apsaugai ir SAZ neįtakoja.
- **Rekomenduojamos sanitarinės apsaugos zonos dydis – 22,2502 ha.**

UAB INFRAPLANAS

Klausimai/Atsakymai

SUINTERESUOTOS VISUOMENĖS PASIŪLYMŲ DĖL ŽŪB „VALAVIČIAI“ GALVIJŲ KOMPLEKSO (SŪDUVOS G. 56, 89 (KAD. NR. 5188/0004:329, KAD. NR. 5188/0003:283), VALAVIČIŲ K. IR (KAD. NR. 5188/0004:314) ŠIRVYDŲ K., MOKOLŲ SEN., MARIJAMPOLĖS SAV.) PLANUOJAMOS PLĖTROS IR EKSPLOATACIJOS POVEIKIO VISUOMENĖS SVEIKATAI VERTINIMO (PVSV) ATASKAITOS REGISTRACIJA

Eil. Nr.	Suinteresuotos visuomenės pasiūlymo gavimo diena	Suinteresuotos visuomenės pasiūlymo teikimo diena	Suinteresuotos visuomenės duomenys (fizinio asmens vardas, pavardė, juridinio asmens pavadinimas, adresas, telefono numeris, el. pašto adresas)	Suinteresuotos visuomenės pasiūlymai
1	*2*	*3*	*4*	*5*
Dėl PVSV ataskaitos				
1.	2026-09-01 (gautas el. paštu)	2026-09-01		
2.	2026-09-01 (gautas el. paštu)	2026-09-01		
3.	2026-09-02 (gautas vykusio PVSV ataskaitos viešo visuomenės supažindinimo susirinkimo metu ir vėliau atsiųstas pasiūlymo tekstas el. paštu)	2026-09-02		
4.	2026-09-09 (gautas el. paštu)	2026-09-09		

Suinteresuotos visuomenės pasiūlymus užregistravo:
UAB „Infraplanas“ direktorė Lina Anisimovaitė, +370 629 31 014, l.anisimovaite@infraplanas.lt, 2026-09-02; 2026-09-03; 2026-09-10.

UAB "Infraplanas" direktoriui

DĖL NEPRITARIMO ŽŪB „VALAVIČIAI" GALVIJŲ KOMPLEKSO PLĖTROS PVSV ATASKAITAI

Mes, žemiau pasirašiusieji, Marijampolės savivaldybės Valavičių ir Širvydų kaimo gyventojai teikiame oficialų nepritarimą dėl ŽŪB „Valavičiai" galvijų komplekso plėtros ir eksploatacijos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSV) ataskaitos, viešinamos NVSC tinklalapyje.

PVPS ataskaitos priedo Aplinkos apsaugos agentūros išvados 6 p. (54 pusl) **nurodyta** *" PAV įstatymo 7 straipsnio 5 dalyje nustatyta tvarka, visuomenė nuo pateiktos informacijos gavimo dienos ir informacijos paskelbimo dienos pasiūlymų dėl atrankos informacijos ir (ar) PŪV poveikio aplinkai vertinimo Agentūrai nepateikė ir atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo procese nedalyvavo ".* **Šiam ataskaitos punktui prieštaraujame, nes visuomenei ši informacija nebuvo paskelbta.**

Nepritariame projektui ir dėl šių priežasčių:

- Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo, patvirtinto 2019 m. birželio 6 d. įsakymo Nr. XIII-2166 (aktuali redakcija 2026-01-01 - 2026-04-30) 4 priedo „Pastatų, kuriuose laikomi ūkiniai gyvūnai, su prie jų esančiais mėšlo ir srutų kaupimo įrenginiais arba be jų sanitarinės apsaugos zonos dydis", laikant nuo 1 200 SG vnt. galvijų yra 500 metrų. Kurioje įstatymo vietoje yra numatyta mažinti sanitarinę apsaugos zonos plotą, kuris bus nustatytas gyventojams.
- Kvapų sklaida ir oro kokybės pablogėjimas. Galvijų komplekso mastas ir srutų tvarkymo apimtys gali sukelti nuolatinį kvapų diskomfortą, viršyti higienos normų ribas ir pabloginti gyvenimo kokybę aplinkinėse gyvenvietėse.
- Padidėjusi sunkiasvorio transporto apkrova. Intensyvus transporto judėjimas gali kelti triukšmą, vibracijas, kelio dangos pažeidimus ir kelti pavojų eismo saugai.
- Galimas poveikis paviršiniams ir požeminiams vandenims. Srutų ir mėšlo laikymo bei tvarkymo procesai kelia riziką vandens taršai, ypač esant didelems laikymo talpoms ir intensyviam ūkinės veiklos ciklui.
- Neaiškus poveikis visuomenės sveikatai. PVSV ataskaitoje trūksta aiškių, išsamių ir nepriklausomų rizikos vertinimo duomenų, kurie leistų objektyviai įvertinti poveikį gyventojams.

Atsižvelgiant į išvardytas aplinkybes, prašom NVSC nepritarti PVSV ataskaitai ir nesiūlyti pritarti planuojamai plėtrai, kol nebus atlikti papildomi tyrimai, pateikti aiškūs rizikos vertinimo duomenys ir užtikrintas tinkamas poveikio visuomenei mažinimas.

PRIDEDAMA. 4 lapai (73 Valavičių ir Širvydų kaimo gyventojų parašai)

Pagarbiai.

Valavičių ir Širvydų kaimo gyventojų parašai dėl nepritarimo ŽŪB „Valavičiai“ galvijų komplekso plėtros PVSV ataskaitai

Eil. nr.	Vardas, pavardė	Gyv. vieta	Parašas
1			
2.			
3			
4			
5.			
6.			
7.			
8.			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			
29			
30			

Valavičių ir Širvydų kaimo gyventojų parašai dėl nepritarimo ŽŪB „Valavičiai“ galvijų komplekso plėtros PVSV ataskaitai

Eil. nr.	Vardas, pavardė	Gyv. vieta	Parašas
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			

Valavičių ir Širvydų kaimo gyventojų parašai dėl nepritarimo ŽŪB „Valavičiai" galvijų komplekso plėtros PVSV ataskaitai

Eil. nr.	Vardas, pavardė	Gyv. vieta	Parašas
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			

Valavičių ir Širvydų kaimo gyventojų parašai dėl nepritarimo ŽŪB „Valavičiai“ galvijų komplekso plėtros PVSV ataskaitai

Eil. nr.	Vardas, pavardė	Gyv. vieta	Parašas
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9.			

UAB „Infraplanas“
el.p. info@infraplanas.lt

Kopija:
Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui
prie Sveikatos apsaugos ministerijos
el.p. info@nvsc.lt

PASIŪLYMAI

Dėl ŽŪB „Valavičiai“ galvijų komplekso
(Sūduvos g. 56, 89 (kad. Nr. 5188/0004:329, kad. Nr. 5188/0003:283), Valavičių k.
ir (kad. Nr. 5188/0004:314) Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav.)
planuojamos plėtros ir eksploatacijos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ataskaitos

2026-09-01

UAB „Infraplanas“ parengė ŽŪB „Valavičiai“ galvijų komplekso (Sūduvos g. 56, 89 (Kad. Nr. 5188/0004:329, Kad. Nr. 5188/0003:283), Valavičių k. ir (Kad. Nr. 5188/0004:314) Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav.) planuojamos plėtros ir eksploatacijos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (*toliau – PVSV*) ataskaitą ir pasiūlė suinteresuotai visuomenei iki 2026-09-02, 17:00 val. viešo susirinkimo pateikti pasiūlymus.

Žemiau pateikiamos pastabos atskleidžia PVSV ataskaitos faktinių duomenų, taikytų metodų,

modeliavimo prielaidų, poveikio visuomenės sveikatai vertinimo, siūlomos sanitarinės apsaugos zonos pagrindimo bei kitus trūkumus, turinčius esminės reikšmės ataskaitoje pateiktų rezultatų ir išvadų pagrįstumui.

I. SAZ IR POVEIKIS VISUOMENĖS SVEIKATAI

1 pastaba. Nepakankamai motyvuotas siūlomos sanitarinės apsaugos zonos (SAZ) dydžio pasirinkimas.

PVSV ataskaitoje konstatuojama, kad pagal Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymą planuojamai ūkinei veiklai taikomas 500 m sanitarinės apsaugos zonos dydis, tačiau atlikus poveikio visuomenės sveikatai vertinimą siūloma nustatyti mažesnę SAZ. Vis dėlto ataskaitoje nėra pakankamai motyvuotai pagrįsta, kodėl būtent siūlomos ribos yra pakankamos visuomenės sveikatai apsaugoti.

Ataskaitoje pateikiami modeliavimo rezultatai ir galutinė rekomenduojama SAZ schema, tačiau iš esmės neatskleidžiama argumentavimo logika, kodėl pasirinkta būtent tokia SAZ konfigūracija, kokiais kriterijais vadovaujantis suformuotos atskiros jos ribos ir kodėl jos užtikrina visuomenės sveikatos apsaugą ne blogiau negu įstatyme nustatytas 500 m atstumas.

Nors siūloma SAZ iš esmės grindžiama kvapų sklaidos modeliavimo rezultatais, ataskaitoje nepakankamai pagrįsta paties modeliavimo metodika ir jo patikimumas. Nepateikta modeliavimo rezultatų jautrumo analizė, neįvertintas taikytų prielaidų ir taršos mažinimo priemonių efektyvumo neapibrėžtumas, nepakankamai pagrįstas modeliavime naudotų pradinių duomenų reprezentatyvumas bei nepateikta pakankamų faktinių duomenų, kurie leistų patikrinti modeliavimo rezultatų atitikimą realioms planuojamos veiklos sąlygoms. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar būtent modeliavimo pagrindu nustatytos SAZ ribos yra pakankamai patikimos.

Be to, ataskaitoje nepateikta analizė, ar pasirinkta modeliavimo erdvinė skiriamoji geba leidžia pakankamai tiksliai įvertinti poveikį ties konkrečiomis siūlomos SAZ ribomis, gretimų žemės sklypų ribomis ir artimiausia gyvenamąja aplinka. Todėl nėra galimybės įvertinti, ar rekomenduojamos SAZ ribos nustatytos pakankamai tiksliai.

Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniuose nurodymuose nustatyta, kad siūlomos sanitarinės apsaugos zonos ribos turi būti motyvuotai pagrįstos, nurodant vertinimo metodus, poveikio mažinimo priemones, jų pasirinkimo argumentus, visuomenės sveikatos būklės vertinimą, atliktų tyrimų rezultatus ir kitus duomenis, pagrindžiančius siūlomą sprendimą. Vien modeliavimo rezultatų ir galutinės SAZ schemos pateikimas savaime nelaikytinas pakankamu tokio sprendimo pagrindimu.

Todėl, akivaizdžiai neįvertinus visų esamos ir planuojamos veiklos triukšmo, cheminės taršos ir kvapų šaltinių, nepakankamai pagrindus modeliavimo metodiką, jos prielaidas, rezultatų patikimumą ir jų ryšį su konkrečiomis planuojamos veiklos sąlygomis, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad siūlomos sanitarinės apsaugos zonos ribos užtikrins visuomenės sveikatos apsaugą tokia apimtimi, kokios reikalauja teisės aktai.

2 pastaba. Nepakankamai pagrįsta išvada, kad SAZ ribas lemia tik kvapų sklaida.

PVSV ataskaitoje nurodoma, kad rekomenduojamos sanitarinės apsaugos zonos ribas lemia tik kvapų sklaidos modeliavimo rezultatai, o cheminė oro tarša, triukšmas ir kiti vertinti fizikiniai,

cheminiai bei biologiniai veiksniai siūlomų SAZ ribų neįtakoja. Tačiau tokia išvada pateikta deklaratyviai, akivaizdžiai neįvertinus visų esamos ir planuojamos veiklos triukšmo, cheminės taršos ir kvapų šaltinių, todėl nėra pakankamai motyvuota.

Ataskaitoje nepaaiškinta, kodėl kiekvienas iš vertintų poveikio veiksnių laikomas nereikšmingu SAZ nustatymui, kokiais kriterijais remiantis buvo atmesta jų galima įtaka bei kodėl konstatuota, kad visuomenės sveikatos apsaugai pakanka vertinti tik kvapų sklaidą. Nepakanka vien nurodyti, kad teisės aktuose nustatytos ribinės vertės pagal atliktą modeliavimą nebus viršytos – būtina pagrįsti, kodėl toks vertinimas leidžia daryti išvadą, jog šie veiksniai neturi jokios reikšmės nustatant visuomenės sveikatos apsaugai būtiną teritoriją.

Ši išvada taip pat grindžiama modeliavimo rezultatais, kurių patikimumas priklauso nuo pasirinktų pradinių duomenų, modeliavimo prielaidų, taršos mažinimo priemonių efektyvumo, taikytų metodikų ir kitų parametrų. Tačiau ataskaitoje nepateikta pakankama šių prielaidų analizė, neįvertintas modeliavimo rezultatų jautrumas ir neapibrėžtumas, todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar išvada dėl kitų poveikio veiksnių nereikšmingumo išliktų pagrįsta pasikeitus modeliavimo prielaidoms ar faktinėms eksploatavimo sąlygoms.

Be to, ataskaitoje neanalizuojamas bendras kelių poveikio veiksnių poveikis visuomenės sveikatai. Nors atskirai konstatuojama, kad oro tarša, triukšmas ar kiti veiksniai neviršys teisės aktuose nustatytų ribinių verčių, nėra paaiškinta, kodėl jų visuma, vertinama kartu su kvapų poveikiu ir ilgalaike daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdoma gyvulininkystės veikla, neturi reikšmės nustatant sanitarinės apsaugos zonos ribas.

Kadangi poveikio visuomenės sveikatai vertinimo tikslas yra kompleksiškai įvertinti visų planuojamos ūkinės veiklos keliamų rizikos veiksnių poveikį, įskaitant visus kvapus, cheminės taršos ir triukšmo taršos šaltinius, ir nustatyti tokią sanitarinės apsaugos zoną, kuri užtikrintų visuomenės sveikatos apsaugą, vien deklaratyvus teiginys, kad SAZ ribas lemia tik kvapų sklaida, nelaikytinas pakankamai motyvuotu. Nesant išsamaus tokios išvados pagrindimo, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad siūlomos SAZ ribos nustatytos įvertinus visus visuomenės sveikatai reikšmingus poveikio veiksnius.

3 pastaba. Nepakankamai individualizuotas poveikio visuomenės sveikatai pagrindimas.

PVSV ataskaitoje pateikiami modeliavimo rezultatai ir rekomenduojamos sanitarinės apsaugos zonos schema, tačiau nėra pakankamai individualizuotai įvertinta, kokį poveikį siūlomos SAZ ribos turės konkretiems gyvenamiesiems namams ir kitiems jautriems objektams. Ataskaitoje nepateikta aiški analizė, kuri leistų įvertinti, kokiu pagrindu nustatyta, kad konkrečių gyventojų visuomenės sveikatos apsauga bus pakankamai užtikrinta būtent siūlomomis SAZ ribomis.

Nepateikta išsami informacija apie kiekvieną arčiausiai planuojamos veiklos esančią gyvenamąją teritoriją, joje prognozuojamus poveikio dydžius, atstumus iki pagrindinių taršos šaltinių bei kitus reikšmingus veiksnius, kurie leistų objektyviai įvertinti, ar konkrečių gyventojų visuomenės sveikata bus tinkamai apsaugota. Dėl to nėra galimybės nustatyti, kokiais argumentais remiantis vieniems sklypams ar gyvenamiesiems namams taikoma sanitarinės apsaugos zona, o kiti paliekami už jos ribų.

Be to, nepakankamai pagrįsta, ar taikyta modeliavimo erdvinė skiriamoji geba leidžia pakankamai tiksliai įvertinti poveikį ties konkrečiais gyvenamaisiais namais, sklypų ribomis ir kitais jautriais objektais. Nesant tokio pagrindimo nėra galimybės įvertinti, ar modeliavimo rezultatai pakankamai tiksliai atspindi individualią kiekvieno jautraus objekto situaciją.

Taip pat nėra atliktas kompleksinis kiekvieno jautraus objekto vertinimas, apimantis visų

reikšmingų poveikio veiksnių visumą. Nors atskirai vertinami kvapai, cheminė oro tarša ir triukšmas, neparodyta, kaip šių veiksnių visuma buvo įvertinta sprendžiant dėl konkrečių gyventojų visuomenės sveikatos apsaugos ir sanitarinės apsaugos zonos ribų nustatymo.

Kadangi sanitarinės apsaugos zona nustatoma siekiant apsaugoti konkrečius žmones nuo planuojamos ūkinės veiklos galimo neigiamo poveikio, vien bendrų modeliavimo rezultatų ir schemų pateikimo nepakanka. Ataskaitoje turėjo būti aiškiai ir motyvuotai pagrįsta, kodėl kiekvienam arčiausiai planuojamos veiklos esančiam gyvenamajam namui ir kitam jautriam objektui siūlomos sanitarinės apsaugos zonos ribos užtikrina pakankamą visuomenės sveikatos apsaugą.

4 pastaba. Nepakankamai įvertintas modeliavimo rezultatų neapibrėžtumas siūlant SAZ ribas.

Kadangi siūloma sanitarinės apsaugos zona iš esmės grindžiama modeliavimo rezultatais, PVSV ataskaitoje turėjo būti išsamiai įvertintas šių rezultatų neapibrėžtumas ir jų jautrumas taikytoms prielaidoms. Tačiau ataskaitoje nėra analizuojama, kaip rekomenduojamos SAZ ribos pasikeistų pasikeitus kvapų emisijoms, meteorologinėms sąlygoms, taršos mažinimo priemonių efektyvumui ar kitiems modeliavimo parametrams.

Ataskaitoje nepateikta analizė, kokią įtaką siūlomų SAZ ribų nustatymui gali turėti pradinių duomenų paklaidos, modeliavimo prielaidų neapibrėžtumas ar galimi faktinių eksploatavimo sąlygų skirtumai nuo modeliuotos situacijos. Taip pat nevertinama, ar net ir nedideli modeliavimo parametrų pokyčiai negalėtų lemti kitokių kvapų sklaidos rezultatų ir dėl to kitokio sanitarinės apsaugos zonos dydžio ar konfigūracijos.

Europos Komisijos Jungtinio tyrimų centro (Joint Research Centre, JRC) ir FAIRMODE (Forum for Air Quality Modelling) parengtame dokumente „FAIRMODE Guidance Document on Modelling Quality Objectives and Benchmarking“ *(toliau – JRC ir FAIRMODE oro kokybės modeliavimo kokybės gairės)* ir Jungtinių Amerikos Valstijų aplinkos apsaugos agentūros (United States Environmental Protection Agency, US EPA) dokumente „Guideline on Air Quality Models“ (40 CFR Part 51, Appendix W) *(toliau - US EPA oro kokybės modeliavimo gairės)* pabrėžiama, kad modeliavimo rezultatų patikimumas tiesiogiai priklauso nuo pradinių duomenų kokybės, taikomų prielaidų pagrįstumo ir jų neapibrėžtumo įvertinimo. Šiuose metodiniuose dokumentuose taip pat akcentuojama jautrumo analizės svarba vertinant modeliavimo rezultatų patikimumą ir jų tinkamumą sprendimų priėmimui.

Kadangi PVSV ataskaitoje tokia analizė nepateikta, nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar siūlomos sanitarinės apsaugos zonos ribos išliktų pakankamos pasikeitus faktinėms planuojamos veiklos vykdymo sąlygoms ar modeliavimo prielaidoms.

Todėl nėra pakankamo pagrindo teigti, kad rekomenduojamos sanitarinės apsaugos zonos ribos yra pakankamai patikimos ir užtikrins visuomenės sveikatos apsaugą ne tik modeliuotomis, bet ir realiomis planuojamos ūkinės veiklos eksploatavimo sąlygomis.

5 pastaba. Nepakankamai pagrįstas siūlomos SAZ pakankamumas visuomenės sveikatos apsaugai.

Pagrindinis poveikio visuomenės sveikatai vertinimo tikslas yra nustatyti tokią sanitarinės apsaugos zoną, kuri užtikrintų visuomenės sveikatos apsaugą nuo planuojamos ūkinės veiklos daromo poveikio. Tačiau PVSV ataskaitoje didžioji argumentacijos dalis apsiriboja išvada, kad pagal atliktą modeliavimą nebus viršytos teisės aktuose nustatytos kvapų, cheminių oro teršalų ir triukšmo ribinės vertės. Vien toks konstatavimas savaime neįrodo, kad siūloma sanitarinės

apsaugos zona yra pakankama visuomenės sveikatos apsaugai užtikrinti.

Ataskaitoje nėra išsamiai paaiškinta, kodėl būtent pasirinktos sanitarinės apsaugos zonos ribos laikomos pakankamomis, kaip buvo įvertintos visos reikšmingos poveikio aplinkybės, kokiais kriterijais remiantis pasirinkta būtent tokia SAZ konfigūracija ir kodėl ji laikoma optimalia visuomenės sveikatos apsaugos požiūriu. Taip pat nėra pakankamai pagrįsta, kodėl įstatyme nustatyto 500 m sanitarinės apsaugos zonos dydžio sumažinimas konkrečiu atveju nesumažins visuomenės sveikatos apsaugos lygio.

Be to, siūlomos SAZ pakankamumas grindžiamas modeliavimo rezultatais, kurių patikimumas priklauso nuo pasirinktų pradinių duomenų, modeliavimo prielaidų, taršos mažinimo priemonių efektyvumo ir kitų parametrų. Kaip nustatyta kituose šios ataskaitos vertinimo skyriuose, šių prielaidų pagrindimas, modeliavimo rezultatų neapibrėžtumo analizė, jų validavimas faktiniais duomenimis bei jautrumo vertinimas nėra pakankami. Todėl vien modeliavimo rezultatai negali būti laikomi pakankamu pagrindu išvadai, kad siūloma sanitarinės apsaugos zona visais atvejais užtikrins visuomenės sveikatos apsaugą.

Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniuose nurodymuose nustatyta, kad sanitarinės apsaugos zonos ribos turi būti motyvuotai pagrįstos, įvertinant visus visuomenės sveikatai reikšmingus veiksnius, jų sąveiką, taikytus vertinimo metodus, poveikio mažinimo priemones bei kitus sprendimo priėmimui reikšmingus duomenis. Todėl vien teisės aktuose nustatytų ribinių verčių neviršijimo konstatavimas negali būti laikomas pakankamu motyvu sumažinti įstatyme nustatytą sanitarinės apsaugos zoną.

Todėl, nepakankamai pagrindus tiek pačios sanitarinės apsaugos zonos ribų pasirinkimą, tiek modeliavimo rezultatų patikimumą ir jų pakankamumą visuomenės sveikatos apsaugos požiūriu, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad siūloma sanitarinės apsaugos zona užtikrins tokį visuomenės sveikatos apsaugos lygį, kokio reikalauja teisės aktai.

6 pastaba. Nevertintas faktinis dabar vykdomos ūkinės veiklos poveikis visuomenės sveikatai.

PVSV ataskaitoje visuomenės sveikatos vertinimas grindžiamas planuojamos ūkinės veiklos modeliavimo rezultatais, tačiau nėra pateikta pakankamai duomenų apie faktinį dabar vykdomos veiklos poveikį visuomenės sveikatai. Ataskaitoje nepateikti faktiniai kvapų, aplinkos oro taršos ar triukšmo matavimai, neanalizuojama, ar daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdomos gyvulininkystės veiklos faktinis poveikis atitinka modeliuojamus rodiklius.

Atsižvelgiant į tai, kad planuojama ūkinė veikla bus vykdoma jau ilgą laiką eksploatuojamoje teritorijoje, esamos situacijos įvertinimas yra būtinas siekiant nustatyti ne tik prognozuojamą poveikį po planuojamos plėtros, bet ir objektyviai įvertinti, kokį papildomą poveikį visuomenės sveikatai sukels planuojamos veiklos pokyčiai. Tačiau PVSV ataskaitoje toks vertinimas neatliktas.

Nepateikta analizė, ar dabar vykdomos veiklos metu susidarantys kvapai, cheminė oro tarša, triukšmas bei kiti visuomenės sveikatai reikšmingi veiksniai atitinka modeliavimo prielaidas ir ar pasirinkta vertinimo metodika pakankamai tiksliai atspindi faktines eksploatavimo sąlygas. Todėl nėra galimybės įvertinti, ar modeliavimo rezultatai buvo patikrinti pagal realią situaciją ir ar gali būti laikomi pakankamu pagrindu sprendžiant dėl sanitarinės apsaugos zonos sumažinimo.

Be to, nesant faktinės esamos situacijos analizės, nėra galimybės objektyviai nustatyti, kokia yra dabartinė visuomenės sveikatos rizika, kiek ji pasikeis įgyvendinus planuojamą ūkinės veiklos plėtrą ir ar siūloma sanitarinės apsaugos zona iš tiesų užtikrins tokį visuomenės sveikatos

apsaugos lygį, kokio reikalauja teisės aktai.

Todėl, neįvertinus faktinio dabar vykdomos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai ir nepalyginus jo su planuojama situacija, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti planuojamos plėtros sąlygojamo papildomo poveikio bei pagrįsti siūlomą sanitarinės apsaugos zonos dydį.

7 pastaba. Nepakankamai pagrįsta, kad nustatant SAZ buvo įvertintas visas veikiančio gyvulininkystės komplekso poveikis visuomenės sveikatai.

PVSV ataskaitoje pagrindinis dėmesys skiriamas planuojamai ūkinės veiklos plėtrai ir jos technologiniams sprendiniams, tačiau nėra aiškiai ir motyvuotai pagrįsta, kad nustatant rekomenduojamą sanitarinės apsaugos zoną buvo įvertintas visas veikiančio gyvulininkystės komplekso poveikis visuomenės sveikatai, įskaitant jau eksploatuojamus tvartus, mėšlo ir srutų tvarkymo infrastruktūrą, esamus taršos šaltinius, vidaus transporto srautus, technologinius procesus bei kitus ilgą laiką eksploatuojamus objekto elementus.

Sanitarinės apsaugos zona nustatoma visai vykdomai ūkinei veiklai, o ne vien naujai projektuojamiems statiniams ar atskiriems technologiniams sprendiniams. Todėl ataskaitoje turėjo būti aiškiai parodyta, kad visuomenės sveikatos vertinimas apėmė bendrą visų veikiančio komplekso taršos šaltinių, technologinių procesų ir planuojamos plėtros sąlygojamo poveikio visumą.

Tačiau ataskaitoje nėra pakankamai aiškios analizės, leidžiančios nustatyti, kokia bendro poveikio dalis tenka jau vykdomai veiklai, kokia – planuojamai plėtrai, ir kaip šių poveikių visuma buvo įvertinta nustatant siūlomas sanitarinės apsaugos zonos ribas. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar rekomenduojama SAZ nustatyta įvertinus visą komplekso daromą poveikį, o ne tik atskirus planuojamos plėtros elementus.

Be to, nepakankamai įvertinta, kad daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdoma gyvulininkystės veikla jau yra suformavusi tam tikrą aplinkos apkrovą, todėl planuojamos plėtros poveikis negali būti vertinamas izoliuotai nuo jau veikiančio komplekso. Sprendžiant dėl sanitarinės apsaugos zonos dydžio būtina įvertinti bendrą visų taršos šaltinių, technologinių procesų ir jų sąveikos daromą poveikį visuomenės sveikatai.

Todėl, nesant aiškaus ir motyvuoto pagrindimo, kad poveikio visuomenės sveikatai vertinimas apėmė visą veikiančio gyvulininkystės komplekso veiklą ir visus jos keliamus rizikos veiksnius, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad siūloma sanitarinės apsaugos zona užtikrins visuomenės sveikatos apsaugą nuo viso komplekso daromo poveikio.

8 pastaba. PVSV ataskaitoje poveikio visuomenės sveikatai vertinimas orientuotas į iš anksto pasirinktų sprendinių pagrindimą, išgalvotą taršos, triukšmo ir kvapų priemonių efektyvumą, remiantis vien tik vietinio tiekėjo nepatikima deklaracija, kuri neturi tolimesnio mokslinio pagrindimo, o ne į objektyvų visuomenės sveikatos apsaugai būtinų priemonių nustatymą.

Sistemiškai įvertinus visą PVSV ataskaitą matyti, kad joje nuosekliai siekiama pagrįsti planuojamus technologinius sprendinius ir jų pakankamumą, modeliuojant situaciją, kurioje visos numatytos taršos mažinimo ir rizikos valdymo priemonės veikia projektinėmis sąlygomis, o jų efektyvumas atitinka modeliavime taikytas prielaidas. Tuo tarpu nepakankamai analizuojama, kaip planuojamos veiklos poveikis visuomenės sveikatai pasikeistų esant kitoms, realiai galimoms eksploatavimo sąlygoms.

Ataskaitoje reikšminga dalis išvadų grindžiama modeliavimo rezultatais, kurie priklauso nuo pasirinktų pradinių duomenų, projektinių prielaidų ir taršos mažinimo priemonių efektyvumo. Tačiau nepakankamai įvertintas šių prielaidų pagrįstumas, jų neapibrėžtumas, rezultatų jautrumas galimiems pokyčiams bei jų atitiktis faktinėms planuojamos veiklos vykdymo sąlygoms. Taip pat nepakankamai pagrįstas mokslinių šaltinių ir literatūroje pateikiamų duomenų pritaikymas konkrečiam projektui.

Be to, ataskaitoje nepakankamai įvertinta daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdomos ūkinės veiklos faktinė situacija, nepateiktas nuoseklus esamos ir planuojamos būklės palyginamasis vertinimas, o daugeliu atvejų faktiniai matavimai ir vietovėje atlikti tyrimai pakeičiami projektinėmis prielaidomis bei modeliavimo rezultatais. Taip pat monitoringo priemonės dažnai pateikiamos kaip argumentas planuojamos veiklos saugumui pagrįsti, nors jos negali pakeisti pareigos dar iki sprendimo priėmimo visapusiškai įvertinti galimą poveikį visuomenės sveikatai.

Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinių nurodymų paskirtis yra objektyviai nustatyti, kokios visuomenės sveikatos apsaugos priemonės ir kokio dydžio sanitarinės apsaugos zona konkrečiu atveju yra būtinos planuojamos ūkinės veiklos poveikiui valdyti. Todėl poveikio visuomenės sveikatai vertinimas turi būti orientuotas ne į pasirinktų projektinių sprendinių pagrindimą, bet į objektyvų ir visapusišką visų reikšmingų poveikio aplinkybių įvertinimą.

Atsižvelgiant į visus šioje išvadoje ir kituose pastabų skyriuose nustatytus metodinius trūkumus, darytina išvada, kad PVSV ataskaitoje nepakankamai pagrįsta, jog siūlomos sanitarinės apsaugos zonos ribos nustatytos objektyviai įvertinus visas planuojamos ūkinės veiklos poveikiui visuomenės sveikatai reikšmingas aplinkybes. Dėl to nėra pakankamo pagrindo teigti, kad siūlomas sanitarinės apsaugos zonos sumažinimas užtikrins teisės aktų reikalaujamą visuomenės sveikatos apsaugos lygį.

9 pastaba. Nepakankamai pagrįsta, kad siūloma sanitarinės apsaugos zona užtikrins visuomenės sveikatos apsaugą visą planuojamos ūkinės veiklos vykdymo laikotarpį.

PVSV ataskaitoje siūlomos sanitarinės apsaugos zonos ribos nustatomos remiantis planuojamos ūkinės veiklos modeliavimo rezultatais ir projektinėmis prielaidomis apie numatomų technologinių sprendinių bei taršos mažinimo priemonių veikimą. Tačiau nėra pakankamai įvertinta, ar siūloma sanitarinės apsaugos zona išliks pakankama visą planuojamos ūkinės veiklos vykdymo laikotarpį.

Ataskaitoje neanalizuojama, kaip sanitarinės apsaugos zonos pakankamumą ilgalaikėje perspektyvoje galėtų paveikti technologinių įrenginių nusidėvėjimas, taršos mažinimo priemonių efektyvumo pokyčiai, eksploatavimo sąlygų pasikeitimai, infrastruktūros senėjimas ar kiti ilgalaikio veiklos vykdymo veiksniai. Taip pat nevertinama, ar tokiomis sąlygomis siūlomos sanitarinės apsaugos zonos ribos ir toliau užtikrintų teisės aktuose nustatytą visuomenės sveikatos apsaugos lygį.

Be to, planuojama ūkinė veikla bus vykdoma teritorijoje, kurioje intensyvi gyvulininkystės veikla vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius, todėl sprendžiant dėl sanitarinės apsaugos zonos dydžio būtina įvertinti ne tik projektinę situaciją veiklos pradžioje, bet ir ilgalaikį planuojamos veiklos poveikį visuomenės sveikatai bei jo galimus pokyčius per visą veiklos laikotarpį.

Kadangi sanitarinės apsaugos zona nustatoma ilgalaikiam planuojamos ūkinės veiklos vykdymui, jos pakankamumas turi būti pagrįstas ne vien projektinėmis prielaidomis, bet ir įvertinus galimus ilgalaikius eksploatavimo pokyčius bei jų įtaką visuomenės sveikatos apsaugai. Nesant tokio vertinimo nėra pakankamo pagrindo teigti, kad siūloma sanitarinės apsaugos zona užtikrins

visuomenės sveikatos apsaugą visą planuojamos ūkinės veiklos vykdymo laikotarpį.

II. BENDRIEJI METODINIAI KLAUSIMAI

1 pastaba. PVSV ataskaitos išvados nepakankamai grindžiamos faktiniais duomenimis ir tyrimais.

PVSV ataskaitoje reikšminga dalis išvadų dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai grindžiama projektinėmis prielaidomis, modeliavimo rezultatais, techniniais sprendiniais bei mokslinės literatūros duomenimis, tačiau daugeliu atvejų nepateikiami pakankami faktiniai duomenys, leidžiantys patikrinti šių išvadų pagrįstumą konkrečiomis planuojamos veiklos sąlygomis.

Ataskaitoje daugeliu klausimų nepateikti faktiniai matavimai, vietovėje atliktų tyrimų rezultatai ar kiti objektyvūs duomenys, kurie leistų įvertinti esamą aplinkos būklę, patikrinti modeliavimo prielaidas ir pagrįsti prognozuojamą planuojamos veiklos poveikį visuomenės sveikatai. Dėl to reikšminga dalis išvadų grindžiama prielaidomis apie būsimą planuojamos veiklos vykdymą, o ne faktiniais konkrečios teritorijos duomenimis.

Tarptautinėje metodinėje praktikoje, įskaitant *JRC ir FAIRMODE oro kokybės modeliavimo kokybės gairs ir US EPA oro kokybės modeliavimo gaires*, pabrėžiama, kad vertinimo patikimumas tiesiogiai priklauso nuo naudojamų pradinių duomenų kokybės, jų reprezentatyvumo bei galimybės modeliavimą ar kitas vertinimo išvadas pagrįsti faktiniais duomenimis.

Todėl, nesant pakankamo faktinių duomenų ir tyrimų pagrindimo, nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar PVSV ataskaitoje padarytos išvados pakankamai patikimai atspindi realų planuojamos ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai.

2 pastaba. Monitoringo priemonių numatymas nepakeičia pareigos tinkamai įvertinti planuojamos ūkinės veiklos poveikį iki sprendimo priėmimo.

PVSV ataskaitoje daugelyje vertinamų sričių kaip viena pagrindinių poveikio valdymo priemonių nurodomas įvairių monitoringo sistemų taikymas – požeminio vandens stebėsena, rezervuarų kontrolė, technologinių procesų priežiūra bei kitos kontrolės priemonės. Tačiau monitoringo priemonių numatymas savaime neįrodo, kad planuojamos veiklos poveikis visuomenės sveikatai yra tinkamai įvertintas.

Monitoringo paskirtis yra nustatyti galimus aplinkos pokyčius ar taršą jau vykdant veiklą ir sudaryti galimybes imtis papildomų priemonių nustačius nepageidaujamus pokyčius. Tačiau monitoringas nepakeičia pareigos dar iki sprendimo priėmimo visapusiškai įvertinti galimą planuojamos veiklos poveikį, pagrįsti pasirinktas prielaidas, įvertinti galimas rizikas bei motyvuoti, kodėl planuojama veikla nekels neigiamo poveikio visuomenės sveikatai.

Todėl vien monitoringo priemonių numatymas negali būti laikomas pakankamu argumentu, pagrindžiančiu PVSV ataskaitos išvadas dėl planuojamos veiklos saugumo.

Be to, ataskaitoje nekomentuojami dabar turimi požeminio vandens gręžiniai ir jų įtaka.

3 pastaba. Nepakankamai įvertinta esama situacija ir planuojamos veiklos sąlygojami

pokyčiai.

PVSV ataskaitoje pagrindinis dėmesys skiriamas projektuojamai situacijai po planuojamos ūkinės veiklos plėtros, tačiau daugeliu atvejų nepateikiamas išsamus esamos situacijos įvertinimas ir jos palyginimas su planuojama situacija.

Atsižvelgiant į tai, kad gyvulininkystės veikla nagrinėjamoje teritorijoje vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius, esamos būklės analizė turi esminę reikšmę vertinant planuojamos plėtros poveikį visuomenės sveikatai. Nesant objektyvaus dabartinės situacijos įvertinimo nėra galimybės nustatyti, kokia yra esama aplinkos būklė, kokį poveikį jau dabar daro vykdoma veikla ir kokia apimtimi planuojama plėtra šį poveikį pakeis.

Todėl daugeliu atvejų nėra galimybės objektyviai įvertinti ne absoliutų modeliuojamą poveikį, o būtent planuojamos veiklos sąlygojamą papildomą poveikį visuomenės sveikatai.

4 pastaba. PVSV ataskaitoje nepakankamai pagrįstas pasirinktų mokslinių šaltinių ir metodinių prielaidų taikymas konkrečiai planuojamai ūkinei veiklai.

PVSV ataskaitoje įvairios išvados grindžiamos mokslinėje literatūroje, metodinėse rekomendacijose bei kituose informacijos šaltiniuose pateiktais duomenimis, tačiau daugeliu atvejų nepakankamai paaiškinta, kodėl būtent šiuose šaltiniuose pateikti rezultatai laikytini reprezentatyviais planuojamai ūkinei veiklai ir kodėl jie gali būti tiesiogiai taikomi konkrečioms nagrinėjamo projekto sąlygoms.

Nepakankamai analizuojama, ar moksliniuose tyrimuose nagrinėtos technologijos, gyvulių laikymo sąlygos, klimatinės aplinkybės, naudojamos priemonės ir kiti reikšmingi veiksniai yra pakankamai panašūs į planuojamą veiklą, kad jų rezultatai galėtų būti naudojami darant išvadas dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai.

JRC ir FAIRMODE oro kokybės modeliavimo kokybės gairėse ir US EPA oro kokybės modeliavimo gairėse pabrėžiama, kad vertinimui naudojami duomenys turi būti reprezentatyvūs konkrečiai vertinamai situacijai, o jų tinkamumas turi būti pagrįstas. Vien nuoroda į mokslinę literatūrą savaime nepatvirtina, kad joje pateikti rezultatai gali būti tiesiogiai taikomi kiekvienam konkrečiam projektui.

Todėl, neįrodžius pasirinktų mokslinių šaltinių ir metodinių prielaidų tinkamumo konkrečioms planuojamos veiklos sąlygoms, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad PVSV ataskaitos išvados yra pakankamai moksliškai pagrįstos.

III. SKLAIDOS MODELIAVIMO METODIKA

1 pastaba. Nepakankamai pagrįstas sklaidos modeliavimo receptorių tinklo žingsnis ir jo tinkamumas vertinti poveikį ties PŪV bei siūlomos SAZ ribomis.

PVSV ataskaitoje kvapų ir cheminės oro taršos sklaidos skaičiavimams naudojamas 1000 × 1000 m skaičiavimo laukas, receptorių tinklą išdėstant 50 m žingsniu. Tačiau ataskaitoje nepateikta metodinio pagrindimo, kodėl būtent 50 m žingsnis laikomas pakankamu konkrečiai nagrinėjamai teritorijai ir vertinimo tikslui.

Toks receptorių tinklo tankis ypač reikšmingas todėl, kad dalis planuojamų taršos šaltinių yra labai arti PŪV teritorijos, gretimų sklypų ir siūlomos SAZ ribų. Esant 50 m žingsniui, skaičiavimo taškai nebūtinai sutampa su konkrečiomis sklypų ar SAZ ribomis, todėl tarp dviejų

receptorių gali likti neįvertintos vietos, kuriose faktinė modeliuojama koncentracija būtų didesnė. Vien iš pateiktų sklaidos žemėlapių tokių lokalių koncentracijos maksimumų patikimai nustatyti neįmanoma.

Tai ypač svarbu PVSV procedūroje, kurios pagrindu siekiama nustatyti konkrečią SAZ ribą. Tokiu atveju reikšmingas yra ne vien bendras koncentracijų pasiskirstymas dideliame 1000 × 1000 m plote, bet ir koncentracija konkrečiai ties siūloma SAZ riba, gretimų žemės sklypų ribomis bei artimiausia gyvenamąja aplinka. Todėl modelio erdvinė skiriamoji geba turėtų būti pakankama būtent šioms teritorijoms individualiai įvertinti.

Ataskaitoje nepateikta papildomų skaičiavimų su tankesniu receptorių tinklu ties PŪV teritorijos, gretimų sklypų ir siūlomos SAZ ribomis, taip pat neatlikta analizė, ar sumažinus skaičiavimo žingsnį, pavyzdžiui, iki 10 m, 5 m ar kitu konkrečiomis vietos sąlygomis pagrįstu dydžiu, nebūtų gautos didesnės kvapų ar cheminių teršalų koncentracijos. Todėl nėra galimybės patikrinti, ar pasirinktas 50 m žingsnis nedaro reikšmingos įtakos galutiniams modeliavimo rezultatams.

Ši aplinkybė turi tiesioginę reikšmę ir SAZ pagrįstumui: jeigu sklaidos modeliavimo erdvinė raiška neleidžia pakankamai tiksliai nustatyti poveikio ties konkrečia projektuojama SAZ riba, vien tokio modeliavimo pagrindu negali būti patikimai sprendžiama, kad už siūlomos SAZ ribos visais atvejais bus užtikrintas teisės aktuose nustatytų kvapų ir cheminių teršalų koncentracijų laikymasis.

Todėl būtina pagrįsti pasirinkto 50 m receptorių tinklo žingsnio tinkamumą ir pateikti pakankamos erdvinės skiriamosios gebos skaičiavimus ties PŪV teritorijos, gretimų sklypų, gyvenamosios aplinkos ir siūlomos SAZ ribomis.

2 pastaba. Sklaidos modeliavimas grindžiamas optimistinėmis prielaidomis dėl taršos mažinimo priemonių efektyvumo, tačiau jų pritaikymas konkrečiai planuojamai veiklai nėra pakankamai pagrįstas.

PVSV ataskaitoje kvapų ir cheminių oro teršalų sklaidos modeliavimas atliktas taikant įvairių taršos mažinimo priemonių efektyvumo koeficientus. Modeliuojant daroma prielaida, kad pasirinktos priemonės – rezervuarų ir mėšlidžių dengimas, optimalaus mikroklimato palaikymas, probiotikų naudojimas, technologiniai sprendiniai bei kitos priemonės – užtikrins konkrečius taršos sumažėjimo dydžius, kurie tiesiogiai panaudojami apskaičiuojant galutines kvapų ir cheminių teršalų koncentracijas.

Tačiau ataskaitoje nepakankamai pagrįsta, kodėl būtent pasirinkti efektyvumo koeficientai laikytini reprezentatyviais šiai planuojamai ūkinei veiklai. Nepaaiškinta, kokiais konkrečiais duomenimis įrodyta, kad tokie pat taršos mažinimo rezultatai bus pasiekti būtent nagrinėjamoje teritorijoje, taikant konkrečius technologinius sprendinius ir jų eksploatavimo sąlygas.

Vien nuorodos į mokslinę literatūrą ar kitus informacijos šaltinius savaime nepatvirtina, kad literatūroje nustatyti efektyvumo rodikliai bus pasiekti konkrečiame projekte. Moksliniuose tyrimuose nurodoma, kad daugelio taršos mažinimo priemonių efektyvumas priklauso nuo technologinių sprendinių, eksploatavimo režimo, klimato sąlygų, naudojimo intensyvumo, priežiūros, mėšlo ir srutų savybių bei kitų veiksnių, todėl skirtinguose ūkiuose gali reikšmingai skirtis.

Ypač tai aktualu probiotikų naudojimui. PVSV ataskaitoje modeliavimas grindžiamas prielaida, kad probiotikų naudojimas užtikrins reikšmingą kvapų ir amoniako emisijų sumažėjimą, tačiau nepateikta pakankamai duomenų, pagrindžiančių, kad būtent toks efektyvumas bus pasiektas planuojamame gyvulininkystės komplekse. Ši prielaida iš esmės grindžiama pavieniais

literatūros šaltiniais, nors moksliniuose tyrimuose pateikiami labai skirtingi rezultatai, o priemonių efektyvumas pripažįstamas priklausančiu nuo konkrečių naudojimo sąlygų.

Kadangi pasirinkti taršos mažinimo efektyvumo koeficientai tiesiogiai lemia modeliavimo rezultatus, jų nepakankamas pagrindimas neleidžia objektyviai įvertinti sklaidos modeliavimo patikimumo ir jo pagrindu padarytos išvados, kad planuojama ūkinė veikla nesukels neigiamo poveikio visuomenės sveikatai.

3 pastaba. Sklaidos modeliavime neįvertintas rezultatų jautrumas taikytoms prielaidoms ir taršos mažinimo priemonių efektyvumui.

PVSV ataskaitoje kvapų ir cheminių oro teršalų sklaidos modeliavimas atliktas remiantis konkrečiomis prielaidomis dėl taršos mažinimo priemonių efektyvumo, emisijų dydžių, technologinių sprendinių bei kitų modeliavimo parametrų. Tačiau ataskaitoje nepateikta jautrumo analizė, kuri leistų įvertinti, kaip modeliavimo rezultatai pasikeistų pasikeitus šioms prielaidoms.

Nepaaiškinta, kaip kvapų ir cheminių teršalų koncentracijos keistųsi, jeigu atskirų taršos mažinimo priemonių efektyvumas būtų mažesnis negu priimta modeliuojant, jeigu faktinės emisijos būtų didesnės arba jeigu technologiniai procesai vyktų kitokiomis eksploatavimo sąlygomis. Todėl nėra galimybės įvertinti, kiek modeliavimo rezultatai priklauso nuo pasirinktų pradinių prielaidų.

Tai ypač aktualu tais atvejais, kai modeliavime naudojami konkretūs taršos mažinimo koeficientai, kurių taikymas konkrečiam projektui nėra tiesiogiai patvirtintas faktiniais duomenimis. Net ir nedidelis tokių koeficientų pasikeitimas gali turėti reikšmingos įtakos apskaičiuotoms kvapų ir cheminių teršalų koncentracijoms bei galutinei išvadai dėl teisės aktuose nustatytų ribinių verčių laikymosi.

JRC ir FAIRMODE oro kokybės modeliavimo kokybės gairėse ir US EPA oro kokybės modeliavimo gairėse pabrėžiama, kad sklaidos modeliavimo rezultatų patikimumas tiesiogiai priklauso nuo pradinių duomenų kokybės, taikomų prielaidų pagrįstumo ir jų neapibrėžtumo įvertinimo. Šiuose metodiniuose dokumentuose akcentuojama, kad jautrumo analizė yra viena svarbiausių priemonių, leidžiančių įvertinti modeliavimo rezultatų patikimumą ir jų atsparumą pradinių prielaidų pokyčiams. Tačiau PVSV ataskaitoje tokia analizė nepateikta.

Dėl to, neįvertinus, kaip modeliavimo rezultatai keistųsi pasikeitus pagrindinėms modeliavimo prielaidoms, nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar pateiktos išvados dėl kvapų ir cheminių oro teršalų sklaidos išliktų pagrįstos ir realiomis, nuo projektinių prielaidų besiskiriančiomis eksploatavimo sąlygomis.

4 pastaba. Sklaidos modeliavimo rezultatai nėra pakankamai validuoti faktiniais duomenimis.

PVSV ataskaitoje kvapų, cheminių oro teršalų ir triukšmo poveikis vertinamas remiantis sklaidos modeliavimo rezultatais, tačiau nepateikta pakankamai duomenų, leidžiančių įvertinti, ar modeliavimas atitinka faktines planuojamos teritorijos sąlygas. Ataskaitoje nepateikti faktinių kvapų, aplinkos oro taršos ar triukšmo matavimų rezultatai, kurie leistų palyginti modeliuojamas reikšmes su realiai susidarančiu poveikiu.

Atsižvelgiant į tai, kad gyvulininkystės veikla nagrinėjamoje teritorijoje vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius, egzistuoja galimybė modeliavimo rezultatus palyginti su faktinės veiklos duomenimis. Tačiau tokia analizė neatlikta. Nepateikta vertinimo, ar dabar vykdomos veiklos

metu susidarančios kvapų, oro teršalų ir triukšmo reikšmės atitinka modeliuojamus dydžius, todėl nėra galimybės įvertinti, ar pasirinkta modeliavimo metodika konkrečiu atveju pakankamai tiksliai atspindi realias eksploatavimo sąlygas.

JRC ir FAIRMODE oro kokybės modeliavimo kokybės gairėse pabrėžiama, kad modeliavimo rezultatų patikimumas turėtų būti vertinamas, kai tik tai įmanoma, lyginant modelio rezultatus su faktiniais stebėjimų ar matavimų duomenimis. Toks palyginimas leidžia įvertinti modelio tinkamumą konkrečioms sąlygoms ir sumažina neapibrėžtumą priimant sprendimus. Tačiau PVSV ataskaitoje toks modeliavimo rezultatų validavimas nepateiktas.

Todėl nėra pakankamo pagrindo teigti, kad sklaidos modeliavimo rezultatai pakankamai tiksliai atspindi realų planuojamos ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai ir gali būti vienintelis pagrindas sprendžiant dėl planuojamos veiklos leistinumo.

5 pastaba. Nepakankamai pagrįstas mokslinėje literatūroje pateikiamų duomenų pritaikymas konkrečiai planuojamai ūkinei veiklai.

PVSV ataskaitoje kvapų ir cheminių oro teršalų sklaidos modeliavimas grindžiamas įvairiuose moksliniuose straipsniuose, metodinėse rekomendacijose ir kituose literatūros šaltiniuose pateiktais emisijų bei taršos mažinimo priemonių efektyvumo duomenimis. Tačiau ataskaitoje nepakankamai pagrįsta, kodėl būtent šiuose šaltiniuose pateikti duomenys laikomi reprezentatyviais planuojamai ūkinei veiklai ir kodėl jie gali būti tiesiogiai taikomi nagrinėjamo gyvulininkystės komplekso sąlygoms.

Nepateikta analizė, ar literatūroje nagrinėti ūkiai, technologiniai sprendiniai, gyvulių laikymo sistemos, klimato sąlygos, mėšlo ir srutų tvarkymo būdai bei kiti reikšmingi veiksniai yra pakankamai panašūs į planuojamą veiklą, kad jų rezultatai galėtų būti tiesiogiai naudojami sklaidos modeliavime.

Tai ypač aktualu tais atvejais, kai modeliavimo rezultatai reikšmingai priklauso nuo literatūroje pateikiamų taršos mažinimo efektyvumo rodiklių. Vien pavienių mokslinių publikacijų rezultatų perkėlimas į konkretų projektą savaime neįrodo, kad toks pats efektas bus pasiektas ir nagrinėjamu atveju, ypač kai moksliniuose tyrimuose pateikiami skirtingi rezultatai, o priemonių efektyvumas pripažįstamas priklausančiu nuo konkrečių eksploatavimo sąlygų.

US EPA oro kokybės modeliavimo gairėse pabrėžiama, kad modeliavimui naudojami duomenys turi būti reprezentatyvūs konkrečiai vertinamai situacijai ir pagrįsti patikimais šaltiniais. Taip pat *JRC ir FAIRMODE oro kokybės modeliavimo kokybės gairėse* akcentuojama, kad modeliavimo rezultatų patikimumas priklauso nuo naudojamų pradinių duomenų reprezentatyvumo bei jų tinkamumo konkrečioms vertinimo sąlygoms.

Todėl, neįrodžius, kad modeliavime naudoti literatūros duomenys iš tiesų reprezentuoja planuojamos ūkinės veiklos sąlygas, nėra pakankamo pagrindo teigti, jog jų pagrindu atliktas sklaidos modeliavimas pakankamai tiksliai atspindi galimą planuojamos veiklos poveikį visuomenės sveikatai.

IV. KVAPŲ VERTINIMAS

1 pastaba. Kvapų modeliavimas grindžiamas deklaruojamu kvapų mažinimo priemonių efektyvumu, tačiau šio efektyvumo pritaikymas konkrečiai planuojamai veiklai nėra pakankamai pagrįstas.

Ataskaitoje kvapų emisijos apskaičiuotos taikant įvairias kvapų mažinimo priemones, kurioms priskiriamas 20 proc., 35 proc., 50 proc., 80 proc. ir net 90 proc. efektyvumas. Toks efektyvumas taikomas optimaliam mikroklimatui tvartuose, skreperiams, probiotikams, srutų rezervuarų dengimui, mėšlidės dengimui bei kitoms priemonėms.

Tačiau ataskaitoje nepakankamai pagrįsta: kodėl pasirinkti būtent tokie efektyvumo dydžiai; ar jie pagrįsti konkrečiais šios planuojamos ūkinės veiklos tyrimais; ar jie atspindi realias eksploatavimo sąlygas visą veiklos laikotarpį.

Vien literatūroje nurodomų efektyvumo dydžių perkėlimas į konkretų projektą savaime neįrodo, kad toks pats efektyvumas bus pasiektas ir nagrinėjamu atveju.

Ataskaitoje nepateikta išsami analizė, kokiu metodiniu pagrindu kiekvienai kvapų mažinimo priemonei priskirti konkretūs efektyvumo koeficientai, kaip jie apskaičiuoti, kokiomis sąlygomis jie buvo nustatyti ir kodėl laikoma, kad tokie pat rezultatai bus pasiekti būtent planuojamame gyvulininkystės komplekse.

UNECE Guidance document on preventing and abating ammonia emissions from agricultural sources pabrėžiama, kad emisijų mažinimo priemonių efektyvumas priklauso nuo konkrečių technologinių sprendinių, jų įrengimo kokybės, eksploatavimo, priežiūros, klimato sąlygų ir kitų praktinių veiksnių. Todėl literatūroje ar metodikose nurodomi efektyvumo rodikliai negali būti automatiškai perkeliami konkrečiam projektui, neįvertinus jo individualių sąlygų.

Analogiškai moksliniuose tyrimuose nurodoma, kad kvapų emisijos reikšmingai priklauso nuo gyvulių laikymo technologijos, ventiliacijos, mėšlo ir srutų tvarkymo būdo, temperatūros, metų laiko bei kitų eksploatacinių veiksnių. Todėl vien teorinių efektyvumo koeficientų taikymas savaime neleidžia daryti išvados, kad modeliuojamos kvapų emisijos tiksliai atspindi konkrečios planuojamos ūkinės veiklos sąlygas.

Be to, skirtinguose moksliniuose šaltiniuose analogiškoms kvapų mažinimo priemonėms pateikiami nevienodi efektyvumo intervalai, todėl vieno konkretaus efektyvumo dydžio pasirinkimas reikalauja išsamaus metodinio pagrindimo. Tačiau PVSV ataskaitoje nėra paaiškinta, kodėl pasirinkti būtent tokie efektyvumo koeficientai ir kodėl jie laikomi tinkamiausiais planuojamai ūkinei veiklai.

Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar kvapų emisijų skaičiavimai grindžiami pakankamai reprezentatyviais, moksliškai pagrįstais ir konkrečią planuojamą ūkinę veiklą atitinkančiais duomenimis, todėl šiuo pagrindu atlikto kvapų modeliavimo rezultatai negali būti laikomi pakankamai pagrįstais.

2 pastaba. Kvapų modeliavimas paremtas prielaida dėl tinkamo visų kvapų mažinimo priemonių veikimo, tačiau neįvertinta situacija, kai jų efektyvumas sumažėja.

Ataskaitoje modeliavimas atliktas remiantis prielaida, kad visos numatytos kvapų mažinimo priemonės veiks projektiniu efektyvumu. Tačiau nėra pateikta jautrumo analizė, kaip kvapų sklaidos rezultatai pasikeistų: sumažėjus priemonių efektyvumui; laikinai neveikiant atskiroms priemonėms; pasikeitus eksploatavimo sąlygoms.

Todėl lieka neaišku, ar kvapų koncentracija gyvenamojoje aplinkoje neviršytų ribinių verčių realiomis eksploatavimo sąlygomis.

Modeliavime remiamasi prielaida, kad visos kvapų mažinimo priemonės – rezervuarų dangos, mėšlidžių uždengimas, probiotikai, optimalaus mikroklimato palaikymas, skreperių sistemos ir kitos technologinės priemonės – visą eksploatavimo laikotarpį veiks būtent tokiu efektyvumu,

koks naudotas skaičiavimuose. Tačiau nėra įvertinta, kaip kvapų sklaida pasikeistų, jeigu bent vienos iš šių priemonių faktinis efektyvumas būtų mažesnis negu prognozuota.

UNECE Guidance document on preventing and abating ammonia emissions from agricultural sources nurodo, kad emisijų mažinimo priemonių efektyvumas priklauso nuo jų įrengimo kokybės, eksploatavimo, priežiūros, technologinės drausmės ir kitų praktinių aplinkybių. Todėl jų deklaruojamas efektyvumas negali būti laikomas nekintančiu visomis eksploatavimo sąlygomis. Tačiau PVSV ataskaitoje tokia rizika neanalizuojama.

Be to, moksliniuose tyrimuose pažymima, kad kvapų emisijos reikšmingai kinta priklausomai nuo gyvulių laikymo technologijos, ventiliacijos intensyvumo, mėšlo ir srutų tvarkymo būdo, temperatūros, metų laiko bei kitų eksploatacinių veiksnių. Todėl vien projektinėmis prielaidomis pagrįstas modeliavimas neleidžia savaime daryti išvados, kad tokie pat rezultatai bus pasiekti realiomis veiklos sąlygomis.

Ataskaitoje taip pat nevertinama, kaip kvapų sklaidos rezultatus galėtų paveikti rezervuarų dangų nusidėvėjimas, probiotikų efektyvumo sumažėjimas, ilgesnis pašarų tranšėjų atidengimas, mėšlo ir srutų maišymo bei išvežimo darbai ar kitos praktikoje galimos eksploatavimo situacijos. Nepateikta alternatyvių modeliavimo scenarijų ar jautrumo analizės, leidžiančios įvertinti, kiek galutiniai rezultatai priklauso nuo pasirinktų pradinių prielaidų.

Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar kvapų modeliavimo rezultatai išliktų pagrįsti realiomis planuojamos ūkinės veiklos eksploatavimo sąlygomis ir ar kvapų koncentracija gyvenamojoje aplinkoje neviršytų teisės aktuose nustatytų ribinių verčių sumažėjus numatytų kvapų mažinimo priemonių efektyvumui.

3 pastaba. Nepakankamai pagrįstas probiotikų taikymo efektyvumas.

Ataskaitoje nurodoma, kad probiotikų naudojimas gali užtikrinti ne mažesnį kaip 50 proc. kvapų (ir amoniako) sumažėjimą.

Tačiau nėra pateikta: konkrečių mokslinių šaltinių analizės; paaiškinimo, kodėl pasirinkti būtent tokie efektyvumo rodikliai; duomenų, patvirtinančių, kad tokie rezultatai pasiekiami analogiškuose Lietuvos pieno ūkiuose.

Todėl nėra pakankamo pagrindo konstatuoti, kad modeliuojant naudoti efektyvumo koeficientai objektyviai atspindi planuojamą veiklą.

Ataskaitoje nepaaiškinta, kokiomis konkrečiomis naudojimo sąlygomis buvo nustatytas 50 proc. efektyvumas, kiek laiko jis išlieka, nuo kokių technologinių ir eksploatacinių veiksnių priklauso bei ar toks pats rezultatas gali būti pasiektas planuojamame gyvulininkystės komplekse.

Ataskaitoje probiotikų efektyvumas grindžiamas atskirais moksliniais šaltiniais, tačiau nepateikta šių šaltinių kritinė analizė ir neįvertinta, ar juose nagrinėtos technologinės sąlygos, gyvulių laikymo būdas, mėšlo tvarkymo sistema ir klimato sąlygos yra analogiškos planuojamai ūkinei veiklai.

UNECE Guidance document on preventing and abating ammonia emissions from agricultural sources pabrėžia, kad biologinių priemonių efektyvumas priklauso nuo konkrečių naudojimo sąlygų ir negali būti laikomas universaliu visoms gyvulininkystės technologijoms. Todėl tokių priemonių taikymas reikalauja individualaus pagrindimo kiekvienu konkrečiu atveju.

Analogiškai ir kituose moksliniuose šaltiniuose pateikiami labai platūs biologinių priemonių efektyvumo intervalai, todėl vieno konkretaus – 50 proc. – efektyvumo taikymas reikalauja išsamaus metodinio pagrindimo. Tačiau PVSV ataskaitoje nepaaiškinta, kodėl pasirinkta būtent

ši reikšmė ir kodėl ji laikoma reprezentatyvia planuojamai ūkinei veiklai.

Be to, neįvertinta, kaip kvapų modeliavimo rezultatai pasikeistų, jeigu faktinis probiotikų efektyvumas būtų mažesnis už modeliavime taikytą dydį arba laikui bėgant sumažėtų dėl eksploatavimo sąlygų. Todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, kokią įtaką ši prielaida turėjo galutiniams kvapų modeliavimo rezultatams.

Dėl to nėra pakankamo pagrindo teigti, kad modeliuojant naudotas probiotikų efektyvumas yra pakankamai moksliškai pagrįstas ir patikimai atspindi konkrečias planuojamos ūkinės veiklos sąlygas.

4 pastaba. Nepakankamai pagrįsta prielaida dėl pašarų tranšėjų atidengto ploto.

Kvapų modeliavime priimta prielaida, kad vienu metu atvira bus tik apie 50 m² pašarų tranšėjos, nors visa kita tranšėjos dalis bus uždengta specialia plėvele.

Tačiau ataskaitoje nepateikta analizė: kuo grindžiamas būtent 50 m² dydis; ar toks plotas išliks viso šėrimo sezono metu; kaip modeliavimo rezultatai pasikeistų, jeigu realus atidengtas plotas būtų didesnis.

Todėl ši modeliavimo prielaida nėra pakankamai pagrįsta.

Ataskaitoje nepaaiškinta, kokiais skaičiavimais, technologiniais sprendiniais ar faktiniais eksploatavimo duomenimis pagrįsta prielaida, kad vienu metu bus atidengtas būtent toks pašarų tranšėjos plotas. Taip pat neįvertinta, ar toks plotas bus išlaikomas viso eksploatavimo laikotarpiu, skirtingais metų laikais ir esant skirtingam pašarų sunaudojimo intensyvumui.

Ataskaitoje nėra įvertinta, kaip kvapų emisijos ir jų sklaidos rezultatai pasikeistų, jei faktinis atidengtas pašarų tranšėjos plotas būtų didesnis dėl technologinių, organizacinių ar eksploatacinių priežasčių. Nepateikta alternatyvių modeliavimo scenarijų, leidžiančių įvertinti šios prielaidos įtaką galutiniams rezultatams.

Be to, neanalizuojama, kaip kvapų emisijas gali paveikti pašarų tranšėjų atidarymo trukmė, pašarų išėmimo intensyvumas, oro sąlygos bei kiti praktiniai eksploatavimo veiksniai. Todėl nėra pagrindo teigti, kad modeliavime naudota prielaida atspindi realias planuojamos ūkinės veiklos sąlygas.

Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar kvapų modeliavimo rezultatai išliktų tokie pat, jei faktinis pašarų tranšėjų eksploatavimas skirtųsi nuo modeliavime priimtų projektinių prielaidų.

5 pastaba. Nepakankamai pagrįstas užsienio mokslinių šaltinių ir literatūros duomenų reprezentatyvumas planuojamai ūkinei veiklai.

Kvapų emisijų dydžiai kai kuriems šaltiniams perimti iš užsienio literatūros, įskaitant Jungtinėje Karalystėje atliktus tyrimus. Tačiau ataskaitoje nėra pakankamai paaiškinta: kodėl šie duomenys laikomi reprezentatyviais Lietuvos klimato sąlygoms; ar jie atitinka planuojamo ūkio technologinius sprendinius; ar buvo vertintos alternatyvios emisijų vertės.

Todėl kyla abejonių dėl pasirinktų emisijų rodiklių reprezentatyvumo.

Ataskaitoje neanalizuojama, ar naudotuose moksliniuose tyrimuose nagrinėti ūkiai yra panašūs į planuojamą veiklą pagal laikomų gyvulių rūšį ir skaičių, taikomas gyvulių laikymo technologijas, ventiliacijos sistemas, mėšlo ir srutų tvarkymo būdus, pašarų ruošimo technologijas, klimato sąlygas bei kitus veiksnius, galinčius turėti reikšmingos įtakos kvapų emisijoms.

Taip pat nėra paaiškinta, kodėl pasirinkti būtent šie literatūros šaltiniai, ar buvo vertinti kiti moksliniai tyrimai, pateikiantys kitokius kvapų emisijų ar kvapų mažinimo priemonių efektyvumo rezultatus, ir kokiais kriterijais remiantis pasirinktos modeliavimui naudotos reikšmės.

Moksliniuose tyrimuose pažymima, kad kvapų emisijos reikšmingai priklauso nuo gyvulių laikymo technologijos, ventiliacijos intensyvumo, mėšlo ir srutų tvarkymo būdo, temperatūros, metų laiko bei kitų eksploatacinių sąlygų. Todėl viename ūkyje nustatyti kvapų emisijų dydžiai ar kvapų mažinimo priemonių efektyvumas negali būti automatiškai perkeliami kitai planuojamai ūkinei veiklai, neįvertinus jų reprezentatyvumo konkrečiomis sąlygomis.

Be to, skirtinguose moksliniuose šaltiniuose analogiškiems kvapų emisijų šaltiniams ir kvapų mažinimo priemonėms pateikiamos nevienodos reikšmės bei efektyvumo intervalai. Todėl vieno konkretaus dydžio pasirinkimas modeliavimui reikalauja aiškaus metodinio pagrindimo, kurio PVSV ataskaitoje nepateikta.

Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar kvapų modeliavimui naudoti moksliniai šaltiniai ir literatūros duomenys yra pakankamai reprezentatyvūs konkrečiai planuojamai ūkinei veiklai, todėl jų pagrindu apskaičiuotos kvapų emisijos ir modeliavimo rezultatai negali būti laikomi pakankamai pagrįstais.

6 pastaba. Nepakankamai pagrįsta išvada, kad didžiausia kvapo koncentracija gyvenamojoje aplinkoje sieks tik 3 OU/m³.

Ataskaitoje konstatuojama, kad blogiausio scenarijaus modeliavimo metu didžiausia kvapo koncentracija gyvenamojoje aplinkoje siekia 3 OU/m³, todėl HN 121:2010 ribinė vertė nebus viršyta.

Tačiau vien galutinio modeliavimo rezultato pateikimas savaime neleidžia įvertinti šios išvados pagrįstumo. Ataskaitoje nepakankamai išsamiai paaiškinta, kokią įtaką galutiniam rezultatui turėjo pasirinkti kvapų emisijų dydžiai, modeliavimo prielaidos, kvapų mažinimo priemonių efektyvumas bei kiti modeliavimo parametrai.

Ataskaitoje nepateikta analizė, leidžianti įvertinti, kiek apskaičiuota 3 OU/m³ kvapo koncentracija priklauso nuo pasirinktų kvapų emisijų faktorių, kvapų mažinimo priemonių efektyvumo, momentinių emisijų apskaičiavimo, meteorologinių duomenų bei kitų modeliavimo prielaidų. Todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar ši išvada išliktų pagrįsta pasikeitus bent vienai modeliavimo prielaidai.

Be to, neanalizuojama, kiek apskaičiuota didžiausia kvapo koncentracija yra nutolusi nuo HN 121:2010 nustatytos ribinės vertės ir kokią įtaką galutiniam rezultatui galėtų turėti net ir nedideli kvapų emisijų, meteorologinių sąlygų ar kitų modeliavimo parametrų pokyčiai. Nesant tokios analizės nėra galimybės įvertinti, ar išvada dėl ribinės vertės neviršijimo yra pakankamai atspari modeliavimo neapibrėžtumui.

Taip pat nėra įvertinta, kaip galutinius rezultatus galėtų paveikti realiomis eksploatavimo sąlygomis galintys pasireikšti veiksniai – rezervuarų dangų nusidėvėjimas, mažesnis biologinių priemonių efektyvumas, mėšlo ir srutų maišymo bei transportavimo darbai, ilgesnis pašarų tranšėjų atidengimas ar kitos praktikoje galimos situacijos.

Moksliniuose tyrimuose pažymima, kad kvapų emisijos reikšmingai priklauso nuo gyvulių laikymo technologijos, ventiliacijos, mėšlo ir srutų tvarkymo būdo, klimato bei kitų eksploatacinių sąlygų. Todėl vien projektinėmis prielaidomis pagrįstas modeliavimo rezultatas

savaime neleidžia daryti išvados, kad tokia pati didžiausia kvapo koncentracija bus pasiekta ir realiomis planuojamos ūkinės veiklos sąlygomis.

Dėl to vien modeliavimo rezultato, jog didžiausia kvapo koncentracija gyvenamojoje aplinkoje sieks 3 OU/m³, nepakanka konstatuoti, kad planuojama ūkinė veikla visomis eksploatavimo sąlygomis atitiks HN 121:2010 reikalavimus ir nesukels neigiamo poveikio visuomenės sveikatai.

7 pastaba. Nepakankamai pagrįsta kvapų modeliavimo patikimumo analizė.

Ataskaitoje nėra atskiro modeliavimo neapibrėžtumo įvertinimo. Nepaaiškinta: kokia galima modeliavimo paklaida; kaip vertintas emisijų neapibrėžtumas; kaip vertintas meteorologinių duomenų neapibrėžtumas; kaip šie veiksniai galėjo paveikti galutinį kvapų sklaidos rezultatą.

Todėl nėra galimybės įvertinti modeliavimo rezultatų patikimumo.

8 pastaba. Visuomenė neturi realios galimybės nepriklausomai patikrinti kvapų modeliavimo rezultatų.

PVSV ataskaitoje pateikiami tik galutiniai modeliavimo rezultatai ir jų grafinė išraiška, tačiau nepateikiama pirminė modeliavimo medžiaga (AERMOD projektiniai failai, įvesties duomenys, emisijų skaičiavimo lentelės, emisijų faktoriai, tarpiniai skaičiavimai ir kita modeliavimo informacija), kuri leistų nepriklausomai patikrinti modeliavimo teisingumą, pakartoti skaičiavimus ir įvertinti, ar galutinės išvados yra pagrįstos.

Ataskaitoje neįvertinta, kokią įtaką galutiniams rezultatams gali turėti kvapų emisijų apskaičiavimo paklaidos, kvapų emisijų faktorių neapibrėžtumas, meteorologinių duomenų reprezentatyvumas, modelio matematiniai apribojimai bei kiti modeliavimo procese naudojamų pradinių duomenų netikslumai.

Taip pat nėra pateikta bendro modeliavimo rezultatų patikimumo ar paklaidos įvertinimo, nors galutiniai kvapų sklaidos rezultatai priklauso nuo daugelio tarpusavyje susijusių pradinių prielaidų ir skaičiavimo parametrų.

Mokslinėje literatūroje ir kvapų sklaidos modeliavimo praktikoje pripažįstama, kad modeliavimo rezultatai visuomet pasižymi tam tikru neapibrėžtumu, kurį lemia tiek emisijų apskaičiavimo netikslumai, tiek meteorologinių duomenų, tiek pačių sklaidos modelių ribotumai. Todėl modeliavimo rezultatų interpretavimas neįvertinus šių neapibrėžtumų gali sudaryti nepagrįstai tikslų galutinio rezultato įspūdį.

Be to, nėra paaiškinta, ar modeliavimo rezultatų patikimumas buvo vertinamas taikant tarptautinėje praktikoje naudojamus modeliavimo kokybės vertinimo kriterijus ar kitus metodus, leidžiančius įvertinti apskaičiuotų kvapų koncentracijų patikimumą.

Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, kiek patikimi yra PVSV ataskaitoje pateikti kvapų modeliavimo rezultatai ir ar jų pakanka pagrįsti išvadai, kad planuojama ūkinė veikla nesukels neigiamo poveikio visuomenės sveikatai.

9 pastaba. Kvapų vertinime neįvertintas faktinis dabar vykdomos ūkinės veiklos kvapų poveikis.

PVSV ataskaitoje kvapų vertinimas grindžiamas planuojamos ūkinės veiklos modeliavimo

rezultatais po projekto įgyvendinimo, tačiau nėra pateikta duomenų apie faktinį dabar vykdomos veiklos kvapų poveikį aplinkiniams gyventojams. Ataskaitoje nepateikti faktiniai kvapų matavimai, neanalizuojama, ar daugiau kaip šešis dešimtmečius veikiančio gyvulininkystės komplekso faktinis kvapų poveikis atitinka modeliuojamus rodiklius. Nesant tokio įvertinimo nėra galimybės objektyviai nustatyti, kokį papildomą poveikį visuomenės sveikatai sukels planuojama plėtra.

Ataskaitoje nepateikta duomenų apie esamos ūkinės veiklos metu atliekamus kvapų matavimus, gyventojų skundų analizę, kvapų stebėsenos rezultatus ar kitus objektyvius duomenis, kurie leistų įvertinti faktinę kvapų situaciją planuojamos ūkinės veiklos teritorijoje ir jos aplinkoje.

Taip pat nevertinama, ar iki šiol eksploatuojamo gyvulininkystės komplekso faktinis kvapų poveikis atitinka modeliavimo prielaidas ir ar naudojami kvapų emisijų faktoriai bei modeliavimo metodika tinkamai atspindi realias eksploatavimo sąlygas. Nesant tokio palyginimo nėra galimybės įvertinti, ar planuojamai plėtrai atliktas modeliavimas yra pakankamai validuotas faktiniais duomenimis.

Atsižvelgiant į tai, kad intensyvi gyvulininkystės veikla šioje teritorijoje vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius, būtent esamos veiklos poveikio analizė galėtų suteikti svarbių duomenų apie faktines kvapų emisijas ir jų sklaidą bei leistų patikrinti, kiek modeliuojama situacija atitinka realias eksploatavimo sąlygas.

Dėl to nėra pakankamo pagrindo spręsti, kad planuojamos ūkinės veiklos kvapų modeliavimas patikimai atspindi būsimą kvapų poveikį visuomenės sveikatai, nes jis nebuvo patikrintas pagal faktinius dabar vykdomos veiklos duomenis.

10 pastaba. Nepateiktas esamos ir planuojamos kvapų situacijos palyginamasis vertinimas.

PVSV ataskaitoje modeliuojama projektinė kvapų sklaidos situacija po planuojamos ūkinės veiklos plėtros, tačiau nėra pateiktas atskiras esamos situacijos vertinimas ir jo palyginimas su planuojama situacija. Todėl iš ataskaitos neįmanoma nustatyti, kokia kvapų apkrova aplinkoje egzistuoja šiuo metu, kiek ji pasikeis įgyvendinus planuojamą veiklą ir kokia konkrečia apimtimi planuojama plėtra padidins arba sumažins jau dabar gyventojams tenkantį kvapų poveikį.

PVSV ataskaitoje nėra pateiktas nuoseklus esamos ir planuojamos situacijos palyginimas pagal pagrindinius kvapų vertinimo rodiklius – kvapų emisijų kiekius, atskirų taršos šaltinių indėlį, didžiausias prognozuojamas kvapų koncentracijas, kvapų sklaidos teritoriją bei galimai paveikiamų gyvenamųjų teritorijų apimtį. Todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, kokius konkrečius pokyčius sukels planuojama veiklos plėtra.

Taip pat neanalizuojama, kaip dėl planuojamos plėtros pasikeis atskirų kvapų šaltinių reikšmė bendram kvapų fonui, kokią papildomą įtaką turės nauji tvartai, mėšlo ir srutų tvarkymo įrenginiai, pašarų ruošimo infrastruktūra bei kiti planuojami objektai. Nesant tokio palyginimo, neįmanoma įvertinti, ar planuojami technologiniai sprendiniai iš esmės mažins, didins ar tik perskirstys kvapų poveikį aplinkinėje teritorijoje.

Atsižvelgiant į tai, kad gyvulininkystės veikla šioje teritorijoje vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius, esamos ir planuojamos situacijos palyginamasis vertinimas yra būtinas siekiant nustatyti ne tik prognozuojamą kvapų sklaidą ateityje, bet ir realų planuojamos plėtros sąlygojamą papildomą poveikį visuomenės sveikatai.

Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, kokia apimtimi planuojama ūkinės veiklos plėtra pakeis esamą kvapų situaciją ir ar PVSV ataskaitos išvados dėl kvapų poveikio visuomenės

sveikatai yra pakankamai pagrįstos.

11 pastaba. Nepakankamai įvertintas ilgalaikės kvapų ekspozicijos poveikis visuomenės sveikatai.

PVSV ataskaitoje vertinama planuojamos ūkinės veiklos kvapų sklaida, tačiau nėra pakankamai įvertinta, kad planuojama veikla bus vykdoma teritorijoje, kurioje intensyvi gyvulininkystės veikla vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius. Ataskaitoje neanalizuojama, ar ilgalaikė gyventojų ekspozicija kvapams dėl jau vykdomos veiklos turi reikšmės vertinant planuojamos plėtros poveikį visuomenės sveikatai ir ar planuojama veikla šį ilgalaikį poveikį padidins. Vien projektuojamos situacijos modeliavimas neleidžia įvertinti bendro ir tęstinio poveikio visuomenės sveikatai.

Ataskaitoje kvapų poveikis vertinamas tik projektuojamai situacijai, neatsižvelgiant į tai, kad aplinkiniai gyventojai kvapų poveikį patiria jau daugelį metų. Todėl nevertinama, kokią papildomą įtaką visuomenės sveikatai turės planuojamos veiklos plėtra esamo ilgalaikio kvapų poveikio kontekste.

Taip pat nėra analizuojama, ar dėl reikšmingo planuojamos veiklos masto padidėjimo gali padidėti kvapų poveikio dažnumas, trukmė ar intensyvumas, nors būtent šie veiksniai yra reikšmingi vertinant ilgalaikę gyventojų ekspoziciją ir galimą poveikį jų gyvenimo kokybei bei visuomenės sveikatai.

Nepateikta ir analizė, kaip planuojama plėtra pakeis ilgą laiką susiformavusį kvapų foną aplinkinėse gyvenamosiose teritorijose, todėl nėra galimybės įvertinti bendro tęstinio poveikio visuomenės sveikatai.

Dėl to nėra pakankamo pagrindo teigti, kad PVSV ataskaitoje visapusiškai įvertintas ilgalaikis kvapų poveikis visuomenės sveikatai ir planuojamos ūkinės veiklos plėtros sąlygojami šio poveikio pokyčiai.

V. ORO TARŠA

1 pastaba. Nepakankamai pagrįsti oro teršalų emisijų skaičiavimuose naudoti emisijų faktoriai ir prielaidos.

PVSV ataskaitoje oro teršalų emisijos apskaičiuotos taikant įvairius emisijų faktorius ir metodinius šaltinius, tačiau ataskaitoje nepakankamai paaiškinta, kodėl pasirinkti būtent šie emisijų faktoriai, kuo jie laikomi tinkamiausiais planuojamai ūkinei veiklai ir ar jie atitinka konkrečias planuojamo gyvulininkystės komplekso technologines bei eksploatacines sąlygas. Vien nuorodos į metodikas ar literatūros šaltinius savaime neleidžia įvertinti, ar naudoti emisijų faktoriai tinkamai atspindi planuojamos veiklos sąlygas.

Pagal EMEP/EEA Air Pollutant Emission Inventory Guidebook gyvulininkystės amoniako emisijos turi būti vertinamos kaip vientisa sistema, apimanti visą mėšlo tvarkymo grandinę – gyvulių laikymą, mėšlo ir srutų saugojimą, paskleidimą laukuose bei kitus su emisijų susidarymu susijusius etapus. Tačiau PVSV ataskaitoje nėra pakankamai aišku, ar emisijų skaičiavimuose sistemiškai įvertinti visi šie etapai, kokie emisijų faktoriai taikyti kiekvienam iš jų ir kokiu pagrindu pasirinktos konkrečios jų reikšmės.

Ataskaitoje taip pat nėra pakankamai paaiškinta, kaip buvo parinkti ir pritaikyti oro taršos

mažinimo koeficientai. Emisijų skaičiavimuose remiamasi rezervuarų dangų, biologinių preparatų (probiotikų) ir kitų technologinių priemonių efektyvumu, tačiau nepateikta išsami analizė, kodėl pasirinkti būtent tokie efektyvumo dydžiai ir ar jie pagrįsti konkrečiomis planuojamos veiklos technologinėmis sąlygomis.

UNECE Guidance document on preventing and abating ammonia emissions from agricultural sources pabrėžia, kad emisijų mažinimo priemonių efektyvumas priklauso nuo konkrečių technologinių sprendinių, jų eksploatavimo sąlygų ir priežiūros, o skirtingų priemonių poveikis negali būti automatiškai sumuojamas neįvertinus jų tarpusavio sąveikos. Tačiau PVSV ataskaitoje nėra paaiškinta, kokiu metodiniu pagrindu taikyti atskirų priemonių efektyvumo koeficientai ir kaip apskaičiuotas jų bendras poveikis emisijų mažinimui.

Be to, moksliniuose tyrimuose nurodoma, kad oro teršalų emisijos labai priklauso nuo faktinių eksploatavimo sąlygų – gyvulių laikymo technologijos, ventiliacijos, mėšlo šalinimo būdo, metų laiko, temperatūros ir kitų veiksnių. Todėl vien teorinių emisijų faktorių taikymas savaime neleidžia daryti išvados, kad apskaičiuotos emisijos tiksliai atspindi konkrečios planuojamos ūkinės veiklos sąlygas.

Taip pat nėra pakankamai paaiškinta, kaip metiniai emisijų faktoriai buvo pritaikyti apskaičiuojant momentines emisijas, kurios naudojamos oro teršalų sklaidos modeliavimui. Nepateikus tarpinių skaičiavimų, taikytų formulių ir prielaidų, nėra galimybės nepriklausomai patikrinti, ar modeliavimui naudoti momentiniai emisijų dydžiai apskaičiuoti teisingai ir ar jie atitinka faktines planuojamos veiklos sąlygas.

Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar oro teršalų emisijų skaičiavimai grindžiami pakankamai reprezentatyviais, moksliškai pagrįstais ir konkrečią planuojamą ūkinę veiklą atitinkančiais duomenimis, todėl šiuo pagrindu atlikto oro taršos modeliavimo rezultatai negali būti laikomi pakankamai pagrįstais.

2 pastaba. Oro taršos modeliavimas grindžiamas projektinėmis prielaidomis, tačiau neįvertintas modeliavimo rezultatų jautrumas taikytoms prielaidoms.

PVSV ataskaitoje oro taršos modeliavimas atliktas remiantis projektinėmis prielaidomis dėl planuojamų technologinių sprendinių, oro taršos mažinimo priemonių efektyvumo bei numatomų teršalų emisijų. Tačiau nėra pateikta analizė, kaip modeliavimo rezultatai pasikeistų sumažėjus šių priemonių efektyvumui, pasikeitus eksploatavimo sąlygoms ar kitoms modeliavimo prielaidoms. Todėl nėra galimybės įvertinti modeliavimo rezultatų patikimumo realiomis planuojamos veiklos vykdymo sąlygomis.

Modeliavime remiamasi prielaida, kad planuojamos oro taršos mažinimo priemonės veiks būtent tokiu efektyvumu, koks naudotas skaičiavimuose, tačiau nėra įvertinta, kaip oro teršalų sklaida pasikeistų, jeigu faktinis rezervuarų dangų, biologinių preparatų (probiotikų), mėšlo tvarkymo technologijų ar kitų priemonių efektyvumas būtų mažesnis negu prognozuota.

UNECE Guidance document on preventing and abating ammonia emissions from agricultural sources pabrėžia, kad emisijų mažinimo priemonių efektyvumas priklauso nuo konkrečių technologijų, jų įrengimo kokybės, eksploatavimo, priežiūros ir kitų praktinių aplinkybių, todėl deklaruojamas efektyvumas negali būti laikomas pastoviu dydžiu visomis sąlygomis. Tačiau PVSV ataskaitoje tokios analizės nepateikta.

Analogiškai moksliniuose tyrimuose nurodoma, kad oro teršalų emisijas reikšmingai veikia gyvulių laikymo technologija, ventiliacijos intensyvumas, mėšlo ir srutų tvarkymo būdas, temperatūra, metų laikas, kritulių kiekis bei kiti eksploataciniai veiksniai. Todėl vien projektinių

prielaidų taikymas neleidžia savaime daryti išvados, kad modeliavimo rezultatai atitiks faktines planuojamos veiklos sąlygas.

Taip pat nevertinama, kaip modeliavimo rezultatai keistųsi rezervuarų techninės būklės blogėjimo, dangų nusidėvėjimo, biologinių preparatų efektyvumo sumažėjimo, technologinių nukrypimų ar kitų realiai eksploatuojant galimų aplinkybių atvejais. Nėra pateikta alternatyvių modeliavimo scenarijų ar jautrumo analizės, leidžiančios įvertinti, kiek galutiniai rezultatai priklauso nuo pasirinktų pradinių prielaidų.

Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, kiek oro taršos modeliavimo rezultatai yra atsparūs pagrindinių prielaidų pokyčiams ir ar padarytos išvados išliktų pagrįstos realiomis planuojamos ūkinės veiklos eksploatavimo sąlygomis.

3 pastaba. Nepakankamai įvertintas oro taršos modeliavimo rezultatų neapibrėžtumas.

PVSV ataskaitoje nepateikta modeliavimo rezultatų neapibrėžtumo analizė. Neįvertinta galima emisijų apskaičiavimo paklaida, meteorologinių duomenų įtaka modeliavimo rezultatams, pasirinktų modeliavimo prielaidų įtaka galutiniams rezultatams bei kiti galimi modeliavimo netikslumai. Nesant tokio vertinimo nėra galimybės įvertinti oro taršos modeliavimo rezultatų patikimumo.

Oro taršos modeliavimo rezultatai tiesiogiai priklauso nuo pradinių įvesties duomenų, taikytų emisijų faktorių, momentinių emisijų apskaičiavimo, meteorologinių duomenų, foninio užterštumo bei kitų modeliavimo parametrų. Tačiau PVSV ataskaitoje nėra pateikta analizė, kokią įtaką galutiniams rezultatams gali turėti kiekvieno iš šių parametrų galimos paklaidos ar neapibrėžtumai.

Ataskaitoje taip pat neįvertinta galima paklaida, kylanti dėl oro taršos mažinimo priemonių efektyvumo, rezervuarų dangų, biologinių preparatų (probiotikų), technologinių sprendinių ir kitų modeliavimo prielaidų. Neanalizuojama, kaip šių parametrų neapibrėžtumas gali paveikti galutines apskaičiuotas teršalų koncentracijas.

EMEP/EEA Air Pollutant Emission Inventory Guidebook ir UNECE Guidance document on preventing and abating ammonia emissions from agricultural sources pabrėžia, kad emisijų apskaičiavimas grindžiamas metodiniais faktoriais ir prielaidomis, kurių taikymas konkrečiai veiklai visuomet susijęs su tam tikru neapibrėžtumu. Todėl vertinant planuojamos veiklos poveikį svarbu įvertinti ne tik apskaičiuotas reikšmes, bet ir jų patikimumą bei galimą paklaidą. Tačiau PVSV ataskaitoje tokio vertinimo nepateikta.

Taip pat nėra įvertinta meteorologinių duomenų reprezentatyvumo įtaka modeliavimo rezultatams. Neanalizuojama, kaip galutinės teršalų koncentracijos galėtų keistis esant kitoms meteorologinėms sąlygoms, ilgesniems nepalankių meteorologinių situacijų laikotarpiams ar kitoms realioms eksploatavimo sąlygoms.

Be to, nepateikta analizė, kaip galutinius rezultatus gali paveikti momentinių emisijų apskaičiavimo neapibrėžtumas, taršos šaltinių parametrų paklaidos, foninio užterštumo duomenų tikslumas ar kitų modeliavimo parametrų netikslumai. Visi šie veiksniai gali turėti tiesioginės įtakos galutinėms apskaičiuotoms teršalų koncentracijoms, tačiau jų įtaka PVSV ataskaitoje neįvertinta.

Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, kokio patikimumo yra oro taršos modeliavimo rezultatai ir ar jų pagrindu galima pakankamai pagrįstai daryti išvadą, kad planuojama ūkinė veikla nesukels reikšmingo poveikio aplinkos orui ir visuomenės sveikatai.

4 pastaba. Nepakankamai pagrįsta išvada dėl aplinkos oro teršalų ribinių verčių neviršijimo.

PVSV ataskaitoje konstatuojama, kad planuojamos ūkinės veiklos metu aplinkos oro teršalų koncentracijos neviršys teisės aktuose nustatytų ribinių verčių. Tačiau ši išvada iš esmės grindžiama modeliavimo rezultatais, nepateikiant išsamesnės analizės, kokią įtaką galutiniams rezultatams turėjo pasirinkti emisijų faktoriai, modeliavimo prielaidos, foninio užterštumo duomenys bei planuojamų oro taršos mažinimo priemonių efektyvumas. Vien galutinių modeliavimo rezultatų pateikimas savaime neleidžia įvertinti šios išvados pakankamo pagrįstumo.

Ataskaitoje nepateikta išsami analizė, leidžianti įvertinti, kiek apskaičiuotos teršalų koncentracijos priklauso nuo pasirinktų emisijų faktorių, momentinių emisijų skaičiavimo, taikytų taršos mažinimo koeficientų, meteorologinių duomenų bei kitų modeliavimo prielaidų. Todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar padaryta išvada dėl ribinių verčių neviršijimo išliktų pagrįsta pasikeitus bent vienai iš modeliavimo prielaidų.

EMEP/EEA Air Pollutant Emission Inventory Guidebook ir UNECE Guidance document on preventing and abating ammonia emissions from agricultural sources pabrėžia, kad emisijų vertinimas grindžiamas metodinėmis prielaidomis ir emisijų faktoriais, kurių taikymas konkrečiai veiklai visuomet susijęs su tam tikru neapibrėžtumu. Todėl galutinės išvados dėl planuojamos veiklos poveikio turi būti vertinamos kartu su taikytų prielaidų pagrįstumu ir jų įtaka galutiniams rezultatams. Tačiau PVSV ataskaitoje toks vertinimas nepateiktas.

Be to, moksliniuose tyrimuose nurodoma, kad oro teršalų emisijos priklauso nuo daugelio faktinių eksploatavimo sąlygų, įskaitant gyvulių laikymo technologiją, ventiliacijos intensyvumą, mėšlo tvarkymo būdą, meteorologines sąlygas ir kitus veiksnius. Todėl vien projektinėmis prielaidomis grindžiami modeliavimo rezultatai savaime neleidžia daryti išvados, kad tokios pačios teršalų koncentracijos bus pasiektos ir realiomis planuojamos ūkinės veiklos eksploatavimo sąlygomis.

Taip pat neanalizuojama, kiek apskaičiuotos teršalų koncentracijos yra nutolusios nuo teisės aktuose nustatytų ribinių verčių ir kokią įtaką galutiniams rezultatams galėtų turėti net ir nedideli emisijų, meteorologinių duomenų ar kitų modeliavimo parametrų pokyčiai. Nesant tokios analizės nėra galimybės įvertinti, ar išvada dėl ribinių verčių neviršijimo yra pakankamai atspari modeliavimo prielaidų neapibrėžtumui.

Dėl to vien modeliavimo rezultatų pateikimas negali būti laikomas pakankamu pagrindu konstatuoti, kad planuojama ūkinė veikla visomis eksploatavimo sąlygomis neviršys teisės aktuose nustatytų aplinkos oro teršalų ribinių verčių ir nesukels neigiamo poveikio visuomenės sveikatai.

5 pastaba. Nepakankamai pagrįstas kumuliacinio aplinkos oro taršos poveikio vertinimas.

PVSV ataskaitoje vertinant aplinkos oro taršą atsižvelgiama į foninį užterštumą bei gretimų ūkinių subjektų išmetamus teršalus, tačiau nėra pakankamai aiškiai paaiškinta, kaip konkretūs foninės taršos duomenys ir kitų taršos šaltinių emisijos buvo integruoti į modeliavimo procesą bei kokią įtaką jie turėjo galutiniams modeliavimo rezultatams. Todėl nėra galimybės visapusiškai įvertinti kumuliacinio poveikio visuomenės sveikatai pagrįstumo.

Ataskaitoje nepateikta pakankamai išsami analizė, kokie konkretūs aplinkos oro taršos šaltiniai buvo įtraukti į kumuliacinio poveikio vertinimą, kokie jų emisijų duomenys naudoti, kokiu laikotarpiu jie surinkti, ar jie atspindi faktinę situaciją ir kokią įtaką kiekvienas iš jų turėjo galutinėms apskaičiuotoms teršalų koncentracijoms.

Pagal EMEP/EEA Air Pollutant Emission Inventory Guidebook ir UNECE Guidance document on preventing and abating ammonia emissions from agricultural sources, vertinant žemės ūkio veiklos oro taršą svarbu sistemiškai įvertinti visą emisijų grandinę bei visus reikšmingus taršos šaltinius, kurie gali turėti įtakos bendrai aplinkos oro kokybei. Tačiau PVSV ataskaitoje nėra pakankamai aišku, ar kumuliacinio poveikio vertinimas apėmė visus reikšmingus planuojamos veiklos emisijų šaltinius ir jų tarpusavio sąveiką.

Taip pat nepakankamai įvertinta papildoma oro tarša, susijusi su mėšlo ir srutų transportavimu. Ataskaitoje numatyta, kad kasmet apie 11 793,23 m³ mėšlo ir gamybinių nuotekų bus išvežama į kitam ūkio subjektui priklausančius rezervuarus, tačiau nėra išsamiai įvertinta, kokias papildomas transporto emisijas sukels toks sprendinys, kiek papildomų transporto reisų bus atliekama, kokią įtaką tai turės bendram aplinkos oro užterštumui ir ar šios emisijos buvo įtrauktos į kumuliacinio poveikio vertinimą.

Be to, nėra paaiškinta, kaip kumuliacinio poveikio vertinime įvertinta daugiau kaip šešis dešimtmečius toje pačioje teritorijoje vykdoma intensyvi gyvulininkystės veikla, jos esami taršos šaltiniai ir jų sąveika su planuojama plėtra. Nepateikus tokios analizės nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar planuojamos veiklos poveikis buvo vertinamas izoliuotai, ar kartu su jau egzistuojančia aplinkos oro taršos apkrova.

Dėl to nėra pakankamo pagrindo daryti išvadą, kad kumuliacinis planuojamos ūkinės veiklos poveikis aplinkos oro kokybei ir visuomenės sveikatai buvo įvertintas išsamiai ir remiantis visais reikšmingais oro taršos šaltiniais.

6 pastaba. Visuomenė neturi realios galimybės nepriklausomai patikrinti oro taršos modeliavimo rezultatų.

PVSV ataskaitoje pateikiami tik galutiniai oro taršos modeliavimo rezultatai ir jų grafinė išraiška, tačiau nepateikta pirminė modeliavimo medžiaga, įskaitant AERMOD projektinius failus, įvesties duomenis, emisijų skaičiavimo lenteles, naudotus emisijų faktorius, tarpinius modeliavimo rezultatus bei kitą informaciją, kuri leistų nepriklausomai pakartoti atliktus skaičiavimus ir patikrinti jų pagrįstumą. Dėl to visuomenei nesudaryta reali galimybė savarankiškai patikrinti vieno svarbiausių PVSV ataskaitos pagrindų – oro taršos modeliavimo rezultatų.

Ataskaitoje nepateikti AERMOD modeliavimo projektiniai failai, išsamūs įvesties duomenys, visų taršos šaltinių parametrai, momentinių emisijų apskaičiavimo eiga, naudoti emisijų mažinimo koeficientai, tarpiniai skaičiavimo rezultatai bei kiti pirminiai duomenys, leidžiantys pakartoti atliktą modeliavimą ir įsitikinti jo teisingumu.

Taip pat nėra galimybės patikrinti, kaip buvo apskaičiuotos momentinės emisijos, kokiu būdu pritaikyti metiniai emisijų faktoriai, kaip taikyti rezervuarų dangų, biologinių preparatų (probiotikų) ir kitų oro taršos mažinimo priemonių efektyvumo koeficientai bei kaip šie duomenys buvo integruoti į AERMOD modelį.

Nepateikus pirminių skaičiavimo duomenų nėra galimybės nepriklausomai patikrinti, ar oro taršos modeliavime tinkamai pritaikytos EMEP/EEA Air Pollutant Emission Inventory Guidebook bei kitos metodikos, ar teisingai apskaičiuotos emisijos ir ar modeliavimas atliktas

laikantis pasirinktų metodinių reikalavimų.

Dėl pirminių modeliavimo duomenų nebuvimo neįmanoma patikrinti ir modeliavimo rezultatų pakartojamumo, kuris yra vienas svarbiausių mokslinio vertinimo patikimumo kriterijų. Nesant galimybės nepriklausomai pakartoti skaičiavimų, nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar pateiktos išvados dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkos orui yra pagrįstos.

Dėl to visuomenei ir kitoms suinteresuotoms institucijoms nesudaryta reali galimybė patikrinti vieno svarbiausių PVSV ataskaitos elementų – oro taršos modeliavimo – pagrįstumo, pakartojamumo ir patikimumo.

7 pastaba. Neįvertintas faktinis dabar vykdomos ūkinės veiklos poveikis aplinkos oro kokybei.

PVSV ataskaitoje aplinkos oro taršos vertinimas grindžiamas projektinės situacijos modeliavimu po planuojamos ūkinės veiklos plėtros, tačiau nėra pateikta duomenų apie faktinį dabar vykdomos veiklos poveikį aplinkos oro kokybei. Ataskaitoje nepateikti faktiniai aplinkos oro kokybės matavimai, neanalizuojama, ar daugiau kaip šešis dešimtmečius veikiančio gyvulininkystės komplekso faktinis poveikis atitinka modeliuojamus rodiklius. Nesant tokio įvertinimo nėra galimybės objektyviai nustatyti, kokį papildomą poveikį aplinkos orui ir visuomenės sveikatai sukels planuojama ūkinės veiklos plėtra.

Ataskaitoje nevertinama, ar dabar eksploatuojamo komplekso faktinės amoniako, kietųjų dalelių ir kitų teršalų emisijos atitinka skaičiavimuose naudotus emisijų faktorius bei modeliavimo prielaidas. Nepateikus tokio palyginimo nėra galimybės įsitikinti, kad planuojamos veiklos poveikio prognozės grindžiamos konkrečiai šiai teritorijai būdingais ir praktikoje pasitvirtinusiais duomenimis.

Taip pat neanalizuojama, ar per daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdytą intensyvią gyvulininkystės veiklą susiformavusi aplinkos oro taršos situacija atitinka modeliuojamą foninę būklę ir ar ji patvirtina taikytų modeliavimo prielaidų pagrįstumą. Todėl nėra galimybės įvertinti, ar prognozuojamas planuojamos plėtros poveikis apskaičiuotas remiantis realia, o ne vien teorine situacija.

Be to, nepateikta analizė, ar esama oro tarša buvo naudojama modeliavimo rezultatams patikrinti (validuoti). Mokslinėje praktikoje faktinių matavimų palyginimas su modeliavimo rezultatais yra viena svarbiausių priemonių įvertinti pasirinktų emisijų faktorių, modeliavimo prielaidų ir sklaidos modelio patikimumą. Tačiau PVSV ataskaitoje toks palyginamasis vertinimas neatliktas.

Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar atliktas oro taršos modeliavimas tinkamai atspindi faktines šioje teritorijoje vykdomos ūkinės veiklos sąlygas ir ar jo pagrindu galima patikimai prognozuoti planuojamos ūkinės veiklos plėtros poveikį aplinkos orui bei visuomenės sveikatai.

8 pastaba. Nepateiktas esamos ir planuojamos aplinkos oro taršos situacijos palyginamasis vertinimas.

PVSV ataskaitoje modeliuojama projektinė aplinkos oro taršos situacija po planuojamos ūkinės veiklos plėtros, tačiau nėra pateiktas atskiras esamos situacijos vertinimas ir jos palyginimas su planuojama situacija. Todėl iš ataskaitos neįmanoma nustatyti, kokia aplinkos oro taršos apkrova egzistuoja šiuo metu, kiek ji pasikeis įgyvendinus planuojamą veiklą ir kokia konkrečia apimtimi planuojama plėtra padidins arba sumažins jau dabar aplinkoje egzistuojantį poveikį visuomenės

sveikatai.

Ataskaitoje nepateikiamas kiekybinis esamos ir planuojamos situacijos palyginimas pagal atskirus oro teršalus, emisijų kiekius, modeliuojamas koncentracijas bei kitus reikšmingus rodiklius. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, kokią papildomą aplinkos oro taršos apkrovą sukels planuojama ūkinės veiklos plėtra.

Taip pat nėra palyginta, kaip pasikeis atskirų taršos šaltinių indėlis į bendrą oro taršą, kokią įtaką turės padidėjęs gyvulių skaičius, išaugę mėšlo ir srutų kiekiai, padidėję transporto srautai bei kiti su veiklos plėtra susiję veiksniai. Nepateikta analizė, kurie oro taršos šaltiniai po plėtros taps reikšmingiausi ir kokia apimtimi jų poveikis pasikeis lyginant su dabar vykdoma veikla.

Be to, nevertinama, kaip planuojami oro taršos mažinimo sprendiniai kompensuos dėl veiklos plėtros didėjančias emisijas ir ar jų efektyvumas iš tikrųjų bus pakankamas padidėjus beveik visiems pagrindiniams taršos šaltiniams. Todėl nėra galimybės įvertinti ne tik absoliučių modeliavimo rezultatų, bet ir realaus planuojamos veiklos pokyčio aplinkos oro kokybei.

Atsižvelgiant į tai, kad šioje teritorijoje intensyvi gyvulininkystės veikla vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius, o planuojama reikšmingai didinti laikomų gyvulių skaičių, toks palyginamasis vertinimas yra būtinas siekiant nustatyti ne tik prognozuojamą būsimą situaciją, bet ir įvertinti, kokia apimtimi planuojama plėtra pakeis jau dabar egzistuojančią aplinkos oro būklę bei papildomą poveikį visuomenės sveikatai.

Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti planuojamos ūkinės veiklos plėtros sukeliamo papildomo poveikio aplinkos orui ir visuomenės sveikatai bei patikrinti, ar PVSV ataskaitos išvados dėl planuojamos veiklos poveikio yra pakankamai pagrįstos.

9 pastaba. Nepakankamai įvertintas dėl planuojamos veiklos padidėsiančių transporto srautų poveikis aplinkos oro kokybei.

PVSV ataskaitoje nurodoma, kad planuojamos veiklos metu padidės transporto srautai, susiję su pašarų, mėšlo, srutų, žaliavų ir kitos produkcijos transportavimu, tačiau nėra pateikta išsami analizė, kokį papildomą poveikį aplinkos oro kokybei sukels šie transporto srautai. Ataskaitoje nepakankamai pagrįsta, ar transporto priemonių išmetami teršalai buvo visapusiškai įtraukti į oro taršos vertinimą ir kokią įtaką jie turės bendrai teršalų koncentracijai.

Ataskaitoje numatyta, kad kasmet apie 11 793,23 m^3 mėšlo ir gamybinių nuotekų bus transportuojama į kitam ūkio subjektui priklausančius rezervuarus. Toks kiekis reiškia didelį papildomų sunkiojo transporto reisų skaičių, tačiau nepateikta analizė, kiek konkrečiai reisų bus atliekama, kokie transporto priemonių tipai bus naudojami, kokie jų išmetamų teršalų kiekiai ir ar šios emisijos buvo įtrauktos į aplinkos oro taršos modeliavimą.

Taip pat nevertinama, kokią įtaką aplinkos oro kokybei turės transporto priemonių judėjimas komplekso teritorijoje, vidaus keliuose ir privažiavimo keliuose, nors šie srautai gali būti reikšmingas papildomas azoto oksidų, kietųjų dalelių ir kitų teršalų šaltinis.

Nepateikta ir transporto sukeliamos oro taršos sąveikos su kitais planuojamos veiklos taršos šaltiniais analizė, todėl nėra galimybės įvertinti, ar bendras planuojamos veiklos poveikis aplinkos oro kokybei buvo įvertintas visapusiškai.

Dėl to nėra pakankamo pagrindo daryti išvadą, kad dėl planuojamos veiklos padidėsiantys transporto srautai nesukels papildomo poveikio aplinkos oro kokybei ir visuomenės sveikatai.

10 pastaba. Nepakankamai pagrįstas mokslinių šaltinių ir literatūros duomenų reprezentatyvumas planuojamai ūkinei veiklai.

PVSV ataskaitoje oro teršalų emisijų skaičiavimams ir modeliavimo prielaidoms pagrįsti remiamasi įvairiais tarptautiniais metodiniais dokumentais, mokslinėmis publikacijomis ir literatūros duomenimis. Tačiau nėra pakankamai paaiškinta, kodėl būtent šiuose šaltiniuose pateikti duomenys laikytini reprezentatyviais planuojamai ūkinei veiklai, jos technologiniams sprendiniams, gyvulių laikymo sąlygoms ir vietos aplinkos ypatumams.

Ataskaitoje neanalizuojama, ar naudotuose moksliniuose tyrimuose nagrinėti ūkiai yra panašūs į planuojamą veiklą pagal laikomų gyvulių rūšį ir skaičių, taikomas technologijas, ventiliacijos sistemas, mėšlo ir srutų tvarkymo būdus, klimato sąlygas bei kitus veiksnius, kurie gali turėti reikšmingos įtakos oro teršalų emisijoms.

Tarptautinės metodikos, įskaitant EMEP/EEA Air Pollutant Emission Inventory Guidebook, skirtos bendriesiems emisijų vertinimo principams nustatyti, tačiau jose taip pat pabrėžiama, kad emisijų faktoriai turi būti taikomi atsižvelgiant į konkrečias technologines ir eksploatavimo sąlygas. Todėl vien nuoroda į metodiką savaime neįrodo, kad pasirinkti duomenys tiksliai atspindi konkrečios planuojamos ūkinės veiklos sąlygas.

Analogiškai moksliniuose tyrimuose nurodoma, kad oro teršalų emisijos reikšmingai priklauso nuo gyvulių laikymo technologijos, ventiliacijos, mėšlo tvarkymo būdo, klimato sąlygų ir kitų vietos veiksnių. Todėl skirtinguose ūkiuose nustatyti emisijų dydžiai negali būti automatiškai perkeliami kitai planuojamai veiklai, neįvertinus jų reprezentatyvumo.

Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar PVSV ataskaitoje naudoti moksliniai šaltiniai ir literatūros duomenys yra pakankamai reprezentatyvūs konkrečiai planuojamai ūkinei veiklai ir ar jų pagrindu padarytos išvados dėl aplinkos oro taršos yra pakankamai pagrįstos.

VI. TRIUKŠMAS

1 pastaba. Nepakankamai pagrįsti triukšmo modeliavime naudoti transporto srautai.

PVSV ataskaitoje triukšmo modeliavimas atliktas darant prielaidą, kad intensyviausią veiklos dieną į teritoriją atvyks 6 lengvieji ir 3 sunkieji automobiliai. Tačiau ataskaitoje nepateikti šių transporto srautų skaičiavimai ir nėra paaiškinta, kokiais faktiniais duomenimis ar skaičiavimo metodika grindžiami pasirinkti transporto intensyvumo rodikliai. Nepateikta pieno išvežimo, pašarų tiekimo, mėšlo išvežimo, veterinarinio aptarnavimo, atliekų tvarkymo bei kitų transporto srautų analizė, todėl nėra galimybės įvertinti, ar modeliavime naudoti transporto srautai objektyviai atspindi planuojamos ūkinės veiklos intensyvumą.

Ataskaitoje taip pat nepaaiškinta, kaip apskaičiuotas atskirų transporto priemonių skaičius, kokie duomenys naudoti nustatant jų judėjimo dažnumą, maršrutus, pasiskirstymą paros metu bei sezoniškumą. Todėl nėra galimybės įvertinti, ar modeliavime naudoti transporto srautai atitinka realias planuojamos veiklos eksploatavimo sąlygas.

Be to, ataskaitoje numatyta, kad kasmet apie 11 793,23 m^3 mėšlo ir gamybinių nuotekų bus transportuojama į kitam ūkio subjektui priklausančius rezervuarus. Toks kiekis objektyviai reiškia šimtus papildomų sunkiojo transporto reisų per metus, tačiau ataskaitoje nepateikta, kiek konkrečiai reisų bus atliekama, kokio tipo transporto priemonės bus naudojamos, kokiu periodiškumu jos važiuos ir ar šie transporto srautai buvo visiškai įtraukti į triukšmo modeliavimą.

Taip pat nėra aišku, ar modeliuojant buvo įvertinti visi kiti neišvengiami transporto srautai – pienovežiai, pašarų tiekimo transportas, siloso ruošimo metu naudojama technika, gyvulių transportavimas, veterinarinis aptarnavimas, atliekų išvežimas, darbuotojų lengvieji automobiliai, aptarnaujančių rangovų transportas bei kita su planuojama veikla susijusi technika. Nesant tokios analizės nėra galimybės įvertinti, ar modeliavime naudoti transporto srautai apima visą planuojamos ūkinės veiklos transporto intensyvumą.

Be to, neanalizuojama, ar transporto srautai gali padidėti tam tikrais laikotarpiais, pavyzdžiui, vykdant mėšlo ir srutų išvežimą, pašarų ruošimo darbus ar kitus sezoninius technologinius procesus, kurių metu sunkiojo transporto intensyvumas gali būti didesnis nei modeliavime priimtos prielaidos.

Kadangi transporto srautų intensyvumas yra vienas pagrindinių triukšmo modeliavimo pradinių duomenų, jų nepakankamas pagrindimas neleidžia objektyviai įvertinti viso triukšmo modeliavimo patikimumo bei jo pagrindu padarytos išvados, kad planuojama ūkinė veikla nesukels reikšmingo neigiamo poveikio visuomenės sveikatai.

2 pastaba. Nepakankamai pagrįstos triukšmo modeliavimo prielaidos dėl technikos darbo režimo.

PVSV ataskaitoje nurodoma, kad blogiausio scenarijaus metu visą darbo dieną dirba traktorius ir krautuvas, tačiau nėra paaiškinta, kokia šių mechanizmų darbo trukmė, darbo režimas, darbo intensyvumas, judėjimo maršrutai bei faktinis apkrovimas buvo taikomi modeliuojant triukšmą. Nepakankamai pagrindus šias modeliavimo prielaidas nėra galimybės įvertinti, ar modeliuojama situacija iš tikrųjų atitinka realias planuojamos veiklos sąlygas.

Ataskaitoje neatskleista, kokiais duomenimis remiantis nustatyta traktoriaus ir krautuvo darbo trukmė, ar modeliuotas jų nepertraukiamas darbas, ar atsižvelgta į darbo ciklus, prastovas, apsisukimus, judėjimo greitį bei kitus veiksnius, galinčius turėti reikšmingos įtakos triukšmo sklaidai.

Taip pat nepaaiškinta, kokiose konkrečiose teritorijos vietose numatytas technikos darbas, kokiais maršrutais ji judės, kokiu atstumu nuo gyvenamosios aplinkos bus atliekami triukšmingiausi technologiniai procesai ir ar šios aplinkybės buvo tinkamai įvertintos modeliuojant triukšmą.

Nėra analizės, ar modeliavime buvo įvertinti visi triukšmą galintys sukelti technologiniai procesai, įskaitant krautuvų darbą prie pašarų tranšėjų, mėšlo ir srutų tvarkymo darbus, technikos manevravimą, pakrovimo ir iškrovimo operacijas bei kitus periodiškai vykdomus darbus, kurių metu triukšmo lygis gali būti didesnis nei įprastomis eksploatavimo sąlygomis.

Be to, nevertinama, kaip triukšmo lygis pasikeistų, jei vienu metu dirbtų daugiau technikos vienetų arba atskiri technologiniai procesai sutaptų laike. Tokios situacijos praktikoje yra galimos, tačiau jų įtaka triukšmo sklaidai PVSV ataskaitoje neanalizuojama.

Kadangi technikos darbo režimas yra vienas pagrindinių triukšmo modeliavimo pradinių duomenų, nepakankamas šių prielaidų pagrindimas neleidžia objektyviai įvertinti triukšmo modeliavimo patikimumo ir jo pagrindu padarytų išvadų dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai.

3 pastaba. Nepakankamai pagrįsta, kad modeliuota blogiausia galima triukšmo sklaidos situacija.

PVSV ataskaitoje nurodoma, kad triukšmo modeliavimas atliktas pagal blogiausią galimą scenarijų, tačiau nėra paaiškinta, kodėl pasirinktos būtent tokios modeliavimo prielaidos ir kuo remiantis jos laikomos blogiausiomis. Ataskaitoje nepateikta analizė, ar buvo vertintos situacijos, kai vienu metu vyksta keli triukšmą sukeliantys procesai, didesni transporto srautai ar intensyvesnis technikos naudojimas. Todėl nėra galimybės įvertinti, ar modeliavimas iš tikrųjų atspindi maksimalų galimą triukšmo poveikį.

Ataskaitoje neatskleista, pagal kokius kriterijus nustatyta, kad pasirinktas scenarijus yra blogiausias galimas. Nepaaiškinta, ar buvo vertinti alternatyvūs scenarijai, kuriuose vienu metu vyksta intensyvesnis sunkiojo transporto judėjimas, technikos darbas, pakrovimo ir iškrovimo operacijos, mėšlo ir srutų tvarkymo darbai ar kiti triukšmą sukeliantys technologiniai procesai.

Taip pat nėra analizės, ar modeliuojant buvo įvertinta galimybė sutapti keliems triukšmo šaltiniams laike, nors praktikoje tokios situacijos yra tikėtinos vykdant intensyvią gyvulininkystės veiklą. Neįvertinta, kokią įtaką bendrajam triukšmo lygiui gali turėti vienu metu dirbanti technika, judantis sunkusis transportas ir kiti tuo pačiu metu vykstantys technologiniai procesai.

Be to, nepaaiškinta, ar blogiausias scenarijus buvo vertinamas atsižvelgiant į sezoninius darbus, kai dėl pašarų ruošimo, mėšlo ir srutų transportavimo ar kitų technologinių procesų triukšmo intensyvumas gali būti didesnis nei įprastomis eksploatavimo sąlygomis.

Kadangi būtent blogiausio scenarijaus modeliavimu grindžiama išvada, jog triukšmo ribinės vertės nebus viršytos, nepakankamas šio scenarijaus pagrindimas neleidžia objektyviai įvertinti, ar triukšmo modeliavimas iš tikrųjų atspindi maksimalų galimą planuojamos ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai.

4 pastaba. Nepakankamai įvertintas triukšmo modeliavimo rezultatų neapibrėžtumas.

PVSV ataskaitoje nepateikta triukšmo modeliavimo rezultatų neapibrėžtumo analizė. Neįvertinta, kokią įtaką galutiniams rezultatams gali turėti pasirinktų triukšmo šaltinių parametrai, transporto intensyvumo prielaidos, technikos darbo režimas ar kiti modeliavimo duomenys. Nesant tokio vertinimo nėra galimybės įvertinti triukšmo modeliavimo rezultatų patikimumo.

Ataskaitoje neanalizuojama, kokią įtaką galutiniams triukšmo sklaidos rezultatams gali turėti galimos pradinių duomenų paklaidos, įskaitant transporto srautų intensyvumo, technikos garso galios, darbo režimų, triukšmo šaltinių išdėstymo bei kitų modeliavimo parametrų netikslumus.

Taip pat nėra įvertinta, kaip modeliavimo rezultatus gali paveikti meteorologinės sąlygos, reljefo ypatumai, garso sklidimo prielaidos ar kiti akustinio modeliavimo veiksniai, kurie praktikoje gali turėti reikšmingos įtakos triukšmo sklaidai.

Nepateikta bendro modeliavimo rezultatų patikimumo ar galimos paklaidos įvertinimo, nors galutinės triukšmo reikšmės apskaičiuotos remiantis daugybe tarpusavyje susijusių pradinių duomenų ir projektinių prielaidų.

Be to, nepaaiškinta, ar triukšmo modeliavimo rezultatų patikimumas buvo vertinamas pagal akustinio modeliavimo praktikoje taikomus kokybės vertinimo kriterijus ar kitus metodus, leidžiančius įvertinti apskaičiuotų triukšmo lygių patikimumą.

Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, kiek patikimi yra PVSV ataskaitoje pateikti triukšmo modeliavimo rezultatai ir ar jų pakanka pagrįsti išvadai, kad planuojama ūkinė veikla nesukels neigiamo poveikio visuomenės sveikatai.

5 pastaba. Nepakankamai pagrįsta išvada dėl triukšmo ribinių verčių neviršijimo.

PVSV ataskaitoje konstatuojama, kad planuojamos ūkinės veiklos metu triukšmo lygis gyvenamojoje aplinkoje neviršys teisės aktuose nustatytų ribinių verčių. Tačiau ši išvada grindžiama vien modeliavimo rezultatais, neatskleidžiant, kokią įtaką galutiniams rezultatams turėjo pasirinktos modeliavimo prielaidos, transporto srautai, technikos darbo režimai ir kiti modelio parametrai. Vien galutinių modeliavimo rezultatų pateikimas neleidžia pakankamai įvertinti šios išvados pagrįstumo.

Ataskaitoje nepateikta analizė, leidžianti įvertinti, kiek apskaičiuoti triukšmo lygiai priklauso nuo transporto intensyvumo, technikos darbo režimų, triukšmo šaltinių parametrų, jų tarpusavio sąveikos bei kitų modeliavimo metu taikytų pradinių duomenų. Todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar ši išvada išliktų pagrįsta pasikeitus bent vienai modeliavimo prielaidai.

Taip pat neanalizuojama, kokia yra apskaičiuotų triukšmo lygių atsarga iki teisės aktuose nustatytų ribinių verčių ir ar nedideli pradinių duomenų ar modeliavimo prielaidų pokyčiai negalėtų lemti šių verčių viršijimo. Nesant tokios analizės nėra galimybės įvertinti, kiek modeliavimo rezultatai yra atsparūs galimiems neapibrėžtumams.

Be to, nevertinama, kaip galutinius rezultatus galėtų paveikti realiomis eksploatavimo sąlygomis galintys pasireikšti veiksniai – didesni transporto srautai, intensyvesnis technikos darbas, kelių triukšmo šaltinių sutapimas laike ar sezoniniai technologiniai procesai. Šių aplinkybių įtaka galutinei išvadai dėl triukšmo ribinių verčių neviršijimo nėra išanalizuota.

Dėl to vien modeliavimo rezultato, kad planuojamos ūkinės veiklos metu triukšmo ribinės vertės nebus viršytos, nepakanka konstatuoti, jog visomis realiomis eksploatavimo sąlygomis planuojama veikla neturės neigiamo poveikio visuomenės sveikatai.

6 pastaba. Visuomenė neturi realios galimybės nepriklausomai patikrinti triukšmo modeliavimo rezultatų.

PVSV ataskaitoje pateikiami tik galutiniai triukšmo modeliavimo rezultatai ir triukšmo sklaidos schemos, tačiau nepateikta pirminė modeliavimo medžiaga, įskaitant CadnaA (ar kitos naudotos programinės įrangos) projektinius failus, triukšmo šaltinių parametrus, transporto srautų skaičiavimus, technikos darbo režimų duomenis bei kitą informaciją, kuri leistų nepriklausomai pakartoti atliktus skaičiavimus ir patikrinti jų pagrįstumą. Dėl to visuomenei nesudaryta reali galimybė savarankiškai patikrinti vieno svarbiausių PVSV ataskaitos pagrindų – triukšmo modeliavimo rezultatų.

Ataskaitoje nepateikti triukšmo modeliavimui naudoti pirminiai įvesties duomenys, įskaitant atskirų triukšmo šaltinių garso galios parametrus, jų koordinates, darbo režimus, transporto srautų skaičiavimo duomenis, naudojamus akustinius parametrus bei kitą modeliavimo informaciją, nuo kurios tiesiogiai priklauso galutiniai skaičiavimo rezultatai.

Taip pat nepateikti naudotos modeliavimo programos projektiniai failai, tarpiniai skaičiavimai ir kita techninė medžiaga, kuri leistų nepriklausomai pakartoti modeliavimą, patikrinti pradinių duomenų teisingumą, įvertinti pasirinktų prielaidų pagrįstumą ir nustatyti, ar galutiniai triukšmo sklaidos rezultatai yra pakankamai patikimi.

Nesant šių duomenų nėra galimybės patikrinti, ar modeliavime tinkamai įvertinti visi triukšmo šaltiniai, jų veikimo režimai, transporto intensyvumas, triukšmo sklaidos sąlygos bei kiti modeliavimo rezultatams reikšmingi veiksniai.

Dėl to visuomenei ir kitoms suinteresuotoms šalims nesudaryta reali galimybė nepriklausomai įvertinti vieno svarbiausių PVSV ataskaitos pagrindų – triukšmo modeliavimo rezultatų patikimumo ir jų pagrindu padarytos išvados, kad planuojama ūkinė veikla neviršys teisės aktuose nustatytų triukšmo ribinių verčių.

7 pastaba. Neįvertintas faktinis dabar vykdomos ūkinės veiklos triukšmo poveikis.

PVSV ataskaitoje triukšmo vertinimas grindžiamas projektinės situacijos modeliavimu po planuojamos ūkinės veiklos plėtros, tačiau nėra pateikta duomenų apie faktinį dabar vykdomos veiklos triukšmo lygį. Ataskaitoje nepateikti faktiniai triukšmo matavimai ir neanalizuojama, ar daugiau kaip šešis dešimtmečius veikiančio gyvulininkystės komplekso faktinis triukšmo poveikis atitinka modeliuojamus rodiklius. Nesant tokio įvertinimo nėra galimybės objektyviai nustatyti, kokį papildomą triukšmo poveikį visuomenės sveikatai sukels planuojama ūkinės veiklos plėtra.

Ataskaitoje nepateikta duomenų apie esamos ūkinės veiklos metu atliktus triukšmo matavimus, jų rezultatus ar kitus objektyvius duomenis, kurie leistų įvertinti faktinę akustinę situaciją planuojamos ūkinės veiklos teritorijoje ir aplinkinėje gyvenamojoje aplinkoje.

Taip pat nevertinama, ar iki šiol eksploatuojamo gyvulininkystės komplekso faktinis triukšmo poveikis atitinka modeliavimo prielaidas ir ar naudoti triukšmo šaltinių parametrai bei modeliavimo metodika tinkamai atspindi realias eksploatavimo sąlygas. Nesant tokio palyginimo nėra galimybės įvertinti, ar planuojamai plėtrai atliktas triukšmo modeliavimas yra pakankamai validuotas faktiniais duomenimis.

Atsižvelgiant į tai, kad intensyvi gyvulininkystės veikla šioje teritorijoje vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius, esamos veiklos triukšmo analizė galėtų suteikti svarbių duomenų apie faktinį akustinį poveikį ir leistų patikrinti, kiek modeliuojama situacija atitinka realias eksploatavimo sąlygas.

Dėl to nėra pakankamo pagrindo spręsti, kad planuojamos ūkinės veiklos triukšmo modeliavimas patikimai atspindi būsimą akustinį poveikį visuomenės sveikatai, nes jis nebuvo patikrintas pagal faktinius dabar vykdomos veiklos duomenis.

8 pastaba. Nepateiktas esamos ir planuojamos akustinės situacijos palyginamasis vertinimas.

PVSV ataskaitoje modeliuojama projektinė akustinė situacija po planuojamos ūkinės veiklos plėtros, tačiau nėra pateiktas atskiras esamos akustinės situacijos įvertinimas ir jos palyginimas su planuojama situacija. Todėl iš ataskaitos neįmanoma nustatyti, koks triukšmo lygis aplinkinėje teritorijoje egzistuoja šiuo metu, kiek jis pasikeis įgyvendinus planuojamą veiklą ir kokia konkrečia apimtimi planuojama plėtra padidins arba sumažins jau dabar visuomenės sveikatai daromą akustinį poveikį.

Ataskaitoje nėra pateiktas nuoseklus esamos ir planuojamos situacijos palyginimas pagal pagrindinius triukšmo vertinimo rodiklius – atskirų triukšmo šaltinių indėlį, transporto srautų keliamą triukšmą, technologinės įrangos skleidžiamą triukšmą, didžiausius prognozuojamus triukšmo lygius bei galimai paveikiamų teritorijų apimtį. Todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, kokius konkrečius akustinės aplinkos pokyčius sukels planuojama veiklos plėtra.

Taip pat neanalizuojama, kaip dėl planuojamos plėtros pasikeis atskirų triukšmo šaltinių reikšmė bendram akustiniam fonui, kokią papildomą įtaką turės nauji statiniai, technologinė įranga,

padidėję transporto srautai bei kiti planuojamos veiklos elementai. Nesant tokio palyginimo neįmanoma įvertinti, ar planuojami sprendiniai iš esmės mažins, didins ar tik pakeis triukšmo pasiskirstymą aplinkinėje teritorijoje.

Atsižvelgiant į tai, kad gyvulininkystės veikla šioje teritorijoje vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius, esamos ir planuojamos akustinės situacijos palyginamasis vertinimas yra būtinas siekiant nustatyti ne tik prognozuojamą triukšmo lygį po plėtros, bet ir realų planuojamos veiklos sąlygojamą papildomą poveikį visuomenės sveikatai.

Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, kokia apimtimi planuojama ūkinės veiklos plėtra pakeis esamą akustinę situaciją ir ar PVSV ataskaitos išvados dėl triukšmo poveikio visuomenės sveikatai yra pakankamai pagrįstos.

9 pastaba. Nepakankamai įvertintas ilgalaikės triukšmo ekspozicijos poveikis visuomenės sveikatai.

PVSV ataskaitoje vertinama planuojamos ūkinės veiklos triukšmo sklaida, tačiau nėra pakankamai įvertinta, kad planuojama veikla bus vykdoma teritorijoje, kurioje intensyvi gyvulininkystės veikla vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius. Ataskaitoje neanalizuojama, ar ilgalaikė aplinkinių gyventojų ekspozicija esamam triukšmui turi reikšmės vertinant planuojamos veiklos plėtros poveikį visuomenės sveikatai ir ar planuojama plėtra šį ilgalaikį poveikį padidins. Vien projektuojamos situacijos modeliavimas neleidžia įvertinti bendro ir tęstinio poveikio visuomenės sveikatai.

Ataskaitoje triukšmo poveikis vertinamas tik projektuojamai situacijai, neatsižvelgiant į tai, kad aplinkiniai gyventojai akustinį poveikį patiria jau daugelį metų. Todėl nevertinama, kokią papildomą įtaką visuomenės sveikatai turės planuojamos veiklos plėtra esamo ilgalaikio triukšmo poveikio kontekste.

Taip pat nėra analizuojama, ar dėl planuojamos veiklos masto padidėjimo gali padidėti triukšmo poveikio dažnumas, trukmė ar intensyvumas, nors būtent šie veiksniai yra reikšmingi vertinant ilgalaikę gyventojų ekspoziciją ir galimą poveikį gyvenimo kokybei bei visuomenės sveikatai.

Nepateikta ir analizė, kaip planuojama plėtra pakeis ilgą laiką susiformavusį akustinį foną aplinkinėse gyvenamosiose teritorijose, todėl nėra galimybės įvertinti bendro tęstinio triukšmo poveikio visuomenės sveikatai.

Dėl to nėra pakankamo pagrindo teigti, kad PVSV ataskaitoje visapusiškai įvertintas ilgalaikis triukšmo poveikis visuomenės sveikatai ir planuojamos ūkinės veiklos plėtros sąlygojami šio poveikio pokyčiai.

VII. HIDROGEOLOGIJA IR POŽEMINIS VANDUO

1 pastaba. Nepakankamai ištirtos planuojamos teritorijos hidrogeologinės sąlygos.

PVSV ataskaitoje pateikiama bendro pobūdžio informacija apie teritorijos geologines ir hidrogeologines sąlygas, tačiau nėra pateikta detalių vietovės hidrogeologinių tyrimų, leidžiančių įvertinti gruntinio vandens slūgsojimo sąlygas, požeminio vandens tekėjimo kryptis, vandeningųjų sluoksnių apsaugotumą bei galimus teršalų migracijos kelius. Esant planuojamai intensyviai gyvulininkystės veiklai, naujiems skysto mėšlo rezervuarams, mėšlidėms bei požeminio vandens gręžiniams, toks vertinimas yra būtinas siekiant pagrįsti išvadą, kad

planuojama veikla nekels rizikos požeminiam vandeniui ir visuomenės sveikatai. Ataskaitoje taip pat nurodoma, kad dalis sprendinių dėl naujų požeminio vandens gręžinių bus priimami vėlesniuose projektavimo etapuose, todėl nėra aišku, ar galutiniai gręžinių parametrai ir jų vietos buvo įvertinti atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą.

2 pastaba. Nepakankamai pagrįsta išvada dėl požeminio vandens apsaugos pakankamumo.

PVSV ataskaitoje konstatuojama, kad planuojamos techninės priemonės užtikrins požeminio vandens apsaugą, tačiau nėra išsamiai paaiškinta, kodėl būtent pasirinktos priemonės konkrečiomis vietovės hidrogeologinėmis sąlygomis laikomos pakankamomis. Ataskaitoje neanalizuojama galima teršalų migracija požeminiame vandenyje, nevertinami galimi taršos sklidimo scenarijai ir nepateikiamas jų pagrindimas. Todėl išvada dėl požeminio vandens apsaugos pakankamumo nėra pakankamai motyvuota. Taip pat neanalizuojama naujų ir esamų požeminio vandens gręžinių tarpusavio sąveika, jų apsaugos zonų pakankamumas bei galima planuojamos veiklos įtaka vandenviečių apsaugai.

3 pastaba. Monitoringo priemonių numatymas nepakeičia pareigos tinkamai įvertinti galimą poveikį požeminiam vandeniui.

PVSV ataskaitoje numatoma požeminio vandens monitoringo sistema, kontroliniai šuliniai, rezervuarų sandarumo kontrolė bei kitos stebėsenos priemonės. Tačiau šios priemonės yra skirtos galimai taršai nustatyti ir kontroliuoti jau veiklos vykdymo metu. Jos nepakeičia pareigos pačioje PVSV ataskaitoje išsamiai įvertinti planuojamos veiklos galimą poveikį požeminiam vandeniui ir pagrįsti, kodėl pasirinktos apsaugos priemonės yra pakankamos. Vien monitoringo numatymas savaime neįrodo, kad poveikio rizika yra tinkamai įvertinta. Ataskaitoje taip pat nepaaiškinta, kokiais kriterijais remiantis pasirinkta monitoringo sistema ir ar ji buvo suprojektuota įvertinus konkrečias teritorijos hidrogeologines sąlygas.

4 pastaba. Nepakankamai įvertinta ilgalaikė požeminio vandens taršos rizika.

PVSV ataskaitoje daugiausia dėmesio skiriama normalioms planuojamos veiklos eksploatavimo sąlygoms, tačiau nėra pakankamai įvertinta ilgalaikė rizika, susijusi su rezervuarų, mėšlidžių, nuotekų sistemų ir kitų požeminį vandenį galinčių paveikti objektų eksploatavimu. Nevertinama konstrukcijų senėjimo, sandarumo blogėjimo bei ilgalaikio teršalų poveikio tikimybė, nors planuojama veikla bus vykdoma ilgą laiką. Taip pat neanalizuojama, kaip ilgalaikėje perspektyvoje galėtų keistis požeminio vandens apsaugos sąlygos eksploatuojant naujus gręžinius ir kitus požeminę aplinką galinčius paveikti inžinerinius statinius.

5 pastaba. Nepakankamai pagrįstas požeminio vandens monitoringo mastas.

PVSV ataskaitoje numatomas požeminio vandens monitoringas, tačiau nėra paaiškinta, kodėl pasirinktas būtent toks monitoringo tinklas, kodėl kontroliniai taškai numatyti konkrečiose vietose ir ar jie leis laiku nustatyti galimą taršą visomis galimomis jos migracijos kryptimis. Nesant tokio pagrindimo nėra galimybės įvertinti, ar siūloma monitoringo sistema yra pakankama. Be to, ataskaitoje nepateikta analizė, ar monitoringo gręžinių išdėstymas apima visas potencialias taršos sklaidos kryptis ir ar pasirinktas monitoringo tinklas leidžia patikimai kontroliuoti požeminio vandens būklę visoje planuojamos ūkinės veiklos teritorijoje.

6 pastaba. Nepakankamai įvertinta vandenviečių apsaugos zonų (VAZ), esamų ir planuojamų požeminio vandens gręžinių reikšmė planuojamai ūkinei veiklai.

PVSV ataskaitoje nurodoma, kad planuojama įrengti du naujus požeminio vandens gręžinius, tačiau jų tiksli vieta, gylis, techniniai parametrai, vandenvietės grupė, hidrogeologiniai tyrimai ir gręžinių projektai dar nėra parengti, o galutiniai sprendiniai bus priimami tik vėlesniuose projektavimo etapuose. Nepaisant to, PVSV jau daroma išvada, kad planuojama ūkinė veikla yra tinkama ir nekels neleistino poveikio požeminiam vandeniui.

Ataskaitoje preliminariai nurodoma, kad pirmoji vandenvietės apsaugos zonos (VAZ) juosta sudarys 10 m, tačiau nepaaiškinta, kokiai vandenvietės grupei bus priskirti nauji gręžiniai ir kokiu pagrindu pasirinktas būtent toks dydis. Tuo tarpu teisės aktai nenumato universalaus 10 m dydžio visiems gręžiniams – pirmosios juostos dydis priklauso nuo vandenvietės grupės, o be pirmosios juostos dar nustatomos antroji bei trečiosios (3a ir 3b) VAZ zonos, kurių ribos apskaičiuojamos pagal konkrečias hidrogeologines sąlygas ir galimą teršalų migraciją. Todėl realios VAZ ribos gali būti gerokai didesnės negu preliminariai nurodyti 10 m.

Kol nėra atlikti hidrogeologiniai tyrimai, nustatytos gręžinių koordinatės, vandenvietės grupė ir apskaičiuotos visos VAZ zonos, nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar planuojami gręžiniai nepateks per arti mėšlo ir srutų rezervuarų, ar rezervuarai bei mėšlidės nepateks į būsimas VAZ zonas ir ar pasirinkti teritorijos planavimo sprendiniai apskritai bus suderinami su vandenviečių apsaugos reikalavimais. Tuo pačiu neįmanoma pagrįstai įvertinti galimo poveikio požeminiam vandeniui ir visuomenės sveikatai.

Ataskaitoje taip pat neanalizuojama, kokią reikšmę VAZ teritorijose turi ūkinės veiklos ribojimai. Atsižvelgiant į tai, kad VAZ skirtos apsaugoti požeminį vandenį nuo tiesioginės mikrobiologinės ir cheminės taršos, jose gali būti ribojamas arba draudžiamas mėšlo ir srutų kaupimas, chemikalų laikymas bei kita veikla, galinti lemti požeminio vandens taršą. Nagrinėjamu atveju pagrindiniai potencialūs teršalai yra srutos, mėšlas, nuotekos, siloso filtratas ir paviršinės nuotekos nuo užterštų teritorijų, tačiau jų santykis su būsimomis VAZ teritorijomis neįvertintas.

Be to, PVSV ataskaitoje išsamiai neanalizuota ir esama vandenvietė – 105 m gylio požeminio vandens gavybos gręžinys Nr. 13145. Nepateikta informacija apie jo vandenvietės apsaugos zoną, jos santykį su esamais ir planuojamais srutų rezervuarais, mėšlo tvarkymo infrastruktūra bei kitais potencialiais požeminio vandens taršos šaltiniais, taip pat nepaaiškinta, kaip įvertinta daugiau kaip 60 metų vykdytos veiklos galima įtaka šio gręžinio požeminio vandens būklei. Dokumente taip pat atkreipiamas dėmesys, kad pagal pateiktą situacijos planą kyla klausimas, ar esamas gręžinys nėra numatytas užstatyti, tačiau PVSV ši aplinkybė neaptarta ir nepaaiškinta.

Teritorijoje taip pat yra registruoti monitoringo gręžiniai (pvz., Nr. 41300, 3129, 3123 ir 57532), kurių duomenys galėtų suteikti informaciją apie faktinį ilgalaikės veiklos poveikį požeminiam vandeniui. Tačiau PVSV ataskaitoje šių monitoringo duomenų analizė nepateikta ir nepaaiškinta, kodėl jie nebuvo panaudoti vertinant esamą požeminio vandens būklę bei planuojamos ūkinės veiklos galimą poveikį.

7 pastaba. Neįvertinta esama požeminio vandens būklė.

PVSV ataskaitoje nėra pateikta faktinių duomenų apie esamą požeminio vandens kokybę planuojamos ūkinės veiklos teritorijoje. Neatlikus faktinės požeminio vandens būklės įvertinimo nėra galimybės objektyviai nustatyti, ar daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdoma gyvulininkystės veikla jau turėjo įtakos požeminio vandens kokybei ir kokį papildomą poveikį gali sukelti planuojama veiklos plėtra.

Teritorijoje yra registruoti monitoringo gręžiniai (Nr. 41300, Nr. 3129, Nr. 3123 ir Nr. 57532), tačiau PVSV ataskaitoje nepateikta šių gręžinių monitoringo duomenų analizė, neįvertinta jų reikšmė nustatant faktinę požeminio vandens būklę ir nepaaiškinta, kodėl šie duomenys nebuvo panaudoti atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą. Nesant faktinių monitoringo duomenų analizės, nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar teritorijoje jau egzistuoja požeminio vandens tarša ir kokia yra reali planuojamos ūkinės veiklos papildomo poveikio rizika.

8 pastaba. Nepateiktas esamos ir planuojamos požeminio vandens būklės palyginamasis vertinimas.

PVSV ataskaitoje vertinamas planuojamos veiklos poveikis požeminiam vandeniui, tačiau nėra pateikta esamos situacijos analizė ir jos palyginimas su planuojama situacija. Todėl nėra galimybės nustatyti, kokia yra dabartinė požeminio vandens būklė, kokia apimtimi ją gali paveikti planuojama veikla ir ar numatomos apsaugos priemonės iš tikrųjų užtikrins visuomenės sveikatos apsaugą.

Teritorijoje daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdoma intensyvi gyvulininkystės veikla, tačiau PVSV ataskaitoje neanalizuojama, kokį poveikį ši veikla jau padarė požeminiam vandeniui ir ar planuojamos ūkinės veiklos sprendiniai iš esmės keis esamą situaciją. Taip pat nepalyginama esama ir planuojama požeminio vandens naudojimo schema, esamų ir planuojamų gręžinių tarpusavio sąveika bei galimi požeminio vandens apsaugos pokyčiai įrengus naujus gręžinius, mėšlo ir srutų rezervuarus bei kitus planuojamus statinius. Dėl to neįmanoma objektyviai įvertinti, ar planuojama veikla nepablogins esamos požeminio vandens būklės.

9 pastaba. PVSV ataskaitoje nepateikta duomenų apie planuojamai teritorijai atliktus hidrogeologinius tyrimus.

PVSV ataskaitoje nepateikta duomenų apie planuojamai teritorijai atliktus hidrogeologinius tyrimus, kuriais būtų nustatytos vietovės hidrogeologinės sąlygos, požeminio vandens tekėjimo kryptys, vandeningųjų sluoksnių apsaugotumas bei galima teršalų migracija. Taip pat nepateikta hidrogeologinių tyrimų ataskaitų, gręžinių duomenų ar kitų dokumentų, kuriais būtų grindžiamos išvados dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio požeminiam vandeniui. Dėl to nėra galimybės įvertinti, ar išvados apie požeminio vandens apsaugą yra pagrįstos pakankamais faktiniais duomenimis.

PVSV ataskaitoje nurodoma, jog naujų požeminio vandens gręžinių vietos, gylis ir kiti techniniai sprendiniai bus nustatyti tik atlikus hidrogeologinius tyrimus ir parengus gręžinių projektus vėlesniuose projektavimo etapuose. Tai reiškia, kad atliekant PVSV hidrogeologiniai tyrimai dar nebuvo atlikti arba bent jų rezultatai nepateikti. Nesant šių tyrimų nėra galimybės pagrįstai įvertinti planuojamų gręžinių vietos parinkimo, vandenviečių apsaugos zonų nustatymo, galimų teršalų migracijos krypčių, požeminio vandens apsaugotumo ir planuojamos ūkinės veiklos poveikio požeminiam vandeniui. Todėl esminės PVSV išvados dėl požeminio vandens apsaugos padarytos neturint visų tam būtinų hidrogeologinių duomenų.

VIII. PAVIRŠINIAI VANDENYS, PAVIRŠINĖS NUOTEKOS IR MELIORACIJOS SISTEMA

1 pastaba. Nepakankamai įvertintas paviršinių nuotekų poveikis vandens aplinkai.

PVSV ataskaitoje nurodoma, kad nuo planuojamų pastatų stogų susidarys apie 21 420 m³ paviršinių nuotekų per metus, kurios be valymo bus nukreipiamos į teritorijoje esančius dirbtinius vandens telkinius. Tačiau ataskaitoje nepateikta pakankamai duomenų, leidžiančių įvertinti, ar pasirinktas paviršinių nuotekų tvarkymo sprendinys visais atvejais užtikrins vandens aplinkos apsaugą.

Ataskaitoje nepateikta išsami dirbtinių vandens telkinių analizė – nenurodytas jų tūris, vandens lygio svyravimai, hidrologinės charakteristikos, hidraulinis pralaidumas, perteklinio vandens nuvedimo sprendiniai bei jų pajėgumas priimti numatomą paviršinių nuotekų kiekį. Taip pat nėra pakankamai įvertintas šių telkinių hidrologinis ryšys su teritorijoje esančia melioracijos sistema, Gulbino upeliu ir kitais paviršinio vandens telkiniais.

Nepakankamai įvertinta ir tai, kaip visa paviršinių nuotekų sistema funkcionuos intensyvių kritulių, ilgalaikių liūčių ar kitų nepalankių hidrometeorologinių sąlygų metu. Ataskaitoje nepateikta analizė, ar tokiomis sąlygomis dirbtiniai vandens telkiniai galės sukaupti visą paviršinių nuotekų kiekį, ar nesusidarys jų perteklinis išsiliejimas ir ar vanduo kartu su galimais teršalais nepateks už planuojamos ūkinės veiklos teritorijos ribų.

Be to, nėra įvertinta, kaip paviršinių nuotekų tvarkymo sprendiniai veiks ilgalaikėje perspektyvoje, keičiantis hidrologinėms sąlygoms, didėjant ekstremalių kritulių tikimybei ar kintant pačių dirbtinių vandens telkinių eksploatacinėms savybėms. Todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar pasirinktas sprendinys išliks pakankamas visą planuojamos ūkinės veiklos vykdymo laikotarpį.

Kadangi paviršinės nuotekos bus nukreipiamos tiesiogiai į dirbtinius vandens telkinius be papildomo valymo, o jų tolesnis judėjimas vandens aplinkoje ataskaitoje nėra pakankamai išanalizuotas, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad pasirinktas paviršinių nuotekų tvarkymo sprendinys nesukels papildomo poveikio paviršiniams vandenims, gretimoms teritorijoms ir visuomenės sveikatai.

2 pastaba. Nepakankamai pagrįstas dirbtinių vandens telkinių tinkamumas priimti paviršines nuotekas.

PVSV ataskaitoje nurodoma, kad paviršinės nuotekos nuo planuojamų pastatų bus nukreipiamos į teritorijoje esančius dirbtinius vandens telkinius, tačiau nepateikta pakankamai duomenų, pagrindžiančių, kad šie telkiniai yra tinkami priimti ir saugiai sukaupti numatomą paviršinių nuotekų kiekį.

Ataskaitoje nepateikta informacijos apie dirbtinių vandens telkinių tūrį, jų faktinę talpą, laisvą kaupimo rezervą, vandens lygio svyravimus, hidraulinį pralaidumą, infiltracines savybes bei perteklinio vandens nuvedimo sprendinius. Taip pat nepateikta skaičiavimų, kurie pagrįstų, kad šie telkiniai pajėgūs priimti apie 21 420 m³ paviršinių nuotekų per metus ne tik vidutinėmis, bet ir nepalankiomis hidrometeorologinėmis sąlygomis.

Nepakankamai įvertinta ir tai, kaip dirbtinių vandens telkinių eksploatacinės savybės gali keistis ilgalaikėje perspektyvoje – dėl sąnašų kaupimosi, užduMblėjimo, augalijos plitimo ar kitų natūralių procesų, galinčių sumažinti jų faktinę talpą bei paviršinių nuotekų kaupimo pajėgumą. Ataskaitoje nėra analizės, ar tokie pokyčiai neturės įtakos paviršinių nuotekų tvarkymo sistemos patikimumui visą planuojamos ūkinės veiklos vykdymo laikotarpį.

Be to, neįvertinta, ar pasirinkti dirbtiniai vandens telkiniai yra hidrologiškai izoliuoti nuo kitų paviršinio vandens telkinių ir melioracijos sistemos, ar susidarius pertekliniam vandens kiekiui neatsiras galimybė paviršinėms nuotekoms patekti už planuojamos ūkinės veiklos teritorijos ribų.

Todėl, nesant išsamių hidrologinių skaičiavimų ir techninio pagrindimo, nėra pakankamo

pagrindo teigti, kad pasirinkti dirbtiniai vandens telkiniai yra pakankami ir patikimi priimti planuojamą paviršinių nuotekų kiekį visomis planuojamos ūkinės veiklos eksploatavimo sąlygomis.

3 pastaba. Neįvertinta melioracijos sistemos reikšmė galimai taršos migracijai.

PVSV ataskaitoje nepateikta pakankamai informacijos apie planuojamos ūkinės veiklos teritorijoje esančią melioracijos sistemą, jos techninę būklę, funkcionavimą, hidraulinę schemą ir reikšmę paviršinio bei požeminio vandens judėjimui. Taip pat nėra įvertinta, kokią įtaką ši sistema gali turėti galimai teršalų migracijai iš planuojamos ūkinės veiklos teritorijos.

Ataskaitoje neanalizuojama, ar melioracijos tinklas yra hidrauliškai susijęs su dirbtiniais vandens telkiniais, Gulbino upeliu ar kitais paviršinio vandens telkiniais, kokiomis kryptimis vyksta vandens judėjimas ir ar per melioracijos sistemą paviršinės nuotekos, galimos avarinės iškrovos ar kiti teršalai negalėtų patekti už planuojamos ūkinės veiklos teritorijos ribų.

Taip pat neįvertinta melioracijos sistemos techninė būklė, jos pralaidumas, eksploatavimo ypatumai bei galimi hidrologinio režimo pokyčiai ilgalaikėje perspektyvoje. Nepateikta analizė, kaip melioracijos sistema funkcionuotų intensyvių kritulių, padidėjusio paviršinio nuotėkio ar kitų nepalankių hidrometeorologinių sąlygų metu ir ar tokiomis aplinkybėmis nesusidarytų papildomos sąlygos teršalų migracijai.

Atsižvelgiant į tai, kad gyvulininkystės veikla šioje teritorijoje vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius ir planuojama ją plėsti, melioracijos sistema gali turėti reikšmingą įtaką tiek paviršinių nuotekų, tiek galimų teršalų sklaidai. Todėl jos reikšmė turėjo būti įvertinta kaip savarankiškas planuojamos ūkinės veiklos poveikio vandens aplinkai veiksnys.

Nesant išsamios melioracijos sistemos analizės, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojama ūkinė veikla nesukels papildomos teršalų migracijos į paviršinius vandens telkinius, gretimas teritorijas ar kitas hidrologiškai susijusias aplinkos dalis.

4 pastaba. Nepakankamai įvertintas bendras teritorijos vandens balansas.

PVSV ataskaitoje pateikiami planuojamos ūkinės veiklos požeminio vandens poreikio, buitinių ir gamybinių nuotekų bei paviršinių nuotekų kiekiai, tačiau nėra atlikta išsami visų vandens srautų tarpusavio sąveikos analizė. Ataskaitoje šie elementai vertinami atskirai, tačiau neparodyta, kaip visa vandens naudojimo ir nuotekų tvarkymo sistema funkcionuos kaip vientisa hidrologinė sistema.

Nepateikta analizė, kaip tarpusavyje sąveikaus požeminio vandens naudojimas, paviršinių nuotekų kaupimas dirbtiniuose vandens telkiniuose, melioracijos sistema, infiltracijos procesai bei galimi paviršinio vandens ištekėjimo keliai. Taip pat neįvertinta, kaip šių elementų tarpusavio sąveiką gali paveikti intensyvūs krituliai, sezoniniai vandens lygio svyravimai ar kiti hidrologinio režimo pokyčiai.

Ataskaitoje nėra hidrologinių skaičiavimų ar modeliavimo, kurie pagrįstų, kad visa vandens tvarkymo sistema veiks patikimai ne tik įprastomis eksploatavimo sąlygomis, bet ir padidėjusio paviršinio nuotėkio, ilgalaikių liūčių ar kitų nepalankių hidrometeorologinių reiškinių metu. Taip pat nevertinama, ar tokiomis sąlygomis nepadidės paviršinio vandens pertekliaus, melioracijos sistemos apkrovos ar galimos teršalų migracijos rizika.

Be to, neįvertinta, kaip ilgalaikėje perspektyvoje vandens balansą gali paveikti planuojamos veiklos masto pokyčiai, infrastruktūros eksploatavimas, hidrologinių sąlygų kaita bei kiti

veiksniai, galintys turėti įtakos visos vandens tvarkymo sistemos funkcionavimui.

Todėl, nesant išsamaus bendro teritorijos vandens balanso ir visų vandens srautų tarpusavio sąveikos vertinimo, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad pasirinkti vandens naudojimo ir nuotekų tvarkymo sprendiniai užtikrins patikimą vandens aplinkos ir visuomenės sveikatos apsaugą visomis planuojamos ūkinės veiklos eksploatavimo sąlygomis.

5 pastaba. Nepakankamai įvertintas paviršinių ir požeminių vandenų tarpusavio ryšys.

PVSV ataskaitoje atskirai aptariami paviršiniai vandenys, paviršinės nuotekos, požeminio vandens naudojimas ir melioracijos sistema, tačiau nėra atliktas išsamus šių vandens aplinkos elementų tarpusavio sąveikos vertinimas. Ataskaitoje nepakankamai paaiškinta, kaip paviršinės nuotekos, dirbtiniai vandens telkiniai, infiltracijos procesai ir melioracijos sistema gali paveikti požeminio vandens būklę, o požeminio vandens režimo pokyčiai – paviršinių vandenų būklę.

Nepateikta analizė, ar dirbtiniuose vandens telkiniuose kaupiamos paviršinės nuotekos gali infiltruotis į gruntą, kokią įtaką tai gali turėti požeminio vandens kokybei bei hidrologiniam režimui ir ar šie procesai buvo įvertinti nustatant galimą planuojamos ūkinės veiklos poveikį vandens aplinkai. Taip pat nėra įvertinta, ar teritorijoje esanti melioracijos sistema gali sudaryti hidraulinį ryšį tarp paviršinių ir požeminių vandenų bei sudaryti sąlygas spartesnei galimų teršalų migracijai.

Be to, neanalizuojama, kaip šių vandens sistemų tarpusavio sąveika gali keistis ilgalaikėje perspektyvoje, vykdant intensyvią gyvulininkystės veiklą, eksploatuojant naujus statinius ir vandens tvarkymo infrastruktūrą bei keičiantis hidrologinėms sąlygoms. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti bendro planuojamos ūkinės veiklos poveikio vandens aplinkai.

Kadangi paviršiniai ir požeminiai vandenys sudaro tarpusavyje susijusią hidrologinę sistemą, jų poveikis negali būti vertinamas izoliuotai. Nesant išsamaus šių sistemų tarpusavio sąveikos įvertinimo, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojama ūkinė veikla nesukels neigiamo poveikio vandens aplinkai ir kad pasirinkti vandens tvarkymo sprendiniai yra pakankami visą planuojamos veiklos vykdymo laikotarpį.

6 pastaba. Neįvertinta faktinė dabar vykdomos ūkinės veiklos įtaka paviršiniams ir požeminiams vandenims.

PVSV ataskaitoje vertinama planuojamos ūkinės veiklos situacija po numatomos plėtros, tačiau nepateikta pakankamai duomenų apie faktinę dabar vykdomos daugiau kaip šešis dešimtmečius gyvulininkystės veiklos įtaką paviršinių ir požeminių vandenų būklei. Ataskaitoje nepateikti faktiniai paviršinio ar požeminio vandens kokybės tyrimų rezultatai, neanalizuojama ilgalaikė vandens telkinių būklė, galimi taršos požymiai ar jų kitimo tendencijos.

Taip pat nepateikta analizė, ar teritorijoje esantys dirbtiniai vandens telkiniai, melioracijos sistema ir kiti vandens aplinkos elementai iki šiol funkcionavo taip, kaip numatyta projektuojamuose sprendiniuose, ir ar jų eksploatavimas nesukėlė nepageidaujamų pokyčių vandens aplinkoje. Nesant tokio vertinimo nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar dabartinė vandens aplinkos būklė atitinka projektines prielaidas, kuriomis grindžiama PVSV ataskaita.

Atsižvelgiant į tai, kad planuojama ūkinė veikla bus vykdoma jau ilgą laiką eksploatuojamoje teritorijoje, esamos situacijos analizė yra būtina siekiant įvertinti ne tik prognozuojamą poveikį po plėtros, bet ir nustatyti, kokį papildomą poveikį vandens aplinkai sukels planuojamos veiklos pokyčiai. Tačiau PVSV ataskaitoje toks palyginamasis vertinimas neatliktas.

Todėl, neįvertinus faktinės dabar vykdomos ūkinės veiklos įtakos paviršiniams ir požeminiams vandenims, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti planuojamos plėtros sąlygojamo papildomo poveikio vandens aplinkai bei pagrįsti išvadą, kad pasirinkti vandens naudojimo ir nuotekų tvarkymo sprendiniai užtikrins pakankamą aplinkos ir visuomenės sveikatos apsaugą.

7 pastaba. Nepateiktas esamos ir planuojamos vandens aplinkos būklės palyginamasis vertinimas.

PVSV ataskaitoje pagrindinis dėmesys skiriamas planuojamos ūkinės veiklos vandens naudojimo ir nuotekų tvarkymo sprendiniams bei prognozuojamai situacijai po planuojamos plėtros įgyvendinimo, tačiau nepateiktas išsamus esamos paviršinių ir požeminių vandenų būklės įvertinimas bei jos palyginimas su planuojama situacija.

Ataskaitoje nėra aiškiai parodyta, kokia yra dabartinė paviršinių ir požeminių vandenų būklė planuojamos ūkinės veiklos teritorijoje ir jos aplinkoje, kokią įtaką jai daro daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdoma gyvulininkystės veikla bei kokie konkretūs pokyčiai prognozuojami įgyvendinus planuojamą plėtrą. Nepateikta analizė, leidžianti objektyviai įvertinti, ar planuojama veikla padidins vandens aplinkos apkrovą, ar numatomi sprendiniai iš tiesų užtikrins jos neblogėjimą.

Taip pat nėra palyginimo, kaip pasikeis paviršinių nuotekų kiekiai, jų tvarkymo sistema, dirbtinių vandens telkinių apkrova, melioracijos sistemos reikšmė bei galimos teršalų migracijos rizikos, palyginti su dabar vykdoma veikla. Dėl to nėra galimybės įvertinti ne absoliučią projektuojamą situaciją, bet būtent planuojamos ūkinės veiklos sąlygojamą papildomą poveikį vandens aplinkai.

Kadangi planuojama ūkinė veikla bus vykdoma jau ilgą laiką eksploatuojamoje teritorijoje, objektyvus poveikio vandens aplinkai vertinimas neįmanomas neįvertinus esamos situacijos ir jos palyginimo su planuojama būkle. Tik toks palyginamasis vertinimas leidžia nustatyti, ar planuojama plėtra iš tiesų nepablogins vandens aplinkos būklės ir ar numatytos apsaugos priemonės yra pakankamos.

Todėl, nepateikus esamos ir planuojamos vandens aplinkos būklės palyginamojo vertinimo, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti planuojamos ūkinės veiklos papildomą poveikį paviršiniams ir požeminiams vandenims bei pagrįsti išvadą, kad pasirinkti vandens naudojimo ir nuotekų tvarkymo sprendiniai užtikrins pakankamą aplinkos ir visuomenės sveikatos apsaugą.

IX. MĖŠLO IR SRUTŲ TVARKYMAS

1 pastaba. Nepakankamai pagrįstas mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos patikimumas.

PVSV ataskaitoje išsamiai aprašomi mėšlo ir srutų tvarkymo technologiniai sprendiniai, numatomi rezervuarai, mėšlidės bei kitos techninės priemonės. Tačiau nėra pakankamai pagrįsta, kodėl pasirinkti sprendiniai konkrečiomis planuojamos veiklos sąlygomis užtikrins ilgalaikę aplinkos ir visuomenės sveikatos apsaugą. Ataskaitoje iš esmės konstatuojama, kad techniniai sprendiniai yra pakankami, tačiau nepateikiama išsami jų patikimumo analizė.

Ataskaitoje nurodoma, kad dėl planuojamos veiklos kasmet susidarys apie 11 793,23 m³ skysto mėšlo ir gamybinių nuotekų perteklius, kuris bus išvežamas į kitam ūkio subjektui priklausančius rezervuarus. Toks sprendinys nėra laikinas ar išimtinis – jis numatytas kaip nuolatinė planuojamos ūkinės veiklos technologinės schemos dalis. Nepaisant to, PVSV ataskaitoje nepateikta išsami analizė, kodėl būtent toks mėšlo ir srutų tvarkymo modelis laikytinas patikimu, kokie jo galimi trūkumai, rizikos bei kaip bus užtikrinamas jo patikimas veikimas visą

planuojamos veiklos laikotarpį.

Įvertinus patį ataskaitoje nurodytą perteklinį kiekį, akivaizdu, kad jo išvežimas pareikalaus nuolatinio intensyvaus transportavimo. Pavyzdžiui, naudojant 20 m³ talpos srutvežius reikėtų apie 590 reisų per metus (apie 1180 transporto priemonės judėjimų pirmyn ir atgal), naudojant 25 m³ talpos srutvežius – apie 472 reisus per metus (apie 944 judėjimus), o naudojant 30 m³ talpos srutvežius – apie 393 reisus per metus (apie 786 judėjimus). Jeigu šis kiekis būtų išvežamas tik mėšlo skleidimo laikotarpiu, t. y. maždaug per 5–6 mėnesius, tai reikštų vidutiniškai apie 2–4 srutvežių reisus per dieną, o atskiromis dienomis – ir daugiau. Tokie transportavimo mastai leidžia daryti išvadą, kad mėšlo ir srutų išvežimas yra reikšminga ir nuolatinė planuojamos ūkinės veiklos dalis, o ne atsitiktinis ar epizodinis procesas.

Nepaisant to, PVSV ataskaitoje nėra išsamiai paaiškinta, kaip ši nuolatinė logistika bus organizuojama praktikoje, kokiais maršrutais bus vykdomas transportavimas, kokios techninės ir organizacinės priemonės užtikrins saugų perteklinio mėšlo ir srutų transportavimą, kaip bus valdoma rizika transportavimo metu bei kodėl pasirinktas sprendinys laikytinas pakankamai patikimu. Taip pat nėra aiškiai parodyta, ar šie transportavimo mastai buvo sistemiškai įtraukti į bendrą planuojamos ūkinės veiklos vertinimą.

Esant tokiam nuolatiniam mėšlo ir srutų transportavimo poreikiui, vien konstatuoti, kad perteklinis kiekis bus išvežamas į kitus rezervuarus, nepakanka. Toks sprendinys turėjo būti pagrįstas išsamia technine ir organizacine analize, įrodančia jo patikimumą, saugumą bei realų įgyvendinamumą per visą planuojamos ūkinės veiklos eksploatavimo laikotarpį. Kadangi tokio pagrindimo ataskaitoje nepateikta, nėra pakankamo pagrindo laikyti, kad mėšlo ir srutų tvarkymo sistema įvertinta išsamiai ir kad jos patikimumas yra pakankamai pagrįstas.

2 pastaba. Nepakankamai įvertinta mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos ilgalaikė eksploatavimo rizika.

PVSV ataskaitoje daugiausia dėmesio skiriama normalioms eksploatavimo sąlygoms, tačiau nėra pakankamai įvertinta ilgalaikė rezervuarų, mėšlidžių, vamzdynų ir kitų mėšlo bei srutų tvarkymo infrastruktūros elementų eksploatavimo rizika. Neanalizuojama konstrukcijų senėjimo, sandarumo blogėjimo ar kitų ilgalaikių veiksnių įtaka galimam poveikiui aplinkai ir visuomenės sveikatai.

Ataskaitoje iš esmės preziumuojama, kad visi mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos elementai visą eksploatavimo laikotarpį veiks taip, kaip numatyta projektiniuose sprendiniuose, tačiau nevertinama, kaip sistemos patikimumą gali paveikti ilgalaikė eksploatacija, statinių ir inžinerinių tinklų nusidėvėjimas, rezervuarų bei vamzdynų sandarumo blogėjimas, mechaninių įrenginių gedimai ar eksploatavimo klaidos.

Taip pat nėra įvertinta, kaip ilgainiui gali keistis mėšlo ir srutų kvapų bei oro teršalų mažinimo priemonių efektyvumas. Ataskaitoje remiamasi prielaidomis apie rezervuarų dangų ir kitų technologinių priemonių veiksmingumą, tačiau neanalizuojama, kaip jų efektyvumą gali paveikti eksploatavimo trukmė, atmosferos poveikis, mechaniniai pažeidimai, priežiūros kokybė ar natūralus nusidėvėjimas. Nepateikta ir analizė, kokiomis priemonėmis bus užtikrinama, kad šių sistemų efektyvumas išliks toks pats visą planuojamos veiklos laikotarpį.

Be to, ataskaitoje naudojami taršos mažinimo efektyvumo koeficientai grindžiami prielaida, kad pasirinktos technologinės priemonės nuolat veiks maksimaliu deklaruojamu efektyvumu. Tačiau neįvertinta, jog įvairių mokslinių tyrimų duomenimis tokių priemonių veiksmingumas priklauso nuo konkrečių eksploatavimo sąlygų, naudojamų medžiagų, priežiūros, klimato sąlygų ir kitų

veiksnių, todėl ilgalaikėje perspektyvoje jis gali reikšmingai skirtis nuo projektinių prielaidų.

Nėra įvertinta ir tai, kad planuojama mėšlo bei srutų tvarkymo sistema bus eksploatuojama daugiau kaip šešis dešimtmečius intensyviai naudojamoje gyvulininkystės teritorijoje. Ataskaitoje neanalizuojama, ar ilgalaikė esamos infrastruktūros eksploatavimo patirtis, ankstesni techniniai gedimai, nusidėvėjimas ar kitos eksploatavimo aplinkybės turi reikšmės vertinant planuojamos sistemos patikimumą ir ilgalaikį saugumą.

Dėl to nėra pakankamo pagrindo daryti išvadą, kad mėšlo ir srutų tvarkymo sistema išliks vienodai patikima ir saugi ne tik projektinėje, bet ir ilgalaikėje eksploatacijos perspektyvoje, o jos poveikis aplinkai ir visuomenės sveikatai išliks toks, koks prognozuojamas PVSV ataskaitoje.

3 pastaba. Nepakankamai įvertintos galimos avarinės situacijos.

PVSV ataskaitoje nepateikta išsami analizė, kaip būtų valdoma taršos rizika rezervuarų pažeidimo, vamzdynų gedimų, srutų išsiliejimo ar kitų avarinių situacijų atvejais. Taip pat nėra pakankamai įvertinta, kokį poveikį tokios situacijos galėtų turėti paviršiniams ir požeminiams vandenims bei aplinkinių gyventojų visuomenės sveikatai.

Ataskaitoje iš esmės apsiribojama prielaida, kad mėšlo ir srutų tvarkymo sistema veiks įprastomis eksploatavimo sąlygomis, tačiau nėra sistemiškai įvertinti galimi avarinių situacijų scenarijai, jų tikimybė, galimos pasekmės bei rizikos valdymo priemonių pakankamumas. Nepateikta analizė, kaip būtų valdoma situacija pažeidus srutų rezervuarų sandarumą, trūkus slėginiams vamzdynams, sugedus siurblinėms, perpildžius rezervuarus, sutrikus elektros tiekimui ar įvykus kitoms techninėms avarijoms.

Taip pat nevertinama, kokį poveikį tokios avarinės situacijos galėtų turėti požeminiam ir paviršiniam vandeniui, dirvožemiui, melioracijos sistemoms bei aplinkinėms teritorijoms, neanalizuojami galimi teršalų migracijos keliai ir nenumatytos jų plitimo pasekmės. Nepateikta analizė, kaip būtų užtikrinamas avarijos lokalizavimas, per kiek laiko ji būtų nustatyta ir kokiomis priemonėmis būtų užkertamas kelias taršos plitimui.

Atsižvelgiant į tai, kad planuojamoje veikloje kasmet susidarys labai dideli mėšlo, srutų ir gamybinių nuotekų kiekiai, o jų dalis bus nuolat transportuojama į kitus rezervuarus, avarinių situacijų rizika egzistuoja ne tik pačioje komplekso teritorijoje, bet ir transportavimo metu. Tačiau PVSV ataskaitoje neanalizuojama galima taršos rizika srutų transportavimo metu, galimi transporto įvykių scenarijai, jų pasekmės bei priemonės tokių įvykių poveikiui aplinkai ir visuomenės sveikatai sumažinti.

Be to, nėra įvertinta, kaip avarinių situacijų tikimybę gali didinti ilgalaikė infrastruktūros eksploatacija, konstrukcijų nusidėvėjimas, technologinių įrenginių gedimai ar žmogiškasis faktorius. Todėl ataskaitoje nepakankamai pagrįsta išvada, kad planuojama mėšlo ir srutų tvarkymo sistema yra saugi ne tik įprastomis eksploatavimo sąlygomis, bet ir galimų avarinių situacijų atvejais.

4 pastaba. Nepakankamai pagrįsta mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos pakankamumo išvada.

PVSV ataskaitoje pateikiami mėšlo ir srutų kiekiai bei jų tvarkymo sprendiniai, tačiau nėra išsamiai pagrįsta, kodėl pasirinkti rezervuarų tūriai, mėšlidžių sprendiniai ir kita infrastruktūra yra pakankami visoms planuojamos veiklos eksploatavimo sąlygoms, įskaitant intensyvesnį kritulių laikotarpį, ilgesnį mėšlo kaupimo laiką ar kitus nepalankius scenarijus.

Ataskaitoje nurodoma, kad esamų ir planuojamų rezervuarų talpos nepakaks visam per metus susidarančiam skysto mėšlo ir gamybinių nuotekų kiekiui sukaupti, todėl apie 11 793,23 m³ perteklinio kiekio numatoma reguliariai išvežti į kitam ūkio subjektui priklausančius rezervuarus. Tai rodo, kad planuojamos mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos pakankamumas grindžiamas ne vien pačios planuojamos ūkinės veiklos infrastruktūra, bet ir nuolatiniu naudojimusi išorine infrastruktūra. Tačiau PVSV ataskaitoje nėra išsamiai pagrįsta, kodėl toks sprendinys laikytinas pakankamu ir patikimu visą planuojamos veiklos laikotarpį.

Nepateikta analizė, ar kitam ūkio subjektui priklausantys rezervuarai visais atvejais turės pakankamą laisvą talpą priimti planuojamą perteklinį kiekį, kokiu teisiniu ir faktiniu pagrindu užtikrinamas ilgalaikis jų naudojimas, kaip bus sprendžiama situacija, jeigu dėl objektyvių priežasčių perteklinio kiekio priėmimas taptų neįmanomas ar būtų apribotas, bei kokios alternatyvios priemonės tokiu atveju būtų taikomos.

Taip pat neįvertinta, kaip sistemos pakankamumą gali paveikti nepalankios meteorologinės sąlygos, ilgesni draudimo skleisti mėšlą ir srutas laikotarpiai, užsitęsę krituliai, technologiniai gedimai, transportavimo sutrikimai ar kitos aplinkybės, dėl kurių perteklinio mėšlo ir srutų išvežimas laikinai negalėtų būti vykdomas. Ataskaitoje neanalizuojama, ar tokiais atvejais planuojama infrastruktūra būtų pajėgi saugiai sukaupti visą susidarantį mėšlo ir srutų kiekį.

Be to, sistemos pakankamumas vertinamas iš esmės tik remiantis projektiniais skaičiavimais, tačiau nepateikiama jautrumo analizė, parodanti, kaip sistemos veikimą paveiktų didesnis nei prognozuojamas mėšlo ir srutų kiekis, technologinių priemonių efektyvumo sumažėjimas ar kitų projektinių prielaidų nepasitvirtinimas. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar mėšlo ir srutų tvarkymo sistema turės pakankamą rezervą saugiai funkcionuoti ne tik įprastomis, bet ir nepalankiomis eksploatavimo sąlygomis.

Atsižvelgiant į tai, kad mėšlo ir srutų tvarkymo sistema yra vienas pagrindinių planuojamos ūkinės veiklos aplinkosauginių elementų, vien projektinių tūrių ir technologinių sprendinių pateikimo nepakanka. Nesant išsamios sistemos pakankamumo analizės, nėra pakankamo pagrindo daryti išvadą, kad pasirinkti sprendiniai užtikrins saugų ir patikimą mėšlo bei srutų tvarkymą visomis planuojamos veiklos eksploatavimo sąlygomis.

5 pastaba. Nepakankamai pagrįstas mėšlo ir srutų tvarkymo monitoringo pakankamumas.

PVSV ataskaitoje numatytos įvairios kontrolės ir stebėsenos priemonės, tačiau nėra paaiškinta, kodėl pasirinktas būtent toks kontrolės mastas ir kaip jis užtikrins savalaikį galimų nuotėkių ar kitų pažeidimų nustatymą. Vien monitoringo priemonių numatymas savaime neįrodo, kad mėšlo ir srutų tvarkymo sistema yra pakankamai saugi.

Ataskaitoje iš esmės apsiribojama bendro pobūdžio nuostatomis apie rezervuarų, vamzdynų ir kitų inžinerinių sistemų kontrolę, tačiau nepateikta analizė, kodėl pasirinktos monitoringo priemonės laikomos pakankamomis būtent tokio masto planuojamai ūkinei veiklai. Nepaaiškinta, kokiu periodiškumu bus atliekami patikrinimai, kokie konkretūs sistemos elementai bus stebimi, kokie kriterijai bus taikomi vertinant jų techninę būklę ir kaip bus užtikrinamas savalaikis galimų pažeidimų nustatymas.

Taip pat nėra paaiškinta, kaip bus kontroliuojama nuolatinė perteklinio mėšlo ir gamybinių nuotekų išvežimo sistema, apimanti apie 11 793,23 m³ per metus. Ataskaitoje nenurodyta, kaip bus apskaitomi išvežami kiekiai, kaip bus kontroliuojamas jų perdavimas kitam ūkio subjektui, kokiais dokumentais bus patvirtinamas faktinis išvežimas, kaip bus užtikrinamas transportavimo atsekamumas ir kaip bus kontroliuojama, kad visa susidariusi perteklinė masė iš tikrųjų pasiektų

numatytus rezervuarus.

Nepateikta ir analizė, kaip monitoringo sistema leistų laiku nustatyti ne tik techninius rezervuarų ar vamzdynų gedimus, bet ir galimus technologinių priemonių efektyvumo pokyčius, kurie gali turėti įtakos mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos patikimumui. Neaišku, ar bus vertinamas rezervuarų dangų būklės išlikimas, jų sandarumas, naudojamų biologinių preparatų faktinis efektyvumas, kitų taršos mažinimo priemonių veiksmingumas bei jų pokyčiai eksploatacijos metu.

Be to, nėra paaiškinta, kokių veiksmų būtų imamasi monitoringo metu nustačius nukrypimus nuo projektinių prielaidų, kokie būtų taikomi reagavimo kriterijai ir kaip būtų užtikrinama, kad nustatyti trūkumai nesukeltų neigiamo poveikio aplinkai ir visuomenės sveikatai. Todėl vien monitoringo priemonių numatymas savaime neleidžia daryti išvados, kad mėšlo ir srutų tvarkymo sistema bus pakankamai kontroliuojama ir saugi visą jos eksploatavimo laikotarpį.

6 pastaba. Neįvertinta faktinė dabar vykdomos mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos būklė.

PVSV ataskaitoje nėra pateikta duomenų apie dabar eksploatuojamų mėšlo ir srutų tvarkymo įrenginių techninę būklę, jų eksploatavimo patirtį, nustatytus trūkumus ar galimus pažeidimus. Atsižvelgiant į tai, kad gyvulininkystės veikla šioje teritorijoje vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius, tokia analizė yra reikšminga vertinant planuojamos plėtros poveikį visuomenės sveikatai.

Ataskaitoje neįvertinta, kaip faktiškai veikia dabar eksploatuojami mėšlo ir srutų rezervuarai, mėšlidės, vamzdynai, siurblinės bei kita mėšlo ir srutų tvarkymo infrastruktūra, ar eksploatacijos metu buvo nustatyta techninių gedimų, nuotėkių, rezervuarų sandarumo pažeidimų, kitų incidentų ar eksploatacinių problemų, galinčių turėti reikšmės planuojamos sistemos patikimumo vertinimui.

Taip pat nepateikta duomenų, ar esama mėšlo ir srutų tvarkymo sistema faktiškai užtikrina teisės aktuose nustatytus aplinkosauginius reikalavimus, ar buvo atlikti jos techninės būklės vertinimai, kokie jų rezultatai ir ar jie buvo panaudoti planuojant naujus sprendinius. Nesant tokios analizės nėra galimybės įvertinti, ar planuojama sistema iš tikrųjų pašalins esamus trūkumus, ar tik pakartos ankstesnius technologinius sprendinius.

Be to, neanalizuojama, ar daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdyta intensyvi gyvulininkystės veikla galėjo turėti įtakos mėšlo ir srutų tvarkymo infrastruktūros techninei būklei, aplinkos komponentams ar visuomenės sveikatai. Ataskaitoje nėra pateikta duomenų apie ankstesnių metų eksploatavimo patirtį, atliktus remontus, rekonstrukcijas, nustatytus pažeidimus ar kitus faktinius duomenis, kurie leistų objektyviai įvertinti esamos sistemos patikimumą.

Taip pat nevertinama, ar dabartinės mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos faktinis veikimas atitinka projektines prielaidas, kuriomis grindžiami planuojamos plėtros sprendiniai. Nepalyginus projektinių sprendinių su realiai veikiančios sistemos rezultatais, nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar planuojami technologiniai sprendiniai yra pagrįsti faktine eksploatavimo patirtimi, ar tik teorinėmis prielaidomis.

Dėl to nėra pakankamo pagrindo daryti išvadą, kad planuojamos mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos patikimumas įvertintas visapusiškai, nes neįvertinta pati svarbiausia aplinkybė – kaip realiai veikia ir kokius rezultatus iki šiol rodo toje pačioje teritorijoje eksploatuojama mėšlo ir srutų tvarkymo sistema.

7 pastaba. Nepateiktas esamos ir planuojamos mėšlo bei srutų tvarkymo sistemos palyginamasis vertinimas.

PVSV ataskaitoje detaliai aprašoma planuojama mėšlo ir srutų tvarkymo sistema, tačiau nėra pateikta aiški esamos sistemos analizė ir jos palyginimas su planuojamais sprendiniais. Todėl nėra galimybės įvertinti, kokia apimtimi planuojama plėtra pakeis esamą situaciją, kokį papildomą poveikį ji gali sukelti aplinkai ir visuomenės sveikatai bei ar planuojami sprendiniai iš esmės pagerins esamą mėšlo ir srutų tvarkymo būklę.

Ataskaitoje nepateiktas nuoseklus esamos ir planuojamos mėšlo bei srutų tvarkymo sistemų palyginimas pagal pagrindinius techninius ir aplinkosauginius rodiklius. Neanalizuojama, kaip keisis susidarančio mėšlo ir srutų kiekiai, rezervuarų talpos, mėšlo kaupimo trukmė, transportavimo poreikis, technologiniai procesai, taršos prevencijos priemonės bei kita infrastruktūra, todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, kokį realų pokytį sukels planuojama veiklos plėtra.

Taip pat nėra palyginta, kaip keisis perteklinio mėšlo ir gamybinių nuotekų tvarkymo schema. Esamoje situacijoje tokio masto perteklinio kiekio išvežimo poreikis nėra analizuojamas, o planuojamoje situacijoje numatoma kasmet išvežti apie 11 793,23 m³ mėšlo ir gamybinių nuotekų į kitam ūkio subjektui priklausančius rezervuarus. Tačiau neįvertinta, kokią papildomą įtaką toks sprendinys turės bendram mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos sudėtingumui, transportavimo intensyvumui, eksploatavimo rizikai bei aplinkos ir visuomenės sveikatai.

Nepalyginama ir tai, kiek planuojama sistema priklausys nuo išorinės infrastruktūros. Ataskaitoje neanalizuojama, ar planuojama veikla taps labiau priklausoma nuo nuolatinio mėšlo ir srutų transportavimo į kitam ūkio subjektui priklausančius rezervuarus, kokias papildomas rizikas toks sprendinys sukurs ir kuo jis skirsis nuo dabar vykdomos veiklos organizavimo.

Be to, nėra pateikta analizė, ar planuojami technologiniai sprendiniai iš esmės pašalina galimus esamos sistemos trūkumus, ar tik padidina esamos sistemos mastą. Neįvertinta, kaip keisis mėšlo ir srutų tvarkymo procesų organizavimas, technologinių įrenginių apkrovos, eksploatavimo intensyvumas bei ilgalaikis sistemos patikimumas. Todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar planuojama plėtra iš tikrųjų pagerins mėšlo ir srutų tvarkymo sistemą, ar tik padidins jos apimtį ir su tuo susijusias rizikas.

Nesant išsamaus esamos ir planuojamos situacijos palyginimo, nėra pakankamo pagrindo įvertinti, ar planuojami sprendiniai užtikrins aukštesnį aplinkos ir visuomenės sveikatos apsaugos lygį, ar tik pakeis esamos sistemos techninius parametrus, neįrodant, kad bendras poveikis iš tiesų mažės.

8 pastaba. Nepakankamai pagrįstas rezervuarų dangų efektyvumas.

PVSV ataskaitoje modeliuojant kvapų ir oro teršalų sklaidą taikomi rezervuarų dangų efektyvumo koeficientai, tačiau nėra pakankamai pagrįsta, kodėl pasirinkti būtent tokie efektyvumo dydžiai ir kodėl jie laikytini pagrįstais konkrečiomis planuojamos ūkinės veiklos sąlygomis. Ataskaitoje nepateikta išsami analizė, kokio tipo dangos bus naudojamos, kokios jų techninės charakteristikos, eksploatavimo sąlygos, ilgaamžiškumas bei kaip bus užtikrinamas deklaruojamas jų efektyvumas visą eksploatavimo laikotarpį.

Ataskaitoje remiamasi prielaida, kad rezervuarų dangos užtikrins apie 90 proc. taršos sumažėjimą, tačiau nepateikta pakankamai duomenų, patvirtinančių, jog toks efektyvumas pagrįstas būtent numatytomis technologijomis. Tuo tarpu įvairiuose tarptautiniuose metodiniuose dokumentuose rezervuarų dangų efektyvumas priklauso nuo konkretaus dangos tipo,

konstrukcijos, naudojamų medžiagų, eksploatavimo sąlygų ir priežiūros kokybės, todėl vienodas efektyvumo dydis negali būti laikomas universaliu visoms dangoms.

Pavyzdžiui, tarptautinėse UNECE Gothenburgo gairėse nurodoma, kad skirtingų tipų dangų efektyvumas reikšmingai skiriasi: sandarūs stogai ar tentinės konstrukcijos paprastai užtikrina didesnį kaip 80 proc. efektyvumą, plastikinės dangos – daugiau kaip 60 proc., o plūduriuojančios dangos – daugiau kaip 40 proc. Todėl vien deklaruoti 90 proc. efektyvumą, neįvardijant konkrečios technologijos ir nepagrindžiant jos parametrų, nepakanka.

Analogiškai ir kituose moksliniuose šaltiniuose pateikiami labai platūs efektyvumo intervalai. Pavyzdžiui, plastikinės dangos gali siekti apie 95 proc. efektyvumą, geotekstilės dangos – apie 15–75 proc., šiaudų dangos – apie 40–90 proc., o natūrali pluta – apie 10–90 proc. Tokie skirtumai rodo, kad faktinis efektyvumas priklauso ne tik nuo pačios priemonės pavadinimo, bet ir nuo jos konstrukcijos, eksploatavimo sąlygų, priežiūros bei kitų technologinių veiksnių.

Be to, moksliniuose tyrimuose nurodoma, kad rezervuarų dangų efektyvumui įtakos turi ir laikomų srutų savybės, metų laikas, temperatūra, krituliai, vėjo poveikis, dangos būklė bei jos priežiūra. Tačiau PVSV ataskaitoje šių aplinkybių įtaka neanalizuojama ir nepaaiškinama, kaip deklaruojamas efektyvumas bus užtikrinamas realiomis eksploatavimo sąlygomis.

Dėl to nėra galimybės objektyviai patikrinti, ar modeliavime taikyti rezervuarų dangų efektyvumo koeficientai yra pagrįsti pakankamais moksliniais ir techniniais duomenimis, todėl išvados dėl mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos poveikio aplinkai ir visuomenės sveikatai šiuo aspektu negali būti laikomos pakankamai pagrįstomis.

9 pastaba. Nepakankamai pagrįstas biologinių preparatų ir kitų taršos mažinimo priemonių efektyvumas.

PVSV ataskaitoje modeliuojant planuojamos ūkinės veiklos poveikį remiamasi prielaida, kad taikomos biologinės ir technologinės taršos mažinimo priemonės užtikrins reikšmingą kvapų ir oro teršalų emisijų sumažėjimą. Tačiau ataskaitoje nėra pakankamai pagrįsta, kodėl pasirinkti būtent tokie efektyvumo koeficientai ir kodėl jie laikytini pagrįstais konkrečiomis planuojamos ūkinės veiklos sąlygomis.

Ataskaitoje nurodoma, kad biologinių preparatų (probiotikų) naudojimas gali sumažinti emisijas ne mažiau kaip 50 proc., tačiau nepateikta pakankamai mokslinių duomenų, pagrindžiančių tokio efektyvumo taikymą. Šis efektyvumas grindžiamas AVAI interneto svetainėje pateikiama informacija, tačiau nepateikta duomenų, kad toks šaltinis būtų laikomas moksliniu tyrimu, tarptautiniu metodiniu dokumentu ar geriausių prieinamų gamybos būdų (BAT) pagrindu.

Be to, UNECE Gothenburg Guidance Document on Integrated Sustainable Nitrogen Management biologinių preparatų nenurodo kaip standartinės ar visuotinai pripažintos amoniako emisijų mažinimo priemonės galvijų srutų tvarkymo sistemose. Todėl vien deklaruoti 50 proc. efektyvumą nepakanka, jeigu toks dydis nėra pagrįstas konkrečiais moksliniais tyrimais ar tarptautiniu mastu pripažintomis metodikomis.

Analogiškai ir kituose moksliniuose šaltiniuose nurodoma, kad biologinių preparatų efektyvumas priklauso nuo daugelio veiksnių – mėšlo ir srutų sudėties, temperatūros, drėgmės, pH, mikroorganizmų aktyvumo, eksploatavimo sąlygų ir kitų aplinkybių. Todėl vienodas ir iš anksto nustatytas efektyvumo koeficientas negali būti laikomas universaliu visoms situacijoms.

Taip pat nėra pakankamai pagrįsta, kaip tarpusavyje derinami skirtingų taršos mažinimo priemonių efektyvumo koeficientai. Ataskaitoje vienu metu taikomos kelios priemonės

(biologiniai preparatai, rezervuarų dangos, technologiniai sprendiniai ir kt.), tačiau nepaaiškinta, kokiu metodiniu pagrindu apskaičiuotas bendras jų poveikis ir ar atskirų priemonių efektyvumo koeficientai gali būti paprastai sumuojami.

UNECE Gothenburg Guidance Document on Integrated Sustainable Nitrogen Management nurodo, kad skirtingų taršos mažinimo priemonių poveikis nėra automatiškai adityvus, todėl jų efektyvumas turi būti vertinamas kompleksiškai, atsižvelgiant į konkrečias technologines sąlygas. Tačiau PVSV ataskaitoje tokio pagrindimo nepateikta.

Dėl to nėra galimybės objektyviai patikrinti, ar modeliavime taikyti biologinių preparatų ir kitų taršos mažinimo priemonių efektyvumo koeficientai yra pagrįsti pakankamais moksliniais ir metodiniais duomenimis, todėl šiuo aspektu padarytos išvados negali būti laikomos pakankamai pagrįstomis.

10 pastaba. Nepakankamai pagrįsti mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos emisijų skaičiavimai.

PVSV ataskaitoje pateikiami amoniako ir kitų teršalų emisijų skaičiavimai, kuriais grindžiamos išvados dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai ir visuomenės sveikatai, tačiau nėra galimybės objektyviai patikrinti šių skaičiavimų pagrįstumo. Ataskaitoje nurodoma, kad išsamūs emisijų skaičiavimai pateikti prieduose, tačiau nepateikus visų skaičiavimų ir tarpinių duomenų nėra galimybės įvertinti, ar naudoti emisijų faktoriai, mažinimo koeficientai ir galutiniai rezultatai apskaičiuoti teisingai.

Pagal EMEP/EEA Air Pollutant Emission Inventory Guidebook gyvulininkystės amoniako emisijos turi būti vertinamos kaip vientisa grandinė, apimanti gyvulių laikymą, mėšlo ir srutų saugojimą, mėšlo bei srutų paskleidimą laukuose ir ganymą. Tačiau PVSV ataskaitoje nėra pakankamai aišku, ar vertinant planuojamos ūkinės veiklos poveikį buvo sistemiškai įvertinti visi šie etapai ir jų tarpusavio sąveika.

Taip pat nėra galimybės patikrinti, ar tinkamai pritaikyti EMEP/EEA Air Pollutant Emission Inventory Guidebook emisijų faktoriai. Pavyzdžiui, pagal šioje metodikoje pateikiamus pieninių karvių emisijų faktorius apskaičiuojamos reikšmės iš esmės skiriasi nuo PVSV ataskaitoje pateiktų rezultatų, tačiau ataskaitoje nepaaiškinta, kokiu pagrindu tokie skirtumai susidaro, kokie mažinimo koeficientai buvo pritaikyti ir kaip jie paveikė galutinius skaičiavimo rezultatus.

Be to, nėra pakankamai pagrįsta momentinių emisijų apskaičiavimo metodika. Ataskaitoje nepateikta analizė, kaip metiniai emisijų faktoriai buvo pritaikyti apskaičiuojant momentines emisijas, nuo kurių tiesiogiai priklauso oro teršalų ir kvapų sklaidos modeliavimo rezultatai. Todėl nėra galimybės įvertinti, ar modeliavimui naudoti momentiniai emisijų dydžiai atitinka faktines planuojamos ūkinės veiklos sąlygas.

Dėl to nėra galimybės nepriklausomai patikrinti emisijų skaičiavimų teisingumo, jų atitikties taikytoms metodikoms bei įsitikinti, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikio vertinimas grindžiamas pakankamai patikimais ir patikrinamais duomenimis.

X. KUMULIACINIS POVEIKIS

1 pastaba. Nepakankamai pagrįstas kumuliacinio poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodas.

PVSV ataskaitoje nurodoma, kad vertinant planuojamos ūkinės veiklos poveikį buvo atsižvelgta

į foninį aplinkos užterštumą bei gretimų ūkinių subjektų veiklą. Tačiau ataskaitoje nepakankamai atskleista, kokiu metodu buvo vertinamas kumuliacinis poveikis visuomenės sveikatai ir kokiais kriterijais remiantis padaryta išvada, kad bendras planuojamos veiklos poveikis kartu su kitais aplinkiniais taršos šaltiniais bus priimtinas.

Nepateikta aiški analizė, kaip į kumuliacinio poveikio vertinimą buvo integruoti atskirų taršos šaltinių duomenys, kokią įtaką galutiniams rezultatams turėjo kiekvieno šaltinio indėlis ir kokiu būdu buvo įvertintas bendras jų poveikis visuomenės sveikatai. Ataskaitoje taip pat neatskleista, kokia kumuliacinio poveikio dalis tenka planuojamai ūkinei veiklai, o kokia – jau veikiančiam gyvulininkystės kompleksui bei kitiems aplinkiniams taršos šaltiniams.

Kumuliacinio poveikio vertinimas iš esmės apsiriboja atskirų modeliavimo rezultatų pateikimu, tačiau neparodoma, kaip šie rezultatai buvo panaudoti vertinant bendrą poveikį visuomenės sveikatai. Vien foninio užterštumo ar kitų taršos šaltinių įtraukimas į atskirus modeliavimo skaičiavimus savaime dar nereiškia, kad buvo atliktas visapusiškas kumuliacinio poveikio vertinimas. Toks vertinimas turi apimti ne tik atskirų taršos šaltinių sumą, bet ir jų bendrą poveikį žmogui bei gyvenamajai aplinkai.

Be to, ataskaitoje nėra pakankamai paaiškinta, kaip vertinant kumuliacinį poveikį buvo atsižvelgta į ilgą laiką veikiančio gyvulininkystės komplekso daromą poveikį, kitų aplinkinių ūkinių subjektų veiklą, foninį aplinkos užterštumą bei kitus visuomenės sveikatai reikšmingus veiksnius. Todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar kumuliacinio poveikio vertinimas buvo atliktas pakankamai išsamiai ir ar jo pagrindu padarytos išvados yra pakankamai pagrįstos.

Kadangi poveikio visuomenės sveikatai vertinimo tikslas yra įvertinti ne tik atskirų taršos šaltinių, bet ir jų visumos daromą poveikį žmogui, nepakankamai atskleidus kumuliacinio poveikio vertinimo metodiką ir jos taikymą konkrečiu atveju, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojamos ūkinės veiklos kumuliacinis poveikis visuomenės sveikatai įvertintas išsamiai ir objektyviai.

2 pastaba. Nepakankamai pagrįstas skirtingų poveikio veiksnių bendras vertinimas.

PVSV ataskaitoje atskirai vertinami kvapai, cheminė oro tarša, triukšmas bei kiti planuojamos ūkinės veiklos poveikio veiksniai, tačiau nėra pakankamai išsamiai paaiškinta, kaip buvo įvertintas jų bendras poveikis visuomenės sveikatai. Ataskaitoje kiekvienas poveikio veiksnys analizuojamas atskirai, tačiau nepateikta analizė, leidžianti įvertinti, kaip šių veiksnių visuma gali paveikti aplinkinių gyventojų gyvenamąją aplinką ir visuomenės sveikatą.

Nepakanka atskirai konstatuoti, kad kiekvieno pavienio veiksnio prognozuojami rodikliai neviršys teisės aktuose nustatytų ribinių verčių. Toks vertinimas savaime neleidžia daryti išvados, kad kelių skirtingų poveikio veiksnių visuma nesukels reikšmingo poveikio visuomenės sveikatai, ypač kai jie veikia tuos pačius gyventojus toje pačioje teritorijoje ir tuo pačiu laikotarpiu.

Ataskaitoje neanalizuojama, kaip kvapai, cheminė oro tarša, triukšmas ir kiti vertinti veiksniai gali veikti kartu, ar jų poveikis gali būti tarpusavyje susijęs ir kokią reikšmę tokia sąveika turi vertinant bendrą visuomenės sveikatos riziką. Taip pat nėra paaiškinta, kokiais metodiniais principais remiantis padaryta išvada, kad atskirų poveikio veiksnių vertinimas yra pakankamas bendrai planuojamos ūkinės veiklos įtakai visuomenės sveikatai įvertinti.

Poveikio visuomenei svarbu vertinti ne tik atskirus aplinkos veiksnius, bet ir jų bendrą poveikį žmogui, nes gyventojai realiomis sąlygomis vienu metu gali patirti kelių skirtingų poveikio veiksnių ekspoziciją. Todėl kumuliacinio poveikio vertinimas turi apimti ne vien atskirų rodiklių

analizę, bet ir jų visumos įtaką visuomenės sveikatai.

Kadangi PVSV ataskaitoje toks bendras skirtingų poveikio veiksnių vertinimas nėra pakankamai atliktas ir motyvuotas, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojamos ūkinės veiklos kumuliacinis poveikis visuomenės sveikatai buvo įvertintas visapusiškai ir objektyviai.

3 pastaba. Nepakankamai įvertintas ilgalaikis kumuliacinis poveikis visuomenės sveikatai.

PVSV ataskaitoje kumuliacinis poveikis vertinamas remiantis modeliuojama projektine situacija po planuojamos ūkinės veiklos plėtros, tačiau nėra pakankamai analizuojama ilgalaikė įvairių poveikio veiksnių sąveika ir jų bendra įtaka visuomenės sveikatai. Vertinimas iš esmės apsiriboja prognozuojamų rodiklių palyginimu su teisės aktuose nustatytomis ribinėmis vertėmis, tačiau neįvertinama, kokią reikšmę gyventojų sveikatai gali turėti ilgalaikė kelių poveikio veiksnių ekspozicija.

Ataskaitoje neanalizuojama, kaip daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdoma gyvulininkystės veikla kartu su planuojama plėtra gali paveikti gyventojus ilgalaikėje perspektyvoje, kai kvapai, cheminė oro tarša, triukšmas ir kiti aplinkos veiksniai veikia nuolat arba periodiškai ilgą laiką. Taip pat nėra įvertinta, ar ilgalaikis šių veiksnių poveikis gali skirtis nuo vertinimo, grindžiamo vien atskirų modeliuojamų rodiklių atitiktimi teisės aktuose nustatytoms ribinėms vertėms.

Nepateikta analizė, kaip ilgalaikė ekspozicija keliems poveikio veiksniams gali paveikti gyvenamosios aplinkos kokybę ir visuomenės sveikatą, kokiais metodiniais principais toks vertinimas buvo atliktas ir kodėl pasirinktas vertinimo būdas laikomas pakankamu būtent ilgalaikio kumuliacinio poveikio požiūriu.

Kadangi planuojama ūkinė veikla bus vykdoma ilgą laiką ir bus plėtojama jau daugiau kaip šešis dešimtmečius eksploatuojamoje teritorijoje, kumuliacinio poveikio vertinimas turėjo apimti ne tik projektinę situaciją po plėtros, bet ir ilgalaikę įvairių poveikio veiksnių visumos įtaką visuomenės sveikatai.

Todėl, neįvertinus ilgalaikės skirtingų poveikio veiksnių ekspozicijos ir jų bendros įtakos visuomenės sveikatai, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojamos ūkinės veiklos kumuliacinis poveikis visuomenės sveikatai įvertintas išsamiai ir objektyviai.

4 pastaba. Nepakankamai įvertinta esama kumuliacinio poveikio situacija.

PVSV ataskaitoje kumuliacinis poveikis visuomenės sveikatai vertinamas modeliuojant planuojamą situaciją po ūkinės veiklos plėtros, tačiau nepateikta išsami esamos kumuliacinio poveikio situacijos analizė. Ataskaitoje neįvertinta, kokį bendrą poveikį visuomenės sveikatai šiuo metu jau sukelia daugiau kaip šešis dešimtmečius veikiantis gyvulininkystės kompleksas kartu su kitais aplinkiniais taršos šaltiniais.

Nepateikta analizė, kokia yra dabartinė bendro kvapų, cheminės oro taršos, triukšmo ir kitų visuomenės sveikatai reikšmingų veiksnių apkrova aplinkinėje gyvenamojoje aplinkoje, kokią jos dalį sudaro nagrinėjamas gyvulininkystės kompleksas, o kokią – kiti aplinkiniai taršos šaltiniai. Taip pat nėra įvertinta, kaip šių veiksnių visuma jau dabar veikia gyventojų gyvenamąją aplinką ir visuomenės sveikatą.

Kadangi kumuliacinio poveikio vertinimo esmė yra nustatyti bendrą kelių poveikio šaltinių daromą įtaką, vien projektinės situacijos modeliavimas nesudaro galimybės objektyviai įvertinti, kokią papildomą įtaką sukels planuojama ūkinės veiklos plėtra. Nesant esamos situacijos analizės nėra galimybės atskirti jau egzistuojančio kumuliacinio poveikio nuo poveikio, kurį sukeltų planuojami ūkinės veiklos pokyčiai.

Atsižvelgiant į tai, kad planuojama ūkinė veikla bus vykdoma jau ilgą laiką eksploatuojamoje teritorijoje, esamos kumuliacinio poveikio situacijos įvertinimas yra būtina sąlyga objektyviai nustatyti planuojamos plėtros papildomą poveikį visuomenės sveikatai.

Todėl, neįvertinus esamos kumuliacinio poveikio situacijos, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti planuojamos ūkinės veiklos papildomą poveikį visuomenės sveikatai ir pagrįsti išvadą, kad planuojama plėtra nesukels reikšmingo papildomo kumuliacinio poveikio.

5 pastaba. Nepateiktas esamos ir planuojamos kumuliacinio poveikio situacijos palyginamasis vertinimas.

PVSV ataskaitoje nepateiktas išsamus esamos kumuliacinio poveikio situacijos palyginimas su prognozuojama situacija po planuojamos ūkinės veiklos plėtros. Ataskaitoje nėra aiškiai parodyta, kokį bendrą poveikį visuomenės sveikatai šiuo metu sukelia jau vykdoma veikla kartu su kitais aplinkiniais taršos šaltiniais ir kaip šis poveikis pasikeis įgyvendinus planuojamą plėtrą.

Nepateikta analizė, leidžianti nustatyti, kokia bendro kumuliacinio poveikio dalis egzistuoja jau dabar, kokia jos dalis tenka daugiau kaip šešis dešimtmečius veikiančiam gyvulininkystės kompleksui, o kokią papildomą įtaką sukels planuojama ūkinės veiklos plėtra. Taip pat neįvertinta, kaip pasikeis bendra kvapų, cheminės oro taršos, triukšmo ir kitų visuomenės sveikatai reikšmingų poveikio veiksnių visuma po planuojamos veiklos įgyvendinimo.

Kadangi kumuliacinio poveikio vertinimo tikslas yra nustatyti ne tik absoliučią prognozuojamą situaciją, bet ir įvertinti planuojamos veiklos sąlygojamą papildomą poveikį jau egzistuojančioje aplinkoje, vien projektinės situacijos modeliavimas nėra pakankamas. Objektyvus kumuliacinio poveikio vertinimas reikalauja palyginti esamą ir planuojamą situaciją bei įvertinti, kaip dėl planuojamos veiklos pasikeis bendras poveikis visuomenės sveikatai.

Atsižvelgiant į tai, kad planuojama ūkinė veikla bus vykdoma jau ilgą laiką eksploatuojamoje teritorijoje ir veiks kartu su kitais aplinkiniais taršos šaltiniais, toks palyginamasis vertinimas yra būtina sąlyga sprendžiant dėl planuojamos veiklos priimtinumo visuomenės sveikatos požiūriu.

Todėl, nepateikus esamos ir planuojamos kumuliacinio poveikio situacijos palyginamojo vertinimo, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti planuojamos ūkinės veiklos papildomą poveikį visuomenės sveikatai ir pagrįsti išvadą, kad planuojama plėtra nesukels reikšmingo papildomo kumuliacinio poveikio.

XI. GRETIMŲ SKLYPŲ IR GYVENAMŲJŲ NAMŲ VERTINIMAS

1 pastaba. Nepakankamai individualizuotas poveikio konkretiems gyvenamiesiems namams ir jų gyventojams vertinimas.

PVSV ataskaitoje identifikuojami arčiausiai planuojamos ūkinės veiklos esantys gyvenamieji pastatai, pateikiami jų atstumai iki planuojamos veiklos teritorijos bei atskirų poveikio veiksnių modeliavimo rezultatai. Tačiau ataskaitoje nėra pateikta individualizuota kiekvieno gyvenamojo namo ir jo gyventojų aplinkos analizė, kuri leistų objektyviai įvertinti, kokį kompleksinį poveikį konkrečiam gyvenamajam objektui sukels planuojama ūkinė veikla.

Ataskaitoje nepateikta išsami informacija apie kiekvienam gyvenamajam namui prognozuojamus kvapų, cheminės oro taršos, triukšmo bei kitų visuomenės sveikatai reikšmingų veiksnių rodiklius, jų tarpusavio sąveiką ir bendrą įtaką gyvenamosios aplinkos kokybei. Atskirų

modeliavimo rezultatų ar schemų pateikimas neleidžia įvertinti, kokias realias gyvenimo sąlygas patirs konkretaus gyvenamojo namo gyventojai po planuojamos ūkinės veiklos plėtros.

Taip pat nėra paaiškinta, kokiais kriterijais remiantis padaryta išvada, kad kiekvieno konkretaus gyvenamojo namo gyventojų visuomenės sveikata bus tinkamai apsaugota. Nepateikta individuali kiekvieno arčiausiai planuojamos veiklos esančio gyvenamojo namo analizė, kurioje būtų įvertinti visi reikšmingi poveikio veiksniai, jų visuma bei konkrečios gyvenamosios aplinkos ypatumai.

Kadangi poveikio visuomenės sveikatai vertinimo tikslas yra apsaugoti konkrečius žmones ir jų gyvenamąją aplinką nuo planuojamos ūkinės veiklos galimo neigiamo poveikio, vien bendrų modeliavimo rezultatų ar atstumų iki gyvenamųjų namų pateikimo nepakanka. Ataskaitoje turėjo būti aiškiai ir motyvuotai pagrįsta, kodėl kiekvieno konkretaus gyvenamojo namo gyventojams prognozuojamas poveikis laikomas priimtinu ir kodėl planuojama ūkinė veikla nepablogins jų gyvenamosios aplinkos kokybės.

Todėl, nesant individualizuoto poveikio konkretiems gyvenamiesiems namams ir jų gyventojams vertinimo, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti, ar planuojama ūkinė veikla užtikrins tinkamą visuomenės sveikatos apsaugą visiems arčiausiai planuojamos veiklos gyvenantiems asmenims.

2 pastaba. Nepakankamai įvertintas bendras poveikis artimiausių gyvenamųjų namų aplinkai.

PVSV ataskaitoje kvapai, cheminė oro tarša, triukšmas ir kiti planuojamos ūkinės veiklos poveikio veiksniai vertinami atskirai, tačiau nėra pateikta kompleksinė analizė, kaip šių veiksnių visuma paveiks arčiausiai planuojamos ūkinės veiklos esančių gyvenamųjų namų gyvenamąją aplinką ir jų gyventojų visuomenės sveikatą.

Ataskaitoje nepakankamai paaiškinta, kaip atskirų modeliavimo rezultatų visuma buvo panaudota vertinant bendrą poveikį konkretiems gyvenamiesiems namams. Nepakanka atskirai konstatuoti, kad kvapų koncentracija, oro teršalų koncentracijos ar triukšmo lygiai neviršys teisės aktuose nustatytų ribinių verčių. Toks vertinimas savaime neleidžia daryti išvados, kad konkrečių gyvenamųjų namų gyventojų gyvenamoji aplinka išliks tinkamos kokybės ir kad bendras planuojamos veiklos poveikis bus priimtinas.

Taip pat nėra įvertinta, kaip skirtingi poveikio veiksniai kartu gali paveikti gyvenamąją aplinką, kokią įtaką jų visuma turės kasdienėms gyvenimo sąlygoms bei kokiais argumentais remiantis padaryta išvada, kad planuojama ūkinė veikla nepablogins artimiausių gyvenamųjų namų gyventojų gyvenimo kokybės. Nepateikta individuali analizė, leidžianti įvertinti bendrą kiekvieno gyvenamojo namo aplinkos kokybės pokytį po planuojamos ūkinės veiklos plėtros.

Be to, ataskaitoje neanalizuojama, ar poveikio intensyvumas gali skirtis skirtingų gyvenamųjų namų atžvilgiu, atsižvelgiant į jų padėtį planuojamos veiklos teritorijos atžvilgiu, vyraujančias meteorologines sąlygas, reljefo ypatumus ar kitus vietovės veiksnius, galinčius turėti įtakos faktiniam poveikiui gyvenamajai aplinkai.

Kadangi poveikio visuomenės sveikatai vertinimo tikslas yra įvertinti realias gyvenimo sąlygas konkrečioje gyvenamojoje aplinkoje, vien atskirų poveikio veiksnių vertinimo nepakanka. Nesant kompleksinio bendro poveikio artimiausių gyvenamųjų namų gyvenamajai aplinkai vertinimo, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojama ūkinė veikla neužtikrins tinkamos gyvenamosios aplinkos kokybės ir visuomenės sveikatos apsaugos arčiausiai planuojamos veiklos gyvenantiems asmenims.

3 pastaba. Nepakankamai įvertintas faktinis dabar vykdomos ūkinės veiklos poveikis artimiausių gyvenamųjų namų aplinkai.

PVSV ataskaitoje vertinama planuojama situacija po ūkinės veiklos plėtros, tačiau nepateikta pakankamai duomenų apie faktinį dabar vykdomos daugiau kaip šešis dešimtmečius gyvulininkystės veiklos poveikį arčiausiai planuojamos veiklos esantiems gyvenamiesiems namams ir jų gyventojams. Ataskaitoje nepateikti faktiniai kvapų, aplinkos oro kokybės ar triukšmo matavimai prie artimiausių gyvenamųjų pastatų, todėl nėra galimybės įvertinti, ar modeliuojami rodikliai atitinka realias gyvenamosios aplinkos sąlygas.

Nepateikta analizė, kaip šiuo metu gyvenamąją aplinką prie artimiausių gyvenamųjų namų veikia jau vykdoma ūkinė veikla, ar esami poveikio lygiai atitinka modeliavimo prielaidas ir ar jie neviršija gyventojams priimtinos gyvenamosios aplinkos kokybės. Taip pat nėra įvertinta, ar ilgalaikė daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdoma veikla jau turėjo įtakos šių gyvenamųjų teritorijų aplinkos kokybei ir visuomenės sveikatai.

Kadangi planuojama plėtra bus vykdoma jau veikiančiame gyvulininkystės komplekse, esamos situacijos įvertinimas yra būtinas siekiant nustatyti ne tik prognozuojamą poveikį po plėtros, bet ir objektyviai įvertinti, kokį papildomą poveikį konkrečių gyvenamųjų namų aplinkai sukels planuojami veiklos pokyčiai. Nesant faktinių duomenų apie dabartinę situaciją, nėra galimybės patikrinti modeliavimo rezultatų patikimumo ir jų atitikties realioms eksploatavimo sąlygoms.

Be to, neanalizuojama, ar prie artimiausių gyvenamųjų namų buvo fiksuoti gyventojų nusiskundimai dėl kvapų, triukšmo ar kitų planuojamos ūkinės veiklos poveikio veiksnių, ir ar tokia informacija buvo įvertinta atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą. Tokie duomenys galėtų būti reikšmingi vertinant faktinę gyvenamosios aplinkos kokybę ir modeliavimo rezultatų pagrįstumą.

Todėl, neįvertinus faktinio dabar vykdomos ūkinės veiklos poveikio artimiausių gyvenamųjų namų aplinkai, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti planuojamos plėtros papildomą poveikį konkrečių gyventojų gyvenimo sąlygoms ir visuomenės sveikatai.

4 pastaba. Nepateiktas esamos ir planuojamos situacijos palyginamasis vertinimas artimiausių gyvenamųjų namų atžvilgiu.

PVSV ataskaitoje pateikiami planuojamos ūkinės veiklos modeliavimo rezultatai, tačiau nėra atliktas išsamus esamos ir planuojamos situacijos palyginamasis vertinimas artimiausių gyvenamųjų namų atžvilgiu. Ataskaitoje neparodyta, kaip konkrečiai pasikeis gyvenimo sąlygos prie kiekvieno arčiausiai planuojamos ūkinės veiklos esančio gyvenamojo namo po planuojamos plėtros įgyvendinimo.

Nepateikta analizė, leidžianti palyginti dabartinius ir prognozuojamus kvapų, cheminės oro taršos, triukšmo bei kitų visuomenės sveikatai reikšmingų veiksnių rodiklius prie konkrečių gyvenamųjų namų. Todėl nėra galimybės nustatyti, kokia apimtimi planuojama veikla pakeis gyvenamosios aplinkos kokybę ir kokį papildomą poveikį patirs kiekvieno gyvenamojo namo gyventojai.

Taip pat nėra aiškiai parodyta, kurie gyvenamieji namai po planuojamos plėtros patirs didžiausius pokyčius, kokie konkretūs poveikio veiksniai jiems turės didžiausią reikšmę ir kokiais argumentais remiantis padaryta išvada, kad šie pokyčiai išliks priimtini visuomenės sveikatos požiūriu. Ataskaitoje apsiribojama bendrais modeliavimo rezultatais, tačiau neįvertinama, kaip

jie pasireikš kiekvienoje konkrečioje gyvenamojoje teritorijoje.

Kadangi planuojama ūkinė veikla bus vykdoma jau ilgą laiką eksploatuojamoje teritorijoje, objektyvus planuojamos plėtros poveikio vertinimas neįmanomas nepalyginus esamos ir prognozuojamos situacijos prie artimiausių gyvenamųjų namų. Tik toks palyginamasis vertinimas leidžia nustatyti, ar planuojama plėtra iš tiesų pablogins gyvenamosios aplinkos kokybę ir kokia apimtimi pasikeis visuomenės sveikatai reikšmingų poveikio veiksnių lygiai.

Todėl, nepateikus esamos ir planuojamos situacijos palyginamojo vertinimo artimiausių gyvenamųjų namų atžvilgiu, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti planuojamos ūkinės veiklos papildomą poveikį konkrečių gyventojų gyvenimo sąlygoms bei pagrįsti išvadą, kad planuojama plėtra užtikrins jų gyvenamosios aplinkos kokybę ir visuomenės sveikatos apsaugą.

XII. ISTORINĖ TARŠA

1 pastaba. Neįvertinta galimos istorinės taršos reikšmė planuojamos veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimui.

PVSV ataskaitoje neanalizuojama, ar teritorijoje daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdyta intensyvi gyvulininkystės veikla galėjo lemti istorinę dirvožemio, požeminio vandens ar kitų aplinkos komponentų taršą ir kokią reikšmę tokia galima tarša gali turėti vertinant planuojamos ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai. Ataskaitoje iš esmės vertinama tik planuojamos veiklos projektinė situacija, tačiau neįvertinama, ar ilgalaikė ankstesnė teritorijos eksploatacija galėjo pakeisti aplinkos būklę ir sudaryti papildomas rizikas, reikšmingas planuojamai veiklai.

Nepateikta analizė, ar daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdyta intensyvi gyvulininkystės veikla galėjo turėti įtakos dirvožemio, požeminio ar paviršinio vandens būklei, melioracijos sistemai ar kitiems aplinkos elementams, kurie gali būti svarbūs vertinant planuojamos veiklos poveikį visuomenės sveikatai. Taip pat nėra paaiškinta, ar galima istorinė tarša buvo įvertinta planuojant teritorijos rekonstrukciją, naujų statinių statybą ir kitus numatomus darbus.

Ataskaitoje nėra pagrįsta, kodėl istorinės taršos galimybė laikyta nereikšminga arba kodėl nuspręsta jos išsamiau netirti, nors planuojama ūkinė veikla bus vykdoma jau ilgą laiką intensyviai eksploatuotoje teritorijoje. Nesant tokio pagrindimo nėra galimybės įvertinti, ar istorinės taršos veiksnys galėjo turėti įtakos planuojamos veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo rezultatams.

Kadangi poveikio visuomenės sveikatai vertinimo tikslas yra visapusiškai įvertinti visas aplinkybes, galinčias turėti reikšmės visuomenės sveikatai, ilgalaikės ankstesnės teritorijos eksploatacijos galimos pasekmės negali būti ignoruojamos vien dėl to, kad planuojama veikla grindžiama naujais technologiniais sprendiniais. Prieš darant išvadą apie planuojamos veiklos saugumą turi būti pakankamai įvertinta, ar ankstesnė teritorijos eksploatacija nesukūrė papildomų aplinkos rizikos veiksnių.

Todėl, neįvertinus galimos istorinės taršos reikšmės planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimui, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad poveikio visuomenės sveikatai vertinimas apėmė visas reikšmingas aplinkybes, galinčias turėti įtakos planuojamos veiklos saugumui ir visuomenės sveikatos apsaugai.

2 pastaba. Nepateikta duomenų apie faktinę teritorijos užterštumo būklę po ilgalaikės gyvulininkystės veiklos.

Atsižvelgiant į tai, kad planuojama ūkinė veikla bus vykdoma teritorijoje, kurioje daugiau kaip šešis dešimtmečius buvo vykdoma intensyvi gyvulininkystės veikla, PVSV ataskaitoje turėjo būti pateikti pakankami duomenys apie faktinę teritorijos aplinkos būklę. Tačiau ataskaitoje nepateikti dirvožemio, požeminio vandens ar kitų aplinkos komponentų kokybės tyrimų rezultatai, kurie leistų objektyviai įvertinti, ar ankstesnė ūkinė veikla nepaliko ilgalaikės taršos požymių.

Ataskaitoje nepateikta analizė, kokia yra dabartinė teritorijos būklė po ilgalaikės eksploatacijos, ar buvo atlikti istorinės taršos vertinimo tyrimai, kokios jų apimtys ir rezultatai, taip pat nėra paaiškinta, kokiais duomenimis remiantis padaryta prielaida, kad teritorijos būklė nekelia papildomos rizikos planuojamai veiklai ir visuomenės sveikatai.

Nesant faktinių aplinkos kokybės tyrimų, nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar planuojama ūkinė veikla bus vykdoma teritorijoje, kurioje ankstesnė veikla nesukėlė dirvožemio, požeminio vandens ar kitų aplinkos komponentų užterštumo. Taip pat nėra galimybės nustatyti, ar tokia galima istorinė tarša gali turėti reikšmės planuojamos rekonstrukcijos darbams, naujų statinių įrengimui ir būsimos ūkinės veiklos poveikiui visuomenės sveikatai.

Be to, daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdyta intensyvi gyvulininkystės veikla savaime suponuoja poreikį įsitikinti faktine teritorijos aplinkos būkle prieš priimant sprendimą dėl tolesnės veiklos plėtros. Tokiu atveju vien projektinių sprendinių aprašymo nepakanka – būtina turėti objektyvius faktinius duomenis, patvirtinančius, kad ankstesnė veikla nesukūrė papildomų aplinkos rizikos veiksnių.

Todėl, nepateikus duomenų apie faktinę teritorijos užterštumo būklę po ilgalaikės gyvulininkystės veiklos, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti teritorijos tinkamumą planuojamai plėtrai ir pagrįsti išvadą, kad ankstesnė veikla nesukėlė papildomos rizikos aplinkai ir visuomenės sveikatai.

3 pastaba. Neįvertinta istorinės taršos galima įtaka planuojamai rekonstrukcijai.

PVSV ataskaitoje numatoma esamų statinių griovimas, naujų statinių statyba, naujų skysto mėšlo rezervuarų, mėšlidės bei kitų inžinerinių statinių įrengimas, tačiau nėra įvertinta, ar šių darbų metu gali būti pažeisti anksčiau galimai užteršti grunto sluoksniai ir ar dėl to negali padidėti teršalų patekimo į aplinką rizika.

Ataskaitoje nepateikta analizė, ar planuojami žemės darbai, pamatų įrengimas, inžinerinių tinklų tiesimas bei kiti teritorijos pertvarkymo darbai gali pakeisti esamą hidrogeologinę situaciją, suaktyvinti galimą teršalų migraciją ar sudaryti sąlygas anksčiau susikaupusiems teršalams patekti į dirvožemį, požeminį ar paviršinį vandenį. Taip pat nėra paaiškinta, ar prieš projektuojant rekonstrukcijos darbus buvo įvertinta tokia rizika ir kokiais duomenimis remiantis padaryta išvada, kad papildomų tyrimų nereikia.

Atsižvelgiant į tai, kad planuojama rekonstrukcija bus vykdoma teritorijoje, kurioje intensyvi gyvulininkystės veikla vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius, vien naujų technologinių sprendinių aprašymo nepakanka. Prieš pradedant rekonstrukcijos darbus būtina įvertinti, ar ankstesnės veiklos metu susiformavusi aplinkos būklė negali turėti įtakos statybos darbų saugai, aplinkos apsaugai ir visuomenės sveikatai.

Be to, ataskaitoje nėra įvertinta, ar rekonstrukcijos metu gali prireikti papildomų aplinkos apsaugos priemonių, skirtų galimos istorinės taršos valdymui, bei kokia tvarka būtų elgiamasi nustačius užterštą gruntą ar kitus ankstesnės veiklos paliktus taršos požymius. Nesant tokio vertinimo nėra galimybės objektyviai įvertinti planuojamų statybos darbų galimo poveikio aplinkai ir visuomenės sveikatai.

Todėl, neįvertinus galimos istorinės taršos reikšmės planuojamai teritorijos rekonstrukcijai, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad numatomi statybos ir teritorijos pertvarkymo darbai nekels papildomos rizikos aplinkai ir visuomenės sveikatai.

4 pastaba. Nepakankamai pagrįsta išvada, kad planuojama veikla nekels papildomos rizikos teritorijoje, kurioje daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdoma intensyvi gyvulininkystės veikla.

PVSV ataskaitoje išvados dėl planuojamos ūkinės veiklos saugumo iš esmės grindžiamos numatomais technologiniais sprendiniais, naujai projektuojama infrastruktūra ir planuojamomis aplinkos apsaugos priemonėmis. Tačiau neįvertinta, ar daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdyta intensyvi gyvulininkystės veikla galėjo turėti įtakos dabartinei teritorijos aplinkos būklei ir ar ši aplinkybė neturi reikšmės vertinant planuojamos veiklos poveikį visuomenės sveikatai.

Ataskaitoje nepateikta pakankamai duomenų, leidžiančių nustatyti, ar ankstesnės veiklos metu nesusidarė aplinkos tarša, galinti turėti įtakos planuojamos veiklos vykdymui, teritorijos rekonstrukcijai ar būsimiems aplinkos apsaugos sprendiniams. Taip pat nėra pagrįsta, kodėl galima istorinė tarša laikoma nereikšminga ir kodėl jos galimas poveikis nebuvo įvertintas atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą.

Ataskaitoje neanalizuojama, ar ilgalaikė teritorijos eksploatacija galėjo pakeisti dirvožemio, požeminio ar paviršinio vandens būklę, melioracijos sistemos funkcionavimą ar kitus aplinkos elementus, kurie gali turėti reikšmės planuojamos ūkinės veiklos saugumui. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar planuojama plėtra bus vykdoma teritorijoje, kurios aplinkos būklė iš tiesų atitinka projektines prielaidas, kuriomis grindžiama PVSV ataskaita.

Atsižvelgiant į tai, kad planuojama ūkinė veikla bus vykdoma jau ilgą laiką intensyviai eksploatuotoje teritorijoje, išvada apie planuojamos veiklos saugumą negali būti grindžiama vien projektuojamais techniniais sprendiniais. Tokia išvada turi būti pagrįsta ir objektyviu faktinės teritorijos aplinkos būklės įvertinimu, leidžiančiu įsitikinti, kad ankstesnė veikla nesukūrė papildomų rizikos veiksnių, galinčių turėti įtakos aplinkai ir visuomenės sveikatai.

Todėl, neįvertinus daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdytos intensyvios gyvulininkystės veiklos galimos įtakos dabartinei teritorijos aplinkos būklei, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojama ūkinė veikla nekels papildomos rizikos aplinkai ir visuomenės sveikatai.

XIII. MONITORINGO IR RIZIKOS VALDYMO PRIEMONĖS

1 pastaba. Monitoringo priemonės nepakeičia pareigos tinkamai įvertinti planuojamos veiklos poveikį visuomenės sveikatai.

PVSV ataskaitoje daugelyje vertinamų sričių numatomos įvairios monitoringo, kontrolės ir techninės priežiūros priemonės, įskaitant požeminio vandens stebėseną, rezervuarų sandarumo kontrolę, įrangos techninę priežiūrą bei kitas rizikos valdymo priemones. Tačiau tokių priemonių numatymas savaime nepakeičia pareigos pačioje PVSV ataskaitoje išsamiai, objektyviai ir moksliškai pagrįstai įvertinti planuojamos ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai.

Monitoringo paskirtis yra stebėti aplinkos būklę ir nustatyti galimus pokyčius jau vykdant veiklą, tačiau jis nėra poveikio visuomenės sveikatai vertinimo pakaitalas. Vien aplinkybė, kad planuojama vykdyti tam tikrą stebėseną ar kontrolę, savaime neįrodo, jog planuojama ūkinė veikla nesukels neigiamo poveikio visuomenės sveikatai arba kad toks poveikis buvo tinkamai įvertintas prieš priimant sprendimą dėl veiklos vykdymo.

Ataskaitoje kai kurios išvados dėl planuojamos veiklos priimtinumo grindžiamos prielaida, kad galimi neigiami padariniai bus kontroliuojami vykdant monitoringą ir taikant techninės priežiūros priemones. Tačiau nepaaiškinta, kodėl tokių priemonių pakanka kompensuoti neapibrėžtumą, kylantį dėl modeliavimo prielaidų, taikytų emisijų rodiklių, kvapų mažinimo priemonių efektyvumo ar kitų poveikio vertinimui reikšmingų aplinkybių.

Poveikio visuomenės sveikatai vertinimas turi būti pakankamai pagrįstas iki sprendimo dėl planuojamos ūkinės veiklos priėmimo. Todėl galimų rizikų nustatymo perkėlimas į būsimą monitoringo etapą negali būti laikomas pakankamu pagrindu konstatuoti, kad planuojama veikla atitiks visuomenės sveikatos apsaugos reikalavimus. Monitoringo priemonės gali papildyti poveikio vertinimą, tačiau jos negali pakeisti pareigos iš anksto įrodyti, kad planuojama veikla nesukels neigiamo poveikio visuomenės sveikatai.

Todėl, grindžiant planuojamos ūkinės veiklos priimtinumą būsimomis monitoringo ir kontrolės priemonėmis, tačiau nepakankamai pagrindžiant patį poveikio visuomenės sveikatai vertinimą, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikis visuomenės sveikatai buvo įvertintas išsamiai ir objektyviai.

2 pastaba. Nepakankamai pagrįstas numatytų monitoringo priemonių pakankamumas.

PVSV ataskaitoje numatomos įvairios aplinkos stebėsenos ir kontrolės priemonės, įskaitant požeminio vandens monitoringą, rezervuarų sandarumo kontrolę, techninę įrangos priežiūrą bei kitas rizikos valdymo priemones. Tačiau ataskaitoje nepakankamai paaiškinta, kodėl pasirinktas būtent toks monitoringo mastas, stebėjimo objektai, periodiškumas, stebėjimo vietos ir kontrolės apimtis laikomi pakankamais planuojamos ūkinės veiklos galimam poveikiui visuomenės sveikatai ir aplinkai nustatyti.

Ataskaitoje nepateikta analizė, kokiais kriterijais remiantis buvo parinktos konkrečios monitoringo priemonės, ar buvo vertintos alternatyvios stebėsenos schemos ir kodėl pasirinkta sistema laikoma tinkama būtent šios planuojamos ūkinės veiklos mastui, pobūdžiui bei galimoms rizikoms. Taip pat nėra paaiškinta, ar monitoringo programa apima visus reikšmingus aplinkos komponentus ir visuomenės sveikatai svarbius poveikio veiksnius.

Nepakankamai pagrįsta, kad numatytos stebėsenos priemonės leis laiku nustatyti galimus neigiamus pokyčius, įvertinti jų priežastis ir užtikrinti veiksmingą reagavimą dar iki reikšmingo poveikio visuomenės sveikatai ar aplinkai atsiradimo. Ataskaitoje taip pat nėra įvertinta, ar pasirinktas monitoringo intensyvumas išliks pakankamas visais planuojamos ūkinės veiklos eksploatavimo etapais ir įvairiomis eksploatavimo sąlygomis.

Kadangi monitoringo sistema yra viena iš planuojamos veiklos poveikio valdymo priemonių, jos pakankamumas turi būti pagrįstas ne deklaratyviai, o aiškia analize, parodančia, kad pasirinktos stebėsenos priemonės atitinka planuojamos veiklos pobūdį, mastą ir galimas rizikas. Vien monitoringo priemonių išvardijimas nesudaro pakankamo pagrindo konstatuoti, kad jos bus pakankamos visuomenės sveikatos ir aplinkos apsaugai užtikrinti.

Todėl, nepakankamai pagrindus numatytų monitoringo priemonių pakankamumą, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojamos ūkinės veiklos stebėsenos sistema leis laiku nustatyti visus reikšmingus galimo neigiamo poveikio požymius ir užtikrins veiksmingą visuomenės sveikatos bei aplinkos apsaugą.

3 pastaba. Nepakankamai įvertintas monitoringo priemonių efektyvumas.

PVSV ataskaitoje numatomos įvairios aplinkos stebėsenos ir kontrolės priemonės, tačiau nėra pakankamai įvertintas jų praktinis efektyvumas užtikrinant visuomenės sveikatos ir aplinkos apsaugą. Ataskaitoje nepaaiškinta, per kokį laiką galimi neigiami pokyčiai būtų nustatyti, kaip greitai būtų imamasi reagavimo priemonių ir ar monitoringo sistema leistų užkirsti kelią reikšmingo neigiamo poveikio atsiradimui.

Nepateikta analizė, kaip būtų vertinami monitoringo metu nustatyti nukrypimai nuo prognozuotų rodiklių, kokie kriterijai būtų taikomi sprendžiant dėl papildomų apsaugos priemonių taikymo ir kokia tvarka būtų reaguojama nustačius galimą riziką visuomenės sveikatai ar aplinkai. Taip pat nėra paaiškinta, kokiais atvejais monitoringo rezultatai lemtų planuojamos veiklos technologinių sprendinių, eksploatavimo sąlygų ar kitų rizikos valdymo priemonių peržiūrą.

Ataskaitoje taip pat neįvertinta, ar pasirinktas monitoringo periodiškumas ir apimtis leis laiku nustatyti trumpalaikius, sezoninius ar palaipsniui besiformuojančius neigiamus pokyčius, kurie gali turėti reikšmės visuomenės sveikatai. Nepaaiškinta, kaip būtų užtikrinta, kad tarp atskirų stebėsenos etapų neatsiras reikšmingų neigiamų pokyčių, kurie liktų nenustatyti.

Kadangi monitoringo paskirtis yra ne tik fiksuoti aplinkos būklės pokyčius, bet ir sudaryti prielaidas laiku imtis veiksmingų rizikos valdymo priemonių, jo efektyvumas turi būti pagrįstas konkrečia analize. Vien monitoringo priemonių numatymas neįrodo, kad jos praktiškai užtikrins savalaikį galimų neigiamų padarinių nustatymą ir veiksmingą jų prevenciją.

Todėl, neįvertinus numatytų monitoringo priemonių praktinio efektyvumo, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojamos ūkinės veiklos stebėsenos sistema bus veiksminga užkertant kelią reikšmingam neigiamam poveikiui visuomenės sveikatai ir aplinkai.

4 pastaba. Nepakankamai pagrįstos rizikos valdymo priemonės avarinių situacijų atvejais.

PVSV ataskaitoje aprašomos tam tikros rizikos valdymo priemonės, skirtos galimų avarinių situacijų prevencijai ir jų padarinių mažinimui, tačiau nėra pateikta išsami analizė, pagrindžianti šių priemonių pakankamumą ir veiksmingumą įvairių galimų avarinių situacijų atvejais.

Ataskaitoje nepakankamai įvertinta, kaip būtų valdoma rizika įvykus skysto mėšlo rezervuarų, nuotekų sistemų ar kitų inžinerinių statinių pažeidimams, srutų ar kitų teršalų išsiliejimui, technologinių sistemų gedimams ar kitoms avarinėms situacijoms, galinčioms turėti įtakos aplinkai ir visuomenės sveikatai. Taip pat nėra paaiškinta, kokia tvarka būtų nustatomos tokios situacijos, kokios konkrečios priemonės būtų taikomos jų padariniams lokalizuoti ir per kiek laiko būtų užtikrinamas jų įgyvendinimas.

Nepateikta analizė, ar numatytos avarijų valdymo priemonės yra pakankamos įvairiais eksploatavimo etapais ir skirtingomis aplinkos sąlygomis, įskaitant intensyvių kritulių, padidėjusio paviršinio nuotėkio ar kitų nepalankių hidrometeorologinių sąlygų atvejus. Taip pat nėra įvertinta, ar galimos avarinės situacijos galėtų turėti įtakos dirvožemiui, paviršiniams ar požeminiams vandenims, melioracijos sistemai bei aplinkinėms gyvenamosioms teritorijoms.

Be to, ataskaitoje nepaaiškinta, kaip avarinių situacijų valdymas būtų susietas su numatyta monitoringo sistema, kokiais kriterijais remiantis būtų priimami sprendimai dėl papildomų apsaugos priemonių taikymo ir kaip būtų užtikrinama, kad galimas neigiamas poveikis visuomenės sveikatai būtų kuo greičiau sustabdytas ir pašalintas.

Kadangi planuojama ūkinė veikla susijusi su didelės apimties gyvulininkystės kompleksu, skysto mėšlo ir kitų medžiagų tvarkymu bei inžinerinių sistemų eksploatavimu, rizikos valdymo priemonės turi būti pagrįstos ne bendro pobūdžio aprašymu, o išsamia analize, patvirtinančia jų

pakankamumą konkrečioms galimoms avarinėms situacijoms.

Todėl, nepakankamai pagrindus avarinių situacijų rizikos valdymo priemones, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojamos ūkinės veiklos metu galimi avariniai įvykiai bus veiksmingai suvaldyti ir kad jų poveikis aplinkai bei visuomenės sveikatai bus patikimai apribotas.

5 pastaba. Neįvertintas daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdomos ūkinės veiklos monitoringo rezultatų ir faktinės eksploatavimo patirties reikšmingumas.

Atsižvelgiant į tai, kad planuojama ūkinė veikla bus vykdoma teritorijoje, kurioje intensyvi gyvulininkystės veikla vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius, PVSV ataskaitoje turėjo būti įvertinti ankstesnės veiklos metu sukaupti monitoringo duomenys, aplinkos būklės stebėsenos rezultatai bei kita faktinė eksploatavimo patirtis, galinti turėti reikšmės planuojamos veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimui. Tačiau tokia analizė ataskaitoje nepateikta.

Ataskaitoje neanalizuojama, ar ankstesniais veiklos metais buvo nustatyti kvapų, oro taršos, triukšmo, paviršinių ar požeminių vandenų kokybės pokyčiai, technologinių sistemų gedimai, aplinkosauginių reikalavimų pažeidimai ar kitos aplinkybės, kurios galėtų būti reikšmingos vertinant planuojamos ūkinės veiklos plėtros rizikas. Taip pat nėra paaiškinta, ar tokie duomenys buvo renkami, kokie buvo jų rezultatai ir kaip jie buvo panaudoti atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą.

Nepateikta analizė, ar ilgalaikė eksploatavimo patirtis patvirtina modeliavimo prielaidas ir planuojamų technologinių sprendinių efektyvumą, ar priešingai – atskleidžia aplinkybes, kurios turėjo būti papildomai įvertintos rengiant PVSV ataskaitą. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar planuojamos veiklos poveikio prognozės pagrįstos ne tik teoriniais skaičiavimais, bet ir faktiniais ilgalaikės veiklos duomenimis.

Kadangi daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdyta ūkinė veikla sudaro galimybę remtis reikšminga faktine informacija apie realų veiklos poveikį aplinkai ir visuomenės sveikatai, tokie duomenys turėjo būti sistemiškai įvertinti ir panaudoti planuojamos plėtros poveikio vertinimui. Vien naujų monitoringo priemonių numatymas nepakeičia pareigos įvertinti jau sukauptą informaciją apie teritorijos eksploatavimo rezultatus.

Todėl, neįvertinus daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdomos ūkinės veiklos monitoringo rezultatų ir faktinės eksploatavimo patirties, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimas buvo atliktas remiantis visa reikšminga informacija apie faktinį ilgalaikės veiklos poveikį aplinkai ir visuomenės sveikatai.

6 pastaba. Nepateiktas esamų ir planuojamų monitoringo priemonių palyginamasis vertinimas.

Šeštoji pastaba turėtų logiškai užbaigti šį skyrių. Ji neturėtų apsiriboti vien monitoringo priemonių palyginimu, o parodyti, kad be tokio palyginimo neįmanoma įvertinti, ar planuojama monitoringo sistema iš tikrųjų pagerins visuomenės sveikatos ir aplinkos apsaugą.

Siūlyčiau tokią galutinę redakciją.

6 pastaba. Nepateiktas esamų ir planuojamų monitoringo priemonių palyginamasis vertinimas.

PVSV ataskaitoje aprašomos planuojamos aplinkos stebėsenos ir kontrolės priemonės, tačiau nėra pateikta išsami analizė, kokios monitoringo priemonės buvo taikomos iki šiol vykdant daugiau kaip šešis dešimtmečius trunkančią gyvulininkystės veiklą ir kuo planuojama

monitoringo sistema iš esmės skirsis nuo anksčiau taikytos.

Ataskaitoje nepateikta informacija apie ankstesnio monitoringo apimtį, stebėtus aplinkos komponentus, taikytą stebėsenos periodiškumą, nustatytus aplinkos būklės pokyčius bei priemones, kurių buvo imtasi nustačius nepageidaujamus reiškinius. Taip pat nėra paaiškinta, kokie ankstesnės stebėsenos rezultatai buvo panaudoti rengiant naują monitoringo sistemą ir kokiais argumentais remiantis nuspręsta keisti arba nekeisti iki šiol taikytų priemonių.

Nepateikta analizė, leidžianti įvertinti, ar planuojama monitoringo sistema iš tikrųjų pagerins galimo neigiamo poveikio nustatymo galimybes, padidins aplinkos ir visuomenės sveikatos apsaugos lygį ar leis veiksmingiau valdyti planuojamos ūkinės veiklos rizikas. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar siūloma stebėsenos sistema yra pagrįsta ankstesne eksploatavimo patirtimi ir ar ji iš tiesų sudarys prielaidas efektyvesnei planuojamos veiklos kontrolei.

Kadangi planuojama ūkinė veikla bus vykdoma jau ilgą laiką eksploatuojamoje teritorijoje, naujos monitoringo sistemos pagrįstumas turėtų būti vertinamas ne izoliuotai, o lyginant ją su iki šiol taikyta stebėsenos sistema ir jos rezultatais. Tik toks palyginamasis vertinimas leidžia objektyviai nustatyti, ar planuojami monitoringo sprendiniai iš tiesų pagerins aplinkos ir visuomenės sveikatos apsaugą.

Todėl, nepateikus esamų ir planuojamų monitoringo priemonių palyginamojo vertinimo, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojama monitoringo sistema bus veiksmingesnė už iki šiol taikytą ir pakankamai užtikrins planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai bei visuomenės sveikatai kontrolę.

7 pastaba. Nepakankamai pagrįsta, kad numatytos monitoringo priemonės gali būti laikomos pakankamu pagrindu planuojamos ūkinės veiklos priimtinumui pagrįsti.

PVSV ataskaitoje planuojamos monitoringo, kontrolės ir rizikos valdymo priemonės ne kartą nurodomos kaip viena iš aplinkybių, pagrindžiančių išvadą, kad planuojama ūkinė veikla nesukels reikšmingo neigiamo poveikio visuomenės sveikatai ir aplinkai. Tačiau ataskaitoje nepakankamai pagrįsta, kodėl būtent būsimų stebėsenos priemonių pakanka tokiai išvadai padaryti.

Monitoringo sistema yra skirta stebėti aplinkos būklę ir nustatyti galimus pokyčius jau vykdant veiklą, tačiau ji pati savaime nepatvirtina, kad planuojamos veiklos poveikis buvo tinkamai įvertintas iki sprendimo dėl veiklos priėmimo. Todėl būsimų monitoringo priemonių taikymas negali būti laikomas pakaitalu pareigai iš anksto objektyviai ir išsamiai pagrįsti planuojamos ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai.

Ataskaitoje nėra paaiškinta, kodėl monitoringo priemonių numatymas kompensuoja modeliavimo neapibrėžtumą, taikytas prielaidas, galimus technologinių sprendinių efektyvumo svyravimus ar kitus vertinimo metu išlikusius neapibrėžtumus. Taip pat nėra pagrįsta, kad galimų neigiamų padarinių nustatymas jau vykdant veiklą užtikrins tokį pat visuomenės sveikatos apsaugos lygį, kaip jų tinkamas įvertinimas dar prieš priimant sprendimą dėl planuojamos veiklos.

Kadangi poveikio visuomenės sveikatai vertinimo tikslas yra prieš priimant sprendimą įrodyti, kad planuojama veikla atitinka visuomenės sveikatos apsaugos reikalavimus, monitoringo priemonės gali būti laikomos tik papildoma rizikos valdymo priemone, bet ne savarankišku pagrindu pagrįsti planuojamos ūkinės veiklos priimtinumą.

Todėl, grindžiant planuojamos ūkinės veiklos priimtinumą būsimomis monitoringo ir kontrolės priemonėmis, tačiau nepakankamai pagrindžiant patį poveikio visuomenės sveikatai vertinimą, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad PVSV ataskaitos išvados dėl planuojamos veiklos priimtinumo yra pakankamai pagrįstos.

XIV. KITI METODINIAI IR PROCESINIAI TRŪKUMAI

1 pastaba. PVSV ataskaitoje pateikiama nauja reikšminga informacija, tačiau neįvertinama jos reikšmė ankstesnių planuojamos ūkinės veiklos vertinimų kontekste.

PVSV ataskaitoje pirmą kartą pateikiami išsamūs kvapų, cheminės oro taršos ir triukšmo modeliavimo rezultatai, detalizuojami technologiniai sprendiniai, vandens naudojimo, nuotekų, mėšlo ir srutų tvarkymo sprendimai bei kita informacija, turinti esminę reikšmę planuojamos ūkinės veiklos poveikiui visuomenės sveikatai įvertinti. Tačiau ataskaitoje visiškai neanalizuojama, kokią reikšmę šie naujai pateikti duomenys turi ankstesniems planuojamos ūkinės veiklos vertinimams ir ar jie nepakeičia iki tol padarytų išvadų.

Nepateikta analizė, ar naujai atlikti modeliavimai ir detalizuoti techniniai sprendiniai patvirtina ankstesnių vertinimų pakankamumą, ar, priešingai, rodo, kad ankstesniuose planuojamos ūkinės veiklos vertinimo etapuose nebuvo pakankamai informacijos objektyviai įvertinti planuojamos veiklos poveikį. Taip pat nėra paaiškinta, ar naujai pateikti duomenys lėmė kokius nors ankstesnių prielaidų, rizikos vertinimo ar planuojamos veiklos poveikio vertinimo pokyčius.

Ataskaitoje neįvertinta, ar naujai pateikta informacija galėjo turėti reikšmės ankstesnių sprendimų priėmimui ir ar, turint šiuos duomenis ankstesniuose planuojamos ūkinės veiklos vertinimo etapuose, jų išvados būtų buvusios tokios pačios. Dėl to nėra galimybės įvertinti, ar visas planuojamos ūkinės veiklos vertinimo procesas buvo nuoseklus ir pagrįstas pakankamu informacijos kiekiu kiekviename jo etape.

Kadangi PVSV ataskaitoje pateikiami duomenys yra reikšmingi planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimui, jų atsiradimo reikšmė ankstesnių vertinimų kontekste turėjo būti aiškiai aptarta. Tik toks vertinimas leidžia įsitikinti, kad visi planuojamos ūkinės veiklos vertinimo etapai buvo grindžiami pakankama informacija ir kad naujai pateikti duomenys nepaneigia ar iš esmės nekeičia ankstesnių išvadų.

Todėl, neįvertinus PVSV ataskaitoje pateikiamos naujos reikšmingos informacijos reikšmės ankstesnių planuojamos ūkinės veiklos vertinimų kontekste, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti viso planuojamos ūkinės veiklos vertinimo proceso nuoseklumą ir padarytų išvadų pagrįstumą.

2 pastaba. Nepakankamai pagrįsta, kodėl reikšminga dalis poveikio vertinimo pirmą kartą atliekama tik PVSV ataskaitoje.

PVSV ataskaitoje pirmą kartą atliekami detalūs kvapų, cheminės oro taršos ir triukšmo modeliavimai, pateikiami išsamūs technologiniai sprendiniai, detalizuojami vandens naudojimo, nuotekų, mėšlo ir srutų tvarkymo sprendimai bei kiti planuojamos ūkinės veiklos parametrai, turintys esminę reikšmę poveikio visuomenės sveikatai vertinimui. Tačiau ataskaitoje nėra paaiškinta, kodėl tokio išsamumo vertinimai atliekami tik šiame procedūros etape ir kodėl ši informacija nebuvo pateikta ankstesnių planuojamos ūkinės veiklos vertinimų metu.

Nepateikta analizė, ar šių naujų duomenų nebuvimas ankstesniuose planuojamos ūkinės veiklos vertinimo etapuose galėjo turėti įtakos priimtų sprendimų pagrįstumui, kokią reikšmę jie turi viso

planuojamos ūkinės veiklos vertinimo procesui ir ar, turint tokią informaciją anksčiau, ankstesnių vertinimų išvados būtų išlikusios tokios pačios.

Ataskaitoje taip pat nėra paaiškinta, kokiais argumentais remiantis nuspręsta būtent PVSV etape pirmą kartą atlikti detalius modeliavimus ir pateikti reikšmingą techninę informaciją, nors ji yra tiesiogiai susijusi su planuojamos ūkinės veiklos poveikio vertinimu. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar planuojamos ūkinės veiklos vertinimas buvo atliekamas nuosekliai ir ar kiekviename procedūros etape buvo disponuojama pakankamu informacijos kiekiu.

Kadangi PVSV ataskaitoje pirmą kartą pateikiami duomenys yra reikšmingi planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimui, jų atsiradimo laikas ir reikšmė turėjo būti aiškiai pagrįsti. Tik toks paaiškinimas leidžia įvertinti, ar visa planuojamos ūkinės veiklos vertinimo procedūra buvo vykdoma laikantis nuoseklumo, išsamumo ir tinkamo sprendimų pagrindimo principų.

Todėl, nepaaiškinus, kodėl reikšminga planuojamos ūkinės veiklos poveikio vertinimo dalis pirmą kartą atliekama tik PVSV ataskaitoje, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti viso planuojamos ūkinės veiklos vertinimo proceso nuoseklumą bei ankstesnių sprendimų pagrįstumą.

3 pastaba. Nepakankamai užtikrintas visuomenės galėjimas patikrinti PVSV ataskaitos išvadas.

PVSV ataskaitoje pateikiami galutiniai kvapų, cheminės oro taršos ir triukšmo modeliavimo rezultatai, technologinių sprendinių aprašymai bei kitos planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo išvados, tačiau visuomenei nepateikta visa pirminė informacija, kuri leistų nepriklausomai patikrinti šių išvadų pagrįstumą. Ataskaitoje nepateikti modeliavimo projektiniai failai, išsamūs įvesties duomenys, tarpiniai skaičiavimai, naudoti emisijų duomenys ir kita informacija, būtina savarankiškai pakartoti atliktus skaičiavimus bei įvertinti jų teisingumą.

Dėl to visuomenė neturi realios galimybės patikrinti, ar modeliavimuose naudotos prielaidos, taikyti parametrai ir pasirinkti skaičiavimo metodai iš tikrųjų atitinka planuojamos ūkinės veiklos sprendinius ir ar jų pagrindu padarytos išvados yra pakankamai pagrįstos. Galimybė susipažinti tik su galutiniais modeliavimo rezultatais nesudaro sąlygų įvertinti viso poveikio visuomenės sveikatai vertinimo proceso patikimumo.

Nepakankamas pirminių duomenų ir skaičiavimų atskleidimas reikšmingai apsunkina visuomenės teisę teikti pagrįstas pastabas ir pasiūlymus dėl PVSV ataskaitos, nes be galimybės patikrinti esminių modeliavimo prielaidų ir skaičiavimų nėra įmanoma visapusiškai įvertinti pagrindinių ataskaitos išvadų pagrįstumo. Tokiu atveju visuomenės dalyvavimas poveikio visuomenės sveikatai vertinimo procedūroje tampa iš esmės formalus.

Kadangi reikšminga dalis PVSV ataskaitos išvadų grindžiama modeliavimo rezultatais ir kitais techniniais skaičiavimais, visuomenei turi būti sudaryta reali galimybė nepriklausomai patikrinti šių išvadų pagrįstumą. Tik pakankamas pirminių duomenų, modeliavimo medžiagos ir skaičiavimų atskleidimas užtikrina skaidrią, patikrinamą ir veiksmingą visuomenės dalyvavimo procedūrą.

Todėl, visuomenei nesudarius realios galimybės nepriklausomai patikrinti pagrindinių PVSV ataskaitos išvadų pagrįstumo, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad poveikio visuomenės sveikatai vertinimo procedūra užtikrino visapusišką, skaidrų ir efektyvų visuomenės dalyvavimą.

4 pastaba. Tikslinga įvertinti vykstančio teisminio proceso dėl PAV atrankos išvados

reikšmę PVSV procedūrai.

Šiuo metu administraciniame teisme nagrinėjama byla dėl planuojamos ūkinės veiklos PAV atrankos išvados teisėtumo ir pagrįstumo, tuo pačiu metu vykdoma ir poveikio visuomenės sveikatai vertinimo procedūra. Atsižvelgiant į tai, kad abi procedūros yra susijusios su tais pačiais planuojamos ūkinės veiklos sprendiniais ir jų galimo poveikio vertinimu, tikslinga įvertinti, kokią reikšmę galutinis teismo sprendimas gali turėti PVSV procedūros rezultatams.

PVSV ataskaitoje neaptariama, ar vykstantis teisminis procesas gali turėti įtakos joje pateiktų prielaidų, vertinimo apimties ar padarytų išvadų pagrįstumui, jeigu teismas priimtų sprendimą, kuriuo būtų panaikinta arba pakeista PAV atrankos išvada. Taip pat nėra įvertinta, ar tokio sprendimo priėmimas galėtų lemti poreikį iš naujo įvertinti tam tikrus planuojamos ūkinės veiklos aspektus arba atlikti papildomus poveikio vertinimus.

Atsižvelgiant į tai, kad PVSV ataskaitoje pirmą kartą pateikiama reikšminga papildoma informacija apie planuojamos ūkinės veiklos technologinius sprendinius, kvapų, oro taršos ir triukšmo modeliavimą bei kitus poveikio visuomenės sveikatai aspektus, tikslinga įvertinti, ar ši informacija neturi reikšmės ir vykstančiame teisminiame procese nagrinėjamiems klausimams dėl ankstesnių planuojamos ūkinės veiklos vertinimų pakankamumo.

Procedūrų nuoseklumo ir teisinio tikrumo principai reikalauja, kad tarpusavyje susiję planuojamos ūkinės veiklos vertinimo procesai būtų vertinami sistemiškai ir kad galimi vienos procedūros rezultatai būtų tinkamai įvertinti priimant sprendimus kitoje procedūroje. Toks vertinimas padėtų išvengti situacijos, kai galutinis sprendimas dėl PVSV būtų priimtas neatsižvelgus į vėliau paaiškėjusias reikšmingas aplinkybes ar teismo pateiktus išaiškinimus dėl planuojamos ūkinės veiklos vertinimo teisėtumo.

Todėl, siekiant užtikrinti procedūrų nuoseklumą, teisinį tikrumą ir visapusišką planuojamos ūkinės veiklos poveikio įvertinimą, tikslinga įvertinti vykstančio teisminio proceso dėl PAV atrankos išvados reikšmę priimant galutinius sprendimus poveikio visuomenės sveikatai vertinimo procedūroje.

5 pastaba. Nepakankamai įvertintas PVSV ataskaitos ir kitų planuojamos ūkinės veiklos vertinimo procedūrų tarpusavio nuoseklumas.

PVSV ataskaitoje išsamiai analizuojami planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai aspektai, tačiau nėra sistemiškai įvertintas šios ataskaitos ryšys su ankstesniais planuojamos ūkinės veiklos vertinimo etapais ir kitomis vykdytomis ar tebevykstančiomis procedūromis. Ataskaitoje nepaaiškinta, kaip joje pateikti nauji modeliavimo rezultatai, detalizuoti technologiniai sprendiniai ir kita reikšminga informacija dera su ankstesnių procedūrų metu padarytomis išvadomis ir kokią įtaką jie turi bendram planuojamos ūkinės veiklos vertinimui.

Nepateikta analizė, ar skirtinguose planuojamos ūkinės veiklos vertinimo etapuose naudotos prielaidos, vertinimo metodai ir faktiniai duomenys yra tarpusavyje suderinti, ar tarp jų nėra esminių skirtumų, galinčių turėti reikšmės priimtiems sprendimams. Taip pat nėra paaiškinta, kaip PVSV ataskaitoje pateikti nauji duomenys buvo įvertinti ankstesnių procedūrų kontekste ir ar jie nepakeičia ankstesnių vertinimų prielaidų ar padarytų išvadų.

Ataskaitoje taip pat neįvertinta, ar planuojamos ūkinės veiklos vertinimo procedūros sudaro vientisą, tarpusavyje nuoseklią sistemą, leidžiančią priimti sprendimus remiantis vienodais ir pakankamai pagrįstais duomenimis. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar galutinės išvados dėl planuojamos ūkinės veiklos priimamos įvertinus visų procedūrų metu sukauptą

reikšmingą informaciją ir ar tarp atskirų vertinimo etapų nėra metodinių ar faktinių prieštaravimų.

Kadangi planuojamos ūkinės veiklos poveikio vertinimas atliekamas keliuose tarpusavyje susijusiuose procedūriniuose etapuose, jų tarpusavio nuoseklumas yra viena iš pagrindinių sąlygų užtikrinti sprendimų teisėtumą, pagrįstumą ir visuomenės pasitikėjimą vertinimo procesu. Todėl kiekviename vėlesniame etape turėtų būti aiškiai įvertinta ankstesnių procedūrų reikšmė ir paaiškinta, kaip naujai gauti duomenys veikia ankstesnių vertinimų išvadas.

Todėl, neįvertinus PVSV ataskaitos ir kitų planuojamos ūkinės veiklos vertinimo procedūrų tarpusavio nuoseklumo, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti viso planuojamos ūkinės veiklos vertinimo proceso vientisumą, nuoseklumą ir galutinių išvadų pagrįstumą.

Prašome šiuos pasiūlymus išnagrinėti teisės aktų nustatyta tvarka ir pateikti atsakymą, nurodant į ką buvo atsižvelgta, į ką atsižvelgta iš dalies ar neatsižvelgta, taip pat pateikti visuomenės pasiūlymų įvertinimo dokumentą (-us). Taip pat prašome teisės aktų nustatytais terminais pateikti viešo susirinkimo protokolą ir susirinkimo medžiagą, jei toje medžiagoje yra duomenų, kurie nenurodyti UAB „Infraplanas" interneto svetainėje *https://www.infraplanas.lt/naujienos/* viešai paskelbtoje PVSV ataskaitoje ir jos prieduose.

Visus dokumentus ir informaciją prašome siųsti elektroniniu paštu

Šiuos pasiūlymus visa apimtimi prašome įtraukti į PVSV medžiagą ir kartu su atsakymais į visuomenės pasiūlymus, visuomenės pasiūlymų įvertinimo dokumentu, viešo susirinkimo protokolu bei kitais teisės aktuose nustatytais dokumentais pridėti prie PVSV ataskaitos ir kartu su jais pateikti Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui prie Sveikatos apsaugos ministerijos, kurio žiniai papildomai siunčiame šių pasiūlymų kopiją.

PRIEDAI: Sutartis dėl teisinių paslaugų teikimo ir papildomas susitarimas.

Gmail

UAB Infraplanas <info@infraplanas.lt>

Fwd: Rašymas

2 laiškai(-ų)

2026 m. rugsėjo 2 d. 22:08

PASTABOS IR PRIEŠTARAVIMAI DĖL ŽŪB „VALAVIČIAI" GALVIJŲ KOMPLEKSO PLĖTROS IR EKSPLOATACIJOS POVEIKIO VISUOMENĖS SVEIKATAI VERTINIMO ATASKAITOS

Adresatai:
Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui prie SAM
UAB „Infraplanas"
ŽŪB „Valavičiai"

Data: 2026-09-02

1. Dėl mano vykdomos ekonominės veiklos neįvertinimo

sodyboje teisėtai vykdoma kaimo turizmo veikla – teikiamos apgyvendinimo paslaugos pagal verslo liudijimą. Sodyboje taip pat vykdoma edukacinė veikla per individualią įmonę, kurioje sukurta darbo vieta.

Sodyboje lankosi ir apsistoja tretieji asmenys – poilsiautojai, turistai, edukacinių programų dalyviai ir kiti lankytojai.

Mano vertinimu, PVSV ataskaitoje ši faktinė ir teisėtai vykdoma ekonominė veikla nėra tinkamai identifikuota ir įvertinta.

Prašau nurodyti:

1. Ar sodyba buvo identifikuota kaip esama jautri aplinka ir (ar) žmonių lankoma vieta?
2. Ar buvo įvertintas sodyboje apsistojančių ir edukacinėse veiklose dalyvaujančių asmenų skaičius?
3. Ar buvo įvertintas planuojamos ūkinės veiklos poveikis sodyboje vykdomai apgyvendinimo ir edukacinei veiklai?
4. Jeigu ši veikla nebuvo vertinta, prašau nurodyti teisinį ir faktinį pagrindą, kuriuo remiantis ji nebuvo įtraukta į vertinimą.

2. Dėl poveikio kaimo turizmo veiklos sąlygoms

Kaimo turizmo veiklos patrauklumą ir galimybę ją vykdyti tiesiogiai lemia aplinkos kokybė, ramybė, kvapų nebuvimas, saugus susisiekimas ir galimybė lankytojams netrukdomai naudotis sodybos teritorija.

Planuojama ŽŪB „Valavičiai" komplekso plėtra gali reikšmingai padidinti gyvulių skaičių, transporto intensyvumą, mėšlo ir srutų tvarkymo apimtis bei kitą su gyvulininkystės veikla susijusį poveikį.

Prašau konkrečiai įvertinti:

- kvapų poveikį sodybos teritorijai;
- triukšmo poveikį;
- sunkiasvorio transporto poveikį;
- biologinių veiksnių ir gyvūnų užkrečiamųjų ligų riziką;
- poveikį sodybos lankytojų saugumui ir komfortui;
- galimą poveikį mano vykdomos ekonominės veiklos tęstinumui.

Vien tai, kad apskaičiuoti teršalų ar kvapų rodikliai neviršija nustatytų ribinių verčių, neturėtų būti laikoma pakankamu pagrindu nevertinti konkrečios šalia esančios ir veikiančios kaimo turizmo sodybos ekonominių bei praktinių interesų.

3. Dėl kvapų poveikio

PVSV ataskaitoje pateikiami kvapų sklaidos skaičiavimai, tačiau prašau atskirai įvertinti, kaip numatoma kvapų sklaida gali paveikti sodybos teritoriją, kurioje žmonės ne tik gyvena, bet ir laikinai apsistoja bei dalyvauja edukacinėse *veiklose*.

Prašau pateikti:

- atstumą nuo pagrindinių kvapų šaltinių iki sodybos;
- apskaičiuotą kvapo koncentraciją sodybos teritorijoje;
- naudotas meteorologines ir kitas skaičiavimo sąlygas;
- blogiausio galimo scenarijaus rezultatus;
- informaciją, ar buvo vertintas bendras esamos ir planuojamos veiklos poveikis.

4. Dėl viešojo kelio ir eismo saugumo

Planuojama plėtra yra susijusi su viešojo kelio Vidgiriai–Valavičiai naudojimu.

Prašau įvertinti:

1. kokia numatoma sunkiasvorio transporto apkrova;
2. kokie transporto srautai bus susiję su pašarų, gyvulių, pieno, mėšlo, srutų ir kitų krovinių vežimu;
3. ar šis kelias yra pritaikytas numatomai transporto apkrovai;
4. kas bus atsakingas už kelio priežiūrą ir tinkamos jo būklės užtikrinimą;
5. kaip bus užtikrinamas saugus gyventojų, pėsčiųjų, dviratininkų ir sodybos lankytojų judėjimas;
6. kaip bus užtikrinamas susisiekimas, jeigu dėl įmonės veiklos ar ekstremaliosios situacijos eismas šiuo keliu būtų apribotas.

5. Dėl gyvūnų užkrečiamųjų ligų ir ekstremaliųjų situacijų

Gyvulininkystės komplekso veikloje egzistuoja gyvūnų užkrečiamųjų ligų protrūkio rizika.

Prašau įvertinti ne tik tokio įvykio tikimybę komplekso teritorijoje, bet ir galimas jo pasekmes aplinkiniams gyventojams bei šalia vykdomai ekonominei veiklai.

Ypač prašau atsakyti:

- ar gyvūnų užkrečiamosios ligos atveju gali būti ribojamas patekimas į komplekso aplinką;
- ar gali būti ribojamas arba visiškai nutrauktas eismas viešuoju keliu Vidgiriai–Valavičiai;
- kaip tokiu atveju būtų užtikrinamas patekimas į sodybą;
- ar numatyta alternatyvi susisiekimo trasa;
- ar būtų galimybė sodyboje tęsti apgyvendinimo ir edukacinę veiklą;
- kokios būtų tokių apribojimų ekonominės pasekmės sodybos veiklai.

Prašau šiuos klausimus įvertinti kaip realų planuojamos veiklos poveikio aplinkiniams asmenims ir jų teisėtai vykdomai ekonominei veiklai scenarijų.

6. Dėl esamos ekonominės veiklos apsaugos

sodyboje teisėta ekonominė veikla vykdoma dar iki planuojamos ŽŪB „Valavičiai" plėtros.

Todėl prašau įvertinti ne tik planuojamos veiklos poveikį visuomenės sveikatai, bet ir tai, ar dėl planuojamos plėtros nebus sudarytos tokios sąlygos, kurioms esant mano vykdoma veikla faktiškai taptų neįmanoma arba turėtų būti reikšmingai sumažinta.

Prašau nurodyti, kokios konkrečios poveikio mažinimo priemonės numatomos siekiant apsaugoti aplinkines teisėtai vykdomas ekonomines veiklas.

7. Dėl galimų ekonominių nuostolių

Jeigu dėl planuojamos plėtros atsirastų nuolatinis kvapų, triukšmo, intensyvaus sunkiasvorio transporto, biologinės rizikos ar susisiekimo apribojimų poveikis, tai galėtų tiesiogiai sumažinti sodybos konkurencingumą, lankytojų skaičių ir pajamas bei lemti visišką veiklos nutraukimą.

Todėl prašau įvertinti, ar PVSV ataskaitoje buvo nagrinėtas toks galimas socialinis ir ekonominis poveikis.

Taip pat prašau įvertinti, ar planuojamas veiklos sprendinys nesukuria neproporcingos naštos jau veikiančiam kaimo turizmo verslui.

8. PRAŠYMAI

Atsižvelgdamas į pirmiau išdėstytas aplinkybes, prašau:

1. *Pridėti šias pastabas prie PVSV ataskaitos viešinimo medžiagos.*
2. Užtikrinti, kad jos būtų įtrauktos į viešojo susirinkimo protokolą.
3. Konkrečiai įvertinti sodyboje vykdomą apgyvendinimo ir edukacinę veiklą.
4. Įvertinti sodybos lankytojus kaip galimus planuojamos ūkinės veiklos poveikio gavėjus.
5. Įvertinti planuojamos veiklos poveikį sodybos ekonominės veiklos tęstinumui.
6. Įvertinti kelio Vidgiriai–Valavičiai apkrovą, eismo saugumą ir susisiekimo tęstinumą.
7. Įvertinti gyvūnų užkrečiamosios ligos protrūkio scenarijų ir galimą jo poveikį sodybos pasiekiamumui bei veiklai.
8. Jeigu būtų nustatyta, kad PVSV ataskaitoje šie aspektai nebuvo tinkamai įvertinti, papildyti ataskaitą ir tik tuomet priimti galutinį sprendimą.
9. Pateikti motyvuotą atsakymą į kiekvieną šiame rašte iškeltą klausimą.

Pabrėžiu, kad mano pozicija nėra grindžiama vien prieštaravimu ŽŪB „Valavičiai“ ūkinei veiklai. Mano tikslas – apsaugoti jau teisėtai vykdomą kaimo turizmo ir edukacinę veiklą, darbuotojo darbo vietą, sodybos lankytojų saugumą ir užtikrinti, kad planuojama plėtra nesukurtų neproporcingos rizikos bei faktinių kliūčių šiai veiklai tęsti.

Pagarbiai,

2026 m. rugsėjo 3 d. 10:39

Laba diena,

Jūsų pastabų ir prieštaravimų raštą gavome.

Gražios dienos,

[Cituojamas tekstas paslėptas]

UAB „Infraplanas“
el.p. info@infraplanas.lt

Kopija:
Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui
prie Sveikatos apsaugos ministerijos
el.p. info@nvsc.lt

PASTABOS

Dėl ŽŪB „Valavičiai“ galvijų komplekso
(Sūduvos g. 56, 89 (kad. Nr. 5188/0004:329, kad. Nr. 5188/0003:283), Valavičių k.
ir (kad. Nr. 5188/0004:314) Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav.)
planuojamos plėtros ir eksploatacijos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ataskaitos

2026-09-09

UAB „Infraplanas“ parengė ŽŪB „Valavičiai“ galvijų komplekso (Sūduvos g. 56, 89 (Kad. Nr. 5188/0004:329, Kad. Nr. 5188/0003:283), Valavičių k. ir (Kad. Nr. 5188/0004:314) Širvydų k., Mokolų sen., Marijampolės sav.) planuojamos plėtros ir eksploatacijos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (*toliau – PVSV*) ataskaitą, kuri pristatyta 2026-09-02, 17:00 val. viešo susirinkimo metu.

Atstovaujant ir pasinaudojant teise po viešo susirinkimo pateikti pastabas dėl PVSV ataskaitos, teikiame šias pastabas. Laikomės pozicijos, kad viešo susirinkimo metu pristatyta ataskaita turi reikšmingų trūkumų ir neapibrėžtumų, kurių pagrindinė dalis nurodoma šiose pastabose. Susirinkimo metu pateikti paaiškinimai neatsakė į esminius keltų klausimų aspektus ir nepašalino ataskaitos trūkumų, nurodytų šiose pastabose. Jų pateikimas nepakeičia ir nesusiaurina iki viešo supažindinimo susirinkimo pateiktų pasiūlymų apimties, dėl kurių laukiame teisės aktų nustatyta tvarka pateikiamo argumentuoto rašytinio įvertinimo.

1. KVAPŲ VERTINIMAS

1.1. Kvapų sklaidos modeliavimo rezultatas ir receptorių tinklas

Ataskaitoje nurodyta:

- didžiausia kvapo koncentracija PŪV teritorijoje – **15,5 OUE/m³**;
- didžiausia koncentracija gyvenamojoje aplinkoje – **3,0 OUE/m³**;
- ribinė vertė – **5 OUE/m³**;
- modeliavimo laukas – **1000 × 1000 m**;
- receptorių tinklelio žingsnis – **50 m**.

Pastaba / trūkumas:
- 50 m žingsnis savaime neužtikrina koncentracijos maksimumų nustatymo tarp receptorių, nes yra per didelis;
- neparodyta, kad pakankamai įvertintos artimiausios gyvenamosios teritorijos, gretimų sklypų ir SAZ ribos;
- todėl vien **3,0 OUE/m³** rezultatas nepatvirtina modeliavimo pakankamo detalumo dėl receptorių tinkle ir dėl neįvertintų visų triukšmo ir kvapo bei cheminės taršos į orą šaltinių.

1.2. Gyvulių kvapo emisijos faktorius – 30 OUE/s SG

Ataskaitoje nurodyta:
- galvijų laikymo vietoms taikomas **30 OUE/s vienam sąlyginiam gyvuliui** emisijos faktorius;
- Ataskaitoje remiamasi šaltiniu (nurodytas 41 psl. tekste): https://www.researchgate.net/publication/241903291, kuriame:
  - rištinis laikymas – vidurkis **22**, intervalas **11–36**;
  - guoliavietės (*cubicles*) – vidurkis **30**, intervalas **11–82**;
  - gilus kraikas – vidurkis **32**, intervalas **10–101 OUE/s/t gyvojo svorio**;
  - autoriai pažymi, kad natūralaus vėdinimo sąlygomis reprezentatyvių mėginių paėmimas buvo sudėtingas, o vėdinimo debito nustatymas – **labai neapibrėžtas**.

Pastaba / trūkumas:
- **30 nėra universalus emisijos faktorius** – tai vienos konkrečios laikymo sistemos vidurkis;
- nepagrįsta, kodėl būtent ši reikšmė reprezentatyvi PŪV;
- nevertintos didesnės tame pačiame šaltinyje nustatytos emisijos;
- neatsivelgta, kad turi būti naudojamas patikamas emisijos faktoriaus šaltinis pagrįstas daugiamečiais stebėjimais ir validuotas kompetentingų institucijų.

1.3. Skysto galvijų mėšlo kvapo emisijos faktorius – 2,72 OUE/(m²·s)

Ataskaitoje nurodyta:
- skysto mėšlo paviršiui taikoma **2,72 OUE/(m²·s)** reikšmė;
- Ataskaitoje remiamasi šaltiniu (nurodytas 41 psl. tekste): https://www.researchgate.net/publication/241903291, kuriame:
  - vasaros vidurkis – **3,62 OUE/(m²·s)**;
  - žiemos vidurkis – **1,82 OUE/(m²·s)**;
  - metinis vidurkis – **2,72 OUE/(m²·s)**;
  - standartinis nuokrypis – **1,60**; CV – **0,59**;
  - sezoninis emisijų skirtumas – apie **100 %**.

Pastaba / trūkumas:

- **2,72 yra metinis vidurkis**, o ne nepalankiausios situacijos dydis;
- nepateiktas jautrumo / nepalankaus sezono scenarijus;
- nepaaiškinta, kodėl modeliavimo rezultatui, kuriuo grindžiama SAZ, pasirinktas būtent vidurkis, kai visi modeliavimo principai ir taisyklės reikalauja vertinti maksimaliai blogiausią scenarijų.

1.4. Pašarų tranšėjų kvapo emisijos faktorius – 20 OUE/(m²·s)

Ataskaitoje nurodyta:

- pašarų tranšėjoms taikomas **20 OUE/(m²·s)** emisijos faktorius;
- remiamasi šaltiniu (išnaša Nr. 12) https://www.southnorfolkandbroadland.gov.uk/asset-library/imported-assets/cd-5.16-odour-assessment.pdf, kuriame:
    - **20 OUE/(m²·s)** reikšmė taikoma **kukurūzų silosui** (3 lentelės 1 eilutė);
    - šaltinis **nepateikia 20 OUE/(m²·s) nustatymo metodikos ar pirminių matavimų,** os šią reikšmę perima iš **dar kito kvapų vertinimo šaltinio**: Odour Impact Assessment for a proposed Crop CHP Plant at Stoke Bardolph, Nottinghamshire, Odournet UK Ltd – energetinių augalų anaerobinio skaidymo / CHP objektas, naudojęs augalinę žaliavą, daugiausia kukurūzų silosą, taip pat kitas augalines žaliavas.

Pastaba / trūkumas:

- nenustatyta, kokie konkretūs pašarai ir kokiomis proporcijomis bus laikomi PŪV tranšėjose;
- nepalygintos fermentacijos, laikymo, atidengimo ir pašarų paėmimo sąlygos;
- kito objekto ataskaitoje iš dar kito šaltinio perimtas dydis **be palyginamumo analizės tiesiogiai perkeltas PŪV**, nes PVSV remiasi ne pirminiu moksliniu tyrimu, o **kito objekto kvapų vertinimo ataskaita**, kuri pati perima reikšmę iš dar ankstesnės kito objekto vertinimo ataskaitos;
- iš PVSV nurodyto šaltinio **nematyti, kaip 20 OUE/(m²·s) buvo empiriškai nustatyta**, kokia buvo matavimų metodika, mėginių skaičius, sezonas, siloso būklė, atidengimo trukmė ar kitos emisijai reikšmingos sąlygos;
- pirminė reikšmė siejama su **kukurūzų silosu energetinių augalų biodujų / CHP objekte**, o ne su konkrečiomis PŪV galvijų pašarų tranšėjomis;
- Ataskaitoje nenustatyta:
    - kokie pašarai bus laikomi PŪV tranšėjose;
    - kokia jų dalis bus kukurūzų silosas;
    - kokios bus fermentacijos ir sausųjų medžiagų savybės;
    - kiek laiko ir kokiu būdu tranšėjos bus atidengiamos;
    - ar pašarų paėmimo ir laikymo sąlygos palyginamos su Stoke Bardolph objektu;
- vien faktas, kad **20 OUE/(m²·s)** dydis kartojamas keliuose vėlesniuose kvapų vertinimuose, nepadaro jo universaliu pašarų tranšėjų emisijos faktoriumi. Ataskaitoje

turi būti pagrįsta **pirminė šio dydžio kilmė ir jo reprezentatyvumas konkrečiai PŪV**, o jeigu pirminio tyrimo duomenų nėra – paaiškinta, kodėl kito objekto vertinime naudota reikšmė laikoma tinkama šiam ūkiui.

1.5. Pašarų tranšėjų atviro paviršiaus plotas – 50 m²

Ataskaitoje nurodyta:

- vienu metu maksimaliai atidengiamas kiekvienos tranšėjos plotas – apie **50 m²**;
- tranšėjoms Nr. 611 ir Nr. 612 apskaičiuota po **1 000 OUE/s** momentinė emisija;
- skaičiavimo formulė: **$E = A \times EF \times (1 - AR)$**.

Pastaba / trūkumas:

- nepateiktas **50 m² apskaičiavimas**;
- nenurodyti tranšėjų geometriniai parametrai, pašarų paros poreikis, paėmimo technologija ir dažnis, vienu metu naudojamų tranšėjų skaičius;
- todėl neįmanoma patikrinti, ar **50 m² yra maksimalus**, o ne pasirinktas / vidutinis dydis;
- plotas tiesiogiai proporcingai keičia į modelį įvedamą emisiją.

1.6. 20/35/50/80/90 proc. mažinimo priemonių perkėlimas kvapams

Ataskaitoje nurodyta:

- kvapų emisijoms taikomi tie patys mažinimo efektyvumai, kurie pirmiausia naudojami NH_3 (amoniako) emisijoms:
  - mikroklimatas – **20 %**;
  - savitakinis šlapimo pašalinimas / skreperiai – **35 %**;
  - probiotikai tvartuose – **≥50 %**;
  - srutų kaupiklių dengimas – **≥90 %**;
  - papildomi probiotikai srutoms – **≥50 %**;
  - mėšlidės dengimas – **≥80 %**.

Pastaba / trūkumas:

- kvapo emisija **OUE/s nėra tiesiogiai NH_3 emisija**;
- gyvulininkystės kvapą sudaro ne tik amoniakas, bet ir sieros junginiai, lakiosios riebalų rūgštys, fenoliniai, indoliniai ir kiti kvapieji junginiai;
- Ataskaitoje nepateikta duomenų, kad **X % NH_3 sumažėjimas = X % bendros kvapo emisijos sumažėjimui**;
- neleistinai „sumuojami“ mažinimo efektyvumai dirbtinai mažinant taršą;
- nepateiktas atskiras kiekvienos priemonės poveikio **kvapui** pagrindimas.

1.7. Kvapo emisija nėra tapati amoniako emisijai

Ataskaitoje nurodyta:

- kvapo emisijos apskaičiuojamos atskirai nuo NH_3 emisijų ir išreiškiamos OUE/s;
- tačiau toms pačioms poveikio mažinimo priemonėms kvapo skaičiavimuose taikomi tokie patys procentiniai efektyvumo dydžiai kaip ir NH_3 emisijų skaičiavimuose.

Pastaba / trūkumas:

- kvapo emisija ir NH_3 emisija yra skirtingi fizikiniai bei vertinimo dydžiai: kvapo emisija išreiškiama OUE/s, o NH_3 – atskiro cheminio teršalo masės emisija;

- gyvulininkystės objektų kvapą gali lemti ne vien NH_3, bet ir kiti kvapieji junginiai;
- todėl konkrečios priemonės nustatytas NH_3 emisijos sumažėjimo procentas savaime neįrodo tokio paties procentinio bendros kvapo emisijos OUE/s sumažėjimo;
- tai nereiškia, kad ta pati priemonė negali mažinti ir NH_3, ir kvapo emisijų arba kad atskirais atvejais jų mažinimo efektyvumo dydžiai negali sutapti, tačiau toks efektyvumas turi būti pagrįstas atskirai pagal konkrečios priemonės poveikį kvapo emisijai;
- todėl turi būti nurodyta, kokiais duomenimis pagrįstas kiekvieno Ataskaitoje kvapui pritaikyto 20, 35, 50, 80 ar 90 proc. mažinimo dydžio taikymas būtent kvapo emisijai OUE/s.

1.8. Mažinimo koeficientų reikšmė galutiniam rezultatui

Ataskaitoje nurodyta:
- į sklaidos modelį įvedamos jau **sumažintos kvapų ir cheminių teršalų emisijos**;
- galutinis rezultatas gyvenamojoje aplinkoje – **3,0 OUE/m³**.

Pastaba / trūkumas:
- nepagrįsti mažinimo koeficientai tiesiogiai sumažina modelio įvesties **OUE/s**;
- todėl jų taikymas tiesiogiai veikia ir galutinį **3,0 OUE/m³** rezultatą;
- tai nėra teorinis metodikos klausimas – nuo šios prielaidos priklauso SAZ pagrindimas. 1-3 kvapo vienetai yra nejuntamas kvapo lygis, tai ataskaitoje teigiama, kad stovint 5 metrus nuo pilnų gyvulių tvarto kvapas bus kaip miške, nes natūralus miškas dažniausiai būtų **apie 1-3 ouE/m³**, nebent yra specifinis kvapų šaltinis (pelkė, žydėjimas, pūvanti mediena ir pan.).

1.9. Pradinių emisijos dydžių kintamumas

Ataskaitoje nurodyta:
- modeliavimui naudojamos konkrečios **30 OUE/s SG** ir **2,72 OUE/(m²·s)** reikšmės;
- Ataskaitoje remtasi šaltiniu (nurodytas 41 psl. tekste): https://www.researchgate.net/publication/241903291, kuriame **kvapo emisijų kintamumas priklauso nuo:**
    - **laikymo sistemos;**
    - **metų laiko / sezono;**
    - **paros laiko;**
    - **temperatūros;**
    - **ventiliacijos intensyvumo;**
    - **s**kysto mėšlo emisijos **vasarą ir žiemą skiriasi apie 2-5 kartus**.

Pastaba / trūkumas:
- Ataskaitoje nepateiktas **jautrumo vertinimas** taikant didesnes šaltinyje nustatytas reikšmes;
- neparodyta, kaip pasikeistų 3,0 OUE/m³ rezultatas nepalankesnėmis sąlygomis.

1.10. Modeliavimo duomenų patikrinamumas

Ataskaitoje pateikta:
- galutinės emisijų lentelės;
- sklaidos rezultatai ir grafinė medžiaga.

Nepateikta:
- AERMOD įvesties bei parametrų (meteorologija, paviršus, aukštis ir kiti) pasirinkimo failai ar išrašai, neapsiribojant:
    - taršos šaltinių faktinės koordinatės ir modelio parametrai;
    - faktinės emisijos, įvestos kiekvienam šaltiniui;
    - pritaikytų mažinimo koeficientų skaičiavimai;
    - receptorių koordinatės.

Pastaba / trūkumas:
- negalima atkurti, patikrinti ir suprasti skaičiavimo grandinės: **pradinis faktorius → mažinimo koeficientas → modelio įvesties duomenys → medelio parametrų nustatymas → sklaidos rezultatas**.

IŠVADA DĖL KVAPŲ:

Ataskaitos išvada: didžiausia gyvenamojoje aplinkoje modeliuota koncentracija – **3,0 OUE/m³ < 5 OUE/m³**.

Tačiau šis rezultatas priklauso nuo:
- **30 OUE/s SG**;
- **2,72 OUE/(m²·s)**;
- **20 OUE/(m²·s)**;
- **50 m²** tranšėjos ploto;
- **20/35/50/80/90 %** mažinimo koeficientų;
- **50 m** receptorių tinklelio;
- kitų nepatikrintų modeliavimo įvesčių.

PRAŠOME:
- pagrįsti šių dydžių reprezentatyvumą **konkrečiai PŪV**;
- pagrįsti NH_3 mažinimo koeficientų taikymą **kvapų emisijoms**;
- pateikti jautrumo skaičiavimą, naudojant šaltiniuose nurodytas nepalankesnes emisijų reikšmes;
- pateikti modeliavimo duomenis, leidžiančius patikrinti skaičiavimo grandinę;
- atitinkamai **patikslinti kvapų poveikio vertinimą ir SAZ pagrindimą**.

2. APLINKOS ORO TARŠA – 20/35/50/80/90 PROC. MAŽINIMO PRIEMONĖS

2.1. Mažinimo koeficientų reikšmė modeliavimo rezultatui

Ataskaitoje nurodyta:
- NH_3 emisijos prieš sklaidos modeliavimą mažinamos taikant **20/35/50/80/90 proc. efektyvumo koeficientus**.

- Šiais jau sumažintais emisijų dydžiais grindžiami galutiniai aplinkos oro taršos modeliavimo rezultatai.

Pastaba / trūkumas:
- tai nėra vien deklaruojamos būsimos priemonės – šiais procentais **tiesiogiai sumažinama modelio įvestis**;
- todėl kiekvienas procentas turi būti pagrįstas **konkrečiai PŪV technologijai**, o ne tik nurodytas literatūros šaltinis;
- nepagrįstai didesnis efektyvumas → mažesnė NH_3 emisija modelyje → mažesnė modeliuojama koncentracija;
- neteisingas suminio efektyvumo vertinimas.

2.2. Mikroklimato optimizavimas – 20 proc.

Ataskaitoje nurodyta:
- optimalaus mikroklimato palaikymas galvijų laikymo vietose – **20 proc. NH_3 sumažėjimas**;
- remamasi šaltiniu (išnašos Nr. 6, 13) – UNECE 67 pastraipa: https://unece.org/DAM/env/documents/2012/EB/ECE_EB.AIR_120_ENG.pdf , kuriame:
    - 20 proc. siejama su:
        - **stogo izoliacija (RI)** ir (ar)
        - **automatiškai valdoma natūralia ventiliacija (ACNV)**;
    - poveikis grindžiamas mažesne temperatūra, ypač vasarą, ir mažesniu oro judėjimo greičiu.

Pastaba / trūkumas:
- Ataskaitoje nurodoma natūrali ventiliacija, tačiau **natūrali ventiliacija ≠ automatiškai valdoma natūrali ventiliacija**;
- neparodyta stogo izoliacijos, automatinio ventiliacijos valdymo ir faktinių mikroklimato parametrų atitiktis;
- todėl **20 proc. negali būti taikomas vien deklaruojant „optimalų mikroklimatą“**.

2.3. Greitas šlapimo pašalinimas ir skreperiai – 35 proc.

Ataskaitoje nurodyta:
- tvartams Nr. 601–604 – greita savitakinė šlapimo pasišalinimo sistema ir skreperiai;
- šaltinyje nurodomas **25–46 proc.** intervalas;
- skaičiavimuose pasirinkta **35 proc.**;
- remiamasi šaltiniu (išnaša Nr. 7, 14) – UNECE 66 pastraipa: https://unece.org/DAM/env/documents/2012/EB/ECE_EB.AIR_120_ENG.pdf, kuriame:
    - 25–46 proc. siejama su konkrečia **griovelių grindų (*grooved floor*) sistema**;
    - naudojami **„dantyti“ skreperiai**;
    - grioveliuose turi būti **perforacijos šlapimui nutekėti**.

Pastaba / trūkumas:
- 25–46 proc. nėra universalus bet kurios skreperių sistemos intervalas;

- neparodyta, kad PŪV grindys, perforacijos, skreperiai ir šlapimo pašalinimas atitinka šaltinyje aprašytą sistemą;
- **35 proc. pasirinktas iš intervalo, bet nepateiktas metodinis pagrindas, kodėl būtent 35 proc.**

2.4. Probiotikai tvartuose – ≥50 proc.

Ataskaitoje nurodyta:

- probiotinių preparatų naudojimas tvartuose Nr. 601–604 – **ne mažiau kaip 50 proc. NH_3 sumažėjimas**;
- remiamasi šaltiniu (išnaša Nr. 8, 10, 15, 17) https://www.avai.lt/biotechnologijos/zemes-ukiui/amoniako-salinimas, kurio patikimumas kelia abejonių ir kuriame **nepagrįsta:**
    - konkretus preparatas;
    - preparato sudėtis;
    - dozė;
    - naudojimo dažnis;
    - įterpimo būdas;
    - temperatūra, drėgmė, pH ir kitos veikimo sąlygos;
    - kontrolinė bandymo metodika, pagal kurią konkrečiai galvijų tvartuose nustatytas **≥50 proc.** rezultatas.

Pastaba / trūkumas:

- interneto svetainės bendro pobūdžio teiginys nepagrindžia konkrečios PŪV skaičiavimuose taikomo **≥50 proc.** sumažinimo;
- „rekomenduojama naudoti“ nėra patikrinamas technologinis sprendimas.

2.5. 20 proc. mikroklimatas ir ≥50 proc. probiotikai – priemonių nesuderinamumas

Ataskaitoje nurodyta:

- tam pačiam taršos šaltiniui – tvartams Nr. 601–604 – kartu taikomas mikroklimato optimizavimas ir probiotikai.

Šaltiniuose nurodyta:

- 20 proc. mikroklimato priemonė siejama su **temperatūros ir oro judėjimo greičio mažinimu**;
- probiotikų veiksmingumas priklauso nuo jų biologiniam veikimui tinkamų aplinkos sąlygų;
- papildomai žr. https://zua.vdu.lt/wp-content/uploads/2025/05/Amoniako-emisijos-mazinimas.pdf

Pastaba / trūkumas:

- Ataskaitoje nenustatytas konkretus temperatūros, drėgmės ir ventiliacijos režimas, kuriame **abi priemonės vienu metu** pasiektų deklaruojamą efektyvumą;
- neįvertinta, ar vienai priemonei palankios sąlygos nemažina kitos efektyvumo;
- todėl negalima savaime sumuoti atskirai skirtingomis sąlygomis nustatytų efektų.

2.6. Skysto mėšlo kaupiklių dengimas – ≥90 proc.

Ataskaitoje nurodyta:

- srutų kaupikliai dengiami **„dirbtine danga (pvz., tentine danga)“**;
- taikomas **ne mažesnis kaip 90 proc. NH_3 sumažėjimas**;
- remiamasi šaltiniu (išnaša Nr. 9, 11, 16, 18) https://uknowledge.uky.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1008&context=aen_reports, kuriame nurodoma:
    - pripučiama plastikinė danga – **95 proc. NH_3**;
    - plūduriuojanti plastikinė danga – **95 proc.**;
    - natūrali pluta – **10–90 proc.**;
    - šiaudai – **25–85 proc.**;
    - 6,35 mm geotekstilė – **25–50 proc.**;
    - nelaidžios dangos sandarinamos prie saugyklos kraštų;
    - reikalinga dujų pašalinimo / ventiliavimo sistema;
    - maišymui ir išpumpavimui reikalingos angos arba dalinis dangos nuėmimas;
    - **maišymo ir išpumpavimo metu emisijos vis tiek susidaro**.

Pastaba / trūkumas:

- „tentinė danga“ nėra konkretus šaltinyje įvertintas dangos tipas;
- nenustatyta medžiaga, konstrukcija, sandarumas, tvirtinimas, dujų pašalinimas ir eksploatavimo režimas;
- **šaltinis nepagrindžia ≥90 proc. efektyvumo bet kokiai „dirbtinei / tentinei“ dangai**.

2.7. Probiotikų įterpimas į srutas – ≥50 proc.

Ataskaitoje nurodyta:

- į skysto mėšlo kaupiklius periodiškai įterpiami probiotikai;
- taikomas **ne mažesnis kaip 50 proc. NH_3 sumažėjimas**, **o tas pats mažinimo efektyvumas taikomas ir kvapo emisijoms;**
- Ataskaitoje remiamasi šaltiniu (išnaša Nr. 8, 10, 15, 17) https://www.avai.lt/biotechnologijos/zemes-ukiui/amoniako-salinimas, kurio patikimumas kelia abejonių ir kuriame **nepagrįsta:**
    - konkretaus preparato sudėtis ir savybės;
    - dozė;
    - įterpimo periodiškumas;
    - srutų kiekis vienai dozei;
    - temperatūros ir pH sąlygos;
    - laikymo trukmė;
    - konkrečių galvijų srutų bandymo sąlygos;
    - sąlygos, kuriomis būtų užtikrinamas būtent **≥50 proc. NH_3 emisijos sumažėjimas**;
    - **atskiras ≥50 proc. kvapo emisijos (OUE/s) sumažėjimas.**

Pastaba / trūkumas:

- nėra patikrinamo pagrindo, kad būtent PŪV skysto mėšlo kaupikliuose numatomas periodinis probiotikų naudojimas konkrečiomis eksploatavimo sąlygomis užtikrins **≥50 proc. NH_3 emisijos sumažėjimą**;

- šis koeficientas naudojamas skaičiavimuose dar nenustačius konkretaus preparato, dozavimo ir technologinio jo naudojimo režimo;
- **atskirai nepagrįsta, kodėl NH_3 emisijos mažinimui priskirtas ≥50 proc. efektyvumas gali būti tokiu pačiu dydžiu perkeltas kvapo emisijoms**;
- todėl **≥50 proc. koeficiento taikymas kvapo skaičiavimui reikalauja atskiro kvapo emisijų mažinimo pagrindimo**, kurio nurodytas šaltinis nepateikia.

2.8. Mėšlidės dengimas – ≥80 proc.

Ataskaitoje nurodyta:
- mėšlidėje laikomas mėšlas dengiamas:
  - plastiko plėvele arba
  - **20 cm šiaudų sluoksniu**, arba
  - kita analogiško veiksmingumo priemone;
- visoms alternatyvoms taikomas **≥80 proc. NH_3 sumažėjimas**;
- remiamasi šaltiniu (išnaša Nr. 9, 11, 16, 18) https://uknowledge.uky.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1008&context=aen_reports, kuriame nurodyta:
  - šiaudai – **25–85 proc. NH_3**;
  - 4 colių (~10 cm) šiaudų sluoksnis – **61 proc. NH_3**;
  - storesni 8 ir 12 colių sluoksniai – bendras mažinimas **70–90 proc.**;
  - šiaudų efektyvumas priklauso nuo:
    - sluoksnio storio;
    - paskleidimo tolygumo;
    - saugyklos dydžio;
    - vėjo sąlygų;
    - eksploatavimo trukmės;
  - laikui bėgant veiksmingumas mažėja dėl šiaudų **įmirkimo ir nugrimzdimo**.

Pastaba / trūkumas:
- pats šaltinis šiaudams nurodo **25–85 proc.**, o ne garantuotą ≥80 proc.;
- nepaaiškinta, kodėl būtent **20 cm** sluoksnis PŪV sąlygomis užtikrins ≥80 proc.;
- vienu koeficientu apjungiamos visiškai skirtingos technologijos: plastikas, šiaudai ir net neidentifikuota „kita priemonė“.

2.9. Dangos efektyvumas priklauso nuo mėšlo ir technologijos

Ataskaitoje nurodyta:
- Efektyvumo dydžiai tiesiogiai perkeliami PŪV.

Šaltinyje nurodyta:
- skiriamos laidžios ir nelaidžios dangos;
- pieninių galvijų ir kiaulių mėšlo fizinės savybės nėra tapačios;
- geotekstilės tyrimų rezultatai buvo **kintami**;
- dalis tyrimų atlikta penimų kiaulių ūkių mėšlo saugyklose;
- šiaudai aprašomi kaip **plūduriuojanti organinė danga**, paskleidžiama ant mėšlo paviršiaus.

Pastaba / trūkumas:
- nepakanka paimti tik procentą;
- būtina įrodyti **mėšlo rūšies + saugyklos tipo + dangos konstrukcijos + eksploatavimo sąlygų** palyginamumą su PŪV.

2.10. Kelių priemonių taikymas tam pačiam šaltiniui

Ataskaitoje nurodyta:
- tvartuose kartu taikoma: **20 % + 35 % + ≥50 %**;
- srutų kaupikliuose: **≥90 % danga + ≥50 % probiotikai**.

Pastaba / trūkumas:
- šaltiniai vertina atskiras priemones konkrečiomis sąlygomis;
- jie nepatvirtina, kad atskirai nustatytas kiekvienos priemonės efektyvumas išlieka **nepakitęs jas derinant**;
- nepateiktas konkretaus PŪV priemonių derinio:
  - bendras efektyvumas;
  - tarpusavio sąveika;
  - technologinis suderinamumas;
  - matematinis koeficientų taikymo būdas.

2.11. Modeliavimo skaičiavimo grandinė

Ataskaitoje pateikta:
- galutinės sumažintos emisijos ir modeliavimo rezultatai.

Turi būti patikrinama: nesumažinta NH_3 emisija → 20/35/50/80/90 proc. priemonės → jų faktinis pritaikymas konkrečiam šaltiniui → likutinė NH_3 emisija → AERMOD įvestis → galutinė koncentracija.

Pastaba / trūkumas:
- nepateikus šios grandinės negalima patikrinti, kiek galutinis rezultatas priklauso nuo kiekvienos mažinimo priemonės;
- negalima patikrinti, kaip modelyje faktiškai derintos kelios priemonės.

IŠVADA DĖL ORO TARŠOS:

Ataskaitos išvada: modeliuojamos NH_3 koncentracijos neviršija nustatytų ribinių verčių.

Tačiau galutinis rezultatas gautas NH_3 emisijas iš anksto sumažinus:
- **20 %** – neįrodžius PŪV atitikties šaltinyje numatytai mikroklimato technologijai;
- **35 %** – iš 25–46 % intervalo pasirinkus vidutinę reikšmę;
- **≥50 %** – nenurodžius konkretaus probiotiko ir jo technologinio režimo;
- **≥90 %** – neidentifikavus konkrečios rezervuaro dangos;
- **≥50 %** – neidentifikavus probiotikų naudojimo srutose režimo;

- **≥80 %** – nors pats nurodytas šaltinis šiaudams pateikia **25–85 %** NH_3 sumažėjimo intervalą;
- kartu neįvertinus **priemonių tarpusavio sąveikos ir bendro efektyvumo**.

PRAŠOME:
- kiekvienai priemonei nurodyti konkrečią PŪV technologiją ir jos atitiktį šaltinyje vertintai technologijai;
- pateikti konkrečius probiotinių preparatų, dangų ir jų eksploatavimo parametrus;
- pagrįsti priemonių **bendrą taikymą ir suminį efektyvumą**;
- pateikti skaičiavimo grandinę nuo **nesumažintos NH_3 emisijos iki AERMOD įvesties**;
- perskaičiuoti poveikį, jeigu deklaruojami efektyvumai konkrečiai PŪV negali būti pagrįsti.

3. TRIUKŠMAS IR SU PŪV SUSIJĘS TRANSPORTAS

3.1. Triukšmo modeliavime priimtas transporto srautas

Ataskaitoje nurodyta:
- iki **6 lengvųjų automobilių per dieną**;
- iki **2 kitų sunkiojo transporto priemonių per dieną**;
- **1 pienovežis per dieną**;
- scenarijus įvardijamas kaip **„blogiausias galimas“**.

Pastaba / trūkumas:
- Ataskaitoje tuo pačiu numatyta nuolat išvežti apie **11 793,23 m³ skysto mėšlo ir nuotekų pertekliaus**;
- nepateiktas skaičiavimas, kiek tam reikės transporto;
- neaišku, ar šis transportas apskritai įtrauktas į „iki 2 sunkiojo transporto priemonių per dieną“.

3.2. 11 793,23 m³ pertekliaus išvežimo transporto mastas

Ataskaitoje nurodyta:
- apie **11 793,23 m³** pertekliaus išvežama į kitai bendrovei priklausančius rezervuarus;
- tai nėra avarinis variantas – tai nuolatinė PŪV veiklos schema.

Galimas transporto mastas:
- 20 m³ cisterna → apie **590 išvežimo ciklų/metus**;
- 25 m³ cisterna → apie **472 ciklus/metus**;
- 30 m³ cisterna → apie **393 ciklus/metus**.

Vienas ciklas = 2 transporto judėjimai:
- išvykimas su kroviniu;
- grįžimas.

Todėl:
- 20 m³ → apie **1 180 judėjimų/metus**;

- 25 m³ → apie **944 judėjimus/metus**;
- 30 m³ → apie **786 judėjimus/metus**.

Pastaba / trūkumas:
- Ataskaitoje nenurodyta reali cisternų talpa;
- nenustatytas realus reisų skaičius;
- nenustatytas jų pasiskirstymas per metus.

3.3. Ne vidutinis metinis, o intensyviausios dienos transporto srautas

Ataskaitoje nurodyta:
- transportas modeliuojamas dienos srautu.

Pastaba / trūkumas:
- 393–590 ciklų negalima mechaniškai dalyti iš 365 dienų;
- jeigu išvežimas vyksta, pvz., per **150–180 dienų**, gaunasi apie:
  - **2–4 išvežimo ciklai per dieną**;
  - t. y. apie **4–8 sunkiojo transporto judėjimų per dieną** vien pertekliaus išvežimui;
- prie to dar prisideda:
  - pašarai;
  - gyvuliai;
  - kietas mėšlas;
  - atliekos;
  - pienovežiai;
  - kitas aptarnaujantis transportas;
- modelyje kitam sunkiajam transportui numatyta tik **iki 2 transporto priemonių per dieną**.

3.4. Neidentifikuoti visi stacionarūs ir mobilūs triukšmo šaltiniai

Ataskaitoje aprašoma:
- skreperiai;
- mėšlo ir srutų šalinimo sistemos;
- transporteriai;
- siurbliai / siurblinės;
- slėginiai vamzdynai;
- kita mėšlo ir nuotekų tvarkymo įranga.

Tačiau triukšmo vertinime neaišku:
- kurie iš šių įrenginių faktiškai modeliuoti;
- jų garso galios lygiai;
- veikimo trukmė;
- veikimo režimas;
- koordinatės;
- vienalaikis veikimas.

Pastaba / trūkumas:

- vien tai, kad įrenginys yra pastato viduje ar technologinės sistemos dalis, savaime nereiškia, kad jo triukšmas nereikšmingas.

3.5. Vidaus įrenginiams taikytas 90 dB(A) dydis

Ataskaitoje nurodyta:
- vidaus stacionariems įrenginiams taikomas **90 dB(A)**;
- šis dydis įvardijamas kaip „blogiausias galimas“;
- remiamasi šaltiniu (išnaša Nr. 19) http://mendelnet.cz/pdfs/mnt/2016/01/47.pdf, kuriame **90 dB(A) pritaikytas:**
    - skreperiams;
    - melžimo robotams;
    - melžimo siurbliams;
    - mėšlo siurbliams;
    - pieno aušintuvams;
    - ventiliatoriams;
    - oro kompresoriams;
    - vakuuminiams siurbliams.

Pastaba / trūkumas:
- vienu dydžiu apibūdinami **technologiškai visiškai skirtingi įrenginiai**.

3.6. PVSV nurodytas 90 dB(A) šaltinis

Ataskaitoje nurodytame šaltinyje (išnaša Nr. 19) http://mendelnet.cz/pdfs/mnt/2016/01/47.pdf **vertinta:**
- tyrimo objektas – **melžimo aikštelių operatorių triukšmo ekspozicija darbo metu**;
- matuota darbuotojo buvimo vietoje;
- dozimetras tvirtintas **prie darbuotojo peties**;
- vertintos:
    - automatinė melžimo sistema;
    - „eglutės“ tipo melžimo aikštelė;
    - rotacinė melžimo aikštelė;
- rezultatai lyginti su **darbuotojų profesinės triukšmo ekspozicijos Direktyva 2003/10/EB**.

Tačiau šaltinyje nevertinta:
- atskirų technologinių įrenginių garso galia;
- srutų siurbliai ir rezervuarai;
- mėšlo bei srutų pumpavimas ir pakrovimas;
- skreperiniai transporteriai;
- pašarų tranšėjų eksploatavimas;
- krautuvai ir srutvežiai;
- transporto srautai;
- triukšmo sklaida į gyvenamąją aplinką.

Pastaba / trūkumas:

- šaltinis **nenustato universalaus 90 dB(A) garso galios lygio atskiriems įrenginiams**;
- darbuotojo darbo vietoje išmatuotas garso slėgis ≠ konkretaus įrenginio garso galios lygis;
- nepaaiškinta, kaip šaltinio matavimo rezultatai perskaičiuoti į modeliui reikalingus įrenginių akustinius parametrus;
- šaltinis savaime nepagrindžia vieno **90 dB(A)** dydžio taikymo visiems PŪV vidaus technologiniams įrenginiams ir jų poveikio gyvenamajai aplinkai modeliavimui.

3.7. Šaltinio masto neatitiktis PŪV

Ataskaitoje nurodytame šaltinyje (išnaša Nr. 19) http://mendelnet.cz/pdfs/mnt/2016/01/47.pdf **tirti ūkiai:**
- **205 karvės**;
- **536 karvės**;
- **840 karvių**.

PŪV turime:
- **1 546 melžiamos karvės**;
- **1 790 galvijų laikymo vietų**;
- **1 719,5 SG**.

Pastaba / trūkumas:
- PŪV yra beveik **2 kartus didesnė už didžiausią** tirtą ūkį;
- daugiau kaip **8 kartus didesnė už mažiausią**;
- nepateikta analizė, ar šaltinyje tirti:
  - įrenginių kiekiai;
  - technologijos;
  - jų išdėstymas;
  - darbo režimas;
  - bendras objekto mastas yra reprezentatyvūs konkrečiai PŪV.

3.8. „Blogiausio galimo“ 90 dB(A) scenarijaus pagrindimas

Ataskaitoje nurodyta:
- 90 dB(A) laikomas konservatyviu / „blogiausiu galimu“ dydžiu.

Nepateikta:
- konkrečių įrenginių gamintojai;
- modeliai;
- deklaruojami garso galios lygiai;
- metodika, kuria darbuotojo ekspozicijos matavimas paverstas konkretaus įrenginio modeliavimo parametru.

Pastaba / trūkumas:
- vien dydžio pavadinimas „blogiausiu galimu“ neįrodo, kad jis iš tikrųjų yra konservatyvus visiems modeliuotiems įrenginiams.

3.9. Vienalaikis transporto ir technologinių šaltinių veikimas

Ataskaitoje nurodyta:
- modeliuojamas „blogiausias galimas“ scenarijus.

Tačiau neaišku, ar vienu metu vertinta:
- perteklinio skysto mėšlo ir nuotekų išvežimas;
- kitas sunkusis transportas;
- pienovežis;
- pašarų ir mėšlo krovos darbai;
- traktoriai;
- krautuvai;
- skreperiai;
- siurbliai;
- kita stacionari technologinė įranga.

Pastaba / trūkumas:
- nepagrįsta, kad modeliuotas scenarijus iš tikrųjų atspindi **didžiausią tikėtiną vienalaikį PŪV triukšmą**.

3.10. Triukšmo modeliavimo patikrinamumas

Ataskaitoje pateikta:
- galutiniai triukšmo sklaidos rezultatai;
- grafiniai žemėlapiai.

Nepateikta / nepatikrinama:
- CadnaA ar kitos programos projekto įvsties ir išvesties failai;
- visi į modelį įtraukti šaltiniai;
- jų koordinatės;
- garso galios lygiai;
- darbo laikas ir režimai;
- transporto maršrutai;
- transporto greičiai;
- realus sunkiojo transporto srautas;
- šaltinių vienalaikiškumas.

Pastaba / trūkumas:
- negalima atkurti grandinės: **konkretus triukšmo šaltinis → akustinis parametras → darbo režimas → transporto srautas → modeliavimo rezultatas**.

IŠVADA DĖL TRIUKŠMO IR TRANSPORTO:

Ataskaitos išvada grindžiama triukšmo modeliu, kuriame:
- sunkiojo transporto srautas – tik **iki 2 kitų sunkiojo transporto priemonių per dieną**;
- tuo pačiu numatyta išvežti **11 793,23 m³** skysto mėšlo ir nuotekų pertekliaus;
- technologiškai skirtingiems vidaus įrenginiams pritaikytas vienas **90 dB(A)** dydis;

- jo šaltinis skirtas **darbuotojų profesinei triukšmo ekspozicijai melžimo aikštelėse**, o ne atskirų įrenginių garso galiai ir poveikiui gyvenamajai aplinkai nustatyti;
- neparodyta, kad į modelį įtraukti visi technologiniai triukšmo šaltiniai ir jų maksimalus vienalaikis veikimas.

PRAŠOME:
- pateikti konkretų **11 793,23 m³** pertekliaus išvežimo logistikos skaičiavimą;
- nurodyti naudojamų transporto priemonių talpas, reisų skaičių ir intensyviausio laikotarpio paros srautą;
- identifikuoti visus stacionarius ir mobilius triukšmo šaltinius;
- pateikti konkrečių įrenginių akustinius parametrus ir jų šaltinius pateikiant būsimų arba analogiškių įrenginių sertifikatus su triukšmo ribiniais dydžiais;
- paaiškinti **90 dB(A)** dydžio metodinį pritaikymą modeliui;
- pateikti didžiausio tikėtino **vienalaikio veikimo scenarijų**;
- pagal patikslintus duomenis perskaičiuoti triukšmo poveikį ir atitinkamai pagrįsti siūlomą SAZ.

4. POŽEMINIS IR PAVIRŠINIS VANDUO, NUOTEKOS

4.1. Du nauji gręžiniai – esminiai parametrai dar nežinomi

Ataskaitoje nurodyta:
- planuojami **2 nauji požeminio vandens gręžiniai**;
- preliminarus našumas – po **50 m³/parą**;
- bendras vandens poreikis – apie **36 723 m³/metus**;
- tiksli gręžinių vieta, gylis ir techniniai parametrai bus nustatyti **tik atlikus hidrogeologinius tyrimus ir parengus gręžinių projektus**.

Pastaba / trūkumas:
- PVSV atliekamas dar nežinant:
  - gręžinių koordinačių;
  - gylio;
  - konkrečių hidrogeologinių sąlygų;
  - jų santykio su mėšlidėmis, srutų rezervuarais ir nuotekų infrastruktūra.
- todėl šiuo metu **negalima faktiškai patikrinti**, ar planuojami gręžiniai ir jų apsaugos režimas suderinami su PŪV potencialiais taršos šaltiniais.

PRAŠOME: paaiškinti, kokiu faktiniu hidrogeologiniu pagrindu Ataskaitoje jau dabar daroma išvada dėl poveikio požeminiam vandeniui priimtinumo.

4.2. Preliminari 10 m VAZ 1-oji juosta neatsako į vandenvietės apsaugos klausimą

Ataskaitoje nurodyta:
- preliminariai numatoma **10 m VAZ 1-oji juosta**.

Tačiau kartu nurodyta:
- gręžinių vieta ir gylis nežinomi;

- hidrogeologiniai tyrimai neatlikti;
- galutiniai gręžinių sprendiniai neparengti.

Pastaba / trūkumas:
- 10 m nurodoma tik kaip **preliminari 1-oji juosta**;
- neatskleistas visas būsimas vandenvietės apsaugos režimas;
- neįvertintas jo erdvinis santykis su:
    - skysto mėšlo rezervuarais;
    - mėšlide;
    - nuotekų infrastruktūra;
    - kitais potencialiais taršos šaltiniais.

PRAŠOME: pagrįsti, kodėl preliminarus 10 m dydis laikomas pakankamu dar nežinant galutinių hidrogeologinių sąlygų ir gręžinių vietų.

4.3. Esamas gręžinys Nr. 13145 ir faktinė požeminio vandens būklė

Ataskaitoje nurodyta:
- teritorijoje yra esamas požeminio vandens gavybos gręžinys **Nr. 13145**;
- jo gylis – **105 m**.

Pastaba / trūkumas:
- nepakankamai atskleista:
    - jo VAZ / apsaugos režimas;
    - santykis su esamais ir planuojamais srutų rezervuarais, mėšlide bei nuotekų infrastruktūra;
    - faktiniai jo ar su juo susiję požeminio vandens kokybės duomenys.

PRAŠOME: pateikti gręžinio Nr. 13145 apsaugos duomenis ir įvertinti jo santykį su esamais bei planuojamais potencialiais taršos šaltiniais.

4.4. Monitoringo gręžiniai – nepanaudoti faktiniai duomenys

Teritorijoje / aplinkoje registruoti monitoringo gręžiniai:
- **Nr. 41300**;
- **Nr. 3129**;
- **Nr. 3123**;
- **Nr. 57532**.

Pastaba / trūkumas:
- Ataskaitoje neatskleista:
    - kokiu tikslu jie įrengti;
    - kokie rodikliai tirti;
    - kokio laikotarpio duomenys sukaupti;
    - ką jie rodo apie faktinę požeminio vandens būklę.

- veikla teritorijoje vykdoma **daugiau kaip 60 metų**, todėl egzistuojantys monitoringo duomenys yra daug vertingesni už vien prognozinį teiginį, kad būsimas poveikis nebus reikšmingas.

PRAŠOME: pateikti turimus šių gręžinių kiekvienų metų monitoringo rezultatus bei pagrįsti jais PVSV vertinimą.

4.5. Melioracijos sistema ir faktiniai teršalų migracijos keliai

Ataskaitoje / teritorijoje:
- yra melioracijos infrastruktūra;
- yra paviršinio vandens objektai;
- susidarys paviršinės ir potencialiai užterštos nuotekos.

Pastaba / trūkumas:
nepakankamai nustatyta:
- kur faktiškai nuteka vanduo iš atskirų PŪV teritorijos dalių;
- kurios teritorijos laikomos švariomis, o kurios potencialiai užterštomis;
- ar vanduo gali patekti į melioracijos sistemą;
- kur nuveda melioracijos tinklas;
- ar egzistuoja hidrologinis ryšys su **Gulbino upeliu** ir tolesne vandens sistema.

PRAŠOME: pateikti melioracijos tinklo schemą, faktines nutekėjimo kryptis ir įvertinti galimus teršalų migracijos kelius.

5. ESAMA TERITORIJOS BŪKLĖ IR ISTORINĖ TARŠA

5.1. PŪV teritorija registruota kaip potencialus taršos židinys

Ataskaitos / oficialių duomenų aplinkybės:
- galvijų ferma **Nr. 12590** yra registruotas potencialus taršos židinys;
- gyvulininkystės veikla šioje teritorijoje vykdoma daugiau kaip **60 metų**.

Tačiau nurodoma:
- „informacijos apie teritorijos taršą praeityje nėra“.

Pastaba / trūkumas:
- **duomenų apie taršą nebuvimas ≠ tyrimais nustatytas taršos nebuvimas**;
- nepateikta:
  - ekogeologinių tyrimų;
  - grunto / dirvožemio tyrimų;
  - požeminio vandens būklės analizės;
  - buvusių nuotekų valymo įrenginių ir mėšlo kaupimo vietų poveikio vertinimo.

PRAŠOME: nurodyti, kokiais objektyviais tyrimais pagrįsta faktinė esama teritorijos būklė prieš reikšmingą veiklos plėtrą.

6. VEIKLOS MASTAS – kaip bendras kontrolinis kriterijus

Ataskaitoje numatoma:

- galvijų vietos: **740 → 1 790**;
- padidėjimas – **1 050 vietų / apie 142 %**;
- melžiamos karvės: **370 → 1 546**, daugiau kaip **4 kartus**;
- **1 719,5 SG**;
- vanduo – apie **36 723 m³/metus**;
- gamybinės nuotekos – apie **14 669,52 m³/metus**;
- paviršinės nuotekos nuo stogų – apie **21 420 m³/metus**;
- išvežamas skysto mėšlo ir nuotekų perteklius – apie **11 793,23 m³/metus**.

Pastaba / trūkumas:

- tokiame objekte poveikio vertinimas turi būti pagrįstas ne tik prognoziniais modeliais, bet ir **faktine esamos veiklos / aplinkos būkle**;
- Ataskaitoje neparodyta, kad modelių prielaidos būtų patikrintos pagal faktinius veikiančio ūkio kvapų, oro, triukšmo ar požeminio vandens duomenis.

7. SAZ MAŽINIMO PAGRINDAS

Teisinė pradinė situacija:

- PŪV – **1 719,5 SG**;
- įstatyme tokio masto veiklai numatyta **500 m SAZ**.
-

PVSV siūloma:

- SAZ mažinti pagal atlikto kvapų, oro taršos ir triukšmo vertinimo rezultatus.

Pastaba / trūkumas:

- siūlomos SAZ ribos tiesiogiai priklauso nuo mūsų pirmiau nurodytų modeliavimo prielaidų:
    - kvapų ir cheminės oro taršos emisijos faktorių;
    - **20/35/50/80/90 %** mažinimo koeficientų;
    - **50 m²** pašarų ploto;
    - transporto srauto;
    - **90 dB(A)** *triukšmo prielaidos;*
    - kitų modeliavimo parametrų.
- todėl šių pradinių duomenų nepatikimumas yra **ne šalutinis trūkumas, o tiesiogiai SAZ ribą lemianti aplinkybė**.

PRAŠOME: prieš pagrindžiant mažesnę nei įstatyminė 500 m SAZ pašalinti pirmiau nurodytus kvapų, oro taršos ir triukšmo vertinimo neapibrėžtumus ir pagal patikslintus duomenis iš naujo įvertinti siūlomą SAZ.

UAB INFRAPLANAS

2026-10-12 Nr. S-2026-115
Į 2026 – 09 – 01 el. paštu gautą laišką

ATSAKYMAI Į KLAUSIMUS DĖL PASIŪLYMŲ DĖL ŽŪB „VALAVIČIAI“ GALVIJŲ KOMPLEKSO (SŪDUVOS G. 56, 89 (KAD. NR. 5188/0004:329, KAD. NR. 5188/0003:283), VALAVIČIŲ K. IR (KAD. NR. 5188/0004:314) ŠIRVYDŲ K., MOKOLŲ SEN., MARIJAMPOLĖS SAV.) PLANUOJAMOS PLĖTROS IR EKSPLOATACIJOS POVEIKIO VISUOMENĖS SVEIKATAI VERTINIMO (PVSV) ATASKAITOS

09
at
Va

Atsakymai pateikti lentelėje žemiau:

Klausimas	Atsakymas
1. PVSV ataskaitos priedo Aplinkos apsaugos agentūros išvados 6 p. (54 psl) nurodyta „PAV įstatymo 7 straipsnio 5 dalyje nustatyta tvarka, visuomenė nuo pateiktos informacijos gavimo dienos ir informacijos paskelbimo dienos pasiūlymų dėl atrankos informacijos ir (ar) PŪV poveikio aplinkai vertinimo Agentūrai nepateikė ir atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo procese nedalyvavo“. Šiam ataskaitos punktui prieštaraujame, nes visuomenei ši informacija nebuvo paskelbta.	Bendruomenės pastaba susijusi su anksčiau atlikta planuojamos ūkinės veiklos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo procedūra ir jos metu vykdytu visuomenės informavimu. PVSV ataskaitos priede pateikta Aplinkos apsaugos agentūros priimta atrankos išvada, o bendruomenės cituojama formuluotė yra šio Aplinkos apsaugos agentūros dokumento dalis, o ne savarankiška PVSV ataskaitos rengėjo išvada apie ankstesnės PAV atrankos procedūros eigą. Aplinkos apsaugos agentūra buvo kompetentinga institucija, vykdžiusi atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo procedūrą ir priėmusi atitinkamą atrankos išvadą. PVSV ataskaitos rengėjas, pateikdamas šį dokumentą kaip ataskaitos priedą, jo turinio savarankiškai nekeičia ir nevertina ankstesnės PAV atrankos procedūros teisėtumo iš naujo. Todėl bendruomenės teiginys, kad PAV atrankos metu informacija visuomenei nebuvo paskelbta, iš esmės yra susijęs su ankstesnės PAV atrankos procedūros eiga ir jos metu atlikto visuomenės informavimo vertinimu, o ne su šiuo metu atliekamo PVSV ataskaitos turinio pakankamumu. PVSV procedūra nėra skirta ankstesnės PAV atrankos procedūros retrospektyviam teisėtumo vertinimui. Šiuo metu vykdoma PVSV procedūra yra atskira procedūra, kurios metu vertinamas planuojamos ūkinės veiklos poveikis visuomenės sveikatai ir pagrindžiamos sanitarinės apsaugos zonos ribos. Šios PVSV procedūros metu visuomenei sudaryta galimybė susipažinti su PVSV ataskaita, teikti pasiūlymus ir dalyvauti viešo supažindinimo su ataskaita procedūroje. Bendruomenės pateiktos pastabos taip pat yra nagrinėjamos ir į jas pateikiami motyvuoti atsakymai. Bendruomenės nesutikimas su ankstesnės PAV atrankos išvadoje pateiktu teiginiu apie visuomenės dalyvavimą savaime nekeičia šiuo metu atliekamo PVSV rezultatų ir nesudaro pagrindo keisti Aplinkos apsaugos agentūros išvados turinio

	PVSV ataskaitos rengėjo iniciatyva.
2. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo, patvirtinto 2019 m. birželio 6 d. įsakymo Nr. XIII-2166 (aktuali redakcija 2026-01-01 - 2026-04-30) 4 priedo „Pastatų, kuriuose laikomi ūkiniai gyvūnai, su prie jų esančiais mėšlo ir srutų kaupimo įrenginiais arba be jų sanitarinės apsaugos zonos dydis“, laikant nuo 1 200 SG vnt. galvijų yra 500 metrų. Kurioje įstatymo vietoje yra numatyta mažinti sanitarinę apsaugos zonos plotą, kuris bus nustatytas gyventojams.	Bendruomenė teisingai nurodo, kad Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 4 priede pastatams, kuriuose laikomi ūkiniai gyvūnai, kai laikoma nuo 1 200 SG galvijų, nustatytas 500 m sanitarinės apsaugos zonos dydis. Tačiau šis dydis nėra nekintama galutinė konkretaus objekto SAZ riba. Pagal šiuo metu galiojančią Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo redakciją, galiojančią nuo 2026-05-01, 51 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad sanitarinės apsaugos zonos dydis gali būti nustatomas atlikus poveikio visuomenės sveikatai vertinimą, o jeigu toks vertinimas atliktas, nustatant SAZ taikomas pagal PVSV dokumentus nustatytas SAZ dydis. Be to, 51 straipsnio 5 dalyje tiesiogiai nustatyta, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ar poveikio aplinkai vertinimo proceso metu, įvertinus konkrečios ūkinės veiklos galimą poveikį visuomenės sveikatai, šiame įstatyme nurodytas arba PVSV metu nustatytas sanitarinės apsaugos zonos dydis gali būti sumažintas arba padidintas, laikantis to paties straipsnio 3 dalyje nustatytų principų. 51 straipsnio 3 dalyje nustatytas esminis SAZ nustatymo principas – už sanitarinės apsaugos zonos ribų ūkinės veiklos sukeliama aplinkos oro teršalų, kvapų, triukšmo ir kitų fizikinių veiksnių žmogaus sveikatai kenksminga aplinkos tarša neturi viršyti gyvenamajai ir kitai įstatyme nurodytai saugotinai aplinkai nustatytų ribinių verčių. Todėl 500 m yra įstatyme nustatytas normatyvinis SAZ dydis, tačiau teisės aktai aiškiai numato galimybę, atlikus konkrečios ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimą, šį dydį sumažinti arba padidinti. SAZ nėra mažinama vien veiklos vykdytojo pageidavimu – jos ribos ir dydis pagrindžiami konkretaus objekto poveikio visuomenės sveikatai vertinimo rezultatais ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 51 straipsnyje nustatytais kriterijais. ŽŪB „Valavičiai“ PVSV ataskaitoje įvertinti pagrindiniai SAZ nustatymui reikšmingi poveikio veiksniai – aplinkos oro tarša, kvapai ir triukšmas. Iš visų įvertintų poveikio veiksnių būtent kvapų sklaida formuoja didžiausią teritorinę poveikio zoną ir konkrečiu atveju lemia rekomenduojamos SAZ ribą, o aplinkos oro taršos ir triukšmo vertinimo rezultatai patvirtina, kad už šios ribos taikomos ribinės vertės neviršijamos. Taigi teisinis pagrindas mažinti arba didinti Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 4 priede nustatytą 500 m normatyvinį SAZ dydį yra šio įstatymo 51 straipsnio 1, 3 ir 5 dalių nuostatos, o konkrečios SAZ ribos ir dydis pagrindžiami atlikto PVSV rezultatais.
3. Kvapų sklaida ir oro kokybės pablogėjimas. Galvijų komplekso mastas ir srutų tvarkymo apimtys gali sukelti nuolatinį kvapų diskomfortą, viršyti higienos normų ribas ir pabloginti gyvenimo kokybę aplinkinėse gyvenvietėse.	Galvijų komplekso eksploatacijos metu kvapai gali susidaryti galvijų laikymo pastatuose, mėšlo ir srutų kaupimo įrenginiuose bei pašarų laikymo vietose, todėl šis poveikio veiksnys PVSV ataskaitoje yra išsamiai įvertintas. Vertinant projektinę situaciją atliktas kvapų sklaidos modeliavimas, į kurį įtraukti galvijų laikymo pastatai, skysto mėšlo rezervuarai, mėšlidė ir pašarų tranšėjos bei numatytos kvapų emisiją mažinančios priemonės. Ataskaitoje numatyta srutų kaupiklius dengti didelio efektyvumo dirbtine danga, mėšlidėje laikomą mėšlą – numatytu dengimo sprendiniu,

	pašarų tranšėjas laikyti uždengtas, taip pat taikyti kitas PVSV ataskaitoje nurodytas kvapų ir amoniako emisijų mažinimo priemones. Atliktas konservatyviai įvertintos projektinės situacijos kvapų sklaidos modeliavimas parodė, kad didžiausia prognozuojama kvapo koncentracija gyvenamojoje aplinkoje gali siekti iki 3,0 OU/m³, t. y. neviršija PVSV ataskaitoje taikytos 5 OU/m³ ribinės vertės. Didžiausios kvapo koncentracijos prognozuojamos pačioje ūkinės veiklos teritorijoje, kur jos gali siekti iki 15,5 OU/m³. PVSV ataskaitoje taip pat atskirai įvertintas planuojamos veiklos poveikis aplinkos oro kokybei. Atlikus teršalų sklaidos modeliavimą nustatyta, kad vertintų oro teršalų koncentracijos neviršija jiems taikomų ribinių verčių. Tais atvejais, kai vertinimui buvo taikomi foninio užterštumo duomenys, jie taip pat buvo įtraukti į bendrą vertinimą. Todėl atlikto kiekybinio vertinimo rezultatai nesudaro pagrindo teigti, kad įgyvendinus planuojamą plėtrą aplinkinėse gyvenamosiose teritorijose bus viršijamos teisės aktuose nustatytos kvapo ar aplinkos oro teršalų ribinės vertės. Kvapas tam tikrais laikotarpiais gali būti juntamas, tačiau vien kvapo juntamumas savaime nereiškia nustatytos kvapo koncentracijos ribinės vertės viršijimo.
4. Padidėjusi sunkiasvorio transporto apkrova. Intensyvus transporto judėjimas gali kelti triukšmą, vibracijas, kelio dangos pažeidimus ir kelti pavojų eismo saugai.	PVSV metu įvertintas dėl PŪV susidarysiantis transporto srautas ir su juo susijęs triukšmo poveikis aplinkai. Sunkiojo ir lengvojo transporto eismas, susijęs su PŪV, numatomas tik dienos laikotarpiu nuo 07:00 iki 19:00. Atlikto triukšmo modeliavimo rezultatai parodė, kad PŪV transporto keliamas triukšmas ties artimiausiais gyvenamaisiais pastatais neviršys HN 33:2026 nustatytų ribinių dydžių. Svarbu pažymėti tai, kad atlikto triukšmo modeliavimo rezultatai rodo didelę atsargą iki taikomos HN 33:2026 triukšmo ribinės vertės. Apskaičiuoti ir PVSV ataskaitoje pateikti projektinio transporto eismo keliamo triukšmo rezultatai parodo, kad didžiausias triukšmo rezultatas prie PŪV atžvilgiu jautriausios gyvenamosios aplinkos, t. y. gyvenamojo namo (adresu Sūduvos g. 52A, Širvydų k.), nutolusio mažiausiu atstumu nuo privažiavimo kelio, vedančio į PŪV teritoriją – siekia ne daugiau kaip 40 dB(A) dienos metu, kuomet ribinė Ldienos vertė pagal Lietuvos triukšmo higienos normą HN 33:2026 yra 65 dB(A). Taigi turime labai didelę atsargą, siekiančią iki 25 dB(A). Tam, jog ties konkrečiu gyvenamuoju pastatu (Sūduvos g. 52A, Širvydų k.) būtų pasiekta viršnorminė triukšmo vertė, t. y. – 65 dB(A), privažiavimo kelyje papildomai turėtų būti pridedamas net 100 vnt./val. arba 1200 vnt./per darbo dieną (07-19 val.) siekiantis sunkiojo transporto priemonių srautas. Tai rodo, kad tarp planuojamai veiklai įvertinto transporto srauto ir srauto, galinčio lemti ribinės triukšmo vertės pasiekimą, yra labai didelė akustinė atsarga. Papildomai pažymėtina, kad minėtas 100 sunkiojo transporto priemonių per valandą, arba 1200 sunkiojo transporto priemonių per 12 valandų dienos laikotarpį, srautas nėra teorinis perskaičiavimas – toks scenarijus papildomai patikrintas triukšmo sklaidos modeliavimo programa „CadnaA“. Modeliavimo rezultatai parodė, kad tik esant tokio masto papildomam sunkiojo transporto srautui ties gyvenamuoju pastatu Sūduvos g. 52A būtų pasiekiama apie 65 dB(A) dienos

	ribinė vertė. Tai reiškia, kad tarp PVSV ataskaitoje įvertinto PŪV transporto srauto ir transporto intensyvumo, kuris galėtų sąlygoti ribinės triukšmo vertės pasiekimą, yra itin didelė akustinė atsarga. Planuojamos ūkinės veiklos transporto keliamas triukšmas artimiausiose gyvenamosiose aplinkose išlieka reikšmingai mažesnis už HN 33:2026 nustatytą ribinę vertę, todėl neigiamas poveikis dėl transporto keliamo triukšmo nenumatomas. Atsižvelgiant į su PŪV susijusio transporto pobūdį, prognozuojamą eismo intensyvumą ir tai, kad transporto judėjimas numatomas viešaisiais keliais dienos laikotarpiu, reikšmingas transporto sukeliamų vibracijų poveikis gyvenamajai aplinkai neprognozuojamas. Nagrinėjamu atveju su PŪV susijęs sunkiojo transporto eismas nebus nuolatinis visos paros laikotarpiu, vyks periodiškai ir tik dienos metu (07:00–19:00 val.). Atsižvelgiant į planuojamos veiklos transporto pobūdį ir eismo intensyvumą, PVSV ataskaitoje nėra nustatyta reikšmingo vibracijos poveikio gyvenamajai aplinkai, dėl kurio būtų reikalingas atskiras savarankiškas vibracijos vertinimas. Viešieji keliai, įskaitant gatves, yra skirti bendram eismui ir visų eismo dalyvių naudojimui. Planuojamos ūkinės veiklos vystytojas turi teisę naudotis valstybinės ir vietinės reikšmės keliais tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir kiti juridiniai ar fiziniai asmenys, laikydamasis Kelių eismo taisyklių, Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo, Kelių įstatymo bei kelio savininko ar valdytojo nustatytų eismo organizavimo reikalavimų ir apribojimų. Sunkiasvorio transporto judėjimas per gyvenvietę savaime nėra draudžiamas, jeigu laikomasi transporto priemonėms, jų masei, greičiui ir eismo organizavimui taikomų reikalavimų. Jeigu eksploatacijos metu kompetentingos institucijos ar kelio savininkas, įvertinę faktinius eismo srautus, eismo įvykių duomenis, pėsčiųjų ir dviratininkų judėjimą ar konkrečių kelio ruožų būklę, nustatytų papildomų eismo saugos priemonių poreikį – jų įgyvendinimas būtų sprendžiamas teisės aktų nustatyta tvarka kartu su kelio savininku ar valdytoju.
5. Galimas poveikis paviršiniams ir požeminiams vandenims. Srutų ir mėšlo laikymo bei tvarkymo procesai kelia riziką vandens taršai, ypač esant didelėms laikymo talpoms ir intensyviam ūkinės veiklos ciklui.	Bendruomenės nurodoma aplinkybė, kad mėšlo ir srutų laikymas bei tvarkymas gali būti potencialus paviršinių ir požeminių vandenų taršos šaltinis, PVSV ataskaitoje nėra palikta neįvertinta. Galimas poveikis vertintas pagal planuojamus mėšlo ir srutų surinkimo, laikymo ir tvarkymo sprendinius bei numatytas taršos prevencijos ir kontrolės priemones. PVSV ataskaitoje numatyta, kad skystas mėšlas ir srutos bus laikomi tam skirtuose sandariuose rezervuaruose, o kraikinis mėšlas – mėšlidėje su nelaidžiu pagrindu. Esamiems ir planuojamiems mėšlo bei srutų kaupimo įrenginiams numatyti konstrukciniai sprendiniai, skirti neleisti teršalams patekti į gruntą ir požeminį vandenį, taip pat įrenginių sandarumo ir būklės kontrolė. Galimai užterštos paviršinės nuotekos nuo mėšlo ir srutų tvarkymo bei kitų taršos riziką turinčių teritorijų numatytos surinkti ir nukreipti į srutų kaupimo sistemą. Švarios paviršinės nuotekos tvarkomos atskirai. Tokiu būdu taršos riziką turintys srautai nėra nekontroliuojamai išleidžiami į aplinką.

	Požeminio vandens būklės kontrolei prie esamų mėšlo ir srutų kaupimo objektų naudojami kontroliniai ir monitoringo gręžiniai, o prie planuojamų naujų kaupimo objektų taip pat numatomos atitinkamos kontrolės priemonės. Ši kontrolė yra papildoma prevencinė priemonė ir nepakeičia pagrindinių techninių sprendinių – įrenginių sandarumo, nelaidžių pagrindų ir užterštų nuotekų surinkimo. Todėl galimas poveikis vandeniui nėra vertinamas vien darant prielaidą, kad tarša neatsiras dėl tinkamo veiklos vykdymo. Vertinimas grindžiamas konkrečiais planuojamos veiklos techniniais ir organizaciniais sprendiniais bei taršos prevencijos ir kontrolės priemonėmis. Vien tai, kad ūkyje bus laikomi dideli mėšlo ar srutų kiekiai, savaime nepatvirtina, kad bus daromas neigiamas poveikis paviršiniams ar požeminiams vandenims. Reikšminga yra tai, kaip šios medžiagos bus surenkamos, laikomos ir tvarkomos bei kokios prevencinės ir kontrolės priemonės bus taikomos. Atsižvelgiant į PVSV ataskaitoje numatytus sandarius mėšlo ir srutų kaupimo įrenginius, nelaidžius pagrindus, užterštų paviršinių nuotekų surinkimą, įrenginių būklės ir sandarumo kontrolę bei požeminio vandens kontrolės priemones, nėra pagrindo prognozuoti, kad planuojama ŽŪB „Valavičiai“ plėtra įprastinėmis eksploatavimo sąlygomis sukeltų paviršinių ar požeminių vandenų taršą ir su tuo susijusį reikšmingą neigiamą poveikį visuomenės sveikatai.
6. Neaiškus poveikis visuomenės sveikatai. PVSV ataskaitoje trūksta aiškių, išsamių ir nepriklausomų rizikos vertinimo duomenų, kurie leistų objektyviai įvertinti poveikį gyventojams.	Bendruomenės teiginys, kad PVSV ataskaitoje trūksta aiškių, išsamių ir nepriklausomų rizikos vertinimo duomenų, yra bendro pobūdžio. PVSV ataskaita parengta vadovaujantis poveikio visuomenės sveikatai vertinimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimais, o joje įvertinti planuojamai veiklai aktualūs visuomenės sveikatai reikšmingi fizikiniai, cheminiai, biologiniai ir kiti poveikio veiksniai. Vien bendro pobūdžio teiginys apie duomenų nepakankamumą savaime neparodo, kad PVSV ataskaitoje būtų neįvertintas kuris nors privalomas jos turinio elementas. PVSV ataskaitoje poveikis visuomenės sveikatai vertintas taikant tiek kiekybinius, tiek kokybinius metodus. Kiekybiškai įvertinta aplinkos oro tarša, kvapų sklaida ir triukšmas, naudojant atitinkamas skaičiavimo ir modeliavimo metodikas, o kiti visuomenės sveikatai reikšmingi veiksniai įvertinti pagal jų pobūdį, planuojamos veiklos technologinius sprendinius, numatytas prevencines ir poveikio mažinimo priemones bei teisės aktuose nustatytus visuomenės sveikatos apsaugos kriterijus. PVSV reglamentuojantys teisės aktai nenustato savarankiško reikalavimo, kad ataskaitoje naudojami vertinimo duomenys ar skaičiavimai būtų parengti atskiro nuo ataskaitos rengėjo ar veiklos organizatoriaus nepriklausomo subjekto vien tam, kad jie būtų laikomi tinkamais PVSV tikslams. Vertinimo patikimumą lemia naudojamų pradinių duomenų, metodikų, skaičiavimo prielaidų ir rezultatų pagrįstumas bei jų atitiktis taikomiems teisės aktų reikalavimams.

	PVSV ataskaitoje ir jos prieduose pateikta informacija apie taikytus vertinimo metodus, naudotus pradinius duomenis, esmines prielaidas, modeliavimo rezultatus, poveikio mažinimo priemones ir vertinimo išvadas. Atlikto vertinimo rezultatai nesudaro pagrindo prognozuoti, kad už rekomenduojamos sanitarinės apsaugos zonos ribų būtų viršijamos taikomos aplinkos oro taršos, kvapų ar triukšmo ribinės vertės ar būtų nustatytas kitas reikšmingas neigiamas planuojamos veiklos poveikis visuomenės sveikatai. Todėl vien bendro pobūdžio teiginys, kad PVSV ataskaitoje turėtų būti pateikta daugiau, išsamesnių ar „nepriklausomų" rizikos vertinimo duomenų, nenurodant konkretaus privalomo PVSV ataskaitos turinio elemento, kurio joje trūktų, savaime nesudaro pagrindo daryti išvadą, kad atliktas poveikio visuomenės sveikatai vertinimas yra nepakankamas. Pateikta pastaba nekeičia atlikto PVSV rezultatų ir išvadų.

Direktorė Lina Anisimovaitė

Uždaroji akcinė bendrovė „Infraplanas"
Inovacijų g. 3, Biruliškės, Kauno r. LT-54469
Į.k. 160421745, PVM k. LT604217417

Dokumentą elektroniniu parašu
pasirašė LINA,ANISIMOVAITĖ
Data: 2026-10-12 11:10:46

UAB INFRAPLANAS

2026-10-12 Nr. S-2026-116
Į 2026 – 09 – 01 el. paštu gautą laišką

ATSAKYMAI Į KLAUSIMUS DĖL PASIŪLYMŲ DĖL ŽŪB „VALAVIČIAI“ GALVIJŲ KOMPLEKSO (SŪDUVOS G. 56, 89 (KAD. NR. 5188/0004:329, KAD. NR. 5188/0003:283), VALAVIČIŲ K. IR (KAD. NR. 5188/0004:314) ŠIRVYDŲ K., MOKOLŲ SEN., MARIJAMPOLĖS SAV.) PLANUOJAMOS PLĖTROS IR EKSPLOATACIJOS POVEIKIO VISUOMENĖS SVEIKATAI VERTINIMO (PVSV) ATASKAITOS

Atsakymai pateikti lentelėje žemiau:

Klausimas	Atsakymas
I. SAZ IR POVEIKIS VISUOMENĖS SVEIKATAI	
1 pastaba. Nepakankamai motyvuotas siūlomos sanitarinės apsaugos zonos (SAZ) dydžio pasirinkimas. PVSV ataskaitoje konstatuojama, kad pagal Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymą planuojamai ūkinei veiklai taikomas 500 m sanitarinės apsaugos zonos dydis, tačiau atlikus poveikio visuomenės sveikatai vertinimą siūloma nustatyti mažesnę SAZ. Vis dėlto ataskaitoje nėra pakankamai motyvuotai pagrįsta, kodėl būtent siūlomos ribos yra pakankamos visuomenės sveikatai apsaugoti. Ataskaitoje pateikiami modeliavimo rezultatai ir galutinė rekomenduojama SAZ schema, tačiau iš esmės neatskleidžiama argumentavimo logika, kodėl pasirinkta būtent tokia SAZ konfigūracija, kokiais kriterijais vadovaujantis suformuotos atskiros jos ribos ir kodėl jos užtikrina visuomenės sveikatos apsaugą ne blogiau negu įstatyme nustatytas 500 m atstumas. Nors siūloma SAZ iš esmės grindžiama kvapų sklaidos modeliavimo rezultatais, ataskaitoje nepakankamai pagrįsta paties modeliavimo metodika ir jo patikimumas. Nepateikta modeliavimo rezultatų jautrumo analizė, nejvertintas taikytų prielaidų ir taršos mažinimo priemonių efektyvumo neapibrėžtumas, nepakankamai pagrįstas modeliavime naudotų pradinių duomenų reprezentatyvumas bei nepateikta pakankamų faktinių duomenų, kurie leistų patikrinti modeliavimo rezultatų atitikimą realioms planuojamos veiklos sąlygoms. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar būtent modeliavimo pagrindu nustatytos SAZ ribos yra pakankamai patikimos. Be to, ataskaitoje nepateikta analizė, ar pasirinkta modeliavimo erdvinė skiriamoji geba leidžia pakankamai tiksliai įvertinti poveikį ties konkrečiomis siūlomos SAZ ribomis, gretimų žemės sklypų ribomis ir artimiausia gyvenamąja aplinka. Todėl nėra galimybės įvertinti, ar rekomenduojamos SAZ ribos nustatytos pakankamai tiksliai. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniuose nurodymuose nustatyta, kad siūlomos sanitarinės apsaugos zonos ribos turi būti motyvuotai pagrįstos, nurodant vertinimo metodus,	Su pastaba nesutinkama. Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 51 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad sanitarinės apsaugos zonos dydis gali būti nustatomas atlikus poveikio visuomenės sveikatai vertinimą, o atlikus tokį vertinimą nustatant SAZ taikomas pagal poveikio visuomenės sveikatai vertinimo dokumentus nustatytas SAZ dydis. To paties straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad, įvertinus konkrečios ūkinės veiklos galimą poveikį visuomenės sveikatai, įstatyme nurodytas ar PVSV metu nustatytas SAZ dydis gali būti sumažintas arba padidintas laikantis 51 straipsnio 3 dalyje nustatytų principų. Galvijų laikymo objektams nuo 1 200 SG įstatymo 4 priede nustatytas 500 m SAZ plotis, tačiau šis dydis nėra nekintamas ir gali būti tikslinamas PVSV procedūros metu. SŽNS įstatymo 51 straipsnio 3 dalyje nustatytas esminis SAZ nustatymo kriterijus – už SAZ ribų ūkinės veiklos išmetamų ar paskleidžiamų aplinkos oro teršalų, kvapų, triukšmo ir kitų fizikinių veiksnių sukeliama žmogaus sveikatai kenksminga aplinkos tarša neturi viršyti atitinkamoms saugotinoms aplinkoms nustatytų ribinių verčių. Todėl SAZ dydžio pagrįstumas vertinamas pagal konkrečios veiklos poveikio rezultatus, o ne vien pagal įstatyme nustatytą normatyvinį atstumą. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinių nurodymų 12.8 papunktis reikalauja pateikti SAZ ribų nustatymo arba tikslinimo pagrindimą, o jų priedo 8.2 papunktyje nustatyta pareiga pateikti SAZ ribų planą, jų nustatymo ar tikslinimo pagrindimą, sklaidos skaičiavimų vertes, izolinijas ir taršos šaltinius. Jau vykdomos veiklos atveju priedo 8.3 papunktyje nustatyta, kad SAZ ribas pagrindžiantys duomenys gali būti gauti remiantis vykdomos veiklos fizikinės, cheminės taršos ir taršos kvapais duomenimis, įskaitant matavimų, skaičiavimų ar modeliavimo duomenis. Šie reikalavimai Ataskaitoje įgyvendinti. Joje įvertinti visuomenės sveikatai reikšmingi veiksniai – cheminė oro tarša, kvapai, triukšmas ir kiti veiksniai, pateikti modeliavimo metodai, taršos šaltinių duomenys, taršos mažinimo priemonės bei modeliavimo rezultatai. Oro taršos ir kvapų modeliavimui naudotas AERMOD modelis, Kybartų meteorologijos stoties penkerių metų

Klausimas	Atsakymas
poveikio mažinimo priemones, jų pasirinkimo argumentus, visuomenės sveikatos būklės vertinimą, atliktų tyrimų rezultatus ir kitus duomenis, pagrindžiančius siūlomą sprendimą. Vien modeliavimo rezultatų ir galutinės SAZ schemos pateikimas savaime nelaikytinas pakankamu tokio sprendimo pagrindimu. Todėl, akivaizdžiai neįvertinus visų esamos ir planuojamos veiklos triukšmo, cheminės taršos ir kvapų šaltinių, nepakankamai pagrindus modeliavimo metodiką, jos prielaidas, rezultatų patikimumą ir jų ryšį su konkrečiomis planuojamos veiklos sąlygomis, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad siūlomos sanitarinės apsaugos zonos ribos užtikrins visuomenės sveikatos apsaugą tokia apimtimi, kokios reikalauja teisės aktai.	duomenys, modeliavimas atliktas 1,5 m aukštyje, taikant 50 m receptorių tinklo žingsnį. Ataskaitos 9 skyriuje pateiktas SAZ ribų nustatymo pagrindimas, o 9.1 skyriuje nurodyta, kad konkrečiu atveju SAZ ribas lemia kvapų sklaida, nes kitų įvertintų veiksnių rodikliai atitinka visuomenės sveikatos saugos reikalavimus. Ataskaitoje taip pat yra atskiras 7.2 skyrius „Galimi vertinimo netikslumai ar kitos vertinimo prielaidos“, todėl nėra pagrindo teigti, kad Metodinių nurodymų reikalavimas įvertinti galimus vertinimo netikslumus ar prielaidas apskritai nebuvo įgyvendintas. Metodiniai nurodymai nenustato papildomos pareigos atlikti atskirą kiekybinę modeliavimo jautrumo analizę, kiekvieno galimo pradinių duomenų ar eksploatavimo parametro pokyčio scenarijų modeliavimą ar modeliavimo rezultatus privalomai validuoti natūriniais matavimais. Modeliavimo rezultatas nėra vien izoliuota galutinė skaitinė reikšmė. Jis gaunamas iš visos vertinimo grandinės – taršos šaltinių identifikavimo, emisijos faktorių ir kitų pradinių duomenų parinkimo, emisijų apskaičiavimo, numatytų taršos mažinimo priemonių įvertinimo ir sklaidos modeliavimo. Aplinkybė, kad rezultatas priklauso nuo modelio įvesties duomenų ir taikomų taršos mažinimo priemonių, savaime nereiškia, kad modeliavimas yra nepatikimas. Bendro pobūdžio abejonės dėl modeliavimo prielaidų ar atskirų mažinimo priemonių efektyvumo savaime nepaneigia atlikto modeliavimo metodikos ar jo rezultatų pagrįstumo. Atsižvelgiant į tai, siūlomos SAZ ribos pagrįstos konkrečios planuojamos ir vykdomos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo rezultatais ir atitinka Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme bei Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniuose nurodymuose nustatytus SAZ nustatymo ir tikslinimo principus. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
2 pastaba. Nepakankamai pagrįsta išvada, kad SAZ ribas lemia tik kvapų sklaida. PVSV ataskaitoje nurodoma, kad rekomenduojamos sanitarinės apsaugos zonos ribas lemia tik kvapų sklaidos modeliavimo rezultatai, o cheminė oro tarša, triukšmas ir kiti vertinti fizikiniai, cheminiai bei biologiniai veiksniai siūlomų SAZ ribų neįtakoja. Tačiau tokia išvada pateikta deklaratyviai, akivaizdžiai neįvertinus visų esamos ir planuojamos veiklos triukšmo, cheminės taršos ir kvapų šaltinių, todėl nėra pakankamai motyvuota. Ataskaitoje nepaaiškinta, kodėl kiekvienas iš vertintų poveikio veiksnių laikomas nereikšmingu SAZ nustatymui, kokiais kriterijais remiantis buvo atmesta jų galima įtaka bei kodėl konstatuota, kad visuomenės sveikatos apsaugai pakanka vertinti tik kvapų sklaidą. Nepakanka vien nurodyti, kad teisės aktuose nustatytos ribinės vertės pagal atliktą modeliavimą nebus viršytos – būtina pagrįsti, kodėl toks vertinimas leidžia daryti išvadą, jog šie veiksniai neturi jokios reikšmės nustatant visuomenės sveikatos apsaugai būtiną teritoriją. Ši išvada taip pat grindžiama modeliavimo rezultatais, kurių patikimumas priklauso nuo pasirinktų pradinių duomenų, modeliavimo prielaidų, taršos mažinimo priemonių efektyvumo, taikytų metodikų ir kitų parametrų. Tačiau ataskaitoje nepateikta pakankama šių prielaidų analizė, neįvertintas modeliavimo rezultatų jautrumas ir neapibrėžtumas, todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar išvada dėl kitų poveikio veiksnių nereikšmingumo išliktų pagrįsta pasikeitus modeliavimo prielaidoms ar faktinėms eksploatavimo sąlygoms. Be to, ataskaitoje neanalizuojamas bendras kelių poveikio veiksnių poveikis visuomenės sveikatai. Nors atskirai konstatuojama, kad oro tarša, triukšmas ar kiti veiksniai neviršys teisės aktuose nustatytų ribinių verčių, nėra paaiškinta, kodėl jų visuma, vertinama kartu su kvapų poveikiu ir ilgalaike daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdoma gyvulininkystės veikla, neturi reikšmės nustatant sanitarinės apsaugos zonos ribas. Kadangi poveikio visuomenės sveikatai vertinimo tikslas yra kompleksiškai įvertinti visų planuojamos ūkinės veiklos keliamų rizikos veiksnių poveikį, įskaitant visus kvapus, cheminės taršos ir triukšmo taršos šaltinius, ir nustatyti tokią sanitarinės apsaugos zoną, kuri užtikrintų visuomenės sveikatos apsaugą, vien deklaratyvus teiginys, kad SAZ ribas lemia tik kvapų sklaida, nelaikytinas	Su pastaba nesutinkama. Ataskaitoje vertinti ne vien kvapai. Joje kiekybiškai įvertinta cheminė oro tarša, kvapai ir triukšmas, o kiti galimi visuomenės sveikatai reikšmingi veiksniai įvertinti kokybiniu būdu. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinių nurodymų 12.5 papunktyje nustatyta pareiga kiekybiškai ir kokybiškai apibūdinti bei įvertinti planuojamos ūkinės veiklos veiksnių, darančių įtaką visuomenės sveikatai, tiesioginį ir netiesioginį poveikį, o jų priedo 5 punkte atskirai nustatyti cheminės taršos, kvapų, fizikinės taršos ir kitų reikšmingų veiksnių vertinimo reikalavimai. Išvada, kad siūlomas SAZ ribas konkrečiu atveju lemia kvapų sklaida, nereiškia, kad kiti poveikio veiksniai buvo nevertinti ar iš anksto atmesti. Ji reiškia, kad iš visų įvertintų visuomenės sveikatai reikšmingų veiksnių būtent kvapų sklaida formuoja didžiausią teritorinę poveikio zoną. Cheminės oro taršos modeliavimo rezultatai rodo, kad taikomos ribinės vertės neviršijamos, įskaitant vertinimą su fonine tarša, o prognozuojamas ūkinės veiklos triukšmas artimiausioje gyvenamojoje aplinkoje taip pat neviršija teisės aktuose nustatytų ribinių verčių. Tuo tarpu kvapų sklaidos 5 OU/m³ izolinija išeina už veiklos teritorijos ribų ir todėl faktiškai formuoja rekomenduojamos SAZ ribą. Toks vertinimo principas atitinka Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 51 straipsnio 3 dalį, pagal kurią nustatant SAZ ūkinės veiklos išmetamų ar paskleidžiamų aplinkos oro teršalų, kvapų, triukšmo ir kitų fizikinių veiksnių sukeliama žmogaus sveikatai kenksminga aplinkos tarša už SAZ ribų neturi viršyti atitinkamoms saugotinoms aplinkoms nustatytų ribinių verčių. Pareiškėjo teiginys, kad nebuvo įvertintas kelių poveikio veiksnių bendras poveikis, taip pat nepagrįstas. Visi visuomenės sveikatai reikšmingi veiksniai vertinti vienos PVSV procedūros apimtyje, kiekvienam jų taikant jo pobūdžiui tinkamą vertinimo metodą ir teisės aktuose nustatytus kriterijus. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato pareigos skirtingos prigimties poveikio veiksnius – kvapus, oro teršalų koncentracijas, triukšmą ir kitus veiksnius – sujungti į vieną bendrą kiekybinį rodiklį. Modeliavimo rezultatų priklausomybė nuo pradinių duomenų, technologinių parametrų ir numatytų poveikio mažinimo priemonių taip pat savaime nereiškia, kad toks modeliavimas yra nepatikimas. Tai yra įprasta prognozinio vertinimo struktūra – pirmiausia nustatomos ar apskaičiuojamos konkrečios planuojamos veiklos emisijos ir kiti šaltinių parametrai, o vėliau vertinama jų sklaida ir poveikis aplinkoje. Atitinkamai vien bendro pobūdžio abejonės dėl atskirų prielaidų ar mažinimo priemonių efektyvumo savaime nepaneigia visos modeliavimo metodikos ar jos rezultatų pagrįstumo.

Klausimas	Atsakymas
pakankamai motyvuotu. Nesant išsamaus tokios išvados pagrindimo, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad siūlomos SAZ ribos nustatytos įvertinus visus visuomenės sveikatai reikšmingus poveikio veiksnius.	Ataskaitoje taip pat pateiktas atskiras skyrius apie galimus vertinimo netikslumus ir kitas vertinimo prielaidas. Metodiniai nurodymai nereikalauja papildomai atlikti atskiros kiekybinės jautrumo analizės ar modeliuoti visų hipotetinių eksploatavimo sąlygų nukrypimų. Vertinimas atliekamas pagal konkrečiai planuojamos ir vykdomos veiklos parametrus bei numatytus technologinius sprendinius. Atsižvelgiant į tai, Ataskaitoje pateikta išvada, kad rekomenduojamos SAZ ribas konkrečiu atveju lemia kvapų sklaida, yra pagrįsta visų reikšmingų visuomenės sveikatai poveikio veiksnių vertinimo rezultatais. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
3 pastaba. Nepakankamai individualizuotas poveikio visuomenės sveikatai pagrindimas. PVSV ataskaitoje pateikiami modeliavimo rezultatai ir rekomenduojamos sanitarinės apsaugos zonos schema, tačiau nėra pakankamai individualizuotai įvertinta, kokį poveikį siūlomos SAZ ribos turės konkretiems gyvenamiesiems namams ir kitiems jautriems objektams. Ataskaitoje nepateikta aiški analizė, kuri leistų įvertinti, kokiu pagrindu nustatyta, kad konkrečių gyventojų visuomenės sveikatos apsauga bus pakankamai užtikrinta būtent siūlomomis SAZ ribomis. Nepateikta išsami informacija apie kiekvieną arčiausiai planuojamos veiklos esančią gyvenamąją teritoriją, joje prognozuojamus poveikio dydžius, atstumus iki pagrindinių taršos šaltinių bei kitus reikšmingus veiksnius, kurie leistų objektyviai įvertinti, ar konkrečių gyventojų visuomenės sveikata bus tinkamai apsaugota. Dėl to nėra galimybės nustatyti, kokiais argumentais remiantis vieniems sklypams ar gyvenamiesiems namams taikoma sanitarinės apsaugos zona, o kiti paliekami už jos ribų. Be to, nepakankamai pagrįsta, ar taikyta modeliavimo erdvinė skiriamoji geba leidžia pakankamai tiksliai įvertinti poveikį ties konkrečiais gyvenamaisiais namais, sklypų ribomis ir kitais jautriais objektais. Nesant tokio pagrindimo nėra galimybės įvertinti, ar modeliavimo rezultatai pakankamai tiksliai atspindi individualią kiekvieno jautraus objekto situaciją. Taip pat nėra atliktas kompleksinis kiekvieno jautraus objekto vertinimas, apimantis visų reikšmingų poveikio veiksnių visumą. Nors atskirai vertinami kvapai, cheminė oro tarša ir triukšmas, neparodyta, kaip šių veiksnių visuma buvo įvertinta sprendžiant dėl konkrečių gyventojų visuomenės sveikatos apsaugos ir sanitarinės apsaugos zonos ribų nustatymo. Kadangi sanitarinės apsaugos zona nustatoma siekiant apsaugoti konkrečius žmones nuo planuojamos ūkinės veiklos galimo neigiamo poveikio, vien bendrų modeliavimo rezultatų ir schemų pateikimo nepakanka. Ataskaitoje turėjo būti aiškiai ir motyvuotai pagrįsta, kodėl kiekvienam arčiausiai planuojamos veiklos esančiam gyvenamajam namui ir kitam jautriam objektui siūlomos sanitarinės apsaugos zonos ribos užtikrina pakankamą visuomenės sveikatos apsaugą.	Su pastaba nesutinkama. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato pareigos kiekvienam gyventojui ar kiekvienam gyvenamajam namui rengti atskirą individualų sveikatos rizikos vertinimą. Metodinių nurodymų priedo 4.4 papunktis reikalauja įvertinti ūkinės veiklos vietą, atsižvelgiant į greta ir aplink planuojamą ūkinę veiklą esančius ar planuojamus gyvenamuosius pastatus, visuomeninės paskirties objektus, rekreacines teritorijas ir kitus visuomenės sveikatos saugos požiūriu reikšmingus objektus, taip pat nurodyti atstumus iki jų. Priedo 5 punktas reikalauja identifikuoti ir įvertinti planuojamos ar vykdomos ūkinės veiklos lemiamus sveikatai įtaką darančius veiksnius bei aprašyti galimą jų poveikį artimiausioje gyvenamųjų pastatų aplinkoje ir kituose reikšminguose objektuose. Šie reikalavimai Ataskaitoje įgyvendinti. Artimiausia gyvenamoji aplinka identifikuota, nurodyti artimiausi gyvenamieji pastatai ir jų atstumai nuo analizuojamos teritorijos. Triukšmo poveikis papildomai apskaičiuotas konkrečiose artimiausiose gyvenamosiose aplinkose – Jotvingių g. 12, Sūduvos g. 95, Sūduvos g. 93 ir Sūduvos g. 52A – ir nustatyta, kad prognozuojami triukšmo lygiai jose neviršija taikomų ribinių verčių. Cheminės oro taršos ir kvapų poveikis vertintas sklaidos modeliavimo būdu visoje analizuojamoje teritorijoje, todėl šių veiksnių poveikis vertinamas erdviniu būdu, apimant ir artimiausias gyvenamąsias teritorijas. Kvapų modeliavimo rezultatai rodo, kad didžiausia kvapo koncentracija artimiausioje gyvenamojoje aplinkoje siekia iki 3,0 OU/m³ ir neviršija taikomos 5 OU/m³ ribinės vertės. Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 51 straipsnio 3 dalyje nustatytas kriterijus, kad už SAZ ribų ūkinės veiklos išmetamų ar paskleidžiamų aplinkos oro teršalų, kvapų, triukšmo ir kitų fizikinių veiksnių sukeliama žmogaus sveikatai kenksminga aplinkos tarša neturi viršyti teisės aktuose nustatytų ribinių verčių. Todėl SAZ ribų pagrindimas siejamas su visuomenės sveikatos saugos reikalavimų užtikrinimu už nustatomos SAZ ribų, o ne su atskiro individualaus kiekvieno gyventojo sveikatos rizikos vertinimo rengimu. Pareiškėjo nurodytas reikalavimas atlikti atskirą kompleksinį kiekvieno jautraus objekto vertinimą, kuriame visi skirtingos prigimties poveikio veiksniai būtų sujungti į vieną bendrą rodiklį, PVSV metodiniuose nurodymuose nenustatytas. Cheminė oro tarša, kvapai ir triukšmas vertinami pagal jiems taikomas atskiras metodikas, matavimo vienetus ir ribines vertes, o šių vertinimų rezultatai kartu naudojami sprendžiant dėl siūlomų SAZ ribų. Taip pat Metodiniai nurodymai nenustato pareigos kiekvienam gyvenamajam namui atskirai pagrįsti modeliavimo erdvinę skiriamąją gebą. Ataskaitoje pateikti modeliavimo parametrai ir sklaidos rezultatai leidžia įvertinti poveikio pasiskirstymą teritorijoje, įskaitant artimiausią gyvenamąją aplinką. Atsižvelgiant į tai, Ataskaitoje artimiausia gyvenamoji aplinka ir jai galimas poveikis įvertinti tokiu detalumu, kokio reikalauja PVSV metodiniai nurodymai. Pagrindo atlikti papildomą individualizuotą kiekvieno gyvenamojo namo ar kito jautraus objekto vertinimą ir dėl to keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
4 pastaba. Nepakankamai įvertintas modeliavimo rezultatų neapibrėžtumas siūlant SAZ ribas. Kadangi siūloma sanitarinės apsaugos zona iš esmės grindžiama modeliavimo rezultatais, PVSV ataskaitoje turėjo būti išsamiai įvertintas šių rezultatų neapibrėžtumas ir jų jautrumas taikytoms prielaidoms. Tačiau ataskaitoje nėra analizuojama, kaip rekomenduojamos SAZ ribos pasikeistų pasikeitus kvapų emisijoms, meteorologinėms sąlygoms, taršos mažinimo priemonių efektyvumui ar kitiems modeliavimo parametrams. Ataskaitoje nepateikta analizė, kokią įtaką siūlomų SAZ ribų nustatymui gali turėti pradinių duomenų	Su pastaba nesutinkama. Prognozinio modeliavimo rezultatai visada priklauso nuo pradinių duomenų, emisijos faktorių, meteorologinių sąlygų ir vertinamos technologijos parametrų, tačiau pats šių dydžių neapibrėžtumas nereiškia, kad modeliavimas negali būti naudojamas SAZ riboms pagrįsti. Nagrinėjamu atveju neapibrėžtumas mažinamas keliomis priemonėmis: naudojami penkerių metų meteorologiniai duomenys, teršalams ir kvapui taikomi atitinkami procentiliai, įvertinama foninė oro tarša, naudojami konkrečių PŪV šaltinių fiziniai parametrai, o emisijos apskaičiuojamos pagal EMEP/EEA metodiką ir nurodytus kvapų emisijos šaltinius. Dalis prielaidų

Klausimas	Atsakymas
paklaidos, modeliavimo prielaidų neapibrėžtumas ar galimi faktinių eksploatavimo sąlygų skirtumai nuo modeliuotos situacijos. Taip pat nevertinama, ar net ir nedideli modeliavimo parametrų pokyčiai negalėtų lemti kitokių kvapų sklaidos rezultatų ir dėl to kitokio sanitarinės apsaugos zonos dydžio ar konfigūracijos. Europos Komisijos Jungtinio tyrimų centro (Joint Research Centre, JRC) ir FAIRMODE (Forum for Air Quality Modelling) parengtame dokumente „FAIRMODE Guidance Document on Modelling Quality Objectives and Benchmarking“ (toliau – JRC ir FAIRMODE oro kokybės modeliavimo kokybės gairės) ir Jungtinių Amerikos Valstijų aplinkos apsaugos agentūros (United States Environmental Protection Agency, US EPA) dokumente „Guideline on Air Quality Models“ (40 CFR Part 51, Appendix W) (toliau - US EPA oro kokybės modeliavimo gairės) pabrėžiama, kad modeliavimo rezultatų patikimumas tiesiogiai priklauso nuo pradinių duomenų kokybės, taikomų prielaidų pagrįstumo ir jų neapibrėžtumo įvertinimo. Šiuose metodiniuose dokumentuose taip pat akcentuojama jautrumo analizės svarba vertinant modeliavimo rezultatų patikimumą ir jų tinkamumą sprendimų priėmimui. Kadangi PVSV ataskaitoje tokia analizė nepateikta, nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar siūlomos sanitarinės apsaugos zonos ribos išliktų pakankamos pasikeitus faktinėms planuojamos veiklos vykdymo sąlygoms ar modeliavimo prielaidoms. Todėl nėra pakankamo pagrindo teigti, kad rekomenduojamos sanitarinės apsaugos zonos ribos yra pakankamai patikimos ir užtikrins visuomenės sveikatos apsaugą ne tik modeliuotomis, bet ir realiomis planuojamos ūkinės veiklos eksploatavimo sąlygomis.	pasirinkta konservatyviai: galvijų kvapo emisijos mokslinio šaltinio dydis, išreikštas OU/s/t gyvojo svorio, modelyje pritaikytas vienam SG; abiem pašarų transėjoms vienu metu taikomas iki 50 m² atidengtas plotas; transporto ir technikos darbo trukmės triukšmo vertinime taip pat parinktos nepalankiai situacijai. Taršos mažinimo priemonės yra PVSV vertintos projektinės situacijos dalis ir turi būti įgyvendintos taip, kad būtų užtikrinti vertinime numatyti poveikio mažinimo parametrai. Todėl scenarijus, kai šios priemonės sąmoningai netaikomos arba eksploatuojamos netinkamai, nėra planuojamos teisėtai eksploatuojamos veiklos projektinis scenarijus. JRC/FAIRMODE ir US EPA gairėse aptariamas modeliavimo kokybės ir neapibrėžtumo valdymas, tačiau iš jų savaime neišplaukia pareiga kiekviename PVSV atlikti atskirą visų įvesties parametrų jautrumo ar kitą tikimybinę analizę. Pastaboje taip pat nepateikta konkrečių alternatyvių skaičiavimų, kurie parodytų, kad pagrįstai pakeitus kurį nors parametrą rekomenduojamos SAZ ribos taptų nepakankamos. Todėl modeliavimo neapibrėžtumas savaime nepaneigia atlikto vertinimo ar rekomenduojamos SAZ pagrįstumo.
5 pastaba. Nepakankamai pagrįstas siūlomos SAZ pakankamumas visuomenės sveikatos apsaugai. Pagrindinis poveikio visuomenės sveikatai vertinimo tikslas yra nustatyti tokią sanitarinės apsaugos zoną, kuri užtikrintų visuomenės sveikatos apsaugą nuo planuojamos ūkinės veiklos daromo poveikio. Tačiau PVSV ataskaitoje didžioji argumentacijos dalis apsiriboja išvada, kad pagal atliktą modeliavimą nebus viršytos teisės aktuose nustatytos kvapų, cheminių oro teršalų ir triukšmo ribinės vertės. Vien toks konstatavimas savaime neįrodo, kad siūloma sanitarinės apsaugos zona yra pakankama visuomenės sveikatos apsaugai užtikrinti. Ataskaitoje nėra išsamiai paaiškinta, kodėl būtent pasirinktos sanitarinės apsaugos zonos ribos laikomos pakankamomis, kaip buvo įvertintos visos reikšmingos poveikio aplinkybės, kokiais kriterijais remiantis pasirinkta būtent tokia SAZ konfigūracija ir kodėl ji laikoma optimalia visuomenės sveikatos apsaugos požiūriu. Taip pat nėra pakankamai pagrįsta, kodėl įstatyme nustatyto 500 m sanitarinės apsaugos zonos dydžio sumažinimas konkrečiu atveju nesumažins visuomenės sveikatos apsaugos lygio. Be to, siūlomos SAZ pakankamumas grindžiamas modeliavimo rezultatais, kurių patikimumas priklauso nuo pasirinktų pradinių duomenų, modeliavimo prielaidų, taršos mažinimo priemonių efektyvumo ir kitų parametrų. Kaip nustatyta kituose šios ataskaitos vertinimo skyriuose, šių prielaidų pagrindimas, modeliavimo rezultatų neapibrėžtumo analizė, jų validavimas faktiniais duomenimis bei jautrumo vertinimas nėra pakankami. Todėl vien modeliavimo rezultatai negali būti laikomi pakankamu pagrindu išvadai, kad siūloma sanitarinės apsaugos zona visais atvejais užtikrins visuomenės sveikatos apsaugą. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniuose nurodymuose nustatyta, kad sanitarinės apsaugos zonos ribos turi būti motyvuotai pagrįstos, įvertinant visus visuomenės sveikatai reikšmingus veiksnius, jų sąveiką, taikytus vertinimo metodus, poveikio mažinimo priemones bei kitus sprendimo priėmimui reikšmingus duomenis. Todėl vien teisės aktuose nustatytų ribinių verčių neviršijimo konstatavimas negali būti laikomas pakankamu motyvu sumažinti įstatyme nustatytą sanitarinės apsaugos zoną. Todėl, nepakankamai pagrindus tiek pačios sanitarinės apsaugos	Su pastaba nesutinkama. Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 51 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad sanitarinės apsaugos zonos dydis gali būti nustatomas atlikus poveikio visuomenės sveikatai vertinimą, o atlikus tokį vertinimą nustatant SAZ taikomas pagal poveikio visuomenės sveikatai vertinimo dokumentus nustatytas SAZ dydis. Todėl įstatyme nurodytas normatyvinis 500 m SAZ dydis nėra nekintamas, jeigu konkrečios veiklos PVSV rezultatai pagrindžia kitokias SAZ ribas. SŽNS įstatymo 51 straipsnio 3 dalyje nustatytas vienas esminių SAZ nustatymo kriterijų – už SAZ ribų ūkinės veiklos išmetamų ar paskleidžiamų aplinkos oro teršalų, kvapų, triukšmo ir kitų fizikinių veiksnių sukeliama žmogaus sveikatai kenksminga aplinkos tarša neturi viršyti atitinkamoms saugotinoms aplinkoms teisės aktuose nustatytų ribinių verčių. Todėl pareiškėjo teiginys, kad ribinių verčių neviršijimas savaime neturi pakankamos reikšmės pagrindžiant SAZ ribas, neatitinka įstatyme nustatyto SAZ formavimo principo. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinių nurodymų 12.8 papunktis reikalauja pateikti SAZ ribų nustatymo arba tikslinimo pagrindimą, o jų priedo 8 punkte nustatyti konkretūs tokio pagrindimo reikalavimai. Nustatant SAZ ribas turi būti pateiktas jų planas, nustatymo arba tikslinimo pagrindimas, sklaidos skaičiavimų vertės, izolinijos ir taršos šaltiniai. Jau vykdomos veiklos atveju SAZ ribas pagrindžiantys fizikinės, cheminės taršos ir taršos kvapais duomenys gali būti gaunami matavimų, skaičiavimų ar modeliavimo būdu. Šie reikalavimai Ataskaitoje įgyvendinti. Joje įvertinta cheminė oro tarša, kvapai, triukšmas ir kiti visuomenės sveikatai reikšmingi veiksniai, aprašyti vertinimo metodai ir poveikio mažinimo priemonės, pateikti modeliavimo rezultatai bei SAZ ribų nustatymo pagrindimas. Cheminės oro taršos vertinimas parodė, kad taikomos ribinės vertės neviršijamos, įskaitant vertinimą su fonine tarša, o prognozuojamas triukšmas artimiausioje gyvenamojoje aplinkoje taip pat neviršija nustatytų ribinių verčių. Iš įvertintų veiksnių didžiausią teritorinę aprėptį formuoja kvapų sklaida, todėl būtent jos rezultatai faktiškai lemia rekomenduojamos SAZ ribos konfigūraciją. Todėl siūlomos SAZ ribos grindžiamos ne vien abstrakčiu teiginiu apie ribinių verčių neviršijimą, bet visa vertinimo grandine – taršos šaltinių ir veiklos parametrų identifikavimu, emisijų apskaičiavimu, poveikio mažinimo priemonių įvertinimu, sklaidos modeliavimu ir gautų rezultatų palyginimu su teisės aktuose nustatytais visuomenės sveikatos saugos kriterijais. Vien aplinkybė, kad galutiniai modeliavimo rezultatai priklauso nuo pradinių

Klausimas	Atsakymas
zonos ribų pasirinkimą, tiek modeliavimo rezultatų patikimumą ir jų pakankamumą visuomenės sveikatos apsaugos požiūriu, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad siūloma sanitarinės apsaugos zona užtikrins tokį visuomenės sveikatos apsaugos lygį, kokio reikalauja teisės aktai.	duomenų, technologinių sprendinių ir numatytų poveikio mažinimo priemonių, savaime nereiškia, kad toks vertinimas yra nepatikimas – tai yra įprasta prognozinio modeliavimo struktūra. Ataskaitoje taip pat pateiktas atskiras 7.2 skyrius, kuriame aprašyti galimi vertinimo netikslumai ir kitos vertinimo prielaidos. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato papildomos pareigos atlikti atskirą kiekybinę modeliavimo jautrumo analizę, kiekvieną galimą prielaidų pokytį modeliuoti kaip atskirą scenarijų ar modeliavimo rezultatus privalomai validuoti natūriniais matavimais. Taip pat nėra pagrindo teigti, kad mažesnė už įstatyme nurodytą normatyvinę SAZ savaime reiškia mažesnį visuomenės sveikatos apsaugos lygį. Įstatyme numatyta galimybė SAZ dydį nustatyti pagal konkrečios veiklos PVSV rezultatus būtent tam, kad jos ribos būtų pagrįstos konkrečiu prognozuojamu poveikiu, o už nustatytos SAZ ribų būtų užtikrinami teisės aktuose nustatyti visuomenės sveikatos saugos reikalavimai. Atsižvelgiant į tai, siūlomos SAZ pakankamumas visuomenės sveikatos apsaugai Ataskaitoje pagrįstas konkrečios planuojamos ir vykdomos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo rezultatais ir atitinka SŽNS įstatyme bei Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniuose nurodymuose nustatytus SAZ nustatymo ir tikslinimo principus. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
6 pastaba. Nevertintas faktinis dabar vykdomos ūkinės veiklos poveikis visuomenės sveikatai. PVSV ataskaitoje visuomenės sveikatos vertinimas grindžiamas planuojamos ūkinės veiklos modeliavimo rezultatais, tačiau nėra pateikta pakankamai duomenų apie faktinį dabar vykdomos veiklos poveikį visuomenės sveikatai. Ataskaitoje nepateikti faktiniai kvapų, aplinkos oro taršos ar triukšmo matavimai, neanalizuojama, ar daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdomos gyvulininkystės veiklos faktinis poveikis atitinka modeliuojamus rodiklius. Atsižvelgiant į tai, kad planuojama ūkinė veikla bus vykdoma jau ilgą laiką eksploatuojamoje teritorijoje, esamos situacijos įvertinimas yra būtinas siekiant nustatyti ne tik prognozuojamą poveikį po planuojamos plėtros, bet ir objektyviai įvertinti, kokį papildomą poveikį visuomenės sveikatai sukels planuojamos veiklos pokyčiai. Tačiau PVSV ataskaitoje toks vertinimas neatliktas. Nepateikta analizė, ar dabar vykdomos veiklos metu susidarantys kvapai, cheminė oro tarša, triukšmas bei kiti visuomenės sveikatai reikšmingi veiksniai atitinka modeliavimo prielaidas ir ar pasirinkta vertinimo metodika pakankamai tiksliai atspindi faktines eksploatavimo sąlygas. Todėl nėra galimybės įvertinti, ar modeliavimo rezultatai buvo patikrinti pagal realią situaciją ir ar gali būti laikomi pakankamu pagrindu sprendžiant dėl sanitarinės apsaugos zonos sumažinimo. Be to, nesant faktinės esamos situacijos analizės, nėra galimybės objektyviai nustatyti, kokia yra dabartinė visuomenės sveikatos rizika, kiek ji pasikeis įgyvendinus planuojamą ūkinės veiklos plėtrą ir ar siūloma sanitarinės apsaugos zona iš tiesų užtikrins tokį visuomenės sveikatos apsaugos lygį, kokio reikalauja teisės aktai. Todėl, neįvertinus faktinio dabar vykdomos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai ir nepalyginus jo su planuojama situacija, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti planuojamos plėtros sąlygojamo papildomo poveikio bei pagrįsti siūlomą sanitarinės apsaugos zonos dydį.	Su pastaba nesutinkama. Pareiškėjo teiginys, kad faktinis dabar vykdomos ūkinės veiklos poveikis visuomenės sveikatai nebuvo įvertintas vien todėl, kad Ataskaitoje nepateikti natūriniai kvapų, aplinkos oro taršos ar triukšmo matavimai, nėra pagrįstas. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinių nurodymų priedo 8.3 papunktyje nustatyta, kad nustatant ar tikslinant jau vykdomos ūkinės veiklos SAZ ribas pagrindžiantys duomenys turi būti gaunami remiantis faktiniais vykdomos ūkinės veiklos fizikinės, cheminės taršos ir taršos kvapais duomenimis, kaip tokių duomenų gavimo būdus nurodant matavimų, skaičiavimų ar modeliavimo duomenis. Taigi Metodiniai nurodymai nenustato pareigos visais atvejais vykdomos veiklos poveikį pagrįsti būtent natūriniais matavimais. Ataskaitoje esama veikla nėra ignoruojama. Joje pateikti esami ir planuojami veiklos pajėgumai, gyvulių skaičius, naudojamos žaliavos ir ištekliai, mėšlo susidarymo ir tvarkymo technologijos bei kiti vertinimui reikšmingi veiklos parametrai. Esamoje situacijoje komplekse laikoma 740 galvijų, atitinkančių 509,39 SG, o planuojamoje situacijoje numatoma 1 790 galvijų, atitinkančių 1 719,5 SG. Vertinant planuojamą situaciją modeliuojamas ne vien planuojamos plėtros sąlygojamas poveikio prieaugis, bet visas po plėtros veiksiantis kompleksas, į vertinimą įtraukiant esamus ir planuojamus oro taršos, kvapų ir triukšmo šaltinius. Todėl galutinėje planuojamoje situacijoje vertinamas bendras komplekso poveikis visuomenės sveikatai, o ne izoliuotai tik naujai planuojami statiniai ar technologiniai sprendiniai. Pareiškėjo reikalavimas atskirai retrospektyviai nustatyti daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdomos veiklos faktinį poveikį ir jį privalomai palyginti su natūriniais matavimais nėra nustatytas kaip savarankiškas PVSV ataskaitos turinio reikalavimas. Esminis reikalavimas yra įvertinti vykdomos ir planuojamos veiklos visuomenės sveikatai reikšmingus veiksnius ir pagal šio vertinimo rezultatus pagrįsti siūlomas SAZ ribas. Taip pat nėra nustatyta pareiga prognozinio modeliavimo rezultatus visais atvejais privalomai validuoti natūriniais matavimais. Vien aplinkybė, kad esamos veiklos poveikis vertintas skaičiavimo ir modeliavimo būdu, o ne atliekant papildomus natūrinius matavimus, savaime nereiškia, kad pasirinktas vertinimo būdas yra nepakankamas ar neatitinka Metodinių nurodymų. Atsižvelgiant į tai, esamos veiklos parametrai ir jos taršos šaltiniai Ataskaitoje įvertinti tokia apimtimi, kokios reikalauja Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai, o vien natūrinių kvapų, aplinkos oro taršos ar triukšmo matavimų nebuvimas nesudaro pagrindo teigti, kad SAZ ribų pagrindimas yra nepakankamas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
7 pastaba. Nepakankamai pagrįsta, kad nustatant SAZ buvo įvertintas visas veikiančio gyvulininkystės komplekso poveikis	Su pastaba nesutinkama.

Klausimas	Atsakymas
visuomenės sveikatai. PVSV ataskaitoje pagrindinis dėmesys skiriamas planuojamai ūkinės veiklos plėtrai ir jos technologiniams sprendiniams, tačiau nėra aiškiai ir motyvuotai pagrįsta, kad nustatant rekomenduojamą sanitarinės apsaugos zoną buvo įvertintas visas veikiančio gyvulininkystės komplekso poveikis visuomenės sveikatai, įskaitant jau eksploatuojamus tvartus, mėšlo ir srutų tvarkymo infrastruktūrą, esamus taršos šaltinius, vidaus transporto srautus, technologinius procesus bei kitus ilgą laiką eksploatuojamus objekto elementus. Sanitarinės apsaugos zona nustatoma visai vykdomai ūkinei veiklai, o ne vien naujai projektuojamiems statiniams ar atskiriems technologiniams sprendiniams. Todėl ataskaitoje turėjo būti aiškiai parodyta, kad visuomenės sveikatos vertinimas apėmė bendrą visų veikiančio komplekso taršos šaltinių, technologinių procesų ir planuojamos plėtros sąlygojamo poveikio visumą. Tačiau ataskaitoje nėra pakankamai aiškios analizės, leidžiančios nustatyti, kokia bendro poveikio dalis tenka jau vykdomai veiklai, kokia – planuojamai plėtrai, ir kaip šių poveikių visuma buvo įvertinta nustatant siūlomas sanitarinės apsaugos zonos ribas. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar rekomenduojama SAZ nustatyta įvertinus visą komplekso daromą poveikį, o ne tik atskirus planuojamos plėtros elementus. Be to, nepakankamai įvertinta, kad daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdoma gyvulininkystės veikla jau yra suformavusi tam tikrą aplinkos apkrovą, todėl planuojamos plėtros poveikis negali būti vertinamas izoliuotai nuo jau veikiančio komplekso. Sprendžiant dėl sanitarinės apsaugos zonos dydžio būtina įvertinti bendrą visų taršos šaltinių, technologinių procesų ir jų sąveikos daromą poveikį visuomenės sveikatai. Todėl, nesant aiškaus ir motyvuoto pagrindimo, kad poveikio visuomenės sveikatai vertinimas apėmė visą veikiančio gyvulininkystės komplekso veiklą ir visus jos keliamus rizikos veiksnius, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad siūloma sanitarinės apsaugos zona užtikrins visuomenės sveikatos apsaugą nuo viso komplekso daromo poveikio.	Nustatant rekomenduojamas sanitarinės apsaugos zonos ribas vertinta ne izoliuota planuojama plėtra, o visa galutinė po projekto įgyvendinimo veiksianti gyvulininkystės komplekso situacija. Ataskaitoje aprašyta esama ir planuojama veikla, jos pajėgumai, technologijos, mėšlo ir srutų tvarkymo sprendiniai, transporto srautai ir kiti vertinimui reikšmingi veiklos parametrai. Oro taršos ir kvapų vertinime įtraukti komplekso galvijų laikymo pastatai, skysto mėšlo rezervuarai, mėšlidė ir pašarų tranšėjos. Triukšmo vertinime nagrinėjami esami ir planuojami triukšmo šaltiniai, su veikla susijęs lengvasis ir sunkusis transportas, ūkio technika bei vidaus patalpose veikiantys įrenginiai. Todėl vertinimas apima ne vien naujai projektuojamus objektus ar atskirus plėtros sprendinius, bet visą komplekso poveikį planuojamoje situacijoje. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato bendros pareigos kiekvienu atveju atskirai kiekybiškai išskaidyti, kokia galutinio poveikio dalis tenka ilgą laiką vykdomai veiklai, o kokia – planuojamai plėtrai, jeigu vertinant galutinę planuojamą situaciją įtraukiami visi reikšmingi esami ir planuojami taršos bei triukšmo šaltiniai. Esminis reikalavimas yra įvertinti planuojamos ir vykdomos veiklos visuomenės sveikatai reikšmingus veiksnius ir pagal šio vertinimo rezultatus pagrįsti siūlomas SAZ ribas. Pareiškėjo argumentas, kad daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdoma veikla turi būti vertinama kaip atskira papildoma poveikio kategorija, savaime nesukuria pareigos atlikti atskirą retrospektyvų istorinės veiklos poveikio auditą. Ilgalaikės veiklos aplinkybė yra reikšminga tiek, kiek ji atsispindi esamoje veikloje, jos taršos šaltiniuose, technologiniuose procesuose ir kituose faktiniuose parametruose, kurie yra įtraukti į galutinės planuojamos situacijos vertinimą. Todėl pareiškėjo teiginys, kad rekomenduojama SAZ nustatyta neįvertinus viso veikiančio komplekso poveikio, neatitinka Ataskaitos turinio. Vertinant planuojamą situaciją buvo įtraukti esami ir planuojami komplekso taršos bei triukšmo šaltiniai, o SAZ ribos pagrįstos bendru viso komplekso prognozuojamu poveikiu visuomenės sveikatai. Atsižvelgiant į tai, papildomo atskiro „viso komplekso“ vertinimo ar galutinio poveikio suskaidymo į istorinės veiklos ir planuojamos plėtros dalis Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nereikalauja. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
8 pastaba. PVSV ataskaitoje poveikio visuomenės sveikatai vertinimas orientuotas į iš anksto pasirinktų sprendinių pagrindimą, išgalvotą taršos, triukšmo ir kvapų priemonių efektyvumą, remiantis vien tik vietinio tiekėjo nepatikima deklaracija, kuri neturi tolimesnio mokslinio pagrindimo, o ne į objektyvų visuomenės sveikatos apsaugai būtinų priemonių nustatymą. Sistemiškai įvertinus visą PVSV ataskaitą matyti, kad joje nuosekliai siekiama pagrįsti planuojamus technologinius sprendinius ir jų pakankamumą, modeliuojant situaciją, kurioje visos numatytos taršos mažinimo ir rizikos valdymo priemonės veikia projektinėmis sąlygomis, o jų efektyvumas atitinka modeliavime taikytas prielaidas. Tuo tarpu nepakankamai analizuojama, kaip planuojamos veiklos poveikis visuomenės sveikatai pasikeistų esant kitoms, realiai galimoms eksploatavimo sąlygoms. Ataskaitoje reikšminga dalis išvadų grindžiama modeliavimo rezultatais, kurie priklauso nuo pasirinktų pradinių duomenų, projektinių prielaidų ir taršos mažinimo priemonių efektyvumo. Tačiau nepakankamai įvertintas šių prielaidų pagrįstumas, jų neapibrėžtumas, rezultatų jautrumas galimiems pokyčiams bei jų atitiktis faktinėms planuojamos veiklos vykdymo sąlygoms. Taip pat nepakankamai pagrįstas mokslinių šaltinių ir literatūroje pateikiamų duomenų pritaikymas konkrečiam projektui. Be to, ataskaitoje nepakankamai įvertinta daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdomos ūkinės veiklos faktinė situacija, nepateiktas nuoseklus esamos ir planuojamos būklės palyginamasis vertinimas, o daugeliu atvejų faktiniai matavimai ir vietovėje atlikti tyrimai pakeičiami projektinėmis prielaidomis bei modeliavimo rezultatais. Taip pat monitoringo priemonės dažnai pateikiamos kaip argumentas planuojamos veiklos saugumui pagrįsti, nors jos negali pakeisti pareigos dar iki sprendimo priėmimo visapusiškai įvertinti galimą poveikį visuomenės	Su pastaba nesutinkama. Teiginys, kad PVSV ataskaita orientuota į iš anksto pasirinktų sprendinių pagrindimą ar remiasi „išgalvotu“ taršos, triukšmo ir kvapų mažinimo priemonių efektyvumu, neatitinka Ataskaitos turinio. Vertinimas atliktas pagal konkrečiai planuojamos veiklos technologinius sprendinius, numatomas poveikio mažinimo priemones, taikytas metodikas ir Ataskaitoje nurodytus duomenų bei literatūros šaltinius. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinių nurodymų 10 punkte nustatyta, kad Ataskaitoje informacija pateikiama atsižvelgiant į konkrečios planuojamos ūkinės veiklos specifiką, įskaitant veiklos pobūdį, mastą, naudojamas technologijas ir taršos mažinimo priemones. Metodinių nurodymų 12.6 papunktis reikalauja pateikti neigiamo poveikio visuomenės sveikatai mažinimo priemonių aprašymą ir jų pasirinkimo argumentus. Todėl planuojamų technologinių ir taršos mažinimo priemonių įtraukimas į poveikio vertinimą nėra Ataskaitos trūkumas – priešingai, tai yra jos privalomo turinio dalis. Ataskaitoje vertinamos ne abstrakčios ar hipotetinės priemonės, o konkrečiai planuojamos veiklos sprendiniai – optimalaus mikroklimato palaikymas, greitas mėšlo ir šlapimo pašalinimas, probiotinių preparatų naudojimas, skysto mėšlo rezervuarų ir mėšlidės dengimas bei pašarų tranšėjų dengimas. Šios priemonės įtrauktos į planuojamos veiklos sprendinius ir į emisijų bei sklaidos vertinimą. Taip pat nėra pagrindo teigti, kad visų priemonių efektyvumas grindžiamas vien vietinio tiekėjo deklaracija. Ataskaitoje naudojami skirtingo pobūdžio techniniai, metodiniai ir literatūros šaltiniai. Dalies priemonių, pavyzdžiui, optimalaus mikroklimato palaikymo ir greito mėšlo bei šlapimo pašalinimo, efektyvumas šaltiniuose tiesiogiai nagrinėjamas amoniako emisijų mažinimo požiūriu. Tačiau iš to savaime neišplaukia, kad šios priemonės negali turėti poveikio kvapui, nes jos veikia patį emisijų susidarymo ar patekimo į aplinkos orą procesą – mažina mėšlo ir šlapimo buvimo atviruose paviršiuose laiką ir atvirą emisijos plotą. Kitų priemonių poveikis kvapui pagrįstas ir tiesiogiai kvapo mažinimą nagrinėjančiais duomenimis. Mėšlo saugyklų dengimo poveikis kvapo

Klausimas	Atsakymas
sveikatai. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinių nurodymų paskirtis yra objektyviai nustatyti, kokios visuomenės sveikatos apsaugos priemonės ir kokio dydžio sanitarinės apsaugos zona konkrečiu atveju yra būtinos planuojamos ūkinės veiklos poveikiui valdyti. Todėl poveikio visuomenės sveikatai vertinimas turi būti orientuotas ne į pasirinktų projektinių sprendinių pagrindimą, bet į objektyvų ir visapusišką visų reikšmingų poveikio aplinkybių įvertinimą. Atsižvelgiant į visus šioje išvadoje ir kituose pastabų skyriuose nustatytus metodinius trūkumus, darytina išvada, kad PVSV ataskaitoje nepakankamai pagrįsta, jog siūlomos sanitarinės apsaugos zonos ribos nustatytos objektyviai įvertinus visas planuojamos ūkinės veiklos poveikiui visuomenės sveikatai reikšmingas aplinkybes. Dėl to nėra pakankamo pagrindo teigti, kad siūlomas sanitarinės apsaugos zonos sumažinimas užtikrins teisės aktų reikalaujamą visuomenės sveikatos apsaugos lygį.	emisijoms nagrinėjamas atitinkamuose techniniuose ir literatūros šaltiniuose, o biologinių preparatų poveikis kvapui vertintas ir bandyme pieninių galvijų mėšlo lagūnoje. Todėl teiginys, kad kvapo mažinimo priemonės parinktos vien mechaniškai perkeliant amoniako mažinimo duomenis arba remiantis vien viena tiekėjo deklaracija, nėra pagrįstas. Kartu pažymėtina, kad kvapo ir amoniako emisijos nėra tapatūs dydžiai. Todėl atskirų mažinimo priemonių poveikio kvapui pagrįstumas vertintinas pagal konkrečios priemonės veikimo principą ir ją pagrindžiančius duomenis. Tačiau ginčas dėl vieno ar kelių konkrečių mažinimo koeficientų savaime nėra pagrindas daryti išvadą, kad visa kvapo emisijų apskaičiavimo ir sklaidos modeliavimo metodika yra nepatikima. Tai, kad galutinis modeliavimo rezultatas priklauso nuo į modelį įvedamų emisijų dydžių, technologinių parametrų ir numatytų taršos mažinimo priemonių, taip pat savaime nėra modeliavimo trūkumas. Tai yra įprasta prognozinio poveikio vertinimo struktūra – pirmiausia pagal planuojamos veiklos parametrus ir numatytas priemones apskaičiuojamos emisijos, o vėliau vertinama jų sklaida aplinkoje. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato pareigos papildomai modeliuoti visų hipotetinių situacijų, kai numatytos taršos mažinimo priemonės apskritai netaikomos, eksploatuojamos pažeidžiant nustatytas sąlygas ar sąmoningai neveikia taip, kaip numatyta vertinamame veiklos variante. Vertinamas konkretus planuojamos veiklos variantas su jo technologiniais ir poveikio mažinimo sprendiniais. Veiklos vykdymas nesilaikant nustatytų sąlygų yra atskiras veiklos vykdymo ir kontrolės klausimas. Taip pat nepagrįstas teiginys, kad stebėsenos ar kontrolės priemonės Ataskaitoje naudojamos kaip pakaitalas išankstiniam poveikio visuomenės sveikatai vertinimui. Poveikis visuomenės sveikatai įvertintas pagal oro taršos, kvapų, triukšmo ir kitų reikšmingų veiksnių vertinimo rezultatus iki sprendimo priėmimo; kontrolės priemonės šio vertinimo nepakeičia. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad PVSV ataskaita parengta siekiant pagrįsti iš anksto pasirinktą SAZ ar remiasi tariamai „išgalvotu“ poveikio mažinimo priemonių efektyvumu. Ataskaitoje vertinta konkreti planuojama ir vykdoma veikla, jos technologiniai sprendiniai, numatytos poveikio mažinimo priemonės ir visuomenės sveikatai reikšmingi poveikio veiksniai pagal Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinių nurodymų reikalavimus. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
9 pastaba. Nepakankamai pagrįsta, kad siūloma sanitarinės apsaugos zona užtikrins visuomenės sveikatos apsaugą visą planuojamos ūkinės veiklos vykdymo laikotarpį. PVSV ataskaitoje siūlomos sanitarinės apsaugos zonos ribos nustatomos remiantis planuojamos ūkinės veiklos modeliavimo rezultatais ir projektinėmis prielaidomis apie numatomų technologinių sprendinių bei taršos mažinimo priemonių veikimą. Tačiau nėra pakankamai įvertinta, ar siūloma sanitarinės apsaugos zona išliks pakankama visą planuojamos ūkinės veiklos vykdymo laikotarpį. Ataskaitoje neanalizuojama, kaip sanitarinės apsaugos zonos pakankamumą ilgalaikėje perspektyvoje galėtų paveikti technologinių įrenginių nusidėvėjimas, taršos mažinimo priemonių efektyvumo pokyčiai, eksploatavimo sąlygų pasikeitimai, infrastruktūros senėjimas ar kiti ilgalaikio veiklos vykdymo veiksniai. Taip pat nevertinama, ar tokiomis sąlygomis siūlomos sanitarinės apsaugos zonos ribos ir toliau užtikrintų teisės aktuose nustatytą visuomenės sveikatos apsaugos lygį. Be to, planuojama ūkinė veikla bus vykdoma teritorijoje, kurioje intensyvi gyvulininkystės veikla vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius, todėl sprendžiant dėl sanitarinės apsaugos zonos dydžio būtina įvertinti ne tik projektinę situaciją veiklos pradžioje, bet ir ilgalaikį planuojamos veiklos poveikį visuomenės sveikatai bei jo galimus pokyčius per visą veiklos laikotarpį. Kadangi sanitarinės apsaugos zona nustatoma ilgalaikiam planuojamos ūkinės veiklos vykdymui, jos pakankamumas turi būti pagrįstas ne vien projektinėmis prielaidomis, bet ir įvertinus galimus ilgalaikius eksploatavimo pokyčius bei jų įtaką visuomenės sveikatos apsaugai. Nesant tokio vertinimo nėra pakankamo pagrindo teigti, kad siūloma	Su pastaba nesutinkama. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimas yra prognozinis planuojamos ir (ar) vykdomos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimas, atliekamas pagal konkrečiai numatomas veiklos sąlygas, technologinius sprendinius, taršos šaltinius ir poveikio mažinimo priemones. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato pareigos iš anksto modeliuoti visų hipotetinių technologinių įrenginių nusidėvėjimo, infrastruktūros senėjimo, eksploatavimo sąlygų pasikeitimo ar kitų galimų ilgalaikių techninės būklės pokyčių scenarijų. Ataskaitos 4 skyriuje poveikis visuomenės sveikatai įvertintas pagal planuojamus technologinius sprendinius ir taršos mažinimo priemones, 5 skyriuje aprašytos poveikio mažinimo priemonės, o 9 skyriuje pagal atlikto vertinimo rezultatus pagrįstos rekomenduojamos SAZ ribos. Vertinime atsižvelgta į konkrečiai planuojamos veiklos sprendinius ir numatytas priemones, kurios yra vertinamos kaip veiklos eksploatavimo sąlygų dalis. Todėl SAZ ribų pagrįstumas vertinamas pagal planuojamos ir vykdomos veiklos poveikį tomis sąlygomis, kurios aprašytos Ataskaitoje, o ne pagal visus teoriškai įmanomus būsimus techninės būklės ar eksploatavimo pokyčius. Vien aplinkybė, kad ateityje įranga gali nusidėvėti ar gali pasikeisti tam tikros veiklos aplinkybės, savaime nesukuria pareigos PVSV metu modeliuoti neribotą skaičių hipotetinių ateities scenarijų. Be to, PVSV tvarkos aprašo 45[1] punkte nustatyta, kad Nacionalinio visuomenės sveikatos centro sprendimas dėl planuojamos ūkinės veiklos galimybių galioja neterminuotai tik tuo atveju, jei nesikeičia esminės aplinkybės. Prie tokių aplinkybių priskiriamos Ataskaitoje nurodytos ūkinės veiklos apimtys, technologiniai procesai, taršos šaltiniai, ūkinės veiklos sukeliama tarša ir taršos mažinimo priemonės, taip pat kitos šiame punkte nurodytos aplinkybės. Pasikeitus esminėms aplinkybėms taip, kad dėl jų turi būti koreguojamos SAZ

Klausimas	Atsakymas
sanitarinės apsaugos zona užtikrins visuomenės sveikatos apsaugą visą planuojamos ūkinės veiklos vykdymo laikotarpį.	ribos, poveikio visuomenės sveikatai vertinimas atliekamas iš naujo Tvarkos aprašo nustatyta tvarka. Taigi teisės aktų sistema nereikalauja vienos PVSV ataskaitos rengimo metu iš anksto įvertinti visų galimų veiklos pokyčių per visą būsimos eksploatacijos laikotarpį. Ji numato, kad vertinimas atliekamas pagal konkrečias vertinamas veiklos sąlygas, o šioms sąlygoms iš esmės pasikeitus ir dėl to atsiradus poreikiui koreguoti SAZ ribas, taikomas pakartotinio PVSV mechanizmas. Atsižvelgiant į tai, siūlomos SAZ ribos Ataskaitoje pagrįstos pagal joje nustatytas planuojamos ir vykdomos veiklos sąlygas, technologinius sprendinius ir poveikio mažinimo priemones. Pagrindo papildomai modeliuoti visus hipotetinius ilgalaikio įrenginių nusidėvėjimo, infrastruktūros senėjimo ar kitų galimų eksploatacinių pokyčių scenarijus ir dėl to keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
II. BENDRIEJI METODINIAI KLAUSIMAI	
1 pastaba. PVSV ataskaitos išvados nepakankamai grindžiamos faktiniais duomenimis ir tyrimais. PVSV ataskaitoje reikšminga dalis išvadų dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai grindžiama projektinėmis prielaidomis, modeliavimo rezultatais, techniniais sprendiniais bei mokslinės literatūros duomenimis, tačiau daugeliu atvejų nepateikiami pakankami faktiniai duomenys, leidžiantys patikrinti šių išvadų pagrįstumą konkrečiomis planuojamos veiklos sąlygomis. Ataskaitoje daugeliu klausimų nepateikti faktiniai matavimai, vietovėje atliktų tyrimų rezultatai ar kiti objektyvūs duomenys, kurie leistų įvertinti esamą aplinkos būklę, patikrinti modeliavimo prielaidas ir pagrįsti prognozuojamą planuojamos veiklos poveikį visuomenės sveikatai. Dėl to reikšminga dalis išvadų grindžiama prielaidomis apie būsimą planuojamos veiklos vykdymą, o ne faktiniais konkrečios teritorijos duomenimis. Tarptautinėje metodinėje praktikoje, įskaitant JRC ir FAIRMODE oro kokybės modeliavimo kokybės gairs ir US EPA oro kokybės modeliavimo gaires, pabrėžiama, kad vertinimo patikimumas tiesiogiai priklauso nuo naudojamų pradinių duomenų kokybės, jų reprezentatyvumo bei galimybės modeliavimą ar kitas vertinimo išvadas pagrįsti faktiniais duomenimis. Todėl, nesant pakankamo faktinių duomenų ir tyrimų pagrindimo, nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar PVSV ataskaitoje padarytos išvados pakankamai patikimai atspindi realų planuojamos ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai.	Su pastaba nesutinkama. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato bendro reikalavimo, kad kiekviena PVSV ataskaitos išvada privalomai būtų pagrįsta natūriniais matavimais ar specialiai konkrečioje vietovėje atliktais tyrimais. Metodinių nurodymų 9 punkte nustatyta, kad visuomenės sveikatai įtaką darančių reglamentuojamų aplinkos veiksnių vertinimo duomenys – laboratorinių matavimų, skaičiavimų rezultatai ir skaičiavimams naudoti įvesties duomenys – turi būti gaunami laikantis specialiųjų teisės aktų, nustatančių konkrečių aplinkos veiksnių vertinimo reikalavimus. Metodinių nurodymų 11 punkte taip pat nustatyta, kad rengiant Ataskaitą gali būti vadovaujamasi mokslinių tyrimų duomenimis, tarptautinėmis ir Lietuvos bei kitų valstybių metodinėmis rekomendacijomis ar modeliais. Jau vykdomos ūkinės veiklos atveju Metodinių nurodymų priedo 8.3 papunktyje nustatyta, kad SAZ ribas pagrindžiantys duomenys turi būti gaunami remiantis faktiniais vykdomos ūkinės veiklos fizikinės, cheminės taršos ir taršos kvapais duomenimis, kaip tokių duomenų gavimo pavyzdžius nurodant matavimų, skaičiavimų ir modeliavimo duomenis. Todėl Metodiniai nurodymai nenustato, kad vykdomos veiklos poveikis visais atvejais privalėtų būti pagrįstas būtent natūriniais matavimais ar specialiai PVSV procedūrai vietovėje atliekamais papildomais tyrimais. Ataskaitoje vertinimas grindžiamas konkrečiais esamos ir planuojamos veiklos duomenimis: veiklos pajėgumais, galvijų bandos struktūra, naudojamomis technologijomis, taršos šaltinių charakteristikomis, naudojamais ištekliais ir žaliavomis, mėšlo ir nuotekų tvarkymo sprendiniais, transporto srautais bei numatytomis poveikio mažinimo priemonėmis. Esama ir planuojama situacija Ataskaitoje aprašytos atskirai, o vertinant planuojamą situaciją analizuojamas visas po plėtros veiksiantis kompleksas. Cheminės oro taršos, kvapų ir triukšmo poveikis vertintas taikant šiems veiksniams skirtus skaičiavimo ir modeliavimo metodus. Ataskaitoje pateikti vertinimui naudoti taršos šaltinių duomenys, modeliavimo parametrai, meteorologiniai ir foninio užterštumo duomenys, poveikio mažinimo priemonės, skaičiavimo bei modeliavimo rezultatai. Todėl nėra pagrindo teigti, kad Ataskaitos išvados grindžiamos vien abstrakčiomis projektinėmis prielaidomis. Be to, esamos situacijos natūriniai matavimai, net jeigu būtų naudojami kaip papildomas informacijos šaltinis, nepakeistų būtinybės prognozuoti planuojamos situacijos poveikį pagal po plėtros numatomus veiklos pajėgumus, technologinius sprendinius, taršos šaltinius ir poveikio mažinimo priemones. Planuojama situacija nėra tapati dabartinei komplekso situacijai, todėl būsimas poveikis pagal savo pobūdį turi būti vertinamas prognoziniais metodais. Pareiškėjo nurodomos JRC, FAIRMODE ar US EPA metodinės rekomendacijos savaime nenustato papildomų privalomų PVSV ataskaitos turinio reikalavimų Lietuvos Respublikoje. PVSV ataskaitos privalomą turinį ir atskirų poveikio veiksnių vertinimo reikalavimus nustato Lietuvos Respublikos teisės aktai. Tarptautinės metodinės rekomendacijos gali būti naudojamos vertinimui, tačiau jų nuostatos savaime nesukuria papildomos pareigos kiekvienu PVSV atveju atlikti natūrinius matavimus ar specialius vietovės tyrimus, kurių nereikalauja taikomi teisės aktai.

Klausimas	Atsakymas
	Atsižvelgiant į tai, Ataskaitos išvados pagrįstos konkrečiais vykdomos ir planuojamos veiklos duomenimis, teisės aktuose numatytais skaičiavimo ir modeliavimo būdais bei atitinkamais techniniais ir moksliniais šaltiniais. Vien papildomų natūrinių matavimų ar vietovėje atliekamų tyrimų nebuvimas savaime nesudaro pagrindo teigti, kad PVSV išvados yra nepakankamai pagrįstos. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
2 pastaba. Monitoringo priemonių numatymas nepakeičia pareigos tinkamai įvertinti planuojamos ūkinės veiklos poveikį iki sprendimo priėmimo. PVSV ataskaitoje daugelyje vertinamų sričių kaip viena pagrindinių poveikio valdymo priemonių nurodomas įvairių monitoringo sistemų taikymas – požeminio vandens stebėsena, rezervuarų kontrolė, technologinių procesų priežiūra bei kitos kontrolės priemonės. Tačiau monitoringo priemonių numatymas savaime neįrodo, kad planuojamos veiklos poveikis visuomenės sveikatai yra tinkamai įvertintas. Monitoringo paskirtis yra nustatyti galimus aplinkos pokyčius ar taršą jau vykdant veiklą ir sudaryti galimybes imtis papildomų priemonių nustačius nepageidaujamus pokyčius. Tačiau monitoringas nepakeičia pareigos dar iki sprendimo priėmimo visapusiškai įvertinti galimą planuojamos veiklos poveikį, pagrįsti pasirinktas prielaidas, įvertinti galimas rizikas bei motyvuoti, kodėl planuojama veikla nekels neigiamo poveikio visuomenės sveikatai. Todėl vien monitoringo priemonių numatymas negali būti laikomas pakankamu argumentu, pagrindžiančiu PVSV ataskaitos išvadas dėl planuojamos veiklos saugumo. Be to, ataskaitoje nekomentuojami dabar turimi požeminio vandens gręžiniai ir jų įtaka.	Su pastaba nesutinkama. Ataskaitoje požeminio vandens monitoringo gręžiniai, rezervuarų hermetiškumo kontrolės sistemos, kontroliniai šuliniai ir technologinių procesų priežiūra nėra naudojami kaip poveikio visuomenės sveikatai vertinimo pakaitalas ar kaip savarankiškas pagrindas išvadai dėl planuojamos veiklos priimtinumo. Tai yra vykdomos ir planuojamos veiklos aplinkosauginės, technologinės bei eksploatacinės kontrolės priemonės, skirtos galimiems įrenginių nesandarumams, technologiniams sutrikimams ar taršos požymiams laiku nustatyti. Galimas poveikis požeminiam vandeniui Ataskaitoje vertinamas ne vien per šias kontrolės priemones. Joje identifikuoti potencialūs taršos šaltiniai, aprašyti mėšlo, srutų ir nuotekų tvarkymo sprendiniai bei numatytos konkrečios taršos prevencijos priemonės. Esamame skysto mėšlo rezervuare įrengta hermetiškumo kontrolės drenažo sistema su kontroliniu šuliniu; privažiavimo ir aptarnavimo zonos prie mėšlo laikymo objektų įrengtos su nelaidžia danga ir nuolydžiais, kuriais galimai užterštos nuotekos nukreipiamos į surinkimo šulinėlius ir toliau į skysto mėšlo rezervuarą. Šalia esamos mėšlidės ir skysto mėšlo rezervuaro įrengti požeminio vandens monitoringo gręžiniai, skirti požeminio vandens kokybės stebėsenai ir galimos taršos prevencinei kontrolei. Planuojami nauji skysto mėšlo rezervuarai ir mėšlidė taip pat numatyti kaip sandarūs statiniai su nelaidžiais pagrindais ir hidroizoliacinėmis priemonėmis, o nuo galimai teršiamų paviršių susidarančios nuotekos bus surenkamos ir nukreipiamos į skysto mėšlo rezervuarus. Todėl požeminio vandens apsauga grindžiama ne vien būsima kontrole, bet visuma konkrečių techninių ir prevencinių sprendinių. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinių nurodymų priedo 5 punkte nustatyta pareiga identifikuoti ir įvertinti planuojamos ar vykdomos ūkinės veiklos lemiamus visuomenės sveikatai įtaką darančius veiksnius, o priedo 6 punkte – aprašyti neigiamą poveikį mažinančias priemones ir pagrįsti jų pasirinkimą. Atskirai Metodinių nurodymų priedo 12 punkte numatyta pateikti rekomendacijas dėl poveikio visuomenės sveikatai vertinimo stebėsenos, emisijų kontrolės ir pan. Šių skirtingų Ataskaitos elementų paskirtis nėra tapati. Ataskaitos 10 skyriuje aiškiai nurodyta, kad rekomendacijos dėl poveikio visuomenės sveikatai vertinimo stebėsenos neteikiamos. Todėl Ataskaitoje aprašytų požeminio vandens monitoringo gręžinių, rezervuarų hermetiškumo kontrolės ar kitų technologinių kontrolės priemonių nereikia vertinti kaip būsimos PVSV stebėsenos, kuria būtų grindžiamos Ataskaitos išvados. Tai yra vykdomos ir planuojamos veiklos aplinkosauginės bei eksploatacinės kontrolės priemonės. Poveikio visuomenės sveikatai išvados Ataskaitoje grindžiamos iki sprendimo priėmimo atliktu cheminės oro taršos, kvapų, triukšmo ir kitų reikšmingų veiksnių vertinimu bei numatytais technologiniais ir taršos prevencijos sprendiniais. Todėl nėra pagrindo teigti, kad planuojamos veiklos priimtinumas grindžiamas vien būsimos stebėsenos ar kontrolės rezultatais. Taip pat netikslus teiginys, kad Ataskaitoje nekomentuojami esami požeminio vandens gręžiniai. Ataskaitos 2.2.4 skyriuje nurodyta, kad esamoje situacijoje vanduo tiekiamas iš gręžinio Nr. 13145, o planuojamoje situacijoje papildomai numatoma įrengti du požeminio vandens gavybos gręžinius; pateiktas planuojamas požeminio vandens poreikis ir nurodytas teritorijoje slūgsantis vandeningasis horizontas. Atskirai Ataskaitoje aprašyti požeminio vandens monitoringo gręžiniai prie esamų mėšlo laikymo objektų ir jų paskirtis – periodiškai vertinti galimą mėšlo ar srutų laikymo įrenginių poveikį požeminio vandens būklei. Atsižvelgiant į tai, Ataskaitoje poveikio visuomenės sveikatai vertinimas atliktas savarankiškai pagal Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinių nurodymų reikalavimus, o požeminio vandens stebėjimo ir technologinės kontrolės priemonės yra papildoma taršos prevencijos ir eksploatacinės kontrolės sistemos dalis. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.

Klausimas	Atsakymas
3 pastaba. Nepakankamai įvertinta esama situacija ir planuojamos veiklos sąlygojami pokyčiai. PVSV ataskaitoje pagrindinis dėmesys skiriamas projektuojamai situacijai po planuojamos ūkinės veiklos plėtros, tačiau daugeliu atvejų nepateikiamas išsamus esamos situacijos įvertinimas ir jos palyginimas su planuojama situacija. Atsižvelgiant į tai, kad gyvulininkystės veikla nagrinėjamoje teritorijoje vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius, esamos būklės analizė turi esminę reikšmę vertinant planuojamos plėtros poveikį visuomenės sveikatai. Nesant objektyvaus dabartinės situacijos įvertinimo nėra galimybės nustatyti, kokia yra esama aplinkos būklė, kokį poveikį jau dabar daro vykdoma veikla ir kokia apimtimi planuojama plėtra šį poveikį pakeis. Todėl daugeliu atvejų nėra galimybės objektyviai įvertinti ne absoliutų modeliuojamą poveikį, o būtent planuojamos veiklos sąlygojamą papildomą poveikį visuomenės sveikatai.	Su pastaba nesutinkama. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinių nurodymų priedo 5 punkte nustatyta pareiga identifikuoti ir aprašyti planuojamos ar vykdomos ūkinės veiklos lemiamus visuomenės sveikatai įtaką darančius veiksnius bei įvertinti galimą jų poveikį visuomenės sveikatai. Metodiniai nurodymai nenustato bendros pareigos kiekvienu vertinamu aspektu atlikti atskirą retrospektyvinį viso ankstesnio veiklos laikotarpio poveikio tyrimą ar kiekvieno poveikio veiksnio galutinį rezultatą privalomai išskaidyti į esamos veiklos ir planuojamos plėtros dalis. Ataskaitoje esama ir planuojama situacija aprašytos ir palygintos pagal vertinimui reikšmingus veiklos parametrus. Pateikti esami ir planuojami veiklos pajėgumai, galvijų bandos struktūra, naudojamos technologijos, vandens ir energetinių išteklių poreikis, mėšlo bei nuotekų tvarkymo sprendiniai ir kiti veiklos parametrai. Esama technologinė situacija Ataskaitoje taip pat aprašyta atskirai. Nurodyta, kad šiuo metu galvijai laikomi taikant besaičio laikymo technologiją, esamoje situacijoje visiems galvijams taikoma kraikinio mėšlo šalinimo technologija, vanduo tiekiamas iš gręžinio Nr. 13145, taip pat aprašytas esamas mėšlo ir nuotekų tvarkymas. Planuojamoje situacijoje atitinkamai įvertinti pasikeisiantys galvijų laikymo, mėšlo ir srutų tvarkymo, vandens tiekimo bei kiti technologiniai sprendiniai. Vertinant planuojamą situaciją analizuojamas ne vien izoliuotas plėtros sąlygojamas prieaugis, bet visas po plėtros veiksiantis kompleksas su esamais ir planuojamais oro taršos, kvapų ir triukšmo šaltiniais. Todėl poveikio visuomenės sveikatai vertinimo rezultatai parodo galutinės planuojamos veiklos poveikį ir leidžia spręsti, ar po plėtros veiklos sąlygos atitiks visuomenės sveikatos saugos reikalavimus. Vien aplinkybė, kad gyvulininkystės veikla teritorijoje vykdoma ilgą laiką, savaime nesukuria papildomos pareigos atlikti atskirą daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdytos veiklos retrospektyvinį poveikio tyrimą. Esamos situacijos faktiniai matavimai, net jeigu būtų naudojami kaip papildomas informacijos šaltinis, nepakeistų būtinybės prognozuoti būtent planuojamos situacijos poveikį pagal po plėtros numatomus veiklos pajėgumus, technologinius sprendinius, taršos šaltinius ir poveikio mažinimo priemones. Pareiškėjo reikalavimas pirmiausia atskirai nustatyti dabartinės veiklos poveikį ir tik po to kiekybiškai apskaičiuoti vien planuojamos plėtros sąlygojamą papildomą poveikį nėra nustatytas kaip savarankiškas privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Esminis reikalavimas yra įvertinti planuojamos ir vykdomos veiklos visuomenės sveikatai reikšmingus veiksnius ir pagal viso po plėtros veiksiančio komplekso vertinimo rezultatus nustatyti, ar veiklos sąlygos atitiks visuomenės sveikatos saugos reikalavimus bei pagrįsti siūlomas SAZ ribas. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad Ataskaitoje esama situacija neįvertinta ar kad dėl to negalima įvertinti planuojamos veiklos poveikio visuomenės sveikatai. Esama ir planuojama situacija Ataskaitoje aprašytos ir palygintos pagal veiklos pajėgumus, technologijas, išteklių naudojimą, mėšlo ir nuotekų tvarkymo sprendinius bei kitus vertinimui reikšmingus parametrus, o poveikis vertinamas pagal viso po plėtros veiksiančio komplekso prognozuojamas sąlygas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
4 pastaba. PVSV ataskaitoje nepakankamai pagrįstas pasirinktų mokslinių šaltinių ir metodinių prielaidų taikymas konkrečiai planuojamai ūkinei veiklai. PVSV ataskaitoje įvairios išvados grindžiamos mokslinėje literatūroje, metodinėse rekomendacijose bei kituose informacijos šaltiniuose pateiktais duomenimis, tačiau daugeliu atvejų nepakankamai paaiškinta, kodėl būtent šiuose šaltiniuose pateikti rezultatai laikytini reprezentatyviais planuojamai ūkinei veiklai ir kodėl jie gali būti tiesiogiai taikomi konkrečioms nagrinėjamo projekto sąlygoms. Nepakankamai analizuojama, ar moksliniuose tyrimuose nagrinėtos technologijos, gyvulių laikymo sąlygos, klimatinės aplinkybės, naudojamos priemonės ir kiti reikšmingi veiksniai yra pakankamai panašūs į planuojamą veiklą, kad jų rezultatai galėtų būti naudojami darant išvadas dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai. JRC ir FAIRMODE oro kokybės modeliavimo	Su pastaba nesutinkama. PVSV ataskaitoje mokslinės literatūros ir metodinių šaltinių duomenys nėra taikomi automatiškai, neatsižvelgiant į planuojamos veiklos pobūdį. Vertinimui parenkami duomenys ir metodikos, susiję su atitinkamomis gyvulių rūšimis, jų laikymo sistemomis, mėšlo ir srutų tvarkymo technologijomis bei konkrečiomis taršos mažinimo priemonėmis. Pavyzdžiui, aplinkos oro teršalų emisijoms vertinti taikoma EMEP/EEA metodika, skirta ir gyvulininkystės bei mėšlo tvarkymo emisijoms apskaičiuoti, o modeliavime vertinami konkretūs po plėtros veiksiantys taršos šaltiniai ir jų parametrai. Moksliniuose ir techniniuose šaltiniuose pateikiamų duomenų reprezentatyvumas vertinamas pagal jų sąsają su konkrečiu vertinamu procesu, o ne pagal tai, ar tyrimas atliktas būtent ŽŪB „Valavičiai“ teritorijoje. Būsimos planuojamos veiklos faktinės emisijos iki jos įgyvendinimo objektyviai negali būti išmatuotos, todėl prognoziniame poveikio vertinime pagrįstai naudojami

Klausimas	Atsakymas
kokybės gairėse ir US EPA oro kokybės modeliavimo gairėse pabrėžiama, kad vertinimui naudojami duomenys turi būti reprezentatyvūs konkrečiai vertinamai situacijai, o jų tinkamumas turi būti pagrįstas. Vien nuoroda į mokslinę literatūrą savaime nepatvirtina, kad joje pateikti rezultatai gali būti tiesiogiai taikomi kiekvienam konkrečiam projektui. Todėl, neįrodžius pasirinktų mokslinių šaltinių ir metodinių prielaidų tinkamumo konkrečioms planuojamos veiklos sąlygoms, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad PVSV ataskaitos išvados yra pakankamai moksliškai pagrįstos.	metodiniai, moksliniai ir techniniai duomenys, taikytini analogiškoms technologijoms ir procesams. Be to, literatūros duomenys nėra vienintelė vertinimo dalis. Sklaidos modeliavime naudojami konkrečiai vietovei ir planuojamai veiklai būdingi duomenys – taršos šaltinių koordinatės ir fiziniai parametrai, veikimo režimai, penkerių metų Kybartų meteorologijos stoties duomenys, vietovės reljefas, kaimiškos vietovės požymis bei AAA pateiktas foninis aplinkos oro užterštumas. Taigi vietos ir konkretaus objekto sąlygos vertinime yra tiesiogiai įtrauktos. Vien aplinkybė, kad metodiniai ar moksliniai duomenys nėra nustatyti natūriniais matavimais konkrečiame ūkyje, savaime nepatvirtina jų nereprezentatyvumo. Vertinime pateikiami naudoti duomenų šaltiniai, skaičiavimo metodikos, reikšmingos prielaidos ir jų taikymas konkretiems PŪV sprendiniams, todėl nėra pagrindo teigti, kad PVSV išvados grindžiamos su planuojama veikla nesusijusiais ar nepagrįstai parinktais moksliniais duomenimis. Analogiška pozicija išdėstyta ir atsiliepime į skundą – metodiniai, moksliniai ir kiti patikimi duomenys gali būti naudojami nereikalaujant kiekvieno parametro individualiai nustatyti natūriniais matavimais konkrečioje PŪV vietoje.
III. SKLAIDOS MODELIAVIMO METODIKA	
1 pastaba. Nepakankamai pagrįstas sklaidos modeliavimo receptorių tinklo žingsnis ir jo tinkamumas vertinti poveikį ties PŪV bei siūlomos SAZ ribomis. PVSV ataskaitoje kvapų ir cheminės oro taršos sklaidos skaičiavimams naudojamas 1000 × 1000 m skaičiavimo laukas, receptorių tinklą išdėstant 50 m žingsniu. Tačiau ataskaitoje nepateikta metodinio pagrindimo, kodėl būtent 50 m žingsnis laikomas pakankamu konkrečiai nagrinėjamai teritorijai ir vertinimo tikslui. Toks receptorių tinklo tankis ypač reikšmingas todėl, kad dalis planuojamų taršos šaltinių yra labai arti PŪV teritorijos, gretimų sklypų ir siūlomos SAZ ribų. Esant 50 m žingsniui, skaičiavimo taškai nebūtinai sutampa su konkrečiomis sklypų ar SAZ ribomis, todėl tarp dviejų receptorių gali likti neįvertintos vietos, kuriose faktinė modeliuojama koncentracija būtų didesnė. Vien iš pateiktų sklaidos žemėlapių tokių lokalių koncentracijos maksimumų patikimai nustatyti neįmanoma. Tai ypač svarbu PVSV procedūroje, kurios pagrindu siekiama nustatyti konkrečią SAZ ribą. Tokiu atveju reikšmingas yra ne vien bendras koncentracijų pasiskirstymas dideliame 1000 × 1000 m plote, bet ir koncentracija konkrečiai ties siūloma SAZ riba, gretimų žemės sklypų ribomis bei artimiausia gyvenamąja aplinka. Todėl modelio erdvinė skiriamoji geba turėtų būti pakankama būtent šioms teritorijoms individualiai įvertinti. Ataskaitoje nepateikta papildomų skaičiavimų su tankesniu receptorių tinklu ties PŪV teritorijos, gretimų sklypų ir siūlomos SAZ ribomis, taip pat neatlikta analizė, ar sumažinus skaičiavimo žingsnį, pavyzdžiui, iki 10 m, 5 m ar kitu konkrečiomis vietos sąlygomis pagrįstu dydžiu, nebūtų gautos didesnės kvapų ar cheminių teršalų koncentracijos. Todėl nėra galimybės patikrinti, ar pasirinktas 50 m žingsnis nedaro reikšmingos įtakos galutiniams modeliavimo rezultatams. Ši aplinkybė turi tiesioginę reikšmę ir SAZ pagrįstumui: jeigu sklaidos modeliavimo erdvinė raiška neleidžia pakankamai tiksliai nustatyti poveikio ties konkrečia projektuojama SAZ riba, vien tokio modeliavimo pagrindu negali būti patikimai sprendžiama, kad už siūlomos SAZ ribos visais atvejais bus užtikrintas teisės aktuose nustatytų kvapų ir cheminių teršalų koncentracijų laikymasis. Todėl būtina pagrįsti pasirinkto 50 m receptorių tinklo žingsnio tinkamumą ir pateikti pakankamos erdvinės skiriamosios gebos skaičiavimus ties PŪV teritorijos, gretimų sklypų, gyvenamosios aplinkos ir siūlomos SAZ ribomis.	Su pastaba nesutinkama. Aplinkos apsaugos agentūros patvirtintose ūkinės veiklos poveikiui aplinkos orui vertinti skirtose sklaidos modelių pasirinkimo rekomendacijose erdvinė skiriamoji geba apibrėžiama kaip atstumas tarp taškų, kuriuose skaičiuojama koncentracija, ir nurodomas 10–100 m intervalas. PVSV naudotas 50 m receptorių tinklo žingsnis patenka į šį intervalą. 50 m žingsnis nėra koncentracijos suvidurkinimas 50×50 m plote. AERMOD koncentraciją apskaičiuoja kiekviename atskirame receptoriuje, o iš gautų reikšmių formuojamas sklaidos laukas ir izolinijos. Todėl vien receptorių žingsnio dydis savaime neįrodo, kad tarp receptorių egzistuoja neaptiktas ribinės vertės viršijimas. Vertinami pagrindiniai šaltiniai – galvijų laikymo pastatai, skysto mėšlo rezervuarai, mėšlidė ir pašarų tranšėjos – yra erdviškai išsidėstę tūriniai ar plotiniai šaltiniai. Artimiausi gyvenamieji objektai PVSV identifikuoti atskirai, o modeliavimo rezultatuose pateiktas poveikio pasiskirstymas gyvenamojoje aplinkoje ir 5 OU/m³ izolinija, pagal kurią formuojama rekomenduojama SAZ. Pastaboje nepateikta alternatyvių skaičiavimų, kurie parodytų, kad 50 m tinklas konkrečiai šiame objekte nuvertino koncentraciją ties SAZ ar gyvenamosios aplinkos ribomis. Todėl vien teorinė galimybė, kad tarp dviejų receptorių koncentracija gali skirtis, nesudaro pagrindo laikyti modeliavimo erdvinės raiškos nepakankama.
2 pastaba. Sklaidos modeliavimas grindžiamas optimistinėmis prielaidomis dėl taršos mažinimo priemonių efektyvumo, tačiau jų pritaikymas konkrečiai planuojamai veiklai nėra pakankamai pagrįstas. PVSV ataskaitoje kvapų ir cheminių oro teršalų sklaidos modeliavimas atliktas taikant įvairių taršos mažinimo priemonių	Su pastaba nesutinkama. Modeliavimas atliktas ne pagal hipotetiškai „optimistišką“, o pagal konkrečią planuojamos veiklos technologinę situaciją. Į modelį įtrauktos tos taršos mažinimo priemonės, kurios numatytos kaip projekto technologijos dalis ir turi būti įgyvendintos eksploatacijos metu.

Klausimas	Atsakymas
efektyvumo koeficientus. Modeliuojant daroma prielaida, kad pasirinktos priemonės – rezervuarų ir mėšlidžių dengimas, optimalaus mikroklimato palaikymas, probiotikų naudojimas, technologiniai sprendiniai bei kitos priemonės – užtikrins konkrečius taršos sumažėjimo dydžius, kurie tiesiogiai panaudojami apskaičiuojant galutines kvapų ir cheminių teršalų koncentracijas. Tačiau ataskaitoje nepakankamai pagrįsta, kodėl būtent pasirinkti efektyvumo koeficientai laikytini reprezentatyviais šiai planuojamai ūkinei veiklai. Nepaaiškinta, kokiais konkrečiais duomenimis įrodyta, kad tokie pat taršos mažinimo rezultatai bus pasiekti būtent nagrinėjamoje teritorijoje, taikant konkrečius technologinius sprendinius ir jų eksploatavimo sąlygas. Vien nuorodos į mokslinę literatūrą ar kitus informacijos šaltinius savaime nepatvirtina, kad literatūroje nustatyti efektyvumo rodikliai bus pasiekti konkrečiame projekte. Moksliniuose tyrimuose nurodoma, kad daugelio taršos mažinimo priemonių efektyvumas priklauso nuo technologinių sprendinių, eksploatavimo režimo, klimato sąlygų, naudojimo intensyvumo, priežiūros, mėšlo ir srutų savybių bei kitų veiksnių, todėl skirtinguose ūkiuose gali reikšmingai skirtis. Ypač tai aktualu probiotikų naudojimui. PVSV ataskaitoje modeliavimas grindžiamas prielaida, kad probiotikų naudojimas užtikrins reikšmingą kvapų ir amoniako emisijų sumažėjimą, tačiau nepateikta pakankamai duomenų, pagrindžiančių, kad būtent toks efektyvumas bus pasiektas planuojamame gyvulininkystės komplekse. Ši prielaida iš esmės grindžiama pavieniais literatūros šaltiniais, nors moksliniuose tyrimuose pateikiami labai skirtingi rezultatai, o priemonių efektyvumas pripažįstamas priklausančiu nuo konkrečių naudojimo sąlygų. Kadangi pasirinkti taršos mažinimo efektyvumo koeficientai tiesiogiai lemia modeliavimo rezultatus, jų nepakankamas pagrindimas neleidžia objektyviai įvertinti sklaidos modeliavimo patikimumo ir jo pagrindu padarytos išvados, kad planuojama ūkinė veikla nesukels neigiamo poveikio visuomenės sveikatai.	Modeliuoti objektą be numatytų skreperių, rezervuarų dangų, mikroklimato valdymo ar kitų privalomų priemonių reikštų vertinti kitą, neplanuojamą technologinį variantą. Kartu ataskaitoje naudota ir konservatyvių prielaidų: galvijų kvapo emisijos mokslinio šaltinio dydis, išreikštas vienai tonai gyvojo svorio, pritaikytas vienam SG; abiem pašarų tranšėjoms vienu metu taikoma po 50 m² atidengto paviršiaus; kai kurių šaltinių veikimo trukmės priimtos ilgesnės nei realus epizodinis veikimas. Priemonių efektyvumas taip pat nėra traktuojamas kaip universalus bet kurios priemonės pavadinimui. Galutinai parenkamas konkretus produktas ar techninis sprendinys turi turėti dokumentuotą efektyvumą, ne mažesnį už poveikio vertinime taikytą. Jei toks efektyvumas nebūtų užtikrinamas, toks sprendinys neatitiktų PVSV įvertintos projektinės situacijos. Todėl nėra pagrindo vertinimą laikyti paremtu vien palankiomis prielaidomis.
3 pastaba. Sklaidos modeliavime neįvertintas rezultatų jautrumas taikytoms prielaidoms ir taršos mažinimo priemonių efektyvumui. PVSV ataskaitoje kvapų ir cheminių oro teršalų sklaidos modeliavimas atliktas remiantis konkrečiomis prielaidomis dėl taršos mažinimo priemonių efektyvumo, emisijų dydžių, technologinių sprendinių bei kitų modeliavimo parametrų. Tačiau ataskaitoje nepateikta jautrumo analizė, kuri leistų įvertinti, kaip modeliavimo rezultatai pasikeistų pasikeitus šioms prielaidoms. Nepaaiškinta, kaip kvapų ir cheminių teršalų koncentracijos keistųsi, jeigu atskirų taršos mažinimo priemonių efektyvumas būtų mažesnis negu priimta modeliuojant, jeigu faktinės emisijos būtų didesnės arba jeigu technologiniai procesai vyktų kitokiomis eksploatavimo sąlygomis. Todėl nėra galimybės įvertinti, kiek modeliavimo rezultatai priklauso nuo pasirinktų pradinių prielaidų. Tai ypač aktualu tais atvejais, kai modeliavime naudojami konkretūs taršos mažinimo koeficientai, kurių taikymas konkrečiam projektui nėra tiesiogiai patvirtintas faktiniais duomenimis. Net ir nedidelis tokių koeficientų pasikeitimas gali turėti reikšmingos įtakos apskaičiuotoms kvapų ir cheminių teršalų koncentracijoms bei galutinei išvadai dėl teisės aktuose nustatytų ribinių verčių laikymosi. JRC ir FAIRMODE oro kokybės modeliavimo kokybės gairėse ir US EPA oro kokybės modeliavimo gairėse pabrėžiama, kad sklaidos modeliavimo rezultatų patikimumas tiesiogiai priklauso nuo pradinių duomenų kokybės, taikomų prielaidų pagrįstumo ir jų neapibrėžtumo įvertinimo. Šiuose metodiniuose dokumentuose akcentuojama, kad jautrumo analizė yra viena svarbiausių priemonių, leidžiančių įvertinti modeliavimo rezultatų patikimumą ir jų atsparumą pradinių prielaidų pokyčiams. Tačiau PVSV ataskaitoje tokia analizė nepateikta. Dėl to, neįvertinus, kaip modeliavimo rezultatai keistųsi pasikeitus pagrindinėms modeliavimo prielaidoms, nėra	Su pastaba nesutinkama. Atskiros jautrumo analizės nepateikimas savaime nereiškia, kad sklaidos modelio rezultatai yra nepatikimi. PVSV reglamentuojančiuose dokumentuose nenustatyta pareiga kiekvienam vertinamam parametrui atlikti alternatyvius scenarijus ar tikimybinę jautrumo analizę. Neapibrėžtumas valdomas parenkant reprezentatyvius ir konkrečiai technologijai tinkamus emisijos faktorius, ilgalaikius meteorologinius duomenis, norminius procentilius, vertinant foninę oro taršą ir naudojant konservatyvias eksploatavimo prielaidas. Taršos mažinimo priemonės nėra neprivalomi modelio „koeficientai“ – jos yra PŪV įgyvendinimo sąlygos. Be to, pats pastabos teikėjas nepateikia konkretaus alternatyvaus skaičiavimo, kuris parodytų, kad pagrįstai pakeitus kurį nors parametrą gyvenamojoje aplinkoje būtų viršyta kvapo ar teršalo ribinė vertė arba pasikeistų SAZ formuojantis veiksnys. Todėl vien bendro pobūdžio nuoroda į galimą parametrų kintamumą nėra pakankamas pagrindas atmesti atlikto modeliavimo rezultatus. Konkrečių emisijos faktorių ir mažinimo priemonių pagrįstumas aptariamas atskirose pastabose.

Klausimas	Atsakymas
galimybės objektyviai įvertinti, ar pateiktos išvados dėl kvapų ir cheminių oro teršalų sklaidos išliktų pagrįstos ir realiomis, nuo projektinių prielaidų besiskiriančiomis eksploatavimo sąlygomis.	
4 pastaba. Sklaidos modeliavimo rezultatai nėra pakankamai validuoti faktiniais duomenimis. PVSV ataskaitoje kvapų, cheminių oro teršalų ir triukšmo poveikis vertinamas remiantis sklaidos modeliavimo rezultatais, tačiau nepateikta pakankamai duomenų, leidžiančių įvertinti, ar modeliavimas atitinka faktines planuojamos teritorijos sąlygas. Ataskaitoje nepateikti faktinių kvapų, aplinkos oro taršos ar triukšmo matavimų rezultatai, kurie leistų palyginti modeliuojamas reikšmes su realiai susidarančiu poveikiu. Atsižvelgiant į tai, kad gyvulininkystės veikla nagrinėjamoje teritorijoje vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius, egzistuoja galimybė modeliavimo rezultatus palyginti su faktinės veiklos duomenimis. Tačiau tokia analizė neatlikta. Nepateikta vertinimo, ar dabar vykdomos veiklos metu susidarančios kvapų, oro teršalų ir triukšmo reikšmės atitinka modeliuojamus dydžius, todėl nėra galimybės įvertinti, ar pasirinkta modeliavimo metodika konkrečiu atveju pakankamai tiksliai atspindi realias eksploatavimo sąlygas. JRC ir FAIRMODE oro kokybės modeliavimo kokybės gairėse pabrėžiama, kad modeliavimo rezultatų patikimumas turėtų būti vertinamas, kai tik tai įmanoma, lyginant modelio rezultatus su faktiniais stebėjimų ar matavimų duomenimis. Toks palyginimas leidžia įvertinti modelio tinkamumą konkrečioms sąlygoms ir sumažina neapibrėžtumą priimant sprendimus. Tačiau PVSV ataskaitoje toks modeliavimo rezultatų validavimas nepateiktas. Todėl nėra pakankamo pagrindo teigti, kad sklaidos modeliavimo rezultatai pakankamai tiksliai atspindi realų planuojamos ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai ir gali būti vienintelis pagrindas sprendžiant dėl planuojamos veiklos leistinumo.	Su pastaba nesutinkama. AERMOD yra prognozinis sklaidos modelis, kuriame pagal emisijos šaltinių parametrus, vietovės charakteristikas ir meteorologinius duomenis apskaičiuojamos prognozuojamos koncentracijos. Nėra pagrindo kiekvieną tokį modeliavimą laikyti galiojančiu tik tuo atveju, jeigu jis papildomai „sukalibruojamas“ pagal konkretaus objekto natūrinius matavimus. Esamos veiklos natūriniai kvapų, oro taršos ar triukšmo matavimai taip pat negalėtų tiesiogiai validuoti būsimos projektinės situacijos, nes po plėtros keisis gyvulių skaičius, pastatų ir rezervuarų skaičius, mėšlo tvarkymo sistema bei taršos mažinimo priemonės. Faktiniai esamos situacijos matavimai galėtų būti papildomas informacijos šaltinis, tačiau jie nėra būsimos projektinės situacijos pakaitalas. Modeliavimo patikimumas užtikrinamas naudojant pripažintą sklaidos modelį, konkrečios vietovės penkerių metų meteorologinius duomenis, šaltinių fizinius parametrus, atitinkamus procentilius ir metodikomis pagrįstas emisijas. Todėl faktinių natūrinių matavimų nebuvimas savaime nepatvirtina, kad sklaidos modeliavimas atliktas netinkamai.
5 pastaba. Nepakankamai pagrįstas mokslinėje literatūroje pateikiamų duomenų pritaikymas konkrečiai planuojamai ūkinei veiklai. PVSV ataskaitoje kvapų ir cheminių oro teršalų sklaidos modeliavimas grindžiamas įvairiuose moksliniuose straipsniuose, metodinėse rekomendacijose ir kituose literatūros šaltiniuose pateiktais emisijų bei taršos mažinimo priemonių efektyvumo duomenimis. Tačiau ataskaitoje nepakankamai pagrįsta, kodėl būtent šiuose šaltiniuose pateikti duomenys laikomi reprezentatyviais planuojamai ūkinei veiklai ir kodėl jie gali būti tiesiogiai taikomi nagrinėjamo gyvulininkystės komplekso sąlygoms. Nepateikta analizė, ar literatūroje nagrinėti ūkiai, technologiniai sprendiniai, gyvulių laikymo sistemos, klimato sąlygos, mėšlo ir srutų tvarkymo būdai bei kiti reikšmingi veiksniai yra pakankamai panašūs į planuojamą veiklą, kad jų rezultatai galėtų būti tiesiogiai naudojami sklaidos modeliavime. Tai ypač aktualu tais atvejais, kai modeliavimo rezultatai reikšmingai priklauso nuo literatūroje pateikiamų taršos mažinimo efektyvumo rodiklių. Vien pavienių mokslinių publikacijų rezultatų perkėlimas į konkretų projektą savaime neįrodo, kad toks pats efektas bus pasiektas ir nagrinėjamu atveju, ypač kai moksliniuose tyrimuose pateikiami skirtingi rezultatai, o priemonių efektyvumas pripažįstamas priklausančiu nuo konkrečių eksploatavimo sąlygų. US EPA oro kokybės modeliavimo gairėse pabrėžiama, kad modeliavimui naudojami duomenys turi būti reprezentatyvūs konkrečiai vertinamai situacijai ir pagrįsti patikimais šaltiniais. Taip pat JRC ir FAIRMODE oro kokybės modeliavimo kokybės gairėse akcentuojama, kad modeliavimo rezultatų patikimumas priklauso nuo naudojamų pradinių duomenų reprezentatyvumo bei jų tinkamumo konkrečioms vertinimo sąlygoms. Todėl, neįrodžius, kad modeliavime naudoti literatūros duomenys iš tiesų reprezentuoja planuojamos ūkinės veiklos sąlygas, nėra pakankamo pagrindo teigti, jog jų pagrindu atliktas sklaidos	Su pastaba nesutinkama. Mokslinių duomenų pritaikomumas vertintas pagal tai, ar tyrime nagrinėjamas procesas ir šaltinis atitinka PŪV technologiją. Galvijų laikymo vietoms pasirinkta ne universali visų galvijų reikšmė, o besaičio laikymo su guoliavietėmis sistemai moksliniame tyrime nustatytas emisijos dydis; kraikinio laikymo atvejui skaičiavimuose naudojamas kitas dydis. Galvijų srutų atveju naudojami būtent galvijų skysto mėšlo paviršiaus duomenys. Pašarų transėjoms faktorius siejamas su atidengtu siloso paviršiumi, o ne su vėlesniu jo panaudojimu. Pastaboje akcentuojamas klimato ir eksploatavimo sąlygų kintamumas yra realus, tačiau iš jo neišplaukia, kad užsienyje atlikti matavimai negali būti naudojami. Tyrimų duomenys būtent ir naudojami kaip reprezentatyvūs emisijos faktoriai prognoziniame vertinime, o ne kaip teiginys, kad kiekvieną valandą emisija bus absoliučiai identiška. Cheminės oro taršos atveju naudojama EMEP/EEA 2023 m. metodika, taikoma Europos mastu, o amoniakui pasirinkta išsamesnė Tier 3 metodologija. Todėl negalima teigti, kad PVSV išvados paremtos atsitiktinai parinktais ir su PŪV technologija nesusietais literatūros duomenimis.

Klausimas	Atsakymas
modeliavimas pakankamai tiksliai atspindi galimą planuojamos veiklos poveikį visuomenės sveikatai.	
IV. KVAPŲ VERTINIMAS	
1 pastaba. Kvapų modeliavimas grindžiamas deklaruojamu kvapų mažinimo priemonių efektyvumu, tačiau šio efektyvumo pritaikymas konkrečiai planuojamai veiklai nėra pakankamai pagrįstas. Ataskaitoje kvapų emisijos apskaičiuotos taikant įvairias kvapų mažinimo priemones, kurioms priskiriamas 20 proc., 35 proc., 50 proc., 80 proc. ir net 90 proc. efektyvumas. Toks efektyvumas taikomas optimaliam mikroklimatui tvartuose, skreperiams, probiotikams, srutų rezervuarų dengimui, mėšlidės dengimui bei kitoms priemonėms. Tačiau ataskaitoje nepakankamai pagrįsta: kodėl pasirinkti būtent tokie efektyvumo dydžiai; ar jie pagrįsti konkrečiais šios planuojamos ūkinės veiklos tyrimais; ar jie atspindi realias eksploatavimo sąlygas visą veiklos laikotarpį. Vien literatūroje nurodomų efektyvumo dydžių perkėlimas į konkretų projektą savaime neįrodo, kad toks pats efektyvumas bus pasiektas ir nagrinėjamu atveju. Ataskaitoje nepateikta išsami analizė, kokiu metodiniu pagrindu kiekvienai kvapų mažinimo priemonei priskirti konkretūs efektyvumo koeficientai, kaip jie apskaičiuoti, kokiomis sąlygomis jie buvo nustatyti ir kodėl laikoma, kad tokie pat rezultatai bus pasiekti būtent planuojamame gyvulininkystės komplekse. UNECE Guidance document on preventing and abating ammonia emissions from agricultural sources pabrėžiama, kad emisijų mažinimo priemonių efektyvumas priklauso nuo konkrečių technologinių sprendinių, jų įrengimo kokybės, eksploatavimo, priežiūros, klimato sąlygų ir kitų praktinių veiksnių. Todėl literatūroje ar metodikose nurodomi efektyvumo rodikliai negali būti automatiškai perkeliami konkrečiam projektui, neįvertinus jo individualių sąlygų. Analogiškai moksliniuose tyrimuose nurodoma, kad kvapų emisijos reikšmingai priklauso nuo gyvulių laikymo technologijos, ventiliacijos, mėšlo ir srutų tvarkymo būdo, temperatūros, metų laiko bei kitų eksploatacinių veiksnių. Todėl vien teorinių efektyvumo koeficientų taikymas savaime neleidžia daryti išvados, kad modeliuojamos kvapų emisijos tiksliai atspindi konkrečios planuojamos ūkinės veiklos sąlygas. Be to, skirtinguose moksliniuose šaltiniuose analogiškoms kvapų mažinimo priemonėms pateikiami nevienodi efektyvumo intervalai, todėl vieno konkretaus efektyvumo dydžio pasirinkimas reikalauja išsamaus metodinio pagrindimo. Tačiau PVSV ataskaitoje nėra paaiškinta, kodėl pasirinkti būtent tokie efektyvumo koeficientai ir kodėl jie laikomi tinkamiausiais planuojamai ūkinei veiklai. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar kvapų emisijų skaičiavimai grindžiami pakankamai reprezentatyviais, moksliškai pagrįstais ir konkrečią planuojamą ūkinę veiklą atitinkančiais duomenimis, todėl šiuo pagrindu atlikto kvapų modeliavimo rezultatai negali būti laikomi pakankamai pagrįstais.	Su pastaba nesutinkama. Kvapų mažinimo priemonės modeliavime taikytos ne abstrakčiai, o siejant jas su konkrečiais PŪV technologiniais sprendiniais ir jų veikimo principais. Tvartuose numatytas mikroklimato valdymas ir greitas mėšlo bei šlapimo pašalinimas, skysto mėšlo rezervuaruose – dengimas ir biologinių preparatų naudojimas, mėšlidėje – dengimas, o pašarų tranšėjose – pagrindinės masės uždengimas ir ribotas atidengtas paviršius. Tai, kad kvapo ir amoniako emisijos nėra tapatūs dydžiai, nepaneigia šių priemonių poveikio kvapui. Greitas mėšlo pašalinimas mažina emisijos paviršių ir trukmę, dengimas riboja lakiųjų junginių patekimą į aplinką, o biologiniai preparatai veikia organinių medžiagų skaidymo procesus. U.S. EPA taip pat nurodo, kad mikroorganizmų ir fermentų naudojimas mėšlo sistemose mažina NH_3, H_2S ir LOJ emisijas, o dangos taikomos šioms emisijoms slopinti. Skirtingų priemonių efektyvumai modelyje nėra aritmetiškai sumuojami – kiekviena paskesnė priemonė taikoma po ankstesnės likusiai emisijos daliai. Kai šaltinyje pateikiamas efektyvumo intervalas, parenkama konkrečiam technologiniam sprendiniui tinkama reikšmė, o ne automatiškai didžiausias dydis. Modeliavime įvertintos priemonės yra projektinės ir eksploatacinės PŪV sąlygos. Galutinai parenkamas techninis sprendinys ar preparatas turi užtikrinti ne mažesnį už PVSV skaičiavimuose priimtą efektyvumą. Todėl nėra pagrindo teigti, kad kvapų modeliavimo rezultatai grindžiami deklaratyviais ar konkrečiais PŪV nepritaikytais efektyvumo koeficientais.
2 pastaba. Kvapų modeliavimas paremtas prielaida dėl tinkamo visų kvapų mažinimo priemonių veikimo, tačiau neįvertinta situacija, kai jų efektyvumas sumažėja. Ataskaitoje modeliavimas atliktas remiantis prielaida, kad visos numatytos kvapų mažinimo priemonės veiks projektiniu efektyvumu. Tačiau nėra pateikta jautrumo analizė, kaip kvapų sklaidos rezultatai pasikeistų: sumažėjus priemonių efektyvumui; laikinai neveikiant atskiroms priemonėms; pasikeitus eksploatavimo sąlygoms. Todėl lieka neaišku, ar kvapų koncentracija gyvenamojoje aplinkoje neviršytų ribinių verčių realiomis eksploatavimo sąlygomis. Modeliavime remiamasi prielaida, kad visos kvapų mažinimo priemonės – rezervuarų dangos, mėšlidžių uždengimas, probiotikai, optimalaus mikroklimato palaikymas, skreperių sistemos ir kitos technologinės priemonės – visą eksploatavimo laikotarpį veiks būtent tokiu efektyvumu, koks naudotas skaičiavimuose. Tačiau	Su pastaba nesutinkama. PVSV vertinama planuojama ūkinė veikla tokiomis sąlygomis, kokiomis ji numatoma teisėtai eksploatuoti, įskaitant projekte numatytas taršos mažinimo priemones. Scenarijus, kuriame priemonės dėl netinkamos priežiūros, gedimų ar sąmoningo jų netaikymo neveikia, nėra planuojama projektinė eksploatavimo būsena. Priemonių ilgalaikis veiksmingumas užtikrinamas ne vien skaičiavimo koeficientu. Techninės priemonės turi būti parinktos, įrengtos, prižiūrimos ir eksploatuojamos taip, kad jų faktinis efektyvumas atitiktų vertinime priimtą. Rezervuarų dangų pažeidimai, skreperių gedimai ar kiti techniniai sutrikimai yra techninės priežiūros ir eksploatavimo klausimas, o ne pagrindas modeliavimo etape vertinti objektą kaip nuolat eksploatuojamą netvarkingomis sąlygomis. Tai nereiškia, kad gedimų rizika ignoruojama. Objektui taikomi techninės priežiūros, sandarumo kontrolės ir avarijų prevencijos reikalavimai, o nustatyti

Klausimas	Atsakymas
nėra įvertinta, kaip kvapų sklaida pasikeistų, jeigu bent vienos iš šių priemonių faktinis efektyvumas būtų mažesnis negu prognozuota. UNECE Guidance document on preventing and abating ammonia emissions from agricultural sources nurodo, kad emisijų mažinimo priemonių efektyvumas priklauso nuo jų įrengimo kokybės, eksploatavimo, priežiūros, technologinės drausmės ir kitų praktinių aplinkybių. Todėl jų deklaruojamas efektyvumas negali būti laikomas nekintančiu visomis eksploatavimo sąlygomis. Tačiau PVSV ataskaitoje tokia rizika neanalizuojama. Be to, moksliniuose tyrimuose pažymima, kad kvapų emisijos reikšmingai kinta priklausomai nuo gyvulių laikymo technologijos, ventiliacijos intensyvumo, mėšlo ir srutų tvarkymo būdo, temperatūros, metų laiko bei kitų eksploatacinių veiksnių. Todėl vien projektinėmis prielaidomis pagrįstas modeliavimas neleidžia savaime daryti išvados, kad tokie pat rezultatai bus pasiekti realiomis veiklos sąlygomis. Ataskaitoje taip pat nevertinama, kaip kvapų sklaidos rezultatus galėtų paveikti rezervuarų dangų nusidėvėjimas, probiotikų efektyvumo sumažėjimas, ilgesnis pašarų tranšėjų atidengimas, mėšlo ir srutų maišymo bei išvežimo darbai ar kitos praktikoje galimos eksploatavimo situacijos. Nepateikta alternatyvių modeliavimo scenarijų ar jautrumo analizės, leidžiančios įvertinti, kiek galutiniai rezultatai priklauso nuo pasirinktų pradinių prielaidų. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar kvapų modeliavimo rezultatai išliktų pagrįsti realiomis planuojamos ūkinės veiklos eksploatavimo sąlygomis ir ar kvapų koncentracija gyvenamojoje aplinkoje neviršytų teisės aktuose nustatytų ribinių verčių sumažėjus numatytų kvapų mažinimo priemonių efektyvumui.	trūkumai turi būti šalinami. Tačiau PVSV tikslas nėra modeliuoti neribotą hipotetinių pažeidimų kombinacijų skaičių. Todėl nėra pagrindo reikalauti, kad SAZ būtų nustatoma pagal scenarijų, kuriame visos projekte numatytos ir privalomos taršos mažinimo priemonės vienu metu neveikia arba yra eksploatuojamos netinkamai.
3 pastaba. Nepakankamai pagrįstas probiotikų taikymo efektyvumas. Ataskaitoje nurodoma, kad probiotikų naudojimas gali užtikrinti ne mažesnį kaip 50 proc. kvapų (ir amoniako) sumažėjimą. Tačiau nėra pateikta: konkrečių mokslinių šaltinių analizės; paaiškinimo, kodėl pasirinkti būtent tokie efektyvumo rodikliai; duomenų, patvirtinančių, kad tokie rezultatai pasiekiami analogiškuose Lietuvos pieno ūkiuose. Todėl nėra pakankamo pagrindo konstatuoti, kad modeliuojant naudoti efektyvumo koeficientai objektyviai atspindi planuojamą veiklą. Ataskaitoje nepaaiškinta, kokiomis konkrečiomis naudojimo sąlygomis buvo nustatytas 50 proc. efektyvumas, kiek laiko jis išlieka, nuo kokių technologinių ir eksploatacinių veiksnių priklauso bei ar toks pats rezultatas gali būti pasiektas planuojamame gyvulininkystės komplekse. Ataskaitoje probiotikų efektyvumas grindžiamas atskirais moksliniais šaltiniais, tačiau nepateikta šių šaltinių kritinė analizė ir neįvertinta, ar juose nagrinėtos technologinės sąlygos, gyvulių laikymo būdas, mėšlo tvarkymo sistema ir klimato sąlygos yra analogiškos planuojamai ūkinei veiklai. UNECE Guidance document on preventing and abating ammonia emissions from agricultural sources pabrėžia, kad biologinių priemonių efektyvumas priklauso nuo konkrečių naudojimo sąlygų ir negali būti laikomas universaliu visoms gyvulininkystės technologijoms. Todėl tokių priemonių taikymas reikalauja individualaus pagrindimo kiekvienu konkrečiu atveju. Analogiškai ir kituose moksliniuose šaltiniuose pateikiami labai platūs biologinių priemonių efektyvumo intervalai, todėl vieno konkretaus – 50 proc. – efektyvumo taikymas reikalauja išsamaus metodinio pagrindimo. Tačiau PVSV ataskaitoje nepaaiškinta, kodėl pasirinkta būtent ši reikšmė ir kodėl ji laikoma reprezentatyvia planuojamai ūkinei veiklai. Be to, neįvertinta, kaip kvapų modeliavimo rezultatai pasikeistų, jeigu faktinis probiotikų efektyvumas būtų mažesnis už modeliavime taikytą dydį arba laikui bėgant sumažėtų dėl eksploatavimo sąlygų. Todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, kokią įtaką ši prielaida turėjo galutiniams kvapų modeliavimo rezultatams. Dėl to nėra pakankamo pagrindo teigti, kad modeliuojant naudotas probiotikų	Su pastaba nesutinkama. Pastaboje nepagrįstai daroma prielaida, kad PVSV 50 proc. efektyvumas priskirtas bet kuriam biologiniam preparatui nepriklausomai nuo jo savybių ir naudojimo sąlygų. Modeliavime taikytas ≥50 proc. efektyvumas yra projektinis kriterijus galutinai parenkamam preparatui ir jo naudojimo režimui. Kvapo mažinimo pagrįstumą patvirtina pieninių galvijų mėšlo lagūnoje atliktas SCD ScentGuard bandymas, kuriame vidutinė kvapo intensyvumo reikšmė sumažėjo nuo 13 iki 5,5 D/T, t. y. apie 57,7 proc. Tai tiesiogiai patvirtina, kad biologinė priemonė analogiškoje pieninių galvijų mėšlo terpėje gali užtikrinti modeliavime taikytą kvapo mažinimo dydį. Biologinių priedų poveikio mechanizmas taip pat nėra vien teorinis – U.S. EPA metodinėje medžiagoje nurodoma, kad mikroorganizmai ir fermentai, naudojami mėšlo sistemose, mažina NH_3, H_2S ir LOJ emisijas skaidydami organinius junginius. Todėl modeliavime taikytas ≥50 proc. dydis nėra laikomas universalia visų probiotikų savybe. Galutinai parenkamas preparatas, jo dozavimas ir naudojimo režimas turi dokumentuotai užtikrinti ne mažesnį už PVSV skaičiavimuose priimtą efektyvumą. Jei toks efektyvumas nebūtų pagrįstas, toks sprendinys neatitiktų PVSV įvertintos projektinės situacijos.

Klausimas	Atsakymas
efektyvumas yra pakankamai moksliškai pagrįstas ir patikimai atspindi konkrečias planuojamos ūkinės veiklos sąlygas.	
4 pastaba. Nepakankamai pagrįsta prielaida dėl pašarų tranšėjų atidengto ploto. Kvapų modeliavime priimta prielaida, kad vienu metu atvira bus tik apie 50 m² pašarų tranšėjos, nors visa kita tranšėjos dalis bus uždengta specialia plėvele. Tačiau ataskaitoje nepateikta analizė: kuo grindžiamas būtent 50 m² dydis; ar toks plotas išliks viso šėrimo sezono metu; kaip modeliavimo rezultatai pasikeistų, jeigu realus atidengtas plotas būtų didesnis. Todėl ši modeliavimo prielaida nėra pakankamai pagrįsta. Ataskaitoje nepaaiškinta, kokiais skaičiavimais, technologiniais sprendiniais ar faktiniais eksploatavimo duomenimis pagrįsta prielaida, kad vienu metu bus atidengtas būtent toks pašarų tranšėjos plotas. Taip pat neįvertinta, ar toks plotas bus išlaikomas viso eksploatavimo laikotarpiu, skirtingais metų laikais ir esant skirtingam pašarų sunaudojimo intensyvumui. Ataskaitoje nėra įvertinta, kaip kvapų emisijos ir jų sklaidos rezultatai pasikeistų, jei faktinis atidengtas pašarų tranšėjos plotas būtų didesnis dėl technologinių, organizacinių ar eksploatacinių priežasčių. Nepateikta alternatyvių modeliavimo scenarijų, leidžiančių įvertinti šios prielaidos įtaką galutiniams rezultatams. Be to, neanalizuojama, kaip kvapų emisijas gali paveikti pašarų tranšėjų atidarymo trukmė, pašarų išėmimo intensyvumas, oro sąlygos bei kiti praktiniai eksploatavimo veiksniai. Todėl nėra pagrindo teigti, kad modeliavime naudota prielaida atspindi realias planuojamos ūkinės veiklos sąlygas. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar kvapų modeliavimo rezultatai išliktų tokie pat, jei faktinis pašarų tranšėjų eksploatavimas skirtųsi nuo modeliavime priimtų projektinių prielaidų.	Su pastaba nesutinkama. Kvapų modeliavime taikytas 50 m² dydis nėra vidutinė ar atsitiktinai pasirinkta reikšmė. Tai yra projektinis maksimalus vienu metu atidengtas kiekvienos pašarų tranšėjos siloso paviršius, kurio pagrindu vertinama planuojama eksploatavimo situacija. Tranšėjos eksploatuojamos nuosekliai atidengiant tik pašarų paėmimui reikalingą fronto dalį, o likusi siloso masė laikoma uždengta plėvele. Modelyje kiekvienai iš dviejų tranšėjų atskirai vertintas visas 50 m² atidengtas plotas; taikant 20 OU/(m²·s) emisijos faktorių, kiekvienai tranšėjai apskaičiuota po 1 000 OU/s momentinė emisija. Be to, modeliavime šis atidengtas plotas vertinamas kaip kvapo šaltinis visus metus, nors realus pašarų paėmimas vyksta periodiškai, todėl emisijos trukmė modelyje nėra mažinama pagal faktinį pašarų paėmimo laiką. Nėra pagrindo modeliuoti hipotetinių scenarijų, kuriuose būtų nesilaikoma projektinių eksploatavimo sąlygų. Veiklos vykdymo metu vienu metu atidengtas vienos tranšėjos paviršius negali viršyti modeliavime įvertintų 50 m²; priešingu atveju būtų nukrypstama nuo PVSV įvertintos projektinės situacijos. Todėl nėra pagrindo teigti, kad ši modeliavimo prielaida neatspindi planuojamos ūkinės veiklos sąlygų.
5 pastaba. Nepakankamai pagrįstas užsienio mokslinių šaltinių ir literatūros duomenų reprezentatyvumas planuojamai ūkinei veiklai. Kvapų emisijų dydžiai kai kuriems šaltiniams perimti iš užsienio literatūros, įskaitant Jungtinėje Karalystėje atliktus tyrimus. Tačiau ataskaitoje nėra pakankamai paaiškinta: kodėl šie duomenys laikomi reprezentatyviais Lietuvos klimato sąlygoms; ar jie atitinka planuojamo ūkio technologinius sprendinius; ar buvo vertintos alternatyvios emisijų vertės. Todėl kyla abejonių dėl pasirinktų emisijų rodiklių reprezentatyvumo. Ataskaitoje neanalizuojama, ar naudotuose moksliniuose tyrimuose nagrinėti ūkiai yra panašūs į planuojamą veiklą pagal laikomų gyvulių rūšį ir skaičių, taikomas gyvulių laikymo technologijas, ventiliacijos sistemas, mėšlo ir srutų tvarkymo būdus, pašarų ruošimo technologijas, klimato sąlygas bei kitus veiksnius, galinčius turėti reikšmingos įtakos kvapų emisijoms. Taip pat nėra paaiškinta, kodėl pasirinkti būtent šie literatūros šaltiniai, ar buvo vertinti kiti moksliniai tyrimai, pateikiantys kitokius kvapų emisijų ar kvapų mažinimo priemonių efektyvumo rezultatus, ir kokiais kriterijais remiantis pasirinktos modeliavimui naudotos reikšmės. Moksliniuose tyrimuose pažymima, kad kvapų emisijos reikšmingai priklauso nuo gyvulių laikymo technologijos, ventiliacijos intensyvumo, mėšlo ir srutų tvarkymo būdo, temperatūros, metų laiko bei kitų eksploatacinių sąlygų. Todėl viename ūkyje nustatyti kvapų emisijų dydžiai ar kvapų mažinimo priemonių efektyvumas negali būti automatiškai perkeliami kitai planuojamai ūkinei veiklai, neįvertinus jų reprezentatyvumo konkrečiomis sąlygomis. Be to, skirtinguose moksliniuose šaltiniuose analogiškiems kvapų emisijų šaltiniams ir kvapų mažinimo priemonėms pateikiamos nevienodos reikšmės bei efektyvumo intervalai. Todėl vieno konkretaus dydžio pasirinkimas modeliavimui reikalauja aiškaus metodinio pagrindimo, kurio PVSV ataskaitoje nepateikta. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar kvapų modeliavimui naudoti moksliniai šaltiniai ir literatūros duomenys yra pakankamai reprezentatyvūs konkrečiai planuojamai ūkinei veiklai, todėl jų pagrindu apskaičiuotos kvapų	Su pastaba nesutinkama. Užsienio mokslinio ar techninio šaltinio taikymas savaime nereiškia, kad jo duomenys nėra reprezentatyvūs Lietuvos PŪV. Reprezentatyvumą lemia pirmiausia vertinamo proceso ir technologijos palyginamumas. Galvijų tvartų atveju naudotas tyrimas atskirai pateikia skirtingų laikymo sistemų duomenis, o PŪV pasirinktas besaičio laikymo su guoliavietėmis sistemai atitinkantis dydis. Galvijų srutoms naudojamas galvijų skysto mėšlo paviršiaus emisijos faktorius. Pašarų tranšėjoms naudojamas dydis apibūdina atidengtą silosuojamos augalinės žaliavos paviršių, t. y. tą patį fizinį emisijos procesą, kuris vyksta PŪV tranšėjose. Pašarų faktoriaus šaltinyje pateikiama ne viena izoliuota kukurūzų siloso reikšmė, bet kelių ankstesnių kvapų vertinimų duomenys; 20 OU/(m²·s) reikšmė taikoma ir platesniam silosuojamų augalinių kultūrų spektrui, o kitame šaltinyje kukurūzams pateikiama artima 18,7 OU/(m²·s) reikšmė. Klimato ar konkrečių eksploatavimo sąlygų skirtumai gali daryti įtaką faktinei emisijai, tačiau tai nereiškia, kad eksperimentiniai ar profesionaliuose kvapų vertinimuose naudojami duomenys negali būti taikomi prognoziniam vertinimui. PŪV atveju papildomai taikomos konservatyvios prielaidos dėl atidengto ploto ir emisijos trukmės.

Klausimas	Atsakymas
emisijos ir modeliavimo rezultatai negali būti laikomi pakankamai pagrįstais.	
6 pastaba. Nepakankamai pagrįsta išvada, kad didžiausia kvapo koncentracija gyvenamojoje aplinkoje sieks tik 3 OU/m³. Ataskaitoje konstatuojama, kad blogiausio scenarijaus modeliavimo metu didžiausia kvapo koncentracija gyvenamojoje aplinkoje siekia 3 OU/m³, todėl HN 121:2010 ribinė vertė nebus viršyta. Tačiau vien galutinio modeliavimo rezultato pateikimas savaime neleidžia įvertinti šios išvados pagrįstumo. Ataskaitoje nepakankamai išsamiai paaiškinta, kokią įtaką galutiniam rezultatui turėjo pasirinkti kvapų emisijų dydžiai, modeliavimo prielaidos, kvapų mažinimo priemonių efektyvumas bei kiti modeliavimo parametrai. Ataskaitoje nepateikta analizė, leidžianti įvertinti, kiek apskaičiuota 3 OU/m³ kvapo koncentracija priklauso nuo pasirinktų kvapų emisijų faktorių, kvapų mažinimo priemonių efektyvumo, momentinių emisijų apskaičiavimo, meteorologinių duomenų bei kitų modeliavimo prielaidų. Todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar ši išvada išliktų pagrįsta pasikeitus bent vienai modeliavimo prielaidai. Be to, neanalizuojama, kiek apskaičiuota didžiausia kvapo koncentracija yra nutolusi nuo HN 121:2010 nustatytos ribinės vertės ir kokią įtaką galutiniam rezultatui galėtų turėti net ir nedideli kvapų emisijų, meteorologinių sąlygų ar kitų modeliavimo parametrų pokyčiai. Nesant tokios analizės nėra galimybės įvertinti, ar išvada dėl ribinės vertės neviršijimo yra pakankamai atspari modeliavimo neapibrėžtumui. Taip pat nėra įvertinta, kaip galutinius rezultatus galėtų paveikti realiomis eksploatavimo sąlygomis galintys pasireikšti veiksniai – rezervuarų dangų nusidėvėjimas, mažesnis biologinių priemonių efektyvumas, mėšlo ir srutų maišymo bei transportavimo darbai, ilgesnis pašarų tranšėjų atidengimas ar kitos praktikoje galimos situacijos. Moksliniuose tyrimuose pažymima, kad kvapų emisijos reikšmingai priklauso nuo gyvulių laikymo technologijos, ventiliacijos, mėšlo ir srutų tvarkymo būdo, klimato bei kitų eksploatacinių sąlygų. Todėl vien projektinėmis prielaidomis pagrįstas modeliavimo rezultatas savaime neleidžia daryti išvados, kad tokia pati didžiausia kvapo koncentracija bus pasiekta ir realiomis planuojamos ūkinės veiklos sąlygomis. Dėl to vien modeliavimo rezultato, jog didžiausia kvapo koncentracija gyvenamojoje aplinkoje sieks 3 OU/m³, nepakanka konstatuoti, kad planuojama ūkinė veikla visomis eksploatavimo sąlygomis atitiks HN 121:2010 reikalavimus ir nesukels neigiamo poveikio visuomenės sveikatai.	Su pastaba nesutinkama. 3,0 OU/m³ nėra iš anksto pasirinkta ar deklaratyvi koncentracija. Tai yra galutinis AERMOD sklaidos skaičiavimo rezultatas, gautas įvertinus šaltinių išdėstymą, jų fizinius parametrus, momentines kvapo emisijas, penkerių metų meteorologinius duomenis, 1,5 m receptorių aukštį ir kvapui taikomą 98,08 procentilį. Modelyje įvertinti visi pagrindiniai projektinės situacijos kvapų šaltiniai – galvijų laikymo pastatai, skysto mėšlo rezervuarai, mėšlidė ir pašarų tranšėjos. Tai, kad PŪV teritorijoje apskaičiuojama iki 15,5 OU/m³, o gyvenamojoje aplinkoje iki 3,0 OU/m³, rodo, kad modelis nėra dirbtinai „apribotas“ ties 3 OU/m³; koncentracija kinta pagal šaltinių išsidėstymą ir sklaidos sąlygas. 3,0 OU/m³ dydis taip pat vertinamas ne izoliuotai, o lyginamas su HN 121:2010 taikoma 5 OU/m³ ribine verte gyvenamojoje aplinkoje. Sklaidos žemėlapis ir 5 OU/m³ izolinija leidžia įvertinti teritorinį poveikio pasiskirstymą bei formuoti rekomenduojamą SAZ. Pastaboje nepateikta alternatyvaus modeliavimo ar konkrečių duomenų, kurie parodytų, kad gyvenamojoje aplinkoje esant toms pačioms pagrįstoms projektinėms sąlygoms būtų gaunama didesnė už ribinę vertę koncentracija.
7 pastaba. Nepakankamai pagrįsta kvapų modeliavimo patikimumo analizė. Ataskaitoje nėra atskiro modeliavimo neapibrėžtumo įvertinimo. Nepaaiškinta: kokia galima modeliavimo paklaida; kaip vertintas emisijų neapibrėžtumas; kaip vertintas meteorologinių duomenų neapibrėžtumas; kaip šie veiksniai galėjo paveikti galutinį kvapų sklaidos rezultatą. Todėl nėra galimybės įvertinti modeliavimo rezultatų patikimumo.	Su pastaba nesutinkama. AERMOD modeliavimo patikimumas nėra vertinamas pagal tai, ar ataskaitoje pateikiamas atskiras teorinis „neapibrėžtumo procentas“. Sklaidos modelio rezultato kokybė priklauso nuo naudojamų šaltinių duomenų, meteorologijos, reljefo, receptorių tinklo, vertinimo laikotarpio ir kitų įvesties parametrų. Nagrinėjamu atveju naudojami penkerių metų Kybartų meteorologijos stoties duomenys, 1,5 m receptorių aukštis, 50 m tinklas, kaimiškos vietovės parametras ir kvapui taikomas 98,08 procentilis. Šaltinių emisijos apskaičiuotos iš ataskaitoje nurodytų emisijos faktorių ir konkrečių PŪV parametrų. Atskira visų galimų parametrų jautrumo ar tikimybinė analizė nėra nustatyta kaip privaloma PVSV kvapų modeliavimo dalis. Vietoj to modelyje naudojamos reprezentatyvios ir dalimi atvejų konservatyvios prielaidos, o taršos mažinimo priemonės įtvirtinamos kaip veiklos sąlygos. Todėl vien faktas, kad atskira neapibrėžtumo analizės lentelė nepateikta, neleidžia daryti išvados, jog sklaidos modeliavimas nepatikimas.
8 pastaba. Visuomenė neturi realios galimybės nepriklausomai patikrinti kvapų modeliavimo rezultatų. PVSV ataskaitoje pateikiami tik galutiniai modeliavimo rezultatai ir jų grafinė išraiška, tačiau nepateikiama pirminė modeliavimo medžiaga (AERMOD projektiniai failai, įvesties duomenys, emisijų skaičiavimo lentelės, emisijų faktoriai, tarpiniai skaičiavimai ir kita	Su pastaba nesutinkama. PVSV ataskaitoje pateikiamas ne vien galutinis sklaidos žemėlapis. Nurodyta naudota modeliavimo programa, meteorologiniai duomenys, receptorių aukštis ir žingsnis, taikomas procentilis, taršos šaltinių numeriai, jų fiziniai parametrai, emisijos faktoriai, emisijų apskaičiavimo formulės ir galutinės momentinės emisijos.

Klausimas	Atsakymas
modeliavimo informacija), kuri leistų nepriklausomai patikrinti modeliavimo teisingumą, pakartoti skaičiavimus ir įvertinti, ar galutinės išvados yra pagrįstos. Ataskaitoje neįvertinta, kokią įtaką galutiniams rezultatams gali turėti kvapų emisijų apskaičiavimo paklaidos, kvapų emisijų faktorių neapibrėžtumas, meteorologinių duomenų reprezentatyvumas, modelio matematiniai apribojimai bei kiti modeliavimo procese naudojamų pradinių duomenų netikslumai. Taip pat nėra pateikta bendro modeliavimo rezultatų patikimumo ar paklaidos įvertinimo, nors galutiniai kvapų sklaidos rezultatai priklauso nuo daugelio tarpusavyje susijusių pradinių prielaidų ir skaičiavimo parametrų. Mokslinėje literatūroje ir kvapų sklaidos modeliavimo praktikoje pripažįstama, kad modeliavimo rezultatai visuomet pasižymi tam tikru neapibrėžtumu, kurį lemia tiek emisijų apskaičiavimo netikslumai, tiek meteorologinių duomenų, tiek pačių sklaidos modelių ribotumai. Todėl modeliavimo rezultatų interpretavimas neįvertinus šių neapibrėžtumų gali sudaryti nepagrįstai tikslų galutinio rezultato įspūdį. Be to, nėra paaiškinta, ar modeliavimo rezultatų patikimumas buvo vertinamas taikant tarptautinėje praktikoje naudojamus modeliavimo kokybės vertinimo kriterijus ar kitus metodus, leidžiančius įvertinti apskaičiuotų kvapų koncentracijų patikimumą. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, kiek patikimi yra PVSV ataskaitoje pateikti kvapų modeliavimo rezultatai ir ar jų pakanka pagrįsti išvadai, kad planuojama ūkinė veikla nesukels neigiamo poveikio visuomenės sveikatai.	Šių duomenų pakanka suprasti modeliavimo logiką, patikrinti emisijų apskaičiavimo grandinę ir įvertinti pagrindines modelio prielaidas. PVSV reglamentuojantys teisės aktai nenustato pareigos kartu su viešinama ataskaita pateikti komercinės modeliavimo programinės įrangos visą darbinį projekto failą ar sudaryti sąlygas kiekvienam asmeniui savarankiškai pakartoti skaičiavimą identiškoje programinėje aplinkoje. Siekiant papildomo skaidrumo, ataskaita gali būti papildyta suvestine lentele, kurioje kiekvienam kvapų šaltiniui būtų aiškiai parodyta grandinė: pradinis emisijos faktorius, pradinis emisijos dydis, taikomos mažinimo priemonės ir galutinė į modelį įvedama momentinė emisija. Todėl teiginys, kad visuomenei pateikti tik galutiniai rezultatai ir neatskleisti esminiai įvesties duomenys, neatitinka ataskaitos turinio.
9 pastaba. Kvapų vertinime neįvertintas faktinis dabar vykdomos ūkinės veiklos kvapų poveikis. PVSV ataskaitoje kvapų vertinimas grindžiamas planuojamos ūkinės veiklos modeliavimo rezultatais po projekto įgyvendinimo, tačiau nėra pateikta duomenų apie faktinį dabar vykdomos veiklos kvapų poveikį aplinkiniams gyventojams. Ataskaitoje nepateikti faktiniai kvapų matavimai, neanalizuojama, ar daugiau kaip šešis dešimtmečius veikiančio gyvulininkystės komplekso faktinis kvapų poveikis atitinka modeliuojamus rodiklius. Nesant tokio įvertinimo nėra galimybės objektyviai nustatyti, kokį papildomą poveikį visuomenės sveikatai sukels planuojama plėtra. Ataskaitoje nepateikta duomenų apie esamos ūkinės veiklos metu atliekamus kvapų matavimus, gyventojų skundų analizę, kvapų stebėsenos rezultatus ar kitus objektyvius duomenis, kurie leistų įvertinti faktinę kvapų situaciją planuojamos ūkinės veiklos teritorijoje ir jos aplinkoje. Taip pat nevertinama, ar iki šiol eksploatuojamo gyvulininkystės komplekso faktinis kvapų poveikis atitinka modeliavimo prielaidas ir ar naudojami kvapų emisijų faktoriai bei modeliavimo metodika tinkamai atspindi realias eksploatavimo sąlygas. Nesant tokio palyginimo nėra galimybės įvertinti, ar planuojamai plėtrai atliktas modeliavimas yra pakankamai validuotas faktiniais duomenimis. Atsižvelgiant į tai, kad intensyvi gyvulininkystės veikla šioje teritorijoje vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius, būtent esamos veiklos poveikio analizė galėtų suteikti svarbių duomenų apie faktines kvapų emisijas ir jų sklaidą bei leistų patikrinti, kiek modeliuojama situacija atitinka realias eksploatavimo sąlygas. Dėl to nėra pakankamo pagrindo spręsti, kad planuojamos ūkinės veiklos kvapų modeliavimas patikimai atspindi būsimą kvapų poveikį visuomenės sveikatai, nes jis nebuvo patikrintas pagal faktinius dabar vykdomos veiklos duomenis.	Su pastaba nesutinkama. Faktinio dabar vykdomos veiklos kvapų poveikio vertinimas nebūtinai turi būti grindžiamas natūriniais kvapų matavimais. Prognozinėje projektinėje situacijoje vertinamas visas galvijų kompleksas po plėtros, į modelį įtraukiant išliekančius esamus ir naujus kvapų šaltinius. Esamos veiklos kvapų matavimai galėtų papildomai apibūdinti dabartinę situaciją, tačiau jie negalėtų tiesiogiai validuoti būsimos situacijos, nes po projekto įgyvendinimo pasikeis gyvulių skaičius, laikymo technologija, rezervuarų skaičius, mėšlo tvarkymo sprendiniai ir taršos mažinimo priemonės. PVSV tikslas yra nustatyti, ar visa planuojama veikla po plėtros atitiks gyvenamajai aplinkai taikomą kvapo kriterijų ir kokia teritorija turi būti įtraukta į SAZ. Dėl to esminis vertinimo scenarijus yra absoliutus būsimos situacijos poveikis, o ne vien esamos veiklos faktinis kvapas. Vien natūrinių matavimų nebuvimas savaime nepatvirtina, kad esamas kompleksas ar jo indėlis į planuojamą situaciją nebuvo įvertintas.
10 pastaba. Nepateiktas esamos ir planuojamos kvapų situacijos palyginamasis vertinimas. PVSV ataskaitoje modeliuojama projektinė kvapų sklaidos situacija po planuojamos ūkinės veiklos plėtros, tačiau nėra pateiktas atskiras esamos situacijos vertinimas ir jo palyginimas su planuojama situacija. Todėl iš ataskaitos neįmanoma nustatyti, kokia kvapų apkrova aplinkoje egzistuoja šiuo metu, kiek ji pasikeis įgyvendinus planuojamą veiklą ir kokia konkrečia apimtimi planuojama plėtra padidins arba sumažins jau dabar gyventojams tenkantį kvapų poveikį. PVSV ataskaitoje nėra	Su pastaba nesutinkama. SAZ nustatymui esminis kriterijus yra bendras prognozuojamas kvapų poveikis po projekto įgyvendinimo, nes būtent tokia veiklos apimtis bus vykdoma ateityje. Todėl modeliuojama visa projektinė situacija, apimanti esamus išliekančius ir planuojamus kvapų šaltinius. Atskiras esamos situacijos sklaidos modelis galėtų parodyti kvapų poveikio pokytį, tačiau jis nėra būtinas nustatant, ar būsimoje situacijoje už rekomenduojamos SAZ ribų laikomasi 5 OU/m³ kriterijaus. Sprendžiant dėl SAZ svarbi absoliuti būsimos veiklos koncentracija, o ne vien skirtumas tarp

Klausimas	Atsakymas
pateiktas nuoseklus esamos ir planuojamos situacijos palyginimas pagal pagrindinius kvapų vertinimo rodiklius – kvapų emisijų kiekius, atskirų taršos šaltinių indėlį, didžiausias prognozuojamas kvapų koncentracijas, kvapų sklaidos teritoriją bei galimai paveikiamų gyvenamųjų teritorijų apimtį. Todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, kokius konkrečius pokyčius sukels planuojama veiklos plėtra. Taip pat neanalizuojama, kaip dėl planuojamos plėtros pasikeis atskirų kvapų šaltinių reikšmė bendram kvapų fonui, kokią papildomą įtaką turės nauji tvartai, mėšlo ir srutų tvarkymo įrenginiai, pašarų ruošimo infrastruktūra bei kiti planuojami objektai. Nesant tokio palyginimo, neįmanoma įvertinti, ar planuojami technologiniai sprendiniai iš esmės mažins, didins ar tik perskirstys kvapų poveikį aplinkinėje teritorijoje. Atsižvelgiant į tai, kad gyvulininkystės veikla šioje teritorijoje vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius, esamos ir planuojamos situacijos palyginamasis vertinimas yra būtinas siekiant nustatyti ne tik prognozuojamą kvapų sklaidą ateityje, bet ir realų planuojamos plėtros sąlygojamą papildomą poveikį visuomenės sveikatai. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, kokia apimtimi planuojama ūkinės veiklos plėtra pakeis esamą kvapų situaciją ir ar PVSV ataskaitos išvados dėl kvapų poveikio visuomenės sveikatai yra pakankamai pagrįstos.	dabartinės ir būsimos koncentracijų. Be to, planuojamoje situacijoje kartu su veiklos masto padidėjimu numatomos ir naujos taršos mažinimo priemonės bei kitokia mėšlo tvarkymo technologija, todėl paprastas dabartinės ir būsimos situacijos „prieaugio“ palyginimas neapibūdintų visų technologinių pokyčių. Todėl tai, kad atskiras esamos situacijos kvapų sklaidos žemėlapis nepateiktas, savaime nepaneigia projektinės situacijos modeliavimo ar SAZ pagrindimo.
11 pastaba. Nepakankamai įvertintas ilgalaikės kvapų ekspozicijos poveikis visuomenės sveikatai. PVSV ataskaitoje vertinama planuojamos ūkinės veiklos kvapų sklaida, tačiau nėra pakankamai įvertinta, kad planuojama veikla bus vykdoma teritorijoje, kurioje intensyvi gyvulininkystės veikla vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius. Ataskaitoje neanalizuojama, ar ilgalaikė gyventojų ekspozicija kvapams dėl jau vykdomos veiklos turi reikšmės vertinant planuojamos plėtros poveikį visuomenės sveikatai ir ar planuojama veikla šį ilgalaikį poveikį padidins. Vien projektuojamos situacijos modeliavimas neleidžia įvertinti bendro ir tęstinio poveikio visuomenės sveikatai. Ataskaitoje kvapų poveikis vertinamas tik projektuojamai situacijai, neatsižvelgiant į tai, kad aplinkiniai gyventojai kvapų poveikį patiria jau daugelį metų. Todėl nevertinama, kokią papildomą įtaką visuomenės sveikatai turės planuojamos veiklos plėtra esamo ilgalaikio kvapų poveikio kontekste. Taip pat nėra analizuojama, ar dėl reikšmingo planuojamos veiklos masto padidėjimo gali padidėti kvapų poveikio dažnumas, trukmė ar intensyvumas, nors būtent šie veiksniai yra reikšmingi vertinant ilgalaikę gyventojų ekspoziciją ir galimą poveikį jų gyvenimo kokybei bei visuomenės sveikatai. Nepateikta ir analizė, kaip planuojama plėtra pakeis ilgą laiką susiformavusį kvapų foną aplinkinėse gyvenamosiose teritorijose, todėl nėra galimybės įvertinti bendro tęstinio poveikio visuomenės sveikatai. Dėl to nėra pakankamo pagrindo teigti, kad PVSV ataskaitoje visapusiškai įvertintas ilgalaikis kvapų poveikis visuomenės sveikatai ir planuojamos ūkinės veiklos plėtros sąlygojami šio poveikio pokyčiai.	Su pastaba nesutinkama. Kvapo poveikis nėra vertinamas kaip per daugelį metų organizme kaupiama cheminės medžiagos dozė. Pagal HN 121:2010 kvapo poveikis gyvenamojoje aplinkoje vertinamas pagal kvapo koncentraciją ore, o modeliavime taikomas 1 valandos kvapo koncentracijos 98,08 procentilio kriterijus. Projektinėje situacijoje vertinami ne tik naujai planuojami, bet ir toliau veiksiantys esami komplekso kvapo šaltiniai, todėl būsima kvapo situacija įvertinta viso komplekso mastu. Ankstesnių dešimtmečių kvapo ekspozicija nėra atskiras dydis, kuris pagal taikomą vertinimo metodiką būtų aritmetiškai pridedamas prie būsimos modeliuojamos kvapo koncentracijos. Taikant 98,08 procentilį vertinama ne pavienė pasirinkta valanda, o metinis valandinių kvapo koncentracijų pasiskirstymas, todėl įvertinamas ir kvapo poveikio pasikartojimas per metus. Ilga veiklos trukmė gali būti reikšminga apibūdinant teritorijos naudojimo istoriją ar gyventojų patirtį, tačiau ji savaime nedidina būsimos modeliuojamos kvapo koncentracijos. Todėl nėra pagrindo teigti, kad ilgalaikis kvapo poveikis neįvertintas vien dėl to, kad neatliktas retrospektyvus ankstesnių veiklos dešimtmečių kvapo poveikio sumavimas.
V. ORO TARŠA	
1 pastaba. Nepakankamai pagrįsti oro teršalų emisijų skaičiavimuose naudoti emisijų faktoriai ir prielaidos. PVSV ataskaitoje oro teršalų emisijos apskaičiuotos taikant įvairius emisijų faktorius ir metodinius šaltinius, tačiau ataskaitoje nepakankamai paaiškinta, kodėl pasirinkti būtent šie emisijų faktoriai, kuo jie laikomi tinkamiausiais planuojamai ūkinei veiklai ir ar jie atitinka konkrečias planuojamo gyvulininkystės komplekso technologines bei eksploatacines sąlygas. Vien nuorodos į metodikas ar literatūros šaltinius savaime neleidžia įvertinti, ar naudoti emisijų faktoriai tinkamai atspindi planuojamos veiklos sąlygas. Pagal EMEP/EEA Air Pollutant Emission Inventory Guidebook gyvulininkystės amoniako emisijos turi būti vertinamos kaip vientisa sistema, apimanti visą mėšlo tvarkymo grandinę –	Su pastaba nesutinkama. Oro teršalų emisijų skaičiavimai atlikti taikant EMEP/EEA 2023 m. emisijų apskaitos metodiką „3.B Manure Management“. Amoniako emisijoms pasirinkta išsamesnė Tier 3 metodologija, kuriai naudojami konkretesni duomenys apie gyvulių kategorijas, laikymo ir mėšlo tvarkymo technologijas. LOJ ir kietųjų dalelių emisijos apskaičiuotos pagal atitinkamus tos pačios metodikos emisijos faktorius. EMEP/EEA metodika mėšlo tvarkymą nagrinėja kaip bendrą azoto srautų grandinę, tačiau tai nereiškia, kad visi metodikoje nagrinėjami etapai turi būti įtraukiami kaip stacionarūs AERMOD šaltiniai komplekso SAZ vertinime. Mėšlo paskleidimas laukuose vyksta atskirose žemės ūkio naudmenose, sezoniniu režimu ir nėra stacionarus komplekso teritorijos šaltinis, pagal kurį formuojama šio objekto SAZ.

Klausimas	Atsakymas
gyvulių laikymą, mėšlo ir srutų saugojimą, paskleidimą laukuose bei kitus su emisijų susidarymu susijusius etapus. Tačiau PVSV ataskaitoje nėra pakankamai aišku, ar emisijų skaičiavimuose sistemiškai įvertinti visi šie etapai, kokie emisijų faktoriai taikyti kiekvienam iš jų ir kokiu pagrindu pasirinktos konkrečios jų reikšmės. Ataskaitoje taip pat nėra pakankamai paaiškinta, kaip buvo parinkti ir pritaikyti oro taršos mažinimo koeficientai. Emisijų skaičiavimuose remiamasi rezervuarų dangų, biologinių preparatų (probiotikų) ir kitų technologinių priemonių efektyvumu, tačiau nepateikta išsami analizė, kodėl pasirinkti būtent tokie efektyvumo dydžiai ir ar jie pagrįsti konkrečiomis planuojamos veiklos technologinėmis sąlygomis. UNECE Guidance document on preventing and abating ammonia emissions from agricultural sources pabrėžia, kad emisijų mažinimo priemonių efektyvumas priklauso nuo konkrečių technologinių sprendinių, jų eksploatavimo sąlygų ir priežiūros, o skirtingų priemonių poveikis negali būti automatiškai sumuojamas neįvertinus jų tarpusavio sąveikos. Tačiau PVSV ataskaitoje nėra paaiškinta, kokiu metodiniu pagrindu taikyti atskirų priemonių efektyvumo koeficientai ir kaip apskaičiuotas jų bendras poveikis emisijų mažinimui. Be to, moksliniuose tyrimuose nurodoma, kad oro teršalų emisijos labai priklauso nuo faktinių eksploatavimo sąlygų – gyvulių laikymo technologijos, ventiliacijos, mėšlo šalinimo būdo, metų laiko, temperatūros ir kitų veiksnių. Todėl vien teorinių emisijų faktorių taikymas savaime neleidžia daryti išvados, kad apskaičiuotos emisijos tiksliai atspindi konkrečios planuojamos ūkinės veiklos sąlygas. Taip pat nėra pakankamai paaiškinta, kaip metiniai emisijų faktoriai buvo pritaikyti apskaičiuojant momentines emisijas, kurios naudojamos oro teršalų sklaidos modeliavimui. Nepateikus tarpinių skaičiavimų, taikytų formulių ir prielaidų, nėra galimybės nepriklausomai patikrinti, ar modeliavimui naudoti momentiniai emisijų dydžiai apskaičiuoti teisingai ir ar jie atitinka faktines planuojamos veiklos sąlygas. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar oro teršalų emisijų skaičiavimai grindžiami pakankamai reprezentatyviais, moksliškai pagrįstais ir konkrečią planuojamą ūkinę veiklą atitinkančiais duomenimis, todėl šiuo pagrindu atlikto oro taršos modeliavimo rezultatai negali būti laikomi pakankamai pagrįstais.	Komplekso teritorijoje įvertinti stacionarūs šaltiniai, susiję su galvijų laikymu ir mėšlo kaupimu – tvartai, skysto mėšlo rezervuarai, mėšlidė ir kiti ataskaitoje nurodyti šaltiniai. Kiekvienam jų pritaikytos konkrečios techninės charakteristikos ir, kai taikoma, taršos mažinimo priemonės. Todėl negalima teigti, kad emisijos apskaičiuotos pasirenkant atsitiktinius ar su PŪV nesusijusius faktorius. Amoniako vertinimo pagrindas yra būtent gyvulininkystės ir mėšlo tvarkymo emisijoms skirta EMEP/EEA metodika.
2 pastaba. Oro taršos modeliavimas grindžiamas projektinėmis prielaidomis, tačiau neįvertintas modeliavimo rezultatų jautrumas taikytoms prielaidoms. PVSV ataskaitoje oro taršos modeliavimas atliktas remiantis projektinėmis prielaidomis dėl planuojamų technologinių sprendinių, oro taršos mažinimo priemonių efektyvumo bei numatomų teršalų emisijų. Tačiau nėra pateikta analizė, kaip modeliavimo rezultatai pasikeistų sumažėjus šių priemonių efektyvumui, pasikeitus eksploatavimo sąlygoms ar kitoms modeliavimo prielaidoms. Todėl nėra galimybės įvertinti modeliavimo rezultatų patikimumo realiomis planuojamos veiklos vykdymo sąlygomis. Modeliavime remiamasi prielaida, kad planuojamos oro taršos mažinimo priemonės veiks būtent tokiu efektyvumu, koks naudotas skaičiavimuose, tačiau nėra įvertinta, kaip oro teršalų sklaida pasikeistų, jeigu faktinis rezervuarų dangų, biologinių preparatų (probiotikų), mėšlo tvarkymo technologijų ar kitų priemonių efektyvumas būtų mažesnis negu prognozuota. UNECE Guidance document on preventing and abating ammonia emissions from agricultural sources pabrėžia, kad emisijų mažinimo priemonių efektyvumas priklauso nuo konkrečių technologijų, jų įrengimo kokybės, eksploatavimo, priežiūros ir kitų praktinių aplinkybių, todėl deklaruojamas efektyvumas negali būti laikomas pastoviu dydžiu visomis sąlygomis. Tačiau PVSV ataskaitoje tokios analizės nepateikta. Analogiškai moksliniuose tyrimuose nurodoma, kad oro teršalų emisijas reikšmingai veikia gyvulių laikymo technologija, ventiliacijos intensyvumas, mėšlo ir srutų tvarkymo būdas, temperatūra, metų laikas, kritulių kiekis bei kiti eksploataciniai veiksniai. Todėl vien projektinių prielaidų	Su pastaba nesutinkama. Dar neįgyvendintos planuojamos ūkinės veiklos poveikis neišvengiamai vertinamas prognoziniu būdu, pagal numatomus technologinius sprendinius ir eksploatavimo sąlygas. Todėl projektinių parametrų naudojimas savaime nėra modeliavimo trūkumas. Oro taršos skaičiavimuose naudoti konkretūs planuojami gyvulių skaičiai, laikymo ir mėšlo tvarkymo technologijos, taršos šaltinių parametrai ir darbo režimai, EMEP/EEA emisijų apskaičiavimo metodika, penkerių metų meteorologiniai duomenys bei AAA pateiktas foninis oro užterštumas. Taršos mažinimo priemonės įvertintos todėl, kad jos yra planuojamos veiklos technologinių sprendinių dalis ir turi būti užtikrinamos eksploatacijos metu. Pastaboje nurodomi galimi dangų nusidėvėjimo, įrangos gedimų, netinkamos priežiūros ar kitų technologinių nukrypimų atvejai nėra planuojama projektinė eksploatavimo būsena. Modeliavimo etape nėra pagrindo daryti prielaidą, kad numatytos ir privalomos taršos mažinimo priemonės nuolat veiks netinkamai. Jų techninės būklės, priežiūros ir tinkamo naudojimo užtikrinimas yra veiklos eksploatavimo sąlyga. Jeigu galutinai parinktas technologinis sprendinys ar taršos mažinimo priemonė neužtikrintų PVSV vertinime priimtų parametrų ar efektyvumo, toks sprendinys neatitiktų įvertintos projektinės situacijos. Todėl nėra pagrindo teigti, kad modeliavimo išvados grindžiamos vien palankiomis ar neprivalomomis prielaidomis.

Klausimas	Atsakymas
taikymas neleidžia savaime daryti išvados, kad modeliavimo rezultatai atitiks faktines planuojamos veiklos sąlygas. Taip pat nevertinama, kaip modeliavimo rezultatai keistųsi rezervuarų techninės būklės blogėjimo, dangų nusidėvėjimo, biologinių preparatų efektyvumo sumažėjimo, technologinių nukrypimų ar kitų realiai eksploatuojant galimų aplinkybių atvejais. Nėra pateikta alternatyvių modeliavimo scenarijų ar jautrumo analizės, leidžiančios įvertinti, kiek galutiniai rezultatai priklauso nuo pasirinktų pradinių prielaidų. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, kiek oro taršos modeliavimo rezultatai yra atsparūs pagrindinių prielaidų pokyčiams ir ar padarytos išvados išliktų pagrįstos realiomis planuojamos ūkinės veiklos eksploatavimo sąlygomis.	
3 pastaba. Nepakankamai įvertintas oro taršos modeliavimo rezultatų neapibrėžtumas. PVSV ataskaitoje nepateikta modeliavimo rezultatų neapibrėžtumo analizė. Neįvertinta galima emisijų apskaičiavimo paklaida, meteorologinių duomenų įtaka modeliavimo rezultatams, pasirinktų modeliavimo prielaidų įtaka galutiniams rezultatams bei kiti galimi modeliavimo netikslumai. Nesant tokio vertinimo nėra galimybės įvertinti oro taršos modeliavimo rezultatų patikimumo. Oro taršos modeliavimo rezultatai tiesiogiai priklauso nuo pradinių įvesties duomenų, taikytų emisijų faktorių, momentinių emisijų apskaičiavimo, meteorologinių duomenų, foninio užterštumo bei kitų modeliavimo parametrų. Tačiau PVSV ataskaitoje nėra pateikta analizė, kokią įtaką galutiniams rezultatams gali turėti kiekvieno iš šių parametrų galimos paklaidos ar neapibrėžtumai. Ataskaitoje taip pat neįvertinta galima paklaida, kylanti dėl oro taršos mažinimo priemonių efektyvumo, rezervuarų dangų, biologinių preparatų (probiotikų), technologinių sprendinių ir kitų modeliavimo prielaidų. Neanalizuojama, kaip šių parametrų neapibrėžtumas gali paveikti galutines apskaičiuotas teršalų koncentracijas. EMEP/EEA Air Pollutant Emission Inventory Guidebook ir UNECE Guidance document on preventing and abating ammonia emissions from agricultural sources pabrėžia, kad emisijų apskaičiavimas grindžiamas metodiniais faktoriais ir prielaidomis, kurių taikymas konkrečiai veiklai visuomet susijęs su tam tikru neapibrėžtumu. Todėl vertinant planuojamos veiklos poveikį svarbu įvertinti ne tik apskaičiuotas reikšmes, bet ir jų patikimumą bei galimą paklaidą. Tačiau PVSV ataskaitoje tokio vertinimo nepateikta. Taip pat nėra įvertinta meteorologinių duomenų reprezentatyvumo įtaka modeliavimo rezultatams. Neanalizuojama, kaip galutinės teršalų koncentracijos galėtų keistis esant kitoms meteorologinėms sąlygoms, ilgesniems nepalankių meteorologinių situacijų laikotarpiams ar kitoms realioms eksploatavimo sąlygoms. Be to, nepateikta analizė, kaip galutinius rezultatus gali paveikti momentinių emisijų apskaičiavimo neapibrėžtumas, taršos šaltinių parametrų paklaidos, foninio užterštumo duomenų tikslumas ar kitų modeliavimo parametrų netikslumai. Visi šie veiksniai gali turėti tiesioginės įtakos galutinėms apskaičiuotoms teršalų koncentracijoms, tačiau jų įtaka PVSV ataskaitoje neįvertinta. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, kokio patikimumo yra oro taršos modeliavimo rezultatai ir ar jų pagrindu galima pakankamai pagrįstai daryti išvadą, kad planuojama ūkinė veikla nesukels reikšmingo poveikio aplinkos orui ir visuomenės sveikatai.	Su pastaba nesutinkama. Bet kuris prognozinis sklaidos modelis turi metodinį ir pradinių duomenų neapibrėžtumą, tačiau tai savaime neleidžia laikyti jo rezultatų netinkamais. Nagrinėjamu atveju AERMOD naudojami penkerių metų Kybartų meteorologijos stoties duomenys, vietovės ir šaltinių fiziniai parametrai, atitinkamas receptorių tinklas, teršalų vertinimo laikotarpiams taikomi procentiliai ir AAA pateiktas foninis užterštumas. Emisijos apskaičiuotos pagal EMEP/EEA metodiką, o ne nustatytos subjektyviai. Procentilių taikymas reiškia, kad modelio rezultatai vertinami pagal teisės aktuose ir metodikose taikomą statistinį kriterijų, o ne pagal pavienį nereprezentatyvų meteorologinį „išsišokimą“. Tuo pačiu taršos mažinimo priemonės turi būti užtikrinamos realioje eksploatacijoje. Pastaboje nepateikta alternatyvių skaičiavimų, rodančių, kad realistiškai pakeitus konkretų parametrą būtų viršijama ribinė vertė. Todėl bendro pobūdžio nuoroda į modeliavimo neapibrėžtumą nepaneigia apskaičiuotų koncentracijų ir jų palyginimo su norminiais dydžiais.
4 pastaba. Nepakankamai pagrįsta išvada dėl aplinkos oro teršalų ribinių verčių neviršijimo. PVSV ataskaitoje konstatuojama, kad planuojamos ūkinės veiklos metu aplinkos oro teršalų koncentracijos neviršys teisės aktuose nustatytų ribinių verčių. Tačiau ši išvada iš esmės grindžiama modeliavimo rezultatais, nepateikiant išsamesnės analizės, kokią įtaką galutiniams rezultatams turėjo pasirinkti emisijų faktoriai, modeliavimo prielaidos, foninio užterštumo duomenys bei	Su pastaba nesutinkama. Išvada dėl ribinių verčių neviršijimo pagrįsta kiekybiniu teršalų sklaidos modeliavimu, o ne deklaratyviu teiginiu. Kiekvienam vertintam teršalui apskaičiuotos koncentracijos atitinkamiems vertinimo laikotarpiams ir palygintos su taikomomis ribinėmis vertėmis. Vertinimas atliktas ir su foniniu aplinkos oro užterštumu, kai toks fonas taikomas. PVSV naudoti AAA pateikti 2024 m. Marijampolės regiono NO_2, CO, KD_{10} ir $KD_{2,5}$ foniniai duomenys.

Klausimas	Atsakymas
planuojamų oro taršos mažinimo priemonių efektyvumas. Vien galutinių modeliavimo rezultatų pateikimas savaime neleidžia įvertinti šios išvados pakankamo pagrįstumo. Ataskaitoje nepateikta išsami analizė, leidžianti įvertinti, kiek apskaičiuotos teršalų koncentracijos priklauso nuo pasirinktų emisijų faktorių, momentinių emisijų skaičiavimo, taikytų taršos mažinimo koeficientų, meteorologinių duomenų bei kitų modeliavimo prielaidų. Todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar padaryta išvada dėl ribinių verčių neviršijimo išliktų pagrįsta pasikeitus bent vienai iš modeliavimo prielaidų. EMEP/EEA Air Pollutant Emission Inventory Guidebook ir UNECE Guidance document on preventing and abating ammonia emissions from agricultural sources pabrėžia, kad emisijų vertinimas grindžiamas metodinėmis prielaidomis ir emisijų faktoriais, kurių taikymas konkrečiai veiklai visuomet susijęs su tam tikru neapibrėžtumu. Todėl galutinės išvados dėl planuojamos veiklos poveikio turi būti vertinamos kartu su taikytų prielaidų pagrįstumu ir jų įtaka galutiniams rezultatams. Tačiau PVSV ataskaitoje toks vertinimas nepateiktas. Be to, moksliniuose tyrimuose nurodoma, kad oro teršalų emisijos priklauso nuo daugelio faktinių eksploatavimo sąlygų, įskaitant gyvulių laikymo technologiją, ventiliacijos intensyvumą, mėšlo tvarkymo būdą, meteorologines sąlygas ir kitus veiksnius. Todėl vien projektinėmis prielaidomis grindžiami modeliavimo rezultatai savaime neleidžia daryti išvados, kad tokios pačios teršalų koncentracijos bus pasiektos ir realiomis planuojamos ūkinės veiklos eksploatavimo sąlygomis. Taip pat neanalizuojama, kiek apskaičiuotos teršalų koncentracijos yra nutolusios nuo teisės aktuose nustatytų ribinių verčių ir kokią įtaką galutiniams rezultatams galėtų turėti net ir nedideli emisijų, meteorologinių duomenų ar kitų modeliavimo parametrų pokyčiai. Nesant tokios analizės nėra galimybės įvertinti, ar išvada dėl ribinių verčių neviršijimo yra pakankamai atspari modeliavimo prielaidų neapibrėžtumui. Dėl to vien modeliavimo rezultatų pateikimas negali būti laikomas pakankamu pagrindu konstatuoti, kad planuojama ūkinė veikla visomis eksploatavimo sąlygomis neviršys teisės aktuose nustatytų aplinkos oro teršalų ribinių verčių ir nesukels neigiamo poveikio visuomenės sveikatai.	Ataskaitoje pateikiamos ne tik koncentracijų dalys nuo ribinės vertės, bet ir absoliučios prognozuojamos koncentracijos, todėl galima tiesiogiai įvertinti jų santykį su taikomais norminiais kriterijais. Tai, kad faktinės emisijos eksploatacijos metu gali tam tikrose ribose kisti, yra būdinga ūkinėms veikloms ir savaime nesudaro pagrindo manyti, kad ribinės vertės bus viršytos. Vertinimui naudoti metodikomis pagrįsti emisijų duomenys, konkretūs taršos šaltinių parametrai, meteorologiniai duomenys ir projektinės eksploatavimo sąlygos. Todėl nėra pagrindo teigti, kad išvada dėl aplinkos oro teršalų ribinių verčių neviršijimo nėra patikrinama ar pakankamai pagrįsta.
5 pastaba. Nepakankamai pagrįstas kumuliacinio aplinkos oro taršos poveikio vertinimas. PVSV ataskaitoje vertinant aplinkos oro taršą atsižvelgiama į foninį užterštumą bei gretimų ūkinių subjektų išmetamus teršalus, tačiau nėra pakankamai aiškiai paaiškinta, kaip konkretūs foninės taršos duomenys ir kitų taršos šaltinių emisijos buvo integruoti į modeliavimo procesą bei kokią įtaką jie turėjo galutiniams modeliavimo rezultatams. Todėl nėra galimybės visapusiškai įvertinti kumuliacinio poveikio visuomenės sveikatai pagrįstumo. Ataskaitoje nepateikta pakankamai išsami analizė, kokie konkretūs aplinkos oro taršos šaltiniai buvo įtraukti į kumuliacinio poveikio vertinimą, kokie jų emisijų duomenys naudoti, kokiu laikotarpiu jie surinkti, ar jie atspindi faktinę situaciją ir kokią įtaką kiekvienas iš jų turėjo galutinėms apskaičiuotoms teršalų koncentracijoms. Pagal EMEP/EEA Air Pollutant Emission Inventory Guidebook ir UNECE Guidance document on preventing and abating ammonia emissions from agricultural sources, vertinant žemės ūkio veiklos oro taršą svarbu sistemiškai įvertinti visą emisijų grandinę bei visus reikšmingus taršos šaltinius, kurie gali turėti įtakos bendrai aplinkos oro kokybei. Tačiau PVSV ataskaitoje nėra pakankamai aišku, ar kumuliacinio poveikio vertinimas apėmė visus reikšmingus planuojamos veiklos emisijų šaltinius ir jų tarpusavio sąveiką. Taip pat nepakankamai įvertinta papildoma oro tarša, susijusi su mėšlo ir srutų transportavimu. Ataskaitoje numatyta, kad kasmet apie 11 793,23 m^3 mėšlo ir gamybinių nuotekų bus išvežama į kitam ūkio subjektui priklausančius rezervuarus, tačiau nėra išsamiai įvertinta, kokias papildomas transporto emisijas sukels toks sprendinys, kiek papildomų transporto reisų bus atliekama, kokią	Su pastaba nesutinkama. Kumuliacinė cheminė oro tarša įvertinama ne vien modeliuojant PŪV indėlį izoliuotoje aplinkoje. Skaičiavimuose naudojamas AAA pateiktas foninis aplinkos oro užterštumas, todėl galutinė koncentracija apima esamą teritorijos oro kokybės apkrovą. Komplekso viduje visi projektinės situacijos stacionarūs šaltiniai modeliuojami kartu, todėl jų tarpusavio suminis poveikis modelyje jau įvertinamas. Jei pagal AAA pateiktą informaciją artimoje aplinkoje būtų kitų reikšmingų ūkinių subjektų, kurių konkretūs šaltiniai turėtų būti įtraukti papildomai, jie būtų vertinami pagal taikomą foninio užterštumo naudojimo tvarką. Skirtingų teršalų koncentracijos tarpusavyje nėra aritmetiškai sumuojamos, nes kiekvienam teršalui nustatytas atskiras sveikatos apsaugos kriterijus ir matavimo vienetas. Kumuliacinis poveikis konkretaus teršalo atveju vertinamas sudedant jo foninę ir PŪV sąlygojamą koncentraciją, o skirtingi veiksniai kompleksiškai įvertinami pagal jiems taikomas atskiras ribines vertes. Todėl vien tai, kad ataskaitoje nėra vieno „bendro visų teršalų indekso“, nereiškia, kad kumuliacinė oro tarša neįvertinta.

Klausimas	Atsakymas
įtaką tai turės bendram aplinkos oro užterštumui ir ar šios emisijos buvo įtrauktos į kumuliacinio poveikio vertinimą. Be to, nėra paaiškinta, kaip kumuliacinio poveikio vertinime įvertinta daugiau kaip šešis dešimtmečius toje pačioje teritorijoje vykdoma intensyvi gyvulininkystės veikla, jos esami taršos šaltiniai ir jų sąveika su planuojama plėtra. Nepateikus tokios analizės nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar planuojamos veiklos poveikis buvo vertinamas izoliuotai, ar kartu su jau egzistuojančia aplinkos oro taršos apkrova. Dėl to nėra pakankamo pagrindo daryti išvadą, kad kumuliacinis planuojamos ūkinės veiklos poveikis aplinkos oro kokybei ir visuomenės sveikatai buvo įvertintas išsamiai ir remiantis visais reikšmingais oro taršos šaltiniais.	
6 pastaba. Visuomenė neturi realios galimybės nepriklausomai patikrinti oro taršos modeliavimo rezultatų. PVSV ataskaitoje pateikiami tik galutiniai oro taršos modeliavimo rezultatai ir jų grafinė išraiška, tačiau nepateikta pirminė modeliavimo medžiaga, įskaitant AERMOD projektinius failus, įvesties duomenis, emisijų skaičiavimo lenteles, naudotus emisijų faktorius, tarpinius modeliavimo rezultatus bei kitą informaciją, kuri leistų nepriklausomai pakartoti atliktus skaičiavimus ir patikrinti jų pagrįstumą. Dėl to visuomenei nesudaryta reali galimybė savarankiškai patikrinti vieno svarbiausių PVSV ataskaitos pagrindų – oro taršos modeliavimo rezultatų. Ataskaitoje nepateikti AERMOD modeliavimo projektiniai failai, išsamūs įvesties duomenys, visų taršos šaltinių parametrai, momentinių emisijų apskaičiavimo eiga, naudoti emisijų mažinimo koeficientai, tarpiniai skaičiavimo rezultatai bei kiti pirminiai duomenys, leidžiantys pakartoti atliktą modeliavimą ir įsitikinti jo teisingumu. Taip pat nėra galimybės patikrinti, kaip buvo apskaičiuotos momentinės emisijos, kokiu būdu pritaikyti metiniai emisijų faktoriai, kaip taikyti rezervuarų dangų, biologinių preparatų (probiotikų) ir kitų oro taršos mažinimo priemonių efektyvumo koeficientai bei kaip šie duomenys buvo integruoti į AERMOD modelį. Nepateikus pirminių skaičiavimo duomenų nėra galimybės nepriklausomai patikrinti, ar oro taršos modeliavime tinkamai pritaikytos EMEP/EEA Air Pollutant Emission Inventory Guidebook bei kitos metodikos, ar teisingai apskaičiuotos emisijos ir ar modeliavimas atliktas laikantis pasirinktų metodinių reikalavimų. Dėl pirminių modeliavimo duomenų nebuvimo neįmanoma patikrinti ir modeliavimo rezultatų pakartojamumo, kuris yra vienas svarbiausių mokslinio vertinimo patikimumo kriterijų. Nesant galimybės nepriklausomai pakartoti skaičiavimų, nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar pateiktos išvados dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkos orui yra pagrįstos. Dėl to visuomenei ir kitoms suinteresuotoms institucijoms nesudaryta reali galimybė patikrinti vieno svarbiausių PVSV ataskaitos elementų – oro taršos modeliavimo – pagrįstumo, pakartojamumo ir patikimumo.	Su pastaba nesutinkama. PVSV ataskaitoje pateikti esminiai oro taršos modeliavimo duomenys: naudotas sklaidos modelis, meteorologiniai duomenys, receptorių aukštis ir žingsnis, foninės koncentracijos, teršalų vertinimo laikotarpiai ir taikyti procentiliai, taršos šaltinių numeriai, koordinatės ir fiziniai parametrai, emisijų dydžiai bei modeliavimo rezultatai. Teršalų emisijų apskaičiavimas, taikyti emisijų faktoriai ir taršos mažinimo priemonių koeficientai pateikti PVSV ataskaitoje ir jos prieduose, todėl galima patikrinti, kokie duomenys naudoti modeliavimui ir kaip apskaičiuotos į modelį įvestos emisijos. PVSV teisės aktai nenustato pareigos kartu su viešinama ataskaita pateikti komercinės programinės įrangos visą darbinį projekto failą, tarpinius programos generuojamus failus ar sudaryti galimybę kiekvienam asmeniui identiškai pakartoti modeliavimą toje pačioje programinėje aplinkoje. Reikalavimas atskleisti vertinimo metodiką, pradinius duomenis ir gautus rezultatus nėra tapatus reikalavimui pateikti programinės įrangos projekto archyvą. Todėl nėra pagrindo teigti, kad oro taršos modeliavimo metodika, naudoti duomenys ar gauti rezultatai nėra patikrinami vien dėl to, kad kartu su PVSV ataskaita nepateikti AERMOD darbiniai projekto failai.
7 pastaba. Nejvertintas faktinis dabar vykdomos ūkinės veiklos poveikis aplinkos oro kokybei. PVSV ataskaitoje aplinkos oro taršos vertinimas grindžiamas projektinės situacijos modeliavimu po planuojamos ūkinės veiklos plėtros, tačiau nėra pateikta duomenų apie faktinį dabar vykdomos veiklos poveikį aplinkos oro kokybei. Ataskaitoje nepateikti faktiniai aplinkos oro kokybės matavimai, neanalizuojama, ar daugiau kaip šešis dešimtmečius veikiančio gyvulininkystės komplekso faktinis poveikis atitinka modeliuojamus rodiklius. Nesant tokio įvertinimo nėra galimybės objektyviai nustatyti, kokį papildomą poveikį aplinkos orui ir visuomenės sveikatai sukels planuojama ūkinės veiklos plėtra. Ataskaitoje nevertinama, ar dabar eksploatuojamo komplekso faktinės amoniako, kietųjų dalelių ir kitų teršalų emisijos atitinka skaičiavimuose naudotus emisijų faktorius bei modeliavimo prielaidas. Nepateikus tokio palyginimo nėra galimybės įsitikinti, kad planuojamos veiklos poveikio prognozės grindžiamos	Su pastaba nesutinkama. PVSV tikslas yra įvertinti planuojamos ūkinės veiklos poveikį projektinėje situacijoje, todėl būsimos veiklos poveikis pagrįstai vertinamas prognoziniu sklaidos modeliavimu. Faktinių aplinkos oro matavimų prie esamo ūkio neatlikimas savaime nėra tokio vertinimo trūkumas. Projektiniame AERMOD scenarijuje vertinamas visas kompleksas po plėtros – tiek išliekantys esami, tiek planuojami stacionarūs taršos šaltiniai. Esamai foninei oro kokybei apibūdinti naudoti oficialūs AAA 2024 m. foninio užterštumo duomenys. Taigi esama veikla nėra eliminuojama iš vertinimo, o jos šaltiniai įtraukiami į bendrą projektinės situacijos modelį. Esamos veiklos natūriniai matavimai bet kuriuo atveju neatspindėtų būsimos projektinės situacijos, nes po plėtros keisis gyvulių skaičius, mėšlo tvarkymo technologijos ir taršos mažinimo priemonės. Todėl planuojamos veiklos poveikiui nustatyti būtinas prognozinis modeliavimas. Faktinių vietos matavimų nebuvimas savaime neabejoja sklaidos modeliavimo tinkamumu. AERMOD yra pripažintas sklaidos modelis, skirtas planuojamos

Klausimas	Atsakymas
konkrečiai šiai teritorijai būdingais ir praktikoje pasitvirtinusiais duomenimis. Taip pat neanalizuojama, ar per daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdytą intensyvią gyvulininkystės veiklą susiformavusi aplinkos oro taršos situacija atitinka modeliuojamą foninę būklę ir ar ji patvirtina taikytų modeliavimo prielaidų pagrįstumą. Todėl nėra galimybės įvertinti, ar prognozuojamas planuojamos plėtros poveikis apskaičiuotas remiantis realia, o ne vien teorine situacija. Be to, nepateikta analizė, ar esama oro tarša buvo naudojama modeliavimo rezultatams patikrinti (validuoti). Mokslinėje praktikoje faktinių matavimų palyginimas su modeliavimo rezultatais yra viena svarbiausių priemonių įvertinti pasirinktų emisijų faktorių, modeliavimo prielaidų ir sklaidos modelio patikimumą. Tačiau PVSV ataskaitoje toks palyginamasis vertinimas neatliktas. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar atliktas oro taršos modeliavimas tinkamai atspindi faktines šioje teritorijoje vykdomos ūkinės veiklos sąlygas ir ar jo pagrindu galima patikimai prognozuoti planuojamos ūkinės veiklos plėtros poveikį aplinkos orui bei visuomenės sveikatai.	veiklos poveikiui prognozuoti, todėl jo taikymui nereikalaujama, kad konkrečioje teritorijoje prieš tai būtų atlikti atskiri oro kokybės matavimai. Todėl nėra pagrindo teigti, kad dėl atskiros natūrinių matavimų kampanijos neatlikimo oro taršos modeliavimas neatspindi projektinės situacijos ar jo pagrindu negalima patikimai vertinti planuojamos veiklos poveikio.
8 pastaba. Nepateiktas esamos ir planuojamos aplinkos oro taršos situacijos palyginamasis vertinimas. PVSV ataskaitoje modeliuojama projektinė aplinkos oro taršos situacija po planuojamos ūkinės veiklos plėtros, tačiau nėra pateiktas atskiras esamos situacijos vertinimas ir jos palyginimas su planuojama situacija. Todėl iš ataskaitos neįmanoma nustatyti, kokia aplinkos oro taršos apkrova egzistuoja šiuo metu, kiek ji pasikeis įgyvendinus planuojamą veiklą ir kokia konkrečia apimtimi planuojama plėtra padidins arba sumažins jau dabar aplinkoje egzistuojantį poveikį visuomenės sveikatai. Ataskaitoje nepateikiamas kiekybinis esamos ir planuojamos situacijos palyginimas pagal atskirus oro teršalus, emisijų kiekius, modeliuojamas koncentracijas bei kitus reikšmingus rodiklius. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, kokią papildomą aplinkos oro taršos apkrovą sukels planuojama ūkinės veiklos plėtra. Taip pat nėra palyginta, kaip pasikeis atskirų taršos šaltinių indėlis į bendrą oro taršą, kokią įtaką turės padidėjęs gyvulių skaičius, išaugę mėšlo ir srutų kiekiai, padidėję transporto srautai bei kiti su veiklos plėtra susiję veiksniai. Nepateikta analizė, kurie oro taršos šaltiniai po plėtros taps reikšmingiausi ir kokia apimtimi jų poveikis pasikeis lyginant su dabar vykdoma veikla. Be to, nevertinama, kaip planuojami oro taršos mažinimo sprendiniai kompensuos dėl veiklos plėtros didėjančias emisijas ir ar jų efektyvumas iš tikrųjų bus pakankamas padidėjus beveik visiems pagrindiniams taršos šaltiniams. Todėl nėra galimybės įvertinti ne tik absoliučių modeliavimo rezultatų, bet ir realaus planuojamos veiklos pokyčio aplinkos oro kokybei. Atsižvelgiant į tai, kad šioje teritorijoje intensyvi gyvulininkystės veikla vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius, o planuojama reikšmingai didinti laikomų gyvulių skaičių, toks palyginamasis vertinimas yra būtinas siekiant nustatyti ne tik prognozuojamą būsimą situaciją, bet ir įvertinti, kokia apimtimi planuojama plėtra pakeis jau dabar egzistuojančią aplinkos oro būklę bei papildomą poveikį visuomenės sveikatai. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti planuojamos ūkinės veiklos plėtros sukeliamo papildomo poveikio aplinkos orui ir visuomenės sveikatai bei patikrinti, ar PVSV ataskaitos išvados dėl planuojamos veiklos poveikio yra pakankamai pagrįstos.	Su pastaba nesutinkama. Vertinant planuojamos ūkinės veiklos poveikį svarbiausia nustatyti projektinės situacijos po plėtros poveikį ir jo atitiktį teisės aktuose nustatytoms ribinėms vertėms. Todėl oro taršos modeliavime vertinama visa būsima komplekso veikla, o ne vien skirtumas tarp esamos ir būsimos situacijos. Atskiras esamos veiklos modeliavimo scenarijus nėra būtinas tam, kad būtų galima įvertinti planuojamos veiklos poveikį ir nustatyti, ar po projekto įgyvendinimo aplinkos oro teršalų koncentracijos atitiks taikomus norminius kriterijus. Be to, kartu su veiklos plėtra numatomi technologiniai pokyčiai ir taršos mažinimo priemonės, todėl vien gyvulių skaičiaus ar emisijų pokyčio proporcinis palyginimas savaime neparodytų būsimos oro kokybės. Esamai aplinkos oro būklei apibūdinti naudoti oficialūs foninio užterštumo duomenys, o projektinėje situacijoje kartu modeliuojami visi po plėtros veiksiantys komplekso stacionarūs taršos šaltiniai – tiek išliekantys esami, tiek nauji. Todėl planuojamos veiklos poveikis vertinamas viso komplekso mastu ir atsižvelgiant į esamą aplinkos oro foną. Todėl nėra pagrindo teigti, kad atskiro esamos ir projektinės situacijos modeliavimo palyginimo nepateikimas neleidžia įvertinti planuojamos veiklos poveikio aplinkos orui ar visuomenės sveikatai.
9 pastaba. Nepakankamai įvertintas dėl planuojamos veiklos padidėsiančių transporto srautų poveikis aplinkos oro kokybei. PVSV ataskaitoje nurodoma, kad planuojamos veiklos metu padidės transporto srautai, susiję su pašarų, mėšlo, srutų, žaliavų ir kitos produkcijos transportavimu, tačiau nėra pateikta išsami analizė, kokį papildomą poveikį aplinkos oro kokybei sukels šie transporto srautai. Ataskaitoje nepakankamai pagrįsta, ar transporto priemonių išmetami teršalai buvo visapusiškai įtraukti į oro taršos vertinimą ir kokią įtaką jie turės bendrai teršalų	Su pastaba nesutinkama. PŪV generuojamas transporto srautas PVSV ataskaitoje yra įvertintas pagal planuojamos veiklos pobūdį ir ūkiui būdingas transporto operacijas. Intensyviausią darbo dieną numatoma iki 6 lengvųjų ir iki 3 sunkiųjų transporto priemonių. Į šį sunkiojo transporto srautą įtraukiamas pašarų atvežimas, mėšlo ir srutų išvežimas, atliekų ir kritusių gyvulių išvežimas bei kitos ūkio aptarnavimo operacijos, todėl apie 11 793,23 m^3 mėšlo ir gamybinių nuotekų išvežimas nėra papildomas, ataskaitoje neįvertintas transporto srautas.

Klausimas	Atsakymas
koncentracijai. Ataskaitoje numatyta, kad kasmet apie 11 793,23 m^3 mėšlo ir gamybinių nuotekų bus transportuojama į kitam ūkio subjektui priklausančius rezervuarus. Toks kiekis reiškia didelį papildomų sunkiojo transporto reisų skaičių, tačiau nepateikta analizė, kiek konkrečiai reisų bus atliekama, kokie transporto priemonių tipai bus naudojami, kokie jų išmetamų teršalų kiekiai ir ar šios emisijos buvo įtrauktos į aplinkos oro taršos modeliavimą. Taip pat nevertinama, kokią įtaką aplinkos oro kokybei turės transporto priemonių judėjimas komplekso teritorijoje, vidaus keliuose ir privažiavimo keliuose, nors šie srautai gali būti reikšmingas papildomas azoto oksidų, kietųjų dalelių ir kitų teršalų šaltinis. Nepateikta ir transporto sukeliamos oro taršos sąveikos su kitais planuojamos veiklos taršos šaltiniais analizė, todėl nėra galimybės įvertinti, ar bendras planuojamos veiklos poveikis aplinkos oro kokybei buvo įvertintas visapusiškai. Dėl to nėra pakankamo pagrindo daryti išvadą, kad dėl planuojamos veiklos padidėsiantys transporto srautai nesukels papildomo poveikio aplinkos oro kokybei ir visuomenės sveikatai.	Ataskaitoje nurodytas 6 mėnesių laikotarpis yra naudojamas mėšlo ir nuotekų kaupimo talpos poreikiui įvertinti ir savaime nenustato konkretaus jų išvežimo grafiko ar vienu metu naudojamų transporto priemonių skaičiaus. Pašarų atvežimas, mėšlo ir srutų išvežimas bei kitos transporto operacijos yra skirtingo periodiškumo ir vykdomos pagal faktinį poreikį, todėl nėra pagrindo jas mechaniškai sumuoti taip, tarsi kiekviena jų papildomai vyktų kiekvieną dieną. PŪV generuojamas transporto intensyvumas yra nedidelis, o transporto priemonių judėjimas yra epizodinis. Pagrindinį nuolatinį planuojamos veiklos poveikį aplinkos oro kokybei lemia gyvulininkystės ir mėšlo tvarkymo stacionarūs taršos šaltiniai, kurių emisijos įvertintos sklaidos modeliavimu. Esamai aplinkos oro būklei apibūdinti taip pat naudoti AAA pateikti NO_2, CO, KD_{10} ir $KD_{2,5}$ foninio užterštumo duomenys. Todėl nėra pagrindo teigti, kad mėšlo, srutų ar kitų medžiagų transportavimas PVSV ataskaitoje nebuvo įvertintas arba kad dėl PŪV numatomas transporto srautas savaime lemtų reikšmingą papildomą poveikį aplinkos oro kokybei ir visuomenės sveikatai.
10 pastaba. Nepakankamai pagrįstas mokslinių šaltinių ir literatūros duomenų reprezentatyvumas planuojamai ūkinei veiklai. PVSV ataskaitoje oro teršalų emisijų skaičiavimams ir modeliavimo prielaidoms pagrįsti remiamasi įvairiais tarptautiniais metodiniais dokumentais, mokslinėmis publikacijomis ir literatūros duomenimis. Tačiau nėra pakankamai paaiškinta, kodėl būtent šiuose šaltiniuose pateikti duomenys laikytini reprezentatyviais planuojamai ūkinei veiklai, jos technologiniams sprendiniams, gyvulių laikymo sąlygoms ir vietos aplinkos ypatumams. Ataskaitoje neanalizuojama, ar naudotuose moksliniuose tyrimuose nagrinėti ūkiai yra panašūs į planuojamą veiklą pagal laikomų gyvulių rūšį ir skaičių, taikomas technologijas, ventiliacijos sistemas, mėšlo ir srutų tvarkymo būdus, klimato sąlygas bei kitus veiksnius, kurie gali turėti reikšmingos įtakos oro teršalų emisijoms. Tarptautinės metodikos, įskaitant EMEP/EEA Air Pollutant Emission Inventory Guidebook, skirtos bendriesiems emisijų vertinimo principams nustatyti, tačiau jose taip pat pabrėžiama, kad emisijų faktoriai turi būti taikomi atsižvelgiant į konkrečias technologines ir eksploatavimo sąlygas. Todėl vien nuoroda į metodiką savaime neįrodo, kad pasirinkti duomenys tiksliai atspindi konkrečios planuojamos ūkinės veiklos sąlygas. Analogiškai moksliniuose tyrimuose nurodoma, kad oro teršalų emisijos reikšmingai priklauso nuo gyvulių laikymo technologijos, ventiliacijos, mėšlo tvarkymo būdo, klimato sąlygų ir kitų vietos veiksnių. Todėl skirtinguose ūkiuose nustatyti emisijų dydžiai negali būti automatiškai perkeliami kitai planuojamai veiklai, neįvertinus jų reprezentatyvumo. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar PVSV ataskaitoje naudoti moksliniai šaltiniai ir literatūros duomenys yra pakankamai reprezentatyvūs konkrečiai planuojamai ūkinei veiklai ir ar jų pagrindu padarytos išvados dėl aplinkos oro taršos yra pakankamai pagrįstos.	Su pastaba nesutinkama. Oro teršalų emisijų vertinimas grindžiamas EMEP/EEA emisijų apskaitos metodika – tarptautiniu techniniu vadovu ir standartizuotų metodų rinkiniu, skirtu, be kita ko, gyvulininkystės ir mėšlo tvarkymo emisijoms apskaičiuoti. Todėl vertinimas nėra grindžiamas atsitiktiniu pavienio užsienio ūkio duomenų perkėlimu. Amoniako emisijoms taikyta Tier 3 metodologija leidžia atsižvelgti į konkrečius PŪV duomenis – gyvulių kategorijas, laikymo bei mėšlo tvarkymo sistemas. LOJ ir kietųjų dalelių emisijos apskaičiuotos pagal atitinkamus EMEP/EEA metodikoje pateiktus emisijos faktorius. Be to, emisijų apskaičiavimas ir jų sklaidos vertinimas yra skirtingi vertinimo etapai. Sklaidos modeliavime jau naudojami konkrečiai PŪV vietai būdingi duomenys: penkerių metų Kybartų meteorologijos stoties duomenys, vietovės reljefas, kaimiškos vietovės požymis, konkretūs taršos šaltinių parametrai ir AAA pateiktas foninis aplinkos oro užterštumas. Todėl vietos sąlygos vertinime nėra ignoruojamos. Metodinių emisijos faktorių paskirtis yra sudaryti galimybę prognozuoti planuojamos veiklos emisijas tais atvejais, kai būsimo objekto faktinės emisijos dar negali būti išmatuotos. Aplinkybė, kad šie faktoriai nebuvo nustatyti daugiamečiais matavimais būtent ŽŪB „Valavičiai“ ūkyje, savaime nepatvirtina jų nereprezentatyvumo ar netinkamumo prognoziniam vertinimui. Konkrečių taršos mažinimo priemonių pritaikomumas vertinamas atskirai pagal planuojamus technologinius sprendinius ir jų dokumentuotą efektyvumą. Todėl nėra pagrindo teigti, kad oro taršos vertinimas grindžiamas planuojamai veiklai nereprezentatyviais ar su ja nesusijusiais duomenimis.
VI. TRIUKŠMAS	
1 pastaba. Nepakankamai pagrįsti triukšmo modeliavime naudoti transporto srautai. PVSV ataskaitoje triukšmo modeliavimas atliktas darant prielaidą, kad intensyviausią veiklos dieną į teritoriją atvyks 6 lengvieji ir 3 sunkieji automobiliai. Tačiau ataskaitoje nepateikti šių transporto srautų skaičiavimai ir nėra paaiškinta, kokiais faktiniais duomenimis ar skaičiavimo metodika grindžiami pasirinkti transporto intensyvumo rodikliai. Nepateikta pieno išvežimo, pašarų tiekimo, mėšlo išvežimo, veterinarinio aptarnavimo, atliekų tvarkymo bei kitų transporto srautų analizė, todėl nėra galimybės įvertinti, ar modeliavime naudoti transporto srautai objektyviai atspindi planuojamos ūkinės veiklos intensyvumą. Ataskaitoje taip pat nepaaiškinta, kaip apskaičiuotas atskirų transporto priemonių skaičius, kokie duomenys naudoti	Su pastaba nesutinkama. PVSV ataskaitoje ir triukšmo skaičiavimuose buvo įvertinti pagrindiniai su PŪV susiję transporto šaltiniai: iki 6 lengvųjų transporto priemonių per dieną ir iki 3 sunkiojo transporto priemonių per dieną, apimant pienovežį, pašarų atvežimą, mėšlo, srutų, kritusių gyvulių, atliekų ir kitų medžiagų išvežimą. Atskirai išvardyti procesai: pieno išvežimas, pašarų tiekimas, mėšlo išvežimas, veterinarinis aptarnavimas, atliekų tvarkymas, sezoninis transportas – yra skirtingo pobūdžio ir periodiškumo ūkio aptarnavimo operacijos, todėl jų negalima sumuoti taip, tarsi visos jos vyktų kiekvieną dieną. Svarbu pažymėti tai, kad atlikto triukšmo modeliavimo rezultatai rodo didelę atsargą iki taikomos HN 33:2026 triukšmo ribinės vertės. Apskaičiuoti ir ataskaitoje pateikti projektinio transporto eismo keliamo triukšmo rezultatai pa-

Klausimas	Atsakymas
nustatant jų judėjimo dažnumą, maršrutus, pasiskirstymą paros metu bei sezoniškumą. Todėl nėra galimybės įvertinti, ar modeliavime naudoti transporto srautai atitinka realias planuojamos veiklos eksploatavimo sąlygas. Be to, ataskaitoje numatyta, kad kasmet apie 11 793,23 m³ mėšlo ir gamybinių nuotekų bus transportuojama į kitam ūkio subjektui priklausančius rezervuarus. Toks kiekis objektyviai reiškia šimtus papildomų sunkiojo transporto reisų per metus, tačiau ataskaitoje nepateikta, kiek konkrečiai reisų bus atliekama, kokio tipo transporto priemonės bus naudojamos, kokiu periodiškumu jos važiuos ir ar šie transporto srautai buvo visiškai įtraukti į triukšmo modeliavimą. Taip pat nėra aišku, ar modeliuojant buvo įvertinti visi kiti neišvengiami transporto srautai – pienovežiai, pašarų tiekimo transportas, siloso ruošimo metu naudojama technika, gyvulių transportavimas, veterinarinis aptarnavimas, atliekų išvežimas, darbuotojų lengvieji automobiliai, aptarnaujančių rangovų transportas bei kita su planuojama veikla susijusi technika. Nesant tokios analizės nėra galimybės įvertinti, ar modeliavime naudoti transporto srautai apima visą planuojamos ūkinės veiklos transporto intensyvumą. Be to, neanalizuojama, ar transporto srautai gali padidėti tam tikrais laikotarpiais, pavyzdžiui, vykdant mėšlo ir srutų išvežimą, pašarų ruošimo darbus ar kitus sezoninius technologinius procesus, kurių metu sunkiojo transporto intensyvumas gali būti didesnis nei modeliavime priimtos prielaidos. Kadangi transporto srautų intensyvumas yra vienas pagrindinių triukšmo modeliavimo pradinių duomenų, jų nepakankamas pagrindimas neleidžia objektyviai įvertinti viso triukšmo modeliavimo patikimumo bei jo pagrindu padarytos išvados, kad planuojama ūkinė veikla nesukels reikšmingo neigiamo poveikio visuomenės sveikatai.	rodo, kad didžiausias triukšmo rezultatas prie PŪV atžvilgiu jautriausios gyvenamosios aplinkos, t. y. gyvenamojo namo (adresu Sūduvos g. 52A, Širvydų k.), nutolusio mažiausiu atstumu nuo privažiavimo kelio, vedančio į PŪV teritoriją – siekia ne daugiau kaip 40 dB(A) dienos metu, kuomet ribinė Ldienos vertė pagal triukšmo higienos normą HN 33:2026 yra 65 dB(A). Taigi turime labai didelę atsargą, siekiančią iki 25 dB(A). Tam, jog ties konkrečiu gyvenamuoju pastatu (Sūduvos g. 52A, Širvydų k.) būtų pasiekta viršnorminė triukšmo vertė, t. y. – 65 dB(A), privažiavimo kelyje papildomai turėtų būti pridedamas net 100 vnt./val. arba 1200 vnt./per darbo dieną (07-19 val.) siekiantis sunkiojo transporto priemonių srautas. Tai rodo, kad tarp planuojamai veiklai įvertinto transporto srauto ir srauto, galinčio lemti ribinės triukšmo vertės pasiekimą, yra labai didelė akustinė atsarga. Papildomai pažymėtina, kad minėtas 100 sunkiojo transporto priemonių per valandą, arba 1200 sunkiojo transporto priemonių per 12 valandų dienos laikotarpį, srautas nėra teorinis perskaičiavimas – toks scenarijus papildomai patikrintas triukšmo sklaidos modeliavimo programa „CadnaA“. Modeliavimo rezultatai parodė, kad tik esant tokio masto papildomam sunkiojo transporto srautui ties gyvenamuoju pastatu Sūduvos g. 52A būtų pasiekiama apie 65 dB(A) dienos ribinė vertė. Tai reiškia, kad tarp PVSV ataskaitoje įvertinto PŪV transporto srauto ir transporto intensyvumo, kuris galėtų sąlygoti ribinės triukšmo vertės pasiekimą, yra itin didelė akustinė atsarga. Todėl pastaboje keliamos abejonės dėl atskirų mėšlo ar srutų transportavimo operacijų skaičiaus, net ir vertinant galimus jų periodiškumo svyravimus, nekeičia esminės triukšmo vertinimo išvados – planuojamos ūkinės veiklos transporto keliamas triukšmas artimiausioje gyvenamojoje aplinkoje išlieka reikšmingai mažesnis už HN 33:2026 nustatytą ribinę vertę, todėl neigiamas poveikis dėl transporto keliamo triukšmo nenumatomas.
2 pastaba. Nepakankamai pagrįstos triukšmo modeliavimo prielaidos dėl technikos darbo režimo. PVSV ataskaitoje nurodoma, kad blogiausio scenarijaus metu visą darbo dieną dirba traktorius ir krautuvas, tačiau nėra paaiškinta, kokia šių mechanizmų darbo trukmė, darbo režimas, darbo intensyvumas, judėjimo maršrutai bei faktinis apkrovimas buvo taikomi modeliuojant triukšmą. Nepakankamai pagrindus šias modeliavimo prielaidas nėra galimybės įvertinti, ar modeliuojama situacija iš tikrųjų atitinka realias planuojamos veiklos sąlygas. Ataskaitoje neatskleista, kokiais duomenimis remiantis nustatyta traktoriaus ir krautuvo darbo trukmė, ar modeliuotas jų nepertraukiamas darbas, ar atsižvelgta į darbo ciklus, prastovas, apsisukimus, judėjimo greitį bei kitus veiksnius, galinčius turėti reikšmingos įtakos triukšmo sklaidai. Taip pat nepaaiškinta, kokiose konkrečiose teritorijos vietose numatytas technikos darbas, kokiais maršrutais ji judės, kokiu atstumu nuo gyvenamosios aplinkos bus atliekami triukšmingiausi technologiniai procesai ir ar šios aplinkybės buvo tinkamai įvertintos modeliuojant triukšmą. Nėra analizės, ar modeliavime buvo įvertinti visi triukšmą galintys sukelti technologiniai procesai, įskaitant krautuvų darbą prie pašarų tranšėjų, mėšlo ir srutų tvarkymo darbus, technikos manevravimą, pakrovimo ir iškrovimo operacijas bei kitus periodiškai vykdomus darbus, kurių metu triukšmo lygis gali būti didesnis nei įprastomis eksploatavimo sąlygomis. Be to, nevertinama, kaip triukšmo lygis pasikeistų, jei vienu metu dirbtų daugiau technikos vienetų arba atskiri technologiniai procesai sutaptų laike. Tokios situacijos praktikoje yra galimos, tačiau jų įtaka triukšmo sklaidai PVSV ataskaitoje neanalizuojama. Kadangi technikos darbo režimas yra vienas pagrindinių triukšmo modeliavimo pradinių duomenų, nepakankamas šių prielaidų pagrindimas neleidžia objektyviai įvertinti triukšmo modeliavimo patikimumo ir jo pagrindu padarytų išvadų dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai.	Su pastaba nesutinkama. PVSV ataskaitoje buvo įvertinti pagrindiniai ūkyje veiksiantys mobilūs triukšmo šaltiniai – dyzelinis traktorius, kuriam priimtas 96 dB(A) triukšmo lygis, ir dyzelinis krautuvas, kuriam priimtas 93 dB(A) triukšmo lygis. Kaip nurodyta PVSV ataskaitos 44 psl. šių šaltinių darbas PŪV teritorijos išorės aplinkoje vertintas visą dienos laikotarpį – 07:00–19:00 val., konservatyviai priimant, kad ūkio technika (krautuvas ir traktorius) yra naudojama pilnu pajėgumu visą darbo dieną (nevertinant jų faktinių prastovų). Pažymima, kad triukšmo modeliavimo metu vertintas abiejų šaltinių veikimas vienu metu, todėl apskaičiuotas jų suminis poveikis. Ūkio technikos judėjimo ir manevravimo zona tiek PVSV ataskaitos 7 pav., tiek PVSV ataskaitos triukšmo sklaidos žemėlapiuose išskirta kaip „Ūkio technikos darbo zona“. Ši zona atitinkamai apima vietas, kuriose numatomas ūkio technikos darbas, įskaitant darbus prie pašarų tranšėjų ir mėšlidės. Technikos judėjimas ir darbas vertinti ne viename fiksuotame taške, bet visoje numatytoje darbo zonoje. Toks modeliavimo principas yra konservatyvus, kadangi realiomis eksploatavimo sąlygomis traktoriaus ir krautuvo darbas prie pašarų tranšėjų, mėšlo tvarkymo ar kitų operacijų yra periodinis ir nevyksta nepertraukiamai visą 12 valandų dienos laikotarpį. Taigi galimi trumpalaikiai atskirų technologinių operacijų sutapimai modelyje nėra neįvertinti – priešingai, modeliuojama nepalankesnė situacija, kai abu mobilūs šaltiniai veikia kartu visą vertinamą dienos laikotarpį.

Klausimas	Atsakymas
3 pastaba. Nepakankamai pagrįsta, kad modeliuota blogiausia galima triukšmo sklaidos situacija. PVSV ataskaitoje nurodoma, kad triukšmo modeliavimas atliktas pagal blogiausią galimą scenarijų, tačiau nėra paaiškinta, kodėl pasirinktos būtent tokios modeliavimo prielaidos ir kuo remiantis jos laikomos blogiausiomis. Ataskaitoje nepateikta analizė, ar buvo vertintos situacijos, kai vienu metu vyksta keli triukšmą sukeliantys procesai, didesni transporto srautai ar intensyvesnis technikos naudojimas. Todėl nėra galimybės įvertinti, ar modeliavimas iš tikrųjų atspindi maksimalų galimą triukšmo poveikį. Ataskaitoje neatskleista, pagal kokius kriterijus nustatyta, kad pasirinktas scenarijus yra blogiausias galimas. Nepaaiškinta, ar buvo vertinti alternatyvūs scenarijai, kuriuose vienu metu vyksta intensyvesnis sunkiojo transporto judėjimas, technikos darbas, pakrovimo ir iškrovimo operacijos, mėšlo ir srutų tvarkymo darbai ar kiti triukšmą sukeliantys technologiniai procesai. Taip pat nėra analizės, ar modeliuojant buvo įvertinta galimybė sutapti keliems triukšmo šaltiniams laike, nors praktikoje tokios situacijos yra tikėtinos vykdant intensyvią gyvulininkystės veiklą. Nejvertinta, kokią įtaką bendrajam triukšmo lygiui gali turėti vienu metu dirbanti technika, judantis sunkusis transportas ir kiti tuo pačiu metu vykstantys technologiniai procesai. Be to, nepaaiškinta, ar blogiausias scenarijus buvo vertinamas atsižvelgiant į sezoninius darbus, kai dėl pašarų ruošimo, mėšlo ir srutų transportavimo ar kitų technologinių procesų triukšmo intensyvumas gali būti didesnis nei įprastomis eksploatavimo sąlygomis. Kadangi būtent blogiausio scenarijaus modeliavimu grindžiama išvada, jog triukšmo ribinės vertės nebus viršytos, nepakankamas šio scenarijaus pagrindimas neleidžia objektyviai įvertinti, ar triukšmo modeliavimas iš tikrųjų atspindi maksimalų galimą planuojamos ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai.	Su pastaba nesutinkama. Triukšmo modeliavime „blogiausias galimas scenarijus“ buvo formuluojamas koservatyviai, priimant ne faktinį atskirų triukšmo šaltinių darbo laiką, o maksimalų jų veikimą vertinamu paros laikotarpiu. Dyzelinis traktorius (96 dB(A)) ir dyzelinis krautuvas (93 dB(A)) modeliuoti kaip vienu metu veikiantys visą dienos laikotarpį 07:00–19:00 val., nevertinant faktinių jų prastovų ar aplinkybės, kad realiomis sąlygomis šios technikos darbas yra periodinis. Vidaus technologinė įranga vertinta kaip veikianti 24 val. per parą. Transporto srautai taip pat įtraukti į bendrą modeliavimo scenarijų kartu su ūkio technika ir technologine įranga. Taigi modeliavime vertintas suminis vienu metu veikiančių triukšmo šaltinių poveikis, o ne kiekvieno šaltinio poveikis atskirai.
4 pastaba. Nepakankamai įvertintas triukšmo modeliavimo rezultatų neapibrėžtumas. PVSV ataskaitoje nepateikta triukšmo modeliavimo rezultatų neapibrėžtumo analizė. Nejvertinta, kokią įtaką galutiniams rezultatams gali turėti pasirinktų triukšmo šaltinių parametrai, transporto intensyvumo prielaidos, technikos darbo režimas ar kiti modeliavimo duomenys. Nesant tokio vertinimo nėra galimybės įvertinti triukšmo modeliavimo rezultatų patikimumo. Ataskaitoje neanalizuojama, kokią įtaką galutiniams triukšmo sklaidos rezultatams gali turėti galimos pradinių duomenų paklaidos, įskaitant transporto srautų intensyvumo, technikos garso galios, darbo režimų, triukšmo šaltinių išdėstymo bei kitų modeliavimo parametrų netikslumus. Taip pat nėra įvertinta, kaip modeliavimo rezultatus gali paveikti meteorologinės sąlygos, reljefo ypatumai, garso sklidimo prielaidos ar kiti akustinio modeliavimo veiksniai, kurie praktikoje gali turėti reikšmingos įtakos triukšmo sklaidai. Nepateikta bendro modeliavimo rezultatų patikimumo ar galimos paklaidos įvertinimo, nors galutinės triukšmo reikšmės apskaičiuotos remiantis daugybe tarpusavyje susijusių pradinių duomenų ir projektinių prielaidų. Be to, nepaaiškinta, ar triukšmo modeliavimo rezultatų patikimumas buvo vertinamas pagal akustinio modeliavimo praktikoje taikomus kokybės vertinimo kriterijus ar kitus metodus, leidžiančius įvertinti apskaičiuotų triukšmo lygių patikimumą. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, kiek patikimi yra PVSV ataskaitoje pateikti triukšmo modeliavimo rezultatai ir ar jų pakanka pagrįsti išvadai, kad planuojama ūkinė veikla nesukels neigiamo poveikio visuomenės sveikatai. **5 pastaba. Nepakankamai pagrįsta išvada dėl triukšmo ribinių verčių neviršijimo.** PVSV ataskaitoje konstatuojama, kad planuojamos ūkinės veiklos metu triukšmo lygis gyvenamojoje aplinkoje neviršys teisės aktuose nustatytų ribinių verčių. Tačiau ši išvada grindžiama vien modeliavimo rezultatais, neatskleidžiant,	Su 4 ir 5 pastabomis nesutinkama. Atsakymas į 4 ir 5 pastabas pateikiamas bendrai. Pažymima, kad PVSV reglamentuojantys teisės aktai nenustato pareigos atlikti atskirą triukšmo modeliavimo kiekybinę neapibrėžtumo analizę, kurioje būtų matematiškai vertinamos visų pradinių parametrų galimos paklaidos ir jų įtaka galutiniam rezultatui. Nepaisant to, nagrinėjamu atveju, kaip nurodyta atsakyme į VI. 2 pastabą, papildomai buvo atliktas kontrolinis triukšmo sklaidos modeliavimo scenarijus, siekiant įvertinti modeliavimo išvadų stabilumą esant reikšmingai didesniam transporto srautui. Vadovaujantis PVSV pateiktais projektinio transporto eismo keliamo triukšmo modeliavimo rezultatais, triukšmo lygis ties PŪV atžvilgiu jautriausiu gyvenamuoju pastatu (adresu Sūduvos g. 52A, Širvydų k.) – dienos metu siekia 40 dB(A), kai Lietuvos Higienos Normoje HN 33:2026 nustatyta Ldienos ribinė vertė yra 65 dB(A). Tai rodo, kad ties gyvenamuoju pastatu išlieka apie 25 dB(A) siekianti akustinė atsarga. Papildomu kontroliniu triukšmo modeliavimu buvo patikrinta kiek sunkiojo transporto priemonių per valandą, arba per 12 valandų dienos laikotarpį reikėtų pridėti, kad ties konkrečiu gyvenamuoju pastatu (Sūduvos g. 52A, Širvydų k.) būtų pasiekta 65 dB(A) triukšmo ribinė vertė. Aplinkos triukšmo modeliavimui, skaičiavimui ir vertinimui skirta „CadnaA“ programa atlikti skaičiavimo rezultatai parodė, kad privažiavimo kelyje, vedančiame į PŪV teritoriją papildomai reikėtų pridėti net 1200 vnt. per darbo dieną (07-19 val.) arba 100 vnt./val. sunkiojo transporto priemonių srautą, kad triukšmo lygis ties minėtu gyv. pastatu pasiektų 65 dB(A) siekiančią vertę. Tai rodo, kad tarp PVSV ataskaitoje įvertinto PŪV transporto srauto ir transporto intensyvumo, kuris galėtų lemti ribinės triukšmo vertės pasiekimą, yra itin didelė akustinė atsarga. Taip pat pažymėtina, kad modeliuojant ūkinės veiklos keliamą triukšmą buvo vertintas suminis triukšmas taikant konservatyvias modeliavimo prielaidas. Dyzelinis traktorius ir krautuvas vertinti kaip vienu metu veikiantys ir visą dienos laikotarpį 07:00–19:00 val., nevertinant faktinių prastovų, vidaus technologinė įranga – kaip veikianti 24 val. per parą. Modeliavimo metu taip pat vertintas bendras: transporto, mobilios technikos ir technologinių įrenginių poveikis aplinkai. Išsamūs vertinimo metodai naudoti skaičiavimuose pateikti PVSV ataskaitos skyriuje „Triukšmas“, nurodant, kad skaičiavimuose vertintas tiek

Klausimas	Atsakymas
kokią įtaką galutiniams rezultatams turėjo pasirinktos modeliavimo prielaidos, transporto srautai, technikos darbo režimai ir kiti modelio parametrai. Vien galutinių modeliavimo rezultatų pateikimas neleidžia pakankamai įvertinti šios išvados pagrįstumo. Ataskaitoje nepateikta analizė, leidžianti įvertinti, kiek apskaičiuoti triukšmo lygiai priklauso nuo transporto intensyvumo, technikos darbo režimų, triukšmo šaltinių parametrų, jų tarpusavio sąveikos bei kitų modeliavimo metu taikytų pradinių duomenų. Todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar ši išvada išliktų pagrįsta pasikeitus bent vienai modeliavimo prielaidai. Taip pat neanalizuojama, kokia yra apskaičiuotų triukšmo lygių atsarga iki teisės aktuose nustatytų ribinių verčių ir ar nedideli pradinių duomenų ar modeliavimo prielaidų pokyčiai negalėtų lemti šių verčių viršijimo. Nesant tokios analizės nėra galimybės įvertinti, kiek modeliavimo rezultatai yra atsparūs galimiems neapibrėžtumams. Be to, nevertinama, kaip galutinius rezultatus galėtų paveikti realiomis eksploatavimo sąlygomis galintys pasireikšti veiksniai – didesni transporto srautai, intensyvesnis technikos darbas, kelių triukšmo šaltinių sutapimas laike ar sezoniniai technologiniai procesai. Šių aplinkybių įtaka galutinei išvadai dėl triukšmo ribinių verčių neviršijimo nėra išanalizuota. Dėl to vien modeliavimo rezultato, kad planuojamos ūkinės veiklos metu triukšmo ribinės vertės nebus viršytos, nepakanka konstatuoti, jog visomis realiomis eksploatavimo sąlygomis planuojama veikla neturės neigiamo poveikio visuomenės sveikatai.	pastatų aukštingumas, tiek reljefas, tiek meteoroliginės sąlygos ir vietovės triukšmo absorbcinės savybės. Atsižvelgiant į visus aukščiau išdėstytus veiksnius ir didelę triukšmo lygių atsargą iki HN 33:2026 nustatytų ribinių dydžių, išvada, kad planuojamos ūkinės veiklos triukšmo lygiai gyvenamojoje aplinkoje ribinių verčių neviršys, laikytina pakankamai pagrįsta.
6 pastaba. Visuomenė neturi realios galimybės nepriklausomai patikrinti triukšmo modeliavimo rezultatų. PVSV ataskaitoje pateikiami tik galutiniai triukšmo modeliavimo rezultatai ir triukšmo sklaidos schemos, tačiau nepateikta pirminė modeliavimo medžiaga, įskaitant CadnaA (ar kitos naudotos programinės įrangos) projektinius failus, triukšmo šaltinių parametrus, transporto srautų skaičiavimus, technikos darbo režimų duomenis bei kitą informaciją, kuri leistų nepriklausomai pakartoti atliktus skaičiavimus ir patikrinti jų pagrįstumą. Dėl to visuomenei nesudaryta reali galimybė savarankiškai patikrinti vieno svarbiausių PVSV ataskaitos pagrindų – triukšmo modeliavimo rezultatų. Ataskaitoje nepateikti triukšmo modeliavimui naudoti pirminiai įvesties duomenys, įskaitant atskirų triukšmo šaltinių garso galios parametrus, jų koordinates, darbo režimus, transporto srautų skaičiavimo duomenis, naudojamus akustinius parametrus bei kitą modeliavimo informaciją, nuo kurios tiesiogiai priklauso galutiniai skaičiavimo rezultatai. Taip pat nepateikti naudotos modeliavimo programos projektiniai failai, tarpiniai skaičiavimai ir kita techninė medžiaga, kuri leistų nepriklausomai pakartoti modeliavimą, patikrinti pradinių duomenų teisingumą, įvertinti pasirinktų prielaidų pagrįstumą ir nustatyti, ar galutiniai triukšmo sklaidos rezultatai yra pakankamai patikimi. Nesant šių duomenų nėra galimybės patikrinti, ar modeliavime tinkamai įvertinti visi triukšmo šaltiniai, jų veikimo režimai, transporto intensyvumas, triukšmo sklaidos sąlygos bei kiti modeliavimo rezultatams reikšmingi veiksniai. Dėl to visuomenei ir kitoms suinteresuotoms šalims nesudaryta reali galimybė nepriklausomai įvertinti vieno svarbiausių PVSV ataskaitos pagrindų – triukšmo modeliavimo rezultatų patikimumo ir jų pagrindu padarytos išvados, kad planuojama ūkinė veikla neviršys teisės aktuose nustatytų triukšmo ribinių verčių.	PVSV reglamentuojantys teisės aktai nenustato pareigos kartu su PVSV ataskaita viešai pateikti triukšmo modeliavimo programos, šiuo atveju „CadnaA“, projektinius failus ar kitą programinę techninę medžiagą tokiu formatu, kuris leistų tretiesiems asmenims savarankiškai pakartoti modeliavimą. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniuose nurodymuose nustatyta, kad prie ataskaitos pateikiami sklaidos skaičiavimų rezultatai, skaičiavimai, grafinė informacija ir kita ataskaitai rengti naudota informacija, tačiau reikalavimo pateikti modeliavimo programos projektinius failus nėra nustatyta. PVSV ataskaitoje yra pateikti modeliavimui reikšmingi pradiniai duomenys ir prielaidos: identifikuoti triukšmo šaltiniai, jų triukšmo lygiai, darbo režimai, transporto srautai, technikos darbo zonos, taikyti modeliavimo metodai ir triukšmo sklaidos rezultatai bei žemėlapiai. Ataskaitos skyriuje „Triukšmas“, taip pat aprašytos modeliavimui taikytos skaičiavimo sąlygos ir metodiniai principai. Todėl vien aplinkybė, kad viešai nepateikti „CadnaA“ projektiniai failai ar programinės įrangos vidiniai tarpiniai duomenys, savaime nereiškia, kad PVSV ataskaitos triukšmo vertinimas nėra patikrinamas ar kad visuomenei nebuvo pateikta teisės aktuose reikalaujama informacija. Modeliavimo pagrįstumas yra vertinamas pagal ataskaitoje pateiktus pradinius duomenis, taikytą metodiką ir gautus rezultatus.
7 pastaba. Nejvertintas faktinis dabar vykdomos ūkinės veiklos triukšmo poveikis. PVSV ataskaitoje triukšmo vertinimas grindžiamas projektinės situacijos modeliavimu po planuojamos ūkinės veiklos plėtros, tačiau nėra pateikta duomenų apie faktinį dabar vykdomos veiklos triukšmo lygį. Ataskaitoje nepateikti faktiniai triukšmo matavimai ir neanalizuojama, ar daugiau kaip	Atsakymas į 7 ir 8 pastabas pateikiamas bendrai. PVSV triukšmo vertinimo tikslas yra įvertinti planuojamos ūkinės veiklos projektinėmis eksploatavimo sąlygomis prognozuojamus triukšmo lygius ir nustatyti jų atitiktį visuomenės sveikatos saugai taikomoms ribinėms vertėms. PVSV vertinimo metodiniai reikalavimai nenustato pareigos prieš atliekant

Klausimas	Atsakymas
šešis dešimtmečius veikiančio gyvulininkystės komplekso faktinis triukšmo poveikis atitinka modeliuojamus rodiklius. Nesant tokio įvertinimo nėra galimybės objektyviai nustatyti, kokį papildomą triukšmo poveikį visuomenės sveikatai sukels planuojama ūkinės veiklos plėtra. Ataskaitoje nepateikta duomenų apie esamos ūkinės veiklos metu atliktus triukšmo matavimus, jų rezultatus ar kitus objektyvius duomenis, kurie leistų įvertinti faktinę akustinę situaciją planuojamos ūkinės veiklos teritorijoje ir aplinkinėje gyvenamojoje aplinkoje. Taip pat nevertinama, ar iki šiol eksploatuojamo gyvulininkystės komplekso faktinis triukšmo poveikis atitinka modeliavimo prielaidas ir ar naudoti triukšmo šaltinių parametrai bei modeliavimo metodika tinkamai atspindi realias eksploatavimo sąlygas. Nesant tokio palyginimo nėra galimybės įvertinti, ar planuojamai plėtrai atliktas triukšmo modeliavimas yra pakankamai validuotas faktiniais duomenimis. Atsižvelgiant į tai, kad intensyvi gyvulininkystės veikla šioje teritorijoje vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius, esamos veiklos triukšmo analizė galėtų suteikti svarbių duomenų apie faktinį akustinį poveikį ir leistų patikrinti, kiek modeliuojama situacija atitinka realias eksploatavimo sąlygas. Dėl to nėra pakankamo pagrindo spręsti, kad planuojamos ūkinės veiklos triukšmo modeliavimas patikimai atspindi būsimą akustinį poveikį visuomenės sveikatai, nes jis nebuvo patikrintas pagal faktinius dabar vykdomos veiklos duomenis.	prognozinį triukšmo modeliavimą privalomai atlikti esamos akustinės situacijos vertinimą ar esamos situacijos triukšmo matavimus. Nagrinėjamu atveju triukšmo modeliavimas atliktas vertinant ne tik naujai planuojamus, bet esamus bei planuojamus PŪV triukšmo šaltinius kartu. Tokiu būdu buvo vertinama bendra prognozuojama akustinė situacija įgyvendinus planuojamą ūkinę veiklą. Taip pat pažymėtina, kad faktinių esamos situacijos triukšmo matavimų neatlikimas savaime nereiškia, kad planuojamos veiklos triukšmo poveikis negali būti patikimai įvertintas modeliavimo būdu. PVSV ataskaitoje triukšmo tarša buvo modeliuota „CadnaA“ programa – specializuota aplinkos triukšmo modeliavimo, skaičiavimo ir vertinimo programine įranga. Modeliavimo paskirtis yra prognozuoti akustinę situaciją pagal nustatytus triukšmo šaltinių parametrus, jų išsidėstymą, darbo režimus ir planuojamas eksploatavimo sąlygas. Todėl nėra pagrindo teigti, kad vien dėl esamos situacijos natūrinių triukšmo matavimų neatlikimo PVSV ataskaitoje pateiktas planuojamos ūkinės veiklos triukšmo vertinimas yra nepatikimas ar neatitinka teisės aktų reikalavimų.
8 pastaba. Nepateiktas esamos ir planuojamos akustinės situacijos palyginamasis vertinimas. PVSV ataskaitoje modeliuojama projektinė akustinė situacija po planuojamos ūkinės veiklos plėtros, tačiau nėra pateiktas atskiras esamos akustinės situacijos įvertinimas ir jos palyginimas su planuojama situacija. Todėl iš ataskaitos neįmanoma nustatyti, koks triukšmo lygis aplinkinėje teritorijoje egzistuoja šiuo metu, kiek jis pasikeis įgyvendinus planuojamą veiklą ir kokia konkrečia apimtimi planuojama plėtra padidins arba sumažins jau dabar visuomenės sveikatai daromą akustinį poveikį. Ataskaitoje nėra pateiktas nuoseklus esamos ir planuojamos situacijos palyginimas pagal pagrindinius triukšmo vertinimo rodiklius – atskirų triukšmo šaltinių indėlį, transporto srautų keliamą triukšmą, technologinės įrangos skleidžiamą triukšmą, didžiausius prognozuojamus triukšmo lygius bei galimai paveikiamų teritorijų apimtį. Todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, kokius konkrečius akustinės aplinkos pokyčius sukels planuojama veiklos plėtra. Taip pat neanalizuojama, kaip dėl planuojamos plėtros pasikeis atskirų triukšmo šaltinių reikšmė bendram akustiniam fonui, kokią papildomą įtaką turės nauji statiniai, technologinė įranga, padidėję transporto srautai bei kiti planuojamos veiklos elementai. Nesant tokio palyginimo neįmanoma įvertinti, ar planuojami sprendiniai iš esmės mažins, didins ar tik pakeis triukšmo pasiskirstymą aplinkinėje teritorijoje. Atsižvelgiant į tai, kad gyvulininkystės veikla šioje teritorijoje vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius, esamos ir planuojamos akustinės situacijos palyginamasis vertinimas yra būtinas siekiant nustatyti ne tik prognozuojamą triukšmo lygį po plėtros, bet ir realų planuojamos veiklos sąlygojamą papildomą poveikį visuomenės sveikatai. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, kokia apimtimi planuojama ūkinės veiklos plėtra pakeis esamą akustinę situaciją ir ar PVSV ataskaitos išvados dėl triukšmo poveikio visuomenės sveikatai yra pakankamai pagrįstos.	
9 pastaba. Nepakankamai įvertintas ilgalaikės triukšmo ekspozicijos poveikis visuomenės sveikatai. PVSV ataskaitoje vertinama planuojamos ūkinės veiklos triukšmo sklaida, tačiau nėra pakankamai įvertinta, kad planuojama veikla bus vykdoma teritorijoje, kurioje intensyvi gyvulininkystės veikla vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius. Ataskaitoje neanalizuojama, ar ilgalaikė aplinkinių gyventojų ekspozicija esamam triukšmui turi	Su pastaba nesutinkama. PVSV reglamentuojantys teisės aktai nenustato pareigos atskirai skaičiuoti ar modeliuoti planuojamos ūkinės veiklos triukšmo poveikį per visą numatomą veiklos vykdymo laikotarpį, pavyzdžiui, kelis dešimtmečius. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nustato pareigą įvertinti galimą ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai, o triukšmo

Klausimas	Atsakymas
reikšmės vertinant planuojamos veiklos plėtros poveikį visuomenės sveikatai ir ar planuojama plėtra šį ilgalaikį poveikį padidins. Vien projektuojamos situacijos modeliavimas neleidžia įvertinti bendro ir tęstinio poveikio visuomenės sveikatai. Ataskaitoje triukšmo poveikis vertinamas tik projektuojamai situacijai, neatsižvelgiant į tai, kad aplinkiniai gyventojai akustinį poveikį patiria jau daugelį metų. Todėl nevertinama, kokią papildomą įtaką visuomenės sveikatai turės planuojamos veiklos plėtra esamo ilgalaikio triukšmo poveikio kontekste. Taip pat nėra analizuojama, ar dėl planuojamos veiklos masto padidėjimo gali padidėti triukšmo poveikio dažnumas, trukmė ar intensyvumas, nors būtent šie veiksniai yra reikšmingi vertinant ilgalaikę gyventojų ekspoziciją ir galimą poveikį gyvenimo kokybei bei visuomenės sveikatai. Nepateikta ir analizė, kaip planuojama plėtra pakeis ilgą laiką susiformavusį akustinį foną aplinkinėse gyvenamosiose teritorijose, todėl nėra galimybės įvertinti bendro tęstinio triukšmo poveikio visuomenės sveikatai. Dėl to nėra pakankamo pagrindo teigti, kad PVSV ataskaitoje visapusiškai įvertintas ilgalaikis triukšmo poveikis visuomenės sveikatai ir planuojamos ūkinės veiklos plėtros sąlygojami šio poveikio pokyčiai.	poveikis vertinamas pagal prognozuojamus triukšmo lygius ir jų atitiktį taikomiems ribiniams dydžiams. Vertinimui reikšminga tai, kokio lygio triukšmas bus patiriamas gyvenamojoje aplinkoje eksploatuojant planuojamą veiklą ir ar šie lygiai neviršys visuomenės sveikatos apsaugai nustatytų ribinių dydžių. Nagrinėjamu atveju PVSV ataskaitoje prognozuojamas triukšmas vertintas planuojamos veiklos eksploatavimo sąlygomis, įvertinant esamus ir planuojamus triukšmo šaltinius, transportą, mobilią techniką ir technologinę įrangą. Modeliavimo rezultatai rodo, kad ties artimiausiais gyvenamaisiais pastatais HN 33:2026 nustatyti ribiniai dydžiai viršijami nebus.
VII. HIDROGEOLOGIJA IR POŽEMINIS VANDUO	
1 pastaba. Nepakankamai ištirtos planuojamos teritorijos hidrogeologinės sąlygos. PVSV ataskaitoje pateikiama bendro pobūdžio informacija apie teritorijos geologines ir hidrogeologines sąlygas, tačiau nėra pateikta detalių vietovės hidrogeologinių tyrimų, leidžiančių įvertinti gruntinio vandens slūgsojimo sąlygas, požeminio vandens tekėjimo kryptis, vandeningųjų sluoksnių apsaugotumą bei galimus teršalų migracijos kelius. Esant planuojamai intensyviai gyvulininkystės veiklai, naujiems skysto mėšlo rezervuarams, mėšlidėms bei požeminio vandens gręžiniams, toks vertinimas yra būtinas siekiant pagrįsti išvadą, kad planuojama veikla nekels rizikos požeminiam vandeniui ir visuomenės sveikatai. Ataskaitoje taip pat nurodoma, kad dalis sprendinių dėl naujų požeminio vandens gręžinių bus priimami vėlesniuose projektavimo etapuose, todėl nėra aišku, ar galutiniai gręžinių parametrai ir jų vietos buvo įvertinti atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą.	Su pastaba nesutinkama. PVSV ataskaitos pakankamumas vertintinas pagal tai, ar joje pateikta Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniuose nurodymuose reikalaujama informacija, būtina planuojamos ir vykdomos ūkinės veiklos poveikiui visuomenės sveikatai įvertinti. Metodiniai nurodymai nenustato atskiro detalaus teritorijos hidrogeologinio tyrimo, požeminio vandens tekėjimo krypčių nustatymo, vandeningųjų sluoksnių apsaugotumo vertinimo ar teršalų migracijos modeliavimo kaip savarankiškų privalomų PVSV ataskaitos turinio elementų kiekvienu atveju. Metodinių nurodymų priedo 4.3 papunktyje reikalaujama pateikti informaciją apie vietovės infrastruktūrą, įskaitant vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymą, o priedo 5 punkte – identifikuoti ir įvertinti planuojamos ar vykdomos ūkinės veiklos lemiamus visuomenės sveikatai reikšmingus veiksnius. Todėl PVSV ataskaita neturi būti tapatinama su atskiru specialiuoju hidrogeologiniu tyrimu ar vandens gavybos gręžinių techniniu projektu. Ataskaitoje pateikta šiame projekto etape žinoma ir PVSV vertinimui reikšminga informacija apie požeminio vandens naudojimą. Nurodytas esamas požeminio vandens gręžinys Nr. 13145, planuojama papildomai įrengti du požeminio vandens gręžinius, pateiktas jų preliminarus galimas našumas, bendras planuojamas požeminio vandens poreikis ir teritorijoje slūgsantis Viršutinės kreidos (K2) vandeningasis horizontas. Ataskaitoje taip pat aiškiai nurodyta, kurie planuojamų gręžinių parametrai šiame etape dar nėra nustatyti. Tikslios jų vietos, gylis ir kiti techniniai parametrai bus nustatyti vėlesniuose projekto vystymo etapuose, atlikus hidrogeologinius tyrimus ir parengus gręžinių projektus teisės aktų nustatyta tvarka. Šiuo metu pažymėta preliminari teritorija, kurioje numatoma gręžinių įrengimo galimybė, o tikslios vietos bus parenkamos išlaikant taikomus apsaugos reikalavimus ir atsižvelgiant į galvijų laikymo pastatų, skysto mėšlo rezervuarų bei kraikinio mėšlo mėšlidžių išsidėstymą. Aplinkybė, kad šiame PVSV etape dar nėra galutinai suprojektuoti būsimi vandens gavybos gręžiniai, savaime nereiškia, kad galimas poveikis požeminiam vandeniui neįvertintas. Galutinių gręžinių techninių parametrų nustatymas ir jų hidrogeologinis ištyrimas yra kito detalumo projekto etapas, o PVSV ataskaitoje turi būti įvertinta konkrečiai šiai procedūrai reikšminga informacija apie planuojamą veiklą, potencialius taršos šaltinius ir numatytas poveikio prevencijos priemones. Galimas poveikis požeminiam vandeniui Ataskaitoje vertinamas ne vien per planuojamų vandens gavybos gręžinių vietą. Ataskaitoje identifikuoti pagrindiniai potencialūs taršos šaltiniai ir aprašyti jų prevencijos bei kontrolės sprendiniai. Nauji skysto mėšlo rezervuarai ir mėšlidė numatomi kaip sandarūs statiniai su nelaidžiais pagrindais bei hidroizoliacinėmis priemonėmis; nuo galimai teršiamų paviršių susidarančios nuotekos bus surenkamos ir

Klausimas	Atsakymas
	nukreipiamos į skysto mėšlo rezervuarus; naujuose rezervuaruose numatomos hermetiškumo kontrolės sistemos su kontroliniais šuliniais. Todėl požeminio vandens apsauga Ataskaitoje nėra grindžiama vien abstrakčia prielaida, kad įrenginiai bus tinkamai eksploatuojami, ar vien būsima kontrole. Ji grindžiama konkrečiais mėšlo, srutų ir nuotekų tvarkymo, statinių sandarumo ir taršos prevencijos sprendiniais. Atsižvelgiant į tai, Ataskaitoje pateikta PVSV procedūrai reikalinga informacija apie požeminio vandens naudojimą, potencialius taršos šaltinius ir jų prevencijos bei kontrolės priemones, o detalus būsimų vandens gavybos gręžinių hidrogeologinis ištyrimas ir projektavimas pagrįstai atliekamas tame projekto etape, kuriame toks detalumas yra reikalingas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
2 pastaba. Nepakankamai pagrįsta išvada dėl požeminio vandens apsaugos pakankamumo. PVSV ataskaitoje konstatuojama, kad planuojamos techninės priemonės užtikrins požeminio vandens apsaugą, tačiau nėra išsamiai paaiškinta, kodėl būtent pasirinktos priemonės konkrečiomis vietovės hidrogeologinėmis sąlygomis laikomos pakankamomis. Ataskaitoje neanalizuojama galima teršalų migracija požeminiame vandenyje, nevertinami galimi taršos sklidimo scenarijai ir nepateikiamas jų pagrindimas. Todėl išvada dėl požeminio vandens apsaugos pakankamumo nėra pakankamai motyvuota. Taip pat neanalizuojama naujų ir esamų požeminio vandens gręžinių tarpusavio sąveika, jų apsaugos zonų pakankamumas bei galima planuojamos veiklos įtaka vandenviečių apsaugai.	Su pastaba nesutinkama. PVSV ataskaitos pakankamumas vertintinas pagal tai, ar joje pateikta Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniuose nurodymuose reikalaujama informacija, reikalinga planuojamos ir vykdomos ūkinės veiklos poveikiui visuomenės sveikatai įvertinti. Metodiniai nurodymai nenustato atskiro teršalų migracijos požeminiame vandenyje modeliavimo, visų galimų taršos sklidimo scenarijų analizės ar esamų ir planuojamų vandens gavybos gręžinių hidrodinaminės tarpusavio sąveikos vertinimo kaip savarankiškų privalomų PVSV ataskaitos turinio elementų kiekvienu atveju. Ataskaitoje požeminio vandens apsauga nėra grindžiama vien prielaida, kad įrenginiai bus tinkamai eksploatuojami. Joje identifikuoti pagrindiniai potencialūs taršos šaltiniai ir numatyti konkretūs techniniai bei taršos prevencijos sprendiniai. Nauji skysto mėšlo rezervuarai ir mėšlidė numatomi kaip sandarūs statiniai su nelaidžiais pagrindais ir hidroizoliacinėmis priemonėmis, nuo galimai mėšlu ar srutomis teršiamų paviršių susidarančios nuotekos bus surenkamos ir nukreipiamos į skysto mėšlo rezervuarus, o rezervuaruose numatomos hermetiškumo kontrolės sistemos su kontroliniais šuliniais. Todėl poveikio požeminiam vandeniui prevencija pirmiausia grindžiama sprendiniais, kuriais siekiama neleisti teršalams patekti į gruntą ir požeminį vandenį. Kontrolės priemonės skirtos galimiems nesandarumams ar taršos požymiams nustatyti ir yra papildoma taršos prevencijos sistemos dalis. Vien tai, kad Ataskaitoje papildomai neatliktas hipotetinis teršalų migracijos požeminiame vandenyje modeliavimas esant numatytų apsaugos priemonių pažeidimui ar nesandarumui, savaime nereiškia, kad požeminio vandens apsaugos klausimas neįvertintas. Ataskaitoje taip pat pateikta šiame projekto etape žinoma informacija apie požeminio vandens naudojimą: identifikuotas esamas gręžinys Nr. 13145, numatyti du papildomi požeminio vandens gręžiniai, pateiktas jų preliminarus galimas našumas, bendras planuojamas vandens poreikis ir teritorijoje slūgstantis Viršutinės kreidos (K2) vandeningasis horizontas. Kartu Ataskaitoje aiškiai nurodyta, kad tikslios naujų gręžinių vietos, gylis ir kiti techniniai parametrai šiame projekto etape dar nėra nustatyti ir bus konkretizuojami atlikus hidrogeologinius tyrimus bei parengus gręžinių projektus teisės aktų nustatyta tvarka. Todėl galutinių planuojamų gręžinių techninių parametrų nebuvimas šiame etape savaime negali būti tapatinamas su galimo poveikio požeminiam vandeniui neįvertinimu. Atitinkamai šiame PVSV etape nėra pagrindo reikalauti galutinės esamų ir planuojamų vandens gavybos gręžinių hidrodinaminės sąveikos analizės, kai konkrečios būsimų gręžinių vietos, gyliai ir kiti techniniai parametrai dar nėra nustatyti. Tokiam vertinimui reikalingi konkretūs hidrogeologiniai ir projektiniai duomenys nustatomi hidrogeologinių tyrimų ir gręžinių projektavimo etape. Tai nepanaikina pareigos šiame etape įvertinti planuojamos veiklos potencialius taršos šaltinius ir numatomas požeminio vandens apsaugos priemones – šie aspektai Ataskaitoje įvertinti. Analogiškai būsimiems gręžiniams taikytinos konkrečios vandenviečių apsaugos sąlygos nustatomos pagal galutinius gręžinių ir vandenviečių parametrus bei tuo metu taikomus teisės aktų reikalavimus. PVSV ataskaitos turinio reikalavimai nenustato pareigos šiame etape, dar neturint galutinių gręžinių techninių parametrų, atlikti galutinę būsimų vandenviečių apsaugos zonų ir gręžinių tarpusavio sąveikos analizę. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad požeminio vandens apsaugos klausimas Ataskaitoje nepakankamai motyvuotas vien todėl, kad neatliktas

Klausimas	Atsakymas
	atskiras teršalų migracijos modeliavimas ar galutinė esamų ir planuojamų gręžinių hidrodinaminės sąveikos analizė. Ataskaitoje pateikta PVSV procedūrai reikalinga informacija apie potencialius taršos šaltinius, požeminio vandens naudojimą, taršos prevencijos ir kontrolės sprendinius bei planuojamų gręžinių įrengimo principus. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
3 pastaba. Monitoringo priemonių numatymas nepakeičia pareigos tinkamai įvertinti galimą poveikį požeminiam vandeniui. PVSV ataskaitoje numatoma požeminio vandens monitoringo sistema, kontroliniai šuliniai, rezervuarų sandarumo kontrolė bei kitos stebėsenos priemonės. Tačiau šios priemonės yra skirtos galimai taršai nustatyti ir kontroliuoti jau veiklos vykdymo metu. Jos nepakeičia pareigos pačioje PVSV ataskaitoje išsamiai įvertinti planuojamos veiklos galimą poveikį požeminiam vandeniui ir pagrįsti, kodėl pasirinktos apsaugos priemonės yra pakankamos. Vien monitoringo numatymas savaime neįrodo, kad poveikio rizika yra tinkamai įvertinta. Ataskaitoje taip pat nepaaiškinta, kokiais kriterijais remiantis pasirinkta monitoringo sistema ir ar ji buvo suprojektuota įvertinus konkrečias teritorijos hidrogeologines sąlygas.	Su pastaba nesutinkama. Ataskaitoje požeminio vandens monitoringo gręžiniai, rezervuarų hermetiškumo kontrolės sistemos, kontroliniai šuliniai ir kitos kontrolės priemonės nėra naudojamos kaip planuojamos veiklos poveikio požeminiam vandeniui vertinimo pakaitalas ar savarankiškas pagrindas išvadai dėl veiklos priimtinumo. Tai yra papildomos aplinkosauginės, prevencinės ir eksploatacinės kontrolės priemonės, skirtos galimiems nesandarumams ar taršos požymiams laiku nustatyti. Galimas poveikis požeminiam vandeniui Ataskaitoje vertinamas pirmiausia pagal planuojamos veiklos technologinius ir taršos prevencijos sprendinius. Numatyta, kad nauji skysto mėšlo rezervuarai ir mėšlidė bus projektuojami ir įrengiami kaip sandarūs statiniai su nelaidžiais pagrindais ir hidroizoliacinėmis priemonėmis, o nuo galimai mėšlu ar srutomis teršiamų paviršių susidarančios nuotekos bus surenkamos ir nukreipiamos į skysto mėšlo rezervuarus. Naujuose rezervuaruose taip pat numatomos hermetiškumo kontrolės sistemos su kontroliniais šuliniais. Todėl požeminio vandens apsauga grindžiama konkrečiais teršalų patekimo į gruntą prevencijos sprendiniais, o ne vien būsimos kontrolės rezultatais. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinių nurodymų priedo 12 punkte numatytos rekomendacijos dėl poveikio visuomenės sveikatai vertinimo stebėsenos, emisijų kontrolės ir pan., tačiau šis punktas nenustato pareigos PVSV ataskaitoje parengti atskirą požeminio vandens monitoringo tinklo techninį projektą, nustatyti konkrečių monitoringo gręžinių koordinates, gylį, techninius parametrus ar atlikti jų išdėstymo hidrogeologinį pagrindimą. Ataskaitos 10 skyriuje nurodyta, kad rekomendacijos dėl poveikio visuomenės sveikatai vertinimo stebėsenos neteikiamos. Todėl Ataskaitoje aprašytų požeminio vandens monitoringo ir sandarumo kontrolės priemonių nereikia vertinti kaip atskiros PVSV stebėsenos programos. Ataskaitoje nurodyta, kad šalia esamos mėšlidės ir skysto mėšlo rezervuaro jau yra įrengti požeminio vandens monitoringo gręžiniai, skirti požeminio vandens kokybės stebėsenai ir galimos taršos prevencinei kontrolei. Taip pat numatyta, kad analogiški požeminio vandens monitoringo gręžiniai bus įrengiami prie planuojamos kraikinio mėšlo mėšlidės ir naujų skysto mėšlo rezervuarų. Šios priemonės yra papildoma numatytų techninių ir taršos prevencijos sprendinių veikimo kontrolė. Todėl nėra pagrindo teigti, kad planuojamos veiklos poveikis požeminiam vandeniui Ataskaitoje laikomas priimtinu vien dėl būsimo monitoringo. Poveikio prevencija grindžiama mėšlo, srutų ir nuotekų tvarkymo, statinių sandarumo, hidroizoliacijos ir kitais taršos prevencijos sprendiniais, o požeminio vandens monitoringo gręžiniai, kontroliniai šuliniai ir techninės būklės kontrolė yra papildoma šių sprendinių veikimo kontrolė. Atsižvelgiant į tai, pareiškėjo reikalavimas PVSV ataskaitoje papildomai pagrįsti pilną požeminio vandens monitoringo tinklo techninį projektą ir jo hidrogeologinį išdėstymą peržengia Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniuose nurodymuose nustatytą privalomą Ataskaitos turinį. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
4 pastaba. Nepakankamai įvertinta ilgalaikė požeminio vandens taršos rizika. PVSV ataskaitoje daugiausia dėmesio skiriama normalioms planuojamos veiklos eksploatavimo sąlygoms, tačiau nėra pakankamai įvertinta ilgalaikė rizika, susijusi su rezervuarų, mėšlidžių, nuotekų sistemų ir kitų požeminį vandenį galinčių paveikti objektų eksploatavimu. Nevertinama konstrukcijų senėjimo, sandarumo blogėjimo bei ilgalaikio teršalų poveikio tikimybė, nors planuojama veikla bus vykdoma ilgą laiką. Taip pat neanalizuojama, kaip ilgalaikėje perspektyvoje galėtų keistis požeminio vandens apsaugos sąlygos eksploatuojant naujus gręžinius ir kitus požeminę aplinką galinčius paveikti inžinerinius statinius.	Su pastaba nesutinkama. Ataskaitoje požeminio vandens apsauga nėra grindžiama prielaida, kad mėšlo ir nuotekų tvarkymo įrenginiai visą eksploatacijos laikotarpį išliks nepakitę ir nereikalaus techninės kontrolės. Joje identifikuoti pagrindiniai potencialūs taršos šaltiniai ir numatyti konkretūs techniniai, taršos prevencijos bei eksploatacinės kontrolės sprendiniai, kurių paskirtis – užkirsti kelią teršalų patekimui į gruntą ir požeminį vandenį bei laiku nustatyti galimus nesandarumus ar kitus techninės būklės pokyčius. Esamame skysto mėšlo rezervuare įrengta hermetiškumo kontrolės drenažo sistema su kontroliniu šuliniu, rezervuaro būklė periodiškai tikrinama stebint galimus konstrukcijų pažeidimus, nesandarumus ir nuotėkių požymius. Nauji skysto mėšlo rezervuarai ir mėšlidė numatomi kaip sandarūs statiniai su

Klausimas	Atsakymas
	nelaidžiais pagrindais ir hidroizoliacinėmis priemonėmis, o nuo galimai mėšlu ar srutomis teršiamų paviršių susidarančios nuotekos bus surenkamos ir nukreipiamos į skysto mėšlo rezervuarus. Naujuose rezervuaruose taip pat numatomos hermetiškumo kontrolės sistemos su kontroliniais šuliniais bei techninės būklės kontrolė. Todėl ilgalaikė požeminio vandens apsauga grindžiama ne vien pradine projektine įrenginių būkle, bet ir tuo, kad statiniai turi būti eksploatuojami laikantis jiems taikomų techninių bei aplinkosauginių reikalavimų, kontroliuojama jų būklė ir šalinami nustatyti trūkumai. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato atskiro reikalavimo PVSV ataskaitoje modeliuoti kiekvieną teoriškai galimą ilgalaikio konstrukcijų nusidėvėjimo, sandarumo blogėjimo, gedimo ar netinkamos eksploatacijos scenarijų. Konstrukcijų senėjimas savaime nėra pagrindas daryti prielaidą, kad įrenginiai ateityje taps nesandarūs ir tokios būklės bus toliau eksploatuojami nepašalinus nustatytų trūkumų. Vertinant ilgalaikę riziką taip pat svarbu atskirti PVSV procedūros dalyką nuo konkrečių inžinerinių statinių ir vandens gavybos gręžinių projektavimo bei hidrogeologinio ištyrimo. Naujų vandens gavybos gręžinių vietos, gyliai ir kiti techniniai parametrai Ataskaitoje aiškiai įvardyti kaip dar tikslintini; jie bus nustatomi atlikus hidrogeologinius tyrimus ir rengiant gręžinių projektus teisės aktų nustatyta tvarka. Todėl reikalavimas PVSV stadijoje iš anksto modeliuoti visas galimas būsimų gręžinių techninės būklės ir eksploatavimo sąlygas reikštų vėlesniam projektavimo etapui būdingo detalumo reikalavimą. Atsižvelgiant į tai, Ataskaitoje ilgalaikė požeminio vandens apsauga pagrįsta konkrečiais taršos prevencijos, statinių sandarumo, techninės būklės kontrolės ir eksploatavimo sprendiniais. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato pareigos papildomai modeliuoti visus hipotetinius konstrukcijų senėjimo, nesandarumo ar kitų galimų būsimų gedimų scenarijus, todėl pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
5 pastaba. Nepakankamai pagrįstas požeminio vandens monitoringo mastas. PVSV ataskaitoje numatomas požeminio vandens monitoringas, tačiau nėra paaiškinta, kodėl pasirinktas būtent toks monitoringo tinklas, kodėl kontroliniai taškai numatyti konkrečiose vietose ir ar jie leis laiku nustatyti galimą taršą visomis galimomis jos migracijos kryptimis. Nesant tokio pagrindimo nėra galimybės įvertinti, ar siūloma monitoringo sistema yra pakankama. Be to, ataskaitoje nepateikta analizė, ar monitoringo gręžinių išdėstymas apima visas potencialias taršos sklaidos kryptis ir ar pasirinktas monitoringo tinklas leidžia patikimai kontroliuoti požeminio vandens būklę visoje planuojamos ūkinės veiklos teritorijoje.	Su pastaba nesutinkama. Pastaboje daroma prielaida, kad PVSV ataskaitoje yra suprojektuotas konkretus požeminio vandens monitoringo tinklas, nustatytas konkretus monitoringo gręžinių skaičius ir jų išdėstymas, kurio techninis pakankamumas turėtų būti pagrįstas. Tačiau Ataskaitoje tokia požeminio vandens monitoringo sistema kaip atskiras techninis projektas nėra rengiama. Ataskaitoje nurodyta, kad šalia esamos mėšlidės ir skysto mėšlo rezervuaro jau yra įrengti požeminio vandens monitoringo gręžiniai, skirti požeminio vandens kokybės stebėsenai ir galimos taršos prevencinei kontrolei. Taip pat numatyta, kad požeminio vandens monitoringo gręžiniai bus įrengiami prie planuojamos kraikinio mėšlo mėšlidės ir naujų skysto mėšlo rezervuarų. Šios priemonės Ataskaitoje numatytos kaip papildoma aplinkosauginės ir eksploatacinės kontrolės priemonė prie potencialių taršos šaltinių. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinių nurodymų priedo 12 punkte numatytos rekomendacijos dėl poveikio visuomenės sveikatai vertinimo stebėsenos, emisijų kontrolės ir pan., tačiau ši nuostata nenustato pareigos PVSV ataskaitoje parengti atskirą požeminio vandens monitoringo tinklo techninį projektą, nustatyti konkretų monitoringo gręžinių skaičių, jų koordinates, gylį, stebėjimų periodiškumą ar įrodyti, kad konkretus tinklas apima visas galimas požeminio vandens tekėjimo ir teršalų migracijos kryptis. Be to, požeminio vandens monitoringas Ataskaitoje nėra pagrindinė priemonė, kuria grindžiama požeminio vandens apsauga. Pirmiausia numatytos konstrukcinės ir technologinės taršos prevencijos priemonės – sandarūs skysto mėšlo rezervuarai ir mėšlidė, nelaidūs pagrindai, hidroizoliacinės priemonės, galimai užterštų nuotekų surinkimas, rezervuarų hermetiškumo kontrolės sistemos bei kontroliniai šuliniai. Požeminio vandens monitoringo gręžiniai yra papildoma šių sprendinių veikimo kontrolės priemonė. Todėl pareiškėjo reikalavimas jau PVSV ataskaitoje pagrįsti monitoringo gręžinių išdėstymą pagal visas galimas požeminio vandens tekėjimo ir teršalų migracijos kryptis iš esmės reikštų reikalavimą pateikti atskirą požeminio vandens monitoringo tinklo techninį ir hidrogeologinį projektą. Toks dokumentas Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniuose nurodymuose nenustatytas kaip savarankiškas privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad PVSV ataskaitoje privalėjo būti pateiktas atskiras požeminio vandens monitoringo tinklo pakankamumo pagal

Klausimas	Atsakymas
	visas galimas taršos migracijos kryptis pagrindimas. Ataskaitoje požeminio vandens kontrolės priemonės numatytos kaip papildoma taršos prevencijos sistemos dalis, o pati požeminio vandens apsauga pirmiausia grindžiama konkrečiais techniniais ir konstrukciniais taršos prevencijos sprendiniais. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
6 pastaba. Nepakankamai įvertinta vandenviečių apsaugos zonų (VAZ), esamų ir planuojamų požeminio vandens gręžinių reikšmė planuojamai ūkinei veiklai. PVSV ataskaitoje nurodoma, kad planuojama įrengti du naujus požeminio vandens gręžinius, tačiau jų tiksli vieta, gylis, techniniai parametrai, vandenvietės grupė, hidrogeologiniai tyrimai ir gręžinių projektai dar nėra parengti, o galutiniai sprendiniai bus priimami tik vėlesniuose projektavimo etapuose. Nepaisant to, PVSV jau daroma išvada, kad planuojama ūkinė veikla yra tinkama ir nekels neleistino poveikio požeminiam vandeniui. Ataskaitoje preliminariai nurodoma, kad pirmoji vandenvietės apsaugos zonos (VAZ) juosta sudarys 10 m, tačiau nepaaiškinta, kokiai vandenvietės grupei bus priskirti nauji gręžiniai ir kokiu pagrindu pasirinktas būtent toks dydis. Tuo tarpu teisės aktai nenumato universalaus 10 m dydžio visiems gręžiniams – pirmosios juostos dydis priklauso nuo vandenvietės grupės, o be pirmosios juostos dar nustatomos antroji bei trečiosios (3a ir 3b) VAZ zonos, kurių ribos apskaičiuojamos pagal konkrečias hidrogeologines sąlygas ir galimą teršalų migraciją. Todėl realios VAZ ribos gali būti gerokai didesnės negu preliminariai nurodyti 10 m. Kol nėra atlikti hidrogeologiniai tyrimai, nustatytos gręžinių koordinatės, vandenvietės grupė ir apskaičiuotos visos VAZ zonos, nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar planuojami gręžiniai nepateks per arti mėšlo ir srutų rezervuarų, ar rezervuarai bei mėšlidės nepateks į būsimas VAZ zonas ir ar pasirinkti teritorijos planavimo sprendiniai apskritai bus suderinami su vandenviečių apsaugos reikalavimais. Tuo pačiu neįmanoma pagrįstai įvertinti galimo poveikio požeminiam vandeniui ir visuomenės sveikatai. Ataskaitoje taip pat neanalizuojama, kokią reikšmę VAZ teritorijose turi ūkinės veiklos ribojimai. Atsižvelgiant į tai, kad VAZ skirtos apsaugoti požeminį vandenį nuo tiesioginės mikrobiologinės ir cheminės taršos, jose gali būti ribojamas arba draudžiamas mėšlo ir srutų kaupimas, chemikalų laikymas bei kita veikla, galinti lemti požeminio vandens taršą. Nagrinėjamu atveju pagrindiniai potencialūs teršalai yra srutos, mėšlas, nuotekos, siloso filtratas ir paviršinės nuotekos nuo užterštų teritorijų, tačiau jų santykis su būsimomis VAZ teritorijomis neįvertintas. Be to, PVSV ataskaitoje išsamiai neanalizuota ir esama vandenvietė – 105 m gylio požeminio vandens gavybos gręžinys Nr. 13145. Nepateikta informacija apie jo vandenvietės apsaugos zoną, jos santykį su esamais ir planuojamais srutų rezervuarais, mėšlo tvarkymo infrastruktūra bei kitais potencialiais požeminio vandens taršos šaltiniais, taip pat nepaaiškinta, kaip įvertinta daugiau kaip 60 metų vykdytos veiklos galima įtaka šio gręžinio požeminio vandens būklei. Dokumente taip pat atkreipiamas dėmesys, kad pagal pateiktą situacijos planą kyla klausimas, ar esamas gręžinys nėra numatytas užstatyti, tačiau PVSV ši aplinkybė neaptarta ir nepaaiškinta. Teritorijoje taip pat yra registruoti monitoringo gręžiniai (pvz., Nr. 41300, 3129, 3123 ir 57532), kurių duomenys galėtų suteikti informaciją apie faktinį ilgalaikės veiklos poveikį požeminiam vandeniui. Tačiau PVSV ataskaitoje šių monitoringo duomenų analizė nepateikta ir nepaaiškinta, kodėl jie nebuvo panaudoti vertinant esamą požeminio vandens būklę bei planuojamos ūkinės veiklos galimą poveikį.	Su pastaba nesutinkama. PVSV ataskaitoje planuojamų požeminio vandens gręžinių sprendiniai pateikti pagal šiame projekto etape turimą informaciją. Ataskaitoje nurodyta, kad planuojama įrengti du naujus požeminio vandens gręžinius, tačiau jų tikslios vietos, gyliai ir kiti techniniai parametrai šiame etape dar nėra nustatyti. Konkretūs su planuojamais gręžiniais susiję techniniai ir hidrogeologiniai sprendiniai, įskaitant jų vietą, parametrus bei jiems taikytinus požeminio vandens apsaugos reikalavimus, bus nustatomi ir tikslinami vėlesniuose projekto vystymo etapuose, atlikus reikalingus hidrogeologinius tyrimus ir parengus gręžinių projektus teisės aktų nustatyta tvarka. Aplinkybė, kad šiame etape dar nėra nustatyti visi galutiniai planuojamų gręžinių techniniai ir hidrogeologiniai parametrai, savaime nereiškia, kad planuojamos veiklos poveikis požeminiam vandeniui PVSV ataskaitoje neįvertintas. PVSV ataskaitos pakankamumas turi būti vertinamas pagal šiai procedūrai nustatytus informacijos reikalavimus ir šiame projekto etape žinomus planuojamos veiklos parametrus, o ne pagal vėlesniam konkrečių vandens gavybos gręžinių projektavimui būdingą detalumo lygį. Galutiniai sprendiniai dėl planuojamų gręžinių ir jiems taikytinų apsaugos reikalavimų bus priimami pagal konkrečius hidrogeologinių tyrimų ir projektavimo metu nustatytus duomenis, laikantis tuo metu taikomų teisės aktų reikalavimų. Todėl reikalavimas jau PVSV stadijoje turėti galutines gręžinių koordinates, jų techninius parametrus ir galutinius su jų apsauga susijusius sprendinius reikštų reikalavimą pateikti vėlesniam projektavimo etapui būdingą informaciją. Galimas poveikis požeminiam vandeniui Ataskaitoje vertinamas ne vien per planuojamų vandens gavybos gręžinių sprendinius. Ataskaitoje identifikuoti pagrindiniai potencialūs taršos šaltiniai ir numatytos konkrečios taršos prevencijos bei kontrolės priemonės. Nauji skysto mėšlo rezervuarai ir mėšlidė numatomi kaip sandarūs statiniai su nelaidžiais pagrindais ir hidroizoliacinėmis priemonėmis, nuo galimai mėšlu ar srutomis teršiamų paviršių susidarančios nuotekos bus surenkamos ir nukreipiamos į skysto mėšlo rezervuarus, o rezervuaruose numatomos hermetiškumo kontrolės sistemos su kontroliniais šuliniais. Taigi požeminio vandens apsauga grindžiama konkrečiais taršos prevencijos sprendiniais, o ne vien būsimo gręžinių išdėstymo ar jų apsaugos teritorijų prielaidomis. Esamas požeminio vandens gavybos gręžinys Nr. 13145 Ataskaitoje taip pat nėra ignoruojamas – jis identifikuotas kaip esamas komplekso vandens tiekimo šaltinis. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato pareigos vien dėl ilgą laiką vykdomos veiklos PVSV ataskaitoje atlikti atskirą viso ankstesnio gręžinio eksploatavimo laikotarpio, požeminio vandens kokybės istorijos ar daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdytos veiklos retrospektyvinį tyrimą. Analogiškai vien teritorijoje esančių požeminio vandens monitoringo gręžinių buvimas savaime nesukuria pareigos PVSV ataskaitoje pateikti ir išanalizuoti visą ankstesnių metų monitoringo duomenų visumą. Monitoringo gręžiniai yra papildoma požeminio vandens būklės ir galimos taršos kontrolės priemonė, tačiau planuojamos veiklos poveikio vertinimas nėra grindžiamas vien jų buvimu ar būsimos stebėsenos rezultatais. Pastaboje taip pat keliama prielaida dėl galimo esamo gręžinio Nr. 13145 užstatymo, tačiau vien situacijos schemos interpretavimas savaime nepatvirtina, kad planuojama veikla numato gręžinį panaikinti, užstatyti ar eksploatuoti nesilaikant jam taikomų reikalavimų. Konkretūs projektiniai sprendiniai turi būti įgyvendinami laikantis jiems taikomų teisės aktų reikalavimų. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo galutinių, vėlesniuose projekto etapuose nustatomų gręžinių techninių ir hidrogeologinių sprendinių nebuvimą tapatinti su planuojamos veiklos poveikio požeminiam vandeniui neįvertinimu. Ataskaitoje pateikta PVSV procedūrai reikalinga informacija apie požeminio vandens naudojimą, potencialius taršos šaltinius ir jų prevencijos bei kontrolės priemones, o konkretūs su planuojamais gręžiniais susiję sprendiniai bus

Klausimas	Atsakymas
	nustatomi teisės aktų nustatyta tvarka atitinkamuose tolesniuose projekto vystymo etapuose. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
7 pastaba. Neįvertinta esama požeminio vandens būklė. PVSV ataskaitoje nėra pateikta faktinių duomenų apie esamą požeminio vandens kokybę planuojamos ūkinės veiklos teritorijoje. Neatlikus faktinės požeminio vandens būklės įvertinimo nėra galimybės objektyviai nustatyti, ar daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdoma gyvulininkystės veikla jau turėjo įtakos požeminio vandens kokybei ir kokį papildomą poveikį gali sukelti planuojama veiklos plėtra. Teritorijoje yra registruoti monitoringo gręžiniai (Nr. 41300, Nr. 3129, Nr. 3123 ir Nr. 57532), tačiau PVSV ataskaitoje nepateikta šių gręžinių monitoringo duomenų analizė, neįvertinta jų reikšmė nustatant faktinę požeminio vandens būklę ir nepaaiškinta, kodėl šie duomenys nebuvo panaudoti atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą. Nesant faktinių monitoringo duomenų analizės, nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar teritorijoje jau egzistuoja požeminio vandens tarša ir kokia yra reali planuojamos ūkinės veiklos papildomo poveikio rizika.	Su pastaba nesutinkama. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato bendros pareigos rengiant PVSV ataskaitą atlikti retrospektyvų viso ankstesnio ūkinės veiklos laikotarpio požeminio vandens kokybės tyrimą ar pateikti ir išanalizuoti visą ankstesnių metų požeminio vandens monitoringo duomenų visumą. PVSV ataskaitos pakankamumas vertintinas pagal tai, ar joje pateikta informacija, reikalinga planuojamos ir vykdomos ūkinės veiklos poveikiui visuomenės sveikatai įvertinti, o ne pagal tai, ar atliktas atskiras kelių dešimtmečių aplinkos būklės retrospektyvinis auditas. Ataskaitoje požeminio vandens klausimas nėra ignoruojamas. Joje identifikuotas esamas požeminio vandens gavybos gręžinys Nr. 13145, numatyti planuojami vandens gavybos gręžiniai, aprašyti mėšlo, srutų ir nuotekų tvarkymo sprendiniai, potencialūs taršos šaltiniai bei jų kontrolės ir taršos prevencijos priemonės. Taip pat nurodyta, kad prie esamų mėšlo laikymo objektų yra įrengti požeminio vandens monitoringo gręžiniai, skirti požeminio vandens kokybės stebėsenai ir galimos taršos prevencinei kontrolei. Vien pareiškėjo nurodomų monitoringo gręžinių buvimas savaime nereiškia, kad PVSV ataskaitoje privaloma pateikti visą per ankstesnius metus sukauptų monitoringo rezultatų visumą. Monitoringo gręžinių egzistavimas savaime taip pat nepatvirtina, kad teritorijoje yra nustatyta požeminio vandens tarša. Tokie duomenys gali būti papildomas informacijos šaltinis, tačiau Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato bendros pareigos juos visais atvejais įtraukti į PVSV ataskaitą kaip privalomą vertinimo pagrindą. Taip pat nėra pagrindo faktinių ankstesnio monitoringo duomenų nepateikimą tapatinti su negalėjimu įvertinti planuojamos veiklos poveikio. PVSV ataskaitoje vertinama po planuojamos plėtros numatoma veiklos situacija ir jos galimas poveikis, atsižvelgiant į konkrečius potencialius taršos šaltinius bei numatytus jų prevencijos sprendinius. Nauji skysto mėšlo rezervuarai ir mėšlidė numatomi kaip sandarūs statiniai su nelaidžiais pagrindais ir hidroizoliacinėmis priemonėmis, galimai užterštos nuotekos bus surenkamos, o rezervuaruose numatomos hermetiškumo kontrolės sistemos su kontroliniais šuliniais. Todėl poveikio požeminiam vandeniui vertinimas grindžiamas ne vien prielaida apie esamą požeminio vandens būklę, bet konkrečių planuojamos veiklos taršos šaltinių ir jų prevencijos priemonių įvertinimu. Aplinkybė, kad gyvulininkystės veikla teritorijoje vykdoma ilgą laiką, savaime nenustato papildomos pareigos PVSV procedūros metu retrospektyviai įvertinti visą daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdytos veiklos poveikį požeminio vandens cheminei būklei. Toks retrospektyvinis tyrimas nėra nustatytas kaip savarankiškas privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad planuojamos veiklos poveikis negali būti įvertintas vien dėl to, kad PVSV ataskaitoje nepateikta visa ankstesnių metų požeminio vandens monitoringo duomenų visuma. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
8 pastaba. Nepateiktas esamos ir planuojamos požeminio vandens būklės palyginamasis vertinimas. PVSV ataskaitoje vertinamas planuojamos veiklos poveikis požeminiam vandeniui, tačiau nėra pateikta esamos situacijos analizė ir jos palyginimas su planuojama situacija. Todėl nėra galimybės nustatyti, kokia yra dabartinė požeminio vandens būklė, kokia apimtimi ją gali paveikti planuojama veikla ir ar numatomos apsaugos priemonės iš tikrųjų užtikrins visuomenės sveikatos apsaugą. Teritorijoje daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdoma intensyvi gyvulininkystės veikla, tačiau PVSV ataskaitoje neanalizuojama, kokį poveikį ši veikla jau padarė požeminiam vandeniui ir ar planuojamos ūkinės veiklos sprendiniai iš esmės keis esamą situaciją. Taip pat nepalyginama esama ir planuojama požeminio vandens naudojimo schema, esamų ir planuojamų gręžinių tarpusavio sąveika bei galimi požeminio vandens apsaugos pokyčiai įrengus naujus gręžinius, mėšlo ir srutų rezervuarus bei kitus planuojamus statinius. Dėl to	Su pastaba nesutinkama. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato atskiro esamos ir planuojamos požeminio vandens cheminės būklės palyginamojo tyrimo kaip savarankiško privalomo PVSV ataskaitos turinio elemento. PVSV ataskaitos pakankamumas vertintinas pagal tai, ar joje pateikta planuojamos ir vykdomos ūkinės veiklos poveikiui visuomenės sveikatai įvertinti reikalinga informacija apie veiklos parametrus, gamtinių išteklių naudojimą, vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sprendinius, potencialius taršos šaltinius bei jų prevencijos ir kontrolės priemones. Ataskaitoje esama ir planuojama situacija požeminio vandens naudojimo ir su jo apsauga susijusių veiklos sprendinių požiūriu yra aprašyta atskirai. Nurodyta, kad esamoje situacijoje vanduo tiekiamas iš požeminio vandens gręžinio Nr. 13145, o planuojamoje situacijoje papildomai numatoma įrengti du požeminio vandens gręžinius. Taip pat pateiktas esamas ir planuojamas vandens poreikis, nurodytas teritorijoje slūgsantis vandeningasis horizontas ir aprašyti būsimų gręžinių projektavimo principai.

Klausimas	Atsakymas
neįmanoma objektyviai įvertinti, ar planuojama veikla nepablogins esamos požeminio vandens būklės.	Ataskaitoje taip pat įvertinti esami ir planuojami mėšlo, srutų bei nuotekų tvarkymo sprendiniai ir numatytos požeminio vandens apsaugos priemonės. Planuojami nauji skysto mėšlo rezervuarai ir mėšlidė numatomi kaip sandarūs statiniai su nelaidžiais pagrindais ir hidroizoliacinėmis priemonėmis, nuo galimai teršiamų paviršių susidarančios nuotekos bus surenkamos, o rezervuaruose numatomos hermetiškumo kontrolės sistemos su kontroliniais šuliniais. Todėl planuojamos situacijos poveikis vertinamas pagal konkrečius veiklos technologinius pokyčius, potencialius taršos šaltinius ir jų prevencijos sprendinius. Aplinkybė, kad gyvulininkystės veikla teritorijoje vykdoma ilgą laiką, savaime nesukuria pareigos PVSV procedūros metu retrospektyviai nustatyti visos daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdytos veiklos poveikį požeminio vandens cheminei būklei. Vien teritorijoje esančių monitoringo gręžinių buvimas taip pat savaime nereiškia pareigos PVSV ataskaitoje pateikti visą ankstesnių metų monitoringo duomenų visumą ar jos pagrindu atlikti atskirą retrospektyvinį požeminio vandens cheminės būklės tyrimą. Taip pat nėra pagrindo galutinių esamo ir planuojamų vandens gavybos gręžinių techninių bei hidrogeologinių sprendinių nebuvimą šiame etape tapatinti su poveikio požeminiam vandeniui neįvertinimu. Ataskaitoje aiškiai nurodyta, kad tikslios planuojamų gręžinių vietos, gyliai ir kiti techniniai parametrai bus nustatomi vėlesniuose projekto vystymo etapuose, atlikus hidrogeologinius tyrimus ir parengus gręžinių projektus teisės aktų nustatyta tvarka. Todėl konkretūs su gręžinių tarpusavio sąveika ir jų apsauga susiję techniniai sprendiniai nustatomi tame projekto etape, kuriame yra žinomi tam reikalingi hidrogeologiniai duomenys. Tai, kad šiame etape nėra atliktas atskiras esamos ir būsimos požeminio vandens cheminės būklės palyginamasis tyrimas, savaime nereiškia, kad planuojamos veiklos poveikis negali būti įvertintas. Ataskaitoje vertinama po plėtros numatoma veiklos situacija, identifikuojami potencialūs taršos šaltiniai ir numatomos konkrečios jų prevencijos bei kontrolės priemonės. Atsižvelgiant į tai, Ataskaitoje esama ir planuojama situacija įvertinta pagal PVSV procedūrai reikšmingus požeminio vandens naudojimo, mėšlo ir nuotekų tvarkymo, potencialių taršos šaltinių bei jų prevencijos ir kontrolės parametrus. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
9 pastaba. PVSV ataskaitoje nepateikta duomenų apie planuojamai teritorijai atliktus hidrogeologinius tyrimus. PVSV ataskaitoje nepateikta duomenų apie planuojamai teritorijai atliktus hidrogeologinius tyrimus, kuriais būtų nustatytos vietovės hidrogeologinės sąlygos, požeminio vandens tekėjimo kryptys, vandeningųjų sluoksnių apsaugotumas bei galima teršalų migracija. Taip pat nepateikta hidrogeologinių tyrimų ataskaitų, gręžinių duomenų ar kitų dokumentų, kuriais būtų grindžiamos išvados dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio požeminiam vandeniui. Dėl to nėra galimybės įvertinti, ar išvados apie požeminio vandens apsaugą yra pagrįstos pakankamais faktiniais duomenimis. PVSV ataskaitoje nurodoma, jog naujų požeminio vandens gręžinių vietos, gylis ir kiti techniniai sprendiniai bus nustatyti tik atlikus hidrogeologinius tyrimus ir parengus gręžinių projektus vėlesniuose projektavimo etapuose. Tai reiškia, kad atliekant PVSV hidrogeologiniai tyrimai dar nebuvo atlikti arba bent jų rezultatai nepateikti. Nesant šių tyrimų nėra galimybės pagrįstai įvertinti planuojamų gręžinių vietos parinkimo, vandenviečių apsaugos zonų nustatymo, galimų teršalų migracijos krypčių, požeminio vandens apsaugotumo ir planuojamos ūkinės veiklos poveikio požeminiam vandeniui. Todėl esminės PVSV išvados dėl požeminio vandens apsaugos padarytos neturint visų tam būtinų hidrogeologinių duomenų.	Su pastaba nesutinkama. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato bendros pareigos rengiant PVSV ataskaitą visais atvejais atlikti atskirą detalų teritorijos hidrogeologinį tyrimą, nustatyti požeminio vandens tekėjimo kryptis, vandeningųjų sluoksnių apsaugotumą ar modeliuoti galimus teršalų migracijos kelius. Todėl vien aplinkybė, kad PVSV ataskaitoje nepateikta atskira hidrogeologinių tyrimų ataskaita, savaime nereiškia, kad PVSV ataskaita yra nepakankama. PVSV ataskaitos pakankamumas turi būti vertinamas pagal tai, ar joje pateikta šiai procedūrai reikalinga informacija apie planuojamą ir vykdomą veiklą, gamtinių išteklių naudojimą, vandens tiekimą, nuotekų, mėšlo ir srutų tvarkymą, potencialius taršos šaltinius bei numatytas taršos prevencijos ir kontrolės priemones, o ne pagal vėlesniam konkrečių gręžinių projektavimui ar specialiajam hidrogeologiniam ištyrimui būdingą detalumo lygį. Ataskaitoje pateikti šiame projekto etape turimi duomenys apie požeminio vandens naudojimą: identifikuotas esamas požeminio vandens gavybos gręžinys Nr. 13145, numatyti du papildomi požeminio vandens gręžiniai, pateikti jų preliminarūs parametrai, planuojamas vandens poreikis ir informacija apie vandeningąjį horizontą. Kartu Ataskaitoje aiškiai nurodyta, kad tikslios planuojamų gręžinių vietos, gyliai ir kiti techniniai parametrai šiame etape dar nėra galutinai nustatyti ir bus konkretizuojami atitinkamuose vėlesniuose projekto vystymo etapuose teisės aktų nustatyta tvarka. Aplinkybė, kad šiame etape dar nėra galutinių visų su planuojamais gręžiniais susijusių hidrogeologinių ir techninių duomenų, savaime nereiškia, kad planuojamos veiklos poveikis požeminiam vandeniui negalėjo būti įvertintas. Vertinimo pakankamumas turi būti siejamas su konkrečios PVSV procedūros tikslu ir jai nustatytais informacijos reikalavimais, o ne su vėlesniam gręžinių projektavimui reikalingų duomenų apimtimi. Galimas poveikis požeminiam vandeniui Ataskaitoje taip pat nėra vertinamas vien pagal planuojamų vandens gavybos gręžinių parametrus. Identifikuoti pagrindiniai potencialūs taršos šaltiniai ir numatytos konkrečios jų prevencijos

Klausimas	Atsakymas
	bei kontrolės priemonės – sandarūs skysto mėšlo rezervuarai ir mėšlidė, nelaidūs pagrindai, hidroizoliacinės priemonės, galimai užterštų nuotekų surinkimas, hermetiškumo kontrolės sistemos ir kontroliniai šuliniai. Taigi požeminio vandens apsauga grindžiama konkrečiais planuojamos veiklos technologiniais ir taršos prevencijos sprendiniais, o ne vien būsimų hidrogeologinių tyrimų rezultatais. Todėl nėra pagrindo teiginį, kad šiame etape dar nėra visų vėlesniam gręžinių projektavimui reikalingų hidrogeologinių duomenų, tapatinti su tuo, kad PVSV išvados dėl požeminio vandens apsaugos padarytos neturint vertinimui būtinos informacijos. Pareiškėjo nurodomas detalumo lygis pagal savo pobūdį susijęs su vėlesniu konkrečių gręžinių techninių ir hidrogeologinių sprendinių nustatymu, o toks detalumas nėra nustatytas kaip savarankiškas privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Atsižvelgiant į tai, pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
VIII. PAVIRŠINIAI VANDENYS, PAVIRŠINĖS NUOTEKOS IR MELIORACIJOS	
1 pastaba. Nepakankamai įvertintas paviršinių nuotekų poveikis vandens aplinkai. PVSV ataskaitoje nurodoma, kad nuo planuojamų pastatų stogų susidarys apie 21 420 m³ paviršinių nuotekų per metus, kurios be valymo bus nukreipiamos į teritorijoje esančius dirbtinius vandens telkinius. Tačiau ataskaitoje nepateikta pakankamai duomenų, leidžiančių įvertinti, ar pasirinktas paviršinių nuotekų tvarkymo sprendinys visais atvejais užtikrins vandens aplinkos apsaugą. Ataskaitoje nepateikta išsami dirbtinių vandens telkinių analizė – nenurodytas jų tūris, vandens lygio svyravimai, hidrologinės charakteristikos, hidraulinis pralaidumas, perteklinio vandens nuvedimo sprendiniai bei jų pajėgumas priimti numatomą paviršinių nuotekų kiekį. Taip pat nėra pakankamai įvertintas šių telkinių hidrologinis ryšys su teritorijoje esančia melioracijos sistema, Gulbino upeliu ir kitais paviršinio vandens telkiniais. Nepakankamai įvertinta ir tai, kaip visa paviršinių nuotekų sistema funkcionuos intensyvių kritulių, ilgalaikių liūčių ar kitų nepalankių hidrometeorologinių sąlygų metu. Ataskaitoje nepateikta analizė, ar tokiomis sąlygomis dirbtiniai vandens telkiniai galės sukaupti visą paviršinių nuotekų kiekį, ar nesusidarys jų perteklinis išsiliejimas ir ar vanduo kartu su galimais teršalais nepateks už planuojamos ūkinės veiklos teritorijos ribų. Be to, nėra įvertinta, kaip paviršinių nuotekų tvarkymo sprendiniai veiks ilgalaikėje perspektyvoje, keičiantis hidrologinėms sąlygoms, didėjant ekstremalių kritulių tikimybei ar kintant pačių dirbtinių vandens telkinių eksploatacinėms savybėms. Todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar pasirinktas sprendinys išliks pakankamas visą planuojamos ūkinės veiklos vykdymo laikotarpį. Kadangi paviršinės nuotekos bus nukreipiamos tiesiogiai į dirbtinius vandens telkinius be papildomo valymo, o jų tolesnis judėjimas vandens aplinkoje ataskaitoje nėra pakankamai išanalizuotas, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad pasirinktas paviršinių nuotekų tvarkymo sprendinys nesukels papildomo poveikio paviršiniams vandenims, gretimoms teritorijoms ir visuomenės sveikatai.	Su pastaba nesutinkama. PVSV ataskaitoje paviršinės nuotekos nėra vertinamos kaip viena nediferencijuota nuotekų srovė. Ataskaitoje aiškiai atskiriamos galimai užterštos paviršinės nuotekos nuo sąlyginai švarių paviršinių nuotekų. Nuotekos nuo kietų dangų, kurios gali būti užterštos mėšlu, suformuotais nuolydžiais nukreipiamos į surinkimo šulinius ir toliau į skysto mėšlo rezervuarus. Tuo tarpu į teritorijoje esančius ir planuojamą dirbtinius vandens telkinius numatoma nukreipti nuo pastatų stogų surenkamą sąlyginai švarų lietaus ir sniego tirpsmo vandenį. Nuo neteršiamų kietų dangų susidarančios paviršinės nuotekos nukreipiamos į žaliuosius plotus, kur susigeria į gruntą. Ataskaitoje taip pat kiekybiškai įvertintas paviršinių nuotekų susidarymas: planuojamoje situacijoje nuo pastatų stogų apskaičiuota apie 21 420 m³/metus, o nuo kietų dangų – apie 12 450 m³/metus. Kartu nustatyti skirtingi šių srautų tvarkymo būdai pagal jų galimą užterštumą. PVSV metodinių nurodymų priedo 4.3 papunktyje reikalaujama pateikti informaciją apie vietovės infrastruktūrą, įskaitant nuotekų surinkimą, valymą ir išleidimą, o priedo 5 punkte – įvertinti visuomenės sveikatai reikšmingus planuojamos ar vykdomos veiklos veiksnius. Tačiau Metodiniai nurodymai nenustato pareigos PVSV ataskaitoje atlikti dirbtinių vandens telkinių hidraulinio modeliavimo, apskaičiuoti jų tūrio atsargas, vandens lygio svyravimus, hidraulinį pralaidumą, perteklinio vandens nuvedimo sistemų pajėgumą ar modeliuoti visus galimus ekstremalių kritulių scenarijus. Tokio detalumo parametrai pagal savo pobūdį yra konkrečios paviršinių nuotekų tvarkymo sistemos techninio projektavimo klausimai. Sistemos projektinis pralaidumas ir konkretūs techniniai sprendiniai turi atitikti jiems taikomus projektavimo ir paviršinių nuotekų tvarkymo reikalavimus, tačiau tokio detalumo skaičiavimai nėra privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pastaboje taip pat keliama prielaida, kad intensyvių kritulių metu į dirbtinius vandens telkinius kartu su paviršinėmis nuotekomis galėtų patekti veiklos teršalai. Tokia prielaida neatsižvelgia į Ataskaitoje numatytą skirtingų nuotekų srautų atskyrimą: į dirbtinius vandens telkinius nukreipiamas sąlyginai švarus stogų nuotėkis, o galimai užterštos nuotekos tvarkomos atskirai. Atsižvelgiant į tai, PVSV ataskaitoje paviršinių nuotekų susidarymas, jų kiekiai, galimas užterštumas ir tvarkymo principai yra įvertinti PVSV procedūrai reikalinga apimtimi. Pastaboje reikalaujamas detalus dirbtinių vandens telkinių hidrologinis ir hidraulinis vertinimas nėra privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
2 pastaba. Nepakankamai pagrįstas dirbtinių vandens telkinių tinkamumas priimti paviršines nuotekas. PVSV ataskaitoje nurodoma, kad paviršinės nuotekos nuo planuojamų pastatų bus nukreipiamos į teritorijoje esančius dirbtinius vandens telkinius, tačiau nepateikta pakankamai duomenų, pagrindžiančių, kad šie telkiniai yra tinkami priimti ir saugiai sukaupti numatomą paviršinių nuotekų kiekį. Ataskaitoje nepateikta informacijos apie dirbtinių vandens telkinių tūrį, jų faktinę talpą, laisvą kaupimo rezervą, vandens lygio svyravimus, hidraulinį pralaidumą, infiltracines savybes bei perteklinio vandens nuvedimo	Su pastaba nesutinkama. Į dirbtinius vandens telkinius numatoma nukreipti tik sąlyginai švarias lietaus ir sniego tirpsmo nuotekas nuo pastatų stogų. Galimai užterštos paviršinės nuotekos tvarkomos atskirai ir į šiuos telkinius nenukreipiamos. PVSV metodiniai nurodymai nenustato pareigos PVSV ataskaitoje pateikti detalų dirbtinių vandens telkinių hidrologinį ar hidraulinį tyrimą, nustatyti jų faktinę talpą, laisvą kaupimo rezervą, infiltracines savybes, vandens lygio svyravimus, perteklinio vandens nuvedimo pajėgumą ar modeliuoti jų eksploatacinių savybių kitimą per visą veiklos laikotarpį.

Klausimas	Atsakymas
sprendinius. Taip pat nepateikta skaičiavimų, kurie pagrįstų, kad šie telkiniai pajėgūs priimti apie 21 420 m³ paviršinių nuotekų per metus ne tik vidutinėmis, bet ir nepalankiomis hidrometeorologinėmis sąlygomis. Nepakankamai įvertinta ir tai, kaip dirbtinių vandens telkinių eksploatacinės savybės gali keistis ilgalaikėje perspektyvoje – dėl sąnašų kaupimosi, uždumblėjimo, augalijos plitimo ar kitų natūralių procesų, galinčių sumažinti jų faktinę talpą bei paviršinių nuotekų kaupimo pajėgumą. Ataskaitoje nėra analizės, ar tokie pokyčiai neturės įtakos paviršinių nuotekų tvarkymo sistemos patikimumui visą planuojamos ūkinės veiklos vykdymo laikotarpį. Be to, neįvertinta, ar pasirinkti dirbtiniai vandens telkiniai yra hidrologiškai izoliuoti nuo kitų paviršinio vandens telkinių ir melioracijos sistemos, ar susidarius pertekliniam vandens kiekiui neatsiras galimybė paviršinėms nuotekoms patekti už planuojamos ūkinės veiklos teritorijos ribų. Todėl, nesant išsamių hidrologinių skaičiavimų ir techninio pagrindimo, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad pasirinkti dirbtiniai vandens telkiniai yra pakankami ir patikimi priimti planuojamą paviršinių nuotekų kiekį visomis planuojamos ūkinės veiklos eksploatavimo sąlygomis.	Pastaboje reikalaujamas detalumo lygis būdingas konkrečios paviršinių nuotekų tvarkymo sistemos techniniam projektavimui ir hidrauliniams skaičiavimams, o ne PVSV ataskaitai. Vien tai, kad PVSV ataskaitoje neatliktas atskiras dirbtinių vandens telkinių hidrologinis tyrimas, savaime nereiškia vertinimo nepakankamumo, jeigu tokio detalumo pareigos PVSV procedūrai teisės aktai nenustato. Taip pat PVSV metodiniai nurodymai nenustato pareigos modeliuoti hipotetinius ilgalaikius telkinių uždumblėjimo, sąnašų kaupimosi, augalijos plitimo ar kitus eksploatacinių savybių kitimo scenarijus. Tokie procesai savaime nereiškia, kad sistema gali būti eksploatuojama jos neprižiūrint ar neužtikrinant jai taikomų techninių ir aplinkosauginių reikalavimų. Atsižvelgiant į tai, Ataskaitoje pateikta PVSV procedūrai reikalinga informacija apie paviršinių nuotekų tvarkymo principus, o pastaboje reikalaujamas detalus dirbtinių vandens telkinių hidrologinis, hidraulinis ir ilgalaikės eksploatacijos modeliavimas nėra privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
3 pastaba. Neįvertinta melioracijos sistemos reikšmė galimai taršos migracijai. PVSV ataskaitoje nepateikta pakankamai informacijos apie planuojamos ūkinės veiklos teritorijoje esančią melioracijos sistemą, jos techninę būklę, funkcionavimą, hidraulinę schemą ir reikšmę paviršinio bei požeminio vandens judėjimui. Taip pat nėra įvertinta, kokią įtaką ši sistema gali turėti galimai teršalų migracijai iš planuojamos ūkinės veiklos teritorijos. Ataskaitoje neanalizuojama, ar melioracijos tinklas yra hidrauliškai susijęs su dirbtiniais vandens telkiniais, Gulbino upeliu ar kitais paviršinio vandens telkiniais, kokiomis kryptimis vyksta vandens judėjimas ir ar per melioracijos sistemą paviršinės nuotekos, galimos avarinės iškrovos ar kiti teršalai negalėtų patekti už planuojamos ūkinės veiklos teritorijos ribų. Taip pat nejvertinta melioracijos sistemos techninė būklė, jos pralaidumas, eksploatavimo ypatumai bei galimi hidrologinio režimo pokyčiai ilgalaikėje perspektyvoje. Nepateikta analizė, kaip melioracijos sistema funkcionuotų intensyvių kritulių, padidėjusio paviršinio nuotėkio ar kitų nepalankių hidrometeorologinių sąlygų metu ir ar tokiomis aplinkybėmis nesusidarytų papildomos sąlygos teršalų migracijai. Atsižvelgiant į tai, kad gyvulininkystės veikla šioje teritorijoje vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius ir planuojama ją plėsti, melioracijos sistema gali turėti reikšmingą įtaką tiek paviršinių nuotekų, tiek galimų teršalų sklaidai. Todėl jos reikšmė turėjo būti įvertinta kaip savarankiškas planuojamos ūkinės veiklos poveikio vandens aplinkai veiksnys. Nesant išsamios melioracijos sistemos analizės, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojama ūkinė veikla nesukels papildomos teršalų migracijos į paviršinius vandens telkinius, gretimas teritorijas ar kitas hidrologiškai susijusias aplinkos dalis.	Su pastaba nesutinkama. PVSV metodiniai nurodymai nenustato pareigos PVSV ataskaitoje inventorizuoti visą teritorijoje esančią melioracijos sistemą, pateikti jos hidraulinę schemą, techninės būklės vertinimą, faktines vandens tekėjimo kryptis ar atlikti atskirą melioracijos sistemos hidrologinį tyrimą. Metodinių nurodymų priedo 4.2 papunktis reikalauja nurodyti sklypui nustatytas specialiąsias žemės naudojimo sąlygas, o 4.3 papunktis – aprašyti vietovės infrastruktūrą, įskaitant nuotekų surinkimą, valymą ir išleidimą. Ataskaitoje nurodytos su melioruota žeme ir melioracijos statiniais susijusios specialiosios žemės naudojimo sąlygos, taip pat aprašyti nuotekų tvarkymo sprendiniai. Pastaboje iš esmės reikalaujama melioracijos sistemą vertinti kaip savarankišką hidrologinį tinklą, nustatant visų jos elementų faktines tekėjimo kryptis, pralaidumą, techninę būklę ir hidrologinius ryšius su aplinkiniais paviršinio vandens telkiniais. Tokio detalumo vertinimo PVSV metodiniai nurodymai nenustato kaip privalomo PVSV ataskaitos turinio. Galimas poveikis vandens aplinkai Ataskaitoje vertinamas pagal konkrečius galimos taršos šaltinius ir jų valdymo sprendinius. Galimai užterštos paviršinės ir gamybinės nuotekos surenkamos ir tvarkomos kontroliuojamai, o mėšlo ir srutų laikymo objektams numatytos taršos prevencijos priemonės. Todėl poveikio vertinimas nėra grindžiamas prielaida, kad teršalai nekontroliuojamai patenka į melioracijos sistemą ir per ją migruoja į aplinkinius vandens telkinius. PVSV metodiniai nurodymai taip pat nenustato pareigos atlikti tokio detalumo atskiro avarinių iškrovų, ekstremalių kritulių ar ilgalaikių melioracijos sistemos pokyčių hidrologinio modeliavimo. Vien ilgalaikis teritorijos naudojimas gyvulininkystės veiklai savaime nesukuria papildomos pareigos atlikti visos melioracijos infrastruktūros retrospektyvų ar prognozinį hidrologinį tyrimą. Atsižvelgiant į tai, Ataskaitoje melioracijos ir nuotekų tvarkymo aspektai įvertinti PVSV procedūrai reikalinga apimtimi, o detalus melioracijos sistemos hidrologinis ir hidraulinis tyrimas nėra privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
4 pastaba. Nepakankamai įvertintas bendras teritorijos vandens balansas. PVSV ataskaitoje pateikiami planuojamos ūkinės veiklos požeminio vandens poreikio, buitinių ir gamybinių nuotekų bei paviršinių nuotekų kiekiai, tačiau nėra atlikta išsami visų vandens srautų tarpusavio sąveikos analizė. Ataskaitoje šie elementai vertinami atskirai, tačiau neparodyta, kaip visa vandens naudojimo ir nuotekų tvarkymo sistema funkcionuos kaip vientisa hidrologinė sistema. Nepateikta analizė, kaip tarpusavyje sąveikaus požeminio vandens naudojimas, paviršinių nuotekų kaupimas dirbtiniuose vandens telkiniuose, melioracijos sistema, infiltracijos procesai bei galimi paviršinio vandens ištekėjimo keliai. Taip pat neįvertinta, kaip šių elementų tarpusavio sąveiką gali paveikti intensyvūs krituliai, sezoniniai vandens lygio svyravimai ar kiti hidrologinio režimo pokyčiai. Ataskaitoje nėra hidrologinių skaičiavimų ar	Su pastaba nesutinkama. PVSV metodiniai nurodymai nenustato pareigos PVSV ataskaitoje sudaryti bendrą visos teritorijos hidrologinį vandens balansą, apimantį požeminio vandens gavybos, paviršinio nuotėkio, infiltracijos, melioracijos sistemos ir visų galimų paviršinio vandens ištekėjimo kelių tarpusavio sąveiką, ar atlikti šių procesų hidrologinį modeliavimą. Ataskaitoje pateikta PVSV procedūrai reikalinga informacija apie esamą ir planuojamą vandens naudojimą, išskirtos buitinės, gamybinės ir paviršinės nuotekos, nurodyti jų susidarymo šaltiniai ir tvarkymo sprendiniai. Tai, kad atskiri vandens srautai aprašyti pagal jų pobūdį ir tvarkymo būdą, nereiškia, kad jie nėra įvertinti planuojamos veiklos sistemos kontekste. Ataskaitoje aiškiai nustatyta, kaip tvarkomi skirtingi vandens ir nuotekų srautai pagal jų pobūdį ir galimą užterštumą. Toks vertinimas leidžia identifikuoti

Klausimas	Atsakymas
modeliavimo, kurie pagrįstų, kad visa vandens tvarkymo sistema veiks patikimai ne tik įprastomis eksploatavimo sąlygomis, bet ir padidėjusio paviršinio nuotėkio, ilgalaikių liūčių ar kitų nepalankių hidrometeorologinių reiškinių metu. Taip pat nevertinama, ar tokiomis sąlygomis nepadidės paviršinio vandens pertekliaus, melioracijos sistemos apkrovos ar galimos teršalų migracijos rizika. Be to, neįvertinta, kaip ilgalaikėje perspektyvoje vandens balansą gali paveikti planuojamos veiklos masto pokyčiai, infrastruktūros eksploatavimas, hidrologinių sąlygų kaita bei kiti veiksniai, galintys turėti įtakos visos vandens tvarkymo sistemos funkcionavimui. Todėl, nesant išsamaus bendro teritorijos vandens balanso ir visų vandens srautų tarpusavio sąveikos vertinimo, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad pasirinkti vandens naudojimo ir nuotekų tvarkymo sprendiniai užtikrins patikimą vandens aplinkos ir visuomenės sveikatos apsaugą visomis planuojamos ūkinės veiklos eksploatavimo sąlygomis.	galimus taršos šaltinius ir numatyti jų valdymo bei prevencijos priemones, kurios yra reikšmingos PVSV tikslams. Pastaboje prašomas visų teritorijos vandens srautų tarpusavio sąveikos hidrologinis modeliavimas, įskaitant melioracijos tinklo, infiltracijos procesų, sezoninių vandens lygio svyravimų, ilgalaikių liūčių ir kitų nepalankių hidrometeorologinių scenarijų analizę, reiškia papildomą vertinimo detalumo lygį, kurio PVSV metodiniai nurodymai nenustato kaip privalomo PVSV ataskaitos turinio. Taip pat PVSV vertinama konkreti planuojama ūkinė veikla ir jos numatyti sprendiniai, o ne neapibrėžtos būsimos veiklos konfigūracijos ar hipotetiniai veiklos masto pokyčiai. Atsižvelgiant į tai, Ataskaitoje vandens naudojimas, nuotekų susidarymas ir jų tvarkymo sprendiniai įvertinti PVSV procedūrai reikalinga apimtimi. Bendras visos teritorijos hidrologinis vandens balansas ir visų vandens srautų tarpusavio sąveikos modeliavimas nėra privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
5 pastaba. Nepakankamai įvertintas paviršinių ir požeminių vandenų tarpusavio ryšys. PVSV ataskaitoje atskirai aptariami paviršiniai vandenys, paviršinės nuotekos, požeminio vandens naudojimas ir melioracijos sistema, tačiau nėra atliktas išsamus šių vandens aplinkos elementų tarpusavio sąveikos vertinimas. Ataskaitoje nepakankamai paaiškinta, kaip paviršinės nuotekos, dirbtiniai vandens telkiniai, infiltracijos procesai ir melioracijos sistema gali paveikti požeminio vandens būklę, o požeminio vandens režimo pokyčiai – paviršinių vandenų būklę. Nepateikta analizė, ar dirbtiniuose vandens telkiniuose kaupiamos paviršinės nuotekos gali infiltruotis į gruntą, kokią įtaką tai gali turėti požeminio vandens kokybei bei hidrologiniam režimui ir ar šie procesai buvo įvertinti nustatant galimą planuojamos ūkinės veiklos poveikį vandens aplinkai. Taip pat nėra įvertinta, ar teritorijoje esanti melioracijos sistema gali sudaryti hidraulinį ryšį tarp paviršinių ir požeminių vandenų bei sudaryti sąlygas spartesnei galimų teršalų migracijai. Be to, neanalizuojama, kaip šių vandens sistemų tarpusavio sąveika gali keistis ilgalaikėje perspektyvoje, vykdant intensyvią gyvulininkystės veiklą, eksploatuojant naujus statinius ir vandens tvarkymo infrastruktūrą bei keičiantis hidrologinėms sąlygoms. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti bendro planuojamos ūkinės veiklos poveikio vandens aplinkai. Kadangi paviršiniai ir požeminiai vandenys sudaro tarpusavyje susijusią hidrologinę sistemą, jų poveikis negali būti vertinamas izoliuotai. Nesant išsamaus šių sistemų tarpusavio sąveikos įvertinimo, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojama ūkinė veikla nesukels neigiamo poveikio vandens aplinkai ir kad pasirinkti vandens tvarkymo sprendiniai yra pakankami visą planuojamos veiklos vykdymo laikotarpį.	Su pastaba nesutinkama. PVSV metodiniai nurodymai nenustato pareigos PVSV ataskaitoje atlikti atskirą paviršinių ir požeminių vandenų tarpusavio hidrodinaminio ryšio tyrimą, nustatyti infiltracijos mastą, požeminio vandens tekėjimo kryptis, melioracijos sistemos hidraulinį ryšį su paviršiniais vandens telkiniais ar modeliuoti galimus teršalų migracijos kelius. Ataskaitoje pateikta PVSV procedūrai reikalinga informacija apie požeminio vandens naudojimą, paviršinių nuotekų susidarymą ir tvarkymą, artimiausius paviršinio vandens telkinius, melioracijos aspektus bei mėšlo, srutų ir nuotekų tvarkymo ir taršos prevencijos sprendinius. Į dirbtinius vandens telkinius nukreipiamos sąlyginai švarios paviršinės nuotekos nuo pastatų stogų, o galimai užterštos paviršinės ir gamybinės nuotekos surenkamos atskirai. Mėšlo ir srutų laikymo objektams numatyti sprendiniai, skirti užkirsti kelią teršalų patekimui į gruntą, požeminį ar paviršinį vandenį. Pastaboje keliama teršalų migracijos per dirbtinius vandens telkinius, gruntą, požeminį vandenį ar melioracijos sistemą galimybė grindžiama prielaida, kad numatyti nuotekų surinkimo ir taršos prevencijos sprendiniai neveiktų taip, kaip numatyta. PVSV metodiniai nurodymai nenustato pareigos modeliuoti visus tokius hipotetinius teršalų migracijos scenarijus. Taip pat nenustatyta pareiga prognozuoti, kaip paviršinių ir požeminių vandenų hidrodinaminis ryšys galėtų keistis per visą veiklos vykdymo laikotarpį dėl infrastruktūros eksploatavimo ar ilgalaikių hidrologinių pokyčių. Toks vertinimas reikštų papildomą hidrogeologinio ir hidrologinio tyrimo detalumo lygį. Atsižvelgiant į tai, paviršinio ir požeminio vandens apsaugai reikšmingi planuojamos veiklos aspektai, galimi taršos šaltiniai ir jų valdymo priemonės Ataskaitoje įvertinti PVSV procedūrai reikalinga apimtimi. Atskiro paviršinių ir požeminių vandenų tarpusavio hidrodinaminio ryšio tyrimo ar modeliavimo atlikti neprivaloma. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
6 pastaba. Neįvertinta faktinė dabar vykdomos ūkinės veiklos įtaka paviršiniams ir požeminiams vandenims. PVSV ataskaitoje vertinama planuojamos ūkinės veiklos situacija po numatomos plėtros, tačiau nepateikta pakankamai duomenų apie faktinę dabar vykdomos daugiau kaip šešis dešimtmečius gyvulininkystės veiklos įtaką paviršinių ir požeminių vandenų būklei. Ataskaitoje nepateikti faktiniai paviršinio ar požeminio vandens kokybės tyrimų rezultatai, neanalizuojama ilgalaikė vandens telkinių būklė, galimi taršos požymiai ar jų kitimo tendencijos. Taip pat nepateikta analizė, ar teritorijoje esantys dirbtiniai vandens telkiniai, melioracijos sistema ir kiti vandens aplinkos elementai iki šiol funkcionavo taip, kaip numatyta projektuojamuose sprendiniuose, ir ar jų eksploatavimas nesukėlė nepageidaujamų pokyčių vandens aplinkoje. Nesant tokio vertinimo nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar dabartinė vandens aplinkos būklė atitinka projektines prielaidas, kuriomis grindžiama PVSV ataskaita. Atsižvelgiant į tai, kad planuojama ūkinė veikla bus vykdoma jau ilgą laiką	Su pastaba nesutinkama. PVSV metodiniai nurodymai nenustato bendros pareigos rengiant PVSV ataskaitą atlikti retrospektyvų viso ankstesnio ūkinės veiklos laikotarpio paviršinio ir požeminio vandens būklės tyrimą, pateikti visą ankstesnių vandens kokybės tyrimų ar monitoringo duomenų seką arba nustatyti ilgalaikes vandens kokybės kitimo tendencijas. Metodinių nurodymų priedo 8.3 papunktyje, kai nustatomos ar tikslinamos jau vykdomos ūkinės veiklos SAZ ribos, reikalaujama pateikti SAZ ribas pagrindžiančius faktinius vykdomos veiklos fizikinės, cheminės taršos ir taršos kvapais duomenis. Tačiau šis reikalavimas nenustato atskiros pareigos PVSV ataskaitoje atlikti retrospektyvų visos vandens aplinkos būklės auditą ar pateikti visą ankstesnių metų paviršinio ir požeminio vandens kokybės stebėsenos duomenų seką. Ataskaitoje esama ir planuojama situacija nėra sutapatinta. Joje pateikti esamos ir planuojamos veiklos vandens naudojimo, nuotekų susidarymo bei jų tvarkymo sprendiniai, taip pat aprašyti esami ir planuojami mėšlo bei srutų

Klausimas	Atsakymas
eksploatuojamoje teritorijoje, esamos situacijos analizė yra būtina siekiant įvertinti ne tik prognozuojamą poveikį po plėtros, bet ir nustatyti, kokį papildomą poveikį vandens aplinkai sukels planuojamos veiklos pokyčiai. Tačiau PVSV ataskaitoje toks palyginamasis vertinimas neatliktas. Todėl, neįvertinus faktinės dabar vykdomos ūkinės veiklos įtakos paviršiniams ir požeminiams vandenims, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti planuojamos plėtros sąlygojamo papildomo poveikio vandens aplinkai bei pagrįsti išvadą, kad pasirinkti vandens naudojimo ir nuotekų tvarkymo sprendiniai užtikrins pakankamą aplinkos ir visuomenės sveikatos apsaugą.	tvarkymo objektai ir taršos prevencijos priemonės. Todėl planuojama situacija vertinama atsižvelgiant į konkrečius dėl plėtros atsirandančius veiklos pokyčius. Vien tai, kad teritorijoje gyvulininkystės veikla vykdoma ilgą laiką, savaime nesukuria PVSV ataskaitos rengėjui papildomos pareigos retrospektyviai ištirti visą istorinį jos poveikį vandens aplinkai. Taip pat požeminio vandens monitoringo gręžinių egzistavimas savaime nereiškia, kad PVSV ataskaitoje privaloma pateikti ir išanalizuoti visą ankstesnių metų monitoringo duomenų visumą. Pastaboje papildomai reikalaujamas ankstesnių dešimtmečių dirbtinių vandens telkinių, melioracijos sistemos ir kitos infrastruktūros techninio funkcionavimo bei ilgalaikio poveikio vandens aplinkai auditas taip pat nėra nustatytas kaip privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Atsižvelgiant į tai, Ataskaitoje esama ir planuojama vandens naudojimo bei nuotekų tvarkymo situacija ir su planuojama plėtra susiję pokyčiai įvertinti PVSV procedūrai reikalinga apimtimi. Pareiga papildomai atlikti retrospektyvų viso ankstesnio veiklos laikotarpio poveikio paviršiniams ir požeminiams vandenims tyrimą PVSV metodiniuose nurodymuose nenustatyta. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
7 pastaba. Nepateiktas esamos ir planuojamos vandens aplinkos būklės palyginamasis vertinimas. PVSV ataskaitoje pagrindinis dėmesys skiriamas planuojamos ūkinės veiklos vandens naudojimo ir nuotekų tvarkymo sprendiniams bei prognozuojamai situacijai po planuojamos plėtros įgyvendinimo, tačiau nepateiktas išsamus esamos paviršinių ir požeminių vandenų būklės įvertinimas bei jos palyginimas su planuojama situacija. Ataskaitoje nėra aiškiai parodyta, kokia yra dabartinė paviršinių ir požeminių vandenų būklė planuojamos ūkinės veiklos teritorijoje ir jos aplinkoje, kokią įtaką jai daro daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdoma gyvulininkystės veikla bei kokie konkretūs pokyčiai prognozuojami įgyvendinus planuojamą plėtrą. Nepateikta analizė, leidžianti objektyviai įvertinti, ar planuojama veikla padidins vandens aplinkos apkrovą, ar numatomi sprendiniai iš tiesų užtikrins jos neblogėjimą. Taip pat nėra palyginimo, kaip pasikeis paviršinių nuotekų kiekiai, jų tvarkymo sistema, dirbtinių vandens telkinių apkrova, melioracijos sistemos reikšmė bei galimos teršalų migracijos rizikos, palyginti su dabar vykdoma veikla. Dėl to nėra galimybės įvertinti ne absoliučią projektuojamą situaciją, bet būtent planuojamos ūkinės veiklos sąlygojamą papildomą poveikį vandens aplinkai. Kadangi planuojama ūkinė veikla bus vykdoma jau ilgą laiką eksploatuojamoje teritorijoje, objektyvus poveikio vandens aplinkai vertinimas neįmanomas neįvertinus esamos situacijos ir jos palyginimo su planuojama būkle. Tik toks palyginamasis vertinimas leidžia nustatyti, ar planuojama plėtra iš tiesų nepablogins vandens aplinkos būklės ir ar numatytos apsaugos priemonės yra pakankamos. Todėl, nepateikus esamos ir planuojamos vandens aplinkos būklės palyginamojo vertinimo, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti planuojamos ūkinės veiklos papildomą poveikį paviršiniams ir požeminiams vandenims bei pagrįsti išvadą, kad pasirinkti vandens naudojimo ir nuotekų tvarkymo sprendiniai užtikrins pakankamą aplinkos ir visuomenės sveikatos apsaugą.	Su pastaba nesutinkama. PVSV metodiniai nurodymai nenustato atskiro esamos ir planuojamos vandens aplinkos būklės palyginamojo tyrimo kaip savarankiškos privalomos PVSV ataskaitos dalies. Reikalaujama pateikti planuojamai veiklai reikšmingą informaciją apie naudojamus gamtinius išteklius, vietovės infrastruktūrą, nuotekų tvarkymą ir visuomenės sveikatai reikšmingus veiksnius. Ataskaitoje esama ir planuojama situacija pagal PVSV tikslams reikšmingus parametrus yra palyginta. 2.2.4 skyriuje pateikta informacija apie esamą ir planuojamą vandens naudojimą, 3.2.2 skyriuje – apie esamus ir planuojamus buitinių, gamybinių ir paviršinių nuotekų srautus bei jų tvarkymą, 2.3 skyriuje – apie esamą ir planuojamą mėšlo bei skysto mėšlo tvarkymo technologiją. Poveikio vertinimo dalyje įvertinti planuojami sprendiniai ir galimas jų poveikis vandeniui bei dirvožemiui. Todėl teiginys, kad Ataskaitoje apskritai nėra esamos ir planuojamos situacijos palyginimo, neatitinka jos turinio. Palyginimas atliktas pagal parametrus, kurie reikšmingi planuojamos plėtros poveikiui ir numatomų taršos prevencijos bei nuotekų tvarkymo sprendinių vertinimui. Pastaboje papildomai reikalaujama atlikti atskirą faktinės paviršinių ir požeminių vandenų būklės palyginamąjį tyrimą, retrospektyviai nustatyti ilgalaikės vykdomos veiklos poveikį vandens kokybei bei prognozuoti melioracijos sistemos, dirbtinių vandens telkinių ir galimų teršalų migracijos pokyčius. Toks kompleksinis retrospektyvus ir prognozinis hidrologinis bei hidrogeologinis palyginimas nėra nustatytas kaip privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Vien tai, kad veikla teritorijoje vykdoma ilgą laiką, savaime nesukuria pareigos PVSV procedūros metu atlikti atskirą istorinės vandens aplinkos būklės auditą. PVSV ataskaitos pakankamumas vertinamas pagal konkrečiai šiai procedūrai nustatytą turinį ir pagal tai, ar joje pateikta pakankamai duomenų planuojamos veiklos poveikiui visuomenės sveikatai ir SAZ riboms pagrįsti. Atsižvelgiant į tai, esama ir planuojama vandens naudojimo, nuotekų susidarymo bei jų tvarkymo situacija Ataskaitoje palyginta PVSV procedūrai reikalinga apimtimi. Atskiras išsamus esamos ir planuojamos vandens aplinkos būklės palyginamasis tyrimas nėra privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
IX. MĖŠLO IR SRUTŲ TVARKYMAS	
1 pastaba. Nepakankamai pagrįstas mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos patikimumas. PVSV ataskaitoje išsamiai aprašomi mėšlo ir srutų tvarkymo technologiniai sprendiniai, numatomi rezervuarai, mėšlidės bei kitos techninės priemonės. Tačiau nėra pakankamai pagrįsta, kodėl pasirinkti sprendiniai konkrečiomis planuojamos veiklos sąlygomis užtikrins ilgalaikę aplinkos ir visuomenės sveikatos apsaugą. Ataskaitoje iš esmės konstatuojama, kad techniniai sprendiniai yra pakankami, tačiau nepateikiama išsami jų patikimumo analizė. Ataskaitoje nurodoma, kad dėl planuojamos veiklos kasmet susidarys apie 11	Su pastaba nesutinkama. PVSV ataskaitoje mėšlo ir srutų tvarkymo sistema nėra aprašyta vien deklaratyviai. Ataskaitos 2.3 skyriuje pateikti susidarantys skysto ir kraikinio mėšlo bei nuotekų kiekiai, kaupimo poreikis, esamų ir planuojamų kaupimo įrenginių talpos, mėšlo surinkimo, laikymo ir tvarkymo technologija bei perteklinio kiekio tvarkymo sprendinys. Planuojamoje situacijoje apskaičiuotas apie 11 793,23 m^3 skysto mėšlo ir nuotekų perteklius per 6 mėn. laikotarpį, kuris numatytas išvežti į kitai bendrovei priklausančius skysto mėšlo rezervuarus pagal iš anksto pasirašytą sutartį. Taigi perteklinio kiekio susidarymas ir jo

Klausimas	Atsakymas
793,23 m³ skysto mėšlo ir gamybinių nuotekų perteklius, kuris bus išvežamas į kitam ūkio subjektui priklausančius rezervuarus. Toks sprendinys nėra laikinas ar išimtinis – jis numatytas kaip nuolatinė planuojamos ūkinės veiklos technologinės schemos dalis. Nepaisant to, PVSV ataskaitoje nepateikta išsami analizė, kodėl būtent toks mėšlo ir srutų tvarkymo modelis laikytinas patikimu, kokie jo galimi trūkumai, rizikos bei kaip bus užtikrinamas jo patikimas veikimas visą planuojamos veiklos laikotarpį. Įvertinus patį ataskaitoje nurodytą perteklinį kiekį, akivaizdu, kad jo išvežimas pareikalaus nuolatinio intensyvaus transportavimo. Pavyzdžiui, naudojant 20 m³ talpos srutvežius reikėtų apie 590 reisų per metus (apie 1180 transporto priemonės judėjimų pirmyn ir atgal), naudojant 25 m³ talpos srutvežius – apie 472 reisus per metus (apie 944 judėjimus), o naudojant 30 m³ talpos srutvežius – apie 393 reisus per metus (apie 786 judėjimus). Jeigu šis kiekis būtų išvežamas tik mėšlo skleidimo laikotarpiu, t. y. maždaug per 5–6 mėnesius, tai reikštų vidutiniškai apie 2–4 srutvežių reisus per dieną, o atskiromis dienomis – ir daugiau. Tokie transportavimo mastai leidžia daryti išvadą, kad mėšlo ir srutų išvežimas yra reikšminga ir nuolatinė planuojamos ūkinės veiklos dalis, o ne atsitiktinis ar epizodinis procesas. Nepaisant to, PVSV ataskaitoje nėra išsamiai paaiškinta, kaip ši nuolatinė logistika bus organizuojama praktikoje, kokiais maršrutais bus vykdomas transportavimas, kokios techninės ir organizacinės priemonės užtikrins saugų perteklinio mėšlo ir srutų transportavimą, kaip bus valdoma rizika transportavimo metu bei kodėl pasirinktas sprendinys laikytinas pakankamai patikimu. Taip pat nėra aiškiai parodyta, ar šie transportavimo mastai buvo sistemiškai įtraukti į bendrą planuojamos ūkinės veiklos vertinimą. Esant tokiam nuolatiniam mėšlo ir srutų transportavimo poreikiui, vien konstatuoti, kad perteklinis kiekis bus išvežamas į kitus rezervuarus, nepakanka. Toks sprendinys turėjo būti pagrįstas išsamia technine ir organizacine analize, įrodančia jo patikimumą, saugumą bei realų įgyvendinamumą per visą planuojamos ūkinės veiklos eksploatavimo laikotarpį. Kadangi tokio pagrindimo ataskaitoje nepateikta, nėra pakankamo pagrindo laikyti, kad mėšlo ir srutų tvarkymo sistema įvertinta išsamiai ir kad jos patikimumas yra pakankamai pagrįstas.	tvarkymo būdas Ataskaitoje yra aiškiai identifikuoti ir įtraukti į planuojamos veiklos technologinę schemą. PVSV metodiniai nurodymai reikalauja aprašyti planuojamos ar vykdomos veiklos pobūdį, mastą, technologinius procesus ir su jais susijusius visuomenės sveikatai reikšmingus veiksnius, tačiau nenustato pareigos PVSV ataskaitoje atlikti atskirą visos mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos ilgalaikio techninio patikimumo ekspertizę ar parengti detalų viso veiklos laikotarpio logistikos planą. Pastaboje pateikti galimų srutvežių reisų skaičiavimai grindžiami paties pastabos teikėjo pasirinktomis transporto priemonių talpos ir išvežimo organizavimo prielaidomis. Ataskaitoje nenustatyta nei konkreti tokio transporto priemonės talpa, nei pastaboje pasirinktas išvežimo grafikas. Todėl pagal papildomas pareiškėjo prielaidas apskaičiuotas reisų skaičius nėra Ataskaitoje nustatytas planuojamos veiklos parametras ir savaime negali pagrįsti išvados apie vertinimo nepakankamumą. Mėšlo ir srutų išvežimas taip pat nėra paliktas už bendro planuojamos veiklos vertinimo ribų – jis įtrauktas į ūkį aptarnaujančio sunkiojo transporto srautą, todėl nėra pagrindo teigti, kad su šiuo technologiniu procesu susijęs transportas apskritai nebuvo vertintas. Ataskaitoje taip pat aprašytos priemonės, skirtos mažinti taršos riziką mėšlo ir srutų kaupimo, išsiurbimo, perpylimo ir aptarnavimo metu. PVSV ataskaitos paskirtis nėra pakeisti techninio projekto, įrenginių eksploatavimo instrukcijų ar konkretaus kasdienio transportavimo grafiko. Atsižvelgiant į tai, Ataskaitoje mėšlo ir srutų tvarkymo technologinė schema, jos pajėgumai, perteklinio kiekio tvarkymo būdas ir su veikla susiję poveikio veiksniai įvertinti PVSV procedūrai reikalinga apimtimi. Pastaboje reikalaujama papildoma ilgalaikio techninio patikimumo ir detalios logistikos organizavimo analizė nėra privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
2 pastaba. Nepakankamai įvertinta mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos ilgalaikė eksploatavimo rizika. PVSV ataskaitoje daugiausia dėmesio skiriama normalioms eksploatavimo sąlygoms, tačiau nėra pakankamai įvertinta ilgalaikė rezervuarų, mėšlidžių, vamzdynų ir kitų mėšlo bei srutų tvarkymo infrastruktūros elementų eksploatavimo rizika. Neanalizuojama konstrukcijų senėjimo, sandarumo blogėjimo ar kitų ilgalaikių veiksnių įtaka galimam poveikiui aplinkai ir visuomenės sveikatai. Ataskaitoje iš esmės preziumuojama, kad visi mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos elementai visą eksploatavimo laikotarpį veiks taip, kaip numatyta projektiniuose sprendiniuose, tačiau nevertinama, kaip sistemos patikimumą gali paveikti ilgalaikė eksploatacija, statinių ir inžinerinių tinklų nusidėvėjimas, rezervuarų bei vamzdynų sandarumo blogėjimas, mechaninių įrenginių gedimai ar eksploatavimo klaidos. Taip pat nėra įvertinta, kaip ilgainiui gali keistis mėšlo ir srutų kvapų bei oro teršalų mažinimo priemonių efektyvumas. Ataskaitoje remiamasi prielaidomis apie rezervuarų dangų ir kitų technologinių priemonių veiksmingumą, tačiau neanalizuojama, kaip jų efektyvumą gali paveikti eksploatavimo trukmė, atmosferos poveikis, mechaniniai pažeidimai, priežiūros kokybė ar natūralus nusidėvėjimas. Nepateikta ir analizė, kokiomis priemonėmis bus užtikrinama, kad šių sistemų efektyvumas išliks toks pats visą planuojamos veiklos laikotarpį. Be to, ataskaitoje naudojami taršos mažinimo efektyvumo koeficientai grindžiami prielaida, kad pasirinktos technologinės priemonės nuolat veiks maksimaliu deklaruojamu efektyvumu. Tačiau neįvertinta, jog įvairių mokslinių	Su pastaba nesutinkama. PVSV ataskaitoje mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos eksploatavimas nėra vertinamas darant prielaidą, kad jos elementai veiks be kontrolės ar priežiūros. Ataskaitoje aprašytos rezervuarų hermetiškumo kontrolės, periodinės vizualinės apžiūros, galimų konstrukcijų pažeidimų, nesandarumų ir nuotėkių požymių stebėjimo, skysto mėšlo lygio kontrolės bei saugaus perpylimo priemonės. Ataskaitos 4.8 skyriuje taip pat nagrinėjama veiklos pažeidžiamumo rizika dėl ekstremaliųjų įvykių ir situacijų bei jų prevencija. PVSV metodiniai nurodymai nenustato pareigos modeliuoti kiekvieno rezervuaro, mėšlidės, vamzdyno, siurblio ar kito infrastruktūros elemento fizinio senėjimo per visą jo eksploatavimo laikotarpį, prognozuoti galimus gedimo momentus ar sudaryti atskirus konstrukcijų nusidėvėjimo scenarijus. Šie klausimai susiję su statinių ir įrenginių projektavimu, technine priežiūra, eksploatavimu ir remontu. Planuojamos veiklos poveikis vertinamas pagal konkrečiai numatytus technologinius ir taršos mažinimo sprendinius. Vien teorinė galimybė, kad ateityje dėl netinkamos priežiūros, mechaninio pažeidimo ar nusidėvėjimo kuris nors įrenginys ar priemonė galėtų veikti netinkamai, savaime nėra pagrindas vertinti planuojamą veiklą preziumuojant tokį netinkamą eksploatavimą kaip įprastą jos būseną. Tas pats taikytina rezervuarų dangoms ir kitoms taršos mažinimo priemonėms. Jų efektyvumo pagrįstumas pagal Ataskaitoje taikytas technologijas yra atskiras vertinimo klausimas, tačiau vien galimas būsimasis priemonės nusidėvėjimas savaime nesukuria pareigos PVSV ataskaitoje modeliuoti visą galimų jos techninės būklės pokyčių spektrą per visą veiklos laikotarpį. Atsižvelgiant į tai, Ataskaitoje mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos kontrolės, taršos prevencijos ir galimų ekstremaliųjų situacijų aspektai įvertinti PVSV

Klausimas	Atsakymas
tyrimų duomenimis tokių priemonių veiksmingumas priklauso nuo konkrečių eksploatavimo sąlygų, naudojamų medžiagų, priežiūros, klimato sąlygų ir kitų veiksnių, todėl ilgalaikėje perspektyvoje jis gali reikšmingai skirtis nuo projektinių prielaidų. Nėra įvertinta ir tai, kad planuojama mėšlo bei srutų tvarkymo sistema bus eksploatuojama daugiau kaip šešis dešimtmečius intensyviai naudojamoje gyvulininkystės teritorijoje. Ataskaitoje neanalizuojama, ar ilgalaikė esamos infrastruktūros eksploatavimo patirtis, ankstesni techniniai gedimai, nusidėvėjimas ar kitos eksploatavimo aplinkybės turi reikšmės vertinant planuojamos sistemos patikimumą ir ilgalaikį saugumą. Dėl to nėra pakankamo pagrindo daryti išvadą, kad mėšlo ir srutų tvarkymo sistema išliks vienodai patikima ir saugi ne tik projektinėje, bet ir ilgalaikėje eksploatacijos perspektyvoje, o jos poveikis aplinkai ir visuomenės sveikatai išliks toks, koks prognozuojamas PVSV ataskaitoje.	procedūrai reikalinga apimtimi. Viso eksploatavimo laikotarpio konstrukcijų senėjimo, nusidėvėjimo ir visų galimų technologinių priemonių efektyvumo pokyčių modeliavimas nėra privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
3 pastaba. Nepakankamai įvertintos galimos avarinės situacijos. PVSV ataskaitoje nepateikta išsami analizė, kaip būtų valdoma taršos rizika rezervuarų pažeidimo, vamzdynų gedimų, srutų išsiliejimo ar kitų avarinių situacijų atvejais. Taip pat nėra pakankamai įvertinta, kokį poveikį tokios situacijos galėtų turėti paviršiniams ir požeminiams vandenims bei aplinkinių gyventojų visuomenės sveikatai. Ataskaitoje iš esmės apsiribojama prielaida, kad mėšlo ir srutų tvarkymo sistema veiks įprastomis eksploatavimo sąlygomis, tačiau nėra sistemiškai įvertinti galimi avarinių situacijų scenarijai, jų tikimybė, galimos pasekmės bei rizikos valdymo priemonių pakankamumas. Nepateikta analizė, kaip būtų valdoma situacija pažeidus srutų rezervuarų sandarumą, trūkus slėginiams vamzdynams, sugedus siurblinėms, perpildžius rezervuarus, sutrikus elektros tiekimui ar įvykus kitoms techninėms avarijoms. Taip pat nevertinama, kokį poveikį tokios avarinės situacijos galėtų turėti požeminiam ir paviršiniam vandeniui, dirvožemiui, melioracijos sistemoms bei aplinkinėms teritorijoms, neanalizuojami galimi teršalų migracijos keliai ir nenumatytos jų plitimo pasekmės. Nepateikta analizė, kaip būtų užtikrinamas avarijos lokalizavimas, per kiek laiko ji būtų nustatyta ir kokiomis priemonėmis būtų užkertamas kelias taršos plitimui. Atsižvelgiant į tai, kad planuojamoje veikloje kasmet susidarys labai dideli mėšlo, srutų ir gamybinių nuotekų kiekiai, o jų dalis bus nuolat transportuojama į kitus rezervuarus, avarinių situacijų rizika egzistuoja ne tik pačioje komplekso teritorijoje, bet ir transportavimo metu. Tačiau PVSV ataskaitoje neanalizuojama galima taršos rizika srutų transportavimo metu, galimi transporto įvykių scenarijai, jų pasekmės bei priemonės tokių įvykių poveikiui aplinkai ir visuomenės sveikatai sumažinti. Be to, nėra įvertinta, kaip avarinių situacijų tikimybę gali didinti ilgalaikė infrastruktūros eksploatacija, konstrukcijų nusidėvėjimas, technologinių įrenginių gedimai ar žmogiškasis faktorius. Todėl ataskaitoje nepakankamai pagrįsta išvada, kad planuojama mėšlo ir srutų tvarkymo sistema yra saugi ne tik įprastomis eksploatavimo sąlygomis, bet ir galimų avarinių situacijų atvejais.	Su pastaba nesutinkama. Teiginys, kad PVSV ataskaitoje avarinės situacijos neįvertintos, neatitinka jos turinio. Ataskaitos 4.8 skyriuje skysto mėšlo rezervuarai identifikuoti kaip vieni iš pagrindinių rizikos objektų, įvertintos su technologinio proceso sutrikimais ir elektros energijos tiekimo nutrūkimu susijusios situacijos bei numatytos jų prevencijos priemonės. Ataskaitoje numatytos konkrečios prevencinės ir kontrolės priemonės: rezervuarų galimiems nesandarumams stebėti naudojama hermetiškumo kontrolės sistema, kontroliuojamas skysto mėšlo lygis, stebimi konstrukcijų pažeidimų, nesandarumų ir nuotėkių požymiai, perpylimui naudojamos sandarios sistemos, o galimai užterštose aptarnavimo zonose numatytas užterštų nuotekų surinkimas. Todėl avarijų rizika Ataskaitoje nėra ignoruojama. Tačiau PVSV metodiniai nurodymai nenustato pareigos parengti kiekybinį kiekvieno teoriškai galimo rezervuaro, vamzdyno, siurblio ar kito įrenginio gedimo scenarijų, apskaičiuoti kiekvieno tokio įvykio tikimybę, tikslų nustatymo laiką, teršalų migracijos trajektorijas ir visas galimas pasekmes atskiriems aplinkos komponentams. Pastaboje taip pat reikalaujama atskirai modeliuoti galimus eismo įvykius transportuojant mėšlą ar srutas. Mėšlo ir srutų išvežimas yra įtrauktas į bendrą ūkį aptarnaujantį transporto srautą, tačiau PVSV metodiniai nurodymai nenustato pareigos kiekvienai įprastai transportavimo operacijai atlikti atskiros transporto avarijų tikimybinės ir pasekmių analizės. Vien teorinė eismo įvykio galimybė taip pat savaime neįrodo, kad Ataskaitoje numatyta technologinė schema yra nepakankama. Atsižvelgiant į tai, galimos avarinės ir ekstremaliosios situacijos bei jų prevencijos priemonės Ataskaitoje įvertintos PVSV procedūrai reikalinga apimtimi. Pastaboje reikalaujama kiekvieno galimo techninio gedimo, transporto įvykio ir teršalų migracijos scenarijaus išsami analizė nėra privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
4 pastaba. Nepakankamai pagrįsta mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos pakankamumo išvada. PVSV ataskaitoje pateikiami mėšlo ir srutų kiekiai bei jų tvarkymo sprendiniai, tačiau nėra išsamiai pagrįsta, kodėl pasirinkti rezervuarų tūriai, mėšlidžių sprendiniai ir kita infrastruktūra yra pakankami visoms planuojamos veiklos eksploatavimo sąlygoms, įskaitant intensyvesnį kritulių laikotarpį, ilgesnį mėšlo kaupimo laiką ar kitus nepalankius scenarijus. Ataskaitoje nurodoma, kad esamų ir planuojamų rezervuarų talpos nepakaks visam per metus susidarančiam skysto mėšlo ir gamybinių nuotekų kiekiui sukaupti, todėl apie 11 793,23 m³ perteklinio kiekio numatoma reguliariai išvežti į kitam ūkio subjektui priklausančius rezervuarus. Tai rodo, kad planuojamos mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos pakankamumas grindžiamas ne vien pačios planuojamos ūkinės	Su pastaba nesutinkama. Ataskaitoje mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos pakankamumas vertintas apskaičiuojant susidarančius srautus, nustatant reikalingą kaupimo pajėgumą, įvertinant esamų ir planuojamų kaupimo įrenginių naudingas talpas bei numatant perteklinio kiekio tvarkymo būdą. Vertinant rezervuarų naudingą talpą taip pat atsižvelgta į persipylimo riziką ir numatyta technologinė atsarga. Ataskaitoje nėra teigiama, kad visas planuojamoje situacijoje susidarantis kiekis bus kaupiamas tik PŪV teritorijoje esančiuose rezervuaruose. Priešingai – rezervuarų kaupimo pajėgumas apskaičiuotas, jo nepakankamumas nustatytas ir būtent todėl numatytas perteklinio kiekio išvežimo sprendinys pagal iš anksto pasirašytą sutartį. Taigi aplinkybė, kuria grindžiama pastaba, Ataskaitoje nebuvo nei nežinoma, nei palikta už vertinimo ribų. Pats kitam ūkio subjektui priklausančios infrastruktūros naudojimas savaime nereiškia, kad numatytas tvarkymo būdas yra nepakankamas. PVSV vertinama

Klausimas	Atsakymas
veiklos infrastruktūra, bet ir nuolatiniu naudojimusi išorine infrastruktūra. Tačiau PVSV ataskaitoje nėra išsamiai pagrįsta, kodėl toks sprendinys laikytinas pakankamu ir patikimu visą planuojamos veiklos laikotarpį. Nepateikta analizė, ar kitam ūkio subjektui priklausantys rezervuarai visais atvejais turės pakankamą laisvą talpą priimti planuojamą perteklinį kiekį, kokiu teisiniu ir faktiniu pagrindu užtikrinamas ilgalaikis jų naudojimas, kaip bus sprendžiama situacija, jeigu dėl objektyvių priežasčių perteklinio kiekio priėmimas taptų neįmanomas ar būtų apribotas, bei kokios alternatyvios priemonės tokiu atveju būtų taikomos. Taip pat neįvertinta, kaip sistemos pakankamumą gali paveikti nepalankios meteorologinės sąlygos, ilgesni draudimo skleisti mėšlą ir srutas laikotarpiai, užsitęsę krituliai, technologiniai gedimai, transportavimo sutrikimai ar kitos aplinkybės, dėl kurių perteklinio mėšlo ir srutų išvežimas laikinai negalėtų būti vykdomas. Ataskaitoje neanalizuojama, ar tokiais atvejais planuojama infrastruktūra būtų pajėgi saugiai sukaupti visą susidarantį mėšlo ir srutų kiekį. Be to, sistemos pakankamumas vertinamas iš esmės tik remiantis projektiniais skaičiavimais, tačiau nepateikiama jautrumo analizė, parodanti, kaip sistemos veikimą paveiktų didesnis nei prognozuojamas mėšlo ir srutų kiekis, technologinių priemonių efektyvumo sumažėjimas ar kitų projektinių prielaidų nepasitvirtinimas. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar mėšlo ir srutų tvarkymo sistema turės pakankamą rezervą saugiai funkcionuoti ne tik įprastomis, bet ir nepalankiomis eksploatavimo sąlygomis. Atsižvelgiant į tai, kad mėšlo ir srutų tvarkymo sistema yra vienas pagrindinių planuojamos ūkinės veiklos aplinkosauginių elementų, vien projektinių tūrių ir technologinių sprendinių pateikimo nepakanka. Nesant išsamios sistemos pakankamumo analizės, nėra pakankamo pagrindo daryti išvadą, kad pasirinkti sprendiniai užtikrins saugų ir patikimą mėšlo bei srutų tvarkymą visomis planuojamos veiklos eksploatavimo sąlygomis.	konkrečiai numatyta technologinė schema, o ne hipotetinė situacija, kai jos sudėtinė dalis be papildomų faktinių aplinkybių laikoma neįgyvendinama. PVSV metodiniai nurodymai taip pat nenustato pareigos atlikti visų galimų nepalankių scenarijų jautrumo analizę, preziumuojant ilgalaikį transportavimo sutrikimą, sutartinių santykių nutrūkimą, išorinės infrastruktūros neprieinamumą, didesnius nei apskaičiuota srautus ar kitų numatytų sprendinių neįgyvendinimą. Bendro pobūdžio abejonė, kad ateityje tam tikra aplinkybė galėtų pasikeisti, savaime nepaneigia vertinimo, atlikto pagal konkrečią planuojamą veiklą ir jos numatytus sprendinius. Jeigu ateityje pasikeistų esminės veiklos aplinkybės ar technologinė schema, tokių pokyčių teisinės pasekmės būtų vertinamos pagal tuo metu taikomus reikalavimus. Tai nesukuria pareigos dabartinėje PVSV ataskaitoje iš anksto modeliuoti visas hipotetines būsimas veiklos organizavimo nesėkmes. Atsižvelgiant į tai, Ataskaitoje mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos pajėgumas, kaupimo sprendiniai ir perteklinio kiekio tvarkymo būdas įvertinti PVSV procedūrai reikalinga apimtimi. Papildoma išorinės infrastruktūros neprieinamumo ir visų galimų nepalankių scenarijų jautrumo analizė nėra privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
5 pastaba. Nepakankamai pagrįstas mėšlo ir srutų tvarkymo monitoringo pakankamumas. PVSV ataskaitoje numatytos įvairios kontrolės ir stebėsenos priemonės, tačiau nėra paaiškinta, kodėl pasirinktas būtent toks kontrolės mastas ir kaip jis užtikrins savalaikį galimų nuotėkių ar kitų pažeidimų nustatymą. Vien monitoringo priemonių numatymas savaime neįrodo, kad mėšlo ir srutų tvarkymo sistema yra pakankamai saugi. Ataskaitoje iš esmės apsiribojama bendro pobūdžio nuostatomis apie rezervuarų, vamzdynų ir kitų inžinerinių sistemų kontrolę, tačiau nepateikta analizė, kodėl pasirinktos monitoringo priemonės laikomos pakankamomis būtent tokio masto planuojamai ūkinei veiklai. Nepaaiškinta, kokiu periodiškumu bus atliekami patikrinimai, kokie konkretūs sistemos elementai bus stebimi, kokie kriterijai bus taikomi vertinant jų techninę būklę ir kaip bus užtikrinamas savalaikis galimų pažeidimų nustatymas. Taip pat nėra paaiškinta, kaip bus kontroliuojama nuolatinė perteklinio mėšlo ir gamybinių nuotekų išvežimo sistema, apimanti apie 11 793,23 m^3 per metus. Ataskaitoje nenurodyta, kaip bus apskaitomi išvežami kiekiai, kaip bus kontroliuojamas jų perdavimas kitam ūkio subjektui, kokiais dokumentais bus patvirtinamas faktinis išvežimas, kaip bus užtikrinamas transportavimo atsekamumas ir kaip bus kontroliuojama, kad visa susidariusi perteklinė masė iš tikrųjų pasiektų numatytus rezervuarus. Nepateikta ir analizė, kaip monitoringo sistema leistų laiku nustatyti ne tik techninius rezervuarų ar vamzdynų gedimus, bet ir galimus technologinių priemonių efektyvumo pokyčius, kurie gali turėti įtakos mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos patikimumui. Neaišku, ar bus vertinamas rezervuarų dangų būklės išlikimas, jų sandarumas, naudojamų biologinių preparatų faktinis efektyvumas, kitų taršos mažinimo priemonių veiksmingumas bei jų pokyčiai eksploatacijos metu. Be to, nėra paaiškinta, kokių veiksmų būtų imamasi monitoringo metu nustačius nukrypimus nuo projektinių prielaidų, kokie būtų	Su pastaba nesutinkama. Ataskaitoje mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos pakankamumas vertintas apskaičiuojant susidarančius srautus, nustatant reikalingą kaupimo pajėgumą, įvertinant esamų ir planuojamų kaupimo įrenginių naudingas talpas bei numatant perteklinio kiekio tvarkymo būdą. Vertinant rezervuarų naudingą talpą taip pat atsižvelgta į persipylimo riziką ir numatyta technologinė atsarga. Ataskaitoje nėra teigiama, kad visas planuojamoje situacijoje susidarantis kiekis bus kaupiamas tik PŪV teritorijoje esančiuose rezervuaruose. Priešingai – rezervuarų kaupimo pajėgumas apskaičiuotas, jo nepakankamumas nustatytas ir būtent todėl numatytas perteklinio kiekio išvežimo sprendinys pagal iš anksto pasirašytą sutartį. Taigi aplinkybė, kuria grindžiama pastaba, Ataskaitoje nebuvo nei nežinoma, nei palikta už vertinimo ribų. Pats kitam ūkio subjektui priklausančios infrastruktūros naudojimas savaime nereiškia, kad numatytas tvarkymo būdas yra nepakankamas. PVSV vertinama konkrečiai numatyta technologinė schema, o ne hipotetinė situacija, kai jos sudėtinė dalis be papildomų faktinių aplinkybių laikoma neįgyvendinama. PVSV metodiniai nurodymai taip pat nenustato pareigos atlikti visų galimų nepalankių scenarijų jautrumo analizę, preziumuojant ilgalaikį transportavimo sutrikimą, sutartinių santykių nutrūkimą, išorinės infrastruktūros neprieinamumą, didesnius nei apskaičiuota srautus ar kitų numatytų sprendinių neįgyvendinimą. Bendro pobūdžio abejonė, kad ateityje tam tikra aplinkybė galėtų pasikeisti, savaime nepaneigia vertinimo, atlikto pagal konkrečią planuojamą veiklą ir jos numatytus sprendinius. Jeigu ateityje pasikeistų esminės veiklos aplinkybės ar technologinė schema, tokių pokyčių teisinės pasekmės būtų vertinamos pagal tuo metu taikomus reikalavimus. Tai nesukuria pareigos dabartinėje PVSV ataskaitoje iš anksto modeliuoti visas hipotetines būsimas veiklos organizavimo nesėkmes. Atsižvelgiant į tai, Ataskaitoje mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos pajėgumas, kaupimo sprendiniai ir perteklinio kiekio tvarkymo būdas įvertinti PVSV procedūrai reikalinga apimtimi. Papildoma išorinės infrastruktūros neprieinamumo ir visų galimų nepalankių scenarijų jautrumo analizė nėra

Klausimas	Atsakymas
taikomi reagavimo kriterijai ir kaip būtų užtikrinama, kad nustatyti trūkumai nesukeltų neigiamo poveikio aplinkai ir visuomenės sveikatai. Todėl vien monitoringo priemonių numatymas savaime neleidžia daryti išvados, kad mėšlo ir srutų tvarkymo sistema bus pakankamai kontroliuojama ir saugi visą jos eksploatavimo laikotarpį.	privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
6 pastaba. Neįvertinta faktinė dabar vykdomos mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos būklė. PVSV ataskaitoje nėra pateikta duomenų apie dabar eksploatuojamų mėšlo ir srutų tvarkymo įrenginių techninę būklę, jų eksploatavimo patirtį, nustatytus trūkumus ar galimus pažeidimus. Atsižvelgiant į tai, kad gyvulininkystės veikla šioje teritorijoje vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius, tokia analizė yra reikšminga vertinant planuojamos plėtros poveikį visuomenės sveikatai. Ataskaitoje neįvertinta, kaip faktiškai veikia dabar eksploatuojami mėšlo ir srutų rezervuarai, mėšlidės, vamzdynai, siurblinės bei kita mėšlo ir srutų tvarkymo infrastruktūra, ar eksploatacijos metu buvo nustatyta techninių gedimų, nuotėkių, rezervuarų sandarumo pažeidimų, kitų incidentų ar eksploatacinių problemų, galinčių turėti reikšmės planuojamos sistemos patikimumo vertinimui. Taip pat nepateikta duomenų, ar esama mėšlo ir srutų tvarkymo sistema faktiškai užtikrina teisės aktuose nustatytus aplinkosauginius reikalavimus, ar buvo atlikti jos techninės būklės vertinimai, kokie jų rezultatai ir ar jie buvo panaudoti planuojant naujus sprendinius. Nesant tokios analizės nėra galimybės įvertinti, ar planuojama sistema iš tikrųjų pašalins esamus trūkumus, ar tik pakartos ankstesnius technologinius sprendinius. Be to, neanalizuojama, ar daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdyta intensyvi gyvulininkystės veikla galėjo turėti įtakos mėšlo ir srutų tvarkymo infrastruktūros techninei būklei, aplinkos komponentams ar visuomenės sveikatai. Ataskaitoje nėra pateikta duomenų apie ankstesnių metų eksploatavimo patirtį, atliktus remontus, rekonstrukcijas, nustatytus pažeidimus ar kitus faktinius duomenis, kurie leistų objektyviai įvertinti esamos sistemos patikimumą. Taip pat nevertinama, ar dabartinės mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos faktinis veikimas atitinka projektines prielaidas, kuriomis grindžiami planuojamos plėtros sprendiniai. Nepalyginus projektinių sprendinių su realiai veikiančios sistemos rezultatais, nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar planuojami technologiniai sprendiniai yra pagrįsti faktine eksploatavimo patirtimi, ar tik teorinėmis prielaidomis. Dėl to nėra pakankamo pagrindo daryti išvadą, kad planuojamos mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos patikimumas įvertintas visapusiškai, nes neįvertinta pati svarbiausia aplinkybė – kaip realiai veikia ir kokius rezultatus iki šiol rodo toje pačioje teritorijoje eksploatuojama mėšlo ir srutų tvarkymo sistema.	Su pastaba nesutinkama. Teiginys, kad PVSV ataskaitoje nepateikta informacijos apie faktiškai eksploatuojamą mėšlo ir srutų tvarkymo sistemą, neatitinka jos turinio. Ataskaitos 2.3 skyriuje aprašyta esama mėšlidė ir skysto mėšlo rezervuaras, jų taršos prevencijos sprendiniai, rezervuaro hermetiškumo kontrolė, periodinė vizualinė apžiūra bei galimų konstrukcijų pažeidimų, nesandarumų ir nuotėkių požymių stebėjimas. Taip pat aprašytos faktiškai naudojamos sistemos kontrolės priemonės – sandarios perpylimo sistemos, nelaidžios aptarnavimo zonų dangos, galimai užterštų nuotekų surinkimas ir požeminio vandens monitoringo gręžiniai. Todėl esama mėšlo ir srutų tvarkymo sistema PVSV vertinime nėra ignoruojama. PVSV metodiniai nurodymai nenustato pareigos atlikti retrospektyvų visos esamos infrastruktūros techninės istorijos auditą, pateikti visų ankstesnių remontų, rekonstrukcijų, gedimų ar incidentų chronologiją arba atlikti atskirą techninės būklės ekspertizę kiekvienam mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos elementui. Vien tai, kad veikla teritorijoje vykdoma ilgą laiką, savaime nesukuria papildomos pareigos rekonstruoti visą ankstesnių dešimtmečių eksploatavimo istoriją. Pastaboje remiamasi prielaida, kad ankstesnėje eksploatacijoje galėjo būti nenustatytų gedimų, pažeidimų ar kitų problemų, tačiau bendro pobūdžio galimybė nėra faktinis duomuo, kuriuo būtų galima preziumuoti esamus techninius trūkumus. PVSV ataskaitos pakankamumas vertinamas pagal jai teisės aktuose nustatytą turinį ir tai, ar joje pateikta informacija leidžia įvertinti planuojamos veiklos poveikį visuomenės sveikatai bei pagrįsti SAZ ribas, o ne pagal tai, ar atlikta visos anksčiau eksploatuotos infrastruktūros techninė ekspertizė. Atsižvelgiant į tai, Ataskaitoje esama mėšlo ir srutų tvarkymo sistema, jos kontrolės principai ir taršos prevencijos priemonės įvertintos PVSV procedūrai reikalinga apimtimi. Retrospektyvus visos infrastruktūros eksploatavimo, remontų, gedimų ir techninės būklės auditas nėra privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
7 pastaba. Nepateiktas esamos ir planuojamos mėšlo bei srutų tvarkymo sistemos palyginamasis vertinimas. PVSV ataskaitoje detaliai aprašoma planuojama mėšlo ir srutų tvarkymo sistema, tačiau nėra pateikta aiški esamos sistemos analizė ir jos palyginimas su planuojamais sprendiniais. Todėl nėra galimybės įvertinti, kokia apimtimi planuojama plėtra pakeis esamą situaciją, kokį papildomą poveikį ji gali sukelti aplinkai ir visuomenės sveikatai bei ar planuojami sprendiniai iš esmės pagerins esamą mėšlo ir srutų tvarkymo būklę. Ataskaitoje nepateiktas nuoseklus esamos ir planuojamos mėšlo bei srutų tvarkymo sistemų palyginimas pagal pagrindinius techninius ir aplinkosauginius rodiklius. Neanalizuojama, kaip keisis susidarančio mėšlo ir srutų kiekiai, rezervuarų talpos, mėšlo kaupimo trukmė, transportavimo poreikis, technologiniai procesai, taršos prevencijos priemonės bei kita infrastruktūra, todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, kokį realų pokytį sukels planuojama veiklos plėtra. Taip pat nėra palyginta, kaip keisis perteklinio mėšlo ir gamybinių nuotekų tvarkymo schema. Esamoje situacijoje tokio masto perteklinio	Su pastaba nesutinkama. Teiginys, kad PVSV ataskaitoje nėra esamos ir planuojamos mėšlo bei srutų tvarkymo sistemos palyginimo, neatitinka jos turinio. Ataskaitos 2.3 skyriuje atskirai aprašyta esama ir planuojama mėšlo šalinimo technologija, pateikti abiejų situacijų susidarantys srautai, kaupimo poreikis, kaupimo infrastruktūros sprendiniai ir planuojamos situacijos perteklinio kiekio tvarkymo būdas. Ataskaitoje aiškiai parodytas ir esminis technologinis pokytis: esamoje situacijoje taikoma kraikinio mėšlo šalinimo technologija, o planuojamoje situacijoje didžiajai daliai galvijų numatoma skysto mėšlo technologija. Atskirai palyginta kraikinio mėšlo tvarkymo situacija ir kaupimo infrastruktūra, o naujiems objektams numatytos sandarumo, hidroizoliacijos bei galimai užterštų nuotekų surinkimo priemonės. Todėl planuojama sistema nėra vertinama izoliuotai nuo esamos situacijos. Esama ir planuojama veikla Ataskaitoje palyginta pagal PVSV tikslams reikšmingus technologinius parametrus – mėšlo šalinimo technologiją, susidarančius srautus, kaupimo poreikį, infrastruktūrą, perteklinio kiekio tvarkymo būdą ir taršos prevencijos sprendinius.

Klausimas	Atsakymas
kiekio išvežimo poreikis nėra analizuojamas, o planuojamoje situacijoje numatoma kasmet išvežti apie 11 793,23 m³ mėšlo ir gamybinių nuotekų į kitam ūkio subjektui priklausančius rezervuarus. Tačiau neįvertinta, kokią papildomą įtaką toks sprendinys turės bendram mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos sudėtingumui, transportavimo intensyvumui, eksploatavimo rizikai bei aplinkos ir visuomenės sveikatai. Nepalyginama ir tai, kiek planuojama sistema priklausys nuo išorinės infrastruktūros. Ataskaitoje neanalizuojama, ar planuojama veikla taps labiau priklausoma nuo nuolatinio mėšlo ir srutų transportavimo į kitam ūkio subjektui priklausančius rezervuarus, kokias papildomas rizikas toks sprendinys sukurs ir kuo jis skirsis nuo dabar vykdomos veiklos organizavimo. Be to, nėra pateikta analizė, ar planuojami technologiniai sprendiniai iš esmės pašalina galimus esamos sistemos trūkumus, ar tik padidina esamos sistemos mastą. Neįvertinta, kaip keisis mėšlo ir srutų tvarkymo procesų organizavimas, technologinių įrenginių apkrovos, eksploatavimo intensyvumas bei ilgalaikis sistemos patikimumas. Todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar planuojama plėtra iš tikrųjų pagerins mėšlo ir srutų tvarkymo sistemą, ar tik padidins jos apimtį ir su tuo susijusias rizikas. Nesant išsamaus esamos ir planuojamos situacijos palyginimo, nėra pakankamo pagrindo įvertinti, ar planuojami sprendiniai užtikrins aukštesnį aplinkos ir visuomenės sveikatos apsaugos lygį, ar tik pakeis esamos sistemos techninius parametrus, neįrodant, kad bendras poveikis iš tiesų mažės.	PVSV metodiniai nurodymai nenustato atskiros pareigos parengti savarankišką esamos ir planuojamos mėšlo bei srutų tvarkymo sistemų palyginamąją studiją, kurioje būtų papildomai modeliuojami visi galimi transportavimo, infrastruktūros apkrovos, priklausomybės nuo kitų ūkio subjektų ar ilgalaikio sistemos patikimumo pokyčiai. Pastaboje taip pat keliama sąlyga įrodyti, kad planuojama sistema būtinai „pagerins“ esamą mėšlo ir srutų tvarkymo būklę. Tačiau PVSV procedūros tikslas nėra įrodyti, kad kiekvienas technologinis pakeitimas savaime yra geresnis už esamą sprendinį. Vertinama konkrečiai planuojama veikla, jos visuomenės sveikatai reikšmingi veiksniai ir tai, ar numatyti sprendiniai leidžia pagrįsti siūlomas SAZ ribas. Atsižvelgiant į tai, esama ir planuojama mėšlo bei srutų tvarkymo situacija Ataskaitoje palyginta PVSV procedūrai reikalinga apimtimi. Papildomas techninis, logistinis ir ilgalaikio sistemos patikimumo palyginamasis vertinimas nėra privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
8 pastaba. Nepakankamai pagrįstas rezervuarų dangų efektyvumas. PVSV ataskaitoje modeliuojant kvapų ir oro teršalų sklaidą taikomi rezervuarų dangų efektyvumo koeficientai, tačiau nėra pakankamai pagrįsta, kodėl pasirinkti būtent tokie efektyvumo dydžiai ir kodėl jie laikytini pagrįstais konkrečiomis planuojamos ūkinės veiklos sąlygomis. Ataskaitoje nepateikta išsami analizė, kokio tipo dangos bus naudojamos, kokios jų techninės charakteristikos, eksploatavimo sąlygos, ilgaamžiškumas bei kaip bus užtikrinamas deklaruojamas jų efektyvumas visą eksploatavimo laikotarpį. Ataskaitoje remiamasi prielaida, kad rezervuarų dangos užtikrins apie 90 proc. taršos sumažėjimą, tačiau nepateikta pakankamai duomenų, patvirtinančių, jog toks efektyvumas pagrįstas būtent numatytomis technologijomis. Tuo tarpu įvairiuose tarptautiniuose metodiniuose dokumentuose rezervuarų dangų efektyvumas priklauso nuo konkretaus dangos tipo, konstrukcijos, naudojamų medžiagų, eksploatavimo sąlygų ir priežiūros kokybės, todėl vienodas efektyvumo dydis negali būti laikomas universaliu visoms dangoms. Pavyzdžiui, tarptautinėse UNECE Gothenburgo gairėse nurodoma, kad skirtingų tipų dangų efektyvumas reikšmingai skiriasi: sandarūs stogai ar tentinės konstrukcijos paprastai užtikrina didesnį kaip 80 proc. efektyvumą, plastikinės dangos – daugiau kaip 60 proc., o plūduriuojančios dangos – daugiau kaip 40 proc. Todėl vien deklaruoti 90 proc. efektyvumą, neįvardijant konkrečios technologijos ir nepagrindžiant jos parametrų, nepakanka. Analogiškai ir kituose moksliniuose šaltiniuose pateikiami labai platūs efektyvumo intervalai. Pavyzdžiui, plastikinės dangos gali siekti apie 95 proc. efektyvumą, geotekstilės dangos – apie 15–75 proc., šiaudų dangos – apie 40–90 proc., o natūrali pluta – apie 10–90 proc. Tokie skirtumai rodo, kad faktinis efektyvumas priklauso ne tik nuo pačios priemonės pavadinimo, bet ir nuo jos konstrukcijos, eksploatavimo sąlygų, priežiūros bei kitų technologinių veiksnių. Be to, moksliniuose tyrimuose nurodoma, kad rezervuarų dangų efektyvumui įtakos turi ir laikomų srutų savybės, metų laikas, temperatūra, krituliai, vėjo poveikis, dangos būklė bei jos priežiūra. Tačiau PVSV ataskaitoje šių aplinkybių įtaka neanalizuojama ir nepaaiškinama, kaip deklaruojamas efektyvumas bus užtikrinamas realiomis eksploatavimo sąlygomis. Dėl to nėra galimybės objektyviai patikrinti, ar modeliavime taikyti rezervuarų dangų efektyvumo	Su pastaba nesutinkama. PVSV skaičiavimuose taikytas 90 proc. rezervuarų dengimo efektyvumas nėra priskiriamas bet kokiai dangai nepriklausomai nuo jos konstrukcijos ar techninių savybių. Šis dydis yra projektinis kriterijus galutinai parenkamam aukšto sandarumo rezervuaro uždengimo sprendiniui. Skysto mėšlo rezervuarų dengimas yra pripažinta didelio efektyvumo emisijų mažinimo priemonė. Nacionaliniuose galvijų ūkių technologinio projektavimo dokumentuose sandariai stogo dangai nurodomas didesnis kaip 80 proc. NH_3 emisijų sumažinimas, UNECE dokumentuose standžiai ar lanksčiai, įskaitant tentinę, dangai – apie 80 proc., o techniniuose ir moksliniuose šaltiniuose tam tikroms nelaidžioms plastikinėms ar membraninėms dangoms nurodomas apie 95 proc. efektyvumas. Todėl PVSV taikytas 90 proc. dydis patenka į techniškai pasiekiamų aukšto sandarumo dangų efektyvumo diapazoną. Mažesnio efektyvumo geotekstilės, natūralios plutos, šiaudų ar kitos dangos nėra lygiavertės modeliavime įvertintam aukšto sandarumo sprendiniui. Galutinai pasirinkta danga turi turėti techniniais ar kitais patikimais dokumentais pagrįstą ne mažesnį kaip 90 proc. emisijų mažinimo efektyvumą. Eksploatacijos metu turi būti užtikrinamas dangos sandarumas ir techninė būklė. Danga, kuri dėl pažeidimų ar netinkamos priežiūros nebeužtikrintų vertinime priimto efektyvumo, neatitiktų PVSV įvertintos projektinės situacijos. Todėl nėra pagrindo teigti, kad 90 proc. efektyvumo dydis pasirinktas nepagrįstai ar laikomas universalia bet kurios rezervuaro dangos savybe.

Klausimas	Atsakymas
koeficientai yra pagrįsti pakankamais moksliniais ir techniniais duomenimis, todėl išvados dėl mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos poveikio aplinkai ir visuomenės sveikatai šiuo aspektu negali būti laikomos pakankamai pagrįstomis.	
9 pastaba. Nepakankamai pagrįstas biologinių preparatų ir kitų taršos mažinimo priemonių efektyvumas. PVSV ataskaitoje modeliuojant planuojamos ūkinės veiklos poveikį remiamasi prielaida, kad taikomos biologinės ir technologinės taršos mažinimo priemonės užtikrins reikšmingą kvapų ir oro teršalų emisijų sumažėjimą. Tačiau ataskaitoje nėra pakankamai pagrįsta, kodėl pasirinkti būtent tokie efektyvumo koeficientai ir kodėl jie laikytini pagrįstais konkrečiomis planuojamos ūkinės veiklos sąlygomis. Ataskaitoje nurodoma, kad biologinių preparatų (probiotikų) naudojimas gali sumažinti emisijas ne mažiau kaip 50 proc., tačiau nepateikta pakankamai mokslinių duomenų, pagrindžiančių tokio efektyvumo taikymą. Šis efektyvumas grindžiamas AVAI interneto svetainėje pateikiama informacija, tačiau nepateikta duomenų, kad toks šaltinis būtų laikomas moksliniu tyrimu, tarptautiniu metodiniu dokumentu ar geriausių prieinamų gamybos būdų (BAT) pagrindu. Be to, UNECE Gothenburg Guidance Document on Integrated Sustainable Nitrogen Management biologinių preparatų nenurodo kaip standartinės ar visuotinai pripažintos amoniako emisijų mažinimo priemonės galvijų srutų tvarkymo sistemose. Todėl vien deklaruoti 50 proc. efektyvumą nepakanka, jeigu toks dydis nėra pagrįstas konkrečiais moksliniais tyrimais ar tarptautiniu mastu pripažintomis metodikomis. Analogiškai ir kituose moksliniuose šaltiniuose nurodoma, kad biologinių preparatų efektyvumas priklauso nuo daugelio veiksnių – mėšlo ir srutų sudėties, temperatūros, drėgmės, pH, mikroorganizmų aktyvumo, eksploatavimo sąlygų ir kitų aplinkybių. Todėl vienodas ir iš anksto nustatytas efektyvumo koeficientas negali būti laikomas universaliu visoms situacijoms. Taip pat nėra pakankamai pagrįsta, kaip tarpusavyje derinami skirtingų taršos mažinimo priemonių efektyvumo koeficientai. Ataskaitoje vienu metu taikomos kelios priemonės (biologiniai preparatai, rezervuarų dangos, technologiniai sprendiniai ir kt.), tačiau nepaaiškinta, kokiu metodiniu pagrindu apskaičiuotas bendras jų poveikis ir ar atskirų priemonių efektyvumo koeficientai gali būti paprastai sumuojami. UNECE Gothenburg Guidance Document on Integrated Sustainable Nitrogen Management nurodo, kad skirtingų taršos mažinimo priemonių poveikis nėra automatiškai adityvus, todėl jų efektyvumas turi būti vertinamas kompleksiškai, atsižvelgiant į konkrečias technologines sąlygas. Tačiau PVSV ataskaitoje tokio pagrindimo nepateikta. Dėl to nėra galimybės objektyviai patikrinti, ar modeliavime taikyti biologinių preparatų ir kitų taršos mažinimo priemonių efektyvumo koeficientai yra pagrįsti pakankamais moksliniais ir metodiniais duomenimis, todėl šiuo aspektu padarytos išvados negali būti laikomos pakankamai pagrįstomis.	Su pastaba nesutinkama. Biologinių preparatų naudojimas galvijų mėšlo ir srutų tvarkymo sistemose nėra vien tiekėjo deklaruojama ar teoriškai numanoma priemonė. Galvijų pastatų technologinio projektavimo taisyklėse probiotikų naudojimas tiesiogiai nurodomas kaip amoniako emisijų mažinimo priemonė, kuriai pateikiamas didesnis kaip 30 proc. efektyvumas. Priemonės poveikį būtent kvapui papildomai pagrindžia SCD ScentGuard bandymas, atliktas 450 pieninių karvių ūkio mėšlo lagūnoje, kuriame vidutinė kvapo intensyvumo reikšmė sumažėjo nuo 13 iki 5,5 D/T, t. y. apie 57,7 proc. Todėl modeliavime taikytas 50 proc. kvapo mažinimo dydis nėra pasirinktas nepagrįstai ir yra technologiškai pasiekiamas analogiškoje pieninių galvijų mėšlo terpėje. Modeliavime taikomas ≥50 proc. efektyvumas nėra laikomas universalia bet kurio biologinio preparato savybe. Galutinai pasirinktas preparatas, jo dozavimas ir naudojimo režimas turi būti pagrįsti dokumentais, patvirtinančiais ne mažesnį už PVSV vertinime taikytą efektyvumą. Skirtingų taršos mažinimo priemonių efektyvumai PVSV taip pat nėra aritmetiškai sumuojami. Kiekviena paskesnė priemonė taikoma po ankstesnės likusiai emisijos daliai, todėl, pavyzdžiui, 90 proc. ir 50 proc. priemonių bendras sumažinimas sudaro 95 proc., o ne 140 proc. Toks nuoseklus skaičiavimo principas atitinka UNECE metodinę nuostatą, pagal kurią emisijų mažinimo efektai yra kaupiami, o ne paprastai sudedami. Todėl nėra pagrindo teigti, kad biologinių preparatų ar kitų taršos mažinimo priemonių efektyvumai parinkti nepagrįstai arba jų bendras poveikis apskaičiuotas metodologiškai netinkamai.
10 pastaba. Nepakankamai pagrįsti mėšlo ir srutų tvarkymo sistemos emisijų skaičiavimai. PVSV ataskaitoje pateikiami amoniako ir kitų teršalų emisijų skaičiavimai, kuriais grindžiamos išvados dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai ir visuomenės sveikatai, tačiau nėra galimybės objektyviai patikrinti šių skaičiavimų pagrįstumo. Ataskaitoje nurodoma, kad išsamūs emisijų skaičiavimai pateikti prieduose, tačiau nepateikus visų skaičiavimų ir tarpinių duomenų nėra galimybės įvertinti, ar naudoti emisijų faktoriai, mažinimo koeficientai ir galutiniai rezultatai apskaičiuoti teisingai. Pagal EMEP/EEA Air Pollutant Emission Inventory Guidebook gyvulininkystės amoniako emisijos turi būti vertinamos kaip vientisa grandinė, apimanti gyvulių laikymą, mėšlo ir srutų saugojimą, mėšlo bei srutų paskleidimą laukuose ir ganymą. Tačiau PVSV ataskaitoje nėra pakankamai	Su pastaba nesutinkama. Oro teršalų emisijų apskaičiavimo metodika ir jos pagrindas PVSV ataskaitoje yra nurodyti, o detalūs EMEP/EEA skaičiavimai pateikti ataskaitos prieduose. Amoniako emisijoms taikoma Tier 3 metodologija, todėl galutinis rezultatas nėra gaunamas paprastai vieną bendrą pieninės karvės emisijos faktorių padauginus iš gyvulių skaičiaus. Tier 3 metodikoje emisijos apskaičiuojamos atsižvelgiant į gyvulių kategorijas, azoto srautus, laikymo ir mėšlo tvarkymo sistemas bei taikomas emisijų mažinimo priemones. Todėl pagal bendrą ar supaprastintą emisijos faktorių apskaičiuota reikšmė gali skirtis nuo PVSV pateikto rezultato, ir toks skirtumas savaime nepatvirtina skaičiavimo klaidos. Modeliavimui reikalingos momentinės emisijos apskaičiuotos iš ataskaitoje nustatytų emisijų, atsižvelgiant į konkrečių taršos šaltinių veikimo režimą. PVSV pateikti taršos šaltiniai, jų parametrai, emisijų dydžiai ir taikytos mažinimo

Klausimas	Atsakymas
aišku, ar vertinant planuojamos ūkinės veiklos poveikį buvo sistemiškai įvertinti visi šie etapai ir jų tarpusavio sąveika. Taip pat nėra galimybės patikrinti, ar tinkamai pritaikyti EMEP/EEA Air Pollutant Emission Inventory Guidebook emisijų faktoriai. Pavyzdžiui, pagal šioje metodikoje pateikiamus pieninių karvių emisijų faktorius apskaičiuojamos reikšmės iš esmės skiriasi nuo PVSV ataskaitoje pateiktų rezultatų, tačiau ataskaitoje nepaaiškinta, kokiu pagrindu tokie skirtumai susidaro, kokie mažinimo koeficientai buvo pritaikyti ir kaip jie paveikė galutinius skaičiavimo rezultatus. Be to, nėra pakankamai pagrįsta momentinių emisijų apskaičiavimo metodika. Ataskaitoje nepateikta analizė, kaip metiniai emisijų faktoriai buvo pritaikyti apskaičiuojant momentines emisijas, nuo kurių tiesiogiai priklauso oro teršalų ir kvapų sklaidos modeliavimo rezultatai. Todėl nėra galimybės įvertinti, ar modeliavimui naudoti momentiniai emisijų dydžiai atitinka faktines planuojamos ūkinės veiklos sąlygas. Dėl to nėra galimybės nepriklausomai patikrinti emisijų skaičiavimų teisingumo, jų atitikties taikytoms metodikoms bei įsitikinti, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikio vertinimas grindžiamas pakankamai patikimais ir patikrinamais duomenimis.	priemonės, todėl galima atsekti skaičiavimo grandinę iki sklaidos modelyje naudotų emisijų. PVSV ataskaitoje pateikti emisijos faktoriai, skaičiavimo principai, taršos šaltinių parametrai ir galutinės emisijos, todėl rezultatai nėra grindžiami neatskleistais duomenimis. EMEP/EEA emisijų apskaitoje mėšlo tvarkymo grandinė apima ir paskleidimo laukuose etapą, tačiau tai nereiškia, kad mėšlo paskleidimas turi būti modeliuojamas kaip nuolat veikiantis stacionarus komplekso taršos šaltinis. Mėšlo paskleidimas yra sezoninė ir teritorijoje paskirstyta žemės ūkio operacija, o PVSV sklaidos modeliavimu vertinami planuojamos veiklos stacionarūs taršos šaltiniai, lemiantys poveikį komplekso aplinkoje ir SAZ ribas. Todėl nėra pagrindo teigti, kad mėšlo ir srutų tvarkymo emisijų skaičiavimai yra nepatikrinami ar neatitinka taikytos metodikos vien dėl to, kad pareiškėjo supaprastintai apskaičiuotos emisijos skiriasi nuo Tier 3 metodu gautų rezultatų.
X. KUMULIACINIS POVEIKIS	
1 pastaba. Nepakankamai pagrįstas kumuliacinio poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodas. PVSV ataskaitoje nurodoma, kad vertinant planuojamos ūkinės veiklos poveikį buvo atsižvelgta į foninį aplinkos užterštumą bei gretimų ūkinių subjektų veiklą. Tačiau ataskaitoje nepakankamai atskleista, kokiu metodu buvo vertinamas kumuliacinis poveikis visuomenės sveikatai ir kokiais kriterijais remiantis padaryta išvada, kad bendras planuojamos veiklos poveikis kartu su kitais aplinkiniais taršos šaltiniais bus priimtinas. Nepateikta aiški analizė, kaip į kumuliacinio poveikio vertinimą buvo integruoti atskirų taršos šaltinių duomenys, kokią įtaką galutiniams rezultatams turėjo kiekvieno šaltinio indėlis ir kokiu būdu buvo įvertintas bendras jų poveikis visuomenės sveikatai. Ataskaitoje taip pat neatskleista, kokia kumuliacinio poveikio dalis tenka planuojamai ūkinei veiklai, o kokia – jau veikiančiam gyvulininkystės kompleksui bei kitiems aplinkiniams taršos šaltiniams. Kumuliacinio poveikio vertinimas iš esmės apsiriboja atskirų modeliavimo rezultatų pateikimu, tačiau neparodoma, kaip šie rezultatai buvo panaudoti vertinant bendrą poveikį visuomenės sveikatai. Vien foninio užterštumo ar kitų taršos šaltinių įtraukimas į atskirus modeliavimo skaičiavimus savaime dar nereiškia, kad buvo atliktas visapusiškas kumuliacinio poveikio vertinimas. Toks vertinimas turi apimti ne tik atskirų taršos šaltinių sumą, bet ir jų bendrą poveikį žmogui bei gyvenamajai aplinkai. Be to, ataskaitoje nėra pakankamai paaiškinta, kaip vertinant kumuliacinį poveikį buvo atsižvelgta į ilgą laiką veikiančio gyvulininkystės komplekso daromą poveikį, kitų aplinkinių ūkinių subjektų veiklą, foninį aplinkos užterštumą bei kitus visuomenės sveikatai reikšmingus veiksnius. Todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar kumuliacinio poveikio vertinimas buvo atliktas pakankamai išsamiai ir ar jo pagrindu padarytos išvados yra pakankamai pagrįstos. Kadangi poveikio visuomenės sveikatai vertinimo tikslas yra įvertinti ne tik atskirų taršos šaltinių, bet ir jų visumos daromą poveikį žmogui, nepakankamai atskleidus kumuliacinio poveikio vertinimo metodiką ir jos taikymą konkrečiu atveju, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojamos ūkinės veiklos kumuliacinis poveikis visuomenės sveikatai įvertintas išsamiai ir objektyviai.	Su pastaba nesutinkama. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniuose nurodymuose nėra nustatyta atskira universali „kumuliacinio poveikio metodika“, pagal kurią visi visuomenės sveikatai reikšmingi veiksniai ar visi skirtingos prigimties taršos šaltiniai turėtų būti perskaičiuojami į vieną bendrą kiekybinį rodiklį. Visuomenės sveikatai reikšmingi veiksniai vertinami pagal jų pobūdį, jiems taikomas vertinimo metodikas ir atitinkamus visuomenės sveikatos apsaugos kriterijus. Ataskaitoje planuojamos veiklos poveikis nėra vertinamas izoliuotai nuo esamos aplinkos situacijos. Aplinkos oro taršos vertinime naudoti Aplinkos apsaugos agentūros pateikti foninio užterštumo duomenys, todėl modeliuojamos koncentracijos vertinamos jau egzistuojančios aplinkos oro apkrovos kontekste. Kvapų vertinime pagal Aplinkos apsaugos agentūros pateiktą informaciją nustatyta, kad 2 km spinduliu nėra kitų foninių ūkinių veiklų, kurias reikėtų papildomai įtraukti į šį vertinimą. Vertinant galutinę projektinę situaciją taip pat atsižvelgiama ne tik į naujai atsirasiančius, bet ir į komplekse išliksiančius esamus poveikio šaltinius. Todėl vertinamas galutinis konkretaus poveikio veiksnio lygis planuojamos veiklos sąlygomis, atsižvelgiant į tam veiksniui aktualų foną, esamus ir planuojamus šaltinius bei kitus reikšmingus duomenis. Šis galutinis poveikio lygis gyvenamojoje aplinkoje palyginamas su konkrečiam poveikio veiksniui taikomais visuomenės sveikatos apsaugos kriterijais. Pastaboje reikalaujamas kiekvieno atskiro šaltinio indėlio papildomas išskaidymas nėra savaime būtina sąlyga bendram poveikiui nustatyti. Kadangi galutinėje projektinėje situacijoje į vertinimą įtraukiami reikšmingi esami ir planuojami šaltiniai bei atitinkamam poveikio veiksniui aktualus fonas, papildomas kiekvieno atskiro šaltinio individualaus indėlio išskaidymas nėra būtinas pačiam vertinimo tikslui pasiekti – nustatyti bendrą prognozuojamą poveikio lygį gyvenamojoje aplinkoje ir įvertinti jo atitiktį nustatytiems visuomenės sveikatos saugos reikalavimams. Taip pat būtina atskirti suminį tos pačios rūšies poveikį su kitais tos pačios rūšies taršos šaltiniais nuo skirtingos prigimties poveikio veiksnių – kvapų, cheminės oro taršos, triukšmo ir kitų veiksnių – bendro vertinimo. Tai yra susiję, tačiau netapatūs vertinimo aspektai. Skirtingos prigimties poveikio veiksniai išreiškiami skirtingais fizikiniais dydžiais, vertinami pagal skirtingas metodikas ir jiems taikomi skirtingi visuomenės sveikatos apsaugos kriterijai. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato pareigos šiuos skirtingus veiksnius perskaičiuoti į vieną bendrą matematinį rodiklį. Aplinkybė, kad gyvulininkystės veikla teritorijoje vykdoma ilgą laiką, taip pat savaime nesukuria pareigos atlikti atskirą retrospektyvų ankstesnių dešimtmečių kumuliacinio poveikio auditą. Vertinant planuojamą situaciją esama veikla ir jos poveikio šaltiniai neišnyksta, bet yra galutinės po projekto įgyvendinimo vertinamos situacijos dalis.

Klausimas	Atsakymas
	Atsižvelgiant į tai, kumuliacinis poveikis Ataskaitoje įvertintas PVSV procedūrai reikalinga apimtimi, taikant konkretiems poveikio veiksniams nustatytus vertinimo metodus, atsižvelgiant į aktualų foną bei kitus reikšmingus esamus ir planuojamus poveikio šaltinius. Atskiros universalios kumuliacinio poveikio metodikos ar kiekvieno atskiro šaltinio individualaus indėlio išskaidymo pateikimas nėra nustatytas kaip savarankiškas privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
2 pastaba. Nepakankamai pagrįstas skirtingų poveikio veiksnių bendras vertinimas. PVSV ataskaitoje atskirai vertinami kvapai, cheminė oro tarša, triukšmas bei kiti planuojamos ūkinės veiklos poveikio veiksniai, tačiau nėra pakankamai išsamiai paaiškinta, kaip buvo įvertintas jų bendras poveikis visuomenės sveikatai. Ataskaitoje kiekvienas poveikio veiksnys analizuojamas atskirai, tačiau nepateikta analizė, leidžianti įvertinti, kaip šių veiksnių visuma gali paveikti aplinkinių gyventojų gyvenamąją aplinką ir visuomenės sveikatą. Nepakanka atskirai konstatuoti, kad kiekvieno pavienio veiksnio prognozuojami rodikliai neviršys teisės aktuose nustatytų ribinių verčių. Toks vertinimas savaime neleidžia daryti išvados, kad kelių skirtingų poveikio veiksnių visuma nesukels reikšmingo poveikio visuomenės sveikatai, ypač kai jie veikia tuos pačius gyventojus toje pačioje teritorijoje ir tuo pačiu laikotarpiu. Ataskaitoje neanalizuojama, kaip kvapai, cheminė oro tarša, triukšmas ir kiti vertinti veiksniai gali veikti kartu, ar jų poveikis gali būti tarpusavyje susijęs ir kokią reikšmę tokia sąveika turi vertinant bendrą visuomenės sveikatos riziką. Taip pat nėra paaiškinta, kokiais metodiniais principais remiantis padaryta išvada, kad atskirų poveikio veiksnių vertinimas yra pakankamas bendrai planuojamos ūkinės veiklos įtakai visuomenės sveikatai įvertinti. Poveikio visuomenei svarbu vertinti ne tik atskirus aplinkos veiksnius, bet ir jų bendrą poveikį žmogui, nes gyventojai realiomis sąlygomis vienu metu gali patirti kelių skirtingų poveikio veiksnių ekspoziciją. Todėl kumuliacinio poveikio vertinimas turi apimti ne vien atskirų rodiklių analizę, bet ir jų visumos įtaką visuomenės sveikatai. Kadangi PVSV ataskaitoje toks bendras skirtingų poveikio veiksnių vertinimas nėra pakankamai atliktas ir motyvuotas, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojamos ūkinės veiklos kumuliacinis poveikis visuomenės sveikatai buvo įvertintas visapusiškai ir objektyviai.	Su pastaba nesutinkama. Ataskaitos 7.1 skyriuje aiškiai nurodyta, kad reikšmingiausi planuojamos veiklos poveikio veiksniai – triukšmas, oro tarša ir kvapai – įvertinti kiekybiškai, o kiti poveikio veiksniai – kokybiniu aprašomuoju būdu. Kiekvienam veiksniui taikyti jo pobūdį atitinkantys vertinimo metodai. Toks vertinimo principas atitinka PVSV metodinių nurodymų struktūrą. Skirtingos fizinės prigimties veiksniai nėra tarpusavyje tiesiogiai sumuojami: triukšmas, kvapo koncentracija ir cheminių medžiagų koncentracijos išreiškiami skirtingais dydžiais, vertinami skirtingomis metodikomis ir jiems taikomi skirtingi visuomenės sveikatos apsaugos kriterijai. Todėl vien aplinkybė, kad tie patys gyventojai gali patirti kelių skirtingų poveikio veiksnių poveikį, savaime nesukuria metodinio pagrindo šiuos veiksnius matematiškai sudėti ar sukurti naują bendrą normuojamą dydį. Tai, kad oro tarša, kvapai, triukšmas bei kiti poveikiai vertinami skirtingais, jų pobūdžiui pritaikytais metodais, savaime nereiškia, kad jų visuma nebuvo įvertinta. Ataskaitoje skirtingų veiksnių vertinimas taip pat nėra paliktas kaip tarpusavyje nesusijusių skaičiavimų rinkinys. Ataskaitos 6.4 ir 8 skyriuose atskirų vertinimų rezultatai apibendrinti sprendžiant dėl poveikio visuomenės sveikatai. Nurodyta, kad įvertinti PŪV sąlygojami veiksniai atitinka gyventojų sveikatos apsaugai keliamus reikalavimus, o reikšminga kitų nagrinėtų veiksnių rizika nenustatyta. Pastaboje taip pat nenurodoma konkreti teisės aktuose ar PVSV metodiniuose nurodymuose nustatyta skirtingos prigimties veiksnių bendro kiekybinio vertinimo metodika, kuri šiuo atveju turėjo būti, bet nebuvo taikyta. Bendro pobūdžio teiginys apie galimą kelių veiksnių sąveiką savaime neįrodo Ataskaitoje atlikto vertinimo nepakankamumo. Atsižvelgiant į tai, skirtingi visuomenės sveikatai reikšmingi poveikio veiksniai Ataskaitoje įvertinti pagal jų pobūdžiui taikytinas metodikas, o vertinimo rezultatai apibendrinti darant bendrą išvadą dėl poveikio visuomenės sveikatai. Vieno bendro kiekybinio rodiklio ar universalios skirtingų poveikio veiksnių sąveikos formulės pateikimas nėra privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
3 pastaba. Nepakankamai įvertintas ilgalaikis kumuliacinis poveikis visuomenės sveikatai. PVSV ataskaitoje kumuliacinis poveikis vertinamas remiantis modeliuojama projektine situacija po planuojamos ūkinės veiklos plėtros, tačiau nėra pakankamai analizuojama ilgalaikė įvairių poveikio veiksnių sąveika ir jų bendra įtaka visuomenės sveikatai. Vertinimas iš esmės apsiriboja prognozuojamų rodiklių palyginimu su teisės aktuose nustatytomis ribinėmis vertėmis, tačiau neįvertinama, kokią reikšmę gyventojų sveikatai gali turėti ilgalaikė kelių poveikio veiksnių ekspozicija. Ataskaitoje neanalizuojama, kaip daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdoma gyvulininkystės veikla kartu su planuojama plėtra gali paveikti gyventojus ilgalaikėje perspektyvoje, kai kvapai, cheminė oro tarša, triukšmas ir kiti aplinkos veiksniai veikia nuolat arba periodiškai ilgą laiką. Taip pat nėra įvertinta, ar ilgalaikis šių veiksnių poveikis gali skirtis nuo vertinimo, grindžiamo vien atskirų modeliuojamų rodiklių atitiktimi teisės aktuose nustatytoms ribinėms vertėms. Nepateikta analizė, kaip ilgalaikė ekspozicija keliems poveikio veiksniams gali paveikti gyvenamosios aplinkos kokybę ir visuomenės sveikatą, kokiais metodiniais principais toks vertinimas buvo atliktas ir kodėl pasirinktas vertinimo būdas laikomas pakankamu būtent ilgalaikio kumuliacinio poveikio požiūriu. Kadangi planuojama ūkinė veikla bus vykdoma ilgą laiką ir bus plėtojama jau daugiau kaip šešis dešimtmečius eksploatuojamoje teritorijoje, kumuliacinio poveikio vertinimas	Su pastaba nesutinkama. PVSV ataskaitoje poveikis visuomenės sveikatai nėra vertinamas kaip vienkartinis ar trumpalaikis planuojamos veiklos epizodas. Vertinama projektinė eksploatavimo situacija, t. y. poveikio veiksniai, kurie egzistuos vykdant planuojamą veiklą. Reikšmingiausi veiksniai įvertinti kiekybiniais metodais, kiti – kokybiniu aprašomuoju būdu, taip pat atlikta visuomenės sveikatos būklės, sergamumo rodiklių ir rizikos grupių analizė. Ilgalaikis poveikis kiekvienu atveju vertinamas pagal konkrečiam veiksniui taikomą metodiką ir normavimo kriterijus. Pavyzdžiui, oro taršos ir kvapų modeliavime taikomi konkretiems teršalams ir kvapams nustatyti vidurkinimo laikotarpiai bei procentiliai, o triukšmo vertinime analizuojami atitinkami dienos, vakaro, nakties ir paros rodikliai. Todėl vertinimas neapsiriboja vien momentiniu atskiro šaltinio poveikiu. Pastaboje ilgalaikis kumuliacinis poveikis iš esmės sutapatinamas su pareiga atlikti atskirą daugelio skirtingos prigimties poveikio veiksnių ilgalaikės ekspozicijos ar jų tarpusavio sąveikos epidemiologinį modeliavimą. Tačiau PVSV metodiniai nurodymai tokios atskiros universalios metodikos ar retrospektyvaus epidemiologinio tyrimo nereikalauja. Vien tai, kad gyvulininkystės veikla teritorijoje vykdoma ilgą laiką, taip pat nereiškia, kad PVSV procedūroje turi būti rekonstruojama kiekvieno aplinkinio gyventojo ankstesnių dešimtmečių individuali ekspozicija. PVSV vertinimo dalykas yra esamos ir planuojamos veiklos sąlygomis visuomenės sveikatai reikšmingų veiksnių įvertinimas ir SAZ ribų pagrindimas, o ne retrospektyvus epidemiologinis tyrimas.

Klausimas	Atsakymas
turėjo apimti ne tik projektinę situaciją po plėtros, bet ir ilgalaikę įvairių poveikio veiksnių visumos įtaką visuomenės sveikatai. Todėl, neįvertinus ilgalaikės skirtingų poveikio veiksnių ekspozicijos ir jų bendros įtakos visuomenės sveikatai, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojamos ūkinės veiklos kumuliacinis poveikis visuomenės sveikatai įvertintas išsamiai ir objektyviai.	Be to, projektinė situacija nėra vertinama izoliuotai nuo esamos aplinkos apkrovos: oro taršos vertinime naudojamas foninis užterštumas, o galutinėje projektinėje situacijoje įvertinami komplekse išliksiantys esami ir atsirasiantys nauji poveikio šaltiniai. Ataskaitos 6.4 ir 8 skyriuose visų įvertintų visuomenės sveikatai reikšmingų veiksnių rezultatai apibendrinti ir pateikta bendra išvada dėl planuojamos veiklos poveikio visuomenės sveikatai. Atsižvelgiant į tai, ilgalaikis planuojamos veiklos poveikis visuomenės sveikatai Ataskaitoje įvertintas PVSV procedūrai reikalinga apimtimi, taikant atskiriems poveikio veiksniams nustatytas metodikas ir vertinant projektinę eksploatavimo situaciją esamos aplinkos apkrovos kontekste. Papildomas retrospektyvus kelių dešimtmečių ekspozicijos ar universalus skirtingų poveikio veiksnių ilgalaikės sąveikos modeliavimas nėra privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
4 pastaba. Nepakankamai įvertinta esama kumuliacinio poveikio situacija. PVSV ataskaitoje kumuliacinis poveikis visuomenės sveikatai vertinamas modeliuojant planuojamą situaciją po ūkinės veiklos plėtros, tačiau nepateikta išsami esamos kumuliacinio poveikio situacijos analizė. Ataskaitoje neįvertinta, kokį bendrą poveikį visuomenės sveikatai šiuo metu jau sukelia daugiau kaip šešis dešimtmečius veikiantis gyvulininkystės kompleksas kartu su kitais aplinkiniais taršos šaltiniais. Nepateikta analizė, kokia yra dabartinė bendro kvapų, cheminės oro taršos, triukšmo ir kitų visuomenės sveikatai reikšmingų veiksnių apkrova aplinkinėje gyvenamojoje aplinkoje, kokią jos dalį sudaro nagrinėjamas gyvulininkystės kompleksas, o kokią – kiti aplinkiniai taršos šaltiniai. Taip pat nėra įvertinta, kaip šių veiksnių visuma jau dabar veikia gyventojų gyvenamąją aplinką ir visuomenės sveikatą. Kadangi kumuliacinio poveikio vertinimo esmė yra nustatyti bendrą kelių poveikio šaltinių daromą įtaką, vien projektinės situacijos modeliavimas nesudaro galimybės objektyviai įvertinti, kokią papildomą įtaką sukels planuojama ūkinės veiklos plėtra. Nesant esamos situacijos analizės nėra galimybės atskirti jau egzistuojančio kumuliacinio poveikio nuo poveikio, kurį sukeltų planuojami ūkinės veiklos pokyčiai. Atsižvelgiant į tai, kad planuojama ūkinė veikla bus vykdoma jau ilgą laiką eksploatuojamoje teritorijoje, esamos kumuliacinio poveikio situacijos įvertinimas yra būtina sąlyga objektyviai nustatyti planuojamos plėtros papildomą poveikį visuomenės sveikatai. Todėl, neįvertinus esamos kumuliacinio poveikio situacijos, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti planuojamos ūkinės veiklos papildomą poveikį visuomenės sveikatai ir pagrįsti išvadą, kad planuojama plėtra nesukels reikšmingo papildomo kumuliacinio poveikio.	Su pastaba nesutinkama. Teiginys, kad PVSV ataskaitoje esama situacija palikta už vertinimo ribų, neatitinka vertinimo principų ir Ataskaitos turinio. Vertinant projektinę situaciją analizuojamas visas gyvulininkystės kompleksas po plėtros, įskaitant komplekse išliksiančius esamus ir atsirasiančius naujus poveikio šaltinius. Todėl galutinės projektinės situacijos vertinimas nėra tik naujų objektų ar naujos veiklos dalies vertinimas. Oro taršos vertinime taip pat naudoti Aplinkos apsaugos agentūros pateikti foninio aplinkos oro užterštumo duomenys, todėl poveikis nėra skaičiuojamas nuo esamos aplinkos apkrovos atsietoje situacijoje. Kvapų vertinime pagal AAA pateiktą informaciją nustatyta, kad 2 km spinduliu kitų foninių ūkinių veiklų, kurias reikėtų papildomai įtraukti, nėra. Triukšmo vertinime į projektinę situaciją įtraukti esami ir planuojami paties komplekso triukšmo šaltiniai bei transportas. Ataskaitoje kartu pažymėta, kad viešai prieinamose duomenų bazėse nėra informacijos apie kitų gretimų pramonės ar transporto infrastruktūros objektų keliamą foninį triukšmą. Tai nėra pagrindas preziumuoti neegzistuojančius ar nežinomų parametrų išorinius šaltinius ir jų dirbtinai įtraukti į modelį. Be to, tikslinant jau vykdomos ūkinės veiklos SAZ ribas, PVSV metodiniai nurodymai leidžia SAZ pagrindžiančius faktinius duomenis gauti ne tik matavimais, bet ir skaičiavimais bei modeliavimu. Todėl vien atskiro dabartinės situacijos natūrinių matavimų ar savarankiško „esamo kumuliacinio poveikio“ skyriaus nebuvimas savaime nereiškia, kad esama veikla nebuvo įvertinta. Pastaboje taip pat reikalaujama nustatyti, kokia bendro poveikio dalis tenka esamam kompleksui ir kokia kitiems šaltiniams. Tačiau tokio atskiro procentinio ar kitokio šaltinių indėlio išskaidymo PVSV metodiniai nurodymai nenustato kaip bendros privalomos sąlygos, jeigu galutinis konkretaus poveikio veiksnio lygis jau įvertintas pagal jam taikytiną metodiką. Vien ilgalaikis veiklos vykdymas teritorijoje nesukuria ir pareigos atlikti retrospektyvų viso ankstesnio veiklos laikotarpio kumuliacinio poveikio auditą. Vertinama esama ir planuojama veiklos sistema pagal Ataskaitos rengimo metu aktualias sąlygas. Atsižvelgiant į tai, esama veikla, esami komplekso šaltiniai, aktualus aplinkos fonas ir kiti nustatyti reikšmingi šaltiniai Ataskaitoje įtraukti į vertinimą PVSV procedūrai reikalinga apimtimi. Papildomas savarankiškas retrospektyvus esamos kumuliacinės situacijos vertinimas ir visų šaltinių indėlio išskaidymas nėra privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
5 pastaba. Nepateiktas esamos ir planuojamos kumuliacinio poveikio situacijos palyginamasis vertinimas. PVSV ataskaitoje nepateiktas išsamus esamos kumuliacinio poveikio situacijos palyginimas su prognozuojama situacija po planuojamos ūkinės veiklos plėtros. Ataskaitoje nėra aiškiai parodyta, kokį bendrą poveikį visuomenės sveikatai šiuo metu sukelia jau vykdoma veikla kartu su kitais aplinkiniais taršos šaltiniais ir kaip šis poveikis pasikeis įgyvendinus planuojamą plėtrą. Nepateikta analizė, leidžianti nustatyti, kokia bendro kumuliacinio poveikio dalis egzistuoja jau dabar, kokia jos dalis tenka daugiau kaip šešis dešimtmečius veikiančiam gyvulininkystės kompleksui, o kokią papildomą įtaką sukels planuojama ūkinės veiklos plėtra. Taip pat	Su pastaba nesutinkama. PVSV metodiniuose nurodymuose nėra nustatyta pareiga parengti atskirą formalų esamos ir planuojamos „kumuliacinio poveikio situacijos“ palyginimą kaip savarankišką PVSV ataskaitos dalį. Vertinimo paskirtis – nustatyti planuojamos veiklos sąlygomis susidarysiančius visuomenės sveikatai reikšmingus poveikio veiksnius ir pagal jiems taikomas metodikas įvertinti galutinę situaciją gyvenamojoje aplinkoje. Galutinė projektinė situacija Ataskaitoje nėra formuojama vien iš naujų planuojamų taršos šaltinių. Į ją įtraukiami komplekse išliksiantys esami ir naujai atsirasiantys poveikio šaltiniai. Aplinkos oro taršos vertinime papildomai įtraukiamas esamas foninis užterštumas, todėl vertinamas galutinis poveikis jau egzistuojančioje aplinkoje, o ne hipotetinėje neužterštoje teritorijoje. Triukšmo

Klausimas	Atsakymas
neįvertinta, kaip pasikeis bendra kvapų, cheminės oro taršos, triukšmo ir kitų visuomenės sveikatai reikšmingų poveikio veiksnių visuma po planuojamos veiklos įgyvendinimo. Kadangi kumuliacinio poveikio vertinimo tikslas yra nustatyti ne tik absoliučią prognozuojamą situaciją, bet ir įvertinti planuojamos veiklos sąlygojamą papildomą poveikį jau egzistuojančioje aplinkoje, vien projektinės situacijos modeliavimas nėra pakankamas. Objektyvus kumuliacinio poveikio vertinimas reikalauja palyginti esamą ir planuojamą situaciją bei įvertinti, kaip dėl planuojamos veiklos pasikeis bendras poveikis visuomenės sveikatai. Atsižvelgiant į tai, kad planuojama ūkinė veikla bus vykdoma jau ilgą laiką eksploatuojamoje teritorijoje ir veiks kartu su kitais aplinkiniais taršos šaltiniais, toks palyginamasis vertinimas yra būtina sąlyga sprendžiant dėl planuojamos veiklos priimtinumo visuomenės sveikatos požiūriu. Todėl, nepateikus esamos ir planuojamos kumuliacinio poveikio situacijos palyginamojo vertinimo, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti planuojamos ūkinės veiklos papildomą poveikį visuomenės sveikatai ir pagrįsti išvadą, kad planuojama plėtra nesukels reikšmingo papildomo kumuliacinio poveikio.	vertinime taip pat analizuojama projektinė suminė komplekso akustinė situacija, apimanti esamus ir planuojamus šaltinius bei transportą, o prognozuoti triukšmo lygiai nustatyti artimiausiose gyvenamosiose aplinkose. Todėl aplinkybė, kad Ataskaitoje nėra atskiros visus veiksnius apimančios lentelės „esama kumuliacinė situacija – planuojama kumuliacinė situacija“, savaime nereiškia, kad planuojama veikla vertinta be esamos situacijos. Vertinimo objektas yra galutinė situacija po projekto įgyvendinimo, kurioje esama veikla ir jos šaltiniai neišnyksta, o sudaro bendros vertinamos sistemos dalį. PVSV metodiniai nurodymai taip pat nenustato bendros pareigos kiekvienam poveikio veiksniui atskirai apskaičiuoti, kokia galutinio poveikio dalis tenka esamai veiklai, kokia planuojamai plėtrai ir kokia kitiems aplinkos šaltiniams. Šaltinių indėlio išskaidymas nėra savitikslis – svarbu nustatyti galutinį poveikio lygį gyvenamojoje aplinkoje ir jo atitiktį visuomenės sveikatos apsaugos kriterijams. Taip pat nėra pagrindo skirtingos prigimties veiksnius – kvapus, cheminę oro taršą, triukšmą ir kt. – sujungti į vieną bendrą skaitinį esamos ir planuojamos situacijos rodiklį. Suminį poveikį su kita veikla ir skirtingų poveikio veiksnių sąveiką būtina atskirti – tai susiję, tačiau netapatūs vertinimo aspektai, kuriems taikomi jų pobūdį atitinkantys vertinimo metodai. Atsižvelgiant į tai, esama veikla ir aktuali aplinkos apkrova yra įtrauktos į galutinės planuojamos situacijos vertinimą, o visuomenės sveikatai reikšmingi poveikio veiksniai įvertinti pagal jų pobūdžiui taikomas metodikas. Atskiro formalaus visų poveikio veiksnių esamos ir planuojamos kumuliacinės situacijos palyginimo parengimas nėra privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
XI. GRETIMŲ SKLYPŲ IR GYVENAMŲJŲ NAMŲ VERTINIMAS	
1 pastaba. Nepakankamai individualizuotas poveikio konkretiems gyvenamiesiems namams ir jų gyventojams vertinimas. PVSV ataskaitoje identifikuojami arčiausiai planuojamos ūkinės veiklos esantys gyvenamieji pastatai, pateikiami jų atstumai iki planuojamos veiklos teritorijos bei atskirų poveikio veiksnių modeliavimo rezultatai. Tačiau ataskaitoje nėra pateikta individualizuota kiekvieno gyvenamojo namo ir jo gyventojų aplinkos analizė, kuri leistų objektyviai įvertinti, kokį kompleksinį poveikį konkrečiam gyvenamajam objektui sukels planuojama ūkinė veikla. Ataskaitoje nepateikta išsami informacija apie kiekvienam gyvenamajam namui prognozuojamus kvapų, cheminės oro taršos, triukšmo bei kitų visuomenės sveikatai reikšmingų veiksnių rodiklius, jų tarpusavio sąveiką ir bendrą įtaką gyvenamosios aplinkos kokybei. Atskirų modeliavimo rezultatų ar schemų pateikimas neleidžia įvertinti, kokias realias gyvenimo sąlygas patirs konkretaus gyvenamojo namo gyventojai po planuojamos ūkinės veiklos plėtros. Taip pat nėra paaiškinta, kokiais kriterijais remiantis padaryta išvada, kad kiekvieno konkretaus gyvenamojo namo gyventojų visuomenės sveikata bus tinkamai apsaugota. Nepateikta individuali kiekvieno arčiausiai planuojamos veiklos esančio gyvenamojo namo analizė, kurioje būtų įvertinti visi reikšmingi poveikio veiksniai, jų visuma bei konkrečios gyvenamosios aplinkos ypatumai. Kadangi poveikio visuomenės sveikatai vertinimo tikslas yra apsaugoti konkrečius žmones ir jų gyvenamąją aplinką nuo planuojamos ūkinės veiklos galimo neigiamo poveikio, vien bendrų modeliavimo rezultatų ar atstumų iki gyvenamųjų namų pateikimo nepakanka. Ataskaitoje turėjo būti aiškiai ir motyvuotai pagrįsta, kodėl kiekvieno konkretaus gyvenamojo namo gyventojams prognozuojamas poveikis laikomas priimtinu ir kodėl planuojama ūkinė veikla nepablogins jų gyvenamosios aplinkos kokybės. Todėl, nesant individualizuoto poveikio konkretiems gyvenamiesiems namams ir jų gyventojams vertinimo, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti, ar planuojama ūkinė veikla užtikrins tinkamą visuomenės sveikatos apsaugą visiems arčiausiai planuojamos veiklos gyvenantiems asmenims.	Su pastaba nesutinkama. PVSV ataskaitoje artimiausia gyvenamoji aplinka yra identifikuota ir įtraukta į poveikio vertinimą. Nurodyti artimiausi gyvenamieji pastatai, jų padėtis bei atstumai nuo analizuojamos teritorijos, o vertinant reikšmingiausius poveikio veiksnius nagrinėjamas poveikis gyvenamajai aplinkai. Triukšmo vertinime prognozuojami lygiai pateikti konkrečių artimiausių gyvenamųjų aplinkų atžvilgiu, įskaitant Sūduvos g. 93, Sūduvos g. 95, Jotvingių g. 12 ir Sūduvos g. 52A esančius gyvenamuosius pastatus, bei palyginti su HN 33:2026 nustatytomis ribinėmis vertėmis. Ataskaitoje taip pat vertinamos jautresnės gyventojų grupės. 500 m spinduliu nuo PŪV teritorijos nustatyti gyvenamosios paskirties pastatai ir įvertintas vaikų, vyresnio amžiaus bei sveikatos sutrikimų turinčių asmenų buvimas. Taigi poveikio visuomenės sveikatai vertinimas nėra grindžiamas vien pastatų atstumų nustatymu. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai reikalauja identifikuoti artimiausias gyvenamąsias teritorijas ir kitus visuomenės sveikatai reikšmingus objektus bei įvertinti jiems galimą poveikį, tačiau nenustato pareigos rengti atskirą individualią kiekvieno gyvenamojo namo ar kiekvieno jo gyventojo analizę, kurioje būtų atskirai aprašomos individualios gyvenimo sąlygos, sveikatos būklė ir visi poveikio veiksniai. Vertinimo kriterijus yra prognozuojamas visuomenės sveikatai reikšmingų veiksnių lygis gyvenamojoje aplinkoje ir jo atitiktis konkrečiam veiksniui taikomiems visuomenės sveikatos saugos reikalavimams. Todėl vien aplinkybė, kad kiekvienam gyvenamajam namui nėra sudarytas atskiras daugiaveiksnis „poveikio profilis“, savaime nereiškia, kad šių gyvenamųjų aplinkų apsauga nebuvo įvertinta. Skirtingos prigimties poveikio veiksniai – triukšmas, kvapai ir cheminė oro tarša – vertinami pagal skirtingas jiems taikomas metodikas ir nėra metodinio pagrindo juos matematiškai sujungti į vieną universalų kiekvienam gyvenamajam namui taikomą rodiklį. Atsižvelgiant į tai, artimiausi gyvenamieji pastatai ir jų aplinka Ataskaitoje identifikuoti, reikšmingi poveikio veiksniai gyvenamosios aplinkos atžvilgiu įvertinti, o jautresnės gyventojų grupės taip pat nagrinėtos. Atskiros individualios kiekvieno gyvenamojo namo ir kiekvieno jo gyventojo kompleksinės analizės parengimas nėra privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.

Klausimas	Atsakymas
2 pastaba. Nepakankamai įvertintas bendras poveikis artimiausių gyvenamųjų namų aplinkai. PVSV ataskaitoje kvapai, cheminė oro tarša, triukšmas ir kiti planuojamos ūkinės veiklos poveikio veiksniai vertinami atskirai, tačiau nėra pateikta kompleksinė analizė, kaip šių veiksnių visuma paveiks arčiausiai planuojamos ūkinės veiklos esančių gyvenamųjų namų gyvenamąją aplinką ir jų gyventojų visuomenės sveikatą. Ataskaitoje nepakankamai paaiškinta, kaip atskirų modeliavimo rezultatų visuma buvo panaudota vertinant bendrą poveikį konkretiems gyvenamiesiems namams. Nepakanka atskirai konstatuoti, kad kvapų koncentracija, oro teršalų koncentracijos ar triukšmo lygiai neviršys teisės aktuose nustatytų ribinių verčių. Toks vertinimas savaime neleidžia daryti išvados, kad konkrečių gyvenamųjų namų gyventojų gyvenamoji aplinka išliks tinkamos kokybės ir kad bendras planuojamos veiklos poveikis bus priimtinas. Taip pat nėra įvertinta, kaip skirtingi poveikio veiksniai kartu gali paveikti gyvenamąją aplinką, kokią įtaką jų visuma turės kasdienėms gyvenimo sąlygoms bei kokiais argumentais remiantis padaryta išvada, kad planuojama ūkinė veikla nepablogins artimiausių gyvenamųjų namų gyventojų gyvenimo kokybės. Nepateikta individuali analizė, leidžianti įvertinti bendrą kiekvieno gyvenamojo namo aplinkos kokybės pokytį po planuojamos ūkinės veiklos plėtros. Be to, ataskaitoje neanalizuojama, ar poveikio intensyvumas gali skirtis skirtingų gyvenamųjų namų atžvilgiu, atsižvelgiant į jų padėtį planuojamos veiklos teritorijos atžvilgiu, vyraujančias meteorologines sąlygas, reljefo ypatumus ar kitus vietovės veiksnius, galinčius turėti įtakos faktiniam poveikiui gyvenamajai aplinkai. Kadangi poveikio visuomenės sveikatai vertinimo tikslas yra įvertinti realias gyvenimo sąlygas konkrečioje gyvenamojoje aplinkoje, vien atskirų poveikio veiksnių vertinimo nepakanka. Nesant kompleksinio bendro poveikio artimiausių gyvenamųjų namų gyvenamajai aplinkai vertinimo, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojama ūkinė veikla neužtikrins tinkamos gyvenamosios aplinkos kokybės ir visuomenės sveikatos apsaugos arčiausiai planuojamos veiklos gyvenantiems asmenims.	Su pastaba nesutinkama. PVSV ataskaitoje artimiausia gyvenamoji aplinka vertinta ne vien pagal atstumą iki PŪV teritorijos. Identifikuoti artimiausi gyvenamieji pastatai, nustatytos jautresnės gyventojų grupės, o reikšmingiausi poveikio veiksniai – triukšmas, oro tarša ir kvapai – įvertinti pagal jų pobūdžiui taikomas metodikas. Pastaboje teigiama, kad neįvertinti poveikio skirtumai, galintys atsirasti dėl gyvenamųjų namų padėties, meteorologinių sąlygų, reljefo ar kitų vietovės ypatumų. Tačiau šie veiksniai yra įtraukti į taikomas modeliavimo metodikas. Pavyzdžiui, triukšmo modeliavime įvertinti pastatų aukštingumas, reljefas, meteorologinės sąlygos ir vietovės garso absorbcinės savybės, o rezultatai nustatyti konkrečių artimiausių gyvenamųjų aplinkų atžvilgiu. Todėl poveikio intensyvumo erdviniai skirtumai nėra ignoruojami vien dėl to, kad kiekvienam gyvenamajam namui nėra parengta atskira kompleksinė visų poveikio veiksnių analizė. Skirtingos prigimties poveikio veiksnių vertinimas atskiromis metodikomis taip pat nereiškia, kad jų bendras poveikis visuomenės sveikatai nebuvo vertintas. Triukšmas, kvapai ir cheminių medžiagų koncentracijos išreiškiami skirtingais dydžiais, jiems taikomos skirtingos specialiosios metodikos ir skirtingi visuomenės sveikatos apsaugos kriterijai. PVSV metodiniai nurodymai nenustato vieno bendro matematinio rodiklio, kuriuo šie skirtingos prigimties veiksniai turėtų būti sumuojami. Ataskaitos 6.4 ir 8 skyriuose atskirų poveikio veiksnių vertinimo rezultatai apibendrinti sprendžiant dėl bendro poveikio visuomenės sveikatai. Ataskaitoje konstatuota, kad įvertinti PŪV sąlygojami veiksniai atitinka gyventojų sveikatos apsaugai keliamus reikalavimus ir nenustatyta kitų veiksnių rizika, galinti turėti neigiamą poveikį žmonių sveikatai. Taigi vertinimas apima tiek konkrečių poveikio veiksnių lygių nustatymą gyvenamojoje aplinkoje, tiek jų rezultatų apibendrinimą visuomenės sveikatos požiūriu. Papildomas vienas bendras skirtingos prigimties veiksnių rodiklis ar atskira kiekvieno gyvenamojo namo „gyvenimo kokybės“ analizė nėra privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
3 pastaba. Nepakankamai įvertintas faktinis dabar vykdomos ūkinės veiklos poveikis artimiausių gyvenamųjų namų aplinkai. PVSV ataskaitoje vertinama planuojama situacija po ūkinės veiklos plėtros, tačiau nepateikta pakankamai duomenų apie faktinį dabar vykdomos daugiau kaip šešis dešimtmečius gyvulininkystės veiklos poveikį arčiausiai planuojamos veiklos esantiems gyvenamiesiems namams ir jų gyventojams. Ataskaitoje nepateikti faktiniai kvapų, aplinkos oro kokybės ar triukšmo matavimai prie artimiausių gyvenamųjų pastatų, todėl nėra galimybės įvertinti, ar modeliuojami rodikliai atitinka realias gyvenamosios aplinkos sąlygas. Nepateikta analizė, kaip šiuo metu gyvenamąją aplinką prie artimiausių gyvenamųjų namų veikia jau vykdoma ūkinė veikla, ar esami poveikio lygiai atitinka modeliavimo prielaidas ir ar jie neviršija gyventojams priimtinos gyvenamosios aplinkos kokybės. Taip pat nėra įvertinta, ar ilgalaikė daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdoma veikla jau turėjo įtakos šių gyvenamųjų teritorijų aplinkos kokybei ir visuomenės sveikatai. Kadangi planuojama plėtra bus vykdoma jau veikiančiame gyvulininkystės komplekse, esamos situacijos įvertinimas yra būtinas siekiant nustatyti ne tik prognozuojamą poveikį po plėtros, bet ir objektyviai įvertinti, kokį papildomą poveikį konkrečių gyvenamųjų namų aplinkai sukels planuojami veiklos pokyčiai. Nesant faktinių duomenų apie dabartinę situaciją, nėra galimybės patikrinti modeliavimo rezultatų patikimumo ir jų atitikties realioms eksploatavimo sąlygoms. Be to, neanalizuojama, ar prie artimiausių gyvenamųjų namų buvo fiksuoti gyventojų nusiskundimai dėl kvapų, triukšmo ar kitų planuojamos ūkinės veiklos poveikio veiksnių, ir ar tokia informacija buvo įvertinta atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą. Tokie	Su pastaba nesutinkama. Faktinio dabar vykdomos ūkinės veiklos poveikio vertinimas nebūtinai turi būti grindžiamas tik natūriniais kvapų, aplinkos oro kokybės ar triukšmo matavimais prie artimiausių gyvenamųjų namų. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinių nurodymų priedo 8.3 papunktyje nustatyta, kad, nustatant arba tikslinant jau vykdomos ūkinės veiklos SAZ ribas, Ataskaitoje turi būti pateikti SAZ ribas pagrindžiantys duomenys, gauti remiantis faktiniais vykdomos veiklos fizikinės ir cheminės taršos bei taršos kvapais duomenimis. Pačiuose Metodiniuose nurodymuose kaip tokių duomenų gavimo būdai tiesiogiai nurodomi matavimai, skaičiavimai ir modeliavimas. Todėl natūriniai matavimai nėra vienintelė teisės aktuose pripažįstama faktinio poveikio vertinimo forma. Ataskaitoje vertinama ne vien naujai planuojama veiklos dalis. Esama veikla ir jos technologiniai sprendiniai aprašyti Ataskaitoje, o vertinant situaciją po plėtros įtraukiami komplekse išliksiantys esami ir atsirasiantys nauji poveikio šaltiniai. Artimiausi gyvenamieji pastatai identifikuoti, o triukšmo poveikis apskaičiuotas konkrečių artimiausių gyvenamųjų aplinkų atžvilgiu. Todėl vien natūrinių matavimų nebuvimas savaime nereiškia, kad esama veikla arba jos santykis su gyvenamąja aplinka nebuvo vertintas. Pastaboje taip pat nepateikiami konkretūs faktiniai matavimo duomenys, kurie rodytų, kad Ataskaitoje naudoti esamos veiklos parametrai neatitinka faktinių eksploatavimo sąlygų ar kad taikyto modeliavimo rezultatai sistemingai neatspindi realaus poveikio. Vien prielaida, kad papildomi natūriniai matavimai galėtų suteikti papildomos informacijos, savaime nepaneigia Metodiniuose nurodymuose tiesiogiai numatytų skaičiavimo ir modeliavimo metodų tinkamumo. Aplinkybė, kad gyvulininkystės veikla šioje teritorijoje vykdoma ilgą laiką, taip pat nesukuria pareigos PVSV procedūros metu rekonstruoti visą ankstesnių dešimtmečių poveikį konkrečių gyvenamųjų namų gyventojams. PVSV

Klausimas	Atsakymas
duomenys galėtų būti reikšmingi vertinant faktinę gyvenamosios aplinkos kokybę ir modeliavimo rezultatų pagrįstumą. Todėl, neįvertinus faktinio dabar vykdomos ūkinės veiklos poveikio artimiausių gyvenamųjų namų aplinkai, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti planuojamos plėtros papildomą poveikį konkrečių gyventojų gyvenimo sąlygoms ir visuomenės sveikatai.	procedūros dalykas yra pagal aktualias esamos ir planuojamos veiklos sąlygas įvertinti visuomenės sveikatai reikšmingus veiksnius ir pagal juos pagrįsti SAZ ribas, o ne atlikti retrospektyvų gyventojų individualios ekspozicijos epidemiologinį tyrimą. Gyventojų skundų ar nusiskundimų istorijos analizė taip pat nėra nustatyta kaip savarankiškas privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Tokia informacija, jei ji būtų prieinama ir objektyviai susieta su vertinama veikla, galėtų būti papildomas informacijos šaltinis, tačiau jos nebuvimas nepakeičia Metodiniuose nurodymuose nustatytų fizikinės, cheminės taršos ir kvapų vertinimo būdų. Atsižvelgiant į tai, faktinis vykdomos veiklos poveikis PVSV procedūrai reikalinga apimtimi gali būti pagrindžiamas skaičiavimų ir modeliavimo duomenimis, todėl vien natūrinių matavimų prie gyvenamųjų namų, ankstesnių dešimtmečių poveikio analizės ar gyventojų nusiskundimų istorijos nebuvimas nepatvirtina Ataskaitos nepakankamumo. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
4 pastaba. Nepateiktas esamos ir planuojamos situacijos palyginamasis vertinimas artimiausių gyvenamųjų namų atžvilgiu. PVSV ataskaitoje pateikiami planuojamos ūkinės veiklos modeliavimo rezultatai, tačiau nėra atliktas išsamus esamos ir planuojamos situacijos palyginamasis vertinimas artimiausių gyvenamųjų namų atžvilgiu. Ataskaitoje neparodyta, kaip konkrečiai pasikeis gyvenimo sąlygos prie kiekvieno arčiausiai planuojamos ūkinės veiklos esančio gyvenamojo namo po planuojamos plėtros įgyvendinimo. Nepateikta analizė, leidžianti palyginti dabartinius ir prognozuojamus kvapų, cheminės oro taršos, triukšmo bei kitų visuomenės sveikatai reikšmingų veiksnių rodiklius prie konkrečių gyvenamųjų namų. Todėl nėra galimybės nustatyti, kokia apimtimi planuojama veikla pakeis gyvenamosios aplinkos kokybę ir kokį papildomą poveikį patirs kiekvieno gyvenamojo namo gyventojai. Taip pat nėra aiškiai parodyta, kurie gyvenamieji namai po planuojamos plėtros patirs didžiausius pokyčius, kokie konkretūs poveikio veiksniai jiems turės didžiausią reikšmę ir kokiais argumentais remiantis padaryta išvada, kad šie pokyčiai išliks priimtini visuomenės sveikatos požiūriu. Ataskaitoje apsiribojama bendrais modeliavimo rezultatais, tačiau neįvertinama, kaip jie pasireikš kiekvienoje konkrečioje gyvenamojoje teritorijoje. Kadangi planuojama ūkinė veikla bus vykdoma jau ilgą laiką eksploatuojamoje teritorijoje, objektyvus planuojamos plėtros poveikio vertinimas neįmanomas nepalyginus esamos ir prognozuojamos situacijos prie artimiausių gyvenamųjų namų. Tik toks palyginamasis vertinimas leidžia nustatyti, ar planuojama plėtra iš tiesų pablogins gyvenamosios aplinkos kokybę ir kokia apimtimi pasikeis visuomenės sveikatai reikšmingų poveikio veiksnių lygiai. Todėl, nepateikus esamos ir planuojamos situacijos palyginamojo vertinimo artimiausių gyvenamųjų namų atžvilgiu, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti planuojamos ūkinės veiklos papildomą poveikį konkrečių gyventojų gyvenimo sąlygoms bei pagrįsti išvadą, kad planuojama plėtra užtikrins jų gyvenamosios aplinkos kokybę ir visuomenės sveikatos apsaugą.	Su pastaba nesutinkama. PVSV metodiniai nurodymai nenustato pareigos prie kiekvieno artimiausio gyvenamojo namo parengti atskirą visų poveikio veiksnių esamos ir planuojamos situacijos palyginamąją analizę. Vertinimo tikslas – nustatyti planuojamos veiklos sąlygomis susidarysiančius visuomenės sveikatai reikšmingų veiksnių lygius gyvenamojoje aplinkoje ir įvertinti jų atitiktį visuomenės sveikatos saugos reikalavimams. Ataskaitoje artimiausi gyvenamieji pastatai yra identifikuoti ir nagrinėjami kaip saugotina gyvenamoji aplinka. Triukšmo vertinime prognozuojami lygiai pateikti konkrečių artimiausių gyvenamųjų aplinkų atžvilgiu, o modeliavimo rezultatai palyginti su taikomomis ribinėmis vertėmis. Be to, nustatyta ir gyvenamoji aplinka, kurioje dėl PŪV transporto prognozuojamas didžiausias triukšmo lygis, todėl vertinimas leidžia nustatyti, kurios gyvenamosios aplinkos konkretaus poveikio veiksnio požiūriu yra labiausiai veikiamos. Planuojama situacija taip pat nėra vertinama kaip visiškai nauja veikla neužstatytoje ir nepaveiktoje teritorijoje. Į vertinimą įtraukiami esami ir planuojami komplekso poveikio šaltiniai, o aplinkos oro taršos vertinime naudojamas ir esamas foninis užterštumas. Todėl vertinama galutinė situacija po projekto įgyvendinimo jau egzistuojančios veiklos ir aplinkos apkrovos kontekste. Pastaboje reikalaujamas papildomas skaičiavimas, kiek prie kiekvieno gyvenamojo namo konkretus poveikio veiksnys padidės ar sumažės, nėra bendras privalomas PVSV ataskaitos turinio reikalavimas. Visuomenės sveikatos požiūriu sprendžiama pagal galutinį prognozuojamą poveikio lygį ir jo atitiktį konkrečiam veiksniui taikomiems kriterijams. Vien pokyčio dydis, neatsižvelgiant į galutinį poveikio lygį, savaime nėra kriterijus, pagal kurį nustatomas planuojamos veiklos priimtinumas. Taip pat nėra metodinio pagrindo kvapų, triukšmo, cheminės oro taršos ir kitų skirtingos prigimties veiksnių pokyčius sujungti į vieną bendrą kiekvieno gyvenamojo namo „gyvenamosios aplinkos kokybės pokyčio“ rodiklį. Šie veiksniai vertinami pagal skirtingas jiems taikomas metodikas ir kriterijus. Atsižvelgiant į tai, planuojamos situacijos poveikis artimiausių gyvenamųjų namų aplinkai Ataskaitoje įvertintas PVSV procedūrai reikalinga apimtimi. Atskiro visų poveikio veiksnių esamos ir planuojamos situacijos palyginimo prie kiekvieno gyvenamojo namo parengimas nėra privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
XII. ISTORINĖ TARŠA	
1 pastaba. Neįvertinta galimos istorinės taršos reikšmė planuojamos veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimui. PVSV ataskaitoje neanalizuojama, ar teritorijoje daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdyta intensyvi gyvulininkystės veikla galėjo lemti istorinę dirvožemio, požeminio vandens ar kitų aplinkos komponentų taršą ir kokią reikšmę tokia galima tarša gali turėti vertinant planuojamos ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai. Ataskaitoje iš esmės vertinama tik planuojamos veiklos projektinė situacija, tačiau neįvertinama, ar ilgalaikė ankstesnė teritorijos eksploatacija galėjo pakeisti aplinkos būklę ir sudaryti	Su pastaba nesutinkama. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinių nurodymų priedo 4.4 papunktyje nustatyta, kad vertinant ūkinės veiklos vietą turi būti pateikiama informacija apie anksčiau tame žemės sklype vykdytą ūkinę veiklą. Tačiau šis reikalavimas nenustato pareigos vien dėl ankstesnės ar ilgalaikės veiklos trukmės atlikti ekogeologinius, dirvožemio, grunto, požeminio ar paviršinio vandens laboratorinius tyrimus ar rengti atskirą istorinės taršos studiją. Ataskaitoje esama gyvulininkystės veikla ir jos technologiniai sprendiniai aprašyti, todėl vertinimas nėra atliekamas neatsižvelgiant į tai, kad planuojama plėtra vykdoma jau eksploatuojamoje gyvulininkystės komplekso teritorijoje.

Klausimas	Atsakymas
papildomas rizikas, reikšmingas planuojamai veiklai. Nepateikta analizė, ar daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdyta intensyvi gyvulininkystės veikla galėjo turėti įtakos dirvožemio, požeminio ar paviršinio vandens būklei, melioracijos sistemai ar kitiems aplinkos elementams, kurie gali būti svarbūs vertinant planuojamos veiklos poveikį visuomenės sveikatai. Taip pat nėra paaiškinta, ar galima istorinė tarša buvo įvertinta planuojant teritorijos rekonstrukciją, naujų statinių statybą ir kitus numatomus darbus. Ataskaitoje nėra pagrįsta, kodėl istorinės taršos galimybė laikyta nereikšminga arba kodėl nuspręsta jos išsamiau netirti, nors planuojama ūkinė veikla bus vykdoma jau ilgą laiką intensyviai eksploatuotoje teritorijoje. Nesant tokio pagrindimo nėra galimybės įvertinti, ar istorinės taršos veiksnys galėjo turėti įtakos planuojamos veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo rezultatams. Kadangi poveikio visuomenės sveikatai vertinimo tikslas yra visapusiškai įvertinti visas aplinkybes, galinčias turėti reikšmės visuomenės sveikatai, ilgalaikės ankstesnės teritorijos eksploatacijos galimos pasekmės negali būti ignoruojamos vien dėl to, kad planuojama veikla grindžiama naujais technologiniais sprendiniais. Prieš darant išvadą apie planuojamos veiklos saugumą turi būti pakankamai įvertinta, ar ankstesnė teritorijos eksploatacija nesukūrė papildomų aplinkos rizikos veiksnių. Todėl, nejvertinus galimos istorinės taršos reikšmės planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimui, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad poveikio visuomenės sveikatai vertinimas apėmė visas reikšmingas aplinkybes, galinčias turėti įtakos planuojamos veiklos saugumui ir visuomenės sveikatos apsaugai.	Galimas poveikis dirvožemiui ir vandeniui taip pat nagrinėjamas vertinant mėšlo, srutų, buitinių, gamybinių ir paviršinių nuotekų tvarkymą, taršos prevencijos bei kontrolės priemones. Vien tai, kad gyvulininkystės veikla teritorijoje vykdoma ilgą laiką, savaime nepatvirtina, kad teritorijoje yra susiformavusi istorinė dirvožemio, grunto ar požeminio vandens tarša. Pareiškėjo pastaboje keliama tokios taršos galimybė, tačiau nepateikiama konkrečių tyrimų ar kitų duomenų, patvirtinančių faktiškai nustatytą užterštumą. Taip pat svarbu atskirti potencialų taršos židinį nuo faktinės taršos. Vien ilgas teritorijos naudojimo laikotarpis ar objekto priskyrimas potencialiam taršos židiniui savaime nepatvirtina istorinės dirvožemio, grunto ar požeminio vandens taršos ir nesukuria pareigos PVSV procedūros metu atlikti retrospektyvų visos teritorijos ekologinės būklės auditą ar specialiai įrodyti istorinės taršos nebuvimą. PVSV metu vertinami esamos ir planuojamos veiklos sąlygomis visuomenės sveikatai reikšmingi poveikio veiksniai bei pagal jų vertinimo rezultatus pagrindžiamos SAZ ribos. Atsižvelgiant į tai, vien hipotetinė galimos istorinės taršos prielaida, nepagrįsta duomenimis apie faktiškai nustatytą užterštumą, nesudaro pagrindo teigti, kad PVSV ataskaita yra neišsami. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato bendros pareigos dėl ilgalaikio ankstesnio teritorijos naudojimo atlikti atskirus istorinės taršos, ekogeologinius ar laboratorinius tyrimus. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
2 pastaba. Nepateikta duomenų apie faktinę teritorijos užterštumo būklę po ilgalaikės gyvulininkystės veiklos. Atsižvelgiant į tai, kad planuojama ūkinė veikla bus vykdoma teritorijoje, kurioje daugiau kaip šešis dešimtmečius buvo vykdoma intensyvi gyvulininkystės veikla, PVSV ataskaitoje turėjo būti pateikti pakankami duomenys apie faktinę teritorijos aplinkos būklę. Tačiau ataskaitoje nepateikti dirvožemio, požeminio vandens ar kitų aplinkos komponentų kokybės tyrimų rezultatai, kurie leistų objektyviai įvertinti, ar ankstesnė ūkinė veikla nepaliko ilgalaikės taršos požymių. Ataskaitoje nepateikta analizė, kokia yra dabartinė teritorijos būklė po ilgalaikės eksploatacijos, ar buvo atlikti istorinės taršos vertinimo tyrimai, kokios jų apimtys ir rezultatai, taip pat nėra paaiškinta, kokiais duomenimis remiantis padaryta prielaida, kad teritorijos būklė nekelia papildomos rizikos planuojamai veiklai ir visuomenės sveikatai. Nesant faktinių aplinkos kokybės tyrimų, nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar planuojama ūkinė veikla bus vykdoma teritorijoje, kurioje ankstesnė veikla nesukėlė dirvožemio, požeminio vandens ar kitų aplinkos komponentų užterštumo. Taip pat nėra galimybės nustatyti, ar tokia galima istorinė tarša gali turėti reikšmės planuojamos rekonstrukcijos darbams, naujų statinių įrengimui ir būsimos ūkinės veiklos poveikiui visuomenės sveikatai. Be to, daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdyta intensyvi gyvulininkystės veikla savaime suponuoja poreikį įsitikinti faktine teritorijos aplinkos būkle prieš priimant sprendimą dėl tolesnės veiklos plėtros. Tokiu atveju vien projektinių sprendinių aprašymo nepakanka – būtina turėti objektyvius faktinius duomenis, patvirtinančius, kad ankstesnė veikla nesukūrė papildomų aplinkos rizikos veiksnių. Todėl, nepateikus duomenų apie faktinę teritorijos užterštumo būklę po ilgalaikės gyvulininkystės veiklos, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti teritorijos tinkamumą planuojamai plėtrai ir pagrįsti išvadą, kad ankstesnė veikla nesukėlė papildomos rizikos aplinkai ir visuomenės sveikatai.	Su pastaba nesutinkama. Pastaboje iš ilgalaikės gyvulininkystės veiklos fakto daroma išvada, kad PVSV procedūros metu privalėjo būti laboratoriniais tyrimais patvirtinta faktinė dirvožemio, grunto, požeminio vandens ir kitų aplinkos komponentų būklė. Tačiau tokio bendro reikalavimo Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato. Metodinių nurodymų priedo 4.4 papunktyje reikalaujama pateikti informaciją apie anksčiau sklype vykdytą veiklą, o priedo 5 punkte – identifikuoti ir įvertinti planuojamos ar vykdomos ūkinės veiklos visuomenės sveikatai reikšmingus veiksnius. Iš šių nuostatų nekyla pareiga kiekvienu atveju atlikti naujus ekogeologinius, dirvožemio, grunto ar požeminio vandens laboratorinius tyrimus tam, kad būtų specialiai įrodytas istorinio užterštumo nebuvimas. Galvijų fermos registravimas potencialiu taršos židiniu taip pat nėra faktinio teritorijos užterštumo įrodymas. Potencialaus taršos židinio statusas žymi galimą taršos riziką, tačiau nepatvirtina, kad teritorijoje yra nustatyta tarša ar aplinkos kokybės normų pažeidimas. Ataskaitoje galimas poveikis dirvožemiui ir vandeniui nėra ignoruojamas. Vertinami esami ir planuojami mėšlo, srutų bei nuotekų tvarkymo sprendiniai, nelaidžios dangos, skysto mėšlo rezervuaro hermetiškumo kontrolė ir kitos taršos prevencijos priemonės. Prie esamos mėšlidės ir skysto mėšlo rezervuaro taip pat nurodyti požeminio vandens monitoringo gręžiniai, skirti vandens kokybės stebėsenai ir galimos taršos prevencinei kontrolei. Tačiau monitoringo sistemos buvimas taip pat nereiškia, kad PVSV ataskaitoje privaloma pateikti visą per atskirus metus sukauptų pirminių laboratorinių duomenų apimtį. Metodiniai nurodymai tokio bendro reikalavimo nenustato. Pareiškėjas savo ruožtu nepateikia konkrečių faktinių tyrimų rezultatų, kurie rodytų, kad PŪV teritorijoje yra nustatytas istorinis užterštumas, galintis turėti savarankišką reikšmę planuojamos veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimui. Atsižvelgiant į tai, ilgalaikės veiklos faktas ir potencialaus taršos židinio statusas savaime nesukuria pareigos PVSV procedūros metu atlikti papildomus ekogeologinius, dirvožemio, grunto ar požeminio vandens laboratorinius tyrimus. Pastaboje nepateikta duomenų apie faktiškai nustatytą užterštumą, galintį pakeisti PVSV vertinimo rezultatus. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
3 pastaba. Nejvertinta istorinės taršos galima įtaka planuojamai rekonstrukcijai. PVSV ataskaitoje numatoma esamų statinių	Su pastaba nesutinkama.

Klausimas	Atsakymas
griovimas, naujų statinių statyba, naujų skysto mėšlo rezervuarų, mėšlidės bei kitų inžinerinių statinių įrengimas, tačiau nėra įvertinta, ar šių darbų metu gali būti pažeisti anksčiau galimai užteršti grunto sluoksniai ir ar dėl to negali padidėti teršalų patekimo į aplinką rizika. Ataskaitoje nepateikta analizė, ar planuojami žemės darbai, pamatų įrengimas, inžinerinių tinklų tiesimas bei kiti teritorijos pertvarkymo darbai gali pakeisti esamą hidrogeologinę situaciją, suaktyvinti galimą teršalų migraciją ar sudaryti sąlygas anksčiau susikaupusiems teršalams patekti į dirvožemį, požeminį ar paviršinį vandenį. Taip pat nėra paaiškinta, ar prieš projektuojant rekonstrukcijos darbus buvo įvertinta tokia rizika ir kokiais duomenimis remiantis padaryta išvada, kad papildomų tyrimų nereikia. Atsižvelgiant į tai, kad planuojama rekonstrukcija bus vykdoma teritorijoje, kurioje intensyvi gyvulininkystės veikla vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius, vien naujų technologinių sprendinių aprašymo nepakanka. Prieš pradedant rekonstrukcijos darbus būtina įvertinti, ar ankstesnės veiklos metu susiformavusi aplinkos būklė negali turėti įtakos statybos darbų saugai, aplinkos apsaugai ir visuomenės sveikatai. Be to, ataskaitoje nėra įvertinta, ar rekonstrukcijos metu gali prireikti papildomų aplinkos apsaugos priemonių, skirtų galimos istorinės taršos valdymui, bei kokia tvarka būtų elgiamasi nustačius užterštą gruntą ar kitus ankstesnės veiklos paliktus taršos požymius. Nesant tokio vertinimo nėra galimybės objektyviai įvertinti planuojamų statybos darbų galimo poveikio aplinkai ir visuomenės sveikatai. Todėl, neįvertinus galimos istorinės taršos reikšmės planuojamai teritorijos rekonstrukcijai, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad numatomi statybos ir teritorijos pertvarkymo darbai nekels papildomos rizikos aplinkai ir visuomenės sveikatai.	Pastaboje keliama prielaida, kad planuojami statybos ir rekonstrukcijos darbai gali pažeisti anksčiau užterštus grunto sluoksnius ir dėl to suaktyvinti teršalų migraciją. Tačiau ši prielaida nėra pagrįsta duomenimis apie faktiškai nustatytą teritorijos užterštumą. PVSV ataskaitoje statybos etapas nėra paliktas neįvertintas. Ataskaitos 4.3 skyriuje nurodyta, kad didelių žemės kasimo darbų nenumatoma, nukastas dirvožemio sluoksnis bus saugomas ir vėliau panaudojamas teritorijos sutvarkymui. Taip pat įvertinta galima dirvožemio ir požeminio vandens tarša statybos metu dėl degalų, tepalų ar hidraulinių skysčių išsiliejimo ir numatytos tokios taršos prevencijos bei lokalizavimo priemonės. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato pareigos vien dėl ilgalaikio teritorijos naudojimo atlikti specialų istorinio užterštumo, ekogeologinį ar hidrogeologinį tyrimą, modeliuoti hipotetinę anksčiau susikaupusių teršalų migraciją ar rengti specialų nenustatytos istorinės taršos valdymo scenarijų. Pastaboje keliami klausimai dėl pamatų įrengimo, inžinerinių tinklų tiesimo, žemės darbų poveikio hidrogeologinei situacijai ir statybos darbų saugai yra gerokai detalesnio techninio projektavimo lygmens klausimai. Tokie detalūs geotechniniai, hidrogeologiniai ar statybiniai sprendiniai nėra savarankiškas privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas ir sprendžiami atitinkamais projektavimo bei statybos etapais pagal konkrečius techninius sprendinius ir jiems taikytinus reikalavimus. Tai nereiškia, kad statybos metu faktiškai nustačius galimo užterštumo požymius būtų galima jų nepaisyti. Tokiu atveju būtų taikomi atitinkami aplinkos apsaugos ir atliekų tvarkymo reikalavimai. Tačiau pareiga iš anksto PVSV ataskaitoje vertinti hipotetinę, faktiniais duomenimis nenustatytą istorinę taršą iš Metodinių nurodymų nekyla. Atsižvelgiant į tai, statybos ir rekonstrukcijos etapo poveikis dirvožemiui bei požeminiam vandeniui Ataskaitoje įvertintas PVSV procedūrai reikalinga apimtimi, o pastaboje keliama papildoma rizika grindžiama hipotetine istorinės taršos prielaida, kurios faktinis buvimas nėra nustatytas. Atskiro istorinio užterštumo, hidrogeologinio ar teršalų migracijos tyrimo atlikimas nėra privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
4 pastaba. Nepakankamai pagrįsta išvada, kad planuojama veikla nekels papildomos rizikos teritorijoje, kurioje daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdoma intensyvi gyvulininkystės veikla. PVSV ataskaitoje išvados dėl planuojamos ūkinės veiklos saugumo iš esmės grindžiamos numatomais technologiniais sprendiniais, naujai projektuojama infrastruktūra ir planuojamomis aplinkos apsaugos priemonėmis. Tačiau neįvertinta, ar daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdyta intensyvi gyvulininkystės veikla galėjo turėti įtakos dabartinei teritorijos aplinkos būklei ir ar ši aplinkybė neturi reikšmės vertinant planuojamos veiklos poveikį visuomenės sveikatai. Ataskaitoje nepateikta pakankamai duomenų, leidžiančių nustatyti, ar ankstesnės veiklos metu nesusidarė aplinkos tarša, galinti turėti įtakos planuojamos veiklos vykdymui, teritorijos rekonstrukcijai ar būsimiems aplinkos apsaugos sprendiniams. Taip pat nėra pagrįsta, kodėl galima istorinė tarša laikoma nereikšminga ir kodėl jos galimas poveikis nebuvo įvertintas atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą. Ataskaitoje neanalizuojama, ar ilgalaikė teritorijos eksploatacija galėjo pakeisti dirvožemio, požeminio ar paviršinio vandens būklę, melioracijos sistemos funkcionavimą ar kitus aplinkos elementus, kurie gali turėti reikšmės planuojamos ūkinės veiklos saugumui. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar planuojama plėtra bus vykdoma teritorijoje, kurios aplinkos būklė iš tiesų atitinka projektines prielaidas, kuriomis grindžiama PVSV ataskaita. Atsižvelgiant į tai, kad planuojama ūkinė veikla bus vykdoma jau ilgą laiką intensyviai eksploatuotoje teritorijoje, išvada apie planuojamos veiklos saugumą negali būti grindžiama vien projektuojamais techniniais sprendiniais. Tokia išvada turi būti pagrįsta ir objektyviu faktinės teritorijos aplinkos būklės įvertinimu, leidžiančiu įsitikinti, kad ankstesnė veikla nesukūrė papildomų rizikos veiksnių, galinčių turėti įtakos aplinkai ir	Su pastaba nesutinkama. Pastaba iš esmės pakartoja ankstesnėse šio bloko pastabose išdėstytą prielaidą, kad ilgalaikė gyvulininkystės veikla savaime turi būti laikoma pagrindu preziumuoti istorinį teritorijos užterštumą. Su tokia prielaida nesutinkama. Vien ilgalaikės veiklos vykdymo faktas savaime nepatvirtina, kad teritorijoje yra susiformavusi dirvožemio, grunto, požeminio ar paviršinio vandens tarša. Pareiškėjas nepateikia konkrečių tyrimų ar kitų faktinių duomenų, patvirtinančių tokį užterštumą. Kaip nurodyta ankstesniuose šio bloko atsakymuose, ir potencialaus taršos židinio statusas nėra tapatus faktiniais tyrimais nustatytai taršai. PVSV ataskaitoje išvada dėl planuojamos veiklos poveikio taip pat nėra grindžiama vien būsimos infrastruktūros ar technologinių sprendinių aprašymu. Ataskaitoje įvertinti esami mėšlo ir nuotekų tvarkymo sprendiniai, skysto mėšlo rezervuaro hermetiškumo kontrolė, nelaidžios dangos, galimai užterštų nuotekų surinkimas ir požeminio vandens monitoringo sistema. Planuojami nauji mėšlo ir srutų tvarkymo įrenginiai numatomi su sandariais ir nelaidžiais pagrindais, hidroizoliacinėmis priemonėmis bei potencialiai užterštų nuotekų surinkimu. Statybos etapo galimas poveikis dirvožemiui ir požeminiam vandeniui taip pat įvertintas Ataskaitos 4.3 skyriuje. Todėl teiginys, kad išvada dėl planuojamos veiklos priimtinumo grindžiama tik būsimais techniniais sprendiniais, neatitinka Ataskaitos turinio. Vertinamos tiek esamos veiklos sąlygos ir kontrolės priemonės, tiek planuojami sprendiniai, tiek visuomenės sveikatai reikšmingi poveikio veiksniai. Ataskaitos 6.4 skyriuje, apibendrinus atliktus vertinimus, nustatyta, kad PŪV sąlygojami veiksniai atitinka gyventojų sveikatos apsaugai keliamus reikalavimus, o dirvožemio ir vandens tarša, galinti turėti įtakos gyventojų sveikatai, nenustatyta. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato bendros pareigos vien dėl veiklos trukmės atlikti papildomus istorinės taršos, ekogeologinius, hidrogeologinius, dirvožemio ar grunto tyrimus ir tokiu būdu specialiai įrodyti, kad ankstesnė veikla nesukėlė jokio užterštumo.

Klausimas	Atsakymas
visuomenės sveikatai. Todėl, neįvertinus daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdytos intensyvios gyvulininkystės veiklos galimos įtakos dabartinei teritorijos aplinkos būklei, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojama ūkinė veikla nekels papildomos rizikos aplinkai ir visuomenės sveikatai.	Atsižvelgiant į tai, išvada dėl planuojamos veiklos poveikio visuomenės sveikatai grindžiama esamos veiklos sąlygų, taršos prevencijos ir kontrolės priemonių, planuojamų sprendinių bei atskirų poveikio veiksnių vertinimo visuma. Vien hipotetinė galimos istorinės taršos prielaida, nepagrįsta faktiniais duomenimis apie nustatytą užterštumą, nesudaro pagrindo teigti, kad PVSV vertinimas yra nepakankamas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
XIII. MONITORINGO IR RIZIKOS VALDYMO PRIEMONĖS	
1 pastaba. Monitoringo priemonės nepakeičia pareigos tinkamai įvertinti planuojamos veiklos poveikį visuomenės sveikatai. PVSV ataskaitoje daugelyje vertinamų sričių numatomos įvairios monitoringo, kontrolės ir techninės priežiūros priemonės, įskaitant požeminio vandens stebėseną, rezervuarų sandarumo kontrolę, įrangos techninę priežiūrą bei kitas rizikos valdymo priemones. Tačiau tokių priemonių numatymas savaime nepakeičia pareigos pačioje PVSV ataskaitoje išsamiai, objektyviai ir moksliškai pagrįstai įvertinti planuojamos ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai. Monitoringo paskirtis yra stebėti aplinkos būklę ir nustatyti galimus pokyčius jau vykdant veiklą, tačiau jis nėra poveikio visuomenės sveikatai vertinimo pakaitalas. Vien aplinkybė, kad planuojama vykdyti tam tikrą stebėseną ar kontrolę, savaime neįrodo, jog planuojama ūkinė veikla nesukels neigiamo poveikio visuomenės sveikatai arba kad toks poveikis buvo tinkamai įvertintas prieš priimant sprendimą dėl veiklos vykdymo. Ataskaitoje kai kurios išvados dėl planuojamos veiklos priimtinumo grindžiamos prielaida, kad galimi neigiami padariniai bus kontroliuojami vykdant monitoringą ir taikant techninės priežiūros priemones. Tačiau nepaaiškinta, kodėl tokių priemonių pakanka kompensuoti neapibrėžtumą, kylantį dėl modeliavimo prielaidų, taikytų emisijų rodiklių, kvapų mažinimo priemonių efektyvumo ar kitų poveikio vertinimui reikšmingų aplinkybių. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimas turi būti pakankamai pagrįstas iki sprendimo dėl planuojamos ūkinės veiklos priėmimo. Todėl galimų rizikų nustatymo perkėlimas į būsimą monitoringo etapą negali būti laikomas pakankamu pagrindu konstatuoti, kad planuojama veikla atitiks visuomenės sveikatos apsaugos reikalavimus. Monitoringo priemonės gali papildyti poveikio vertinimą, tačiau jos negali pakeisti pareigos iš anksto įrodyti, kad planuojama veikla nesukels neigiamo poveikio visuomenės sveikatai. Todėl, grindžiant planuojamos ūkinės veiklos priimtinumą būsimomis monitoringo ir kontrolės priemonėmis, tačiau nepakankamai pagrindžiant patį poveikio visuomenės sveikatai vertinimą, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikis visuomenės sveikatai buvo įvertintas išsamiai ir objektyviai.	Su pastaba nesutinkama. Bendras teiginys, kad monitoringas negali pakeisti poveikio visuomenės sveikatai vertinimo, yra pagrįstas, tačiau Ataskaitoje monitoringas ir nėra naudojamas kaip tokio vertinimo pakaitalas. Planuojamos ūkinės veiklos poveikis visuomenės sveikatai įvertintas iki veiklos įgyvendinimo. Reikšmingiausi poveikio veiksniai – aplinkos oro tarša, kvapai ir triukšmas – įvertinti kiekybiškai, o kiti aktualūs veiksniai – kokybiniu aprašomuoju būdu. Vertinimo metodai, pradiniai duomenys ir taikytos prielaidos aprašyti atitinkamuose Ataskaitos skyriuose, o vertinimo rezultatai panaudoti sprendžiant dėl planuojamos veiklos atitikties visuomenės sveikatos saugos reikalavimams. Tai, kad prognoziniai sklaidos skaičiavimai priklauso nuo į modelį įvedamų emisijų dydžių, technologinių parametrų ir numatytų taršos mažinimo priemonių, savaime nereiškia, kad toks vertinimas yra nepatikimas ar kad jo neapibrėžtumus turi kompensuoti būsimas monitoringas. Tai yra įprasta prognozinio poveikio vertinimo struktūra, kai pagal planuojamos veiklos charakteristikas apskaičiuojamos emisijos ir vertinama jų sklaida aplinkoje. Ataskaitoje minimas požeminio vandens monitoringas, rezervuarų sandarumo kontrolė, techninė įrangos priežiūra ir kitos priemonės yra aplinkosauginės, technologinės ir eksploatacinės kontrolės priemonės. Jos papildo taršos prevencijos sistemą, tačiau nepakeičia išankstinio poveikio visuomenės sveikatai vertinimo. Be to, Ataskaitos 10 skyriuje aiškiai nurodyta, kad rekomendacijos dėl poveikio visuomenės sveikatai vertinimo stebėsenos neteikiamos. Todėl nėra pagrindo teigti, kad galimų neigiamų padarinių nustatymas būtų perkeltas į būsimą monitoringo etapą ar kad veiklos priimtinumas grindžiamas vien būsimos stebėsenos galimybe. Ataskaitos išvados grindžiamos atliktų poveikio veiksnių vertinimų rezultatais, o monitoringo ir kontrolės priemonės yra papildoma prevencijos ir eksploatacinės kontrolės grandis. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
2 pastaba. Nepakankamai pagrįstas numatytų monitoringo priemonių pakankamumas. PVSV ataskaitoje numatomos įvairios aplinkos stebėsenos ir kontrolės priemonės, įskaitant požeminio vandens monitoringą, rezervuarų sandarumo kontrolę, techninę įrangos priežiūrą bei kitas rizikos valdymo priemones. Tačiau ataskaitoje nepakankamai paaiškinta, kodėl pasirinktas būtent toks monitoringo mastas, stebėjimo objektai, periodiškumas, stebėjimo vietos ir kontrolės apimtis laikomi pakankamais planuojamos ūkinės veiklos galimam poveikiui visuomenės sveikatai ir aplinkai nustatyti. Ataskaitoje nepateikta analizė, kokiais kriterijais remiantis buvo parinktos konkrečios monitoringo priemonės, ar buvo vertintos alternatyvios stebėsenos schemos ir kodėl pasirinkta sistema laikoma tinkama būtent šios planuojamos ūkinės veiklos mastui, pobūdžiui bei galimoms rizikoms. Taip pat nėra paaiškinta, ar monitoringo programa apima visus reikšmingus aplinkos komponentus ir visuomenės sveikatai svarbius poveikio veiksnius. Nepakankamai pagrįsta, kad numatytos stebėsenos priemonės leis laiku nustatyti galimus neigiamus pokyčius, įvertinti	Su pastaba nesutinkama. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinių nurodymų priedo 12 punkte nustatyta, kad PVSV ataskaitoje pateikiamos rekomendacijos dėl poveikio visuomenės sveikatai vertinimo stebėsenos, emisijų kontrolės ir pan. Tačiau ši nuostata nenustato pareigos PVSV ataskaitoje parengti išsamią techninę monitoringo programą, kurioje būtų nustatytos visos stebėjimo vietos, objektai, periodiškumas, reagavimo kriterijai ar analizuojamos alternatyvios stebėsenos schemos. Ataskaitos 10 skyriuje nurodyta, kad papildomos rekomendacijos dėl poveikio visuomenės sveikatai vertinimo stebėsenos neteikiamos. Tai neprieštarauja Metodinių nurodymų reikalavimams, nes juose nenustatyta, kad kiekvienos PVSV procedūros metu nepriklausomai nuo atlikto poveikio vertinimo rezultatų turi būti suformuota nauja atskira monitoringo programa. Pastaboje taip pat sutapatinamos skirtingos paskirties priemonės. Požeminio vandens monitoringas, rezervuarų sandarumo kontrolė, techninė įrangos priežiūra ir kitos analogiškos priemonės yra aplinkosauginės ir technologinės eksploatacinės kontrolės priemonės, o ne atskira PVSV stebėsenos programa.

Klausimas	Atsakymas
jų priežastis ir užtikrinti veiksmingą reagavimą dar iki reikšmingo poveikio visuomenės sveikatai ar aplinkai atsiradimo. Ataskaitoje taip pat nėra įvertinta, ar pasirinktas monitoringo intensyvumas išliks pakankamas visais planuojamos ūkinės veiklos eksploatavimo etapais ir įvairiomis eksploatavimo sąlygomis. Kadangi monitoringo sistema yra viena iš planuojamos veiklos poveikio valdymo priemonių, jos pakankamumas turi būti pagrįstas ne deklaratyviai, o aiškia analize, parodančia, kad pasirinktos stebėsenos priemonės atitinka planuojamos veiklos pobūdį, mastą ir galimas rizikas. Vien monitoringo priemonių išvardijimas nesudaro pakankamo pagrindo konstatuoti, kad jos bus pakankamos visuomenės sveikatos ir aplinkos apsaugai užtikrinti. Todėl, nepakankamai pagrindus numatytų monitoringo priemonių pakankamumą, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojamos ūkinės veiklos stebėsenos sistema leis laiku nustatyti visus reikšmingus galimo neigiamo poveikio požymius ir užtikrins veiksmingą visuomenės sveikatos bei aplinkos apsaugą.	Be to, šios priemonės nėra vien deklaratyviai išvardytos. Ataskaitoje numatyta skysto mėšlo rezervuarų hermetiškumo kontrolė, kontroliniai šuliniai, rezervuarų būklės stebėjimas, nelaidžios krovos ir aptarnavimo zonų dangos, galimai užterštų nuotekų surinkimas, sandarios perpylimo sistemos, naujų rezervuarų ir mėšlidės hidroizoliaciniai sprendiniai bei požeminio vandens kontrolė. Taigi taršos rizikos valdymas grindžiamas konkrečių prevencinių ir kontrolės priemonių visuma, o ne vien abstrakčiu būsimo monitoringo paminėjimu. Papildomo detalumo, kurio reikalauja pareiškėjas, pareiga negali būti preziumuojama vien dėl veiklos masto ar monitoringo priemonių egzistavimo. Turi būti vertinama, ar toks detalumas pagal PVSV ataskaitos turinio reikalavimus apskritai yra privalomas. Metodiniai nurodymai pareiškėjo reikalaujamos išsamios monitoringo schemų, alternatyvų ir periodiškumo analizės nenustato. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
3 pastaba. Nepakankamai įvertintas monitoringo priemonių efektyvumas. PVSV ataskaitoje numatomos įvairios aplinkos stebėsenos ir kontrolės priemonės, tačiau nėra pakankamai įvertintas jų praktinis efektyvumas užtikrinant visuomenės sveikatos ir aplinkos apsaugą. Ataskaitoje nepaaiškinta, per kokį laiką galimi neigiami pokyčiai būtų nustatyti, kaip greitai būtų imamasi reagavimo priemonių ir ar monitoringo sistema leistų užkirsti kelią reikšmingo neigiamo poveikio atsiradimui. Nepateikta analizė, kaip būtų vertinami monitoringo metu nustatyti nukrypimai nuo prognozuotų rodiklių, kokie kriterijai būtų taikomi sprendžiant dėl papildomų apsaugos priemonių taikymo ir kokia tvarka būtų reaguojama nustačius galimą riziką visuomenės sveikatai ar aplinkai. Taip pat nėra paaiškinta, kokiais atvejais monitoringo rezultatai lemtų planuojamos veiklos technologinių sprendinių, eksploatavimo sąlygų ar kitų rizikos valdymo priemonių peržiūrą. Ataskaitoje taip pat neįvertinta, ar pasirinktas monitoringo periodiškumas ir apimtis leis laiku nustatyti trumpalaikius, sezoninius ar palaipsniui besiformuojančius neigiamus pokyčius, kurie gali turėti reikšmės visuomenės sveikatai. Nepaaiškinta, kaip būtų užtikrinta, kad tarp atskirų stebėsenos etapų neatsiras reikšmingų neigiamų pokyčių, kurie liktų nenustatyti. Kadangi monitoringo paskirtis yra ne tik fiksuoti aplinkos būklės pokyčius, bet ir sudaryti prielaidas laiku imtis veiksmingų rizikos valdymo priemonių, jo efektyvumas turi būti pagrįstas konkrečia analize. Vien monitoringo priemonių numatymas neįrodo, kad jos praktiškai užtikrins savalaikį galimų neigiamų padarinių nustatymą ir veiksmingą jų prevenciją. Todėl, neįvertinus numatytų monitoringo priemonių praktinio efektyvumo, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojamos ūkinės veiklos stebėsenos sistema bus veiksminga užkertant kelią reikšmingam neigiamam poveikiui visuomenės sveikatai ir aplinkai.	Su pastaba nesutinkama. Pastaboje reikalaujama PVSV ataskaitoje nustatyti konkrečius neigiamų pokyčių aptikimo terminus, reagavimo greitį, papildomų apsaugos priemonių taikymo kriterijus, technologinių sprendinių peržiūros sąlygas, taip pat įvertinti skirtingo monitoringo periodiškumo efektyvumą. Tokio detalumo eksploatacinės kontrolės procedūros nėra nustatytos kaip privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Metodinių nurodymų priedo 12 punktas numato rekomendacijas dėl poveikio visuomenės sveikatai vertinimo stebėsenos, emisijų kontrolės ir pan., tačiau nenustato pareigos PVSV ataskaitoje parengti detalų reagavimo algoritmą, nustatyti kiekvieno galimo nukrypimo aptikimo laiką ar iš anksto apibrėžti visas sąlygas, kuriomis turėtų būti peržiūrimi technologiniai sprendiniai. Be to, Ataskaitoje nėra nustatoma nauja atskira PVSV stebėsenos sistema, kurios praktinį efektyvumą reikėtų įrodyti pareiškėjo nurodyta apimtimi. Minimos kontrolės priemonės yra konkrečių technologinių ir aplinkosauginių sprendinių dalis. Šių priemonių paskirtis taip pat nėra vien fiksuoti neigiamą poveikį po to, kai jis jau atsirado. Dalis jų yra prevencinės: sandarios konstrukcijos, nelaidūs pagrindai, hidroizoliacinės priemonės, užterštų nuotekų surinkimas, rezervuarų hermetiškumo kontrolė, skysto mėšlo lygio stebėjimas. Todėl rizikos valdymas grindžiamas ne vien vėlesniu monitoringu, bet ir pačios taršos patekimo į aplinką prevencija. Papildomo eksploatacinio detalumo pareiga negali būti preziumuojama vien iš to, kad objekte taikomos kontrolės priemonės. PVSV ataskaitos paskirtis nėra parengti išsamų technologinės priežiūros ir reagavimo procedūrų reglamentą. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
4 pastaba. Nepakankamai pagrįstos rizikos valdymo priemonės avarinių situacijų atvejais. PVSV ataskaitoje aprašomos tam tikros rizikos valdymo priemonės, skirtos galimų avarinių situacijų prevencijai ir jų padarinių mažinimui, tačiau nėra pateikta išsami analizė, pagrindžianti šių priemonių pakankamumą ir veiksmingumą įvairių galimų avarinių situacijų atvejais. Ataskaitoje nepakankamai įvertinta, kaip būtų valdoma rizika įvykus skysto mėšlo rezervuarų, nuotekų sistemų ar kitų inžinerinių statinių pažeidimams, srutų ar kitų teršalų išsiliejimui, technologinių sistemų gedimams ar kitoms avarinėms situacijoms, galinčioms turėti įtakos aplinkai ir visuomenės sveikatai. Taip pat nėra paaiškinta, kokia tvarka būtų nustatomos tokios situacijos, kokios konkrečios priemonės būtų taikomos jų padariniams lokalizuoti ir per kiek laiko būtų užtikrinamas jų įgyvendinimas. Nepateikta analizė, ar numatytos avarijų valdymo priemonės yra pakankamos	Su pastaba nesutinkama. PVSV ataskaitoje avarinių ir ekstremaliųjų situacijų rizika nėra palikta neįvertinta. Ataskaitos 4.8 skyriuje nagrinėjamas planuojamos ūkinės veiklos pažeidžiamumas dėl ekstremaliųjų įvykių ir situacijų bei jų prevencija. Identifikuojami pagrindiniai rizikos objektai, tarp jų elektros tinklas, skysto mėšlo rezervuarai ir infekcijų protrūkių atvejai, numatyta rezervuarų kontrolė, skysto mėšlo lygio stebėjimas, technologinių procesų automatizavimas ir darbuotojų mokymas. Rizikos valdymas Ataskaitoje taip pat neapsiriboja bendro pobūdžio teiginiu, kad įrenginiai bus tinkamai eksploatuojami. Esamame skysto mėšlo rezervuare numatyta hermetiškumo kontrolės drenažo sistema su kontroliniu šuliniu, rezervuaro būklė kontroliuojama stebint galimus pažeidimus ir nuotėkių požymius, išsiurbimo ir ištuštinimo metu naudojamos sandarios žarnų ir jungčių sistemos, o krovos ir aptarnavimo zonos padengtos nelaidžia danga su nuolydžiais į surinkimo šulinius.

Klausimas	Atsakymas
įvairiais eksploatavimo etapais ir skirtingomis aplinkos sąlygomis, įskaitant intensyvių kritulių, padidėjusio paviršinio nuotėkio ar kitų nepalankių hidrometeorologinių sąlygų atvejus. Taip pat nėra įvertinta, ar galimos avarinės situacijos galėtų turėti įtakos dirvožemiui, paviršiniams ar požeminiams vandenims, melioracijos sistemai bei aplinkinėms gyvenamosioms teritorijoms. Be to, ataskaitoje nepaaiškinta, kaip avarinių situacijų valdymas būtų susietas su numatyta monitoringo sistema, kokiais kriterijais remiantis būtų priimami sprendimai dėl papildomų apsaugos priemonių taikymo ir kaip būtų užtikrinama, kad galimas neigiamas poveikis visuomenės sveikatai būtų kuo greičiau sustabdytas ir pašalintas. Kadangi planuojama ūkinė veikla susijusi su didelės apimties gyvulininkystės kompleksu, skysto mėšlo ir kitų medžiagų tvarkymu bei inžinerinių sistemų eksploatavimu, rizikos valdymo priemonės turi būti pagrįstos ne bendro pobūdžio aprašymu, o išsamia analize, patvirtinančia jų pakankamumą konkrečioms galimoms avarinėms situacijoms. Todėl, nepakankamai pagrindus avarinių situacijų rizikos valdymo priemones, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojamos ūkinės veiklos metu galimi avariniai įvykiai bus veiksmingai suvaldyti ir kad jų poveikis aplinkai bei visuomenės sveikatai bus patikimai apribotas.	Planuojamiems naujiems skysto mėšlo rezervuarams ir mėšlidei taip pat numatyti sandarūs ir nelaidūs pagrindai, hidroizoliacinės priemonės, užterštų nuotekų surinkimas, hermetiškumo kontrolė ir požeminio vandens kontrolės sprendiniai. Taigi taršos prevencija grindžiama keliomis tarpusavyje papildančiomis techninėmis ir kontrolės priemonėmis. Ataskaitoje įvertinta ir statybos metu galima degalų, tepalų ar hidraulinių skysčių išsiliejimo rizika bei numatytos jų lokalizavimo priemonės. Skysto mėšlo rezervuarų talpos vertinamos paliekant neužpildomą rezervuarų tūrio atsargą, skirtą persipylimo rizikai mažinti. Kartu pareiškėjo reikalaujamas detalumo lygis – atskiri reagavimo algoritmai kiekvienam galimam gedimui, konkretūs reagavimo terminai, sprendimų priėmimo kriterijai, avarijos likvidavimo eiliškumas ir visų galimų hidrometeorologinių scenarijų modeliavimas – nėra nustatytas kaip privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. PVSV ataskaita taip pat neprivalo atlikti detalios melioracijos ar hidrologinės sistemos analizės kiekvienam hipotetiniam avarijos ar ekstremalių kritulių scenarijui. Tokia pareiga negali būti preziumuojama vien dėl galimos avarijos teorinės tikimybės. Atsižvelgiant į tai, avarinių ir ekstremaliųjų situacijų rizika bei prevencijos priemonės Ataskaitoje įvertintos PVSV procedūrai reikalinga apimtimi, o rizikos valdymas grindžiamas konkrečiais techniniais ir organizaciniais sprendiniais. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
5 pastaba. Neįvertintas daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdomos ūkinės veiklos monitoringo rezultatų ir faktinės eksploatavimo patirties reikšmingumas. Atsižvelgiant į tai, kad planuojama ūkinė veikla bus vykdoma teritorijoje, kurioje intensyvi gyvulininkystės veikla vykdoma daugiau kaip šešis dešimtmečius, PVSV ataskaitoje turėjo būti įvertinti ankstesnės veiklos metu sukaupti monitoringo duomenys, aplinkos būklės stebėsenos rezultatai bei kita faktinė eksploatavimo patirtis, galinti turėti reikšmės planuojamos veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimui. Tačiau tokia analizė ataskaitoje nepateikta. Ataskaitoje neanalizuojama, ar ankstesniais veiklos metais buvo nustatyti kvapų, oro taršos, triukšmo, paviršinių ar požeminių vandenų kokybės pokyčiai, technologinių sistemų gedimai, aplinkosauginių reikalavimų pažeidimai ar kitos aplinkybės, kurios galėtų būti reikšmingos vertinant planuojamos ūkinės veiklos plėtros rizikas. Taip pat nėra paaiškinta, ar tokie duomenys buvo renkami, kokie buvo jų rezultatai ir kaip jie buvo panaudoti atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą. Nepateikta analizė, ar ilgalaikė eksploatavimo patirtis patvirtina modeliavimo prielaidas ir planuojamų technologinių sprendinių efektyvumą, ar priešingai – atskleidžia aplinkybes, kurios turėjo būti papildomai įvertintos rengiant PVSV ataskaitą. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar planuojamos veiklos poveikio prognozės pagrįstos ne tik teoriniais skaičiavimais, bet ir faktiniais ilgalaikės veiklos duomenimis. Kadangi daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdyta ūkinė veikla sudaro galimybę remtis reikšminga faktine informacija apie realų veiklos poveikį aplinkai ir visuomenės sveikatai, tokie duomenys turėjo būti sistemiškai įvertinti ir panaudoti planuojamos plėtros poveikio vertinimui. Vien naujų monitoringo priemonių numatymas nepakeičia pareigos įvertinti jau sukauptą informaciją apie teritorijos eksploatavimo rezultatus. Todėl, neįvertinus daugiau kaip šešis dešimtmečius vykdomos ūkinės veiklos monitoringo rezultatų ir faktinės eksploatavimo patirties, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimas buvo atliktas remiantis visa reikšminga informacija apie faktinį ilgalaikės veiklos poveikį aplinkai ir visuomenės sveikatai.	Su pastaba nesutinkama. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodinių nurodymų priedo 8.3 papunktyje nustatyta, kad nustatant arba tikslinant jau vykdomos ūkinės veiklos sanitarinės apsaugos zonos ribas jos turi būti pagrindžiamos faktiniais vykdomos veiklos fizikinės ir cheminės taršos bei taršos kvapais duomenimis. Tačiau pačiuose Metodiniuose nurodymuose kaip tokių duomenų gavimo būdai tiesiogiai nurodomi matavimai, skaičiavimai ir modeliavimas. Todėl faktinių vykdomos veiklos duomenų reikalavimas nėra tapatus pareigai surinkti ir sistemiškai išanalizuoti visą per kelis dešimtmečius sukauptą monitoringo, aplinkosauginių patikrinimų, technologinių gedimų, pažeidimų ar kitą eksploatavimo istoriją. Ataskaitoje esama veikla aprašyta pateikiant jos pajėgumus, technologinius procesus, naudojamus įrenginius, mėšlo ir nuotekų tvarkymo sprendinius bei kitus faktinius veiklos parametrus. Vertinant planuojamą situaciją atsižvelgiama į po plėtros veiksiantį kompleksą, įskaitant išliekančius esamus ir planuojamus naujus poveikio šaltinius. Todėl vertinama ne abstrakti nauja veikla, neatsižvelgiant į faktines esamo objekto charakteristikas. Vien tai, kad veikla teritorijoje vykdoma ilgą laiką, nesukuria pareigos retrospektyviai atlikti visos objekto veiklos auditą. Papildomo detalumo pareiga negali būti preziumuojama vien dėl ilgos teritorijos naudojimo istorijos – turi būti vertinama, ar konkreti papildoma informacija pagal PVSV metodinius reikalavimus būtina poveikiui visuomenės sveikatai įvertinti. Ataskaitoje taip pat nurodyta vykdoma požeminio vandens stebėsena prie esamų mėšlo tvarkymo įrenginių. Tačiau ši aplinkosauginė kontrolė nėra tapati PVSV poveikio visuomenės sveikatai vertinimui ir savaime nesukuria pareigos į Ataskaitą perkelti visą atskirais metais sukauptų pirminių monitoringo duomenų apimtį. Pareiškėjo reikalaujama kelių dešimtmečių monitoringo ir eksploatavimo istorijos sisteminė analizė iš esmės reikštų retrospektyvų objekto veiklos auditą, kurio Metodiniai nurodymai nenustato kaip privalomo PVSV ataskaitos turinio elemento. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
6 pastaba. Nepateiktas esamų ir planuojamų monitoringo priemonių palyginamasis vertinimas. Šeštoji pastaba turėtų logiškai užbaigti šį skyrių. Ji neturėtų apsiriboti vien monitoringo priemonių palyginimu, o parodyti, kad be tokio palyginimo neįmanoma įvertinti, ar planuojama monitoringo sistema iš tikrųjų	Su pastaba nesutinkama. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato pareigos PVSV ataskaitoje atlikti esamos ir planuojamos monitoringo sistemos palyginimą ar įrodyti, kad būsima stebėsena bus veiksmingesnė už anksčiau taikytą.

Klausimas	Atsakymas
pagerins visuomenės sveikatos ir aplinkos apsaugą. Siūlyčiau tokią galutinę redakciją. 6 pastaba. Nepateiktas esamų ir planuojamų monitoringo priemonių palyginamasis vertinimas. PVSV ataskaitoje aprašomos planuojamos aplinkos stebėsenos ir kontrolės priemonės, tačiau nėra pateikta išsami analizė, kokios monitoringo priemonės buvo taikomos iki šiol vykdant daugiau kaip šešis dešimtmečius trunkančią gyvulininkystės veiklą ir kuo planuojama monitoringo sistema iš esmės skirsis nuo anksčiau taikytos. Ataskaitoje nepateikta informacija apie ankstesnio monitoringo apimtį, stebėtus aplinkos komponentus, taikytą stebėsenos periodiškumą, nustatytus aplinkos būklės pokyčius bei priemones, kurių buvo imtasi nustačius nepageidaujamus reiškinius. Taip pat nėra paaiškinta, kokie ankstesnės stebėsenos rezultatai buvo panaudoti rengiant naują monitoringo sistemą ir kokiais argumentais remiantis nuspręsta keisti arba nekeisti iki šiol taikytų priemonių. Nepateikta analizė, leidžianti įvertinti, ar planuojama monitoringo sistema iš tikrųjų pagerins galimo neigiamo poveikio nustatymo galimybes, padidins aplinkos ir visuomenės sveikatos apsaugos lygį ar leis veiksmingiau valdyti planuojamos ūkinės veiklos rizikas. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar siūloma stebėsenos sistema yra pagrįsta ankstesne eksploatavimo patirtimi ir ar ji iš tiesų sudarys prielaidas efektyvesnei planuojamos veiklos kontrolei. Kadangi planuojama ūkinė veikla bus vykdoma jau ilgą laiką eksploatuojamoje teritorijoje, naujos monitoringo sistemos pagrįstumas turėtų būti vertinamas ne izoliuotai, o lyginant ją su iki šiol taikyta stebėsenos sistema ir jos rezultatais. Tik toks palyginamasis vertinimas leidžia objektyviai nustatyti, ar planuojami monitoringo sprendiniai iš tiesų pagerins aplinkos ir visuomenės sveikatos apsaugą. Todėl, nepateikus esamų ir planuojamų monitoringo priemonių palyginamojo vertinimo, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad planuojama monitoringo sistema bus veiksmingesnė už iki šiol taikytą ir pakankamai užtikrins planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai bei visuomenės sveikatai kontrolę.	Metodinių nurodymų priedo 12 punkte nustatytas reikalavimas pateikti rekomendacijas dėl stebėsenos, emisijų kontrolės ir pan., tačiau nenustatyta pareiga aprašyti visą ankstesnę monitoringo sistemą, jos periodiškumą, rezultatus ir pagal juos atlikti būsimos sistemos lyginamąją efektyvumo analizę. Be to, pastaboje daroma prielaida, kad PVSV ataskaitoje projektuojama nauja atskira monitoringo sistema, kuri turėtų pakeisti ankstesnę. Tokia prielaida neatitinka Ataskaitos turinio. Ataskaitos 10 skyriuje nurodyta, kad rekomendacijos dėl poveikio visuomenės sveikatai vertinimo stebėsenos neteikiamos. Ataskaitoje minimi požeminio vandens monitoringo gręžiniai, rezervuarų sandarumo kontrolė, techninės priežiūros ir kitos priemonės yra aplinkosauginės bei technologinės eksploatacinės kontrolės priemonės, o ne nauja PVSV procedūros metu sukurta monitoringo sistema. Planuojamos veiklos poveikis visuomenės sveikatai vertinamas pagal galutinę planuojamos veiklos situaciją ir nustatytus poveikio veiksnius, todėl veiklos priimtinumui pagrįsti nereikia įrodyti, kad eksploatacinė kontrolė bus „geresnė“ ar „veiksmingesnė“ už ankstesnę. Papildomos lyginamosios analizės pareiga taip pat negali būti preziumuojama vien dėl ilgos veiklos istorijos ar to, kad tam tikros kontrolės priemonės taikytos ir anksčiau. Metodiniai nurodymai tokio palyginimo nenustato kaip privalomo PVSV ataskaitos turinio elemento. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
7 pastaba. Nepakankamai pagrįsta, kad numatytos monitoringo priemonės gali būti laikomos pakankamu pagrindu planuojamos ūkinės veiklos priimtinumui pagrįsti. PVSV ataskaitoje planuojamos monitoringo, kontrolės ir rizikos valdymo priemonės ne kartą nurodomos kaip viena iš aplinkybių, pagrindžiančių išvadą, kad planuojama ūkinė veikla nesukels reikšmingo neigiamo poveikio visuomenės sveikatai ir aplinkai. Tačiau ataskaitoje nepakankamai pagrįsta, kodėl būtent būsimų stebėsenos priemonių pakanka tokiai išvadai padaryti. Monitoringo sistema yra skirta stebėti aplinkos būklę ir nustatyti galimus pokyčius jau vykdant veiklą, tačiau ji pati savaime nepatvirtina, kad planuojamos veiklos poveikis buvo tinkamai įvertintas iki sprendimo dėl veiklos priėmimo. Todėl būsimų monitoringo priemonių taikymas negali būti laikomas pakaitalu pareigai iš anksto objektyviai ir išsamiai pagrįsti planuojamos ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai. Ataskaitoje nėra paaiškinta, kodėl monitoringo priemonių numatymas kompensuoja modeliavimo neapibrėžtumą, taikytas prielaidas, galimus technologinių sprendinių efektyvumo svyravimus ar kitus vertinimo metu išlikusius neapibrėžtumus. Taip pat nėra pagrįsta, kad galimų neigiamų padarinių nustatymas jau vykdant veiklą užtikrins tokį pat visuomenės sveikatos apsaugos lygį, kaip jų tinkamas įvertinimas dar prieš priimant sprendimą dėl planuojamos veiklos. Kadangi poveikio visuomenės sveikatai vertinimo tikslas yra prieš priimant sprendimą įrodyti, kad planuojama veikla atitinka visuomenės sveikatos apsaugos reikalavimus, monitoringo priemonės gali būti laikomos tik papildoma rizikos valdymo priemone, bet ne savarankišku pagrindu pagrįsti planuojamos ūkinės veiklos priimtinumą. Todėl, grindžiant planuojamos ūkinės veiklos priimtinumą būsimomis monitoringo ir kontrolės priemonėmis, tačiau nepakankamai pagrindžiant patį poveikio	Su pastaba nesutinkama. Bendras teiginys, kad monitoringas negali pakeisti išankstinio poveikio visuomenės sveikatai vertinimo, yra pagrįstas, tačiau pareiškėjo išvada, kad būtent taip yra daroma PVSV ataskaitoje, neatitinka jos turinio. Planuojamos ūkinės veiklos priimtinumas grindžiamas iš anksto atliktu poveikio visuomenės sveikatai vertinimu. Reikšmingiausi poveikio veiksniai – aplinkos oro tarša, kvapai ir triukšmas – įvertinti kiekybiškai, kiti aktualūs veiksniai – kokybiniu aprašomuoju būdu. Atliktų vertinimų rezultatai panaudoti sprendžiant dėl planuojamos veiklos atitikties visuomenės sveikatos saugos reikalavimams. Modeliavimas savaime netampa nepatikimas vien todėl, kad jo rezultatai priklauso nuo į modelį įvestų emisijų dydžių, veiklos parametrų ir numatytų taršos mažinimo priemonių. Tai yra įprasta prognozinio poveikio vertinimo metodika. Atitinkamai nėra pagrindo teigti, kad būsimo monitoringo paskirtis yra kompensuoti neva nepakankamą išankstinį vertinimą. Ataskaitos 10 skyriuje nurodyta, kad rekomendacijos dėl poveikio visuomenės sveikatai vertinimo stebėsenos neteikiamos. Tai papildomai patvirtina, kad veiklos priimtinumas nėra grindžiamas būsima PVSV monitoringo programa. Ataskaitoje nurodytos požeminio vandens stebėsenos, rezervuarų sandarumo kontrolės, techninės priežiūros ir kitos priemonės yra konkrečių technologinių bei aplinkosauginių sprendinių kontrolės priemonės. Jos papildo taršos prevencijos sistemą, tačiau nėra savarankiškas pagrindas planuojamos veiklos priimtinumui ar SAZ riboms pagrįsti. Be to, net ir kilus abejonių dėl vienos ar kelių konkrečių kontrolės ar taršos mažinimo priemonių, tai savaime nėra tapatu išvadai, kad visas poveikio visuomenės sveikatai vertinimas yra nepatikimas. Vertinimo pagrįstumas turi būti sprendžiamas pagal visą naudotų pradinių duomenų, metodų, skaičiavimų ir poveikio veiksnių vertinimo visumą. Atsižvelgiant į tai, teiginys, kad planuojamos veiklos priimtinumas grindžiamas būsimo monitoringo galimybe vėliau nustatyti ar kompensuoti neigiamą poveikį, neatitinka Ataskaitos vertinimo logikos. Išvados grindžiamos atliktu

Klausimas	Atsakymas
visuomenės sveikatai vertinimą, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad PVSV ataskaitos išvados dėl planuojamos veiklos priimtinumo yra pakankamai pagrįstos.	išankstiniu poveikio visuomenės sveikatai vertinimu, o monitoringo ir kontrolės priemonės yra papildomos prevencinės bei eksploatacinės priemonės. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
XIV. KITI METODINIAI IR PROCESINIAI TRŪKUMAI	
1 pastaba. PVSV ataskaitoje pateikiama nauja reikšminga informacija, tačiau neįvertinama jos reikšmė ankstesnių planuojamos ūkinės veiklos vertinimų kontekste. PVSV ataskaitoje pirmą kartą pateikiami išsamūs kvapų, cheminės oro taršos ir triukšmo modeliavimo rezultatai, detalizuojami technologiniai sprendiniai, vandens naudojimo, nuotekų, mėšlo ir srutų tvarkymo sprendimai bei kita informacija, turinti esminę reikšmę planuojamos ūkinės veiklos poveikiui visuomenės sveikatai įvertinti. Tačiau ataskaitoje visiškai neanalizuojama, kokią reikšmę šie naujai pateikti duomenys turi ankstesniems planuojamos ūkinės veiklos vertinimams ir ar jie nepakeičia iki tol padarytų išvadų. Nepateikta analizė, ar naujai atlikti modeliavimai ir detalizuoti techniniai sprendiniai patvirtina ankstesnių vertinimų pakankamumą, ar, priešingai, rodo, kad ankstesniuose planuojamos ūkinės veiklos vertinimo etapuose nebuvo pakankamai informacijos objektyviai įvertinti planuojamos veiklos poveikį. Taip pat nėra paaiškinta, ar naujai pateikti duomenys lėmė kokius nors ankstesnių prielaidų, rizikos vertinimo ar planuojamos veiklos poveikio vertinimo pokyčius. Ataskaitoje neįvertinta, ar naujai pateikta informacija galėjo turėti reikšmės ankstesnių sprendimų priėmimui ir ar, turint šiuos duomenis ankstesniuose planuojamos ūkinės veiklos vertinimo etapuose, jų išvados būtų buvusios tokios pačios. Dėl to nėra galimybės įvertinti, ar visas planuojamos ūkinės veiklos vertinimo procesas buvo nuoseklus ir pagrįstas pakankamu informacijos kiekiu kiekviename jo etape. Kadangi PVSV ataskaitoje pateikiami duomenys yra reikšmingi planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimui, jų atsiradimo reikšmė ankstesnių vertinimų kontekste turėjo būti aiškiai aptarta. Tik toks vertinimas leidžia įsitikinti, kad visi planuojamos ūkinės veiklos vertinimo etapai buvo grindžiami pakankama informacija ir kad naujai pateikti duomenys nepaneigia ar iš esmės nekeičia ankstesnių išvadų. Todėl, neįvertinus PVSV ataskaitoje pateikiamos naujos reikšmingos informacijos reikšmės ankstesnių planuojamos ūkinės veiklos vertinimų kontekste, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti viso planuojamos ūkinės veiklos vertinimo proceso nuoseklumą ir padarytų išvadų pagrįstumą.	Su pastaba nesutinkama. PVSV ir PAV atrankos procedūros turi skirtingą paskirtį, vertinimo objektą ir reikalaujamą detalumo lygį. Todėl aplinkybė, kad PVSV ataskaitoje tam tikri visuomenės sveikatai reikšmingi aspektai – kvapų, oro taršos ir triukšmo vertinimas, technologiniai sprendiniai, vandens naudojimo, nuotekų, mėšlo ir srutų tvarkymo sprendiniai – pateikiami detaliau, savaime nereiškia, kad tai yra visiškai nauja informacija, kurios nebuvimas ankstesnėje PAV atrankos stadijoje rodytų tos procedūros nepakankamumą. PAV atrankos metu vertinimas atliekamas pagal tai procedūrai nustatytus reikalavimus ir sprendžiama, ar planuojamai ūkinei veiklai privalomas poveikio aplinkai vertinimas. PVSV procedūros tikslas yra kitas – įvertinti planuojamos ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai ir pagrįsti siūlomas sanitarinės apsaugos zonos ribas. Dėl to PVSV ataskaitoje natūraliai gali būti pateikiamas didesnis visuomenės sveikatai reikšmingų veiksnių, modeliavimo parametrų, poveikio mažinimo priemonių ir technologinių sprendinių detalumas. Be to, teiginys, kad visi šie aspektai PVSV ataskaitoje pateikiami pirmą kartą, nėra tikslus. PAV atrankos metu taip pat buvo vertinti aplinkos oro taršos, kvapų, triukšmo, vandens, nuotekų, mėšlo ir srutų tvarkymo bei kiti planuojamos veiklos aspektai. Vėlesnėje PVSV ataskaitoje dalis tų pačių prielaidų, modeliavimo parametrų, informacijos šaltinių ir poveikio mažinimo priemonių pateikiami plačiau ar detaliau. Vėlesnio dokumento didesnis detalumas savaime nereiškia, kad PAV atrankos metu atitinkami duomenys nebuvo pateikti ar neatitiko tai procedūrai taikomų reikalavimų. PVSV ataskaitoje pateikiama detalesnė informacija taip pat nėra naudojama retrospektyviai pagrįsti PAV atrankos išvadą. Ankstesnės procedūros teisėtumas ir pakankamumas vertinami pagal tuo metu faktiškai pateiktą informaciją ir tai procedūrai taikytus teisės aktų reikalavimus. Atitinkamai vėlesnė PVSV procedūra negali būti naudojama retrospektyviai pakeisti ar papildyti vertinimo, kuris turėjo būti atliktas PAV atrankos metu. PVSV tvarkos aprašas ir Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato pareigos PVSV ataskaitoje retrospektyviai analizuoti, ar vėliau detalizuoti duomenys būtų pakeitę ankstesnių administracinių procedūrų rezultatus ar ar ankstesni sprendimai būtų buvę kitokie turint kitokio detalumo informaciją. Toks vertinimas pagal savo pobūdį reikštų ne poveikio visuomenės sveikatai vertinimą, o ankstesnių administracinių procedūrų ir jose priimtų sprendimų metodinio bei teisinio pakankamumo peržiūrą, kuri nėra PVSV ataskaitos rengėjo funkcija. Atsižvelgiant į tai, didesnis tam tikrų duomenų ir vertinimų detalumas PVSV ataskaitoje savaime nepaneigia ankstesnių vertinimų ir nesukuria pareigos PVSV ataskaitoje atskirai analizuoti jų retrospektyvią reikšmę ankstesniems sprendimams. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
2 pastaba. Nepakankamai pagrįsta, kodėl reikšminga dalis poveikio vertinimo pirmą kartą atliekama tik PVSV ataskaitoje. PVSV ataskaitoje pirmą kartą atliekami detalūs kvapų, cheminės oro taršos ir triukšmo modeliavimai, pateikiami išsamūs technologiniai sprendiniai, detalizuojami vandens naudojimo, nuotekų, mėšlo ir srutų tvarkymo sprendimai bei kiti planuojamos ūkinės veiklos parametrai, turintys esminę reikšmę poveikio visuomenės sveikatai vertinimui. Tačiau ataskaitoje nėra paaiškinta, kodėl tokio išsamumo vertinimai atliekami tik šiame procedūros etape ir kodėl ši informacija nebuvo pateikta ankstesnių planuojamos ūkinės veiklos vertinimų metu. Nepateikta analizė, ar šių naujų duomenų nebuvimas ankstesniuose planuojamos ūkinės veiklos vertinimo etapuose galėjo turėti įtakos priimtų sprendimų pagrįstumui, kokią reikšmę jie turi viso planuojamos ūkinės veiklos vertinimo procesui ir ar, turint tokią informaciją anksčiau, ankstesnių vertinimų išvados būtų išlikusios tokios pačios. Ataskaitoje taip pat nėra paaiškinta,	Su pastaba nesutinkama. Teiginys, kad reikšminga planuojamos ūkinės veiklos poveikio vertinimo dalis pirmą kartą atliekama tik PVSV ataskaitoje, neatsižvelgia į skirtingą PAV atrankos ir PVSV procedūrų paskirtį bei joms taikomą skirtingą vertinimo detalumo lygį. PAV atrankos metu sprendžiama, ar planuojamai ūkinei veiklai privalomas poveikio aplinkai vertinimas, o PVSV procedūros metu detaliau vertinami visuomenės sveikatai reikšmingi poveikio veiksniai ir pagrindžiamos sanitarinės apsaugos zonos ribos. Todėl PVSV ataskaitoje natūraliai pateikiamas išsamesnis kvapų, cheminės oro taršos, triukšmo, technologinių sprendinių ir kitų visuomenės sveikatai reikšmingų parametrų vertinimas. Be to, nėra tikslu teigti, kad visi šie aspektai ankstesnėje procedūroje apskritai nebuvo vertinti. PAV atrankos dokumentuose taip pat buvo nagrinėjami oro taršos, kvapų, triukšmo, vandens naudojimo, nuotekų, mėšlo ir srutų tvarkymo bei kiti planuojamos veiklos aspektai. PVSV ataskaitoje dalis tų pačių parametrų, prielaidų, informacijos šaltinių ir poveikio mažinimo priemonių yra papildomai detalizuojami pagal PVSV procedūrai nustatytus reikalavimus. Tai,

Klausimas	Atsakymas
kokiais argumentais remiantis nuspręsta būtent PVSV etape pirmą kartą atlikti detalius modeliavimus ir pateikti reikšmingą techninę informaciją, nors ji yra tiesiogiai susijusi su planuojamos ūkinės veiklos poveikio vertinimu. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar planuojamos ūkinės veiklos vertinimas buvo atliekamas nuosekliai ir ar kiekviename procedūros etape buvo disponuojama pakankamu informacijos kiekiu. Kadangi PVSV ataskaitoje pirmą kartą pateikiami duomenys yra reikšmingi planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimui, jų atsiradimo laikas ir reikšmė turėjo būti aiškiai pagrįsti. Tik toks paaiškinimas leidžia įvertinti, ar visa planuojamos ūkinės veiklos vertinimo procedūra buvo vykdoma laikantis nuoseklumo, išsamumo ir tinkamo sprendimų pagrindimo principų. Todėl, nepaaiškinus, kodėl reikšminga planuojamos ūkinės veiklos poveikio vertinimo dalis pirmą kartą atliekama tik PVSV ataskaitoje, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti viso planuojamos ūkinės veiklos vertinimo proceso nuoseklumą bei ankstesnių sprendimų pagrįstumą.	kad vėlesnėje procedūroje informacija pateikiama išsamiau, savaime nereiškia, kad ankstesnėje procedūroje turėjo būti pateiktas identiškas informacijos kiekis. Ankstesnės procedūros pakankamumas turi būti vertinamas pagal jai taikytus teisės aktų reikalavimus, jos tikslą ir tuo metu pateiktą informaciją. Vėlesnio dokumento didesnis detalumas negali būti savaime laikomas ankstesnės procedūros trūkumu. PVSV metodiniai reikalavimai taip pat nenustato pareigos Ataskaitoje aiškinti, kodėl kiekvienas konkretus duomuo ar modeliavimo rezultatas nebuvo tokia pačia apimtimi pateiktas ankstesnėse procedūrose, arba hipotetiškai vertinti, ar turint detalesnę informaciją anksčiau būtų pasikeitusios ankstesnių sprendimų išvados. Atsižvelgiant į tai, didesnis PVSV ataskaitos detalumo lygis yra susijęs su pačios PVSV procedūros paskirtimi ir jai taikomais turinio reikalavimais, o ne savaime su ankstesnio vertinimo trūkumu. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
3 pastaba. Nepakankamai užtikrintas visuomenės galėjimas patikrinti PVSV ataskaitos išvadas. PVSV ataskaitoje pateikiami galutiniai kvapų, cheminės oro taršos ir triukšmo modeliavimo rezultatai, technologinių sprendinių aprašymai bei kitos planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo išvados, tačiau visuomenei nepateikta visa pirminė informacija, kuri leistų nepriklausomai patikrinti šių išvadų pagrįstumą. Ataskaitoje nepateikti modeliavimo projektiniai failai, išsamūs įvesties duomenys, tarpiniai skaičiavimai, naudoti emisijų duomenys ir kita informacija, būtina savarankiškai pakartoti atliktus skaičiavimus bei įvertinti jų teisingumą. Dėl to visuomenė neturi realios galimybės patikrinti, ar modeliavimuose naudotos prielaidos, taikyti parametrai ir pasirinkti skaičiavimo metodai iš tikrųjų atitinka planuojamos ūkinės veiklos sprendinius ir ar jų pagrindu padarytos išvados yra pakankamai pagrįstos. Galimybė susipažinti tik su galutiniais modeliavimo rezultatais nesudaro sąlygų įvertinti viso poveikio visuomenės sveikatai vertinimo proceso patikimumo. Nepakankamas pirminių duomenų ir skaičiavimų atskleidimas reikšmingai apsunkina visuomenės teisę teikti pagrįstas pastabas ir pasiūlymus dėl PVSV ataskaitos, nes be galimybės patikrinti esminių modeliavimo prielaidų ir skaičiavimų nėra įmanoma visapusiškai įvertinti pagrindinių ataskaitos išvadų pagrįstumo. Tokiu atveju visuomenės dalyvavimas poveikio visuomenės sveikatai vertinimo procedūroje tampa iš esmės formalus. Kadangi reikšminga dalis PVSV ataskaitos išvadų grindžiama modeliavimo rezultatais ir kitais techniniais skaičiavimais, visuomenei turi būti sudaryta reali galimybė nepriklausomai patikrinti šių išvadų pagrįstumą. Tik pakankamas pirminių duomenų, modeliavimo medžiagos ir skaičiavimų atskleidimas užtikrina skaidrią, patikrinamą ir veiksmingą visuomenės dalyvavimo procedūrą. Todėl, visuomenei nesudarius realios galimybės nepriklausomai patikrinti pagrindinių PVSV ataskaitos išvadų pagrįstumo, nėra pakankamo pagrindo teigti, kad poveikio visuomenės sveikatai vertinimo procedūra užtikrino visapusišką, skaidrų ir efektyvų visuomenės dalyvavimą.	Su pastaba nesutinkama. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai reikalauja Ataskaitoje pateikti vertinimui reikšmingą informaciją apie naudotus metodus, skaičiavimams taikytus duomenis, modeliavimo parinktis, naudotą programinę įrangą, skaičiavimo rezultatus ir jų analizę. Metodinių nurodymų priedo 14 punkte taip pat numatyta prie Ataskaitos pridėti sklaidos skaičiavimų rezultatus, skaičiavimus, grafinę ir kitą Ataskaitai rengti naudotą informaciją. Tačiau šie reikalavimai nėra tapatūs pareigai pateikti AERMOD, CadnaA ar kitų naudojamų modeliavimo programų projektinius failus, visą programinę darbinę bylą ar kitą techninę medžiagą tokia apimtimi, kad bet kuris asmuo galėtų identiškai atkurti visą modeliavimo projektą. Ataskaitoje nėra pateikiami vien galutiniai modeliavimo rezultatai. Oro taršos ir kvapų vertinime aprašyti naudoti meteorologiniai duomenys, reljefo pobūdis, receptorių aukštis ir tinklo žingsnis, taikyti procentiliai, foninio užterštumo duomenys, taršos šaltiniai ir kitos modeliavimo parinktys. Kvapų vertinime taip pat pateikti emisijų faktoriai, skaičiavimo formulės ir atskirų taršos šaltinių apskaičiuotos momentinės emisijos. Triukšmo vertinime pateikti vertinti triukšmo šaltiniai, jų skleidžiamo triukšmo dydžiai, darbo laikas ir transporto srautai, nurodyta naudota modeliavimo programa ir metodai, taip pat įvertinti pastatų aukščiai, reljefas, meteorologinės sąlygos, vietovės absorbcinės savybės ir šaltinių veikimo laikas. Todėl nėra pagrindo teigti, kad visuomenei pateikti tik galutiniai skaičiai, neatskleidžiant vertinimo metodikos ir pagrindinių vertinimo prielaidų. Visuomenės dalyvavimo teisė reiškia galimybę susipažinti su PVSV ataskaita ir jos priedais, suprasti atlikto vertinimo pagrindą bei teikti argumentuotus pasiūlymus ir pastabas. Ji nėra tapati pareigai Ataskaitos rengėjui perduoti visus licencijuotos programinės įrangos darbo projektus ar visą vidinę modeliavimo medžiagą. Tokios pareigos PVSV tvarkos aprašas ir Metodiniai nurodymai nenustato. Vien modeliavimo programos projektinių failų ar visų tarpinių darbinių failų nepateikimas savaime neįrodo, kad modeliavimas nebuvo atliktas, jo rezultatai nepatikimi ar kad visuomenės dalyvavimas buvo tik formalus. Vien modeliavimo programos projektinių failų ar visų tarpinių darbinių failų nepateikimas savaime neįrodo, kad modeliavimas nebuvo atliktas, jo rezultatai nepatikimi ar kad visuomenės dalyvavimas buvo tik formalus. Vertinama, ar Ataskaitoje pateikta pagal Metodinius nurodymus reikalinga informacija apie naudotus duomenis, metodus, prielaidas ir rezultatus, o ne ar trečiajam asmeniui perduota visa rengėjo programinė darbo aplinka. Atsižvelgiant į tai, reikalavimas papildomai viešinti modeliavimo programų projektinius failus, visas tarpines darbines bylas ir kitą medžiagą, būtiną identiškai pakartoti modeliavimą, peržengia PVSV ataskaitos turiniui ir visuomenės informavimui nustatytus reikalavimus. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
4 pastaba. Tikslinga įvertinti vykstančio teisminio proceso dėl PAV atrankos išvados reikšmę PVSV procedūrai. Šiuo metu administraciniame teisme nagrinėjama byla dėl planuojamos	Su pastaba nesutinkama. Vien aplinkybė, kad dėl PAV atrankos išvados vyksta teisminis ginčas, savaime nesustabdo atskiros PVSV procedūros ir nesukuria pareigos PVSV ataskaitoje

Klausimas	Atsakymas
ūkinės veiklos PAV atrankos išvados teisėtumo ir pagrįstumo, tuo pačiu metu vykdoma ir poveikio visuomenės sveikatai vertinimo procedūra. Atsižvelgiant į tai, kad abi procedūros yra susijusios su tais pačiais planuojamos ūkinės veiklos sprendiniais ir jų galimo poveikio vertinimu, tikslinga įvertinti, kokią reikšmę galutinis teismo sprendimas gali turėti PVSV procedūros rezultatams. PVSV ataskaitoje neaptariama, ar vykstantis teisminis procesas gali turėti įtakos joje pateiktų prielaidų, vertinimo apimties ar padarytų išvadų pagrįstumui, jeigu teismas priimtų sprendimą, kuriuo būtų panaikinta arba pakeista PAV atrankos išvada. Taip pat nėra įvertinta, ar tokio sprendimo priėmimas galėtų lemti poreikį iš naujo įvertinti tam tikrus planuojamos ūkinės veiklos aspektus arba atlikti papildomus poveikio vertinimus. Atsižvelgiant į tai, kad PVSV ataskaitoje pirmą kartą pateikiama reikšminga papildoma informacija apie planuojamos ūkinės veiklos technologinius sprendinius, kvapų, oro taršos ir triukšmo modeliavimą bei kitus poveikio visuomenės sveikatai aspektus, tikslinga įvertinti, ar ši informacija neturi reikšmės ir vykstančiame teisminiame procese nagrinėjamiems klausimams dėl ankstesnių planuojamos ūkinės veiklos vertinimų pakankamumo. Procedūrų nuoseklumo ir teisinio tikrumo principai reikalauja, kad tarpusavyje susiję planuojamos ūkinės veiklos vertinimo procesai būtų vertinami sistemiškai ir kad galimi vienos procedūros rezultatai būtų tinkamai įvertinti priimant sprendimus kitoje procedūroje. Toks vertinimas padėtų išvengti situacijos, kai galutinis sprendimas dėl PVSV būtų priimtas neatsižvelgus į vėliau paaiškėjusias reikšmingas aplinkybes ar teismo pateiktus išaiškinimus dėl planuojamos ūkinės veiklos vertinimo teisėtumo. Todėl, siekiant užtikrinti procedūrų nuoseklumą, teisinį tikrumą ir visapusišką planuojamos ūkinės veiklos poveikio įvertinimą, tikslinga įvertinti vykstančio teisminio proceso dėl PAV atrankos išvados reikšmę priimant galutinius sprendimus poveikio visuomenės sveikatai vertinimo procedūroje.	prognozuoti galimo būsimo teismo sprendimo turinį ar hipotetines jo pasekmes. PAV atrankos ir PVSV procedūros turi skirtingą paskirtį. PAV atrankos metu sprendžiama, ar planuojamai ūkinei veiklai privalomas poveikio aplinkai vertinimas, o PVSV procedūros metu vertinami visuomenės sveikatai reikšmingi poveikio veiksniai ir pagrindžiamos sanitarinės apsaugos zonos ribos. Todėl PVSV ataskaita rengiama ir jos pakankamumas vertinamas pagal būtent PVSV procedūrai taikomus reikalavimus, o PAV atrankos išvados teisėtumo ir pagrįstumo klausimas sprendžiamas teisme pagal PAV atrankos metu pateiktą informaciją ir tai procedūrai taikytus teisės aktus. Tai, kad PVSV ataskaitoje tam tikri technologiniai sprendiniai, modeliavimo duomenys, prielaidos ar poveikio mažinimo priemonės pateikti detaliau, savaime nereiškia, kad PAV atrankos metu atliktas vertinimas buvo nepakankamas ar neteisėtas. Vėlesnė PVSV procedūra taip pat negali būti naudojama retrospektyviai pakeisti ar papildyti vertinimo, kuris turėjo būti atliktas PAV atrankos metu. PVSV ataskaitos rengėjo funkcija nėra iš anksto vertinti, kaip joje pateikta informacija galėtų būti interpretuojama vykstančio teisminio ginčo metu ar kokį sprendimą teismas galėtų priimti. Šios pastabos pateikimo metu nėra galutinio teismo sprendimo, kuriuo būtų panaikinta ar pakeista PAV atrankos išvada arba nustatytos konkrečios teisinės pasekmės tolesnėms planuojamos ūkinės veiklos procedūroms. Todėl reikalavimas PVSV ataskaitoje iš anksto įvertinti dar neegzistuojančio teismo sprendimo galimą turinį ir jo pasekmes būtų grindžiamas hipotetine aplinkybe. Jeigu ateityje būtų priimtas teismo sprendimas, sukeliantis konkrečias teisines pasekmes planuojamai ūkinei veiklai ar jos vertinimo procedūroms, tokios pasekmės būtų vertinamos pagal paties teismo sprendimo turinį ir taikytinus teisės aktus. Tačiau tai nėra PVSV ataskaitos turinio klausimas, kurį rengėjas privalėtų iš anksto modeliuoti. Atsižvelgiant į tai, vykstantis teisminis ginčas dėl PAV atrankos išvados savaime nepaneigia PVSV procedūros ar joje atlikto vertinimo pagrįstumo ir nesukuria pareigos PVSV ataskaitoje vertinti hipotetines būsimo teismo sprendimo pasekmes. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
5 pastaba. Nepakankamai įvertintas PVSV ataskaitos ir kitų planuojamos ūkinės veiklos vertinimo procedūrų tarpusavio nuoseklumas. PVSV ataskaitoje išsamiai analizuojami planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai aspektai, tačiau nėra sistemiškai įvertintas šios ataskaitos ryšys su ankstesniais planuojamos ūkinės veiklos vertinimo etapais ir kitomis vykdytomis ar tebevykstančiomis procedūromis. Ataskaitoje nepaaiškinta, kaip joje pateikti nauji modeliavimo rezultatai, detalizuoti technologiniai sprendiniai ir kita reikšminga informacija dera su ankstesnių procedūrų metu padarytomis išvadomis ir kokią įtaką jie turi bendram planuojamos ūkinės veiklos vertinimui. Nepateikta analizė, ar skirtinguose planuojamos ūkinės veiklos vertinimo etapuose naudotos prielaidos, vertinimo metodai ir faktiniai duomenys yra tarpusavyje suderinti, ar tarp jų nėra esminių skirtumų, galinčių turėti reikšmės priimtiems sprendimams. Taip pat nėra paaiškinta, kaip PVSV ataskaitoje pateikti nauji duomenys buvo įvertinti ankstesnių procedūrų kontekste ir ar jie nepakeičia ankstesnių vertinimų prielaidų ar padarytų išvadų. Ataskaitoje taip pat neįvertinta, ar planuojamos ūkinės veiklos vertinimo procedūros sudaro vientisą, tarpusavyje nuoseklią sistemą, leidžiančią priimti sprendimus remiantis vienodais ir pakankamai pagrįstais duomenimis. Dėl to nėra galimybės objektyviai įvertinti, ar galutinės išvados dėl planuojamos ūkinės veiklos priimamos įvertinus visų procedūrų metu sukauptą reikšmingą informaciją ir ar tarp atskirų vertinimo etapų nėra metodinių ar faktinių prieštaravimų. Kadangi planuojamos ūkinės veiklos poveikio vertinimas atliekamas keliuose tarpusavyje susijusiuose procedūriniuose etapuose, jų tarpusavio nuoseklumas yra viena iš pagrindinių sąlygų užtikrinti sprendimų teisėtumą, pagrįstumą ir visuomenės pasitikėjimą vertinimo procesu. Todėl kiekviename	Su pastaba nesutinkama. PVSV tvarkos aprašas ir Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato pareigos rengiant PVSV ataskaitą atlikti visų anksčiau ar lygiagrečiai vykdytų planuojamos ūkinės veiklos vertinimo procedūrų tarpusavio nuoseklumo auditą, sistemiškai palyginti jose naudotas prielaidas, metodus bei faktinius duomenis ar iš naujo vertinti ankstesnių procedūrų metu priimtų sprendimų pagrįstumą. PVSV ataskaita rengiama pagal būtent šiai procedūrai nustatytą turinį: joje aprašoma planuojama ūkinė veikla ir jos vieta, vertinami visuomenės sveikatai įtaką darantys veiksniai, poveikio mažinimo priemonės, naudojami vertinimo metodai, pateikiamos išvados ir pagrindžiamos siūlomos sanitarinės apsaugos zonos ribos. PAV atrankos ir PVSV procedūros turi skirtingą paskirtį ir skirtingą teisės aktuose nustatytą vertinimo apimtį. Todėl aplinkybė, kad PVSV procedūroje tam tikri technologiniai sprendiniai, modeliavimo parametrai, informacijos šaltiniai ar poveikio mažinimo priemonės pateikiami detaliau, savaime nereiškia, kad ankstesnėje PAV atrankos procedūroje naudota informacija buvo nepakankama, tarpusavyje nesuderinta ar kad ankstesnės išvados dėl to turi būti peržiūrimos. Vėlesnio dokumento didesnis detalumas negali būti savaime laikomas ankstesnės procedūros trūkumu. Tai, kad skirtingose procedūrose naudojamos tos pačios ar panašios planuojamos ūkinės veiklos charakteristikos, taip pat nereiškia, kad visų procedūrų dokumentai turi būti vienodo detalumo. Kiekvienos procedūros turinį ir reikalingą informacijos apimtį lemia konkrečiai procedūrai taikomi teisės aktai ir jos tikslas. Nėra pagrindo reikalauti, kad PVSV ataskaitoje būtų atskirai paaiškinta, kokią įtaką kiekvienas joje detalizuotas duomuo daro kiekvienam ankstesnėje procedūroje priimtam sprendimui. Toks vertinimas reikštų ne poveikio visuomenės sveikatai vertinimą, o ankstesnių administracinių procedūrų ir jose priimtų sprendimų teisėtumo bei metodinio pakankamumo peržiūrą, kuri nėra PVSV ataskaitos rengėjo funkcija.

Klausimas	Atsakymas
vėlesniame etape turėtų būti aiškiai įvertinta ankstesnių procedūrų reikšmė ir paaiškinta, kaip naujai gauti duomenys veikia ankstesnių vertinimų išvadas. Todėl, neįvertinus PVSV ataskaitos ir kitų planuojamos ūkinės veiklos vertinimo procedūrų tarpusavio nuoseklumo, nėra pakankamo pagrindo objektyviai įvertinti viso planuojamos ūkinės veiklos vertinimo proceso vientisumą, nuoseklumą ir galutinių išvadų pagrįstumą.	

Visi 2026-09-01 pateiktuose pasiūlymuose iškelti klausimai ir pastabos šiame dokumente išnagrinėti pagal jų turinį, pateikiant argumentuotą jų įvertinimą ir nurodant, ar su atitinkama pastaba sutinkama, ar nesutinkama, bei pateikiant tokio vertinimo motyvus.

Pateikti visuomenės pasiūlymai, jų registravimo duomenys, atsakymai į visuomenės pasiūlymus, visuomenės pasiūlymų įvertinimo dokumentai, viešo visuomenės supažindinimo su PVSV ataskaita susirinkimo protokolas bei kita teisės aktuose nustatyta visuomenės informavimo ir dalyvavimo procedūros medžiaga įtraukiami į PVSV ataskaitos visuomenės informavimo priedą. Pagal Poveikio *visuomenės sveikatai vertinimo atlikimo atvejų nustatymo ir tvarkos aprašo* 22 punktą ši dokumentacija yra PVSV ataskaitos priedų dalis, o ataskaita su visais priedais pateikiama Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui prie Sveikatos apsaugos ministerijos.

Galutinė PVSV ataskaita su visais jos priedais, įskaitant visuomenės informavimo priedą, taip pat viešai paskelbta UAB „Infraplanas" interneto svetainėje.

Su visa nurodyta medžiaga galima susipažinti: https://www.infraplanas.lt/naujienos/informacija-apie-zub-valaviciai-galviju-komplekso-suduvos-g-56-89-kad-nr-5188-0004-329-kad-nr-5188-0003-283-valaviciu-k-ir-kad-nr-5188-0004-314-sirvydu-k-mokolu-sen-marijampoles-sav-planuojamos-pletros-ir-eksploatacijos-poveikio-vi/

Šiuo raštu pasiūlymus pateikusiam asmeniui pateikiamas argumentuotas 2026-09-01 gautų visuomenės pasiūlymų įvertinimas. Kita su PVSV visuomenės informavimo procedūra susijusi dokumentacija ir PVSV ataskaitos priedai bus prieinami kartu su viešai paskelbta galutine PVSV ataskaita aukščiau nurodytoje UAB „Infraplanas" interneto svetainėje.

Pasiūlymuose taip pat keliami reikalavimai pateikti AERMOD ir „CadnaA" projektinius failus, išsamius įvesties duomenis, tarpinius modeliavimo rezultatus ir kitą techninę medžiagą, kuri leistų identiškai pakartoti atliktą modeliavimą. PVSV reglamentuojantys teisės aktai nenustato pareigos kartu su PVSV ataskaita ar atsakymais į visuomenės pasiūlymus pateikti komercinės programinės įrangos darbinių projektų failus, visą vidinę modeliavimo darbo aplinką ar tarpinius programų generuojamus failus. PVSV ataskaitoje ir jos prieduose pateikiami vertinimui reikšmingi pradiniai duomenys, taikytos metodikos, skaičiavimo prielaidos, taršos šaltinių parametrai, emisijų skaičiavimo duomenys ir modeliavimo rezultatai. Todėl vien modeliavimo programų darbinių projektinių failų ar tarpinių programos generuojamų failų nepateikimas savaime nereiškia, kad atliktas vertinimas nėra patikrinamas ar kad visuomenei nepateikta teisės aktuose reikalaujama informacija.

Atsižvelgiant į tai, papildomai atskirai neteikiami modeliavimo programų darbiniai projektiniai failai ir kita vidinė techninė modeliavimo medžiaga, kurios pateikimo pareigos PVSV reglamentuojantys teisės aktai nenustato.

Pateiktų pasiūlymų nagrinėjimo metu nenustatyta aplinkybių, kurios sudarytų pagrindą išvadai, kad PVSV ataskaitoje nėra įvertintas kuris nors privalomas jos turinio elementas ar kad pateiktos pastabos keistų atlikto poveikio visuomenės sveikatai vertinimo rezultatus ir išvadas.

Direktorė Lina Anisimovaitė

Uždaroji akcinė bendrovė „Infraplanas"
Inovacijų g. 3, Biruliškės, Kauno r. LT-54469
į.k. 160421745, PVM k. LT604217417

Dokumentą elektroniniu parašu
pasirašė LINA,ANISIMOVAITĖ
Data: 2026-10-12 11:29:32

UAB INFRAPLANAS

2026-10-12 Nr. S-2026-117
Į 2026 – 09 – 02 gautas vykusio PVSV ataskaitos viešo visuomenės supažindinimo susirinkimo metu ir vėliau atsiųstas pasiūlymo tekstas el. paštu

ATSAKYMAI Į PASTABAS IR PRIEŠTARAVIMUS DĖL ŽŪB „VALAVIČIAI" GALVIJŲ KOMPLEKSO PLĖTROS IR EKSPLOATACIJOS POVEIKIO VISUOMENĖS SVEIKATAI VERTINIMO ATASKAITOS

Klausimas	Atsakymas
1.Dėl mano vykdomos ekonominės veiklos neįvertinimo. sodyboje teisėtai vykdoma kaimo turizmo veikla – teikiamos apgyvendinimo paslaugos pagal verslo liudijimą. Sodyboje taip pat vykdoma edukacinė veikla per individualią įmonę, kurioje sukurta darbo vieta. Sodyboje lankosi ir apsistoja tretieji asmenys – poilsiautojai, turistai, edukacinių programų dalyviai ir kiti lankytojai. Mano vertinimu, PVSV ataskaitoje ši faktinė ir teisėtai vykdoma ekonominė veikla nėra tinkamai identifikuota ir įvertinta. Prašau nurodyti: 1. Ar sodyba buvo identifikuota kaip esama jautri aplinka ir (ar) žmonių lankoma vieta? 2. Ar buvo įvertintas sodyboje apsistojančių ir edukacinėse veiklose dalyvaujančių asmenų skaičius? 3. Ar buvo įvertintas planuojamos ūkinės veiklos poveikis sodyboje vykdomai apgyvendinimo ir edukacinei veiklai? 4. Jeigu ši veikla nebuvo vertinta, prašau nurodyti teisinį ir faktinį pagrindą, kuriuo remiantis ji nebuvo įtraukta įvertinimą.	PVSV ataskaitoje vertinamas planuojamos ūkinės veiklos poveikis visuomenės sveikatai, analizuojant visuomenės sveikatai reikšmingus fizikinius, cheminius, biologinius ir kitus poveikio veiksnius bei jų sklaidą aplinkinėje teritorijoje. PVSV ataskaitos turinio reikalavimai nenustato pareigos atskirai inventorizuoti visas aplinkinėje teritorijoje vykdomas ekonomines veiklas, jų pajamas, klientų skaičių, konkurencingumą ar kitus komercinius rodiklius. Tačiau vertinant poveikį visuomenės sveikatai atsižvelgiama į teritorijas ir objektus, kuriuose gali būti žmonių. PŪV teritorija nuo kaimo turizmo sodybos teritorijos nutolusi apie 0,29 km pietų kryptimi, o nuo esamų ir suplanuotų PŪV statinių – dar didesniu atstumu. Pirminio PVSV vertinimo metu sodyba nebuvo atskirai identifikuota kaip kaimo turizmo ir edukacinės veiklos objektas. Rengiant vertinimą buvo remiamasi tuo metu viešai prieinamais teritorijų ir objektų duomenimis. REGIA viešai prieinamuose juridinių asmenų duomenyse šis adresas nebuvo identifikuotas kaip juridinio asmens buveinė. Todėl pagal rengimo metu naudotus viešai prieinamus duomenis ši vieta nebuvo identifikuota kaip atskiras kaimo turizmo ir edukacinės veiklos objektas. Informacija apie sodyboje faktiškai vykdomą apgyvendinimo ir edukacinę veiklą buvo pateikta viešo susitikimo su visuomene metu bei visuomenės pasiūlymo metu. Tai, kad sodyba nebuvo atskirai įvardyta pagal joje vykdomos ekonominės veiklos pobūdį, nereiškia, kad jos teritorija nepateko į poveikio visuomenės sveikatai vertinimą. Oro taršos ir kvapų poveikis vertintas erdvinio modeliavimo būdu PŪV aplinkinėje teritorijoje, o triukšmo vertinime nagrinėtos

	artimiausios gyvenamosios aplinkos. Todėl sodybos teritorija pateko į atlikto poveikio sklaidos vertinimo teritoriją. **1. Ar sodyba buvo identifikuota kaip esama jautri aplinka ir (ar) žmonių lankoma vieta?** sodyba PVSV ataskaitoje nebuvo atskirai išskirta kaip kaimo turizmo ar edukacinės veiklos objektas. Tačiau tai nereiškia, kad jos teritorija nebuvo įvertinta planuojamos ūkinės veiklos poveikio požiūriu. PŪV teritorija nuo kaimo turizmo sodybos teritorijos nutolusi apie 0,29 km pietų kryptimi, o nuo esamų ir suplanuotų PŪV statinių – dar didesniu atstumu. Kvapų ir aplinkos oro taršos poveikis vertintas erdvinio modeliavimo būdu aplinkinėje teritorijoje, todėl vertinimo rezultatai apima ir odybos teritoriją. **2. Ar buvo įvertintas sodyboje apsistojančių ir edukacinėse veiklose dalyvaujančių asmenų skaičius?** Atskiras sodyboje apsistojančių turistų, poilsiautojų ar edukacinėse veiklose dalyvaujančių asmenų skaičius nebuvo naudojamas kaip vertinimo pradinis duomuo. Tokio asmenų skaičiaus nustatymas nėra būtinas atliekant oro taršos, kvapų ar triukšmo vertinimą, nes šių veiksnių poveikis vertinamas pagal konkrečioje teritorijoje prognozuojamas teršalų ir kvapų koncentracijas bei triukšmo lygius ir jų atitiktį visuomenės sveikatos apsaugai nustatytiems kriterijams. Šie kriterijai nėra keičiami priklausomai nuo konkrečioje teritorijoje vienu metu esančių asmenų skaičiaus. Todėl didesnis ar mažesnis odybos lankytojų skaičius nekeičia apskaičiuotų taršos koncentracijų ar triukšmo lygių. Vertinimui reikšminga tai, ar teritorijoje, kurioje žmonės gyvena, apsistoja ar lankosi, dėl PŪV būtų viršijamos visuomenės sveikatos apsaugai nustatytos ribinės vertės. **3. Ar buvo įvertintas planuojamos ūkinės veiklos poveikis sodyboje vykdomai apgyvendinimo ir edukacinei veiklai?** PVSV ataskaitoje atskirai nevertinamas sodyboje vykdomos apgyvendinimo ir edukacinės veiklos ekonominis rezultatas, pajamos, konkurencingumas ar kiti komercinės veiklos rodikliai. Tačiau įvertinti pagrindiniai planuojamos ūkinės veiklos poveikio veiksniai, kurie galėtų turėti įtakos sodyboje gyvenantiems, apsistojantiems ar besilankantiems asmenims – kvapai, aplinkos oro tarša, triukšmas, su PŪV susijusio transporto poveikis, biologiniai ir kiti visuomenės sveikatai reikšmingi veiksniai. Atlikto vertinimo rezultatai neparodė pagrindo prognozuoti, kad sodybos aplinkoje būtų viršijamos visuomenės sveikatos apsaugai nustatytos oro taršos, kvapų ar triukšmo ribinės vertės. Pagal atlikto kvapų sklaidos modeliavimo rezultatus sodybos teritorijoje prognozuojama kvapo koncentracija siekia iki 1 OU/m^3, kai gyvenamosios aplinkos ore taikoma ribinė vertė yra 5 OU/m^3. Todėl atlikto PVSV rezultatai nesudaro pagrindo prognozuoti, kad dėl vertintų PŪV poveikio veiksnių sodyboje esančių asmenų aplinkos sąlygos neatitiktų visuomenės sveikatos apsaugai taikomų reikalavimų. **4. Jeigu ši veikla nebuvo vertinta, prašoma nurodyti teisinį ir faktinį pagrindą, kuriuo remiantis ji nebuvo įtraukta į vertinimą.** Kaimo turizmo ir edukacinė veikla nebuvo vertinama kaip savarankiškas ekonominio poveikio objektas, t. y. nebuvo

	vertinamos jos pajamos, klientų skaičiaus pokyčiai, konkurencingumas ar kiti komerciniai rodikliai. Toks ekonominės veiklos vertinimas nėra savarankiškas privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Pirminio vertinimo metu pagal naudotus viešai prieinamus REGIA juridinių asmenų duomenis nebuvo identifikuotas kaip juridinio asmens buveinė. Informacija apie šioje vietoje faktiškai vykdomą apgyvendinimo ir edukacinę veiklą buvo pateikta viešo susitikimo su visuomene metu bei visuomenės pasiūlymo metu. Tačiau galimas planuojamos veiklos poveikis šioje teritorijoje esantiems žmonėms nebuvo paliktas neįvertintas. Atliktas erdvinis kvapų ir aplinkos oro taršos modeliavimas apima sodybos teritoriją, o kiti visuomenės sveikatai reikšmingi poveikio veiksniai vertinti pagal jiems taikomas vertinimo metodikas. Todėl tai, kad sodyba ataskaitoje nebuvo atskirai įvardyta pagal joje vykdomos ekonominės veiklos pobūdį, savaime nereiškia, kad jos teritorijos atžvilgiu planuojamos veiklos poveikis nebuvo įvertintas. Visuomenės pasiūlymo metu papildomai pateikta informacija apie sodyboje vykdomą apgyvendinimo ir edukacinę veiklą nekeičia atlikto poveikio visuomenės sveikatai vertinimo rezultatų ir išvadų.
2. Dėl poveikio kaimo turizmo veiklos sąlygoms. Kaimo turizmo veiklos patrauklumą ir galimybę ją vykdyti tiesiogiai lemia aplinkos kokybė, ramybė, kvapų nebuvimas, saugus susisiekimas ir galimybė lankytojams netrukdomai naudotis sodybos teritorija. Planuojama ŽŪB „Valavičiai" komplekso plėtra gali reikšmingai padidinti gyvulių skaičių, transporto intensyvumą, mėšlo ir srutų tvarkymo apimtis bei kitą su gyvulininkystės veikla susijusį poveikį. Prašau konkrečiai įvertinti: 1. kvapų poveikį sodybos teritorijai; 2. triukšmo poveikį; 3. sunkiasvorio transporto poveikį; 4. biologinių veiksnių ir gyvūnų užkrečiamųjų ligų riziką; 5. poveikį sodybos lankytojų saugumui ir komfortui; 6. galimą poveikį mano vykdomos ekonominės veiklos tęstinumui. Vien tai, kad apskaičiuoti teršalų ar kvapų rodikliai neviršija nustatytų ribinių verčių, neturėtų būti laikoma pakankamu pagrindu nevertinti konkrečios šalia esančios ir veikiančios kaimo turizmo sodybos ekonominių bei praktinių interesų.	PVSV ataskaitoje įvertinti planuojamos ūkinės veiklos veiksniai, galintys turėti įtakos visuomenės sveikatai ir gyvenamosios aplinkos kokybei, įskaitant oro taršą, kvapus, triukšmą, transporto poveikį, biologinius veiksnius ir ekstremaliųjų situacijų riziką. PŪV teritorija nuo kaimo turizmo sodybos teritorijos nutolusi apie 0,29 km pietų kryptimi, o nuo esamų ir suplanuotų PŪV statinių – dar didesniu atstumu. Atlikto vertinimo rezultatai nesudaro pagrindo prognozuoti, kad sodybos aplinkoje būtų viršijamos teisės aktuose nustatytos oro taršos, kvapų ar triukšmo ribinės vertės. **1. Dėl kvapų poveikio sodybos teritorijai.** PVSV ataskaitoje atliktas planuojamos situacijos kvapų sklaidos modeliavimas, įvertinant galvijų laikymo pastatus, skysto ir kraikinio mėšlo laikymo vietas, pašarų tranšėjas bei numatytas kvapų mažinimo priemones. Vertintas konservatyvus projektinės situacijos scenarijus. Atliktas modeliavimas parodė, kad didžiausia kvapo koncentracija gyvenamojoje aplinkoje siektų iki 3,0 OU/m³, kai teisės aktuose nustatyta ribinė vertė yra 5 OU/m³. Taigi net didžiausia prognozuojama koncentracija gyvenamojoje aplinkoje sudaro apie 60 proc. ribinės vertės. Pagal atlikto kvapų sklaidos modeliavimo rezultatus sodybos teritorijoje prognozuojama kvapo koncentracija siekia iki 1 OU/m³. Ši koncentracija yra reikšmingai mažesnė už HN 121:2010 nustatytą 5 OU/m³ ribinę vertę gyvenamosios aplinkos ore. PŪV teritorija nuo kaimo turizmo sodybos teritorijos nutolusi apie 0,29 km pietų kryptimi, o nuo esamų ir suplanuotų PŪV statinių – dar didesniu atstumu. Kvapų sklaida vertinta erdvinio modeliavimo būdu aplinkinėje teritorijoje, todėl tai, kad sodyba ataskaitoje nebuvo atskirai įvardyta kaip kaimo turizmo objektas, nereiškia, kad jos teritorija nepateko į poveikio sklaidos vertinimą. Atlikto modeliavimo rezultatai nesudaro pagrindo prognozuoti 5 OU/m³ ribinės vertės viršijimo sodybos teritorijoje.

	Papildomai pažymėtina, kad kvapų poveikiui mažinti numatytos konkrečios priemonės: optimalaus mikroklimato palaikymas tvartuose, skreperių ir greito šlapimo pašalinimo sistemų naudojimas, probiotikų taikymas, srutų kaupiklių bei mėšlidės dengimas ir pašarų tranšėjų dengimas. Šios priemonės įtrauktos į planuojamos situacijos vertinimą. **2. Dėl triukšmo poveikio.** PVSV ataskaitoje įvertintas tiek stacionarių PŪV triukšmo šaltinių, tiek su veikla susijusio transporto keliamas triukšmas. Modeliavimas atliktas atsižvelgiant į triukšmo šaltinių charakteristikas, darbo laiką, pastatų ekranavimą, reljefą ir kitas sklidimo sąlygas. Atlikti skaičiavimai parodė, kad artimiausiose analizuotose gyvenamosiose aplinkose kitų PŪV triukšmo šaltinių keliamas triukšmas neviršys HN 33:2026 nustatytų ribinių verčių. Transporto keliamas triukšmas ties analizuotais gyvenamaisiais pastatais dienos metu taip pat neviršys taikomų ribinių verčių, o vakaro ir nakties metu PŪV transporto eismas nenumatomas. Atsižvelgiant į tai, kad PŪV teritorija nuo kaimo turizmo sodybos teritorijos nutolusi apie 0,29 km pietų kryptimi, nuo esamų ir suplanuotų PŪV statinių – dar didesniu atstumu, o sodyba yra toliau nei triukšmo modeliavimo metu vertintos artimiausios gyvenamosios aplinkos, atlikto modeliavimo rezultatai nesudaro pagrindo prognozuoti teisės aktuose nustatytų triukšmo ribinių verčių viršijimo sodybos teritorijoje. **3. Dėl sunkiasvorio transporto poveikio.** PVSV ataskaitoje įvertintas su planuojama veikla susijęs transporto srautas ir jo keliamas triukšmas. Transporto judėjimas vertintas pagal planuojamos veiklos organizavimo sąlygas ir įtrauktas į transporto infrastruktūrų keliamo triukšmo modeliavimą. Atlikto modeliavimo rezultatai parodė, kad su PŪV susijusio transporto keliamas triukšmas artimiausiose gyvenamosiose aplinkose neviršys teisės aktuose nustatytų ribinių verčių. Todėl nėra pagrindo prognozuoti, kad dėl planuojamos veiklos transporto sodybos aplinkoje susidarytų visuomenės sveikatos apsaugos reikalavimų neatitinkančios triukšmo sąlygos. Kelio techninės būklės, jo priežiūros ar remonto klausimai nėra savarankiškas privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas ir sprendžiami kelio savininko ar valdytojo kompetencijos ribose. **4. Dėl biologinių veiksnių ir gyvūnų užkrečiamųjų ligų rizikos.** PVSV ataskaitoje biologinės taršos susidarymas ir jos prevencija įvertinti atskirai. Ataskaitoje nurodyta, kad didžioji dalis mėšle esančių mikroorganizmų yra nepatogeniški ir įprastomis sąlygomis žmonėms bei gyvūnams infekcinių ligų nesukelia. Ūkyje numatyta vykdyti kenkėjų kontrolę, patalpų ir gyvulių priežiūrą, gydymą, o kritę gyvuliai perduodami specializuotam tvarkytojui. Atsižvelgiant į taikomas biosaugos ir ūkinės veiklos organizavimo priemones, PVSV ataskaitoje reikšmingas biologinės taršos poveikis visuomenės sveikatai nenustatytas. Galimas gyvūnų užkrečiamosios ligos protrūkis nėra įprastinės veiklos sąlyga; tokio įvykio atveju būtų taikomos kompetentingų institucijų nustatytos veterinarinės ir biosaugos priemonės. Vien tokios hipotetinės situacijos galimybė savaime nepatvirtina nuolatinio

	neigiamo poveikio sodybai. **5. Dėl poveikio sodybos lankytojų saugumui ir komfortui.** PVSV metu vertinant visuomenės sveikatai reikšmingus poveikio veiksnius atsižvelgiama ne tik į nuolat gyvenančius, bet ir į kitus vertinamoje teritorijoje galinčius būti asmenis. Todėl vien tai, kad odyboje lankosi turistai, poilsiautojai ar edukacinių veiklų dalyviai, nekeičia oro taršos, kvapų ir triukšmo vertinimui taikomų visuomenės sveikatos apsaugos kriterijų. Atlikto vertinimo rezultatai nesudaro pagrindo prognozuoti, kad sodybos aplinkoje būtų viršijamos oro taršos, kvapų ar triukšmo ribinės vertės. Transporto srautai taip pat įvertinti, o nuolatinis viešojo kelio ar patekimo į sodybą ribojimas nėra planuojamos ūkinės veiklos sprendinys. Todėl atlikto PVSV rezultatai nesudaro pagrindo prognozuoti, kad dėl planuojamos veiklos sodybos lankytojų buvimo ir naudojimosi sodybos teritorija sąlygos neatitiktų visuomenės sveikatos saugos reikalavimų. **6. Dėl galimo poveikio vykdomos ekonominės veiklos tęstinumui.** PVSV paskirtis nėra prognozuoti atskiro greta esančio ūkio subjekto pajamas, konkurencingumą ar kitus komercinės veiklos rodiklius. Tačiau PVSV ataskaitoje įvertinti pagrindiniai poveikio veiksniai, per kuriuos planuojama veikla galėtų turėti įtakos kaimo turizmo ir edukacinės veiklos vykdymo sąlygoms – kvapai, triukšmas, oro tarša, transportas ir biologiniai veiksniai. Atlikto vertinimo rezultatai neparodė pagrindo prognozuoti, kad sodybos aplinkoje būtų viršijamos teisės aktuose nustatytos aplinkos kokybės ir visuomenės sveikatos apsaugos ribinės vertės. Todėl nėra faktinio pagrindo daryti išvadą, kad dėl planuojamos ŽŪB „Valavičiai" plėtros sodyboje vykdoma kaimo turizmo ar edukacinė veikla taptų negalima arba turėtų būti nutraukta. Apibendrinant, kaimo turizmo veiklos sąlygoms aplinkos kokybė yra reikšminga. Būtent dėl to PVSV ataskaitoje atliktas kiekybinis oro taršos, kvapų ir triukšmo vertinimas bei kokybinis kitų galimų poveikio veiksnių vertinimas. Šiuo atveju išvada grindžiama ne vien ribinių verčių palyginimu, bet konkrečios PŪV poveikio sklaidos skaičiavimais ir numatytomis poveikio mažinimo priemonėmis. Vertinimo rezultatai neparodė tokio PŪV poveikio sodybos aplinkoje, kuris sudarytų pagrindą prognozuoti ribinių verčių viršijimą ar išvadą, kad dėl vertintų PŪV poveikio veiksnių sodyboje vykdoma kaimo turizmo ir edukacinė veikla negalėtų būti tęsiama.
3. Dėl kvapų poveikio. PVSV ataskaitoje pateikiami kvapų sklaidos skaičiavimai, tačiau prašau atskirai įvertinti, kaip numatoma kvapų sklaida gali paveikti sodybos teritoriją, kurioje žmonės ne tik gyvena, bet ir laikinai apsistoja bei dalyvauja edukacinėse veiklose. Prašau pateikti: 1. atstumą nuo pagrindinių kvapų šaltinių iki sodybos; 2. apskaičiuotą kvapo koncentraciją sodybos teritorijoje; 3. naudotas meteorologines ir kitas skaičiavimo sąlygas;	sodybos teritorija patenka į kvapų sklaidos modeliavimo teritoriją, todėl planuojamos ūkinės veiklos poveikis šiai teritorijai yra įvertintas PVSV ataskaitoje ir jos prieduose pateiktuose kvapų sklaidos modeliavimo rezultatuose. 1. Atstumas nuo pagrindinių kvapų šaltinių iki sodybos. Atstumas nuo sodybos iki artimiausio galvijų laikymo pastato yra apie 370 m. 2. Apskaičiuota kvapo koncentracija sodybos teritorijoje. Pagal atlikto kvapų sklaidos modeliavimo rezultatus sodybos teritorijoje prognozuojama kvapo koncentracija siekia apie 1 OU/m³. Ši koncentracija yra reikšmingai mažesnė už HN 121:2010 nustatytą 5 OU/m³ ribinę vertę gyvenamosios aplinkos ore. 3. Naudotos meteorologinės ir kitos skaičiavimo sąlygos.

4. blogiausio galimo scenarijaus rezultatus; 5. informaciją, ar buvo vertintas bendras esamos ir planuojamos veiklos poveikis.	Kvapų sklaida modeliuota programa „ISC–AERMOD–View", naudojant penkerių metų Kybartų meteorologijos stoties meteorologinius duomenis, kaimiškos vietovės („Rural") parametrą, reljefo duomenys, 1,5 m receptorių aukštį ir 50 m receptorių tinklo žingsnį. Kvapo 1 valandos koncentracijai taikytas 98,08 procentilis. Išsamūs modeliavimo parametrai pateikti PVSV ataskaitoje ir jos prieduose. 4. Konservatyviai įvertintos projektinės situacijos rezultatai. PVSV ataskaitoje modeliuota projektinė situacija po planuojamos plėtros, įvertinant komplekso kvapų šaltinius, jų emisijas ir numatytas kvapų mažinimo priemones. Modeliavimo rezultatai parodė, kad didžiausia prognozuojama kvapo koncentracija vertintoje gyvenamojoje aplinkoje gali siekti iki 3,0 OU/m³, t. y. neviršija 5 OU/m³ ribinės vertės. sodybos teritorijoje prognozuojama koncentracija yra mažesnė – apie 1 OU/m³. 5. Esamos ir planuojamos veiklos bendras poveikis. Taip. Modeliuojant vertinta visa projektinė situacija po planuojamos plėtros įgyvendinimo, t. y. visi tuo metu veiksiantys komplekso kvapų taršos šaltiniai – tiek išliekantys esami ir rekonstruojami, tiek naujai planuojami objektai. Modeliavime įvertinti galvijų laikymo pastatai, skysto mėšlo rezervuarai, mėšlidė ir pašarų tranšėjos. Taigi planuojama plėtra nebuvo vertinama atsietai nuo toliau veiksiančių esamų komplekso objektų. Atsižvelgiant į atlikto modeliavimo rezultatus, sodybos teritorijoje HN 121:2010 nustatytos kvapo koncentracijos ribinės vertės viršijimas neprognozuojamas.
4. Dėl viešojo kelio ir eismo saugumo. Planuojama plėtra yra susijusi su viešojo kelio Vidgiriai–Valavičiai naudojimu. Prašau įvertinti: 1. kokia numatoma sunkiasvorio transporto apkrova; 2. kokie transporto srautai bus susiję su pašarų, gyvulių, pieno, mėšlo, srutų ir kitų krovinių vežimu; 3. ar šis kelias yra pritaikytas numatomai transporto apkrovai; 4. kas bus atsakingas už kelio priežiūrą ir tinkamos jo būklės užtikrinimą; 5. kaip bus užtikrinamas saugus gyventojų, pėsčiųjų, dviratininkų ir sodybos lankytojų judėjimas; 6. kaip bus užtikrinamas susisiekimas, jeigu dėl įmonės veiklos ar ekstremaliosios situacijos eismas šiuo keliu būtų apribotas.	Viešojo kelio leistinos apkrovos, jo konstrukcijos tinkamumo konkrečioms transporto priemonėms, kelio priežiūros bei remonto klausimai nėra PVSV procedūros dalykas. Šie klausimai sprendžiami vadovaujantis kelių naudojimą ir eismo organizavimą reglamentuojančiais teisės aktais bei kelio savininko ar valdytojo nustatytomis sąlygomis. PŪV transportas viešuoju keliu galės judėti tik laikydamasis keliui nustatytų masės, ašių apkrovų, gabaritų ir kitų eismo apribojimų. Gyventojų, pėsčiųjų, dviratininkų ir kitų eismo dalyvių sauga bus užtikrinama laikantis Kelių eismo taisyklių ir konkrečiame kelio ruože nustatytų eismo organizavimo priemonių. Konkretūs eismo organizavimo ir saugumo sprendiniai, jeigu jų reikės, bus detalizuojami tolesniuose projektavimo ir veiklos organizavimo etapuose, atsižvelgiant į kelių savininkų ir valdytojų reikalavimus. Jeigu eksploatacijos metu kompetetingos institucijos ar kelio savininkas/valdytojas nustatytų papildomų eismo saugos priemonių poreikį – jų įgyvendinimas būtų sprendžiamas teisės aktų nustatyta tvarka kartu su kelio savininku ar valdytoju. PVSV ataskaitoje ir triukšmo skaičiavimuose buvo vertinti su PŪV susiję transporto šaltiniai: iki 6 lengvųjų transporto priemonių per dieną ir iki 3 sunkiojo transporto priemonių per dieną, apimant pienovežį, pašarų atvežimą, mėšlo, srutų, kritusių gyvulių, atliekų ir kitų medžiagų išvežimą. Transporto judėjimas numatomas tik dienos metu 07:00-19:00 val. Atsižvelgiant į PVSV ataskaitoje įvertintą su PŪV susijusio transporto intensyvumą, jo judėjimą tik dienos laikotarpiu bei tai, kad transportas naudosis esamu viešųjų kelių tinklu pagal jam taikomus eismo

	organizavimo reikalavimus, nėra pagrindo prognozuoti, kad vien dėl planuojamos ūkinės veiklos iš esmės pasikeistų kelio Vidgiriai–Valavičiai naudojimo sąlygos ar susidarytų reikšminga papildoma eismo saugos rizika. Dėl susisiekimo užtikrinimo esant ekstremalioms situacijoms atsakyta pastaboje žemiau.
5. Dėl gyvūnų užkrečiamųjų ligų ir ekstremaliųjų situacijų. Gyvulininkystės komplekso veikloje egzistuoja gyvūnų užkrečiamųjų ligų protrūkio rizika. Prašau įvertinti ne tik tokio įvykio tikimybę komplekso teritorijoje, bet ir galimas jo pasekmes aplinkiniams gyventojams bei šalia vykdomai ekonominei veiklai. Ypač prašau atsakyti: 1. ar gyvūnų užkrečiamosios ligos atveju gali būti ribojamas patekimas į komplekso aplinką; 2. ar gali būti ribojamas arba visiškai nutrauktas eismas viešuoju keliu Vidgiriai–Valavičiai; 3. kaip tokiu atveju būtų užtikrinamas patekimas į sodybą; 4. ar numatyta alternatyvi susisiekimo trasa; 5. ar būtų galimybė sodyboje tęsti apgyvendinimo ir edukacinę veiklą; 6. kokios būtų tokių apribojimų ekonominės pasekmės sodybos veiklai. Prašau šiuos klausimus įvertinti kaip realų planuojamos veiklos poveikio aplinkiniams asmenims ir jų teisėtai vykdomai ekonominei veiklai scenarijų.	PVSV ataskaitoje biologiniai veiksniai ir ekstremaliųjų situacijų rizika yra įvertinti atskirai. Ataskaitoje numatytos prevencinės priemonės, susijusios su biologinės taršos ir užkrečiamųjų ligų rizikos mažinimu – kenkėjų kontrolė, gyvulių priežiūra ir gydymas, kritusių gyvulių perdavimas specializuotam tvarkytojui, technologinių procesų kontrolė, darbuotojų mokymai ir kitos saugos priemonės. Atlikto vertinimo metu reikšmingas neigiamas biologinių veiksnių poveikis visuomenės sveikatai nenustatytas. Galimas gyvūnų užkrečiamosios ligos protrūkis nėra įprastinės planuojamos veiklos sąlyga. Konkretaus protrūkio atveju taikomos priemonės priklausytų nuo nustatytos ligos pobūdžio, jos plitimo būdo, epidemiologinės situacijos ir kompetentingų institucijų sprendimų. Todėl iš anksto negalima konkrečios būsimos ligos protrūkio situacijos prilyginti nuolatiniam planuojamos ūkinės veiklos poveikiui aplinkiniams gyventojams ar greta vykdomai ekonominei veiklai. **1. Ar gyvūnų užkrečiamosios ligos atveju gali būti ribojamas patekimas į komplekso aplinką?** Konkrečios užkrečiamosios ligos protrūkio atveju kompetentinga institucija, įvertinusi faktinę epidemiologinę situaciją, gali nustatyti ribojamą teritoriją ir joje taikyti asmenų, gyvūnų, produktų, transporto priemonių ar kitų galimų ligos pernešėjų judėjimo sąlygas. Tačiau tokių ribojimų taikymas nėra automatinė bet kokio gyvūnų susirgimo pasekmė. Jų poreikis, teritorinė apimtis ir trukmė būtų nustatomi pagal konkrečią ligą ir faktines jos plitimo aplinkybes. Todėl nėra pagrindo iš anksto teigti, kad bet kokio gyvūnų užkrečiamosios ligos atveju būtų ribojamas patekimas į visą komplekso aplinkinę teritoriją ar sodybą. **2. Ar gali būti ribojamas arba visiškai nutrauktas eismas viešuoju keliu Vidgiriai–Valavičiai?** PVSV ataskaitoje ir planuojamos ūkinės veiklos sprendiniuose viešojo kelio Vidgiriai–Valavičiai uždarymas ar eismo ribojimas nenumatytas. Esant konkrečios užkrečiamosios ligos protrūkiui, kompetentinga institucija galėtų nustatyti transporto priemonių judėjimo sąlygas ribojamoje teritorijoje, jeigu tai būtų būtina ligos plitimui kontroliuoti. Tačiau vien tokios teisės aktuose numatytos galimybės buvimas nereiškia, kad būtų visiškai uždaromas būtent viešasis kelias Vidgiriai–Valavičiai. Tokio sprendimo poreikis galėtų būti nustatytas tik konkrečios situacijos metu. **3. Kaip tokiu atveju būtų užtikrinamas patekimas į sodybą?** Įprastinės ŽŪB „Valavičiai" veiklos metu patekimo į sodybą ribojimas nenumatytas. Jeigu realaus užkrečiamosios ligos protrūkio atveju kompetentinga institucija nustatytų ribojamą teritoriją ir joje taikytinas judėjimo sąlygas, konkretus patekimo į atskirus objektus režimas būtų nustatomas pagal tuo metu taikomas ligos kontrolės priemones. Ribojamos teritorijos nustatymas savaime nereiškia visiško visų asmenų ar transporto priemonių judėjimo nutraukimo. Todėl šiuo PVSV etapu nėra

	faktinio pagrindo preziumuoti, kad galimas gyvūnų užkrečiamosios ligos protrūkis būtinai užkirstų kelią patekti į sodybą. **4. Ar numatyta alternatyvi susisiekimo trasa?** Atskira alternatyvi susisiekimo trasa sodybai PŪV sprendiniuose nenumatyta, nes įprastinės planuojamos ūkinės veiklos metu viešojo kelio uždarymas ar susisiekimo su sodyba nutraukimas nėra numatomas. Vien hipotetinė galimybė, kad ateityje dėl konkrečios užkrečiamosios ligos protrūkio kompetentinga institucija galėtų nustatyti laikinus judėjimo apribojimus, savaime nesudaro pagrindo planuojamos ūkinės veiklos sprendiniuose iš anksto numatyti atskirą alternatyvų susisiekimo kelią. Tokio sprendinio poreikis priklausytų nuo tuo metu egzistuojančios faktinės situacijos ir kompetentingų institucijų nustatytų priemonių. **5. Ar būtų galimybė sodyboje tęsti apgyvendinimo ir edukacinę veiklą?** Atliktas PVSV vertinimas nesudaro pagrindo teigti, kad įprastinės ŽŪB „Valavičiai" veiklos metu sodyboje vykdoma apgyvendinimo ar edukacinė veikla negalėtų būti tęsiama. Užkrečiamosios ligos protrūkio atveju galimybė vykdyti konkrečią veiklą priklausytų nuo faktinės situacijos ir kompetentingos institucijos nustatytų ligos kontrolės priemonių. Iš anksto nėra pagrindo laikyti, kad kiekvienas galimas protrūkis automatiškai reikštų kitų ribojamoje teritorijoje vykdomų veiklų, įskaitant apgyvendinimo ar edukacinę veiklą, sustabdymą. Todėl šiuo metu nėra faktinio pagrindo prognozuoti, kad galimas gyvūnų užkrečiamosios ligos protrūkis savaime lemtų sodyboje vykdomos veiklos nutraukimą. **6. Kokios būtų tokių apribojimų ekonominės pasekmės sodybos veiklai?** Galimų ekonominių pasekmių šiuo PVSV etapu objektyviai nustatyti negalima, nes jos priklausytų nuo iš anksto nežinomų aplinkybių – konkrečios ligos pobūdžio, protrūkio masto, nustatytos ribojamos teritorijos, taikomų kontrolės priemonių pobūdžio ir jų trukmės. PVSV procedūros paskirtis nėra prognozuoti atskiro greta esančio ūkio subjekto pajamų, lankytojų skaičiaus, konkurencingumo ar kitų komercinės veiklos rodiklių pokyčių dėl hipotetinės būsimos užkrečiamosios ligos protrūkio situacijos. Todėl šiuo metu nėra faktinio pagrindo prognozuoti konkretų sodybos ekonominės veiklos pokytį dėl tokios galimos būsimos situacijos. Apibendrinant, gyvūnų užkrečiamosios ligos protrūkio galimybė PVSV ataskaitoje nėra palikta neįvertinta – biologiniai veiksniai ir ekstremaliųjų situacijų rizika nagrinėti ataskaitoje, taip pat numatytos rizikos prevencijos ir kontrolės priemonės. Tačiau galimų konkrečios būsimos užkrečiamosios ligos protrūkio metu kompetentingų institucijų nustatomų ribojimų teritorinė apimtis, susisiekimo organizavimas ar ekonominės pasekmės priklausytų nuo tuo metu susiklosčiusios faktinės situacijos. Todėl tokio neapibrėžto būsimo scenarijaus nėra pagrindo vertinti kaip nuolatinio planuojamos ūkinės veiklos poveikio sodybai ar joje vykdomai ekonominei veiklai.
6. Dėl esamos ekonominės veiklos apsaugos. sodyboje teisėta ekonominė veikla vykdoma dar iki planuojamos ŽŪB	sodyboje vykdoma ekonominė veikla yra žinoma ir į šią aplinkybę atsižvelgiama vertinant pateiktą pastabą. Tačiau vien tai, kad ši veikla vykdoma iki planuojamos ŽŪB „Valavičiai" plėtros, savaime nereiškia, kad planuojama plėtra sudarys

„Valavičiai" plėtros. Todėl prašau įvertinti ne tik planuojamos veiklos poveikį visuomenės sveikatai, bet ir tai, ar dėl planuojamos plėtros nebus sudarytos tokios sąlygos, kurioms esant mano vykdoma veikla faktiškai taptų neįmanoma arba turėtų būti reikšmingai sumažinta. Prašau nurodyti, kokios konkrečios poveikio mažinimo priemonės numatomos siekiant apsaugoti aplinkines teisėtai vykdomas ekonomines veiklas.	sąlygas, dėl kurių kaimo turizmo ar edukacinė veikla taptų negalima arba turėtų būti reikšmingai sumažinta. PVSV procedūros paskirtis – įvertinti planuojamos ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai, nustatant ir įvertinant visuomenės sveikatai reikšmingus fizikinius, cheminius, biologinius bei kitus poveikio veiksnius ir jų atitiktį taikomiems visuomenės sveikatos apsaugos kriterijams. Atskiro greta esančio ūkio subjekto pajamų, klientų skaičiaus, konkurencingumo ar kitų komercinės veiklos rodiklių vertinimas nėra savarankiškas privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Tačiau PVSV ataskaitoje įvertinti pagrindiniai poveikio veiksniai, per kuriuos planuojama veikla galėtų turėti įtakos aplinkinėje teritorijoje esantiems žmonėms ir jų aplinkos kokybei – kvapai, aplinkos oro tarša, triukšmas, su PŪV susijusio transporto poveikis, biologiniai veiksniai ir ekstremaliųjų situacijų rizika. PŪV teritorija nuo kaimo turizmo sodybos teritorijos nutolusi apie 0,29 km pietų kryptimi, o nuo esamų ir suplanuotų PŪV statinių – dar didesniu atstumu. Atlikto vertinimo rezultatai nesudaro pagrindo prognozuoti, kad sodybos aplinkoje būtų viršijamos teisės aktuose nustatytos oro taršos, kvapų ar triukšmo ribinės vertės. Todėl atlikto PVSV rezultatai nesudaro pagrindo daryti išvadą, kad dėl vertintų PŪV poveikio veiksnių sodyboje vykdoma kaimo turizmo ar edukacinė veikla taptų negalima arba turėtų būti reikšmingai sumažinta. Siekiant mažinti galimą planuojamos veiklos poveikį aplinkai ir visuomenės sveikatai, PVSV ataskaitoje numatytos technologinės, organizacinės ir biosaugos priemonės, apimančios kvapų ir emisijų mažinimą, tinkamą mėšlo ir srutų tvarkymą, gyvulių priežiūrą, kenkėjų kontrolę, biologinės rizikos prevenciją ir technologinių procesų kontrolę. Šios priemonės nėra skirtos išimtinai vienam konkrečiam greta esančiam ūkio subjektui. Jų paskirtis – mažinti planuojamos ūkinės veiklos poveikį visai aplinkinei teritorijai ir joje esantiems žmonėms, todėl jų poveikis apima ir sodybos teritoriją. Atsižvelgiant į atlikto PVSV rezultatus ir numatytas poveikio mažinimo priemones, nėra pagrindo prognozuoti, kad dėl vertintų planuojamos ŽŪB „Valavičiai" plėtros poveikio veiksnių sodyboje vykdoma ekonominė veikla taptų neįmanoma arba turėtų būti reikšmingai sumažinta.
7.Dėl galimų ekonominių nuostolių. Jeigu dėl planuojamos plėtros atsirastų nuolatinis kvapų, triukšmo, intensyvaus sunkiasvorio transporto, biologinės rizikos ar susisiekimo apribojimų poveikis, tai galėtų tiesiogiai sumažinti sodybos konkurencingumą, lankytojų skaičių ir pajamas bei lemti visišką veiklos nutraukimą. Todėl prašau įvertinti, ar PVSV ataskaitoje buvo nagrinėtas toks galimas socialinis ir ekonominis poveikis. Taip pat prašau įvertinti, ar planuojamas veiklos sprendinys nesukuria neproporcingos naštos jau veikiančiam kaimo turizmo verslui.	PVSV ataskaitos paskirtis – įvertinti planuojamos ūkinės veiklos poveikį visuomenės sveikatai ir pagal vertinimo rezultatus pagrįsti sanitarinės apsaugos zonos ribas. Atskiro greta esančio ūkio subjekto galimų pajamų, lankytojų skaičiaus, konkurencingumo ar kitų ekonominių rodiklių pokyčių prognozavimas nėra savarankiškas privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Tačiau PVSV ataskaitoje įvertinti konkretūs planuojamos veiklos poveikio veiksniai, per kuriuos galėtų atsirasti pareiškėjo nurodomos neigiamos pasekmės – kvapai, triukšmas, aplinkos oro tarša, su PŪV susijusio transporto poveikis, biologiniai veiksniai ir ekstremaliųjų situacijų rizika. Taigi aplinkybės, galinčios turėti įtakos sodyboje esančių žmonių aplinkos kokybei ir jos naudojimo sąlygoms, vertinime nėra paliktos nenagrinėtos. PŪV teritorija nuo kaimo turizmo sodybos teritorijos nutolusi apie 0,29 km pietų kryptimi, o nuo esamų ir suplanuotų PŪV statinių – dar didesniu atstumu. Atlikto vertinimo rezultatai

	nesudaro pagrindo prognozuoti, kad sodybos aplinkoje būtų viršijamos teisės aktuose nustatytos oro taršos, kvapų ar triukšmo ribinės vertės. Su planuojama veikla susijęs transporto poveikis taip pat įvertintas, o nuolatinis viešojo kelio ar patekimo į sodybą ribojimas nėra planuojamos ūkinės veiklos sprendinys. Gyvūnų užkrečiamosios ligos protrūkis nėra įprastinės planuojamos veiklos sąlyga. Tokio įvykio atveju galimi laikini judėjimo ar kiti ribojimai priklausytų nuo konkrečios ligos pobūdžio, faktinės epidemiologinės situacijos ir kompetentingų institucijų sprendimų. Todėl nėra pagrindo tokios neapibrėžtos būsimos situacijos ekonominių pasekmių iš anksto priskirti nuolatiniam planuojamos ūkinės veiklos poveikiui. Pareiškėjo nurodomi ekonominiai rodikliai – lankytojų skaičius, pajamos ir konkurencingumas – priklauso nuo daugelio veiksnių ir nėra tiesiogiai nustatomi pagal PVSV metu vertinamus aplinkos bei visuomenės sveikatos rodiklius. Todėl PVSV procedūros metu nėra objektyvaus pagrindo apskaičiuoti ar prognozuoti konkretų tokio pobūdžio ekonominį nuostolį. Neproporcingos naštos greta veikiančiam verslui vertinimas nėra savarankiškas privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. PVSV metu vertinama, ar planuojamos veiklos poveikio veiksniai atitinka visuomenės sveikatos apsaugai taikomus reikalavimus ir ar nėra pagrindo prognozuoti reikšmingo neigiamo poveikio aplinkinėje teritorijoje esantiems žmonėms. Atsižvelgiant į atlikto PVSV rezultatus, nėra faktinio pagrindo prognozuoti, kad dėl vertintų planuojamos ŽŪB „Valavičiai" plėtros poveikio veiksnių sodybos konkurencingumas, lankytojų skaičius ar pajamos sumažėtų tokiu mastu, kad sodyboje vykdoma kaimo turizmo ir edukacinė veikla taptų neįmanoma. Taip pat atlikto vertinimo rezultatai nesudaro pagrindo daryti išvadą, kad planuojamas veiklos sprendinys sodyboje vykdomai ekonominei veiklai sukurtų neproporcingą naštą.
8.PRAŠYMAI Atsižvelgdamas į pirmiau išdėstytas aplinkybes, prašau: 1. Pridėti šias pastabas prie PVSV ataskaitos viešinimo medžiagos. 2. Užtikrinti, kad jos būtų įtrauktos į viešojo susirinkimo protokolą. 3. Konkrečiai įvertinti sodyboje vykdomą apgyvendinimo ir edukacinę veiklą. 4. Įvertinti sodybos lankytojus kaip galimus planuojamos ūkinės veiklos poveikio gavėjus. 5. Įvertinti planuojamos veiklos poveikį sodybos ekonominės veiklos tęstinumui. 6. Įvertinti kelio Vidgiriai–Valavičiai apkrovą, eismo saugumą ir susisiekimo tęstinumą. 7. Įvertinti gyvūnų užkrečiamosios ligos protrūkio scenarijų ir galimą jo poveikį sodybos pasiekiamumui bei veiklai.	Pateikti prašymai įvertinti atsižvelgiant į PVSV procedūros paskirtį, PVSV ataskaitos turinio reikalavimus ir pirmiau šiame rašte pateiktus atsakymus į konkrečias pastabas. **1. Dėl pastabų pridėjimo prie PVSV ataskaitos viešinimo medžiagos.** Pateiktos pastabos ir atsakymai į jas įtraukiami į PVSV visuomenės informavimo ir dalyvavimo procedūros dokumentaciją teisės aktų nustatyta tvarka. **2. Dėl pastabų įtraukimo į viešojo susirinkimo protokolą.** Viešo susitikimo su visuomene metu pateiktos pastabos fiksuojamos susitikimo protokole, o po susitikimo raštu pateiktos pastabos ir atsakymai į jas įtraukiami į PVSV visuomenės informavimo ir dalyvavimo procedūros dokumentaciją teisės aktų nustatyta tvarka. **3. Dėl sodyboje vykdomos apgyvendinimo ir edukacinės veiklos įvertinimo.** Informacija apie sodyboje vykdomą apgyvendinimo ir edukacinę veiklą įvertinta nagrinėjant pateiktas pastabas. Kaip išsamiau paaiškinta atsakymuose į 1, 2, 6 ir 7 punktus, PVSV procedūros metu nėra atliekamas atskiro ūkio subjekto komercinės veiklos rezultatų vertinimas, tačiau yra vertinami planuojamos veiklos poveikio veiksniai, galintys turėti įtakos šioje teritorijoje esantiems žmonėms ir jų aplinkos kokybei.

8. Jeigu būtų nustatyta, kad PVSV ataskaitoje šie aspektai nebuvo tinkamai įvertinti, papildyti ataskaitą ir tik tuomet priimti galutinį sprendimą. 9. Pateikti motyvuotą atsakymą į kiekvieną šiame rašte iškeltą klausimą. Pabrėžiu, kad mano pozicija nėra grindžiama vien prieštaravimu ŽŪB „Valavičiai" ūkinei veiklai. Mano tikslas –apsaugoti jau teisėtai vykdomą kaimo turizmo ir edukacinę veiklą, darbuotojo darbo vietą, sodybos lankytojų saugumą ir užtikrinti, kad planuojama plėtra nesukurtų neproporcingos rizikos bei faktinių kliūčių šiai veiklai tęsti.	PŪV teritorija nuo kaimo turizmo sodybos teritorijos nutolusi apie 0,29 km pietų kryptimi, o nuo esamų ir suplanuotų PŪV statinių – dar didesniu atstumu. Sodybos teritorija patenka į atlikto erdvinio poveikio vertinimo teritoriją. **4. Dėl sodybos lankytojų kaip galimų PŪV poveikio gavėjų įvertinimo.** PVSV metu taikomi visuomenės sveikatos apsaugos kriterijai nėra siejami tik su nuolatiniais gyventojais. Vertinant poveikį atsižvelgiama ir į kitus teritorijoje galinčius būti asmenis. Todėl turistų, poilsiautojų ir edukacinių veiklų dalyvių buvimas sodyboje nekeičia oro taršos, kvapų ir triukšmo vertinimui taikomų visuomenės sveikatos apsaugos kriterijų, nes vertinamas poveikio lygis konkrečioje teritorijoje ir jo atitiktis nustatytiems reikalavimams. Kaip paaiškinta ankstesniuose atsakymuose, atlikto vertinimo rezultatai nesudaro pagrindo prognozuoti, kad sodybos teritorijoje dėl PŪV būtų pažeisti taikomi visuomenės sveikatos apsaugos reikalavimai. **5. Dėl planuojamos veiklos poveikio sodybos ekonominės veiklos tęstinumui.** Šis klausimas įvertintas atsakant į 6 ir 7 pastabas. Atskiro ūkio subjekto pajamų, lankytojų skaičiaus, konkurencingumo ar kitų komercinių rodiklių prognozavimas nėra savarankiškas privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Tačiau įvertinti konkretūs PŪV poveikio veiksniai, per kuriuos galėtų būti veikiamos sodybos naudojimo sąlygos. Atlikto PVSV rezultatai nesudaro pagrindo prognozuoti, kad dėl vertintų planuojamos ŽŪB „Valavičiai" plėtros poveikio veiksnių sodyboje vykdoma kaimo turizmo ir edukacinė veikla taptų neįmanoma arba turėtų būti reikšmingai sumažinta. **6. Dėl kelio Vidgiriai–Valavičiai apkrovos, eismo saugumo ir susisiekimo tęstinumo.** Su PŪV susijęs transporto poveikis PVSV ataskaitoje įvertintas pagal planuojamos veiklos transporto srautus ir jų keliamą triukšmą. Atliktas vertinimas nesudaro pagrindo prognozuoti visuomenės sveikatos apsaugos reikalavimų neatitinkančių triukšmo sąlygų. Kelio techninė būklė, jo priežiūra, remontas ar konkretūs eismo organizavimo sprendiniai nėra savarankiški privalomi PVSV ataskaitos turinio elementai ir sprendžiami pagal kelių naudojimą bei eismo organizavimą reglamentuojančius reikalavimus ir kelio savininko ar valdytojo kompetenciją. Nuolatinis kelio Vidgiriai–Valavičiai uždarymas ar susisiekimo su sodyba nutraukimas nėra planuojamos ūkinės veiklos sprendinys. **7. Dėl gyvūnų užkrečiamosios ligos protrūkio scenarijaus ir galimo poveikio sodybos pasiekiamumui bei veiklai.** Šis klausimas išsamiai įvertintas atsakant į 5 pastabą. Biologiniai veiksniai ir ekstremaliųjų situacijų rizika PVSV ataskaitoje nėra palikti neįvertinti. Tačiau konkretaus būsimo užkrečiamosios ligos protrūkio metu taikytinos teritorinės, judėjimo ar kitos kontrolės priemonės priklausytų nuo faktinės epidemiologinės situacijos ir kompetentingų institucijų sprendimų. Todėl nėra pagrindo iš anksto preziumuoti, kad galimas ligos protrūkis savaime lemtų viešojo kelio uždarymą, patekimo į sodybą nutraukimą ar joje vykdomos ekonominės veiklos sustabdymą.

	8. Dėl PVSV ataskaitos papildymo. Pateiktos pastabos išnagrinėtos ir į jose iškeltus klausimus pateikti motyvuoti atsakymai. Pateiktų pastabų nagrinėjimo metu nenustatyta aplinkybių, kurios sudarytų pagrindą išvadai, kad PVSV ataskaitoje nėra įvertintas kuris nors privalomas jos turinio elementas ar kad pateikta papildoma informacija keistų atlikto poveikio visuomenės sveikatai vertinimo rezultatus ir išvadas. Visuomenės pasiūlymų pateikimas ir papildomos informacijos apie sodyboje vykdomą veiklą gavimas savaime nereiškia, kad PVSV ataskaitoje nustatytas privalomo turinio trūkumas. Papildomai pateikta informacija nekeičia atlikto poveikio visuomenės sveikatai vertinimo rezultatų ir išvadų. **9. Dėl motyvuoto atsakymo į pateiktus klausimus.** Į šiame rašte pateiktas pastabas ir klausimus atsakyta atskirai pagal jų turinį, paaiškinant, kurie aspektai buvo įvertinti PVSV ataskaitoje, kokiais vertinimo rezultatais grindžiamos išvados ir kurie pareiškėjo keliami klausimai nėra savarankiški privalomi PVSV ataskaitos turinio elementai. Apibendrinant, pateiktose pastabose nurodyti sodybos naudojimo, lankytojų, susisiekimo, biologinės rizikos ir ekonominės veiklos tęstinumo aspektai buvo įvertinti tiek, kiek jie susiję su planuojamos ūkinės veiklos poveikiu visuomenės sveikatai. Pateikta papildoma informacija nesudaro pagrindo keisti atlikto PVSV vertinimo rezultatų ir išvadų.

Direktorė Lina Anisimovaitė

Uždaroji akcinė bendrovė „Infraplanas"
Inovacijų g. 3, Biruliškės, Kauno r. LT-54469
Į.k. 160421745, PVM k. LT604217417

Dokumentą elektroniniu parašu
pasirašė LINA,ANISIMOVAITĖ
Data: 2026-10-12 11:23:38

UAB INFRAPLANAS

2026-10-12 Nr. S-2026-118
Į 2026 – 09 – 09 el. paštu gautą laišką

ATSAKYMAI Į PASTABAS DĖL PASIŪLYMŲ DĖL ŽŪB „VALAVIČIAI" GALVIJŲ KOMPLEKSO (SŪDUVOS G. 56, 89 (KAD. NR. 5188/0004:329, KAD. NR. 5188/0003:283), VALAVIČIŲ K. IR (KAD. NR. 5188/0004:314) ŠIRVYDŲ K., MOKOLŲ SEN., MARIJAMPOLĖS SAV.) PLANUOJAMOS PLĖTROS IR EKSPLOATACIJOS POVEIKIO VISUOMENĖS SVEIKATAI VERTINIMO (PVSV) ATASKAITOS

Klausimas	Atsakymas
KVAPŲ VERTINIMAS	
1.1. Kvapų sklaidos modeliavimo rezultatas ir receptorių tinklas *Ataskaitoje nurodyta:* *• didžiausia kvapo koncentracija PŪV teritorijoje – 15,5 OUE/m³;* *• didžiausia koncentracija gyvenamojoje aplinkoje – 3,0 OUE/m³;* *• ribinė vertė – 5 OUE/m³;* *• modeliavimo laukas – 1000 × 1000 m;* *• receptorių tinklelio žingsnis – 50 m.* *Pastaba / trūkumas:* *• 50 m žingsnis savaime neužtikrina koncentracijos maksimumų nustatymo tarp receptorių, nes yra per didelis;* *• neparodyta, kad pakankamai įvertintos artimiausios gyvenamosios teritorijos, gretimų sklypų ir SAZ ribos;* *• todėl vien 3,0 OUE/m³ rezultatas nepatvirtina modeliavimo pakankamo detalumo dėl receptorių tinkle ir dėl neįvertintų visų triukšmo ir kvapo bei cheminės taršos į orą šaltinių.*	Su pastaba nesutinkama. Nėra pagrindo teigti, kad kvapų sklaidos modeliavime naudotas 50 m receptorių tinklo žingsnis savaime yra per didelis ir dėl to modeliavimas nepakankamai detalus. Aplinkos apsaugos agentūros direktoriaus 2008 m. gruodžio 9 d. įsakymu Nr. AV-200 patvirtintose Ūkinės veiklos poveikiui aplinkos orui vertinti teršalų sklaidos skaičiavimo modelių pasirinkimo rekomendacijose erdvinė skiriamoji geba apibrėžiama kaip atstumas tarp taškų, kuriuose skaičiuojama teršalų koncentracija, o modelio erdvinei skiriamajai gebai nustatytas 10–100 m kriterijus. PVSV vertinime taikytas 50 m receptorių tinklo žingsnis patenka į šį intervalą, todėl nėra pagrindo vien dėl pasirinkto žingsnio teigti, kad modeliavimo erdvinis detalumas yra nepakankamas. Kvapų sklaida modeliuota 1,5 m aukštyje, naudojant penkerių metų Kybartų meteorologijos stoties duomenis ir 1 valandos kvapo koncentracijai taikant 98,08 procentilį. Modeliavimo rezultatai parodė, kad didžiausia prognozuojama kvapo koncentracija PŪV teritorijoje siekia iki 15,5 OU/m³, o gyvenamojoje aplinkoje – iki 3,0 OU/m³, t. y. yra mažesnė už PVSV ataskaitoje taikytą 5 OU/m³ ribinę vertę. 50 m receptorių tinklo žingsnis nėra koncentracijų suvidurkinimas 50 × 50 m plote – tai atstumas tarp atskirų skaičiavimo taškų, kuriuose AERMOD apskaičiuoja koncentraciją. Todėl vien iš receptorių tinklo žingsnio dydžio negalima daryti išvados, kad koncentracijos tarp skaičiavimo

	taškų ar gyvenamojoje aplinkoje buvo nuvertintos. Pastaboje taip pat nepateikta konkrečių skaičiavimų ar kitų duomenų, kurie parodytų, kad dėl pasirinkto 50 m žingsnio konkrečioje gyvenamojoje teritorijoje būtų neidentifikuotas didesnis kaip 5 OU/m³ koncentracijos maksimumas. Be to, receptorių tinklo žingsnis ir į modelį įtraukiamų taršos šaltinių apimtis yra skirtingi modeliavimo elementai. Receptorių tinklas nustato vietas, kuriose apskaičiuojamos koncentracijos, tačiau nenustato, kurie taršos šaltiniai įtraukiami į modelį. PVSV ataskaitoje kvapų sklaidos modeliavime įvertinti galvijų laikymo pastatai, skysto mėšlo rezervuarai, mėšlidė ir pašarų tranšėjos, o aplinkos oro taršos vertinime – atitinkami planuojamos veiklos stacionarūs oro taršos šaltiniai. Todėl vien 50 m receptorių tinklo žingsnio pasirinkimas nesudaro pagrindo teigti, kad kvapų sklaidos modeliavimas atliktas nepakankamai detaliai ar kad gyvenamojoje aplinkoje apskaičiuota 3,0 OU/m³ koncentracija yra nepatikima.
1.2. Gyvulių kvapo emisijos faktorius – 30 OUE/s SG *Ataskaitoje nurodyta:* *• galvijų laikymo vietoms taikomas 30 OUE/s vienam sąlyginiam gyvuliui emisijos faktorius;* *• Ataskaitoje remiamasi šaltiniu (nurodytas 41 psl. tekste): https://www.researchgate.net/publication/241903291, kuriame:* *• rištinis laikymas – vidurkis 22, intervalas 11–36;* *• guoliavietės (cubicles) – vidurkis 30, intervalas 11–82;* *• gilus kraikas – vidurkis 32, intervalas 10–101 OUE/s/t gyvojo svorio;* *• autoriai pažymi, kad natūralaus vėdinimo sąlygomis reprezentatyvių mėginių paėmimas buvo sudėtingas, o vėdinimo debito nustatymas – labai neapibrėžtas.* *Pastaba / trūkumas:* *• 30 nėra universalus emisijos faktorius – tai vienos konkrečios laikymo sistemos vidurkis;* *• nepagrįsta, kodėl būtent ši reikšmė reprezentatyvi PŪV;* *• nevertintos didesnės tame pačiame šaltinyje nustatytos emisijos;* *• neatsižvelgta, kad turi būti naudojamas patikamas emisijos faktoriaus šaltinis pagrįstas daugiamečiais stebėjimais ir validuotas kompetentingų institucijų.*	Su pastaba nesutinkama. 30 OU/s dydis nėra taikomas kaip universalus visų galvijų kvapo emisijos faktorius. Jis pasirinktas pagal PŪV numatomą besaičio laikymo su individualiomis guoliavietėmis technologiją, kuri atitinka moksliniame šaltinyje nagrinėtą „cubicles“ sistemą, kuriai nustatyta vidutinė 30 OU/s/t gyvojo svorio emisija. PVSV skaičiavimuose ši 30 OU/s reikšmė pritaikyta vienam SG, nors pirminiame šaltinyje ji išreikšta vienai tonai gyvojo svorio, todėl toks taikymas nėra emisiją mažinantis. Be to, kraikinio laikymo tvartams Nr. 605 ir 606 faktiškai taikytas 32 OU/s SG dydis, todėl skirtingoms laikymo technologijoms naudoti skirtingi pradiniai emisijos faktoriai. Pastaboje nurodomos 82 ir 101 OU/s/t reikšmės yra atskirų matavimų maksimumai, o ne reprezentatyvūs nuolatinės emisijos faktoriai. Tyrime pateiktos vidutinės reikšmės nustatytos pagal daugkartinius matavimus skirtingomis sąlygomis, todėl vieno didžiausio matavimo prilyginimas nuolatinei 8760 val. per metus veikiančiai emisijai neatspindėtų paties šaltinio duomenų paskirties. Todėl nėra pagrindo teigti, kad pasirinktas 30 OU/s SG emisijos dydis yra nereprezentatyvus ar kad dėl jo galėjo būti nepakankamai įvertintas kvapų poveikis.
1.3. Skysto galvijų mėšlo kvapo emisijos faktorius – 2,72 OUE/(m²·s) *Ataskaitoje nurodyta:* *• skysto mėšlo paviršiui taikoma 2,72 OUE/(m²·s) reikšmė;* *• Ataskaitoje remiamasi šaltiniu (nurodytas 41 psl. tekste): https://www.researchgate.net/publication/241903291, kuriame:* *• vasaros vidurkis – 3,62 OUE/(m²·s);* *• žiemos vidurkis – 1,82 OUE/(m²·s);* *• metinis vidurkis – 2,72 OUE/(m²·s);* *• standartinis nuokrypis – 1,60; CV – 0,59;* *• sezoninis emisijų skirtumas – apie 100 %.* *Pastaba / trūkumas:*	Su pastaba nesutinkama. Moksliniame šaltinyje galvijų skysto mėšlo paviršiaus kvapo emisijos faktorius 2,72 OU/(m²·s) pateikiamas kaip metinė vidutinė reikšmė, nustatyta įvertinus skirtingais metų laikotarpiais išmatuotas emisijas. Ji taikyta vertinant visus metus vykstantį skysto galvijų mėšlo saugojimą, todėl atitinka vertinamo taršos šaltinio veikimo pobūdį. Šaltinyje pateikta 3,62 OU/(m²·s) reikšmė yra vasaros laikotarpio vidurkis, o ne visus metus reprezentuojantis emisijos faktorius. Jos taikymas kaip nuolatinės 8760 val. per metus emisijos reikštų sezoninio didesnio emisijos lygio prilyginimą nuolatinei eksploatavimo būklei. Meteorologinių sąlygų kintamumas sklaidos vertinime nėra eliminuojamas – naudojami penkerių metų meteorologiniai

• *2,72 yra metinis vidurkis, o ne nepalankiausios situacijos dydis;* • *nepateiktas jautrumo / nepalankaus sezono scenarijus;* • *nepaaiškinta, kodėl modeliavimo rezultatui, kuriuo grindžiama SAZ, pasirinktas būtent vidurkis, kai visi modeliavimo principai ir taisyklės reikalauja vertinti maksimaliai blogiausią scenarijų.*	duomenys, o kvapo poveikis vertinamas pagal 1 valandos koncentracijos 98,08 procentilį. Todėl modeliavimo rezultatas nėra gaunamas vienai pasirinktai vidutinei meteorologinei situacijai. Todėl vien aplinkybė, kad vasaros laikotarpiu tyrime nustatyta didesnė emisija, nesudaro pagrindo teigti, kad PVSV privalėjo būti taikoma būtent 3,62 OU/(m²·s) reikšmė ar kad 2,72 OU/(m²·s) metinio faktoriaus taikymas lėmė kvapų poveikio neįvertinimą.
1.4. Pašarų tranšėjų kvapo emisijos faktorius – 20 OUE/(m²·s) *Ataskaitoje nurodyta:* • *pašarų tranšėjoms taikomas 20 OUE/(m²·s) emisijos faktorius;* • *remiamasi šaltiniu (išnaša Nr. 12) https://www.southnorfolkandbroadland.gov.uk/asset-library/imported-assets/cd-5.16-odour-assessment.pdf, kuriame:* • *20 OUE/(m²·s) reikšmė taikoma kukurūzų silosui (3 lentelės 1 eilutė);* • *šaltinis nepateikia 20 OUE/(m²·s) nustatymo metodikos ar pirminių matavimų, os šią reikšmę perima iš dar kito kvapų vertinimo šaltinio: Odour Impact Assessment for a proposed Crop CHP Plant at Stoke Bardolph, Nottinghamshire, Odournet UK Ltd – energetinių augalų anaerobinio skaidymo / CHP objektas, naudojęs augalinę žaliavą, daugiausia kukurūzų silosą, taip pat kitas augalines žaliavas.* *Pastaba / trūkumas:* • *nenustatyta, kokie konkretūs pašarai ir kokiomis proporcijomis bus laikomi PŪV tranšėjose;* • *nepalygintos fermentacijos, laikymo, atidengimo ir pašarų paėmimo sąlygos;* • *kito objekto ataskaitoje iš dar kito šaltinio perimtas dydis be palyginamumo analizės tiesiogiai perkeltas PŪV, nes PVSV remiasi ne pirminiu moksliniu tyrimu, o kito objekto kvapų vertinimo ataskaita, kuri pati perima reikšmę iš dar ankstesnės kito objekto vertinimo ataskaitos;* • *iš PVSV nurodyto šaltinio nematyti, kaip 20 OUE/(m²·s) buvo empiriškai nustatyta, kokia buvo matavimų metodika, mėginių skaičius, sezonas, siloso būklė, atidengimo trukmė ar kitos emisijai reikšmingos sąlygos;* • *pirminė reikšmė siejama su kukurūzų silosu energetinių augalų biodujų / CHP objekte, o ne su konkrečiomis PŪV galvijų pašarų tranšėjomis;* • *Ataskaitoje nenustatyta:* • *kokie pašarai bus laikomi PŪV tranšėjose;* • *kokia jų dalis bus kukurūzų silosas;* • *kokios bus fermentacijos ir sausųjų medžiagų savybės;* • *kiek laiko ir kokiu būdu tranšėjos bus atidengiamos;* • *ar pašarų paėmimo ir laikymo sąlygos palyginamos su Stoke Bardolph objektu;* • *vien faktas, kad 20 OUE/(m²·s) dydis kartojamas keliuose vėlesniuose kvapų vertinimuose, nepadaro jo universaliu pašarų tranšėjų emisijos faktoriumi. Ataskaitoje* *turi būti pagrįsta pirminė šio dydžio kilmė ir jo reprezentatyvumas konkrečiai PŪV,* • *jeigu pirminio tyrimo duomenų nėra – paaiškinta,*	Su pastaba nesutinkama. PVSV ataskaitoje taikytas 20 OU/(m²·s) kvapo emisijos faktorius nėra bendras biodujų įrenginio emisijos dydis – cituojamame šaltinyje jis taikomas būtent atidengtam siloso tranšėjos paviršiui. Be to, šaltinyje pateikiamos artimos reikšmės kelioms silosuojamoms augalinėms žaliavoms, todėl šis dydis nėra susietas tik su viena konkrečia kukurūzų siloso rūšimi. PŪV pašarų tranšėjose taip pat bus laikomas silosas, o eksploatavimo principas analogiškas – tranšėjos laikomos uždengtos, atidengiant tik pašarų paėmimui reikalingą darbinį paviršių. Todėl esminis palyginamumo kriterijus šiuo atveju yra atviras siloso paviršius ir jo laikymo sąlygos, o ne tai, ar silosas vėliau naudojamas galvijų šėrimui, ar biodujų gamybai. Modeliavime papildomai taikyta konservatyvi prielaida – kiekvienai iš dviejų pašarų tranšėjų priimtas 50 m² maksimaliai atidengtas paviršius, todėl bendrai vertinta 100 m² atviro siloso paviršiaus ir 2000 OU/s momentinė emisija. Todėl nėra pagrindo teigti, kad 20 OU/(m²·s) emisijos faktorius PŪV pašarų tranšėjoms parinktas nepagrįstai ar kad dėl jo kvapų poveikis buvo įvertintas per mažai.

kodėl kito objekto vertinime naudota reikšmė laikoma tinkama šiam ūkiui.	
1.5. Pašarų tranšėjų atviro paviršiaus plotas – 50 m² *Ataskaitoje nurodyta:* *• vienu metu maksimaliai atidengiamas kiekvienos tranšėjos plotas – apie 50 m²;* *• tranšėjoms Nr. 611 ir Nr. 612 apskaičiuota po 1 000 OUE/s momentinė emisija;* *• skaičiavimo formulė: E = A × EF × (1 − AR).* *Pastaba / trūkumas:* *• nepateiktas 50 m² apskaičiavimas;* *• nenurodyti tranšėjų geometriniai parametrai, pašarų paros poreikis, paėmimo technologija ir dažnis, vienu metu naudojamų tranšėjų skaičius;* *• todėl neįmanoma patikrinti, ar 50 m² yra maksimalus, o ne pasirinktas / vidutinis dydis;* *• plotas tiesiogiai proporcingai keičia į modelį įvedamą emisiją.*	Su pastaba nesutinkama. PVSV ataskaitoje 50 m² dydis nėra naudojamas kaip vidutinis pašarų tranšėjos atidengimo plotas. Jis nustatytas kaip maksimalus vienu metu atidengtas kiekvienos pašarų tranšėjos darbinis paviršius, kuris kartu yra planuojamos eksploatacijos sąlyga. Pašarų tranšėjos eksploatacijos metu laikomos uždengtos, atidengiant tik pašarų paėmimui reikalingą dalį. Modeliavime 50 m² plotas pritaikytas atskirai abiem tranšėjoms Nr. 611 ir 612, todėl vienu metu vertinta iki 100 m² atviro siloso paviršiaus. Taikant 20 OU/(m²·s) emisijos faktorių, apskaičiuota po 1000 OU/s kiekvienai tranšėjai, iš viso – 2000 OU/s momentinė emisija. 50 m² dydis nėra nustatomas pagal visą tranšėjos geometrinį plotą ar paros pašarų sunaudojimą, nes kvapo emisijai reikšmingas būtent tuo metu su aplinkos oru kontaktuojantis siloso paviršius. Eksploatuojant objektą vienu metu atviras kiekvienos tranšėjos paviršius negali viršyti modeliavimo metu priimto apie 50 m² ploto. Todėl nėra pagrindo teigti, kad 50 m² dydis modeliavime naudotas kaip nepatikrintas vidurkis ar pasirinkta atsitiktinė reikšmė – tai konkreti poveikio vertinime nustatyta maksimalaus atidengto paviršiaus eksploatacinė sąlyga.
1.6. 20/35/50/80/90 proc. mažinimo priemonių perkėlimas kvapams *Ataskaitoje nurodyta:* *• kvapų emisijoms taikomi tie patys mažinimo efektyvumai, kurie pirmiausia naudojami NH_3 (amoniako) emisijoms:* *• mikroklimatas – 20 %;* *• savitakinis šlapimo pašalinimas / skreperiai – 35 %;* *• probiotikai tvartuose – ≥50 %;* *• srutų kaupiklių dengimas – ≥90 %;* *• papildomi probiotikai srutoms – ≥50 %;* *• mėšlidės dengimas – ≥80 %.* *Pastaba / trūkumas:* *• kvapo emisija OUE/s nėra tiesiogiai NH_3 emisija;* *• gyvulininkystės kvapą sudaro ne tik amoniakas, bet ir sieros junginiai, lakiosios riebalų rūgštys, fenoliniai, indoliniai ir kiti kvapieji junginiai;* *• Ataskaitoje nepateikta duomenų, kad X % NH_3 sumažėjimas = X % bendros kvapo emisijos sumažėjimui;* *• neleistinai „sumuojami“ mažinimo efektyvumai dirbtinai mažinant taršą;* *• nepateiktas atskiras kiekvienos priemonės poveikio kvapui pagrindimas.*	Su pastaboje daroma išvada nesutinkama. Kvapo emisija ir amoniako emisija nėra tapatūs dydžiai, tačiau iš to neišplaukia, kad tos pačios technologinės priemonės negali mažinti tiek NH_3, tiek kvapo emisijų. PŪV numatytos priemonės veikia patį teršalų susidarymo ir patekimo į aplinkos orą procesą: greitas mėšlo ir šlapimo pašalinimas mažina atviro emisijos šaltinio trukmę, dengimas riboja lakiųjų junginių patekimą į aplinką, mikroklimato valdymas mažina jų išsiskyrimui palankias sąlygas, o biologiniai preparatai veikia mėšlo terpėje vykstančius organinių medžiagų skaidymo procesus. PVSV kvapų modeliavime kvapo emisijos nebuvo apskaičiuojamos iš NH_3 emisijų – pradinės kvapo emisijos nustatytos atskirai pagal kvapo emisijos faktorius ir išreikštos OU/s. Analogiški procentiniai mažinimo efektyvumai taikyti todėl, kad numatytos technologinės priemonės veikia patį emisijų susidarymo ir išsiskyrimo šaltinį, o ne vien amoniaką kaip atskirą cheminį junginį. Todėl vien aplinkybė, kad NH_3 ir kvapo vertinime taikomi tokie pat procentiniai efektyvumai, savaime nereiškia, kad šie dydžiai buvo nepagrįstai sutapatinti. Daliai priemonių poveikis kvapui papildomai pagrįstas tiesioginiais kvapo mažinimo duomenimis. Mėšlo ir srutų dengimo priemonių atveju vertinamas tiesioginis kvapo mažinimas, o SCD ScentGuard bandyme pieninių galvijų mėšlo lagūnoje kvapo intensyvumas sumažėjo apie 57,7 proc. Skirtingų priemonių efektyvumai modelyje taip pat nėra aritmetiškai sumuojami. Kiekviena paskesnė priemonė taikoma po ankstesnės likusiai emisijos daliai, todėl, pavyzdžiui, 90 proc. ir 50 proc. mažinimo priemonių bendras sumažinimas sudaro 95 proc., o ne 140 proc. Toks nuoseklus skaičiavimo principas atitinka UNECE metodinę nuostatą,

	pagal kurią poveikis kaupiamas, o ne aritmetiškai sudedamas. Todėl nėra pagrindo teigti, kad kvapų vertinime NH_3 ir kvapo emisijos buvo sutapatintos ar kad taršos mažinimo priemonių efektyvumai buvo mechaniškai sumuojami. Analogiškų procentinių efektyvumų taikymas kvapų modeliavime buvo susietas su konkrečių priemonių technologiniu poveikiu pačiam emisijos šaltiniui ir, kur tokie duomenys yra, tiesioginiais kvapo mažinimo duomenimis.
1.7. Kvapo emisija nėra tapati amoniako emisijai *Ataskaitoje nurodyta:* *• kvapo emisijos apskaičiuojamos atskirai nuo NH_3 emisijų ir išreiškiamos OUE/s;* *• tačiau toms pačioms poveikio mažinimo priemonėms kvapo skaičiavimuose taikomi tokie patys procentiniai efektyvumo dydžiai kaip ir NH_3 emisijų skaičiavimuose.* *Pastaba / trūkumas:* *• kvapo emisija ir NH_3 emisija yra skirtingi fizikiniai bei vertinimo dydžiai: kvapo emisija išreiškiama OUE/s, o NH_3 – atskiro cheminio teršalo masės emisija;* *• gyvulininkystės objektų kvapą gali lemti ne vien NH_3, bet ir kiti kvapieji junginiai;* *• todėl konkrečios priemonės nustatytas NH_3 emisijos sumažėjimo procentas savaime neįrodo tokio paties procentinio bendros kvapo emisijos OUE/s sumažėjimo;* *• tai nereiškia, kad ta pati priemonė negali mažinti ir NH_3, ir kvapo emisijų arba kad atskirais atvejais jų mažinimo efektyvumo dydžiai negali sutapti, tačiau toks efektyvumas turi būti pagrįstas atskirai pagal konkrečios priemonės poveikį kvapo emisijai;* *• todėl turi būti nurodyta, kokiais duomenimis pagrįstas kiekvieno Ataskaitoje kvapui pritaikyto 20, 35, 50, 80 ar 90 proc. mažinimo dydžio taikymas būtent kvapo emisijai OUE/s.*	Su pastaboje daroma išvada nesutinkama. Kvapo emisija ir NH_3 emisija yra skirtingi vertinami dydžiai, todėl PVSV ataskaitoje kvapo emisijos nėra apskaičiuojamos iš amoniako emisijų. Pradinės kvapo emisijos nustatytos atskirai pagal kvapo emisijos faktorius ir išreikštos OU/s, todėl NH_3 koncentracija nėra perskaičiuojama į kvapo vienetus ir kvapas nėra laikomas amoniako koncentracijos pakaitalu. Analogiški procentiniai mažinimo efektyvumai kvapų vertinime taikyti ne todėl, kad NH_3 ir kvapas būtų laikomi tapačiais, bet todėl, kad numatytos technologinės priemonės veikia patį emisijų susidarymo ir išsiskyrimo šaltinį. Greitas mėšlo ir šlapimo pašalinimas mažina atviro emisijos šaltinio trukmę ir paviršių, dengimas riboja lakiųjų junginių patekimą į aplinką, o biologiniai preparatai veikia organinių medžiagų skaidymo procesus. Daliai priemonių poveikis kvapui papildomai pagrįstas tiesioginiais kvapo mažinimo duomenimis – tai taikytina mėšlo ir srutų dengimo bei biologinių preparatų naudojimo priemonėms. Kitų priemonių, įskaitant mikroklimato valdymą ir greitą mėšlo bei šlapimo pašalinimą, poveikis kvapui grindžiamas jų fiziniu poveikiu pačiam emisijos šaltiniui. Todėl nėra pagrindo teigti, kad PVSV kvapų vertinime kvapo emisija buvo sutapatinta su NH_3 emisija vien dėl to, kad toms pačioms technologinėms priemonėms modeliavime taikyti analogiški procentiniai efektyvumo dydžiai.
1.8. Mažinimo koeficientų reikšmė galutiniam rezultatui *Ataskaitoje nurodyta:* *• į sklaidos modelį įvedamos jau sumažintos kvapų ir cheminių teršalų emisijos;* *• galutinis rezultatas gyvenamojoje aplinkoje – 3,0 OUE/m³.* *Pastaba / trūkumas:* *• nepagrįsti mažinimo koeficientai tiesiogiai sumažina modelio įvesties OUE/s;* *• todėl jų taikymas tiesiogiai veikia ir galutinį 3,0 OUE/m³ rezultatą;* *• tai nėra teorinis metodikos klausimas – nuo šios prielaidos priklauso SAZ pagrindimas. 1-3 kvapo vienetai yra nejuntamas kvapo lygis, tai ataskaitoje teigiama, kad stovint 5 metrus nuo pilnų gyvulių tvarto kvapas bus kaip miške, nes natūralus miškas dažniausiai būtų apie 1-3 ouE/m³, nebent yra specifinis kvapų šaltinis (pelkė, žydėjimas, pūvanti mediena ir pan.).*	Su pastaboje daroma išvada nesutinkama. Emisijų mažinimo priemonės turi įtakos į sklaidos modelį įvedamoms emisijoms ir galutiniam modeliavimo rezultatui, tačiau tai nėra modeliavimo trūkumas. Prognoziniu modeliavimu vertinamas planuojamas objektas toks, koks jis bus eksploatuojamas, įskaitant kartu su veikla numatytas ir privalomas taršos mažinimo priemones. Šių priemonių taikymo ir efektyvumo pagrindimas pateiktas atsakymuose į ankstesnes pastabas. Mažinimo efektyvumai skaičiavimuose nėra aritmetiškai sumuojami – kiekviena paskesnė priemonė taikoma likusiai emisijos daliai. Pavyzdžiui, tvarto Nr. 601 pradinė 30180 OU_E/s emisija, nuosekliai pritaikius 20, 35 ir 50 proc. mažinimo priemones, sumažėja iki apie 7 847 OU_E/s, t. y. bendras sumažinimas sudaro apie 74 proc., o ne 105 proc. Toks nuoseklus skaičiavimo principas atitinka ankstesniuose atsakymuose paaiškintą skaičiavimo metodiką. Pastaboje pateiktas palyginimas, kad pagal PVSV „stovint 5 metrus nuo pilno gyvulių tvarto kvapas būtų kaip miške“, neatitinka modeliavimo rezultatų. 3,0 OU/m³ reikšmė nustatyta gyvenamojoje aplinkoje, o ne 5 m atstumu nuo tvarto. Pačioje PŪV teritorijoje modeliuojamos gerokai didesnės koncentracijos – iki 15,5 OU/m³. Tai taip pat rodo,

	kad modelis nėra dirbtinai apribotas ties 3,0 OU/m³; koncentracijos kinta priklausomai nuo atstumo, šaltinių išsidėstymo ir sklaidos sąlygų. Todėl vien tai, kad galutinis 3,0 OU/m³ rezultatas priklauso nuo modelyje pagrįstai įvertintų privalomų taršos mažinimo priemonių, nesudaro pagrindo laikyti modeliavimo rezultatą nepatikimu ar SAZ pagrindimą nepakankamu.
1.9. Pradinių emisijos dydžių kintamumas *Ataskaitoje nurodyta:* *• modeliavimui naudojamos konkrečios 30 OUE/s SG ir 2,72 OUE/(m²·s) reikšmės;* *• Ataskaitoje remtasi šaltiniu (nurodytas 41 psl. tekste): https://www.researchgate.net/publication/241903291, kuriame kvapo emisijų kintamumas priklauso nuo:* *• laikymo sistemos;* *• metų laiko / sezono;* *• paros laiko;* *• temperatūros;* *• ventiliacijos intensyvumo;* *• skysto mėšlo emisijos vasarą ir žiemą skiriasi apie 2-5 kartus.* *Pastaba / trūkumas:* *• Ataskaitoje nepateiktas jautrumo vertinimas taikant didesnes šaltinyje nustatytas reikšmes;* *• neparodyta, kaip pasikeistų 3,0 OUE/m³ rezultatas nepalankesnėmis sąlygomis.*	Su pastaboje daroma išvada nesutinkama. Faktinės kvapo emisijos gali kisti priklausomai nuo sezono, temperatūros, laikymo ir mėšlo tvarkymo sąlygų, tačiau pats emisijų kintamumas nereiškia, kad prognoziniame vertinime negali būti naudojamos moksliniuose tyrimuose nustatytos reprezentatyvios vidutinės emisijos reikšmės. Valli, Moscatelli ir Labartino tyrime galvijų laikymo sistemų emisijos nustatytos atliekant ne mažiau kaip 20 matavimų skirtingu paros metu ir skirtingomis sezoninėmis sąlygomis, todėl pateiktos vidutinės reikšmės apibendrina emisijų kintamumą, o nėra vienos atsitiktinės situacijos rezultatas. Be to, 30 OU/s/t gyvojo svorio reikšmė PVSV pritaikyta vienam SG, todėl galvijų laikymo pastatų pradinė emisija šiuo aspektu įvertinta konservatyviau. Skysto mėšlo paviršiui naudota 2,72 OU/(m²·s) reikšmė yra tame pačiame šaltinyje pateiktas metinis vidurkis, apimantis sezoninį emisijų kintamumą. Atskiros didesnės sezoninės ar pavienių matavimų reikšmės savaime nėra nuolatinės emisijos faktoriai, todėl jų taikymas visoms 8 760 val. per metus reikštų laikino didesnio emisijos lygio prilyginimą nuolatinei eksploatavimo būklei. Meteorologinių sąlygų kintamumas sklaidos modelyje taip pat įvertinamas naudojant penkerių metų meteorologinius duomenis ir 98,08 procentilį. Todėl vien tai, kad moksliniame šaltinyje nustatytas emisijų kintamumas, nesudaro pagrindo teigti, kad 3,0 OU/m³ rezultatas grindžiamas nepagrįstai palankia situacija ar kad privalėjo būti modeliuojamos atskiros maksimalios šaltinyje nustatytos reikšmės.
1.10. Modeliavimo duomenų patikrinamumas *Ataskaitoje pateikta:* *• galutinės emisijų lentelės;* *• sklaidos rezultatai ir grafinė medžiaga.* *Nepateikta:* *• AERMOD įvesties bei parametrų (meteorologija, paviršus, aukštis ir kiti) pasirinkimo failai ar išrašai, neapsiribojant:* *• taršos šaltinių faktinės koordinatės ir modelio parametrai;* *• faktinės emisijos, įvestos kiekvienam šaltiniui;* *• pritaikytų mažinimo koeficientų skaičiavimai;* *• receptorių koordinatės.* *Pastaba / trūkumas:* *• negalima atkurti, patikrinti ir suprasti skaičiavimo grandinės: pradinis faktorius → mažinimo koeficientas → modelio įvesties duomenys → medelio parametrų nustatymas → sklaidos rezultatas.* *IŠVADA DĖL KVAPŲ:* *Ataskaitos išvada: didžiausia gyvenamojoje aplinkoje modeliuota koncentracija – 3,0 OUE/m³ < 5 OUE/m³.*	Su pastaboje daroma išvada nesutinkama. PVSV ataskaitoje pateiktas ne vien galutinis 3,0 OU/m³ rezultatas. Joje nurodyta naudota modeliavimo programa „ISC–AERMOD–View“, vertinimo laikotarpis, 98,08 procentilis, meteorologiniai duomenys, modeliavimo laukas ir receptorių tinklo žingsnis, taip pat taršos šaltinių numeriai, koordinatės, geometriniai parametrai, emisijos faktoriai, apskaičiavimo formulės ir kiekvieno šaltinio galutinės momentinės kvapo emisijos. Iš pateiktų duomenų galima atsekti emisijų apskaičiavimo grandinę. Pavyzdžiui, pašarų tranšėjai 50 m² × 20 OU/(m²·s) = 1 000 OU/s, mėšlidei 480 m² × 2,72 × (1–0,80) ≈ 261 OU/s, o rezervuaro Nr. 607 atveju nuosekliai pritaikius numatytas mažinimo priemones gaunama apie 109 OU/s. Šios reikšmės sutampa su PVSV lentelėse pateiktomis galutinėmis momentinėmis emisijomis. AERMOD darbiniai projekto failai ir programos techniniai įvesties failai yra techninė modeliavimo medžiaga, kurioje realizuojami ataskaitoje aprašyti pradiniai duomenys ir skaičiavimo prielaidos. Jų nepateikimas kartu su viešinama PVSV ataskaita savaime nereiškia, kad modeliavimo metodika

Tačiau šis rezultatas priklauso nuo: *• 30 OUE/s SG;* *• 2,72 OUE/(m²·s);* *• 20 OUE/(m²·s);* *• 50 m² tranšėjos ploto;* *• 20/35/50/80/90 % mažinimo koeficientų;* *• 50 m receptorių tinklelio;* *• kitų nepatikrintų modeliavimo įvesčių.* *PRAŠOME:* *• pagrįsti šių dydžių reprezentatyvumą konkrečiai PŪV;* *• pagrįsti NH_3 mažinimo koeficientų taikymą kvapų emisijoms;* *• pateikti jautrumo skaičiavimą, naudojant šaltiniuose nurodytas nepalankesnes emisijų reikšmes;* *• pateikti modeliavimo duomenis, leidžiančius patikrinti skaičiavimo grandinę;* *• atitinkamai patikslinti kvapų poveikio vertinimą ir SAZ pagrindimą.*	ar esminiai įvesties duomenys yra neatskleisti arba kad rezultatų negalima patikrinti. Be to, 3,0 OU/m³ rezultatas nėra gautas iš neidentifikuojamų pradinių duomenų – galima atsekti, kokie emisijos faktoriai, taršos šaltinių parametrai ir mažinimo priemonės naudoti formuojant į sklaidos modelį pateiktas emisijas. Vien reikalavimas turėti visą komercinės programinės įrangos darbinį projekto archyvą nėra tapatus reikalavimui atskleisti vertinimo metodiką, pradinius duomenis ir gautus rezultatus. Todėl nėra pagrindo teigti, kad kvapų modeliavimo skaičiavimo grandinė yra nepatikrinama ar kad vien dėl AERMOD darbinių failų nepateikimo turi būti tikslinamas kvapų poveikio vertinimas ar SAZ pagrindimas.
2. APLINKOS ORO TARŠA – 20/35/50/80/90 PROC. MAŽINIMO PRIEMONĖS	
2.1. Mažinimo koeficientų reikšmė modeliavimo rezultatui *Ataskaitoje nurodyta:* *• NH_3 emisijos prieš sklaidos modeliavimą mažinamos taikant 20/35/50/80/90 proc. efektyvumo koeficientus.* *• Šiais jau sumažintais emisijų dydžiais grindžiami galutiniai aplinkos oro taršos modeliavimo rezultatai.* *Pastaba / trūkumas:* *• tai nėra vien deklaruojamos būsimos priemonės – šiais procentais tiesiogiai sumažinama modelio įvestis;* *• todėl kiekvienas procentas turi būti pagrįstas konkrečiai PŪV technologijai, o ne tik nurodytas literatūros šaltinis;* *• nepagrįstai didesnis efektyvumas → mažesnė NH_3 emisija modelyje → mažesnė modeliuojama koncentracija;* *• neteisingas suminio efektyvumo vertinimas.*	Su pastaboje daroma išvada nesutinkama. NH_3 emisijų mažinimo koeficientai tiesiogiai veikia į sklaidos modelį įvedamas emisijas, tačiau tai nėra modeliavimo trūkumas. Prognoziniame vertinime pagrįstai vertinamas planuojamas objektas su kartu numatytomis ir privalomomis taršos mažinimo priemonėmis. Optimalus mikroklimato palaikymas, greitas mėšlo ir šlapimo pašalinimas, biologinių preparatų naudojimas bei skysto ir tiršto mėšlo dengimas yra realios galvijų ūkiuose taikomos emisijų mažinimo priemonės, kurių veikimo principas ir poveikis NH_3 emisijoms pagrįstas PVSV nurodytais techniniais, metodiniais ir normatyviniais šaltiniais. Galutinai parenkami technologiniai sprendiniai turi užtikrinti ne mažesnį efektyvumą, negu priimta PVSV skaičiavimuose. Atskirų priemonių efektyvumai taip pat nėra aritmetiškai sumuojami – kiekviena paskesnė priemonė taikoma po ankstesnės likusiai emisijos daliai. Toks nuoseklus skaičiavimo principas atitinka UNECE metodinę nuostatą, pagal kurią NH_3 emisijų mažinimo efektai yra kaupiami, o ne mechaniškai sudedami. Todėl nėra pagrindo teigti, kad į sklaidos modelį įvestos NH_3 emisijos sumažintos nepagrįstais ar tarpusavyje mechaniškai sumuotais koeficientais. Modeliuotos konkrečios planuojamos veiklos emisijos, įvertinus kartu su veikla numatytas taršos prevencijos priemones.
2.2. Mikroklimato optimizavimas – 20 proc. *Ataskaitoje nurodyta:* *• optimalaus mikroklimato palaikymas galvijų laikymo vietose – 20 proc. NH_3 sumažėjimas;* *• remamasi šaltiniu (išnašos Nr. 6, 13) – UNECE 67 pastraipa: https://unece.org/DAM/env/documents/2012/EB/ECE_EB.AIR_120_ENG.pdf , kuriame:* *• 20 proc. siejama su:* *• stogo izoliacija (RI) ir (ar)* *• automatiškai valdoma natūralia ventiliacija (ACNV);* *• poveikis grindžiamas mažesne temperatūra, ypač vasarą, ir mažesniu oro judėjimo greičiu.*	Su pastaboje daroma išvada nesutinkama. 20 proc. NH_3 emisijų sumažinimo efektyvumas nėra grindžiamas vien UNECE gairėse aprašytu automatiškai valdomos natūralios ventiliacijos ar stogo izoliacijos sprendiniu. Galvijų pastatų technologinio projektavimo taisyklių 178.1 punkte naujai projektuojamuose galvijų tvartuose numatytas tvarto vėdinimo intensyvumo optimizavimas pagal oro temperatūrą, santykinį drėgnį ir amoniako koncentraciją, nurodant, kad tokiu būdu išmetamo amoniako kiekis sumažėja daugiau kaip 20 proc. Taigi PVSV skaičiavimuose taikytas 20 proc. dydis atitinka ne tik UNECE gairėse, bet ir nacionaliniame galvijų ūkių technologinio projektavimo

Pastaba / trūkumas: *• Ataskaitoje nurodoma natūrali ventiliacija, tačiau natūrali ventiliacija ≠ automatiškai valdoma natūrali ventiliacija;* *• neparodyta stogo izoliacijos, automatinio ventiliacijos valdymo ir faktinių mikroklimato parametrų atitiktis;* *• todėl 20 proc. negali būti taikomas vien deklaruojant „optimalų mikroklimatą“.*	dokumente pateikiamą efektyvumą. Esminė priemonės sąlyga yra ne pats ventiliacijos pavadinimas, o mikroklimato parametrų – temperatūros, drėgnio ir oro apykaitos – valdymas taip, kad būtų pasiektas vertinime priimtas emisijų mažinimo efektyvumas. Konkretūs konstrukciniai ir ventiliacijos sprendiniai detalizuojami projektavimo etape ir turi užtikrinti ne mažesnį kaip PVSV skaičiavimuose taikytą efektyvumą. Todėl nėra pagrindo teigti, kad 20 proc. NH_3 emisijų sumažinimo dydis pritaikytas vien deklaravus „natūralią ventiliaciją“ ar kad jis gali būti siejamas tik su UNECE gairėse pateiktu vienu konkrečiu techniniu sprendiniu.
2.3. Greitas šlapimo pašalinimas ir skreperiai – 35 proc. *Ataskaitoje nurodyta:* *• tvartams Nr. 601–604 – greita savitakinė šlapimo pasišalinimo sistema ir skreperiai;* *• šaltinyje nurodomas 25–46 proc. intervalas;* *• skaičiavimuose pasirinkta 35 proc.;* *• remiamasi šaltiniu (išnaša Nr. 7, 14) – UNECE 66 pastraipa: https://unece.org/DAM/env/documents/2012/EB/ECE_EB.AIR_120_ENG.pdf, kuriame:* *• 25–46 proc. siejama su konkrečia griovelių grindų (grooved floor) sistema;* *• naudojami „dantyti“ skreperiai;* *• grioveliuose turi būti perforacijos šlapimui nutekėti.* *Pastaba / trūkumas:* *• 25–46 proc. nėra universalus bet kurios skreperių sistemos intervalas;* *• neparodyta, kad PŪV grindys, perforacijos, skreperiai ir šlapimo pašalinimas atitinka šaltinyje aprašytą sistemą;* *• 35 proc. pasirinktas iš intervalo, bet nepateiktas metodinis pagrindas, kodėl būtent 35 proc.*	Su pastaboje daroma išvada nesutinkama. PŪV numatyta ne abstrakti „skreperių sistema“, o technologinė grandinė, kai mėšlas ir šlapimas nuo tvarto paviršių skreperiais nukreipiami į skersinį kanalą, iš jo savitaka – į skysto mėšlo siurblinę, o iš siurblinės uždaru vamzdynu – į skysto mėšlo rezervuarus. Esminis šios sistemos principas yra kuo greitesnis mėšlo ir šlapimo pašalinimas nuo atvirų tvarto paviršių. UNECE gairėse greito šlapimo ir mėšlo pašalinimo techniniams sprendiniams pateikiamas 25–46 proc. NH_3 emisijų sumažinimo intervalas. PVSV skaičiavimuose pasirinkta 35 proc. reikšmė patenka į šį intervalą ir yra artima jo vidurkiui, o ne didžiausiam galimam 46 proc. efektyvumui. Analogiškas emisijų mažinimo principas įtvirtintas ir Galvijų pastatų technologinio projektavimo taisyklėse, kuriose numatyta, kad naujai projektuojamuose galvijų tvartuose turi būti įrengiami nubėgimai ir neleidžiama skystajam mėšlui bei srutoms kauptis takuose, nurodant daugiau kaip 25 proc. NH_3 emisijų sumažinimą. PŪV sistema šį principą įgyvendina papildomai naudojant mechaninį skreperinį mėšlo šalinimą ir tolesnį jo transportavimą uždara sistema. Todėl 35 proc. efektyvumo reikšmė nėra pasirinkta atsitiktinai ar pritaikyta bet kokiai skreperių sistemai – ji susieta su konkrečiu PŪV numatytu greito mėšlo ir šlapimo pašalinimo technologiniu principu ir patenka į UNECE pateikiamą efektyvumo intervalą. Galutinai parinktas grindų ir skreperių sprendinys turi užtikrinti ne mažesnį kaip vertinime priimtą efektyvumą.
2.4. Probiotikai tvartuose – ≥50 proc. *Ataskaitoje nurodyta:* *• probiotinių preparatų naudojimas tvartuose Nr. 601–604 – ne mažiau kaip 50 proc. NH_3 sumažėjimas;* *• remiamasi šaltiniu (išnaša Nr. 8, 10, 15, 17) https://www.avai.lt/biotechnologijos/zemes-ukiui/amoniako-salinimas, kurio patikimumas kelia abejonių ir kuriame nepagrįsta:* *• konkretus preparatas;* *• preparato sudėtis;* *• dozė;* *• naudojimo dažnis;* *• įterpimo būdas;* *• temperatūra, drėgmė, pH ir kitos veikimo sąlygos;* *• kontrolinė bandymo metodika, pagal kurią konkrečiai galvijų tvartuose nustatytas ≥50 proc. rezultatas.* *Pastaba / trūkumas:*	Su pastaboje daroma išvada nesutinkama. Probiotinių preparatų naudojimas galvijų mėšlo ir srutų tvarkymo sistemoje nėra vien deklaratyvi ar teoriškai numanoma priemonė. Galvijų pastatų technologinio projektavimo taisyklėse probiotikų naudojimas tiesiogiai pripažįstamas NH_3 emisijų mažinimo priemone, nurodant didesnį kaip 30 proc. efektyvumą. PVSV skaičiavimuose taikytas didesnis – ≥50 proc. – efektyvumas papildomai grindžiamas ataskaitoje nurodytu informacijos šaltiniu. Modeliavime taikytas ≥50 proc. dydis nėra laikomas universalia bet kurio probiotinio preparato savybe. Jis yra projektinis efektyvumo kriterijus galutinai parenkamam preparatui ir jo naudojimo režimui. Eksploatacijai gali būti parinktas tik toks preparatas, kurio techniniai dokumentai, bandymų rezultatai ar kiti patikimi duomenys pagrindžia ne mažesnį kaip PVSV skaičiavimuose priimtą NH_3 emisijų mažinimo efektyvumą.

• *interneto svetainės bendro pobūdžio teiginys nepagrindžia konkrečios PŪV skaičiavimuose taikomo ≥50 proc. sumažinimo;* • *„rekomenduojama naudoti“ nėra patikrinamas technologinis sprendimas.*	Konkretaus komercinio preparato, jo dozės ar gamintojo neparinkimas PVSV stadijoje savaime nepaneigia pačios priemonės taikymo pagrįstumo, nes vertinime nustatytas aiškus jos veiksmingumo reikalavimas, kurį galutinis technologinis sprendinys privalės atitikti. Todėl nėra pagrindo teigti, kad ≥50 proc. NH_3 emisijų mažinimo dydis modeliavime pritaikytas kaip nekontroliuojama bendro pobūdžio deklaracija. Tai yra konkreti projektinė sąlyga galutinai parenkamam biologiniam preparatui ir jo naudojimo režimui.
2.5. 20 proc. mikroklimatas ir ≥50 proc. probiotikai – priemonių nesuderinamumas *Ataskaitoje nurodyta:* • *tam pačiam taršos šaltiniui – tvartams Nr. 601–604 – kartu taikomas mikroklimato optimizavimas ir probiotikai.* *Šaltiniuose nurodyta:* • *20 proc. mikroklimato priemonė siejama su temperatūros ir oro judėjimo greičio mažinimu;* • *probiotikų veiksmingumas priklauso nuo jų biologiniam veikimui tinkamų aplinkos sąlygų;* • *papildomai žr. https://zua.vdu.lt/wp-content/uploads/2025/05/Amoniako-emisijos-mazinimas.pdf* *Pastaba / trūkumas:* • *Ataskaitoje nenustatytas konkretus temperatūros, drėgmės ir ventiliacijos režimas, kuriame abi priemonės vienu metu pasiektų deklaruojamą efektyvumą;* • *neįvertinta, ar vienai priemonei palankios sąlygos nemažina kitos efektyvumo;* • *todėl negalima savaime sumuoti atskirai skirtingomis sąlygomis nustatytų efektų.*	Su pastaboje daroma išvada nesutinkama. Pastaboje nepateikta duomenų, patvirtinančių, kad optimalaus mikroklimato palaikymas ir biologinių preparatų naudojimas yra technologiškai nesuderinamos priemonės. Tokios išvados nepatvirtina ir pastaboje nurodytas VDU Žemės ūkio akademijos šaltinis – jame mikroklimato kontrolė ir biopreparatų naudojimas nagrinėjami kaip skirtingais mechanizmais veikiančios NH_3 emisijų mažinimo priemonės. Mikroklimato optimizavimas nereiškia nuolatinio kuo žemesnės temperatūros palaikymo – jo tikslas yra kontroliuoti temperatūrą, drėgnį ir oro judėjimą bei neleisti tvartui ir mėšlu užterštiems paviršiams perteklinai įkaisti. Biologiniai preparatai savo ruožtu veikia organinių medžiagų skaidymo procesus mėšlo terpėje. Aplinkybė, kad jų poveikis gali būti didesnis tam tikromis temperatūros sąlygomis, nereiškia, kad įprastomis galvijų laikymo mikroklimato sąlygomis šios priemonės negali būti taikomos kartu. Abi priemonės atskirai pripažįstamos Galvijų pastatų technologinio projektavimo taisyklėse kaip NH_3 emisijų mažinimo priemonės, o jų tarpusavio taikymo draudimas nenustatytas. Galutinai parenkamas biologinis preparatas ir jo naudojimo režimas turės būti tinkami faktiškai palaikomoms tvarto mikroklimato sąlygoms. Todėl nėra pagrindo teigti, kad 20 proc. mikroklimato optimizavimo ir ≥50 proc. biologinių preparatų priemonės savaime yra technologiškai nesuderinamos.
2.6. Skysto mėšlo kaupiklių dengimas – ≥90 proc. *Ataskaitoje nurodyta:* • *srutų kaupikliai dengiami „dirbtine danga (pvz., tentine danga)“;* • *taikomas ne mažesnis kaip 90 proc. NH_3 sumažėjimas;* • *remiamasi šaltiniu (išnaša Nr. 9, 11, 16, 18) https://uknowledge.uky.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1008&context=aen_reports, kuriame nurodoma:* • *pripučiama plastikinė danga – 95 proc. NH_3;* • *plūduriuojanti plastikinė danga – 95 proc.;* • *natūrali pluta – 10–90 proc.;* • *šiaudai – 25–85 proc.;* • *6,35 mm geotekstilė – 25–50 proc.;* • *nelaidžios dangos sandarinamos prie saugyklos kraštų;* • *reikalinga dujų pašalinimo / ventiliavimo sistema;* • *maišymui ir išpumpavimui reikalingos angos arba dalinis dangos nuėmimas;* • *maišymo ir išpumpavimo metu emisijos vis tiek susidaro.*	Su pastaboje daroma išvada nesutinkama. PVSV skaičiavimuose taikytas 90 proc. NH_3 emisijų mažinimo efektyvumas nėra priskiriamas bet kokiai „dirbtinei“ ar „tentinei“ dangai nepriklausomai nuo jos konstrukcijos ir sandarumo. Šis dydis yra projektinis kriterijus galutinai parenkamam aukšto sandarumo rezervuaro uždengimo sprendiniui. Naudotame techniniame šaltinyje tam tikroms efektyvioms plastikinėms dangoms nurodomas apie 95 proc. NH_3 emisijų sumažinimas. Nacionaliniuose galvijų ūkių technologinio projektavimo dokumentuose sandariai stogo dangai nurodomas didesnis kaip 80 proc. efektyvumas, o UNECE dokumentuose standžiai ar lanksčiai, įskaitant tentinę, dangai – apie 80 proc. Todėl PVSV taikytas 90 proc. dydis patenka į techniškai pasiekiamų aukšto sandarumo dangų efektyvumo diapazoną. Mažesnio efektyvumo geotekstilės, natūralios plutos, šiaudų ar kitos dangos nėra lygiavertės modeliavime įvertintam aukšto sandarumo sprendiniui. Galutinai pasirinkta danga, jos tvirtinimas, sandarumas ir dujų pašalinimo sprendiniai turi būti tokie, kad techniniais ar kitais patikimais dokumentais

Pastaba / trūkumas: *• „tentinė danga“ nėra konkretus šaltinyje įvertintas dangos tipas;* *• nenustatyta medžiaga, konstrukcija, sandarumas, tvirtinimas, dujų pašalinimas ir eksploatavimo režimas;* *• šaltinis nepagrindžia ≥90 proc. efektyvumo bet kokiai „dirbtinei / tentinei“ dangai*	būtų pagrįstas ne mažesnis kaip 90 proc. NH_3 emisijų mažinimo efektyvumas. Todėl nėra pagrindo teigti, kad 90 proc. efektyvumo dydis modeliavime nepagrįstai pritaikytas bet kokiai tentinei dangai. Jis taikytas kaip privalomas efektyvumo kriterijus galutiniam rezervuaro uždengimo sprendiniui.
2.7. Probiotikų įterpimas į srutas – ≥50 proc. *Ataskaitoje nurodyta:* *• į skysto mėšlo kaupiklius periodiškai įterpiami probiotikai;* *• taikomas ne mažesnis kaip 50 proc. NH_3 sumažėjimas, o tas pats mažinimo efektyvumas taikomas ir kvapo emisijoms;* *• Ataskaitoje remiamasi šaltiniu (išnaša Nr. 8, 10, 15, 17) https://www.avai.lt/biotechnologijos/zemes-ukiui/amoniako-salinimas, kurio patikimumas kelia abejonių ir kuriame nepagrįsta:* *• konkretaus preparato sudėtis ir savybės;* *• dozė;* *• įterpimo periodiškumas;* *• srutų kiekis vienai dozei;* *• temperatūros ir pH sąlygos;* *• laikymo trukmė;* *• konkrečių galvijų srutų bandymo sąlygos;* *• sąlygos, kuriomis būtų užtikrinamas būtent ≥50 proc. NH_3 emisijos sumažėjimas;* *• atskiras ≥50 proc. kvapo emisijos (OUE/s) sumažėjimas.* *Pastaba / trūkumas:* *• nėra patikrinamo pagrindo, kad būtent PŪV skysto mėšlo kaupikliuose numatomas periodinis probiotikų naudojimas konkrečiomis eksploatavimo sąlygomis užtikrins ≥50 proc. NH_3 emisijos sumažėjimą;* *• šis koeficientas naudojamas skaičiavimuose dar nenustačius konkretaus preparato, dozavimo ir technologinio jo naudojimo režimo;* *• atskirai nepagrįsta, kodėl NH_3 emisijos mažinimui priskirtas ≥50 proc. efektyvumas gali būti tokiu pačiu dydžiu perkeltas kvapo emisijoms;* *• todėl ≥50 proc. koeficiento taikymas kvapo skaičiavimui reikalauja atskiro kvapo emisijų mažinimo pagrindimo, kurio nurodytas šaltinis nepateikia.*	Su pastaboje daroma išvada nesutinkama. Biologinių preparatų naudojimas galvijų mėšlo ir srutų sistemose nėra vien deklaratyvi priemonė. Galvijų pastatų technologinio projektavimo taisyklėse probiotikų naudojimas tiesiogiai pripažįstamas NH_3 emisijų mažinimo priemone, nurodant didesnį kaip 30 proc. efektyvumą, o PVSV taikytas didesnis – ≥50 proc. – dydis papildomai grindžiamas ataskaitoje nurodytu informacijos šaltiniu. Kvapo mažinimo atžvilgiu yra ir tiesioginių duomenų: SCD ScentGuard bandyme, atliktame 450 pieninių karvių ūkio mėšlo lagūnoje, kvapo intensyvumas sumažėjo nuo 13 iki 5,5 D/T, t. y. apie 57,7 proc. Šis bandymas nėra naudojamas kaip savarankiškas įrodymas, kad bet kuris preparatas bet kuriomis sąlygomis užtikrina 50 proc. NH_3 sumažėjimą, tačiau jis tiesiogiai patvirtina biologinės priemonės veiksmingumą kvapo atžvilgiu analogiškoje pieninių galvijų mėšlo terpėje. Modeliavime taikytas ≥50 proc. dydis nėra laikomas universalia bet kurio probiotinio preparato savybe. Jis yra projektinis efektyvumo kriterijus galutinai parenkamam preparatui, jo dozei ir naudojimo režimui. Eksploatacijai gali būti parinktas tik toks preparatas ir toks jo naudojimo režimas, kurių techniniai dokumentai, bandymų rezultatai ar kiti patikimi duomenys pagrindžia ne mažesnį už PVSV skaičiavimuose priimtą efektyvumą. Todėl nėra pagrindo teigti, kad ≥50 proc. koeficientas NH_3 ir kvapo vertinime taikytas kaip nepatikrinama bendro pobūdžio prielaida. NH_3 atveju priemonės veiksmingumas grindžiamas nacionaliniais technologiniais reikalavimais ir papildomu ataskaitoje nurodytu šaltiniu, o kvapo atveju – ir tiesioginiais analogiškoje pieninių galvijų mėšlo terpėje gautais kvapo mažinimo duomenimis.
2.8. Mėšlidės dengimas – ≥80 proc. *Ataskaitoje nurodyta:* *• mėšlidėje laikomas mėšlas dengiamas:* *• plastiko plėvele arba* *• 20 cm šiaudų sluoksniu, arba* *• kita analogiško veiksmingumo priemone;* *• visoms alternatyvoms taikomas ≥80 proc. NH_3 sumažėjimas;* *• remiamasi šaltiniu (išnaša Nr. 9, 11, 16, 18) https://uknowledge.uky.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1008&context=aen_reports, kuriame nurodyta:* *• šiaudai – 25–85 proc. NH_3;* *• 4 colių (~10 cm) šiaudų sluoksnis – 61 proc. NH_3;* *• storesni 8 ir 12 colių sluoksniai – bendras mažinimas*	Su pastaboje daroma išvada nesutinkama. PVSV skaičiavimuose taikytas 80 proc. NH_3 emisijų mažinimo efektyvumas nėra suprantamas kaip universali bet kokios plastikinės dangos ar bet kokio šiaudų sluoksnio savybė. Tai yra projektinis efektyvumo kriterijus galutinai parenkamam mėšlidės dengimo sprendiniui. Naudotame techniniame šaltinyje šiaudų dangoms pateikiamas platus 25–85 proc. NH_3 sumažinimo intervalas, o storesniems, apie 8–12 colių sluoksniams – maždaug 70–90 proc. efektyvumas. PVSV numatytas 20 cm šiaudų sluoksnis atitinka maždaug 8 colių storį, todėl 80 proc. dydis patenka į šaltinyje nurodomą storesnių šiaudų sluoksnių efektyvumo intervalą. Tam tikroms plastikinėms dangoms tame pačiame šaltinyje nurodomas ir apie 95 proc. efektyvumas.

70–90 proc.; *• šiaudų efektyvumas priklauso nuo:* *• sluoksnio storio;* *• paskleidimo tolygumo;* *• saugyklos dydžio;* *• vėjo sąlygų;* *• eksploatavimo trukmės;* *• laikui bėgant veiksmingumas mažėja dėl šiaudų įmirkimo ir nugrimzdimo.* *Pastaba / trūkumas:* *• pats šaltinis šiaudams nurodo 25–85 proc., o ne garantuotą ≥80 proc.;* *• nepaaiškinta, kodėl būtent 20 cm sluoksnis PŪV sąlygomis užtikrins ≥80 proc.;* *• vienu koeficientu apjungiamos visiškai skirtingos technologijos: plastikas, šiaudai ir net neidentifikuota „kita priemonė“.*	Be to, Galvijų pastatų technologinio projektavimo taisyklėse tirštojo mėšlo dengimas taip pat pripažįstamas NH_3 emisijų mažinimo priemone, nurodant didesnį kaip 60 proc. efektyvumą. Todėl skirtingų dengimo būdų nurodymas nereiškia, kad jiems automatiškai priskiriamas vienodas veiksmingumas. Galutinai pasirinktas dengimo būdas – plastikinė danga, 20 cm šiaudų sluoksnis ar kita analogiška priemonė – turi būti įrengtas ir eksploatuojamas taip, kad dokumentuotai užtikrintų ne mažesnį kaip PVSV skaičiavimuose taikytą 80 proc. NH_3 emisijų sumažinimą.
2.9. Dangos efektyvumas priklauso nuo mėšlo ir technologijos *Ataskaitoje nurodyta:* *• Efektyvumo dydžiai tiesiogiai perkeliami PŪV.* *Šaltinyje nurodyta:* *• skiriamos laidžios ir nelaidžios dangos;* *• pieninių galvijų ir kiaulių mėšlo fizinės savybės nėra tapačios;* *• geotekstilės tyrimų rezultatai buvo kintami;* *• dalis tyrimų atlikta penimų kiaulių ūkių mėšlo saugyklose;* *• šiaudai aprašomi kaip plūduriuojanti organinė danga, paskleidžiama ant mėšlo paviršiaus.* *Pastaba / trūkumas:* *• nepakanka paimti tik procentą;* *• būtina įrodyti mėšlo rūšies + saugyklos tipo + dangos konstrukcijos + eksploatavimo sąlygų palyginamumą su PŪV.*	Su pastaboje daroma išvada nesutinkama. Dangos efektyvumas gali priklausyti nuo jos tipo, sandarumo, konstrukcijos, įrengimo ir eksploatavimo sąlygų, tačiau iš to neišplaukia, kad sandarių rezervuarų dangų efektyvumo duomenys negali būti taikomi galvijų srutų saugykloms. UNECE dokumento 12 lentelė tiesiogiai skirta galvijų ir kiaulių srutų saugyklų amoniako emisijų mažinimo priemonėms. Joje sandariam dangčiui, stogui ar tentinei konstrukcijai („tight lid, roof or tent structure“) nurodomas 80 proc. NH_3 emisijų sumažinimas, nenustatant skirtingų efektyvumo dydžių galvijų ir kiaulių srutoms. UNECE šią priemonę priskiria 1 kategorijai, t. y. moksliškai pagrįstoms ir praktiškai patikrintoms priemonėms. Pats UNECE dokumentas taip pat nurodo, kad sandarus dangtis, stogas ar tentinė konstrukcija yra viena geriausiai įrodytų ir praktiškiausių priemonių mažinti NH_3 emisijas iš rezervuaruose ar silosuose laikomų srutų. Esminės tokio sprendinio savybės yra pakankamas sandarumas ir tinkamas dujų pašalinimas. Tai taip pat rodo, kad pastaboje akcentuojamas skirtumas tarp kiaulių ir galvijų mėšlo savaime nepaneigia sandarios dangos taikymo galvijų srutoms. Mėšlo rūšies savybės yra reikšmingesnės tokioms priemonėms kaip natūralios plutos susidarymas ar tam tikros plūduriuojančios dangos, tačiau UNECE sandariai dangai atskiro mažesnio efektyvumo galvijų srutoms nenustato. Todėl nėra pagrindo teigti, kad PVSV efektyvumo dydis į PŪV perkeltas neįvertinus mėšlo rūšies ar technologijos. Galutinis rezervuaro dengimo sprendinys turi būti parinktas pagal PŪV sąlygas ir dokumentuotai užtikrinti ne mažesnį kaip vertinime priimtą efektyvumą.
2.10. Kelių priemonių taikymas tam pačiam šaltiniui *Ataskaitoje nurodyta:* *• tvartuose kartu taikoma: 20 % + 35 % + ≥50 %;* *• srutų kaupikliuose: ≥90 % danga + ≥50 % probiotikai.* *Pastaba / trūkumas:* *• šaltiniai vertina atskiras priemones konkrečiomis sąlygomis;* *• jie nepatvirtina, kad atskirai nustatytas kiekvienos priemonės efektyvumas išlieka nepakitęs jas derinant;*	Su pastaboje daroma išvada nesutinkama. Kelių tam pačiam taršos šaltiniui numatytų priemonių efektyvumai PVSV skaičiavimuose nėra aritmetiškai sudedami. Kiekviena paskesnė priemonė taikoma po ankstesnės priemonės likusiai emisijos daliai. Toks kaupiamasis („compounded“) skaičiavimo principas atitinka UNECE metodinę nuostatą ir įvertina tai, kad paskesnė priemonė veikia jau sumažėjusį emisijos kiekį. Priemonių taikymas kartu savaime nereiškia jų poveikio

• *nepateiktas konkretaus PŪV priemonių derinio:* • *bendras efektyvumas;* • *tarpusavio sąveika;* • *technologinis suderinamumas;* • *matematinis koeficientų taikymo būdas.*	dubliavimo. Tvartų mikroklimato optimizavimo ir biologinių preparatų suderinamumas aptartas atsakyme į 2.5 pastabą. Skysto mėšlo rezervuaruose biologiniai preparatai veikia procesus pačioje mėšlo terpėje, o rezervuaro danga riboja dujinių junginių patekimą iš mėšlo paviršiaus į aplinkos orą. Taigi šios priemonės veikia skirtingus emisijos susidarymo ir išsiskyrimo etapus. Todėl nėra pagrindo teigti, kad bendras priemonių efektyvumas PVSV apskaičiuotas mechaniškai sumuojant atskirus procentus ar dubliuojant tą patį emisijos mažinimo poveikį.
2.11. Modeliavimo skaičiavimo grandinė *Ataskaitoje pateikta:* • *galutinės sumažintos emisijos ir modeliavimo rezultatai.* *Turi būti patikrinama: nesumažinta NH_3 emisija → 20/35/50/80/90 proc. priemonės → jų faktinis pritaikymas konkrečiam šaltiniui → likutinė NH_3 emisija → AERMOD įvestis → galutinė koncentracija.* *Pastaba / trūkumas:* • *nepateikus šios grandinės negalima patikrinti, kiek galutinis rezultatas priklauso nuo kiekvienos mažinimo priemonės;* • *negalima patikrinti, kaip modelyje faktiškai derintos kelios priemonės.* ***IŠVADA DĖL ORO TARŠOS:*** *Ataskaitos išvada: modeliuojamos NH_3 koncentracijos neviršija nustatytų ribinių verčių.* *Tačiau galutinis rezultatas gautas NH_3 emisijas iš anksto sumažinus:* • *20 % – neįrodžius PŪV atitikties šaltinyje numatytai mikroklimato technologijai;* • *35 % – iš 25–46 % intervalo pasirinkus vidutinę reikšmę;* • *≥50 % – nenurodžius konkretaus probiotiko ir jo technologinio režimo;* • *≥90 % – neidentifikavus konkrečios rezervuaro dangos;* • *≥50 % – neidentifikavus probiotikų naudojimo srutose režimo;* • *≥80 % – nors pats nurodytas šaltinis šiaudams pateikia 25–85 % NH_3 sumažėjimo intervalą;* • *kartu neįvertinus priemonių tarpusavio sąveikos ir bendro efektyvumo.* *PRAŠOME:* • *kiekvienai priemonei nurodyti konkrečią PŪV technologiją ir jos atitiktį šaltinyje vertintai technologijai;* • *pateikti konkrečius probiotinių preparatų, dangų ir jų eksploatavimo parametrus;* • *pagrįsti priemonių bendrą taikymą ir suminį efektyvumą;* • *pateikti skaičiavimo grandinę nuo nesumažintos NH_3 emisijos iki AERMOD įvesties;* • *perskaičiuoti poveikį, jeigu deklaruojami efektyvumai konkrečiai PŪV negali būti pagrįsti.*	Su pastaboje daroma išvada nesutinkama. Esminė NH_3 emisijų apskaičiavimo ir modeliavimo grandinė PVSV ataskaitoje yra pateikta: nurodyti taikyti emisijos faktoriai, emisijų apskaičiavimo formulės, konkretiems taršos šaltiniams numatytos mažinimo priemonės ir jų efektyvumai, taršos šaltinių parametrai bei galutinės momentinės emisijos, naudotos sklaidos modeliavimui. Todėl nėra pagrindo teigti, kad galutinės koncentracijos gautos iš neatskleistų ar nepatikrinamų pradinių duomenų. Atskirų 20/35/50/80/90 proc. efektyvumo dydžių pagrįstumas, jų pritaikymas konkrečioms PŪV technologijoms ir kelių priemonių bendro taikymo principas išsamiai paaiškinti atsakymuose į 2.1–2.10 pastabas. Kaip nurodyta, priemonių efektyvumai nėra aritmetiškai sumuojami – kiekviena paskesnė priemonė taikoma likusiai emisijos daliai, o galutiniai technologiniai sprendiniai turi dokumentuotai užtikrinti ne mažesnį efektyvumą, negu priimta PVSV skaičiavimuose. Aplinkybė, kad PVSV ataskaitoje nepateikta atskira kiekvieno tarpinio skaičiavimo žingsnio lentelė ar visas AERMOD darbinis projekto failas, savaime nereiškia, kad skaičiavimo grandinė nėra atsekama. Ataskaitoje pateikti pagrindiniai duomenys, kuriais remiantis suformuotos į sklaidos modelį įvestos emisijos ir gauti modeliavimo rezultatai. Analogiška pozicija išdėstyta ir dėl kvapų modeliavimo duomenų patikrinamumo. Todėl pagrindo perskaičiuoti oro taršos poveikį vien dėl to, kad atskiroje lentelėje nėra pakartota visa skaičiavimo grandinė, nėra.
3. TRIUKŠMAS IR SU PŪV SUSIJĘS TRANSPORTAS	
3.1. Triukšmo modeliavime priimtas transporto srautas	Atsakymas 3.1, 3.2 ir 3.3 pastaboms pateikiamas bendrai.

Ataskaitoje nurodyta: *• iki 6 lengvųjų automobilių per dieną;* *• iki 2 kitų sunkiojo transporto priemonių per dieną;* *• 1 pienovežis per dieną;* *• scenarijus įvardijamas kaip „blogiausias galimas“.* *Pastaba / trūkumas:* *• Ataskaitoje tuo pačiu numatyta nuolat išvežti apie 11 793,23 m³ skysto mėšlo ir nuotekų pertekliaus;* *• nepateiktas skaičiavimas, kiek tam reikės transporto;* *• neaišku, ar šis transportas apskritai įtrauktas į „iki 2 sunkiojo transporto priemonių per dieną“.*	PVSV ataskaitoje PŪV transporto srautas buvo įvertintas pagal planuojamos veiklos pobūdį ir ūkiui būdingas transporto operacijas. Triukšmo vertinimo duomenų lentelėje atskirai nurodytas bendras ūkį aptarnaujančio sunkiojo transporto srautas – iki 2 sunkiojo transporto priemonių per dieną, aiškiai pažymint, kad šiai kategorijai priskiriamos transporto priemonės, atvežančios pašarus ir išvežančios mėšlą, srutas, kritusius gyvulius, atliekas ir kt. Pienovežis vertintas atskirai – 1 transporto priemonė per dieną. Taigi mėšlo ir srutų išvežimas nėra neįvertintas kaip papildomas transporto srautas – jis jau yra įtrauktas į PVSV ataskaitoje vertintą bendrą ūkį aptarnaujančio sunkiojo transporto srautą.
3.2. 11 793,23 m³ pertekliaus išvežimo transporto mastas *Ataskaitoje nurodyta:* *• apie 11 793,23 m³ pertekliaus išvežama į kitai bendrovei priklausančius rezervuarus;* *• tai nėra avarinis variantas – tai nuolatinė PŪV veiklos schema.* *Galimas transporto mastas:* *• 20 m³ cisterna → apie 590 išvežimo ciklų/metus;* *• 25 m³ cisterna → apie 472 ciklus/metus;* *• 30 m³ cisterna → apie 393 ciklus/metus.* *Vienas ciklas = 2 transporto judėjimai:* *• išvykimas su kroviniu;* *• grįžimas.* *Todėl:* *• 20 m³ → apie 1 180 judėjimų/metus;* *• 25 m³ → apie 944 judėjimus/metus;* *• 30 m³ → apie 786 judėjimus/metus.* *Pastaba / trūkumas:* *• Ataskaitoje nenurodyta reali cisternų talpa;* *• nenustatytas realus reisų skaičius;* *• nenustatytas jų pasiskirstymas per metus.*	PVSV ataskaitoje nurodyta, kad planuojamoje situacijoje per 6 mėnesių kaupimo laikotarpį susidarys skysto mėšlo ir nuotekų kiekis, viršijantis ūkyje esančių ir planuojamų rezervuarų bendrą 17 992 m³ naudingą talpą, todėl apie 11 793,23 m³ skysto mėšlo ir nuotekų pertekliaus bus išvežama į kitai bendrovei priklausančius skysto mėšlo rezervuarus pagal iš anksto pasirašytą sutartį. Pažymėtina, kad ataskaitoje nurodytas 6 mėnesių laikotarpis yra naudojamas skysto mėšlo ir nuotekų kaupimo talpos poreikiui apskaičiuoti. Jis savaime nenustato nei konkretaus išvežimo grafiko, nei naudojamos transporto priemonės talpos. PVSV ataskaitoje nėra nustatyta, kad perteklinis skystas mėšlas turi būti transportuojamas būtent 20 m³, 25 m³ ar 30 m³ talpos autocisternomis. Skysto mėšlo transportavimui gali būti naudojamos įvairios talpos transporto priemonės, įskaitant ir 34 m³ ar 37 m³ talpos srutų transportavimo cisternas. Todėl pastaboje pasirinktos transporto priemonės talpos yra papildomos prielaidos, bet ne PVSV dokumente numatytas planuojamos ūkinės veiklos parametras.
3.3. Ne vidutinis metinis, o intensyviausios dienos transporto srautas *Ataskaitoje nurodyta:* *• transportas modeliuojamas dienos srautu.* *Pastaba / trūkumas:* *• 393–590 ciklų negalima mechaniškai dalyti iš 365 dienų;* *• jeigu išvežimas vyksta, pvz., per 150–180 dienų, gaunasi apie:* *• 2–4 išvežimo ciklai per dieną;* *• t. y. apie 4–8 sunkiojo transporto judėjimų per dieną vien pertekliaus išvežimui;* *• prie to dar prisideda:* *• pašarai;* *• gyvuliai;* *• kietas mėšlas;* *• atliekos;* *• pienovežiai;* *• kitas aptarnaujantis transportas;* *• modelyje kitam sunkiajam transportui numatyta tik iki 2 transporto priemonių per dieną.*	Be to, PVSV ataskaitoje nurodytos 2 sunkiojo transporto priemonės per dieną apima bendrą ūkio aptarnavimo transportą, o ne dvi konkrečias kiekvieną dieną vienodą funkciją atliekančias transporto priemones. Pašarų atvežimas, mėšlo ir srutų išvežimas, atliekų ar kritusių gyvulių išvežimas yra skirtingo periodiškumo operacijos, kurių vykdymas organizuojamas atsižvelgiant į faktinį poreikį. Todėl šių atskirų operacijų negalima mechaniškai sumuoti taip, tarsi kiekviena jų atskirai vyktų kiekvieną dieną papildomai prie ataskaitoje nurodyto transporto srauto. Ypač svarbu pabrėžti tai, kad atlikto triukšmo modeliavimo rezultatai rodo didelę atsargą iki taikomos HN 33:2026 triukšmo ribinės vertės. Apskaičiuoti ir Atrankos informacijoje pateikti projektinio transporto eismo keliamo triukšmo rezultatai parodo, kad didžiausias triukšmo rezultatas prie jautriausios gyvenamosios aplinkos, t. y. gyvenamojo namo (adresu Sūduvos g. 52A, Širvydų k.), nutolusio mažiausiu atstumu nuo privažiavimo kelio, vedančio į PŪV teritoriją – siekia ne daugiau kaip 40 dB(A) dienos metu, kuomet ribinė dienos vertė pagal triukšmo higienos normą HN 33:2026 yra 65 dB(A). Taigi egzistuoja didelė atsarga, siekianti iki 25 dB(A). Tam, jog ties konkrečiu gyvenamuoju pastatu (Sūduvos g. 52A, Širvydų k.) būtų pasiekta viršnorminė triukšmo vertė, t. y. – 65 dB(A), privažiavimo kelyje papildomai turėtų būti pridedamas net

	100 vnt./val. arba 1200 vnt./per darbo dieną (07-19 val.) siekiantis sunkiojo transporto priemonių srautas. Papildomai pažymėtina, kad minėtas 100 sunkiojo transporto priemonių per valandą, arba 1200 sunkiojo transporto priemonių per 12 valandų dienos laikotarpį, srautas nėra teorinis perskaičiavimas – toks scenarijus papildomai patikrintas triukšmo sklaidos modeliavimo programa „CadnaA“. Modeliavimo rezultatai parodė, kad tik esant tokio masto papildomam sunkiojo transporto srautui ties gyvenamuoju pastatu Sūduvos g. 52A būtų pasiekiama apie 65 dB(A) dienos ribinė vertė. Tai reiškia, kad tarp PVSV ataskaitoje įvertinto PŪV transporto srauto ir transporto intensyvumo, kuris galėtų sąlygoti ribinės triukšmo vertės pasiekimą, yra itin didelė akustinė atsarga. Todėl pastaboje keliamos abejonės dėl atskirų mėšlo ar srutų transportavimo operacijų skaičiaus, net ir vertinant galimus jų periodiškumo svyravimus, nekeičia esminės triukšmo vertinimo išvados – planuojamos ūkinės veiklos transporto keliamas triukšmas artimiausioje gyvenamojoje aplinkoje išlieka reikšmingai mažesnis už HN 33:2026 nustatytą ribinę vertę, todėl neigiamas poveikis dėl transporto keliamo triukšmo nenumatomas.
3.4. Neidentifikuoti visi stacionarūs ir mobilūs triukšmo šaltiniai *Ataskaitoje aprašoma:* *• skreperiai;* *• mėšlo ir srutų šalinimo sistemos;* *• transporteriai;* *• siurbliai / siurblinės;* *• slėginiai vamzdynai;* *• kita mėšlo ir nuotekų tvarkymo įranga.* *Tačiau triukšmo vertinime neaišku:* *• kurie iš šių įrenginių faktiškai modeliuoti;* *• jų garso galios lygiai;* *• veikimo trukmė;* *• veikimo režimas;* *• koordinatės;* *• vienalaikis veikimas.* *Pastaba / trūkumas:* *• vien tai, kad įrenginys yra pastato viduje ar technologinės sistemos dalis, savaime nereiškia, kad jo triukšmas nereikšmingas.*	Atsakymas 3.4, 3.5, 3.6, 3.7 ir 3.8 pastaboms pateikiamas bendrai. Triukšmo vertinime vidaus patalpoms konservatyviai taikytas 90 dB(A) bendras triukšmo lygis, reprezentuojantis ne kiekvieno konkretaus įrenginio triukšmo lygį, o triukšmingiausią galimą technologinės įrangos veikimo režimą. Ši reikšmė pasirinkta atsižvelgiant į realiomis galvijų ir pieno ūkių eksploatavimo sąlygomis atliktų triukšmo tyrimų ir matavimų rezultatus, kuriais vadovaujantis melžimo, mėšlo šalinimo, ventiliacijos ir kitų pagrindinių stacionarių vidaus technologinių procesų triukšmo lygiai paprastai yra reikšmingai mažesni už PVSV triukšmo vertinime priimtus 90 dB(A). Žemiau pateikiami keletas šaltinių su skirtingose galvijų fermose atliktais triukšmo matavimais: 2006 m. Noise Exposure in Cow Houses – Hazard to Farmers and to Animals (K. Louhelainen, E. Rytkonen, O. Lankia) triukšmo matavimai atlikti 20-tyje skirtingų galvijų fermų, kurių metu nustatytas ventiliatorių skleidžiamas triukšmas siekė 64-72 dB(A), atliekant galvijų priežiūros darbus 73-79 dB(A), dirbant melžimo kompresoriams 87-93 dB(A); 2015 m. Farmers work-day noise exposure (W. Williams ir kt.) – ūkiuose atliktų triukšmo matavimų metu ties konkrečiais ūkyje naudojamais įrenginiais ir technika nustatyta, kad vidutinis 8 val. darbo dienos ekvivalentinis triukšmo lygio ekspozicijos vidurkis (LAeq), apimantis įvairią ūkio veiklą ir ūkio techniką siekia 85,3 dB(A); 2017 m. Farmers Exposure to noise and vibration in small and medium-sized farms (G. Vasiliauskas, R. Butkus) nustatyti pieno galvijų fermų įrangos triukšmo lygiai siekia 77,2-87,1 dB(A); 2018 m. „Noise Analysis at Different Technological Solutions of Milking Devises“ (Š. Mihina ir kt.) – triukšmo matavimai atlikti 15 skirtingų pieninių galvijų ūkių, vertinant skirtingų tipų meldžimo aikšteles ir automatines sistemas. Visose
3.5. Vidaus įrenginiams taikytas 90 dB(A) dydis *Ataskaitoje nurodyta:* *• vidaus stacionariems įrenginiams taikomas 90 dB(A);* *• šis dydis įvardijamas kaip „blogiausias galimas“;* *• remiamasi šaltiniu (išnaša Nr. 19) http://mendelnet.cz/pdfs/mnt/2016/01/47.pdf, kuriame 90 dB(A) pritaikytas:* *• skreperiams;* *• melžimo robotams;* *• melžimo siurbliams;* *• mėšlo siurbliams;* *• pieno aušintuvams;* *• ventiliatoriams;* *• oro kompresoriams;* *• vakuuminiams siurbliams.*	

Pastaba / trūkumas: *• vienu dydžiu apibūdinami technologiškai visiškai skirtingi įrenginiai.*	tirtose sistemose ekvivalentinis triukšmo lygis LAeq buvo mažesnis kaip 90 dB(A) ir siekė 59,6-71,8 dB(A). Tyrimų metu nustatyta, kad 90 dB(A) ir didesnis triukšmo poveikis gali būti fiksuojamas tik trumpalaikiais maksimaliais LAFmax ir pikiniais momentais, kurie apibūdina momentinį maksimumą, tačiau aplinkos triukšmo vertinime aktualus ir pagrindinis ilgalaikio poveikio rodiklis yra – LAEq, kuris nurodo nuolatinį technologinės įrangos skleidžiamą ekvivalentinį triukšmo lygį. Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytus duomenis, 90 dB(A) reikšmė laikytina konservatyvia viršutine riba, apimančia planuojamą melžimo, ventiliacijos, pieno aušinimo, mėšlo ir srutų šalinimo, siurbimo, mechaninio transportavimo bei kitą vidaus technologinę įrangą. Atskirų šių įrenginių garso galios lygių išskaidymas savaime nesudarys didesnės ar labiau nepalankios triukšmo emisijos, negu jau įvertinta taikant bendrą konservatyvų vidaus patalpų triukšmo lygį. Pažymėtina, kad aplinkos triukšmo vertinime aktualus ne trumpalaikis momentinis ar pikinis triukšmo lygis, bet ekvivalentinis nuolatinis triukšmo lygis LAeq, apibūdinantis vidutinę garso energiją per nustatytą vertinimo laikotarpį. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad 90 dB(A) reikšmė taikoma kaip didžiausias bendras vidaus patalpų ekvivalentinis triukšmo lygis visam vertinamam laikotarpiui, t. y. modelyje nevertinamas trumpalaikis jo sumažėjimas, technologinių įrenginių darbo pertraukos ar faktinis mažesnis atskirų įrenginių triukšmingumas. Todėl toks vertinimo principas yra konservatyvus ir užtikrina, kad galimas vidaus technologinės įrangos poveikis išorės aplinkai nėra nuvertinamas. Taip pat pažymėtina, kad visi PVSV ataskaitoje nagrinėjami stacionarūs technologiniai triukšmo šaltiniai yra ir bus eksploatuojami pastatų viduje, todėl jų skleidžiamas triukšmas į išorės aplinką papildomai yra slopinamas pastatų sienų garso izoliacija. Dėl šios priežasties išorės aplinkos triukšmui didesnę įtaką turi lauke veikiantys mobilūs triukšmo šaltiniai, kurie triukšmo sklaidos modelyje vertinami atskirai.
3.6. PVSV nurodytas 90 dB(A) šaltinis *Ataskaitoje nurodytame šaltinyje (išnaša Nr. 19) http://mendelnet.cz/pdfs/mnt/2016/01/47.pdf vertinta:* *• tyrimo objektas – melžimo aikštelių operatorių triukšmo ekspozicija darbo metu;* *• matuota darbuotojo buvimo vietoje;* *• dozimetras tvirtintas prie darbuotojo peties;* *• vertintos:* *• automatinė melžimo sistema;* *• „eglutės“ tipo melžimo aikštelė;* *• rotacinė melžimo aikštelė;* *• rezultatai lyginti su darbuotojų profesinės triukšmo ekspozicijos Direktyva 2003/10/EB.* *Tačiau šaltinyje nevertinta:* *• atskirų technologinių įrenginių garso galia;* *• srutų siurbliai ir rezervuarai;* *• mėšlo bei srutų pumpavimas ir pakrovimas;* *• skreperiniai transporteriai;* *• pašarų tranšėjų eksploatavimas;* *• krautuvai ir srutvežiai;* *• transporto srautai;* *• triukšmo sklaida į gyvenamąją aplinką.* *Pastaba / trūkumas:* *• šaltinis nenustato universalaus 90 dB(A) garso galios lygio atskiriems įrenginiams;* *• darbuotojo darbo vietoje išmatuotas garso slėgis ≠ konkretaus įrenginio garso galios lygis;* *• nepaaiškinta, kaip šaltinio matavimo rezultatai perskaičiuoti į modeliui reikalingus įrenginių akustinius parametrus;* *• šaltinis savaime nepagrindžia vieno 90 dB(A) dydžio taikymo visiems PŪV vidaus technologiniams įrenginiams ir jų poveikio gyvenamajai aplinkai modeliavimui.*	
3.7. Šaltinio masto neatitiktis PŪV *Ataskaitoje nurodytame šaltinyje (išnaša Nr. 19) http://mendelnet.cz/pdfs/mnt/2016/01/47.pdf tirti ūkiai:* *• 205 karvės;* *• 536 karvės;* *• 840 karvių.* *PŪV turime:* *• 1 546 melžiamos karvės;* *• 1 790 galvijų laikymo vietų;* *• 1 719,5 SG.* *Pastaba / trūkumas:* *• PŪV yra beveik 2 kartus didesnė už didžiausią tirtą ūkį;* *• daugiau kaip 8 kartus didesnė už mažiausią;* *• nepateikta analizė, ar šaltinyje tirti:* *• įrenginių kiekiai;* *• technologijos;* *• jų išdėstymas;* *• darbo režimas;* *• bendras objekto mastas yra reprezentatyvūs konkrečiai PŪV.*	

3.8. „Blogiausio galimo“ 90 dB(A) scenarijaus pagrindimas *Ataskaitoje nurodyta:* *• 90 dB(A) laikomas konservatyviu / „blogiausiu galimu“ dydžiu.* *Nepateikta:* *• konkrečių įrenginių gamintojai;* *• modeliai;* *• deklaruojami garso galios lygiai;* *• metodika, kuria darbuotojo ekspozicijos matavimas paverstas konkretaus įrenginio modeliavimo parametru.* *Pastaba / trūkumas:* *• vien dydžio pavadinimas „blogiausiu galimu“ nejrodo, kad jis iš tikrųjų yra konservatyvus visiems modeliuotiems įrenginiams.*	
3.9. Vienalaikis transporto ir technologinių šaltinių veikimas *Ataskaitoje nurodyta:* *• modeliuojamas „blogiausias galimas“ scenarijus.* *Tačiau neaišku, ar vienu metu vertinta:* *• perteklinio skysto mėšlo ir nuotekų išvežimas;* *• kitas sunkusis transportas;* *• pienovežis;* *• pašarų ir mėšlo krovos darbai;* *• traktoriai;* *• krautuvai;* *• skreperiai;* *• siurbliai;* *• kita stacionari technologinė įranga.* *Pastaba / trūkumas:* *• nepagrįsta, kad modeliuotas scenarijus iš tikrųjų atspindi didžiausią tikėtiną vienalaikį PŪV triukšmą.*	Su pastaba nesutinkama. Triukšmo modeliavimo metu buvo vertinamas ne pavienių triukšmo šaltinių poveikis atskirai, o bendras jų suminis poveikis. Mobilūs triukšmo šaltiniai – dyzelinis traktorius ir krautuvas – modeliuoti kaip vienu metu veikiantys visą dienos laikotarpį 07:00–19:00 val., nevertinant jų faktinių prastovų ar periodinio darbo pobūdžio. Vidaus technologinė įranga vertinta kaip veikianti 24 val. per parą. Vertinant ūkinės veiklos keliamo triukšmo situaciją į bendrą modeliavimo scenarijų kartu su ūkio technika ir technologine įranga taip pat buvo įtraukti su PŪV susiję transporto srautai.
3.10. Triukšmo modeliavimo patikrinamumas *Ataskaitoje pateikta:* *• galutiniai triukšmo sklaidos rezultatai;* *• grafiniai žemėlapiai.* *Nepateikta / nepatikrinama:* *• CadnaA ar kitos programos projekto įvsties ir išvesties failai;* *• visi į modelį įtraukti šaltiniai;* *• jų koordinatės;* *• garso galios lygiai;* *• darbo laikas ir režimai;* *• transporto maršrutai;* *• transporto greičiai;* *• realus sunkiojo transporto srautas;* *• šaltinių vienalaikiškumas.* *Pastaba / trūkumas:* *• negalima atkurti grandinės: konkretus triukšmo šaltinis → akustinis parametras → darbo režimas → transporto srautas → modeliavimo rezultatas.*	Su pastaba nesutinkama. PVSV ataskaitoje pateikti triukšmo modeliavimo vertinimui reikšmingi pradiniai duomenys ir rezultatai: identifikuoti triukšmo šaltiniai, jų triukšmo lygiai, darbo režimai, transporto srautai, technikos darbo zona ir transporto judėjimo trajektorijos, taikyti modeliavimo metodai, triukšmo sklaidos rezultatai ir grafinė medžiaga. Taip pat aprašytos modeliavimo metu taikytos skaičiavimo sąlygos bei metodiniai principai. PVSV reglamentuojantys teisės aktai nenustato pareigos kartu su ataskaita pateikti „CadnaA“ ar kitos programinės įrangos projektinius ar išvesties failus, tarpinius skaičiavimus ar visus programos techninius parametrus tokiu formatu, kuris leistų trečiajam asmeniui tiesiogiai atkurti modelį konkrečioje programinėje įrangoje.
IŠVADA DĖL TRIUKŠMO IR TRANSPORTO: *Ataskaitos išvada grindžiama triukšmo modeliu, kuriame:* *• sunkiojo transporto srautas – tik iki 2 kitų sunkiojo transporto priemonių per dieną;* *• tuo pačiu numatyta išvežti 11 793,23 m³ skysto mėšlo ir nuotekų pertekliaus;* *• technologiškai skirtingiems vidaus įrenginiams*	Su pateikta išvada/pastaba nesutinkama. PVSV ataskaitoje vertintas su PŪV susijęs sunkiojo transporto srautas sudaro iki 3 sunkiojo transporto priemonių per dieną: apimant pienovežį, pašarų atvežimą, mėšlo, srutų, kritusių gyvulių, atliekų ir kitų medžiagų išvežimą. Visų su ūkio veikla susijusių medžiagų transportavimas jau įtrauktas į PVSV ataskaitoje vertintą sunkiojo transporto srautą. Technologinės įrangos vertinime 90 dB(A) dydis konsevatyviai

pritaikytas vienas 90 dB(A) dydis; *• jo šaltinis skirtas darbuotojų profesinei triukšmo ekspozicijai melžimo aikštelėse, o ne atskirų įrenginių garso galiai ir poveikiui gyvenamajai aplinkai nustatyti;* *• neparodyta, kad į modelį įtraukti visi technologiniai triukšmo šaltiniai ir jų maksimalus vienalaikis veikimas.* *PRAŠOME:* *• pateikti konkretų 11 793,23 m³ pertekliaus išvežimo logistikos skaičiavimą;* *• nurodyti naudojamų transporto priemonių talpas, reisų skaičių ir intensyviausio laikotarpio paros srautą;* *• identifikuoti visus stacionarius ir mobilius triukšmo šaltinius;* *• pateikti konkrečių įrenginių akustinius parametrus ir jų šaltinius pateikiant būsimų arba analogiškių įrenginių sertifikatus su triukšmo ribiniais dydžiais;* *• paaiškinti 90 dB(A) dydžio metodinį pritaikymą modeliui;* *• pateikti didžiausio tikėtino vienalaikio veikimo scenarijų;* *• pagal patikslintus duomenis perskaičiuoti triukšmo poveikį ir atitinkamai pagrįsti siūlomą SAZ.*	priimtas kaip bendras vidaus patalpų ekvivalentinis triukšmo lygis, apimantis melžimo, ventiliacijos, pieno aušinimo, mėšlo ir srutų šalinimo, siurbimo, mechaninio transportavimo ir kitą vidaus technologinę įrangą. Ši reikšmė modelyje taikyta visą vertinamą laikotarpį, nevertinant faktinių darbo pertraukų ar mažesnio atskirų įrenginių triukšmingumo, todėl pasirinkta prielaida yra konservatyvi. 90 dB(A) dydžio metodinis pritaikymas modeliui detalizuotas ankstesniuose atsakymuose į pastabas. Nėra pagrindo teigti, kad neįvertintas vienalaikis triukšmo šaltinių veikimas. Dyzelinis traktorius ir krautuvas modeliuoti kaip vienu metu veikiantys visu pajėgumu visą dienos laikotarpį 07:00–19:00 val., vidaus technologinė įranga – kaip veikianti 24 val. per parą, o transporto srautai vertinti kartu su kitais ūkinės veiklos triukšmo šaltiniais. Todėl modeliuotas suminis, o ne atskiras kiekvieno šaltinio poveikis.
4. POŽEMINIS IR PAVIRŠINIS VANDUO, NUOTEKOS	
4.1. Du nauji gręžiniai – esminiai parametrai dar nežinomi *Ataskaitoje nurodyta:* *• planuojami 2 nauji požeminio vandens gręžiniai;* *• preliminarus našumas – po 50 m³/parą;* *• bendras vandens poreikis – apie 36 723 m³/metus;* *• tiksli gręžinių vieta, gylis ir techniniai parametrai bus nustatyti tik atlikus hidrogeologinius tyrimus ir parengus gręžinių projektus.* *Pastaba / trūkumas:* *• PVSV atliekamas dar nežinant:* *• gręžinių koordinačių;* *• gylio;* *• konkrečių hidrogeologinių sąlygų;* *• jų santykio su mėšlidėmis, srutų rezervuarais ir nuotekų infrastruktūra.* *• todėl šiuo metu negalima faktiškai patikrinti, ar planuojami gręžiniai ir jų apsaugos režimas suderinami su PŪV potencialiais taršos šaltiniais.* *PRAŠOME: paaiškinti, kokiu faktiniu hidrogeologiniu pagrindu Ataskaitoje jau dabar daroma išvada dėl poveikio požeminiam vandeniui priimtinumo.*	Su pastaba nesutinkama. Ataskaitoje planuojamų požeminio vandens gręžinių sprendiniai pateikti pagal šiame projekto etape turimą informaciją. Nurodyta, kad planuojama įrengti du naujus požeminio vandens gręžinius, pateiktas preliminarus jų našumas ir bendras planuojamas vandens poreikis. Taip pat aiškiai nurodyta, kad tikslios gręžinių vietos, gyliai ir kiti techniniai parametrai bus nustatomi vėlesniuose projekto etapuose, atlikus reikalingus hidrogeologinius tyrimus ir parengus gręžinių projektus teisės aktų nustatyta tvarka. Aplinkybė, kad šiame etape dar nėra nustatyti visi galutiniai gręžinių techniniai ir hidrogeologiniai parametrai, savaime nereiškia, kad planuojamos veiklos poveikis požeminiam vandeniui negalėjo būti įvertintas. Vertinimo pakankamumas turi būti siejamas su PVSV procedūrai nustatytais informacijos reikalavimais ir šiame etape žinomais planuojamos veiklos parametrais, o ne su vėlesniam konkrečių gręžinių projektavimui būdingu detalumo lygiu. Ataskaitoje galimas poveikis požeminiam vandeniui vertinamas ne vien pagal planuojamų vandens gavybos gręžinių vietą ar techninius parametrus. Identifikuoti pagrindiniai potencialūs taršos šaltiniai ir numatytos konkrečios taršos prevencijos bei kontrolės priemonės – sandarūs skysto mėšlo rezervuarai ir mėšlidė, nelaidūs pagrindai, hidroizoliacinės priemonės, galimai užterštų nuotekų surinkimas, rezervuarų hermetiškumo kontrolės sistemos ir kontroliniai šuliniai. Todėl požeminio vandens apsaugos vertinimas grindžiamas ne vien būsimo gręžinių išdėstymo prielaidomis, bet ir konkrečiais planuojamos veiklos technologiniais bei taršos prevencijos sprendiniais. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato galutinių planuojamų gręžinių koordinačių, gylio, konstrukcijos, išsamių hidrogeologinių charakteristikų ar galutinio jų tarpusavio išdėstymo su visais

	potencialiais taršos šaltiniais techninio vertinimo kaip savarankiškų privalomų PVSV ataskaitos turinio elementų šiame projekto etape. Galutiniai planuojamų gręžinių techniniai ir hidrogeologiniai sprendiniai nustatomi vėlesniuose projekto vystymo etapuose, kai yra žinomi tam reikalingi techniniai ir hidrogeologiniai duomenys. Atsižvelgiant į tai, galutinių planuojamų gręžinių techninių ir hidrogeologinių parametrų nebuvimas šiame etape negali būti tapatinamas su poveikio požeminiam vandeniui neįvertinimu. Ataskaitoje pateikta PVSV procedūrai reikalinga informacija apie požeminio vandens naudojimą, potencialius taršos šaltinius ir numatytas jų prevencijos bei kontrolės priemones. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
4.2. Preliminari 10 m VAZ 1-oji juosta neatsako į vandenvietės apsaugos klausimą *Ataskaitoje nurodyta:* *• preliminariai numatoma 10 m VAZ 1-oji juosta.* *Tačiau kartu nurodyta:* *• gręžinių vieta ir gylis nežinomi;* *• hidrogeologiniai tyrimai neatlikti;* *• galutiniai gręžinių sprendiniai neparengti.* *Pastaba / trūkumas:* *• 10 m nurodoma tik kaip preliminari 1-oji juosta;* *• neatskleistas visas būsimas vandenvietės apsaugos režimas;* *• neįvertintas jo erdvinis santykis su:* *• skysto mėšlo rezervuarais;* *• mėšlide;* *• nuotekų infrastruktūra;* *• kitais potencialiais taršos šaltiniais.* *PRAŠOME: pagrįsti, kodėl preliminarus 10 m dydis laikomas pakankamu dar nežinant galutinių hidrogeologinių sąlygų ir gręžinių vietų.*	Su pastaba nesutinkama. Ataskaitoje informacija apie planuojamų požeminio vandens gręžinių apsaugą pateikta pagal šiame projekto etape turimus duomenis. Nurodytas preliminarus 10 m VAZ 1-osios juostos dydis nėra pateikiamas kaip galutinis visų su planuojamų gręžinių apsauga susijusių techninių ir hidrogeologinių sprendinių nustatymas. Kaip nurodyta Ataskaitoje, tikslios planuojamų gręžinių vietos, gyliai ir kiti techniniai parametrai šiame etape dar nėra galutinai nustatyti. Visi konkretūs su planuojamais gręžiniais susiję sprendiniai, įskaitant jų vietą, techninius parametrus ir jiems taikytinas požeminio vandens apsaugos sąlygas, bus nustatomi vėlesniuose projekto vystymo etapuose, atlikus reikalingus hidrogeologinius tyrimus ir parengus gręžinių projektus teisės aktų nustatyta tvarka. Todėl preliminariai Ataskaitoje pateikta informacija neturi būti vertinama kaip galutinis būsimos vandenvietės apsaugos sprendinių nustatymas. Aplinkybė, kad šiame etape dar nėra galutinių gręžinių vietų ir visų hidrogeologinių parametrų, savaime nereiškia, kad planuojamos veiklos poveikis požeminiam vandeniui nebuvo įvertintas arba kad preliminariai pateiktas sprendinys laikomas galutiniu ir nekintamu. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato galutinių planuojamų gręžinių VAZ ribų ir visų su jų erdviniu taikymu susijusių techninių sprendinių kaip savarankiškų privalomų PVSV ataskaitos turinio elementų šiame projekto etape, kai tam reikalingi konkretūs gręžinių ir hidrogeologiniai duomenys dar nėra nustatyti. Be to, požeminio vandens apsauga Ataskaitoje grindžiama ne vien būsimos VAZ sprendiniais. Joje identifikuoti potencialūs taršos šaltiniai ir numatytos konkrečios taršos prevencijos bei kontrolės priemonės – sandarūs skysto mėšlo rezervuarai ir mėšlidė, nelaidūs pagrindai, hidroizoliacinės priemonės, galimai užterštų nuotekų surinkimas, rezervuarų hermetiškumo kontrolės sistemos ir kontroliniai šuliniai. Atsižvelgiant į tai, preliminariai šiame projekto etape pateikta informacija apie planuojamų gręžinių VAZ negali būti vertinama kaip Ataskaitos trūkumas vien dėl to, kad galutiniai su gręžiniais susiję techniniai ir hidrogeologiniai sprendiniai bus nustatomi vėlesniuose projekto etapuose. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
4.3. Esamas gręžinys Nr. 13145 ir faktinė požeminio vandens	Su pastaba nesutinkama.

būklė *Ataskaitoje nurodyta:* *• teritorijoje yra esamas požeminio vandens gavybos gręžinys Nr. 13145;* *• jo gylis – 105 m.* *Pastaba / trūkumas:* *• nepakankamai atskleista:* *• jo VAZ / apsaugos režimas;* *• santykis su esamais ir planuojamais srutų rezervuarais, mėšlide bei nuotekų infrastruktūra;* *• faktiniai jo ar su juo susiję požeminio vandens kokybės duomenys.* *PRAŠOME: pateikti gręžinio Nr. 13145 apsaugos duomenis ir įvertinti jo santykį su esamais bei planuojamais potencialiais taršos šaltiniais.*	Esamas požeminio vandens gavybos gręžinys Nr. 13145 Ataskaitoje nėra ignoruojamas – jis identifikuotas kaip esamas komplekso vandens tiekimo šaltinis, nurodytas jo gylis ir naudojimas esamoje veiklos situacijoje. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato bendros pareigos vien dėl to, kad teritorijoje ilgą laiką vykdoma ūkinė veikla, PVSV ataskaitoje atlikti atskirą viso ankstesnio gręžinio eksploatavimo laikotarpio, požeminio vandens kokybės istorijos ar kelių dešimtmečių retrospektyvų hidrogeologinį tyrimą. PVSV ataskaitos pakankamumas vertinamas pagal tai, ar joje pateikta informacija, reikalinga vykdomos ir planuojamos veiklos poveikiui visuomenės sveikatai įvertinti, o ne pagal tai, ar atliktas atskiras istorinės požeminio vandens būklės auditas. Ataskaitoje požeminio vandens apsaugos klausimas vertinamas identifikuojant potencialius taršos šaltinius ir numatant jų prevencijos bei kontrolės priemones. Nauji skysto mėšlo rezervuarai ir mėšlidė numatomi kaip sandarūs statiniai su nelaidžiais pagrindais ir hidroizoliacinėmis priemonėmis, galimai užterštos nuotekos bus surenkamos, o rezervuaruose numatomos hermetiškumo kontrolės sistemos su kontroliniais šuliniais. Todėl galimas poveikis požeminiam vandeniui vertinamas ne vien pagal atskiro gręžinio buvimo faktą, bet pagal planuojamos veiklos potencialius taršos šaltinius ir konkrečias jų prevencijos priemones. Vien tai, kad Ataskaitoje nepateikta visa ankstesnių metų požeminio vandens kokybės duomenų visuma, savaime nereiškia, kad planuojamos veiklos poveikis negalėjo būti įvertintas PVSV procedūrai reikalinga apimtimi. Teritorijoje esančių monitoringo gręžinių buvimas savaime nesukuria pareigos PVSV ataskaitoje pateikti ir išanalizuoti visus istorinius monitoringo duomenis, jeigu toks reikalavimas nenustatytas kaip savarankiškas privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Dėl gręžinio Nr. 13145 apsaugos sąlygų ir jo santykio su esamais bei planuojamais objektais pažymėtina, kad esamo gręžinio eksploatavimas ir planuojamų sprendinių įgyvendinimas turi būti vykdomi laikantis jam taikomų požeminio vandens apsaugos ir specialiųjų žemės naudojimo sąlygų reikalavimų. Vien aplinkybė, kad PVSV ataskaitoje nepateiktas atskiras detalus šio gręžinio apsaugos režimo ir visų aplinkinių objektų techninio tarpusavio išdėstymo vertinimas, savaime nepatvirtina, kad planuojamos veiklos poveikis požeminiam vandeniui buvo įvertintas nepakankamai. Atskiras retrospektyvus požeminio vandens kokybės tyrimas ir detalus visų gręžinio Nr. 13145 apsaugos sąlygų techninis vertinimas nėra nustatyti kaip savarankiški privalomi PVSV ataskaitos turinio elementai. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
4.4. Monitoringo gręžiniai – nepanaudoti faktiniai duomenys *Teritorijoje / aplinkoje registruoti monitoringo gręžiniai:* *• Nr. 41300;* *• Nr. 3129;* *• Nr. 3123;*	Su pastaba nesutinkama. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato bendros pareigos rengiant PVSV ataskaitą pateikti ir išanalizuoti visą per ankstesnius veiklos metus sukauptą požeminio vandens monitoringo duomenų visumą. Vien aplinkybė, kad teritorijoje ar jos aplinkoje yra

• *Nr. 57532.* *Pastaba / trūkumas:* • *Ataskaitoje neatskleista:* • *kokiu tikslu jie įrengti;* • *kokie rodikliai tirti;* • *kokio laikotarpio duomenys sukaupti;* • *ką jie rodo apie faktinę požeminio vandens būklę.* • *veikla teritorijoje vykdoma daugiau kaip 60 metų, todėl egzistuojantys monitoringo duomenys yra daug vertingesni už vien prognozinį teiginį, kad būsimas poveikis nebus reikšmingas.* *PRAŠOME: pateikti turimus šių gręžinių kiekvienų metų monitoringo rezultatus bei pagrįsti jais PVSV vertinimą.*	registruoti monitoringo gręžiniai, savaime nereiškia, kad visų jų kiekvienų metų tyrimų rezultatai turi būti įtraukti į PVSV ataskaitą kaip privalomas jos turinio elementas. Ataskaitoje požeminio vandens klausimas nėra ignoruojamas. Joje identifikuoti esami ir planuojami požeminio vandens naudojimo sprendiniai, potencialūs taršos šaltiniai, mėšlo, srutų ir nuotekų tvarkymo sprendiniai bei numatytos taršos prevencijos ir kontrolės priemonės. Taip pat nurodyta, kad prie esamų mėšlo laikymo objektų yra įrengti požeminio vandens monitoringo gręžiniai, skirti požeminio vandens kokybės stebėsenai ir galimos taršos prevencinei kontrolei. Vien monitoringo gręžinių buvimas savaime nepatvirtina, kad teritorijoje yra nustatyta požeminio vandens tarša, o visų ankstesnių metų monitoringo duomenų nepateikimas savaime nereiškia, kad planuojamos veiklos poveikio požeminiam vandeniui negalima įvertinti. PVSV ataskaitoje vertinama planuojama veiklos situacija ir jos galimas poveikis, atsižvelgiant į konkrečius potencialius taršos šaltinius bei numatytus jų prevencijos sprendinius. Aplinkybė, kad gyvulininkystės veikla teritorijoje vykdoma ilgą laiką, savaime taip pat nenustato pareigos PVSV procedūros metu atlikti retrospektyvų viso ankstesnio veiklos laikotarpio požeminio vandens kokybės auditą. Visų ankstesnių metų požeminio vandens monitoringo duomenų retrospektyvi analizė nėra nustatyta kaip savarankiškas privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Be to, požeminio vandens apsauga Ataskaitoje grindžiama ne vien monitoringo duomenimis ar būsima stebėsena. Numatyti konkretūs taršos prevencijos sprendiniai – sandarūs skysto mėšlo rezervuarai ir mėšlidė, nelaidūs pagrindai, hidroizoliacinės priemonės, galimai užterštų nuotekų surinkimas, rezervuarų hermetiškumo kontrolės sistemos ir kontroliniai šuliniai. Monitoringo gręžiniai šiuo atveju yra papildoma taršos prevencijos ir eksploatacinės kontrolės priemonė, o ne pats poveikio visuomenės sveikatai vertinimo pagrindas. Atsižvelgiant į tai, visų nurodytų monitoringo gręžinių kiekvienų metų istorinių tyrimų rezultatų pateikimas nėra nustatytas kaip savarankiškas privalomas PVSV ataskaitos turinio elementas. Todėl vien šių duomenų nepateikimas savaime nesudaro pagrindo teigti, kad atliktas poveikio visuomenės sveikatai vertinimas yra nepakankamas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
4.5. Melioracijos sistema ir faktiniai teršalų migracijos keliai *Ataskaitoje / teritorijoje:* • *yra melioracijos infrastruktūra;* • *yra paviršinio vandens objektai;* • *susidarys paviršinės ir potencialiai užterštos nuotekos.* *Pastaba / trūkumas:* *nepakankamai nustatyta:* • *kur faktiškai nuteka vanduo iš atskirų PŪV teritorijos dalių;* • *kurios teritorijos laikomos švariomis, o kurios potencialiai užterštomis;* • *ar vanduo gali patekti į melioracijos sistemą;* • *kur nuveda melioracijos tinklas;*	Su pastaba nesutinkama. Ataskaitoje paviršinių ir galimai užterštų nuotekų tvarkymas aiškiai atskirtas pagal jų susidarymo vietą ir galimą užterštumą. Nuo galimai mėšlu ar srutomis teršiamų kietųjų dangų susidarančios nuotekos surenkamos ir nukreipiamos į skysto mėšlo rezervuarus. Sąlyginai švarios nuo pastatų stogų susidarančios paviršinės nuotekos tvarkomos atskirai ir nukreipiamos į teritorijoje esančius dirbtinius vandens telkinius. Taigi pagal Ataskaitoje numatytą nuotekų tvarkymo schemą galimai užterštos nuotekos nėra išleidžiamos į melioracijos sistemą ar paviršinius vandens telkinius. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai reikalauja pateikti informaciją apie nuotekų susidarymą, surinkimą, tvarkymą ir išleidimą, tačiau

• *ar egzistuoja hidrologinis ryšys su Gulbino upeliu ir tolesne vandens sistema.* *PRAŠOME: pateikti melioracijos tinklo schemą, faktines nutekėjimo kryptis ir įvertinti galimus teršalų migracijos kelius.*	nenustato bendros pareigos PVSV ataskaitoje pateikti viso teritorijoje esančio melioracijos tinklo techninę ar hidraulinę schemą, nustatyti kiekvienos jo šakos tekėjimo kryptį ar atlikti atskirą galimų teršalų migracijos melioracijos tinklais modeliavimą. Vertinant galimą taršos migraciją esminė aplinkybė yra tai, kad potencialiai užteršti srautai yra surenkami ir tvarkomi atskirai nuo sąlyginai švarių paviršinių nuotekų. Ataskaitoje numatyta, kad nauji skysto mėšlo rezervuarai ir mėšlidė bus sandarūs, įrengiami su nelaidžiais pagrindais ir hidroizoliacinėmis priemonėmis, galimai užterštos nuotekos bus surenkamos, o rezervuaruose numatomos hermetiškumo kontrolės sistemos ir kontroliniai šuliniai. Todėl numatyta nuotekų tvarkymo sistema užkerta kelią potencialiai užterštų srautų nukreipimui į melioracijos sistemą ar paviršinius vandens telkinius. Vien melioracijos infrastruktūros ir paviršinio vandens objektų buvimo faktas savaime neįrodo, kad tarp konkrečių potencialių taršos šaltinių ir Gulbino upelio egzistuoja faktinis teršalų migracijos kelias. Toks ryšys negali būti preziumuojamas vien dėl melioracijos sistemos buvimo, ypač kai pagal Ataskaitoje numatytą nuotekų tvarkymo schemą galimai užteršti srautai į šią sistemą nėra nukreipiami. Atsižvelgiant į tai, pareiškėjo prašoma visa melioracijos tinklo topologija, faktinių tekėjimo krypčių nustatymas ir atskiras teršalų migracijos kelių hidrologinis vertinimas nėra nustatyti kaip savarankiški privalomi PVSV ataskaitos turinio elementai. Vien šios papildomos techninės informacijos nepateikimas nesudaro pagrindo teigti, kad galimai užterštų nuotekų tvarkymas ar jų poveikis įvertintas nepakankamai. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
5. ESAMA TERITORIJOS BŪKLĖ IR ISTORINĖ TARŠA	
5.1. PŪV teritorija registruota kaip potencialus taršos židinys *Ataskaitos / oficialių duomenų aplinkybės:* • *galvijų ferma Nr. 12590 yra registruotas potencialus taršos židinys;* • *gyvulininkystės veikla šioje teritorijoje vykdoma daugiau kaip 60 metų.* *Tačiau nurodoma:* • *„informacijos apie teritorijos taršą praeityje nėra“.* *Pastaba / trūkumas:* • *duomenų apie taršą nebuvimas ≠ tyrimais nustatytas taršos nebuvimas;* • *nepateikta:* • *ekogeologinių tyrimų;* • *grunto / dirvožemio tyrimų;* • *požeminio vandens būklės analizės;* • *buvusių nuotekų valymo įrenginių ir mėšlo kaupimo vietų poveikio vertinimo.* *PRAŠOME: nurodyti, kokiais objektyviais tyrimais pagrįsta faktinė esama teritorijos būklė prieš reikšmingą veiklos plėtrą.*	Su pastaba nesutinkama. Pareiškėjo cituojama formuluotė „informacijos apie teritorijos taršą praeityje nėra“ nėra pateikiama kaip specialiais ekogeologiniais, dirvožemio, grunto ar požeminio vandens tyrimais pagrįsta išvada, kad PŪV teritorija yra neužteršta. Ji reiškia, kad rengiant atitinkamą vertinimo dokumentaciją nebuvo nustatyta ar gauta duomenų apie anksčiau konstatuotą teritorijos taršą. Teritorijos naudojimas gyvulininkystės veiklai ir joje registruotas potencialus taršos židinys vertinime nėra nutylėti. Remiantis Lietuvos geologijos tarnybos Potencialių taršos židinių ir ekogeologinių tyrimų žemėlapio duomenimis, PŪV teritorijoje identifikuotas veikiantis potencialus taršos židinys – galvijų ferma Nr. 12590. Teiginys, kad duomenų apie taršą nebuvimas nėra tapatus faktiniais tyrimais nustatytam taršos nebuvimui, savaime yra teisingas. Tačiau pareiškėjo cituojamai formuluotei negali būti suteikiama platesnė reikšmė, negu joje faktiškai nurodyta. Vertinimo dokumentacijoje nėra teigiama, kad atlikus specialius tyrimus nustatyta neužteršta teritorijos būklė.

	Potencialaus taršos židinio statusas savaime taip pat nėra tapatus nustatytam faktiniam teritorijos užterštumui. Toks statusas identifikuoja objektą, kuriame pagal jo veiklos pobūdį gali egzistuoti taršos rizika, tačiau vien jo registracija nepatvirtina, kad konkrečioje teritorijoje faktiškai nustatytas dirvožemio, grunto ar požeminio vandens užterštumas. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai nenustato bendros pareigos vien dėl ilgą laiką vykdytos ūkinės veiklos ar potencialaus taršos židinio registracijos PVSV procedūros metu atlikti atskirą ekogeologinį tyrimą, grunto ar dirvožemio užterštumo tyrimus, retrospektyvų požeminio vandens būklės tyrimą ar visų ankstesnių nuotekų, mėšlo kaupimo ir kitų ūkio objektų poveikio istorinį auditą. Vertinant planuojamos veiklos poveikį atsižvelgta į numatytus sandarius skysto mėšlo rezervuarus ir mėšlidę, nelaidžius pagrindus, hidroizoliacines priemones, galimai užterštų nuotekų surinkimą, rezervuarų hermetiškumo kontrolę ir kitas taršos prevencijos priemones, mažinančias teršalų patekimo į dirvožemį ir požeminį vandenį riziką. Atsižvelgiant į tai, vien aplinkybė, kad PVSV ataskaitoje nepateikti atskiri retrospektyvūs ekogeologiniai, dirvožemio, grunto ar požeminio vandens tyrimai, savaime nesudaro pagrindo teigti, kad esama teritorijos būklė ar planuojamos veiklos poveikis įvertinti nepakankamai. Vien dėl potencialaus taršos židinio registracijos ar ilgos ūkinės veiklos trukmės tokie tyrimai nėra nustatyti kaip savarankiški privalomi PVSV ataskaitos turinio elementai. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
6. VEIKLOS MASTAS – kaip bendras kontrolinis kriterijus	
Ataskaitoje numatoma: *• galvijų vietos: 740 → 1 790;* *• padidėjimas – 1 050 vietų / apie 142 %;* *• melžiamos karvės: 370 → 1 546, daugiau kaip 4 kartus;* *• 1 719,5 SG;* *• vanduo – apie 36 723 m³/metus;* *• gamybinės nuotekos – apie 14 669,52 m³/metus;* *• paviršinės nuotekos nuo stogų – apie 21 420 m³/metus;* *• išvežamas skysto mėšlo ir nuotekų perteklius – apie 11 793,23 m³/metus.* *Pastaba / trūkumas:* *• tokiame objekte poveikio vertinimas turi būti pagrįstas ne tik prognoziniais modeliais, bet ir faktine esamos veiklos / aplinkos būkle;* *• Ataskaitoje neparodyta, kad modelių prielaidos būtų patikrintos pagal faktinius veikiančio ūkio kvapų, oro, triukšmo ar požeminio vandens duomenis.*	Su pastaba nesutinkama. PŪV masto padidėjimas PVSV ataskaitoje nėra ignoruojamas. Ataskaitoje vertinama ne esama 740 galvijų situacija ir ne vien planuojamos plėtros prieaugis, o visa planuojama situacija po plėtros – 1 790 galvijų, 1 719,5 SG, planuojamas vandens poreikis, mėšlo ir nuotekų kiekiai, planuojami pastatai ir rezervuarai, transportas bei kiti su planuojama veikla susiję poveikio šaltiniai. Būtent šie planuojamos situacijos parametrai naudojami atliekant kvapų, aplinkos oro taršos ir triukšmo vertinimą. Todėl planuojamos veiklos mastas į poveikio vertinimą yra įtrauktas tiesiogiai, o modeliavimo rezultatai apibūdina ne dabartinę, bet po plėtros numatomą veiklos situaciją. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metodiniai nurodymai numato kiekybinį ir kokybinį planuojamos veiklos poveikio vertinimą, o atskiriems poveikio veiksniams taikomi atitinkami skaičiavimo ir

	modeliavimo metodai. Todėl veiklos masto padidėjimas savaime nesudaro pagrindo teigti, kad toks prognostinis vertinimas yra nepakankamas ar kad planuojamos situacijos poveikis turi būti vertinamas kitu būdu. Didelis veiklos masto pokytis yra pagrindas išsamiai įvertinti planuojamą situaciją, ir toks vertinimas PVSV ataskaitoje atliktas. Modeliavimu įvertintas planuojamas veiklos mastas, taršos šaltiniai, jų išsidėstymas, veikimo parametrai, transporto srautai, numatytos taršos mažinimo ir kontrolės priemonės bei kiti poveikiui reikšmingi planuojamos situacijos duomenys. Atsižvelgiant į tai, planuojamos veiklos mastas PVSV ataskaitoje yra įvertintas PVSV procedūrai reikalinga apimtimi, o taikytas prognostinis modeliavimas leidžia įvertinti būtent po plėtros numatomą poveikį. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.
7. SAZ MAŽINIMO PAGRINDAS	
Teisinė pradinė situacija: *• PŪV – 1 719,5 SG;* *• įstatyme tokio masto veiklai numatyta 500 m SAZ.* *PVSV siūloma:* *• SAZ mažinti pagal atlikto kvapų, oro taršos ir triukšmo vertinimo rezultatus.* *Pastaba / trūkumas:* *• siūlomos SAZ ribos tiesiogiai priklauso nuo mūsų pirmiau nurodytų modeliavimo prielaidų:* *• kvapų ir cheminės oro taršos emisijos faktorių;* *• 20/35/50/80/90 % mažinimo koeficientų;* *• 50 m² pašarų ploto;* *• transporto srauto;* *• 90 dB(A) triukšmo prielaidos;* *• kitų modeliavimo parametrų.* *• todėl šių pradinių duomenų nepatikimumas yra ne šalutinis trūkumas, o tiesiogiai SAZ ribą lemianti aplinkybė.*	Su pastaba nesutinkama. Pagal planuojamos veiklos mastą – 1 719,5 SG – veiklai taikomas 500 m normatyvinis SAZ dydis. Tačiau normatyvinis SAZ dydis nėra savaime nekintanti galutinė SAZ riba. PVSV procedūros paskirtis yra, įvertinus konkrečios planuojamos veiklos poveikį visuomenės sveikatai, pagrįsti konkrečiam objektui taikytiną SAZ pagal prognozuojamus poveikio veiksnių lygius. Nesutinkama su išvada, kad vien tai, jog pareiškėjas kvestionuoja atskirus modeliavimo parametrus, savaime padaro visą SAZ pagrindimą nepatikimą. SAZ pagrindžiama ne vienu atskiru skaičiavimo parametru, o atliktų kvapų, aplinkos oro taršos ir triukšmo vertinimų visuma, kurioje įvertinta visa planuojama veiklos situacija, jos taršos ir triukšmo šaltiniai, jų veikimo parametrai, transportas bei numatytos poveikio mažinimo priemonės. Vertinime taikyti modeliavimo sprendiniai ir pradiniai duomenys pagrįsti atitinkamais metodiniais, moksliniais ir techniniais šaltiniais bei susieti su planuojamos veiklos technologiniais sprendiniais. Kvapų sklaidos vertinime naudotas 50 m receptorių tinklas atitinka taikyto sklaidos modelio erdvinę skiriamąją gebą, kvapo emisijos faktoriai parinkti atsižvelgiant į vertinamas technologijas, 50 m² pašarų paviršiaus plotas priimtas kaip maksimali eksploatacinė sąlyga, o taršos mažinimo priemonių efektyvumai nėra aritmetiškai sumuojami, bet taikomi atitinkamiems emisijų šaltiniams pagal jų paskirtį. Triukšmo ir transporto poveikis taip pat vertintas pagal planuojamos veiklos situaciją ir jai priskirtus poveikio šaltinius bei veiklos parametrus. Iš visų įvertintų poveikio veiksnių būtent kvapų sklaida formuoja didžiausią teritorinę poveikio zoną ir

	konkrečiu atveju lemia rekomenduojamos SAZ ribą, o aplinkos oro taršos ir triukšmo vertinimo rezultatai patvirtina, kad už šios ribos taikomos ribinės vertės neviršijamos. Tokia pozicija atitinka ir pirmajame atsakyme pateiktą SAZ pagrindimo logiką, pagal kurią SAZ riba formuojama pagal tą poveikio veiksnį, kurio teritorinis paplitimas yra didžiausias. Pareiškėjo keliamos abejonės dėl atskirų modeliavimo parametrų savaime nesudaro pagrindo daryti išvadą, kad visas atliktas poveikio vertinimas ar jo pagrindu rekomenduojamos SAZ ribos yra nepatikimos. SAZ pagrindžiama ne pavienių įvesties parametrų vertinimu izoliuotai, o atliktų kvapų, aplinkos oro taršos ir triukšmo vertinimų visuma bei jų galutiniais rezultatais. Atlikto vertinimo rezultatai rodo, kad planuojamos veiklos poveikio rodikliai už rekomenduojamos SAZ ribų neviršija visuomenės sveikatos apsaugai taikomų ribinių verčių. Kvapų vertinimo atveju didžiausia gyvenamojoje aplinkoje apskaičiuota kvapo koncentracija siekia iki 3,0 OU/m³, kai taikoma ribinė vertė yra 5 OU/m³. SAZ pagrindimas vertinamas pagal visų reikšmingų poveikio veiksnių – kvapų, aplinkos oro taršos ir triukšmo – galutinius vertinimo rezultatus, o ne pagal pavienių modeliavimo parametrų vertinimą izoliuotai. Numatytos taršos ir poveikio mažinimo priemonės yra planuojamos veiklos sprendinių ir atlikto PVSV vertinimo dalis, todėl veikla turi būti vykdoma laikantis PVSV metu įvertintų technologinių ir poveikio mažinimo sąlygų. Atsižvelgiant į tai, rekomenduojamos SAZ ribos pagrįstos konkrečios planuojamos veiklos kvapų, aplinkos oro taršos ir triukšmo vertinimo rezultatais bei juose įvertintomis poveikio mažinimo priemonėmis. Vien pareiškėjo keliamos abejonės dėl atskirų modeliavimo parametrų nesudaro pagrindo konstatuoti, kad SAZ nustatymas grindžiamas nepatikimais duomenimis ar kad atliktas PVSV vertinimas yra nepakankamas. Pagrindo šiuo aspektu keisti ar papildyti PVSV ataskaitą nėra.

Direktorė Lina Anisimovaitė

Uždaroji akcinė bendrovė „Infraplanas“
Inovacijų g. 3, Biruliškės, Kauno r. LT-54469
j.k. 160421745, PVM k. LT604217417

Dokumentą elektroniniu parašu
pasirašė LINA,ANISIMOVAITĖ
Data: 2026-10-12 11:20:28